

Tel. 1097

శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్వరపరమునయేనము.

CL. 40506

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము. 1988

ఈ గ్రంథము.

పరమవైష్ణవ లక్షణమగు భాస్కరశ్రీ వైరాగ్యశీలులై, శాంతివాంతా ద్వాత్రై,
గుణ నిమగ్నై, సాగుజనా గ్రేవరులగు

మొదలి యాగ్ధాన్ దాసులవారి తోడ్పాటునొందిన,
సామినేని, పార్థిసారథి దాసులవారి సహాయముచేతను,
వరియు సనేక పండితుల సహాయముచేతను
శ్రీకాళికాస్వయం గోత్ర సంపాద, శ్రీహన్, వింజమూరు, తిరుమల వెంకటాచార్య
చరణాంబుల సమాశ్రయణ వజ్రత్రాంబులకి కియిండును, శ్రీనాథసంశకలశా
ర్థవ పూర్ణిచిస్త్రిలగు, ఆర్కాడ్ లో తిరునగరి పువత్రైతాయి ఆరయర్ సామల
వారి పూర్ణిచియణ పరిభోదండును, శ్రీశైల్య శ్రీపాదసూరియు
శ్రీమిగుడుల శ్రీ తోడ్పాటున,

ప - ఎంబెరుమానార్ దాసునిచే

పూర్వాచార్యుల తిరువుల్లైనుసారము, యథామతిగా
రచియింపబడి

- ఉ - వే - స్రవ గ్రంథులగు చిత్రకూటం. శ్రీనివాసాచార్యులు,
- ,, తిరుమల కుమార, వెంకట్రాఘవాచార్యులు,
- ,, తిరుమల శంభుపురం, వరదాచార్యులు,
- ఈ పండితోత్తములచే

లేఖక ప్రమాదాది జనితద్వేషములను పరిశీలించబడి తుద్ధిసక్రియందు విమర్శింపబడి.

చెన్న పట్టణం.

వసురత్నాకర ముద్రాపరశాలయందునా,
ఎమ్ప్రెస్ టెంప్లె టెంప్లె టెంప్లె ముద్రాపరశాలయందును,
సత్రసాల, వెంకట్రాంబులచే ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడియె.
ఆర్కాడ్ తిరువవతార సం॥ ౧౯౯౧ - కి విరోధిసం॥

దీనిక్రయం ఆదాలు ౧౨.

(Registered Copy Right.)

శ్రీ

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

విజ్ఞాపనము.

ఈ గ్రంథమునకు భాగవతనియమనాను సారముగా, శ్రీభాష్యకారుల శిష్యప్రతి
 ప్త్యులగు, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది, శ్రీమత్ శ్రీశంగిపురం నందిగారును, శ్రీరంగనా
 రాయణా చార్యులవారును, శ్రీవాదికేశరి అక్షగియమణివాళ జీయర్ మొదలగు వారు
 ను, శ్రుతిస్తోత్ర సహితా ధ్యర్థముల నంగ్రహించి రచించిన యాహ్నిక గ్రంథములలో
 నుండు పంచకాలానుస్థాన క్రమణికయును, గృహణీగర్తములును, పర్యషిత భోజనమును,
 నూతికాచండాలా ద్యధిష్ఠిత తామ్రాది గృహపాత్ర వస్త్రధాన్యాదుల శుద్ధిక్రమమును
 శిష్టజనాగ్రేసరు లుపన్యసించిన యుపన్యాసములును, విషయసూచికయం దుడచురిం
 చబడిన యనేక విషయములును, శ్రుతిస్తోత్రీతిహాస పురాణములు, ఉపనిషత్తులు, ఉపస్త్ర
 తులు, భారద్వాజ వాసిష్టపరాశర శౌనక నారాయణ అగస్త్య సంహితాదులు, భగవచ్చా
 న్త్రము, ఆత్మగ్రాహ్యుల దివ్యప్రబంధములు మొదలగు గ్రంథములలో నుండు ప్రమా
 ణముల ననుసరించి ననేక పండితుల యొక్కయు, పరమవైష్ణవ లక్షణముగు జ్ఞానభక్తివై
 రాగ్య శీలులై కాంతిదాంత్యాధ్యాత్మగుల నిపులయి, సాంఘజనా గ్రేసరులగు, మొద
 లియాణ్డా దాసులవారు, సామినేని పాథకసారథి దాసులవారి సహాయముచే ఆచార్య
 లభిముగు నర్థములను యథామతిగా రచించి, సాంగాభిల ప్రవిడింపన్మిత రూపవేద
 సారాంశ సంగ్రహమును శ్రీవచనధూమణ దివ్యతాస్త్రాది రహస్యములందుండియు, విలక్ష
 ణమోక్షాది కారమును గ్రంథము నందుండియు, కొన్ని సరమార్థములను సంగ్రహించి
 నీ గ్రంథమునకు నుపోద్ఘాతముగాజేర్చి పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరిశీలించి
 శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి, శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమత్ శ్రీవాసముల
 శ్రీ శతగోప రామానుజ జీయర్ స్వాములవారి పరిగృహీతమైన నీ గ్రంథము
 నందేదేని భ్రమ ప్రమాదాదులచే స్థానిత్యములుండెనేని, జలము త్రెతమగు క్షీరమును
 మాత్రము పరిగ్రహించి, జలము నుపేక్షించువాంశమాట్టి సారాసార వివేకచతురుల
 యైన సాంఘజనులగు పరమభాగ వతోత్తములట్టి స్థానిత్యములను నీశుద్ధ పత్రికయందు
 జూచుకొనుటయేగాక, అసంగతమై యుండెను వానిని సవరించి యనుగ్రహింపవల
 యునని విషయముతో బ్రార్థించెదను.

ఇట్లు,

భాగవత శ్రీపాదరేణువను,

ప - యెంబెరుమానార్ దాసుడు.

విషయసూచిక.

విషయసంఖ్య.	పుటసంఖ్య
౧ ఉపోద్ఘాతము	౧-౨౭
౨ ప్రపన్నానుష్ఠాన భాష-రమునకు సంగ్రహము	౧-౪
పరాశరస్త్రుతి, తద్వ్యాఖ్యానముననుసరించి వ్రాయబడినవిషయములు.	
౩ వ్రాతఃకాలమున మేల్కొనునపుడను సంధించవలయునవి	౫
౪ జలమల విసర్జనక్రమము	౫
౫ శౌచక్రమము	౭
౬ శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కి-లించు క్రమము	౮
౭ ఆచమనక్రమము	౮
౮ దంతధావనక్రమము	౧౦
౯ స్నానక్రమము	౧౧
౧౦ ఊర్ధ్వపుష్కరిధారణము	౧౭
౧౧ శ్రీచూర్ణప్రకాశిక	౨౯
౧౨ పిరాట్టి పెరుమాళ్ల తిరుమేలికాంతులను శ్రీచూర్ణసర్వ ప్రకాశికకు	
సదృశముగా జూపుట	౩౧
౧౩ పిరాట్టికి-పద్మనర్ణమును సదృశముగా జూపుట	౩౨
౧౪ పిరాట్టికి-హిరణ్యనర్ణమును సదృశముగాజూపుట	౩౨
౧౫ పిరాట్టికి-బాలార్క-నర్ణమును సదృశముగా జూపుట	౩౬
౧౬ పిరాట్టికి-శరత్కాల-సన్ధ్యాకాలమునం దుచయించిన	
చంద్రమణ్ణులమును సదృశముగా జూపుట	౩౬
౧౭ పిరాట్టికి-లిగ్ని కాంతిని సదృశముగా జూపుట	౩౬
౧౮ శ్రీచూర్ణప్రకాశిక (నిగమనము)	౪౩
౧౯ తప్తచక్రాంకన ప్రకరణము	౪౯
౨౦ శ్రీపిళ్లలో కంజీయర్ సాధించిన శ్రీవైష్ణవ సమయాచార నిమగ్న	
మునందలి సంగ్రహము	౫౫
౨౧ సాత్విక బ్రాహ్మవిద్యావిలాస సంగ్రహము	౫౯
౨౨ తత్వశేఖరమందలి సంగ్రహము	౬౩
౨౩ దశమతదర్శన సంగ్రహము	౬౩

విషయసంఖ్య.

- ౨౪ అందుండు మాయావాద ఖండనము ౬౪
- ౨౫ శ్రీమతు ఉ-వే శ్రీమూర్తి గోమతం శ్రీనివాసాచార్యులవారు ఉపన్య
శించిన అర్చావతారారాధనవైభవము ౬౯
- ౨౬ శ్రీమూర్తి పుయంగుడి శుద్ధసత్వం రామానుజజీయర్ ద్రవిడ భా
షగా నొనర్చిన అర్చావతారారాధన వైభవమును యాన్వేష
షగా చేయబడినవియు. ౬౯
- శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమూర్తి వాది కేసరి అగ్నియ మణవాళ
జీయరును, శ్రీమూర్తి పంగిపురం నంబిగారును, శ్రీమూర్తి శ్రీరంగ
నారాయణాచార్యులువారును, సాధించిన ఆహ్వానముల నను
సరించి వ్రాయబడినవి.
- ౨౭ పంచకాలానుష్ఠాన క్రమణిక ౧౦౯
- ౨౮ బ్రాహ్మ్యముపలూర్త కర్తవ్యము ౧౧౧
- ౨౯ అధీగమన కాలవిధిః ౧౨౧
- ౩౦ విశేషాత్మోత్పన్నము ౧౨౨
- ౩౧ శౌచవిధి ౧౨౨
- ౩౨ ఆచమన క్రమము ౧౨౪
- ౩౩ అంగన్యాస కరన్యాస క్రమము ౧౨౫
- ౩౪ దంతధావన క్రమము ౧౨౬
- ౩౫ పవిత్రధారణ క్రమము ౧౨౭
- ౩౬ స్నానవిధిః ౧౨౭
- ౩౭ తర్పణక్రమము ౧౨౯
- ౩౮ శుక్లవస్త్ర ధారణక్రమము ౧౩౦
- ౩౯ ఉత్పల్యుత్థాన ధారణక్రమము. ౧౩౦
- ౪౦ స్త్రోధర్తము ౧౩౨
- ౪౧ ప్రాణాయామవిధిః ౧౩౨
- ౪౨ సంధ్యావందన ప్రకరణము. ౧౩౯
- ౪౩ గాయత్రీజప ప్రకరణము ౧౪౨
- ౪౪ గాయత్రీ ధ్వయార్థ వివరణము ౧౪౩
- ౪౫ బ్రహ్మయజ్ఞము ౧౪౬

విషయసంఖ్య.

పుటసంఖ్య.

౪౬ ఉపాదాన కాలానుష్ఠాన క్రమము	౧౪౬
౪౭ పోష్యవర్గము	౧౪౯
౪౮ మాధ్యాహ్నిక స్నానము	౧౪౯
౪౯ ఇత్యాకాలవిధి	౧౫౦
౫౦ అస్తాక్షర జపవిధి	౧౫౨
౫౧ భగవదారాధన క్రమము	౧౫౩
౫౨ శ్రీ ఉడయవర్ నిత్యము	౧౫౪
౫౩ శ్రీమణివాళమహామునులు సాధించిన జీయర్ పడియను తిరువారాధన క్రమము.	౧౫౪
౫౪ పంచమహాయజ్ఞ విధానము	౧౭౫
౫౫ వైశ్వదేవం	౧౭౫
౫౬ శ్రీపాద తీర్థ స్వీకారము	౧౭౬
౫౭ భోజనవిధి	౧౭౭
౫౮ భోజనా నంతరము గండూషములు కరచరణ ప్రక్షాళనవిధి	౧౭౯
౫౯ తాంబూల చర్మము	౧౮౦
౬౦ స్వాధ్యాయకాలవిధి	౧౮౧
౬౧ యోగ కాలవిధి	౧౮౧
౬౨ స్త్రీధర్మములు	౨౦౧
౬౩ వితంతువుల విషయము	౨౦౪
౬౪ బహిష్కల విషయము	౨౦౪
౬౫ ఉన్నా కాదులందుండి సంగ్రహించిన గృహిణీ ధర్మములు	౨౦౫
౬౬ పర్యుషిత భోజనము	౨౧౦
౬౭ సూతికా చండాబాద్యధిష్ఠిత గృహశుద్ధి	౨౧౨
౬౮ పాత్రశుద్ధి	౨౧౩
౬౯ తామ్రాదులశుద్ధి	౨౧౪
౭౦ వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధి	౨౧౫
౭౧ ఏకాదశివ్రతం	౨౧౮
౭౨ జయంత్యుపవాసము	౨౨౦
౭౩ ఏకేభు క్షము	౨౨౦

విషయసంఖ్య.

౨౨౦

౭౪ గ్రహణము

౭౫ సన్యాశశ్రమవిధి

౭౬ భగవత్సన్నిధియందు పరిత్యజించవలయు ముప్పదిరెండవచారములు ౨౨౧

౭౭ శ్రీమణివాళ మహామునులు సాధించిన జీయర్ పడియను తిరువా

రాధనక్రమము నందాయా కాలములందు సాధించవలయు

పాశురములు మొదలగునవి ౨౨౨

విషయసూచిక సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు. శేంద్రపత్రిక.

ఈగ్రంథారంభము మొదలు ముగియుపర్యంత మప్పుడప్పుడు ముద్రింప బడు ఘోషములను పండితులచే చూడబడి దిద్దబడనందున యింతబాహుళ్యమైన స్థాలిత్యములకు హేతువైనవి, వినప పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరి శీలించబడి యీశుద్ధపత్రిక నేర్పరచబడియెగాన, యీగ్రంథము సేవించువార చ్చటచ్చట కానబడు స్థాలిత్యములను నీశుద్ధపత్రికయందు చూచుకొనవల యునని ప్రార్థించెద.

పు. పంక్తి. అపథము. శుద్ధము.	పు. పంక్తి. అపథము. శుద్ధము.
ఉపోద్ఘాతము.	
౧ యోస్యాస్యాక్షరియోఅస్యాస్యాక్షరి.	౧ క మానాదులు మానులు.
౧౧ దుష్కృతాను ద్వికృతాను.	౬ నట్టలూదిగ నట్టూదిగి.
౧౧ స్యాత్సౌ న్యసౌ.	౮ సునర్థించి ననునర్థించి.
౨౨ సూరి గుణాః.	౯ వందుకు నందుకై.
౩ క తావద్య తానవద్య.	౧౩ విధినిషేధములు } ఉపాయాపాయ
౧౪ నిన్వృత్తి నిన్వృత్తి.	రెండును త్యాజ్య } కర్తములు చెంది
౪ ౧౭ మామధూత మమధూత.	ములై } యొక్క ఆస్వయ
౬ ౨౦ మాదీని మాదీన్య.	ముఅపాయములై.
౭ ౧౧ యేనిస్థిమే నిషేధించినదియే.	౧౧ నర్వాహా నర్వాహా.
౧౨ తైనవి తైయున్నవి.	బుద్ధి బుద్ధి.
౨౦ శేషత్వాకార శేషత్వాకార.	౧౨ భగవద్భూతాపము=భగవద్భూత వి
౨౭ గాన గనుక.	రోధము.
౮ ౧౧ ముక్తాంతో ముక్తాంతో.	౧౩ దుష్ట దుష్ట.
యోగ్రంధరుణి వేంచేసి.	౨౨ ప్రవృత్తులై ప్రవృత్తులై.
౮ అనువచన అనుగీతావచన.	౨౭ వడము త్తావడము.
౧౦ కైతే కేకవా.	౧౦ ౩ ఆర్థా ఆర్థా.
త్యాజ్యము కొన్నిత్యాజ్యము.	౨౩ ద్యజించి ద్యజించి.
౧౧ వస్తువులను వస్తువులను.	౧౧ ౧౭ వానివలె సర్వేశ్వరునివలె.
౧౪ యుండియు యుండునపుడు.	౧౮ వానికెక్కు శ్రీయఃపత్తిష్ఠ.
౧౭ తైనవి తైనవానియందు.	౨౪ అవసీతు అవసీతు.
ములుగాక ములునువిడచి.	౧౨ ౨౨ రేహమును రేహము.
౧౮ శర్యసములై భావించి.	౨౭ ఉపాయత్వ ఉపాయ.
౨౨ పాక్షతి ప్రాకృత.	౧౩ ౯ అన్యస్థిండుట అన్యస్థిండుట.

పు. పంక్షి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
 ౧౪ ౩ కలంజ కళంజ.
 ౫ విలక్షణ విలక్షణాను.
 ౧౦ పూర్వాచార్య పూర్వాచార్యు.
 ౧౭ అర్థ అర్థ.
 ౨౬ నివృత్తి నివృత్తిని.
 ౧౫ ౧౦-౧౧ స్వాచార్యత్వ జ్ఞేయమని=స్వాచార్యాజ్ఞమని.
 ౧౮ పదుమాపము పాదుమాపము.
 ౧౯ వోప్తే వోప్తే.
 ౧౬ ౩ సారథరముగ సారథరముగ.
 మొదలు మొదలు.
 ౬ జేనెడు జేనెడు.
 ౭ సిద్ధించునది సిద్ధించును.
 ౧౦ భారావర్త భారావర్తే.
 ౧౩ లజ్జాపునః లజ్జాపునఃకి.
 ౧౪ భయమును భయము.
 ౧౬ కోడై కూడై.
 పోమేక పోకే.
 ౧౭ ౫ నిశ్చయముకానేరదు=నిశ్చయముగా రజతముకానేరదు.
 ౧౮ ౭ వైశేయ వైశేయ.
 ౨౨ తీర్పారై యామని=తీర్పారైయామిని.
 అని అను.
 ౧౯ ౬ సంకీర్తనమును సంకీర్తనము.
 ౨౦ ౧ గలవారై గలవారైతేనె.
 ౨ గలవారైన గలవారగుదురు.
 ౧౭ గనంగీకరించి గాను అంగీకరించి.
 ౧౯ రామానుజాశ్రయ రామానుజాశ్రయే.
 ౨౭ తేమస్య తేమస్సు.
 ౨౧ ౪ హస్తగత హస్తగత.
 ౨౦ బుద్ధుల బుద్ధులు.
 ౨౨ ౧౦ యుడెడు యుండెడు.
 ౨౦ ఇల్లుధర్మభోగబుద్ధులచే=భోగబుద్ధిచే.
 ౨౬ పరివృత్తమై స్పృష్టమై.
 ౨౩ ౬ నిరై వొన్నమిరై=నిరై పున్నమిరైక
 ౯ లందరను సంధించుకొనును=లందర మసంధించిసంధిను సంధించుకొనుచు.

పు. పంక్షి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
 ౨౭ మద్భక్తా మద్భక్తా.
 ౨౪ ౫ రంత్రిమో రంత్రిమో.
 ౬ పరమాధైర్య పరమాధైర్య.
 ౧౩ దనుభవ దనుభవా.
 ౧౫ ఇవి ఇవై.
 పులకియై పులకియై.
 ౧౭ పంజరాంతవ్య పంజరాంతరవ్య.
 ౨౧ శత్రుమిత్ర శత్రుమిత్రు.
 ౨౨ సకలము సకలమును.
 ౨౫ ౭ ధ్రువ్యపిరవ్య=ధ్రువ్యపిరవ్య.
 ౨౩ అహంకారార్థ=అహంకారార్థ.
 ౨౫ వారిహృదయ పరిహరించి నాడని మునకు వారిహృదయమునకు
 ౨౬ సందులన తోచదాఅందులన
 ౨౬ ౧౦ చరమాదికారి చరమాధికారి.
 ౧౨-౧౩ ఈయర్థము=ఈయర్థము.
 ౧౪ సోనతంశెయ్ పోనకం శెయ్ ద దశేడు శేడం.
 ౧౫ యెట్టి పూర్వం యెట్టి.
 ౧౬ తీర్థా తీర్థా.
 ౨౧ సత్పదర్పన సత్పదర్పన.
 ౨౨ బంధువుల బంధువుల.
 ౨౪ చేసిన్బును చేసున్బును.
 ౨౭ ౪ ప్రసాద ప్రసాద.
 ౫ కర్తృఫలమని కర్తృఫలమని.
 ౧౦ సకలార్థ సకలార్థ.
 ౧౨ భగవత్పాత్రి=భగవత్పాత్రి.
 ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమునకు (సంగ్రహము.)
 ౧ ౧౨ తీర్థమాడు తీర్థమాడు.
 అయిరంతోళ్ అయిరంతోళ్.
 ౨ ౬ నాయకనాయక=నాయక నాయక
 అను అను
 ౨౨ పరివదిలీక పరివదిలీక.
 వైయత్తకలియా=వైయత్తకలియా.
 ౩ ౧౫ ఫలశుద్ధి ఫలశుద్ధి.

పు. పంజీ. ఆశుధము. శుద్ధము.
 ౪ ౨ పుష్టాంధు పుష్టాంధు.
 ౧౨ ప్రసాదము ప్రసాదము.
 ౧౬ అమలనాది అమలనాది.
 ౧౭ యుక్తచంగు యుక్తచంగు.
 ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరము.
 ౧ ౧౧ రాజ్ఞా రాజ్ఞా.
 ౧౭ దారక దారక.
 ౩ ౧౩ ముక్తుమగాక ముక్తుమనము.
 ౧౪ సకలాధ్య సకలాధ్య.
 ౪ ౧౪ భగవద్విగ్రహ భగవద్విగ్రహ.
 ౬ ౩ శ్రీవిష్ణుపురాణ శ్రీవిష్ణుపురాణ.
 ౨౩ వసిష్ఠ వసిష్ఠ.
 ఆయజ్ఞ ఆయజ్ఞ.
 ౨౪ చ్యుతాస్త్ర చ్యుతాస్త్ర.
 ౭ ౧౧ శౌచాంబిష్ఠాం=శౌచాంబిష్ఠాం.
 ౩౧ పరిత్యజేన్నదో=పరిత్యజేన్నదో.
 ౧౫ క్రిమి క్రిమి.
 ౧౭ ససపు ససపు.
 ౯ ౩ సంహృతాం సంహృతాం.
 ౫ త్రివిదేదవః త్రివిదేదవః.
 ౨౬ ఆధోవా ఆధోవా.
 ౧౦ ౧ ఆచమే ఆచమే.
 ౪ చేసియే చేసి.
 ౫ వాని వాని.
 ౨౨ మోరు మోరు.
 ౧౧ ౧౩ నాన్నమద్యా నాన్నమద్యా.
 ౨౪ మారకకుం మారకకుం.
 ౨౫ మాలిరం మాలిరం.
 ౧౨ ౧౪ త్నామది త్నామది.
 ౧౪ ౧౭ తాకి తాకి.
 ౨౧ నిత్య నిత్యం.
 • క్రియ క్రియాసానం.
 ౨౨ విధములని విధములుగా.
 ౧౫ ౧ ఉష్ణ ఉష్ణ.
 ౬ చేసిసఅట్టిన్నానము=చేయువారు.
 ౪ ద్వయో ద్వయో.

పు. పంజీ. ఆశుధము. శుద్ధము.
 ౨౨ సేయట సేయటంబు.
 ౨౩ అమలకముచే అమలకమును.
 ౧౬ ౧౫ చతుర్థ చతుర్థ.
 ౧౬ స్తైలం స్తైలం.
 ౧౯ తైలం తైలం.
 ౧౪ ౧౫ ఫలాగ్ని ఫలాగ్ని.
 ౧౬ ఘోషార్ద ఘోషార్ద.
 ౧౯ కేశవాదస్య కేశవాదస్య.
 ౨౩ ప్రాజ్ఞుభో ప్రాజ్ఞుభో.
 ౨౦ ౧౨ స్థలము స్థలము.
 ౧౬ మంత్ర్య మంత్ర్యన.
 ౨౧ ౨౭ నర్థకం నర్థకం.
 ౨౨ ౨౧ ఇషు ఇషు.
 ౨౨ పాద పాద.
 ౨౩ చతుర్యువ్యహం=చతుర్యువ్యహం.
 ౨౪ ధారయేత్ ధారయేత్.
 ౨౬ ప్రకరణే ప్రకరణే.
 ౨౪ దర్శణ దర్శణ.
 ౨౩ ౬ అర్జవంచాక్యతీం=అర్జవంచాక్యతీం.
 ౧౫ నైతితి నైతితి.
 ౧౭ న్యయంబౌతే న్యయంబౌతే.
 కారుదౌత కారుదౌత.
 ౨౧ పలదం పలదం.
 ౨౬ దారయేచ్చియం=ధారయేచ్చియం
 ౨౪ ౧౩ తోగ్రుద్యు=తోగ్రుద్యుమనసే.
 ౧౫ తత్పుండ్రం తత్పుండ్రం.
 ఉర్ధ్వ ఉర్ధ్వ.
 ౧౬ తత్పుండ్రం తత్పుండ్రం.
 నిష్ఫలం నిష్ఫలం.
 ౧౭ నాథాయ నాథాయ.
 విపర్థయే విపర్థయే.
 ౧౮ సంధ్యాది సంధ్యాది.
 ౨౫ ౨ కల్మల కల్మల.
 విసయేకా విసయేకా.
 ౩ తడియే తడియే.
 ౪ యజై యజై.

పు. సంక్ర. అనుధము.	కుధము.
౬ రుసపాదం	సుసపాదం.
౭ నిరయుం	నిరైయుం.
౧౦ మసః	మిసః.
౨౬ ౪ త్సరూపస్య	త్సరూపస్య.
౧౮ మాసీతా	మాసీత.
౨౧ కుడయాం	కుడైయాం
ఇరుంతాల్	ఇరుందాల్.
౨౨ పోసయాం	పుజైయాం.
పులుగు	పుల్గు.
౨౩ తిరుమార్కరపు	= తిరుమార్కరపు.
౨౫ ఇతీర్య	ఇతీరి.
౨౭ ౧౧ పుండ్రి	పుండ్రిం.
సౌమ్య	సౌమ్యం.
౧౯ పీటత్తుక్కు	పీటత్తుక్కు.
౨౦ పీటాభి	పీరాభి.
౨౯ ౭ రత్నార్థం	రత్నార్థం.
పుద్గర్థం	వృద్గర్థం.
౯ రత్నార్థము	రత్నార్థము.
౧౦ పుద్గర్థము	వృద్గర్థము.
మంగళార్థము	మంగళార్థము.
౨౭ సుంకర్	సుంకుర్.
౩౦ ౨౪ ద్వారముధ్యే	ద్వారామిథ్యే.
రంభమా	రభమా.
౩౧ ౧ కాంతులు	కాంతుల.
౧౪ కురువణ	కురువం.
మల్లత	మణ్ణుత.
౧౫ వణ్ణం	వణ్ణా.
౨౧ పరమాత్మా	పరమాత్మ.
౨౨ దైవత్యేవదశ	దైవత్యేవాదర్య.
౩౨ ౫ వెళ్ళ	వెళ్ళె.
వెళ్ళ	వెళ్ళె.
౧౨ పాలవళర్	పాల్వళర్.
౧౫ కున్నై	కున్నై.
శేరుకళార్	శేరుకళార్
౧౯ స్తయిర్	స్తయిర్.
౨౭ రక్తచ్చ	రక్తచ్చ.
౩౩ ౨౭ భుధాదయః	బుధాదయః.

పు. సంక్ర. అనుధము.	కుధము.
౩౪ ౧ దారయంతి	• దారయంతి
౩ కటకటి	కటకటి
౫ మొట్ట	మొట్టి
౧౮ మొట్ట	మొట్టి
౩౫ ౩ వస్తు	వస్తు
౬ నాధ	నాది
ఆరై	ఆరై
౭ శక్ర	శక్రర్
౮ అన్ది	అన్ది
౧౫ శివన్ద	శివన్ద
౩౬ ౧౭ జెనా	జీనా
దర్శన	దర్శనః
౧౯ అను	అని
౩౭ ౯ శెండా	శెండా
౧౫ శ్రీనిధిలక్ష్మీనమస్తే	= సిద్ధిలక్ష్మీనమస్తే
౧౬ బడియున్నది	బడియున్నది
౩౮ ౧౪ బహ్మ	బహ్మం
యంతి	యంతీం
౨౦ కార్థముగ	కార్థముగ
౨౧ చూర్ణం	శూర్ణం
౨౪ నని	రని
౩౯ ౧౬ బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
౧౭ సర్వార్థ	సర్వార్థ
౧౮ గచ్చెత్తు	గచ్చెత్తు
౧౯ చతురస్రం	చతురశ్రం.
౨౩ యత్నః	యేత్తః
వర్ద	వగ్.
౪౦ ౧౦ ధారణము	ధారణము
౧౧ శుచీ	శుచీ
౧౨ వష్టి	వష్టి
౧౫ యేచ్చ	యేచ్చ.
౧౮ వద్ద	వద్ద.
౨౨ బిల్వస	బిల్వస్య.
౨౫ కుద్ధావ	కుద్ధావ
కీటా	కీట.
దృధావ	దృధావ
౪౨ ౬ శ్రేష్ఠ	శ్రేష్ఠ

పు పంక్తి. అనుష్టుపు.

౧౭ సిద్ధ్యర్థం

౪౩ ౫ అర్థము

౧౧ అర్థనిశ్చయ

౪౪ ౧౨ కటకటి

౨౬ నాధ

౪౫ ౧౯ కెండామర

౪౬ ౨౬ వ్యుక్తిలి

౪౭ ౫ విచ్చిన్న

౧౪ వవధరించినదై

౫ పాలాత్మైపాఠ

౪౮ ౧౮ మమితి

౪౯ ౯ అని

౨౮ పరమైకాంతి

౫౦ ౨ తాపః

౬ స్వతే

౭ తసద్యహంత్యక్షమా

సతః

౫౧ ౩ చంక్రాంతి

౫౨ ౧ నిలవ

౪ వీత

౫౩ ౨ శార్థ

౧౦ పూర్వార్థి

వ్యర్థము

౫౪ ౫ సన్నిధి

౯ హేయలే

౧౦ సాపక్షి

దేవపక్షి

౧౧ గృహస్థో

౧౨ ద్రితాః

౨౮ ధ్యర్థం

౫౫ ౧౭ ప్రతిష్ఠా

౧౮ దర్శన

౧౯ ప్రభంధం

౨౦ తద్యధార్థ

నానుష్టుపా

శుద్ధము.

సిద్ధ్యర్థం.

అర్థము.

అర్థనిశ్చయ.

కటకకటి.

నాది.

కెండామర.

వ్యుక్తిలి.

అవిచ్చిన్న.

వవధరించిన.

పాలాత్మైపాఠ

మమితి.

అని.

పారమైకాంత్య.

తాప.

స్వతే.

శృతాసద్య

హంతస్తస్య

మాశత.

చక్రాంతిత

నివస్థల

వీతి

శార్థ.

పూర్వార్థి.

వ్యర్థము.

సన్నిధి

హేయతే.

సాపక్షి.

దేవపక్షి.

గృహస్థో.

ద్రితః.

ధ్యర్థం.

ప్రతిష్ఠా.

దర్శన

ప్రబంధం.

తద్యధార్థ.

నానుష్టుపా.

పు. పంక్తి. అనుష్టుపు.

౨౧ నానుష్టానం

తార్థం.

౨౨ మధ్యమా

౨౩ సాధ్య

విహితా

౨౪ ధుర్

౨౫ మతస్తరాయ్

౫౬ ౧ ధారణా

తాస్త్ర

౩ వశ్యాచ్య

మంస్త్రేణ

౪ ఏకా

భిశ్చ

౧౦ వానప్రస్థ

౧౩ సాధ్య

౧౪ నిర్వర్త

తిష్ఠి

తిష్ఠా

౧౬ వైదిక

విరోధ

౧౮ గచ్ఛే

౧౯ ఆపస్తంబ

౨౦ మిశ్రేత్

౨౧ సంపన్నా

౨౨ సంపన్న

౨౩ మన్తార్థ

స్థానములు

౨౪ రధుడై

క్రోధ

౫౭ ౨ మాథో

౬ కాస్తార్థా

౭ స్త్యంధకారస్యా

౯ వేదార్థ

౧౦ అపార్థ

౧౧ యధార్థార్థ

౧౭ స్పృహం

౨౨ వపరు

శుద్ధము.

నానుష్టానం.

తార్థం.

మధ్యమాం.

సాధ్య.

విహితా.

ధుర్.

మతస్తరాయ్.

ధారణా.

తాస్త్ర.

వశ్యాచ్య.

మంస్త్రేణ.

ఏకాం.

భిశ్చ.

వానప్రస్థ.

సాధ్య.

నిర్వర్త.

తిష్ఠి.

తిష్ఠా.

వైదిక.

విరోధ.

గచ్ఛే.

ఆపస్తంబ.

మిశ్రేత్.

సంపన్నా.

సంపన్న.

మన్తార్థ.

స్థానములు.

రధుడై.

క్రోధ.

మాథో.

కాస్తార్థా.

స్త్యంధకారస్యా

వేదార్థ.

అపార్థ.

యధార్థార్థ.

స్పృహం.

వపరు.

పు. పం. త్తి. అశుద్ధము.

౫౮ ౨ పానముల

౪ ఉయ్యి

౯ తిరువుళ్ళ

౧౪ నిరువుళ్ళ

నిష్ఠయై

౧౭ నెరుంగుట

౧౯ ప్రార్థించి

౨౩ పరత్వం

బేదమె

౫౯ ౧ స్వామి

౨ ప్రమేవాధ

౩ ప్రార్థ్య

నమర్చుము

౪ విష్ణుం

౫ గుడిపా

ఉపాస్య

౬ బ్రాహ్మ

౧౧ వైదిక

౧౨ వేదార్థ

౧౩ పశిస్థాది

౧౪ వేదమె

౨౨ కారియగుట

౨౭ విదితమైక

౬౦ ౩ పతే

౫ బ్రహ్మాధ్యక్షత్వము

౧౩ స్మృతేతి

౨౦ క్రీమన్నారాయణు=క్రీమన్నారాయణు

౬౧ ౩ పలము

౧౪ ప్రమాణము

౧౬ విరుద్ధములు

౨౪ లేక

౨౫ తార్థము

౬౨ ౧ పాపక

౨ ననుష్ఠించు

౫ నది

శుద్ధము.

పానములు.

ఉయ్యి.

తిరువుళ్ళ.

నిరువుళ్ళ.

నిష్ఠయై.

ఎరుంగుట.

ప్రార్థించి

పరత్వం

బేదమె

స్వామి

ప్రమేవాధ

ప్రార్థ్య

నమర్చుము

విష్ణు

గుడిపా

ఉపాస్య

బ్రాహ్మ

వైదిక

వేదార్థ

పశిస్థాది

వేదములే

కారియై

విహితమైన

పతియే

బ్రహ్మాధ్యక్షత్వము

స్మృతీతి

క్రీమన్నారాయణు

పలము

ప్రమాణములాయను

విరుద్ధములు.

లేదుగదా.

తార్థము.

పాపములన.

ననుష్ఠించు.

నందుకు.

పు. పం. త్తి. అశుద్ధము.

౬ మాధిక

౧౦ రజతము

౨౧ వేదార్థ

౨౨ దేవి

౨౪ మోహనార్థం

౬౩ ౨ ఆనురూపపన్నము

౧౦ స్వాభావిక

౧౨ భేదముండుటచే=అభేదముండుటచే

౧౫ వేదార్థ

౨౧ రక్త

సాదనము

౨౩ ధ్యంతాదిశబ్ద

౬౪ ౩ యందు, బ్రహ్మకాండమునందు=యం

దు, ప్రకారాంతరములచే కారణవా

దప్రయుక్తశ్రద్ధా ముంద్యము ననిం

చునని దర్శనాంతరములను, బ్రహ్మ

కాండమునందు.

౬ ఆచైతన్యపు

౭ మిధ్య

౧౦ సిద్ధాంతము

౨౪ అధిష్టానము

౨౬ మిధ్య

౨౭ మిధ్య

౬౫ ౧ సాత్వత్వ

౩ వ్యతిరిక్తమొకరును=వ్యతిరిక్తలొకరును

౫ డయునందున

౮ మోక్ష

౧౨ త్కారాధన

౬౬ ౨ సత్యమై

రూపమయిన

౨౮ పరిణామ

౨౯ తాయై

౬౭ ౨ శ్మశాతీయ

౨౦ సిద్ధిచేతనా

౬౮ ౧౫ విస్తరింపజేయబడి=విస్తరింపబడి

౧౨ కార్తారాధ్య

౬౯ ౧౬ శాంతం

శుద్ధము.

మాధిక.

రజత

వేదార్థ

దేవి

మోహనార్థం.

ఆనుపపన్నము

స్వాభావిక

అభేదముండుటచే

వేదార్థ

రిక్త.

సాధనము.

ధ్యంతాదిశబ్ద.

యం

కారణవా

ముంద్యము

ననిం

బ్రహ్మ

ఆచైతన్యపు

మిధ్య

సిద్ధాంతము

అధిష్టానము

మిధ్య

మిధ్య

సాధ్యత్వ

వ్యతిరిక్తలొకరును

లై నందున

మోక్ష

త్కారాధన

సత్యమైన

రూపమగు

పరిణామ

తావగు

శ్మశాతీయా

సిద్ధిచేతనా

విస్తరింపబడి

కార్తారాధ్య

శాంత

పు. పం. క్రి. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
20 ౬ హర్షం	హర్ష
నవదరించి	నవతరించి
౧౦ అందు	అంతవత్
౧౪ నాథోవా	నాథోవాప్త
౧౯ హర్ష	హర్ష
౨౨ లంఘన	లంఘన
౨౪ తామసా	స్తామసా
౨౬ భగవదాత్మకాన	భగవదాత్మకాని
యూవత్సుసులభః	యూవత్సుసులభ
౨౭ హర్ష	హర్ష
2౧ 2 వచ్చెడువారనియు	= అందులనియు
యసహ్యును	= యసత్యము గానుండు
౧౪ వృత్తి	వృత్తయ
త్యనారాధ్య	త్యనాది
మర్యాదాం	మర్యాదా
౨౦ లంఘనే	లంబనే
౨౪ నైస	నైః
2౨ ౨౪ సచరాచ్చ	సచారాచ్చ
23 ౬ పూజార్థ	పూజార్థ
2 ప్రార్థింప	ప్రార్థింప
౨౨ దుర్భిషం	దుర్భిష
౧౪ దర్శ	దర్శ
2౪ ౬ ప్రతిపత్తి	ప్రతిపత్తి కలగ
	డము
౧3 దృఢ	దృఢ
౧౬ ముత్యేన	ముత్యేన
౨౨ శ్వేత్యకే	శ్వేత్యకే
పలంబా	పలంబా
2౫ ౧౫ పదార్థే	పదార్థే
౧౬ సుబద్ధేన	సంబద్ధేన
౧౯ సంబద్ధే	సంబంధే
2౬ ౯ లార్తి	లార్తిని
2౭ ౧౪ లోష్టాది	లోష్టాది
౧౫ వ్యాగ్నో	వ్యాగ్నో
౨౦ ఉచ్చి	ఉచ్చి
౨౯ ఆర్చాయా	ఆర్చాయాం
2౮ ౧ భూతేభ్య	సూత్యేభ్య
౧౯ దదదీశ్వరః	దదదీశ్వరః

పు. పం. క్రి. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౨3 స్రుతిబంధీ	స్రుతిబంధీ
2౯ ౧౪ ప్రీత్యర్థముగా	ప్రీత్యర్థముగా
౧2 నానందస్య	నానందస్య
౨౨ యద్భూత్	యద్భూత్
౨2 సంపాదయం	సంపాదయ
౫౦ ౧౯ ఆసంతా	ఆసంతా
౨2 విహితార్థ	విహితార్థ
౫౧ ౫ దిహికాది	తటాకాది
౨౧ ఆద్యష్టాద	ఆద్యష్టాద
౨౪ కించన	కించ
౫౨ ౧౧ నర్థ	నర్థ
౨౬ పశ్యమాణా	పశ్యమాణ
౫౪ ౧౧ నిరూపే	నీరూపే
౧౬ లాఙ్క	లాఙ్కీ
౨౫ పృథం	పృథం
౫౫ ౮ యత్ప్రస్థిత	యత్ప్రస్థిత
౨3 సిద్ధేః	సిద్ధేః
౫౬ ౨౫ దురుద్ధర	దురుద్ధర
౫2 ౧౨ శ్రుశ్రుషీ	శ్రుశ్రుషీ
౧3 తస్మాద్దితి	తస్మాద్దితి
౫౮ ౧2 దావిడ	ద్రావిడ
౨౫ సర్వకృ	సర్వకృ
౨౬ త్యర్థ	త్యర్థ
౫౯ ౧౪ వేదాగ్లో	వేదాగ్లో
నిర్వర్తతా	నిర్వర్తతా
౧౫ ప్రక్షణ్ణ	ప్రక్షణ్ణ
౨3 రోదతిః	రోదతిః
౨౪ స్పృష్టే	స్పృష్టే
౨2 పదార్థగః	పదార్థగః
౯౦ 3 వర్తిన	వర్తిన
౫ త్వేమాణతాం	త్వేమాణతాం
2 మనాతే	మనాతే
౯౧ ౨ విధివద్ధు	విధివద్ధు
౧౦ కృతే	కృతే
ర్జటిలో	ర్జటిలో
౨౪ త్రయాణామె	త్రయాణామి
౨2 మయితామ్రా	మయితామ్రా

పు. పంక్తి. అనుధము.

౯౨ ౨ నధః
చార్పనే

౫ ర్వాధి
జ్జీరణం

౬ హరిః

౧౦ శ్చేషః

౧౪ హర్థం

౧౯ మదర్థం

౨౩ యథాఖి

భీత్తం

౨౪ యతోచ

౯౩ ౨౨ శబ్దేన

౯౪ ౧ వ్యప్తి

౬ ధాచ

౧౦ మణిహార

౨౦ వేద్యః

౨౧ క్రోధశ్చ

నాస్యత్వ

౨౪ త్ప్రీతోహం

౯౫ ౪ ఎవరేని

౧౦ లీలార్థమై

౨౨ ఆకర్ష

౨౩ పార్థ

౯౬ ౨౧ వృద్ధ్యర్థం

౨౨ పార్థంపుర

౯౮ ౯ సజ్జచ్ఛయా

౯౯ ౧౭ ముక్తడు

౧౮ బహుము

౨౫ వావెస్తు

౧౦౦ ౧ ఆఘణం

౪ ఆకాశమునందర్పాన=అర్చన

౫ నందణు

౬ నంగీకరించితివని

౧౧ హాహురాయ

౧౦౧ ౧ వికలాత్మో

౧౦౨ ౪ నెవనాగు

౬ నిరైయమే

శుద్ధము.

సుధః

వార్పనే

ర్వాధి

జ్జీరణం

హవిః

శ్చేషం

హర్థం

మదర్థం

యథాఖం

భీత్తం

యతోచి

శబ్దేన

సమప్తి

ధాశ్చ

మణిహార

వేద్యః

క్రోధశ్చ

నాస్యత్వి

త్ప్రీతోహం

ఎవడు

లీలార్థమై

ఆకర్ష

పార్థ

వృద్ధ్యర్థం

పార్థంపునర

సజ్జచ్ఛయా

ముక్తుడు

బ్రహ్మము

వావెస్తు

ఆఘణం

నందును ఆణు

నంగీకరించెనని

మహాహురాయ

వికలాత్మ్య

నెవనవనాగు

నిరైయమెస్తు

పు. పంక్తి. అనుధము.

౭ క్షీమృహర్స్తు

౧౬ మతింతుట

౧౮ కపార్థములు

౧౦౩-౧౪ నాభెరజి

౨౩ మివాక్షిణీ

౨౭ లేదను

౧౦౪ ౧౫ దవిచ్చిన్న

౨౨ విహీనస్వాదంత=విహీనస్వదత్తం

౨౩ ద్విజః

౧౦౫ ౨౫ దేవార్పాః

౧౦౬ ౨౫ నర్థ

౧౦౭ ౫ ధారవద

౭ ఆంప్రబుధానాం

౧౫ శైథిల్యము

౨౫ మత్సాస్తి

౨౬ సన్నానా

౧౦౮ ౩ దైకం

౧౦౯ ౮ నదకములకు

౨౭ నార్థ

౧౧౦ ౫ కాలికా

౧౬ నాస్యత్త

౧౮ యివ్యతే

౨౫ కలుగును

౧౧౧ ౧ బ్రాహ్మము

౩ మాతృకే

౪ పాణాచ

౧౫ తస్మిన్

౧౭ వ్యర్థం

౨౦ ఆచార్యాణా

౨౨ వ్యర్థాః

౨౫ సంప్రబుధ్ధ

౨౬ సంతోకానం

౧౧౨ ౧౫ నిష్టా

౧౭ శబ్దేమోచ్చ

౨౬ దద్దపే

౧౧౩ ౧౨ క్షామి

౧౪ భావనే

శుద్ధము.

౭ క్షీమృహర్స్తు

స్తతింతుట

కపార్థములు

నాభెరజ

మేవమక్షిణీ

లేదని

దవిచ్చిన్నముగా

విహీనస్వదత్తం

ద్విజ

దేవార్పాం

నర్థ

ధారావద

ఆంప్రబుధానాం

శైథిల్యము

మత్సాస్తి

సన్నానా

దైకం

నర్థములకు

నార్థ

కాలికా

నాస్యత్త

ఇవ్యతే

కలుగును

బ్రాహ్మము

మాత్రకే

పాణీచ

తస్మి

వ్యర్థం

ఆచార్యాణా

వ్యర్థాః

సంప్రబుధ్ధ

సంతోకానం

నిష్టా

శబ్దేమోచ్చ

దద్దపే

క్షామి

భావనే

పు. పం. ౩. ఆశుధము.	శుద్ధము.
౧౯ ద్వివ్య	ద్వివ్య
౨౧ కాలమునదు	కాలమునందు
౧౧౪ ౧ దేవీవిభూషా	దేవీవిభూషా
౧౮ హరిహరితిబ్రూయాద్వాన్యహరే=	
హరిహరితిబ్రూయాహరే	
౨౦ వ్యధాం	వ్యధాం
౨౬ మచితోన్య	మచిదావ్య
౨౭ స్ఫురన్నివ	విస్ఫురన్నివ
౧౧౫ ౨ వ్యాదాయ	వ్యాధాయ
౧౭ జ్ఞేయం	గ్నేయం
౨౦ సంఘాద్యైస్సవి	సంఘాద్యైస్సవి
౨౩ శయానంత	శ్రయానంత
౨౫ కారిణా	కారిణీ
౨౬ నిఘాయే	నిఘాయే
౧౧౬ ౫ నిష్క్రూటిః	నిష్క్రూటి
౭ మేతోం	మేతాం
౯ ద్రవ్యాణి	ద్ద్రవ్యాణి
౧౦ శ్చతతోదేవం, కాలేషూక్తేషు=శ్చ	
తతోదేవం, తతోమన్తాన్	
౭ ప	
న్నపి, ధ్యాయన్నపిపరందేవం,	
కాలేషూక్తేషు	
స్పదాచైవ	స్పదాచైవం
౧౧ రూపతం	రూపతః
౧౩ బ్రాహ్మ్యము	బ్రాహ్మము
౧౭ పాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్త
౨౦ కరెక్కలు	రెక్కలు
౧౧౮ ౬ పూరయం	పూరయ
ప్రాధ్య	ప్రాధ్య
౭ తదు	తము
౯ యస్తక్	యస్త
క్రియ	క్రియః
౧౦ మిచ్చతిః	మిచ్చతి
౧౧ సంకల్ప్య	సంకల్ప
పూరయస్వ	పూరయాస్వ
౧౧ నియా	స్వనియా
౧౪ త్యధముగా	త్యధముగా

పు. పం. ౩. ఆశుధము.	శుద్ధము.
౨౧ జావ్పకొను	జెవ్పకొను
౨౫ ధ్యానము	ధ్యానము
౧౧౯ ౪ తంత్రంత	తంత్రంతర
సిదాంతరూప	సిద్ధాంతరూప
౯ విదితత	విదిత
౧౦ పురుషార్థ	పురుషార్థ
౧౨ ప్రథమ	ప్రథమ
తాప్తప్రీము	చాప్తప్రీము
౧౩ సిద్ధాంతం	సిద్ధాంతం
౧౫ వాంఛితార్థ	వాంఛితార్థ
అను	అను
౧౭ అవాంతర	అవాంతర
౧౮ తచ్ఛాఖా	తచ్ఛాఖా
౨౦ ప్రథమ	ప్రథమ
౨౨ కూడైశ్చ	కూడైశ్చ
౨౪ మాస్తాయ	మాస్తాయ
౨౫ బ్రహ్మచారి	బ్రహ్మచారి
౧౨౦ ౩ గృహస్త	గృహస్థ
౫ సాత్వతంత్రా	సాత్వతంత్రా
౭ చాప్తప్రీము	చాప్తప్రీము
౧౨ నిష్ఠ	నిష్ఠ
౧౬ చ్చిద్ధాంతోక్త	త్విద్ధాంతోక్త
౧౯ కాలావిధియ	కాలేవిధియ
౨౦ పంచకే	పంచవై
౨౪ చరణాంతం	చరణాంతం
౨౫ ఉద్ధానాది	ఉద్ధానాది
౧౨౧ ౨౪ పంచమే	పంచమా
౧౨౨ ౪ స్పృశక్	స్పృశక్
౧౧ లోష్ఠర	లోష్ఠ
౧౪ బేతాశ	భేతాశ
౧౨౩ ౨౩ నిశార్థం	నిశార్థం
౧౨౪ ౯ కచ్చమును	కచ్చమును
౧౨౫ ౪ తెరంగులు	తెరంగులు
౧౨౬ ౫ వృక్షార్థ	వృక్షార్థ
౨౦ తీర్థం	తీరం
౧౨౭ ౧౯ మంత్రం	మాంత్రం

మ. పం. జి. ఆకుద్ధము.

కుద్ధము.

పు. పం. జి. ఆకుద్ధము.

కుద్ధము.

౨౦ యుగ్మం

యుగ్మం

౪ భృంగా

భృంగా

౨౧ మూర్ధుల

మూర్ధుల

౨౬ యుగ్మం

యుగ్మం

౨౨ తీర్థము

తీర్థము

౧౩౫ ౩ సదాచార్య

సదాచార్య

౧౨౨ ౨ పార్థి

పార్థి

౪ గురుం

గురుకా

౧౨ తీర్థనిషేవణ

తీర్థనిషేవణ

౯ పూర్ణం

పూర్ణ

౧౩ సతుశ్రమము

సతుశ్రమము

౧౩౬ ౬ దాయినీ

దాయినీ

౧౪ స్నానార్థముగ

స్నానార్థముగ

౭ నర్మరూపానా

నర్మరూపానా

౧౫ సర్వతీర్థ

సర్వతీర్థ

౧౧ నిషేవణం

నిషేవణ

౧౬ ఇమేగంగాం

ఇమేగంగాం

౧౫ ఆయత్తులొ

ఆయత్తులొ

సర్వతీర్థ

సర్వతీర్థ

౨౦ దృశ్యకర్మ

దృశ్యకర్మ

౧౭ నిష్ఠురూపాత్వా = విష్ఠురూ

పాత్వం

౨౨ నమ్మత్తువొ

నమ్మత్తువొ

౧౮ యైననా

యైననా

సర్వం

సర్వం

౧౯ ఫలంబుల

ఫలంబుల

౨౬ చి.తయ

చి.తయ

౨౦ సంకాశ

సంకాశం

౨౭ మన్యముఖా

మన్యముఖా

౨౩ హీనం

హీనం

౧౩౭ ౫ చతుర్థ

చతుర్థ

౨౪ స్నానాధికం

స్నానాధికం

౭ సిద్ధర్థం

సిద్ధర్థం

౧౨౯ ౩ తీర్థము

తీర్థము

౪ చతుర్థా

చతుర్థా

౪ తీర్థము

తీర్థము

౧౨ నర్జ్యం

నర్జ్యం

౯ శక్తిలేయాని

శక్తిలేని

౧౩ విధితెర

విధితెర

దిగువ

యాదిగువ

౧౩౫ ౧ వ్యతీకాం

వ్యతీకాం

౨౦ ఊష్ణ

ఉష్ణ

సప్రణవం

సప్రణవం

౨౨ తత్తీర్థం

తత్తీర్థం

త్రిపరె

త్రిపరె

౨౪ తీర్థం

తీర్థం

దాయతః

దాయత

౨౫ తీర్థకుర్వంతి తీర్థాని = తీర్థకుర్వంతి

తీర్థాని

౨ ప్రాణాక

ప్రాణాక

౨౭ తీర్థం

తీర్థం

౫ నకృత్

నకృత్

౧౩౦ ౭ నాతీర్థము

నాతీర్థము

౨౦ ద్దనూయ

ద్దనూయ

౪ తీర్థమును

తీర్థమును

౨౧ తిదేంద్రి

తిదేంద్రి

౧౯ దేవన

దేవన

నిశ్చహత్

నిశ్చహత్

౨౦ ఉదత్త

ఉదత్త

౨౫ తదాధ్యాసే

తదాధ్యాసే

౧౩౨ ౧౫ మర్థం

మర్థం

ప్రాణాయామ=ప్రాణాయామా.

ప్రాణాయామ.

౧౭ అర్థము

అర్థము

౨౭ ప్రాణాయామ=ప్రాణాయామా.

ప్రాణాయామా.

౧౩౩ ౧ ఫానముల

ఫానముల

౧౩౯ ౧ స్త్రీయస్త్రీయః=స్త్రీయస్త్రీయః

స్త్రీయస్త్రీయః

౪ నిర్మల్యామ్

నిర్మల్యామ్

కనిష్ఠయా

కనిష్ఠయా

౧౩౪ ౧ సావిత్రి

సావిత్రి

౨ మంతు

మంతు

మధ్యమాః

మధ్యమాం.

౫ మత్స్యజ్యోతుః=మత్స్యజ్యోతుః

మత్స్యజ్యోతుః

౧. పం. త్రి. శ్రుకర్ణము.	శ్రుకర్ణము.
౯ ఇద్ధయా	ఇద్ధయా.
౧౦ రత్నస	రంకేన.
౧౫ గాయత్ర్యం	గాయత్రీం.
౧౯ త్రిసంధ్య	త్రిసంధ్య.
౨౦ సిద్ధమగు	సిద్ధమగు.
౨౦౦ ౧ శార్థంయే	శార్థమే.
తదర్థం	తదర్థం.
౩ మర్థం	మర్థం.
౧౬ తీర్థంచ	తీర్థంచ.
స్తదస్తదవ	స్తదస్తదవ.
౨౪ మంత్రతః	మంత్రతః.
కర్తారాధన	కర్తారాధ్య.
౧౪౧ ౨౪ సాగ్యం	సాగ్యం.
౧౪౨ ౬ చేలాజన	చేలాజన.
౨౧ త్రాతం	త్రాతం.
౧౪౩ ౬ సారార్థ	సారార్థ.
౭ మన్తార్థ	మన్తార్థ.
ద్వయార్థము	ద్వయార్థము.
౧౪౪ ౨ శబ్దార్థ	శబ్దార్థ.
౫ శరణ్యత్వమే	శరణ్యమే.
౫ నర్థమును	నర్థమును.
౧౬ యచ్చబ్దార్థము	యచ్చబ్దార్థము.
౨౬ వ్యాఖ్యార్థము	వ్యాఖ్యార్థము.
౧౪౫ ౮ పూర్వక్రమము	పూర్వక్రమము.
౧౨ సంబంధి	సంబంధి.
౧౬ నివర్తీప్త	నివర్తీప్త.
౧౪౬ ౫ యజ్ఞః	యజ్ఞః.
౬ భవేత్	భవేత్.
౧౭ పదార్థము	పదార్థము.
౨౨ నాథాని	నాథాని.
౨౩ కర్తాద్రాణ్య	కర్తాద్రాణ్య.
౧౪౭ ౫ కేశవార్థం	కేశవార్థం.
వరదే	వరదా.
౮ నక్షే	నక్షే.
౯ ధ్యానాన్ని	ధ్యానాన్ని.
క్రందనం	కృంతనం.

౧. పం. త్రి. అశ్రుకర్ణము.	శ్రుకర్ణము.
శిరిసి	శిరిసి.
౧౨ దద్భియైర్యుక్త	దద్భియైర్యుక్త.
౧౩ వృత్త్యర్థము	వృత్త్యర్థము.
౧౪౫ ౩ విశేషణ	విశేషణ.
౪ పదార్థము	పదార్థము.
౧౦ హవి	హవి.
౨౧ గుణాక్షితి	గుణాక్షితి.
౧౪౬ ౨ భ్రాతా	భ్రాతా.
దీననమాశ్రితః=దీనాస్సమాశ్రితః	దీనాస్సమాశ్రితః.
తిథి	తిథి.
౩ మువాహృతః	ఉదాహృతః.
౯ ఆయధాత శిలోంపై శ్చ = ఆయా	ఆయా శిలోంపై శ్చ.
దత్తై	దత్తై.
౧౦ వాయనం	వాదనం.
యాచితో	యాచితే.
౧౭ రక్షణ	రక్ష.
౧౯ విప్రాది	విప్రాధి.
౨౩ చ్చాట్య	చ్ఛాట్య.
౨౮ స్నానము	స్నానము.
౧౫౦ ౫ తత్సహం	తద్వహం.
౮ క్షూద్ర	క్షూద్ర.
యథాహియజ్య	యథావిధిజ్య.
౧౫౧ ౧ చతుర్దశ్య	చతుర్దశ్య.
ద్భవేత్	భవేత్.
౧౫౨ ౧ మూర్తిం	మూర్తిం.
౩ ద్విగ్రహము	ద్విగ్రహము.
౫ శ్రియా	శ్రియం.
భూమి	భూమిం.
౮ మేకాంతి	మేకాంతి.
౯ నీశాఖ్యానాం	నీశాఖ్యానాం.
౧౨ తద్దేయం	తద్దేయం.
తథానం	తదానం.
౧౩ కల్పితే	కల్పితే.
౨౧ ప్రకృతిం	ప్రకృతిం.
కృతం కర్తా	కృతింకృత్య.

పు. సంజ్ఞి. ఆశుద్ధము.	శుద్ధము.
౨౩ వైష్ణవైత్తముః	వైష్ణవైత్తముః.
౨౮ మభిక్షేణ	అభిక్షేణ.
౧౫౨ ౧ గ్రహంచ	గ్రహించ.
౫ గ్రహవారం	గ్రహవారం.
సాన్నిధ్యం	సన్నిహితం.
౯ ఆచ్యశక్తిః	ఆచ్యశక్తిః.
స్వరః	స్వరః.
౧౨ పరమగురు	పరమగురుభ్యో
	నమః.
పరమః	పరాయ.
౧౫ దాకారా	అకారా.
౧౬-౧౭ కుక్షిపకరమతుల్యగ్ర=కూపకర	మారభ్యాగ్ర.
కరద్వయైస్త	కరద్వయైస్తః.
౧౮ పరిత్యజ్య	పరిమృజ్య.
౧౯ మారభ్యాం	మారభ్యాం
	గుభీషు.
౧౫౩ ౧౧ ఆనైతులగ	ఆనైతులగ.
౧౫౪ ౧౮ యైన్ద్ర	యైన్ద్ర.
కాపచారిక	రాపచారిక.
౧౫౫ ౧౪ మూలమంత్రే	మూలమంత్రం.
౨౫ వెలియిలె	యైన్ద్ర.
౧౫౬ ౧ ౯ ఆవృత్త్య	ఆవృత్త్య.
౪ ఆనాహితమూలమంత్రే=ఆనాహిత,	
తీర్థదేవతాః మూలమంత్రే.	
౯ బృహితి	బృహింత.
౧౨ కారితయాపూర్ణ	కారితపరిపూర్ణ
౧౩ శేషతైక	స్వశేషతైక.
౧౫ పరిచారిక	పచారిక.
౨౦ ఎకదెరు	ఎందెరు.
౨౫ యిరిక్కి	యిడిక్కి.
౧౫౭ ౨ స్వదేహ	స్వదేహ.
౩ క్రమేణ	క్రమేణ.
౫ దేశేష్టం	దేశస్థ.
౬ చందాగ్ని	చందాగ్ని.
౭ దండ	దన్ధ.

పు. సంజ్ఞి. ఆశుద్ధము.	శుద్ధము.
౮ తావసహ	తద్వాసహ.
గుప్త	గుప్త.
౧౧ దయతన్తూల	దధన్తాన్తూల.
దేవవామ	తద్వాసు.
౧౨ మండలాగ్ని	మండలాగ్ని.
౨౦ పాత్రగతై	పాత్రంగతై.
౨౩-వ పంక్తిని రద్దు	పరపవలయు.
౧౫౮ ౧ ఓంహంసమః	ఓంహంసమః.
౬ మైకేన	మేనైకేన.
౧౦ దధ్యా	దధ్యా.
౧౪ సంస్కృత	సంస్కృత
౨౭ మూను	మూన్తు.
వాగ	దాగ.
౧౫౯ ౧౦ ధారకూర్మ	ధారాయకూర్మ.
౧౧ సమానం	స్థానం.
౧౭ ప్రాత్ర	పాత్ర.
౨౧ ఆరుశ	ఆరుశ.
౧౬౦ ౧ ఓంవైశుంతాయ	ఓంశ్రీవైశుం
	తాయ.
శ్రీవై	ఓంశ్రీవై
౬ విసవ్య	విస్యవ్య.
౮ ప్రాచ్యాం=ప్రాచ్యాంపీత గాత్రం	
విస్యవ్య ఆజ్ఞానాయనమ ఇతి దక్షి	
ణస్యాం.	
౯ ఇత్యుత్తరీ	ఇత్యుత్తర.
౧౦ సర్వసర్వకరోన్ముఖ=సర్వకరోన్ముఖం.	
౧౨ చామరీ	చామర.
౧౭ పూరుతలై	వారుతలై.
౧౬౧ ౧ నాంతు	నాంతం.
౪ పీతాయై	పీతాయ.
౮ తత్తత్తస్థాన	తత్తత్తస్థాన.
౨౧ యొలియర్	ఎన్ద్రెయొలియర్.
౨౩ మెల్లి	నెల్లి.
౧౬౨ సమాహ్వ	స్వమాహ్వ.
౧౦ ప్రణామంచ	ప్రణామశ్చ.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧౧ నీక్రియా	సక్రియాః
౧౫ శోధిత్తు	శోధిత్తు.
మేనుమెంగు	మేనియెంగు.
౨౦ తిరువుత్తిరి	తిరువుత్తిరి.
ఏస్తు	ఎస్తు.
౧౬౩ ౩ కృత్వా అంజలి	కృతాంజలి
౫ చాలానై, అపీడాత్మకం=చాలానై	
అపీడాత్మ నేనను ఇతి, అపీడాత్మాకం.	
౮ శ్రీవత్సానసమఇతి=శ్రీవత్సానయ.	
౧౦ ఇతిహారాత్త నేనను ఇతిహారాత్తానం	=ఇతిహారాత్తానం.
౧౯ తీరుపటితానం=తీరుపటిత్తానం	
౨౯ సమర్పిత్త	తిరువారాధనం
	సమర్పిత్త.
౧౬౪ ౩ దర్శ	తద్దర్శ.
౪ బృంహిత	బృంహితముఖం.
శ్చక్రం	చ్చక్రం.
౭ జన్యాయనమితిశంఖా=జన్యాయ	శంఖా.
౯ కామోదకైవసమ=కామోదకకైవస	
దాధి పతయేనమ.	
౧౦ సర్వే	సర్వా.
౧౧ వాహీసమం	వాహీనీసమం.
౨౭ తత్తిల్	త్రత్తిల్.
౧౬౫ ౧ సంత	సంతం.
౧ నాగరాజం ప్రణమ్య భగవంతం =	నాగరాజం భగవంతం.
౨ మండ్లి	మణ్డి.
౭ కృత్వాకృతాంజలి=కృతాంజలి.	
౮ నాయతి	నాయేతి.
౧౫ ఓరు	ఓరు.
౧౬౬ ౩ పాలాయనమ	పాలాయనమః.
౧౨ పరివారప్రహరణా = పరివారప్ర	హరణా.
క్షేయాం	క్షేయ్యాం.
౧౩ వోరు	వోరు.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౨౫ ప్రాకుతలె	వోరుతలె.
౧౬౭ ౩ సప్రహరణా	ప్రహరణా.
౪ సప్రహరణా	ప్రహరణా.
౫ నేత్రాయ, సవాహస= నేత్రాయ	
గణాధి పతయే సవాహస.	
సప్రహరణా	ప్రహరణా.
౮ సప్రహరణా	ప్రహరణా.
౯ త్పీరిష	త్పీర్ష.
ద్భహి	ద్భహిఃప్రణమ్య.
౧౦ రస్యత్రవాసః	స్యత్రావాహ్య
౧౬ పణ్ణికు	పణ్ణికురు.
౧౮ యొలియల్	యొలియల్
౧౬౮ ౩ పరివదై	పార్వదై.
౪ భేద	భేదం.
౯ స్తంత్ర	స్తత్.
౨౫ ప్రారు	ప్రారు.
౧౬౯ ౧ యిత్యా	యిత్యాశేషంపాద్యం.
౩ మాస్త	మాస్తే.
నీయం	నీయ.
౬ భగవతే	భగవతేనివేదయేత్.
౮ పనీయ	పనీయ.
౯ పాద్యమాచమనం=పాద్యాచమన	
పాదపీత.	
౧౦ ప్రక్షాళనా	ప్రక్షాళనాచమనా
౧౭౦ ౫ మఘ్యం	విశం.
౬ దత్వా, సమస్త = దత్వా గంధ పు	
ష్పపాదసన్నద్ధానప్రసాదాత్ త్రీయధూ	
షణో పవిత్రాచ మనీయాని దత్వా,	
సమస్త.	
౭-౮ దేవానంతరం, దానాలం కారణంజ	
నూ=దేవానంతరం, సహపరివారా	
ణాం ప్రత్యేకం ప్రదాయ ధూపదీపా	
చ మనానిదద్యాత్, అథవా పరివా	
రాణాం గంధాదీశేష దద్యాత్ గం	
ధపుష్పప్రదానా లంకారాంజనా.	
౧౧ పురుషనూకైః	పురుషనూక్తర్ణి

పు. పంజ్జి. ఆశుధము.	శుద్ధము.
౧౭౧ ౧ భక్తిశ్రేయత	శక్తశ్రేయత.
పరివ	పార్వ.
౨ ప్రణామ	ప్రదక్షణప్రణామ
౭ గుళ	గుళం.
గధి	గ్ధి.
౧౦ ద్రవ్యం	ద్రవ్యం.
౧౨ ఆదిర్	ఆదిర్.
౧౫ ఎంబెరు	ఎంబెరు.
౧౭౨ ౧ జ్యోత్యం	జ్యోత్యం.
వ్యజనాని	వ్యంజనాని.
౪ ప్రదర్శ	ప్రదర్శ్య.
౫ స్వీకురుర్వితి	స్వీకుర్వితి.
౭ ప్రవణే	పణే.
౯ జ్ఞాన్	జ్ఞాప్య.
౨౩ శ్రీమతే	శ్రీమద్భ్యుః.
౨౫ పోనగ	పోనగం.
౧౭౩ ౪ రభిషూయ	రభిషూయ.
౬ కాపచారిక	నాపచారిక.
౮ స్వప్తై	స్వప్తైస్య.
పాదితా	పాదితవా.
౧౦ ద్యాగామ	ద్యాగావ.
౧౬ పుద్గరణియాతే	పుద్గరణియాతే.
౨౬ నీరాంజనం	నీరాజనం.
౧౭౪ ౪-౫ ఆహ్లాంగమాపేణ = ఆహ్లాంగేన.	
ఇత్యక్తో	ఇత్యక్తో
౧౮ కొగ్రాండై ఆచార్యక్ = కొగ్రాండై	
సమర్పిత్తు ఆచార్యక్.	
౧౭౫ ౫ విదులగు	విదులగు.
౮ వశిష్ఠః	వశిష్ఠః.
౮-౯ దివ్యైసీరాంజనం = దివ్యైసీరాజనం.	
౨౦ వ్యాస	వ్యాస.
౨౬ బిక్షు	భిక్షు.
నబిక్షు	నభిక్షు.
౧౭౬ ౧ స్థానా	స్థానా.
౫ కుప్తంతోనదోన్య = కుప్తంతస్సదోన్య.	
౭ తిప్రః	తిప్రః

పు. పంజ్జి. ఆశుధము.	శుద్ధము.
కోటిచ	కోటిని.
౮ తీర్థా	తీర్థా.
౯ భృతృనీ	భృతృమనీ.
౧౦ తీర్థము	తీర్థము.
౧౩ బతులం	బృతులం.
౧౬ న్యకేత్	న్యకేత్.
కేత్వత్రం	సేత్వత్రం.
౧౯ హృది	హృది.
దాత్రి	దృక్తి.
గంద	గంధ.
౨౧ హరంశ్చ	హారంశ్చ.
౨౨ యాతీర్థం	(త్రిస్తి) తీర్థం.
పితృశునీః	పితృశునీః.
౨౪ బావించి	భావించి.
౧౭౭ ౫ త్రిపితేత్	త్రిపితేత్.
౮ తీరమును	తీర్థమును.
ప్రతిష్ఠించి	ప్రతిష్ఠించి.
౧౨ స్వయం	స్వయం.
౧౪ బందు	బంధు.
౧౬ యశస్య	యశస్యో.
౧౭ మృతం	ముతం.
భుక్తి	భుక్తే.
౨౨ మృత్యుపు	నత్యము.
౨౫ తదగ్రపు	తదగ్రపు.
౧౭౮ ౧ విష్ణువ్రాతం	విష్ణుపిఠాతం.
౨ పచ్యాపః	పిచ్యాపః.
స్తరణమసీ	స్తరణమసీ
౬ నాఘ్వా	నాంఘ్వా.
౧౩ చ్చిష్టేతు	చ్ఛిష్టేతు.
మద్యేన	మద్యేన.
౧౪ సవ్యేన	సవ్యేన.
౧౭ కూద్రాదిత	కూద్రాదిత.
౧౮ స్త్రీంస్తుచ	సాంద్రస్తుచ.
౧౯ తోయం	త్తోయం.
నాంజలి	సాంజలి.
౨౦ మదితం	మధితం.

పు. పంజీ. ఆశుధము. శుద్ధము.
 ౧౧ బ్రహ్మత్రయం శ్రవణత్రయం.
 సహా సహ.
 ఉగ్రత్య ఉగ్రత్య.
 ౧౩ పుత్ర శతే
 ౧౫ జలముచే, పరిషేదనము=జలముచే
 ప్రోక్షించి, పరిషే
 చనముచేసి.
 ౧౬ ప్రోక్షించి పితృహోమము చేయు
 వలయు అనునది రద్దుచేయవలయు.
 మైనను మనియని.
 ౧౭౯ ౧ గుప్తము గుప్తము.
 ౧ చేసిపదప చేసిమానముగా
 పదప.
 ౨ గుప్తము గుప్తము
 ౫ చేతిచేనా ప్రూణించక యనునది
 రద్దుచేయవలయు.
 ౬. పితృ పీత.
 ౧౦ బ్రాత్రము బ్రాత్రము.
 ౧౧ ఉచ్చిష్టము ఘృత=ఉచ్చిష్టమునం
 దు ఘృత.
 ౧౫ గాని, శేషువుల=గాని వారిలోను
 శేషువుల.
 ౧౩ ప్రతి ద్యది.
 ౧౪ స్వాత్ స్వాత్.
 మృదభివాక్ మృదభివాక్.
 ౧౫ ద్వయం ద్వయం.
 జానూ జానూ
 కుర్వేదాంతు కుర్వేదాంతా
 ౧౬ క్రంతే క్రంతే.
 ద్యప్త ద్యప్త.
 ముఖశుక్తి ముఖశుక్తి.
 ర్విదీయతే ర్విధీయతే.
 స్తావత్ స్తావ
 ౧౮౦ ౧ మనుష్టితం మనుష్టితం.
 ౧ భుక్తహివస్త్యవృతాంత=భుక్త
 చ్చిష్టస్త్యవృతాంత

పు. పరిషీ. ఆశుధము. శుద్ధము.
 కూద్రాదీకా కూద్రాదీకా
 ౩ భుక్త్య భుక్త్య
 దాచమ్య దాచమ్య
 ౪ దేవతానాం దేవతానాంచ
 బుధః బుధః
 ౫ భక్షయేత్ భక్షయే
 ౬ తతోధికం శతాధికం
 ౧౧ నుదాయత నుదాయత
 ౧౨ ద్విపల ద్విపల
 దేవభ్య దేవభ్య
 బూలవాన్నయే=బూలంచర్వయే
 ౧౪ ద్యాధిః ద్యాధిః
 సిరాబుద్ధి సిరాబుద్ధి
 ౧౫ తదైత్రా తదైత్రా
 త్పదదర్శనే త్పదదర్శనే
 పృథాచరణ ప్రతాచరణ
 ౧౬ ధ్యస్తు ద్యస్తు
 విష్టా విష్టా
 ౧౮ యుక్తకాలము వ్రతకాలము
 ౧౮౧ ౧ కారయతి కారయతి
 ౩ పశూవశి పశూవశి
 ౫ కాస్త్రాబ్యవ్యాపి కాస్త్రాబ్యవ్యాపి
 జాపనై జాపనై
 ౬ కాస్త్రా చ్చాస్త్రా
 ౭ యాథోయో యాథోయో
 ౯ పారంగతులై పారంగతులై
 ౧౦ భృచ్ఛాణ భృచ్ఛాణ
 ౧౧ సంబిళ్ల సంబిళ్ల
 ౧౫ భుక్తో భుక్తో
 ౧౮౨ ౧ యగ్రహీ చగ్రహీ
 ౪ సమాహితః సమాహితః
 ౬ స్నానా స్నానా
 సంవగోక సంవగోక
 ౭ మెచ్చంది మెచ్చంది
 ౮ స్మరించి రింది
 పిచ్చయ శుచనము

పు. పం. ౨౨. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧౧ జప	జప
౧౬ సబ్రహ్మ	సబ్రహ్మ
౧౭ యంత	యంతః
౨౦ ధ్యాసయే	ధ్యాసయే
౨౪ ద్వాఖ్యాభై	ద్వాఖ్యాభ్య
౧౦౩ ౩ హృత్వా	హృత్వా
౧౫ సంధ్య	సంధ్య
౨౦ నిత్య	నిత్య
౧౦౪ ౧ తిశుకంచ	తిశుకంచ
౩ తివా	తువా
౪ ఆర్కార్క	ఆర్కార్క
౫ లక్ష్యత	లక్ష్యత
౧౧ దశావరం	దశావరం
౧౭ లభానుజ్ఞ	లభానుజ్ఞ
౨౦ పింఛం	పింఛం
౨౨ ప్రదాతృభ్యః	ప్రదాతృభ్య
౨౫ సుచరాయుతే	సుచరాయుచ్చతే
౧౦౫ ౫ చాను	చాను.
౬ గవ్యస్యపేత్	గచ్ఛేత్.
౭ మస్త్రీశ్చ	మస్త్రీశ్చ.
౧౯ ర్వత	ర్వత.
౨౩ హ్యోశ్చ	హ్యోశ్చ.
౨౪ దుష్ట	దుష్ట.
౨౭ త్రమః	త్రమ.
౧౦౬ ౨ శౌచంతు	శౌచస్తు.
౩ సాయన్నను	సాయంతనం.
గచ్ఛేచ్చద్యా	గచ్ఛేచ్చద్యా.
మస్ఫుటి	మస్ఫుటి.
దరుమగీం	దారు మయాం.
౫ కంబలై వాఽపి	కంబలేవాపి.
శుచి	శుచయ.
౬ తేంద్రియః	తేంద్రియాః.
౧౦ సపద	తత్పద.
౨౬ సున్నథంసర్వ	సున్నథాసర్వ.
౧౦౭ ౧ మయవా	మథవా.
౩ స్నాతాం=స్నాతాయుతాం.	

పు. పం. ౨౩. అశుద్ధము.	శుద్ధము.
భృగో	భృగో.
౨౧ దేశించిన	దేశించుడిన.
౨౩ ప్రకారం	ప్రకారము.
౨౪ వచ్చునె	వచ్చును.
౧౦౮ ౫ మంత్రకము	మంత్రము.
౧౬ గృహేత్	గృహ్య.
౧౯ ప్రపద్యైరవ్యత	ప్రపత్తే అవ్యతే.
౨౭ ద్వైకుతై	ద్వైకుతై.
౨౮ యన్త్యాం	యన్త్యా.
౧౦౯ ౧౨ వక్తవ	వక్తల.
౨౩ గత	గతి.
గద్య	గద్యచే.
౧౯౦ ౧ తదుపరిని	తదుపరి.
౧౪ శ్చావతరణే	శ్చావతరణే
౧౬ నియత	నయత.
౨౭ యాణాం	యాణా.
౧౯౧ ౯ ద్యావాను	ధ్యావాను.
౧౨ స్మృతే	స్మృతో.
౨౧ గుణా	గుణ.
౨౬ ప్రజేత్	ప్రజేత్.
౧౯౨ ౧౧ సహసౌప్ర	సహసౌప్.
౧౯౩ ౧ మాణిక్యా	మాణిక్యా.
౧౪ స్వభావ	స్వభావ.
౧౯౪ ౭ త్పారివద	త్పార్వద.
౧౯ నిమగ్న	ర్నిమగ్న.
౨౫ యోగైక	వియోగైక.
సదేక	స్తదేక.
౨౭ త్ప్రీతేవ	త్ప్రీత్యైవ.
౨౮ తామభిః	తామభిః.
౧౯౫ ౭ శేష	శేష.
కాపచారిక	రాపచారిక.
౮ హరికై	హరికైః.
ప్రీతిమ్	ప్రీతిమ్.
౧౦ మృదా	మృద.
కృత్య	ద్విధాకృత్య.
౧౧ నాదిక	నాధిక.

పు. పం. జి. అనుధము. శుద్ధము.
 ౧౩ దిగ్బంధన దిగ్బంధనం.
 ౧౪ కృత్యాశ్లేష కృత్యాశ్లేష
 ౧౫ తీర్థస్వాగ్మ్యార్థక=తీర్థస్వాగ్మ్యముల్.
 ౧౬ కృత్యాసప్త కృత్యాసప్త.
 కృత్యా కృత్యా.
 ౧౭ తీర్థ తీర్థ.
 ౨౦ ధాయిసరస్సుల ధాయివాముల.
 ౨౪ శర శరం.
 ౨౬ దాత్రి కాణ్ దాత్రి కాణ్.
 ౨౭ తీర్థముల తీర్థ దేవతాముల
 ౧౯౬ ౫ స్వనియ్యతే స్వనియామ్యే.
 ౬ బ్రాహ్మ్య బ్రాహ్మ.
 ౮ ప్రకారము ప్రకారమును.
 ౯ వాసికియూ వాసికియూల.
 ౧౬ చతుర్ముఖ చతుర్ముఖ.
 ౨౬ ఉత్తిష్ఠే ఉత్తిష్ఠే.
 ౨౭ బ్రాహ్మ్య బ్రాహ్మ.
 ౧౯౭ ౨ విహరస్పృక్ విహరస్పృక్.
 ౩ స్వప్నాన స్వప్నాన.
 ౧౫ సాత్వ సాత్వత.
 ౧౬ కమండులూ కమండులు.
 ౧౯౮ ౧ కాద్య కాద్య.
 ౨ కూబరా కూబరా.
 ౫ చాపాన చాపాన.
 ౬ విష్ణుంతు విష్ణుంతు.
 ౭ సమాదాయా సమాదాయా.
 ౯ వ్యాసాగ్రస్య వాసాగ్రస్య.
 ౧౩ బ్రహ్మ బ్రహ్మ.
 ౧౪ మ్య మ్య.
 ౧౮ స్మృతేతి స్మృతీతి.
 మనుశరీరమగు మనుశరీరమగు.
 ౨౩ మాగతః మాగతాః.
 ౨౫ సామ్య సామ్య.
 ౧౯౯ ౧ న్యామ్యే నియామ్యే.
 ౨౦ సంస్థిని సంస్థిని.
 ౨౧ యామినా యామినా.
 ౨౩ యిత్యభి ఇత్యభి.
 ౨౪ యనుష్ఠించ యనుష్ఠించ.
 ౨౬ త్ర్యక్వాద్యానా త్ర్యక్వాద్యానా.
 ౨౭ దశ్యుల దశ్యుల. [బంధ.
 ౨౦౦ ౧ మీమాంసకబుధ=మీమాంసా సకక

పు. పం. జి. అనుధము. శుద్ధము.
 ౯ భూయప్త భూయప్త.
 ౧౨ వజ్రం వజ్రం.
 ౧౩ నర్మరాది నర్మరాది.
 ౧౬ ప్రపమ ప్రపమ.
 నిష్ఠ నిష్ఠ.
 ౧౭ నిష్ఠ నిష్ఠ.
 ౧౯ నిష్ఠలకు నిష్ఠలకు.
 ౨౨ ప్రాతఃకాల ప్రాతఃకాల.
 మధ్యాహ్న మధ్యాహ్న.
 ౨౩ ద్యావ యోగము=ద్యావయోగము
 ౨౪ చ్ఛాస్త్రాదుల చ్ఛాస్త్రాదుల.
 ౨౦౩ ౬ నాంతరము నానంతరము.
 ౨౦౬ ౨౫ విధాయా విధాయా.
 ౨౦౮ ౨౪ రాగేవ రాగేవ.
 ౨౦౯ ౧ త్వన్నది త్వన్నది.
 ౭ కాశ్య కాశ్య.
 ౯ దాశ్యము దాశ్యము.
 ౧౨ తిలపిప్థము తిలపిప్థము.
 ౧౬ ద్వేపం ద్వేపం.
 ౧౭ ద్రీవాగ్ని ద్రీవాగ్ని.
 ౨౧౦ ౪ మూర్తేభ్య మూర్తేభ్య.
 ౨౦ స్నేహకం స్నేహకం.
 ౨౧౧ ౧౮ తేభ్యంతు తేభ్యంతు.
 ౨౦ త్యజతే త్యజతే.
 ౨౧౩ ౧౩ కృష్ణాజనము కృష్ణాజనము.
 ౧౪ గజాస్తి గజాస్తి.
 ౨౧౪ ౧ ఉచ్చిష్ట ఉచ్చిష్ట.
 ౪-౫ దారు దారు.
 ౧౫ తామ్రాది తామ్రాది.
 ౨౪ శ్యయో శ్యయో.
 ౨౧౫ ౪ నరక నరక.
 ౨౬ చోర్దనై చోర్దనై.
 ౨౧౬ ౮ బహిష్ఠుల బహిష్ఠుల.
 ౧౨ కస్తలము కస్తలము.
 ౧౩ కస్తల కస్తల.
 ౪౫-వ పుట ౨౫-వ పం. జి. కి మొదట, పాద
 రసము మొదలుగా వానిని అగ్ని కి నెగిరి పో
 నుండు సముల నిలుపుకొని సింహారదులు
 చేయువారివలె, యని యారంభించి శకువు
 యొక్క ఇత్యాదులు, యని నందుండుప్రకా
 రము జనువలయు.

శ్రీమద్వరమునయేనము.

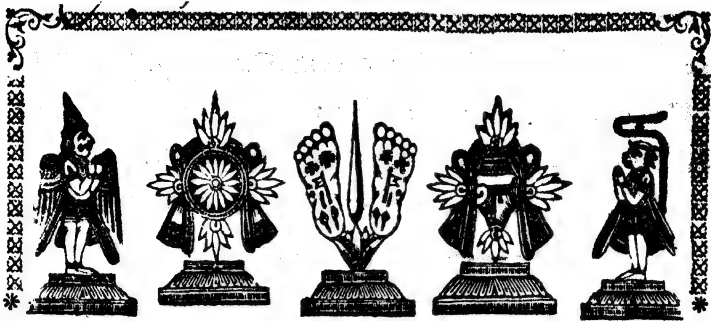
జగదాచార్యపరిగ్రహీతం.

శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకోచార్యో భనువేదాంత ప్రతిష్ఠా పనాచార్యులై యఖండమహీ మండలాలంకార మహీపాలకోటీర ఘటితమణికిరణ పటల పాటలిత పాదపీఠపర్యం కాచార్యులై, యుభయవేదాంత పారంగతులై, సకలశాస్త్రనిపుణులై, సారాసార వివేక చతురులై, శ్రీమన్నాథయా మునయతి వరాదితత్సం ప్రధాయసిద్ధులై, జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యసంపన్నులై, శాంతి శమదమాద్యనంత కల్యాణగుణ గణపరిపూర్ణులై, శ్రీమద్భగవద్భావ్యకార సిద్ధాంత నిర్ణాయకాచార్య సార్వభౌములై వేంచేసి యుండెడు, శ్రీమాన్, శ్రీవాసమామల శ్రీ శతగోపరామానుజజీయర్ స్వాములవారు, ప్రాకు సర్వజితునామసం॥ పాల్కుణమానము నందిచ్చట చెన్న పురితోచేరిన తిరువల్లిక్కేణి మఠము నందు విజయముచేసి యుండగా నొకకాల విశేషమున దాసునితో వార్తలాడు చుండునపుడు, ఈగ్రంథవిషయమై ప్రశంసించగా, నపుడీగ్రంథమును స్వామి కటాక్షింప నపేక్షితులైరి, అప్పటికి గ్రంథము ముక్కాలు భాగమునకు పైగానే వెరవేరి యుండినందున, అనంతర మొకదివసమున నీ గ్రంథమును స్వామి సన్నిధికి వేంచేపు చేసికొని పోయి అవకాశము కొలది యందు ముఖ్యముగా ఊర్ధ్వ పుణ్ణి ధారణమును, శ్రీచూర్ణప్రకాశికయు మొదలగని ప్రకరణములను సేవించగా, స్వామి అత్యాదరముతో తిరుచ్చెవి శాస్త్రి నందుగల సకలార్థములను పరిశీలించి, మిగుల నానందించి, మనదర్శనమునకీ గ్రంథము మిగుల నుపయుక్తమై యున్నదని స్వామి తిరుప్పవళము గుండాసాధించిరి గాన నీగ్రంథము జగదాచార్య పరిగ్రహీతమై యున్నదనుటకు సంశయములేదు.

ఇట్లు,

భాగవత విధేయుడగు,

మొదలి యాడ్డా దాసుడు.

శ్రీ మతే రామానుజాయ నమః.

ఉపోద్ఘాతము.

స్వరూపానురూపమగు నిరస్తాతిశయాన్లందనుభావైక లక్షణమగు భగవత్ప్రాప్తియందపేక్షగలముముత్సువులకు, శిష్టాచార పారంపర్యమవశ్యానుష్ఠేయముగాన, తదనుష్ఠానవిధులను పన్యసింప, నుపక్రమించుటకు పూర్వము, ప్రథమ, మధ్యమ, చరమ పర్వ, ప్రపన్నాధికారులకు, త్యాజ్యోపాదేయ వివేకజ్ఞానముకలుగుట, అత్యావశ్యకమైనందున, శ్రీలక్ష్మీనాథ పరామర్శ పరకాలనాథ యామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు వరవరముని ప్రభృతులు పరమకృపజే, సకల చేతనో జీవనార్థముగ ప్రవర్తింపజేసిన, శ్రుతి స్మృతి తిహాసపురాణ, భగవద్భాగ్యస్త్రీ, బ్రహ్మసూత్ర, ద్రావిడవేద, తదంగోపాంగ తత్త్వద్యక్ష్యానములయందును, సాంగాఖిలద్రవిడ సంస్కృత రూపవేదసారార్థ సంగ్రహమగు శ్రీవచన భూషణ దివ్యకాస్త్రాదిరహస్యగ్రంథములయందును, కొన్ని పరమార్థములను, “ప్రపన్నానుష్ఠాన భాసూర” మను, నీ గ్రంథమునకు, నుపోద్ఘాతము గా జేర్చబడి, తదనుష్ఠాన విధులు, శ్రుతి స్మృతి పురాణే తిహాస ప్రకరణ గ్రంథస్థములై యున్నను, సర్వజనులకు అగ్రాహ్యములుగా నుండుటచే అత్రకాశకములై యున్న వానినన్నిటిని సంగ్రహించి, మనపూర్వాచార్యులు సాయించియున్న సులభ పద్ధతులను తెలుప బూని, రచియింపబడు ఈ గ్రంథమందు, స్థానిత్యములు గలిగి యుండ వచ్చునో గాన, “యత్సారభూతం తదుపాసితవ్యం హంసోయథాక్షర

మహాంబుమిశ్రం” అనియు, “కత్తోగ్గో తామగప్పర్, కల్వితన్నిలాశైయుల్లోర్, పెత్తోమెనవుగందుప్పిన్పుకర్ పర్, మత్తోగ్గో మాచ్చరియత్తాలిగ్గిల్, వందడె న్నెంశేయిగ్గిగై, ఆచ్చరియమోదానవరు-” అను ప్రకారము, బుద్ధిమంతులు నీరసమునుపేక్షించి, పారమునుగ్రహించిగైకొనవలయునని బార్పించెద.

శ్రీయఃపతియై, శ్రీవైకుంఠనికేతనుడై, శ్రీమదనంతముఖనిత్యసూరిపరిషన్ని పేవ్యమానడై, అవాప్తసమస్తకాముడై, అఖిల మంగళ గుణస్వరూపుడైనస ర్వేశ్వరుడు “త్రయంతమస్య రజసః పరాకే” అనియు “త్రిపాదస్యామృతంచ వి” అనియు, “తదక్షరేపరమే వ్యోమక్” అనియు, “యోస్యాద్యక్షరిపరమే వ్యోమక్” అనియు, “తద్విష్ణోః పరమంపదం సదాపశ్యంతి సూరయః” అని యు, సకల జగదుద్ధితానుకాసన ప్రవర్త కములగు నిఖిల నిగమాంత సహ స్రములయందు స్రుతిపాదించబడినదై “వైకుణ్ఠే తు పరేలోకే శ్రియాసార్థం జగత్పతిః, ఆస్తేవిష్ణురచింత్యాత్మా, భక్తైర్భాగవతైస్సహ” అనియు “అత్య ర్థానలదీ స్తంతత్ స్థానంవిష్ణోర్తనాత్మనః, స్వయైవప్రభయారాజ్ దుష్ప్రీ త్యం దేవదానవైః” అనియు “ఆక్రీడా వివిధారాజ్, పద్మిన్యాశ్చమలోద కాః, ఏతేవైనిరయాస్తాత, స్థానస్య పరమాత్మనః” అనియు, ఇత్యాదులచే, యో గయాజ్ఞవలగ్న పంచమవేద పురాణ రత్న సముదంచిత ప్రామాణ్య వంశరా త్రాది వచన సంచయము లందును “నలమంద మిల్ల తోర్ నాడు” అనియు, “శుడగొలియానిష్ట తన్నుడై చచ్చితి” అనియు “తెలివిశుంపుతిరునాడు” అని యు “మాకవైకుంఠ” మనియు, ఇత్యాది వాక్యములచేతను, “మయర్ వరమ దినలము” గల పదుగురాత్మ్యుల చేతను సాయించబడిన అతిశయముగలదై “గుణప్రధానం పురుషః పరంపదం, పరాత్పరంబ్రహ్మ చ తేవిభూతయః” అనియు “పరమ యోగివాజ్ఞన సాపరిచ్ఛేద్య స్వరూప స్వభావ, స్వాభిమత వివిధ విచిత్రానస్త, భోగ్య భోగోపకరణ, భోగస్థాన సమృద్ధా నస్తాశ్చర్య, నస్త మహావిభవా నస్తపరిమాణ నిత్యనిరవద్య నిరతిశయ వైకుంఠనాథ” అని యు, “కాలాతీత పరమహతీవిభూతిః” అనియు, “యద్ధారే మనసో యదేవ తమసఃపారే యదత్యద్భుతం” అని సర్వపూర్వ దేశికస్తోమ ప్రకీర్తయై, ఇట్లు

వేదములచేతను, మహర్షులచేతను, ఆశ్వాత్థ చేతను, ఆచార్యులచేతను, ఏకకం
 ఠముగ ప్రతిపాదించబడిన, ప్రభావాతిశయముగల పరమ పదమందు అనంత
 దైకాగ్ధవమగు తిరుమామణి మంటవమున పర్యంక విద్యాది ప్రద్యోతితా
 వద్య మాహాత్మ్యముగల, దివ్యాస్థాన మంటపమునందు, ఉభయ విఘాతకార్య
 నిర్వాహకమునకు తగిన సన్నివేశముగల దివ్య సింహాసనముపై, నిరవధిక లేజో
 రూపమై, సదైకరూపమై, నిత్యసిద్ధ పరమేష్ఠ్యాదిపంచోపనిషత్తయమై, స్వాను
 రూపమై, చిత్తయమై ప్రకాశించెడు, కిరీటాది నూపురాంతమైన దివ్య స్రగ్వ
 స్త్రాభరణ ఛూషితమై, దివ్యా యుధములచే దేదీప్య మానమై, నిరతిశయ
 సౌందర్య సౌమమార్య లావణ్య యౌవనా ద్యపరిమిత గుణ గణ నిధియగు
 దివ్య మంగళ విగ్రహ విశిష్టుడై, శ్రీ ఛూమీ నీతా దేవీనమేతుడై, అనంత వైన
 తేయాది నిత్య సూర్యనంత ముక్త బృందా నవరత పరిచర్యమాణ చరణ
 నలినడై, ఉభయ విఘాత నిర్వాహకుడై, నిరతిశయానంద యుక్తుడగు సర్వే
 శ్వరుండు, నిత్యాసంకుచిత జ్ఞానులగు ననంతగరుడ విష్వక్సేన ప్రముఖ నిత్య
 సూరులను, నివృత్తి సంసారులై ఆనిత్యులవలె లబ్ధతైంకర్య పరులైన ముక్తుల
 న్నానందింప జేయుచుండియు, వీరివలె సంసారులును తన్నుభవించి తదను
 భవజనిత ప్రీతికారితా శేషా వస్థోచితా శేష శేషతైకరతిరూప నిత్యనిరవద్య
 నిరతిశయా నందరూప తైంకర్యమను మహా సంపత్తును పొంది నుఖించుటకు
 ప్రాప్తి కలిగి యుండియు, తదప్రాప్తిచే సంసారదుఃఖాగ్ధవ మగ్నులగు దురే
 యని, సర్వేశ్వరుండు, మిక్కిలి వ్యాకులాంతఃకరణుండై, మూల ప్రకృతిగతులై
 కరణ కలేబర శూన్యమై “బానవత్ ఇవాండజః” అను ప్రకారము తొక్కి
 లు విడిగిన పక్షులవలె యుండెడి స్థితి కటాక్షించి “కరణకలేబరై ఘ్నట
 యితం దయమానమహాః” అను ప్రకారము అఖిలాత్మలకు కరణ కలేబర
 ప్రదానముచేయ స్వచరణకమల సమాశ్రయణమున కుపకరించిన కరచరణా
 ద్యవయవ సంఘాతాత్మకమగు శరీరముచే ఖశ్యర తిరువుళ్ళము ననుసరించిన
 ముచుకొనక, సమిధబుకొయనిచ్చిన కత్తిచే పశువులోకను ఛేదించెడువానివలె
 ను, కలుపు తీయనిచ్చిన కోలతో నేత్రము పెకలించుకొను వాని వలెను, ప్రవా
 హముదాటనిచ్చిన తెప్పనుగొని దరిచేరక ప్రవాహవేగము నసముద్రముజేరు

జాని వలెను, ఈ శరీరమును శబ్దాదివిషయ ప్రావణ్యమునకు హేతువు చేసి కర్మప్రవాహ వేగముచే గర్భాద్యకార్య దుఃఖగర్భముగు సంసార సముద్రంబునం బడుటకు మిగులజింతించి “శాసనాచ్ఛాత్రం” అనియు “హర్తుంతమస్సదనతీచవివేక్తుమీశో, మానం ప్రదీపమివ కానుణికోదదాతి” అనియు “కలై కళుం వేదముం నీతినూలుం కర్పముం చూర్పూర్తు తానుం మత్తై నిలై కళుం వానవరుగ్గం పిఱర్ కుగ్గం నీర్ మయినా లరుళ్ళై యేతే” అనియు, పరమకృపచే శాస్త్ర ప్రదానముచేయ, నందజ్ఞానా న్యధాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన ప్రతిపత్తిచేసి “ఈశ్వరోహమహంభోగీ సిద్ధోహం బలవాఁ నుభీ, ఆధ్యోభిజనవా నస్తి, కోన్యోస్తీ సద్యశోమయా” అనియు “యోన్యథా సంతమాత్మాన, మన్యథా ప్రతిపద్యతే, కింతేన న కృతం పాపం, చోరే నాత్మాపహారిణా” అనుప్రకారము, అఖిల పాపహేతువై స్వస్వాతంత్ర్యరూపముగు ఆత్మాపహరము జేసి అనాది కర్మ వాసనా దోష దూషితాంతః కరణులై, అపథే ప్రవృత్తులై యుండుట నిరీక్షించి, తానే విచ్ఛేసి వీరల శిక్షించి రక్షించ వలయునని రామకృష్ణాద్య వతారములు సేయ “ఆసురీం యోని మాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని, మా మప్రాప్య తు కాంతేయ తతో యాం త్యధమాం గతిం” అనియు “అవజానంతి మాం మూఢాః మానుషీం తనమాశ్రితం పరం భావ మజానం తోమా మభూత మహేశ్వరం” అనియు, సజాతీయ ప్రతిపత్తిచే ఆసురప్రకృతులై తన్నవజ్ఞతపరచి, తన్ననువ ర్తించక నంచరింపగని మృగయుడు, తా బెనిచినమృగములగొని, యన్యమృగములస్వాధీనముచేసుకొనునట్లు, జీవసజాతీయులగు నిత్యసూరుల నీవిధూతియం దవతరింపింప సంకల్పించి, శ్రీవత్స కాస్తుభ వైజయంతీ వనమాలికలను, శ్రీభూమి నీశాదేవులను, శ్రీపంచాయుధాభ్యూరులను, అనంతగరుడవిష్వక్సేన ప్రభృతులను కటాక్షించి, మీరలు ఈ లీలావిధూతియందు నానావర్ణముల యందవతరించి అఖిలాత్మజీవనముచేయుడని నియమింప, వారు తదాజ్ఞానువర్తులై “కలౌ ఖలుభవిష్యంతి నా రాయణ పరాయణాః” అనియు “క్షచిత్రత్వచి న్నహాభాగా ద్రావిడేమ చభూయశః” అనియు, “తామ్రపల్లీ నదీయత్ర కృతమాలాపయస్వీని । కావేరీ చమహాభాగా ప్రతీచీచసరిస్వతీ” అనుప్రకారము ఘనదుల సమీప మందలి

ద్రావిడ భూభాగమందు నానావర్ణములలో వైష్ణవోత్తములై నచ్చి యువత రించగా, సర్వేశ్వరుడును ఆహ్వారాచార్యులకు “మయర్ వర మదినలకురు శివక” అని సాయించిన ప్రకారము, అజ్ఞానాంధ కార నివృత్తి పూర్వకముగ భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానము కృపచేసి, తద్వారా సర్వాధికారమును ద్రావిడ వేద తదంగోపాంగ తత్తద్వ్యాఖ్యానములచేతను, శ్రీవచనభూషణాది రహస్యము లచేతను, సర్వోజ్జీవనార్థముగా, తుదర్శనమును ప్రకాశింప జేసెను; అట్లుపర మకృపచే ప్రకాశింపజేసిన తుదర్శన వైలక్షణ్యమును చెరుచుటకును, అనేకుల ను తమవలె బద్ధసంసారులుగా జేయుటకును, ఇందు ప్రవేశించి ఖ్యాతిలాభార్చనతత్పరులై నామరూపములను ధరించి, స్వరూపాను రూపవృత్తి విశేషము లొకటియు లేకనే, స్వరూపవిరోధుల నొకటియుశ్యజించజాలక, దేహాత్మా భిమానులై, దురహంకారగ్రస్తులై, కృష్ణచిహ్నములను ధరించి, కృష్ణ నెదిరించి న పౌండ్రకవాసుదేవుని వలెను, అమృతార్థులై దేవగోష్ఠిలో ప్రవేశించిన రా ము కేతువులవలెను, స్వకార్యపరులై వానరాకారమును ధరించిన శుకసారణాదులవలె తిరిగెడు, పరహింస, పరదార పరిగ్రహ, పరద్రవ్యాపహార, అభత్య భక్షణ, అపేయపాన తత్పరులైన ఆసురప్రకృతుల ఉక్తివృత్తులను, ప్రమాణము గా నైకొనక, గ్రంథస్థములగు ఆశ్రి వారాచార్యుల వచనానుష్ఠానములనే ప్రమాణముగాగొని, వాటికి విరోధముగా సర్వేశ్వరుడైనను మనదశకన స్థా పకులగు ఎంచెరుమానారులైనను, ప్రత్యక్షమై సాయించినను, స్వప్నాదులలో నియమించినను ఇంద్రవేషధారియై అంబరీషుని భ్రమింపజేయవచ్చిన వానివలె జేసెడు “యెణ్ణిలాప్పెరుమాయె” ఐన సర్వేశ్వరుని మాయాకార్యమని తల చి, అప్రామాణికకృత్యములను, శిష్టాచ్చారమని ఆచరింపదగదు.

—* ఈ యతిమాత్ర ప్రసృతి కైతిహ్యము. *

ఎంచెరుమానారులు దశకనము నిర్వహించుచు వచ్చెడు కాలమందు, యాదవ ప్రకాశులు వీరివై భవమంతయు దెలసియుండియు, మాతృవచనముచేతను, భగవ దాజ్ఞ చేతను, వారినాశ్రయించి, శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంతమునందు ప్రవర్తించినది చూచితత్పుత్రశిష్యులు సహించజాలక, నీదగ్గునమున అపధేప్రవృత్తి కలుగ జేయవలెనని తలచి “భక్తిరత్నవిధాప్యేషా యస్మిన్ క్షేచ్ఛేషివ ర్తతేనవిప్రీం

దోషమునిశ్చయమాకానయతిస్సచపండితః” అనుభగవదాజ్ఞచేతపూర్వాచార్యులు నికృష్టవర్ణజాతులగువిలక్షణసంబంధస్వీకారమునంగీకరించినదేమేతువుగా, సర్వవర్ణసాంకర్యముకలుగజేసి, చరమశ్లోకమునందు, సర్వధర్మత్యాగమునువిధించినదేమేతువుచేసి “ఇదంకురు ఇదంమాకార్షిః” అనురెంటినిత్యజించవలెనని, నిషిద్ధానుష్ఠానమును ప్రవేశింపజేసి, ఇదిచరమధర్మమని కొన్ని గ్రంథములను కల్పించి, తత్కాలవర్తితులైన కొందరాసురప్రకృతులను మోహింపజేయగా నిదియర్థకామపరవశులకు సహకారమైనందున దావానలమువలె వ్యాపించుచు రాగా, ఆకాలమందే ఎంబెరుమానారులు కొందరినిపట్టి శిక్షించి, గ్రంథములను తీసిచించి దగ్ధముసేసినను, కలిదోషముచేత తిరుగానా నాటికి అభివృద్ధియై, శిష్టులుగహింపుదురని బురులు పరచక, స్వగోష్ఠికను కూలమైన వారికి మాత్రము ఇది శిష్టాచారమని చెప్పుకొనుచు నీదర్శనమునకు అనర్థకులై తిరుగుచురాగా పిళ్లలోకా చార్యుల కాలమందును, కొందఱు కొన్ని విపరీతప్రశ్నలు చేయగ నందుమీద శ్రీవచన భూషణ దివ్య శాస్త్రము, భగవదాజ్ఞచేసవలె రించినదని కొందరు జ్ఞానాధికులు చెప్పెదరు.

ముముక్షువులైనచేతనులకాహారనియతి, సహవాసనియతి, అనువర్తననియతి, ఇవిప్రధానములయినవి. అందు ఆహారనియతియనగా—జాతిదుష్టాశ్రయదుష్టనిమిత్తదుష్టములను పరిత్యజించి పవిత్రములై విలక్షణపరిగ్రహములై పరిశుద్ధములైన భగవద్భాగవత శేషములను స్వీకరించుట. జాతిదుష్టమనగా—“లశునంమద్యమాంసాని, మూలకం గృంజనంతథా, తిలపిష్టంతథా శిగుం, బిల్వం కోశాతకిం తథా, అలాబం శ్వేతవార్తాకం విడవనీకం తథైవచ, ఏవ మాదీని భక్ష్యాణి శాస్త్రదుష్టాని యేనరాః, భోదంతే నరాయాంతి, విష్ణూత్రక్రిమిభోజనం” అనిత్యాజ్యములుగా చెప్పబడునిషిద్ధద్రవ్యములు, అయితే ఆచారప్రధానులైన పెరుమాళ్ళి “నమాంసం రాఘవోభుంక్తే నచాపిమధుసేవతే” అని సీతావిక్షేప సమయమందు మధుమాంసవర్జనముచేసి నారని చెప్పుటచే గుంక్షేపదశయందు అనుభవించినారని తోచుచున్నదేయనగా “ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే” అనియు, ధర్మసంస్థాపనార్థము తిరువవతరించిన అవతారములందాచరించిన ధర్మముపాదేయముకాదోయనగా,

పెరుమాళ్ళ సామాన్య ధర్మ నిష్ఠలగుట చేత, త్మత్రియ కులముల కనుగుణ మైన మాంసములును, రాజులు స్వీకరించెడు నానా సుగంధ వస్తువుల సముదాయమైన మధువును స్వీకరించిరేకాని న్యవగ్గ విరుద్ధమైన మధుమాంస పరిగ్రహము చేయలేదే, వగ్గ ధర్మికులకు తారతమ్యాను గుణముగా, కొన్నిత్యాజ్యములు కొన్ని యుపాదేయములైయున్నవి యంతయు సత్వప్రచురులైన పరమైకాంతులకు “ఉభేవిద్వాన్పుణ్య పాపే విధూయ” అను వచన ప్రకారము భగవదనుభవ వ్యతిరిక్తములు త్యాజ్యములుగా నేయుటతప్ప ఉపాదేయమన కూడదు “బ్రాహ్మణస్య, మధూక మైత్రవం తాళం భార్గవం పానసం తథా, ద్రాక్షం మధుజ మారిష్ఠం, మైరేయం నాచి కేరజమ్, ఇత్యే కాదశమద్యాని నిషిద్ధానిద్విజన్త నాం, సురాంబు పృథ గోమూత్ర పయ సామన్యతమ మగ్నిస్పర్శా ద్దాహకశ క్రింకృ త్వాపీత్యాచరణాత్ శుద్ధిం ప్రాప్నుయాత్” అను ప్రకారము సత్వప్రచురమైన బ్రాహ్మణత్వమున కేమరణాంతములైన నిషిద్ధ ద్రవ్యములు, సత్వ నిష్ఠులై గామి కులాది వ్యపశేషములు లేక సర్వ వర్ణాశ్రమ విలక్షణులై భగవదేకవ్యపదేష్టవ్యులైన పరమైకాంతులకు తలంచనే కూడదు, నింద్యములైన యీనిషిద్ధ ద్రవ్య స్వీకారము వగ్గమును పట్టియే నిషిద్ధమే గాక “ద్రవ్యం నింద్యసురాది దైవతమతి త్సుద్రంచ బాహ్యగమో, దృష్టిర్దేవల కాచ్చదేశిక జనాధిక్ ధిక్ ధిగేషాంక్రీషః” అని, త్సుద్ర దేవతా విషయ బాహ్యగమ ప్రవర్తక నిషిద్ధకృత్యము లగుటచే శిష్టగర్హితములైనవి “యజంతే సావ్యికాదేవాః” అని దేవతలందరు సాత్వికులకు పూజ్యులని, పెరుమాళ్ళే రుద్రేంద్రాదులను అవతారముల యందా రాధించినారని, అనన్యార్హ కేషత్వా కారషట్కములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మలకు, దేవతాంతర భజనము చేయకూడదు; మరియు నవతార ప్రయుక్తములైన మానుషదేష్టితములుదృష్టాంతములయ్యేనేని, బ్రహ్మజన్మమైనరావణునిసంహరించినాడని బ్రహ్మహత్యాదులును, కృష్ణునను సరించి పరహింస, పరదార పరిగ్రహ, అభత్య భక్షణ, అపేయ పాన, అకృత్య కరణ, కృత్యాకరణ, పరద్రవ్యాపహారాదులును, ఉపాదేయ మగుటకు సంశయములేదు గాన, మహా పాతకములును ప్రవన్నధర్మములై ప్రవర్తించవలసివచ్చును గాన, నట్లుచెప్పుటయచితముగాదు. అనియట్లుండ, చరమ

శ్లోకమందలి ప్రథమపదమందు సర్వశబ్దమునకు సంకోచము రాకుండునట్లు నివృత్తి
 రూప ధర్మత్యాగమునకై పరిగ్రహించెద మంటిమేని, అనన్యార్థ శేషత్వ స్వ
 రూపుడైన తనను, నిఖిల హేయ ప్రత్యసేక కళ్యాణైక తానుడైన సర్వేశ్వరుని,
 త్రిపాద్వి భూతియందు “యేహులగుం తస్కోగ్రత్ ఛెల్ల కుటుమత్రేవర్
 కుటాంగత్ కైదోహయెహుందరుళి” ఉండెడు వైకుంఠనాథుని ప్రాపించె
 డు వరమ పురుషార్థ ఫలమును చూడగ, అపధే ప్రవృత్తి చొరబడుటకు అవ
 కాశము లేదనుట ముముక్షు పడిలో పరిహృతమైనది “ఉచ్చిష్ట మపిచామేఘం
 భోజనంతామస ప్రియం” అను వచనరీత్యా అమేఘ వస్తువులు తామునులకే
 గాక సత్వనిష్ఠులకు త్యాజ్యములైయుండును, త్రిగుణాధీనాత్మక క్రియా ధీనచే
 తనులకై తే, గుణాను గుణముగా త్యాజ్యము లుపాదేయములుగా నుండును,
 “సర్వం ఖర్చిదం బ్రహ్మ” అని సమస్త వస్తువులును, బ్రహ్మాత్మకమని తలచె
 డు అధికారులకు, త్యాజ్యమైనవి కల వోయనిన, వీడు త్రిగుణాత్మకమైన ప్రకృ
 తిని విడిచి ముక్తుడైన వెనుకనే, తదీయత్వా కారముచేత లీలా విభూతియంత
 యు అనుభావ్యమగును; ప్రకృతి విశిష్టమై యుండియు “మయర్ వరమది నల
 మరుళప్పైత్ర” ఆహ్లాద వంటివారును, ప్రహ్లాదాహ్లాద వంటివారును అవ
 రోక్షజ్ఞానులై, సమస్త వస్తువులయందు సర్వేశ్వరుని సాక్షాత్కరించి, విషక
 స్త్రాగ్నులు మొదలైనవి ప్రాప్తికూల్యములుగాక, నన్నియు నను కూలములుగా
 సర్వసమై, పృథివ్యాది భూత భౌతికములయందు, మరియు నిందుగల
 చేతనాచేతనములయందంతట వ్యాపించిన వాడతడే యని, సర్వేశ్వరునికి
 యివి యన్నియు ప్రకారతయా శేషమై యుండుట ననుసంధించిరే గాని
 బ్రహ్మాత్మకములని ల శునగృంజనాదుల ననుభవించలేడే. కాన బ్రహ్మాత్మక
 మని ముముక్షు వులకు ప్రాప్తి హేయ వస్తువులుపాదేయము లనగూడదు.
 “ఆహరశుక్లా సత్వ శుద్ధిః సత్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం, జ్ఞానాన్తోక్షమయి
 నందున” జ్ఞాన విరోధవస్తువులు త్యాజ్యములు “మయర్ వరమది నల మరుళ
 ప్పైత్ర” ఆహ్లాదకై తే “ఉణ్ణం శోరుపరుగునీర్ తిణ్ణం వెత్తిలయుమెల్లాంకణ్ణ
 నెంబెరుమా” అని ధారక పోషకభోగ్యాదులంతయు సతడేనైయుండెన
 దిలేని ముముక్షువులకందరికిసత్వో ద్విక్తవస్తువులే పరిగ్రాహ్యములు కావున;
 జాతి దుష్టములు త్యాజ్యములుగా నుండును.

అశ్రీగృదుష్టమనగా— అభిశస్తపతిత చండాలాభిమాన నూషితములైనవి. నిమిత్త దుష్టములనగా— శ్రాద్ధశాంత్యాది నిమిత్తముల వలన వచ్చు ననియును, కేశోచ్ఛిష్టా పకృష్టస్పర్శ దుష్టములును ఇవి మూడును పరిత్యజించుట ఆహారనియతి యనునది. సహవాస నియతియనగా— దేహాత్మాభిమానాదులు, దేవతాంతర ప్రయోజనాంతర సాధనాంతరపరులు స్వతంత్రులు మొదలైన ప్రతికూలులను చూచునెడల సర్వాదులను చూచినట్టులాదిగి జ్ఞానానుష్ఠానములు గల పరమార్థులతో సహవసించుట. అనువర్తన నియతి యనగా— అర్థాక్షనాదులకై రాజద్వారముల యందుకాచి సంసారు లనువర్తించి తిరుగక దృష్టము కర్మాధీన మగుటచే నందుకు స్వయం శడక సదాచార్యాను వర్తన పరుడై యుండుట. ఇట్లు జ్ఞానానుష్ఠానసంపన్నుడే సదాచార్యుడని చెప్పదగినది.

జ్ఞానహీనుడు అంధకునివలె అనుష్ఠాన హీనుడు పంగువువలె జ్ఞానానుష్ఠానములు రెండు కలిగి యుండుటచే తానును తన్నును సరించిన వాడును దరిజేర వచ్చును శరణాగతుడైన ముముక్షువుకు విధి నిషేధములు రెండును త్యాజ్యములై యుండగా రజస్తమస్సుల వలన చలించి “అధర్మం ధర్మమితియా మన్యతే తమసావృతా । సర్వార్థా స్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సాపార్థ తామసీ” అనిచెప్పెడు ప్రకారము యథార్థము నిరూపించక విపరీతానుష్ఠానపరుడై అదేయితరులకుపదేశించి “శ్రుతిస్తృతిర్మమైవాజ్ఞా యస్తాచుల్లంఘ్య వర్తతే, ఆజ్ఞాచ్ఛేదీమ మద్రోహీమద్భక్తోహివైష్ణవః” అను ప్రమాణరీత్యా భగవదాజ్ఞా రూపములైన దుష్టవృత్తులచేత భగవదనభిమతుడై తాను నశించి తన్నును సరించిన శిష్యుని నశింపజేసి తన్నుచూచిన యితరులలో తన్నును వర్తించి కొందరుతన్ను నాదరించి కొందరు నశించేటట్లు అపఖే ప్రవృత్తుడై తన్ను ఆచార్యునిగా నభిమానించి ఖ్యాతిలాభ పూజాను వర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యులను చేర్చుకొని వారిదురభిమాన నూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించియందుచేదేహయాత్ర నడిపించుకొనుచు అహంకారార్థకామ పరవశులైన మూర్ఖులందరు శిరోముండనము సేసికొని కరచరణాదుల జక్కగ శుద్ధిచేసుకొని వస్త్రముల జక్కగా నుడికిములను సుసంగతముగా ధరించుకొని ద్వాదశోర్ధ్వపుంశ్రీధారులై తిరుమణి వడములను తిరు పవిత్రములను ధరించి పవిత్ర

పాణులై అధ్యయనాధ్యా పనములు కలిగిన వారై వేశ్యా లంకారముల వలె
సకలజన మనోహర వేషధారులై అహంకారమమకార గృహక్షేత్రదారా
పుత్రాది సత్తులై రాగ ద్వేషయ క్తులై అధార్జన తత్పరులై వైష్ణవనామరూప
ములు కలిగినవారై యథాపూర్వ నిషిద్ధానుష్ఠాన రతులై బద్ధ సంసారులై
కర్తృశూన్యులై మేమే విలక్షణ వైష్ణవులమనియు జ్ఞానాధికులమనియు అహం
కరించి సామాన్య విశేష శాస్త్రములు రెంటికి తప్పి నడిచెడు ఉభయ భ్రష్టు
లననువర్తించుమని యెవరై నను చెప్పుదురా! వంచనార్థముగానై నను నామరూ
పములుండుటచేత తదను గుణమాత్రము కించితర-రించి నిందించక “అవఁమా
యంకడిరదరిం తరిం తోడుమినే” అని ఆఙ్గివాల్లాసతిచ్చినప్రకారము పరుగు
లిడి పోవలయు. సర్వేశ్వరుడు లీలార్థముగాజేసెడు కృషినిదూషించితిమేని యది
యు లీలాలోలుడైన వాని కనిష్టమైనందున వారినినిందించక ప్రణిపాతాదుల
చేత సవినయముతో అట్టివాల్గ సహ వాసమును దూరముగ” వర్జింపవలయు.

పెరియవాచ్చం బిళ్లగారి సన్నిధిని నొక శ్రీవైష్ణవుడు దండము సమన్విత
చి, స్వామీ! మేము లీలకు విషయమో! కృపకు విషయమో! యని ప్రశ్నసే
యగ, దేహమును బట్టి యుంటిమేని లీలకు విషయ మగుదుము, ఆత్మను బట్టి
యుంటిమేని కృపకు విషయ మగుదుమని ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఇందుచే “త్వ
జ్ఞాంసరుధిరస్నాయమేదోమజ్జాస్థిసంహతా, దేహేచేష్టీతిమాఁఁమూఢోభ
వితానరకేపిసః” అను వచన ప్రకారము దేహాభి మానియై తైల ఘృతాదుల
చేత దేహమును వృద్ధిజేసి విషయ ప్రవణులై దేహాను బంధికులైన భార్యాపు
త్రాదులయందు అనురక్తచిత్తులై శాస్త్ర వశ్యులుగాక స్వైర సంఛారు
లైరేని లీలావిషయలై పోవుదురు; ఆత్మ స్వరూపమునకు మాత్ర మనురూప
ముగా ఆకార త్రయసంపన్నులై అర్థ పంచక తత్వజ్ఞులై హేయోపా దేయ
ములుతెలిసి స్వరూపవిరోధములైన ప్రాతికూల్యములంతయు ద్యజించి తిల్యై
లవద్దువ్వ వేచమై త్యజించకూడని తన దేహమును చూచిన శత్రువును చూచినట్లు
భయపడి అట్టి దేహమును వృద్ధిజేయక నియతాహారములను సత్తాధారక
మాత్రము స్వీకరించి శాస్త్రవశ్యులై నిరహంకారులై ప్రవర్తించిరేని కృపా
విషయ మగుదురని సాయింపినందున సదాచార్య వరణముజేసి తేదువదిష్ట

మంత్రార్థ జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్నులయి యేని ముక్తియొగ్గు లగుదురు.

ఈయార్య వరణముజేసెడి యధికారులు ప్రభు ప్రపన్నులనియు చరమ ప్రపన్నులనియు ద్వివిధము. మొదటియధికారి స్వాచార్యులనతిచ్చిన ప్రకారము భగవదత్యంత పరతంత్రుడై తదేక ప్రవణుడై “శేలేయ కణ్ణీయరుంపెరుంచెల్వయుం నక మక్క-శుం మేలాత్తాయ్ తకదైయుమవరే” అనియు “వాసుదేవస్సర్వమ్” అనియు చెప్పెడు ప్రకారము అభ్యర్థవలె ఉండువారు. రెండవ యధికారి ఆచార్యు డుపకరించిన భగవ ద్విషయ వైలక్షణ్యమును చక్క-గామనస్సున ధరింపజేసి ఇట్లు పరమ విలక్షణ మైనవస్తువు నుపకరించిన మహిమకారమును చింతించి ఇందుకు ప్రతి మనమేమి చేయగల మనిభిన్నులై “మాతాపితాయవతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం” అని అవిదితవిషయాంతరులై తదితరాన్యదేవతాగంధదూర్తులై మధురకవులవలె ఉండువారు. ఇరువురికిఁగర్వభేదముతప్ప ప్రాతికూల్యనివృత్తి మొదలైనయధికారవిశేషములంతయు నపేక్షితములు గానుండును, అయితే భగవదా శ్రయణము ధుర్లభము. ఇవిసులభమనిచెప్పుటకు కారణ మేమనగా నొకయర్థము శ్రుతమయ్యేని తెలుసుకొనదగిన జ్ఞానమును, అనుష్ఠించ తగిన శక్తియులేని బధిరాద్యయోగ్యులకును కార్యకరమగుననియు శాస్త్రగమ్యుడు కాక చతుర్గమ్యుడనియు వీడు అవధేప్రవృత్తుడయ్యేని రుచిచూచి అనుమతి ప్రదానముజేసెడు వానివలెగాక మరణాంతముగా నిగ్నింధించి దిద్దుపాటుజేసి వానికిష్ట వినియోగాహుకానిగా జేయుననితలచి సదాచార్యాను వర్తనము అమోఘమని చెప్పబడినది.

ఇందుకై తిహ్యము—ఎంచెరుమాన్తారుల సంబంధముగలవారైన అరంగమాళిగై యనునొకరు విషయ ప్రవణులై వర్తించునది చూచి బహుశః శిక్షించి గీతాధ్యాయములుఁడు నెనిమిదిని పాఠముచేయించి అంచులయర్థము మనస్సున ధరింపజేసి నిద్రాహారములు తెలియకుండునటులవిసీతునిగాజేసి కృపాపర తంత్రుడగు నట్లుకృపచేయలేదా! వీడు అవసీతుడైనను దిద్దిరక్షింప శక్తుడనునదినత్యము. ప్రభు చరమాధికారులయనుష్ఠానములీ ప్రకారమని మనభూర్వాచార్యుల ఉక్తికృత్యనుష్ఠానములచేత పరిహృతములై యుండగా ఈ యధికారులగు కొందరు భగవదాజ్ఞా రూపములైన వైదిక మర్యాదల నతిక్రమించి తద్విరుద్ధములైన దు

ప్రసన్నులను అకృత్యకరణ కృత్యాకరణ అభివ్యభిక్షణ అశేయపావ అస
 హ్యప చారాదులు చేయుచు నివి ఆచార్యముఖోల్లాసమని భగవ దనభిమతు
 లై అపథేప్రవృత్తులై తమరినిఆచార్యులుగ నభిమానించి భ్యాతిలాభ పూజానువ
 ర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యుల జేర్చుకొని వారిదురభిమా
 నదూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించి యందుచే దేహయాత్ర నడిపించుకొనుచుం
 డునదిగాక నాథయామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు
 వర వరముని ప్రభృతుల వచనానుష్ఠానములకు విపరీతార్థములు కల్పించి తా
 ము జ్ఞానాధికులమనియు చరమోపాయ నిష్ఠులమనియు జెప్పుకొనుచు భగవ
 దాజ్ఞానైకర్య శూన్యమై తిరుగుచుండెదరు. ఉదయవరులు సాయించినగీతా
 భాష్యమందు జ్ఞానాధీశులును లోకసంగ్రహార్థము కర్తమనుష్ఠించవలయు నని
 యు “నమీపార్థాస్తిక ర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించన, నానవాప్త మవాప్తవ్యం
 వర్త ఏవచకర్తవ్యం” అనియు “ఉత్సీదేయరిషేలోకా నకుర్యాం కర్తవేదహమ్
 సంకరస్య చకర్తాస్యా ముపహన్యామిమాః ప్రజాః” అనియు అకర్తవశ్యుడై
 వేదవేదాంత వేద్యుడైన గీతాచార్యుడును కర్తవశ్యునివలె ఆనృశం స్యముచేత
 శిష్యులు త్రోజ్జీవనార్థము తానాచరించి నట్లు భగవద్వాక్యమే ప్రమాణమైనం
 దున తాము కటి యాచరించి ఇది యెంబెరు మానారులు సాయించిన అను
 ష్ఠానమని చెప్పెడు వార్తలను విని యేమరక శ్రీభాష్య భగవ ద్విషయ శ్రీవచ
 నభూషణాది గ్రంథములైన అర్థ విశేషములకు బూర్వోత్తర విరోధ పర
 స్పర విరోధములు లేనట్లు చక్కగ నిదానించి అర్థనిశ్చయము జేసెడు పరమ
 వైదికులైన యధికారుల ఉక్త్యనుష్ఠానములే ఉద్దేశ్యమని యెంచి “కాలాఖం
 నెంజజీయుం కణ్ శుక్రులుం” అని ఆహ్వాన్లు వలె ముక్త ప్రాయులు తప్పప్రకృ
 తి విశిష్టమై అన్న పానాదులచేత దేహమును ధరించి యుండెడు దృప్తాధికా
 రులందరు “మయర్ వరమదినల మరుశప్పెత్త” ఆఘ్రివాగ్ల దివ్యప్రబంధములం
 దును తదర్థవిశదీకరణములైన శ్రీవచన భూషణాద్యఖిల రహస్యముల యందు
 ను సంసారిచేత నోజ్జీవనార్థముగా విధించబడిన మర్యాదల నతిక్రమించక వేద
 శాస్త్రవిరుద్ధములయిన దురనుష్ఠానములను చక్కగ బరిత్యజించి ఆస్య శంస్య
 ముచేత పరిగృహీతమైన విహిత కర్తములయందు ఉపాయత్వ బుద్ధిని మహా

పాతకాదులవలె సహస్రనముగ విడిచి యధోచితముగ భగవదాజ్ఞారూప కైంకర్యమని యనుష్ఠించవలయు.

మంత్రార్థజ్ఞానముచేత త్యాజ్యోపాదేయములు తెలిసి దేహాభి మానాదు లుపరిత్యజించి శేషత్వ పారతంత్ర్య కైంకర్యము లంగీకరించి ప్రవర్తించిన యెడల స్వరూపసిద్ధి కలిగి భగవదను గ్రహ పాత్యులై ముక్తియొగ్గులగుదురు తదనురూపానుష్ఠానములు లేక మంత్రార్థ కాల తేజము నిత్యము శతాభిషేక ముజేసినను నిత్యసంసారులై పోవుదురని భట్టరు సాయించుచుందురు. ప్రబంధ ములు సేవించి నందుకు ఫలితము అందు సాయించిన ప్రకారము తెలిసికొ నుటకును ఆనుష్ఠించుటకును శక్తులైనగాని, వైష్ణవత్వసిద్ధి కలిగి “తఖువప్పాడి యాడవల్లార్ వైకుంఠమేరువరే” అనుప్రకారము ముక్తులగుదురు. కేవలపాఠ ముమాత్రమైన యెడల “దర్శిపాకరసంయథా” అనియు “చతుర్వేదధరోవిప్రో వాసు దేవసంవిన్దతి । వేదభార భరాక్రాంతస్సవై బ్రాహ్మణగాద్ధభః” అనియు “భాగవతసన్నికే- వేదార్థజ్ఞానాదికలై యుడయవక్ కుఙ్కు-మమ్ శుమన్త కఖుతైయోపాతి” అను శ్రీవచన భూషణ వాక్య ప్రకారము మాకు నాలాయీరము వచ్చును మూవాయీరము వచ్చునని యహంకరించ డమునకు హేతువై అప్రయోజకమై పోవును “పాఠాదేవ ప్రశమితతమః” అని చెప్పబడియున్నదే యనగా శర్ధాధా జ్ఞానము లేక పోవుటచే హేయో పాదేయము వివియని తెలిసి వ్యవహరింప యోగ్యత లేనందున తమోనివృత్తి కానేరదు. అయితే ఇట్లు చెప్పుట తత్ప్రభావపరము “కూరుతల్ వల్లారుళ రేల్ కూడువర్ వైకుంఠమే” అని శ్లోపదిపాశురముల ననుసంధించు వారు ముక్తులగుదురని సాయించిరని ఆపదిపాటల ననుసంధించి తద్విరుద్ధమైన భాగవతాప చారాది ప్రవృత్తియందస్వయించి రేసి ముక్తులు కానేరరు. ప్రతి కూల నివృత్తి కలిగినచో పాఠమే చాలునని చెప్పినను చెప్పవచ్చును గాన శ్లో పదిని సేవించి నారనునది తదర్థ జ్ఞాన తదను రూపానుష్ఠాన పర్యంతము వివక్షితము.

“మేచ్చనుం భక్తనానాల్ పావన తీర్థ ప్రసాదనామెన్ను” పరమవిలక్షణ సంబంధ స్వీకారమును జగద్వి దితముగా భగవదాజ్ఞా సిద్ధమని నిర్భయులై

గ్రంథస్థములుగవిధించెడుపూర్వాచార్య లొకరైనను ఒకరహస్య గ్రంథములొ
నైనను భగవత్ప్రసన్నుడు అహంకార నివృత్తి కొఱుకును సర్వధర్మ పరిత్యా
గమునకును కలంజ భక్షణాదులు జేయుమని చెప్పియుండలేదే చెప్పక పోయి
నను దూషణము లేక పోయెనేని గ్రంథములయందు క్తమైన అహంకార నివృ
త్తికిని విలక్షణ వర్తనమునకు సుపయక్తములని చేయవచ్చునే యనగా ప్రబం
ధరాజ వచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రములందు శతశః దూషించిన అకృత్యక
రణాదులు జేయుట భగవన్నాయా ప్రభావమని యెన్న తగినదే గాని శిష్టా
చారమని చెప్పకూడదు గ్రంథస్థముగ జెప్పినయెడల అ నధికారులు గహించి
నశింతురని వితిహ్య సిద్ధముగనైనను సంప్రదాయ యుక్తముగనైనను ప్రవర్తిం
చుచున్నారని తలచితిమేని పూర్వాచార్య వచనానుష్ఠాన విరోధముగాక యుం
డెనేని ఒప్పుకొనవచ్చును. అట్లుగాక నైదిక పరమవైదిక విరోధము లనేక ము
లుండుటచేత అట్లు చెప్పకూడదు, శాస్త్రములలోనొక పరమార్థము చెప్పిరేని
అందు కపేక్షితమైన అంగోపాంగములు వితిహ్యములచేతను సంప్ర దాయా
దులచేతను సంగ్రహించ వలయును ఇంతియకాని సకల శాస్త్రరూపితములై
శిష్ట గహితములైన తదర్థము లుపదేశ పరంపరా ప్రాప్తములని గ్రహించ
కూడదు. ఇట్లు శాస్త్రములచే తెలిసికొన వలయునో, రజస్తమా ద్రేకములై
“అత ఏవాహారదోషం జ్ఞానవిరోధి” యను న్యాయ ప్రకారము అర్థపంచక
జ్ఞానవిరోధములై జాతిదుష్టములై ప్రాకృత స్పృష్టదుష్టములై అత్యంత హే
యములై లోక సాధారణముగ నందరు పరిత్యజించెడు నింద్యములైన నిషిద్ధ
ద్రవ్యములు ఆకారాంతరముల చేత కూడునని ఆసుర ప్రకృతులకు తోచునది
తప్ప విశేషశాస్త్ర వశ్యులైన శిష్టజనములకు తోచనేరదు. అ నధికారులు గ
ర్హింతురనే భయములేక విలక్షణ జన్మవైష్ణవాను వర్తన తీర్థ ప్రసాదస్వీకార
ములు విధించెడు అధికారులు ఈ నిషిద్ధములను సహిత ముపదేశించిరేని అధి
కారిభేదముచేత కూడునని తోచును కదా! ఇది అనైదికులకు సయితము విరు
ద్ధమగునా చారముకదా! మఱియునిది బాహ్య మతస్థులకుఆగమోక్తాచారములు
గానుండవచ్చునుగాని భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వ ప్రవృత్తి నివృత్తి విధించిన
దే హేతువుజేసి అవి విలక్షణముల కంగీకార మంటిమేని శాస్త్ర పరిగ్రహమై

నను భగవదు క్షియైనను పాక్షిక శిష్టాచారమైనను ఒకటియులేని బాధమకను
 లవలె ఆధాసోక్తులచే విపరీతార్థములు జెప్పుకొనుచు భగవన్నాయా కల్పిత
 ములగు కొన్ని ప్రత్యక్షములను బాపి భ్రమింపించి తిరిగిడి కొందరి అపాప్రమా
 ణికుల ఉత్త్యక్తనుష్ఠానములు ఉజ్జీవనేచ్ఛ గలవారికి ప్రమాణముగ గ్రహించకూ
 డదూ అదియేమి వారుస్వతంత్రముగ నొక యనుష్ఠానమును కల్పించలేదే “ధ
 ర్మజ్ఞ సమయః ప్రమాణం” అనియు “యద్య దాచరతి శ్రేష్ఠస్త త్త దేవే త
 రోజనః” అను న్యాయముచే శిష్టాచారమునే ప్రమాణముగ నంగీకరించి
 “ఆచార్యస్యప్రసాదేన మమ సర్వమభీప్సితమ్ । పాప్రయమీతి విశ్వాసోయ
 స్యా స్తి స సుఖి భవేత్” అని స్వాచార్యవిశ్వాసముచేత తదాజ్ఞాను వర్తనము
 జేసినయెడల యది యనర్థకర మగునా యని యంటిమేని స్వాచార్యత్ జ్ఞే
 యమని యంగీకరించునది. వారు తల్లక్షణ లక్షణులై శాస్త్రపాణులై పబల
 ప్రమాణ పరతంత్రులై శ్రీవచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రో క్తరీత్యా శిక్షించిరే
 ని గ్రాహ్యమగును అట్లు జేయక “తన్నెంజిల్ తోత్తినదే శొల్లి ఇదు శుత్త
 ఉవదేశవరవారై” యని కొన్ని విపరీతార్థములను కల్పించి “అణంగుకొరు
 మరుం తెన్నంగోరాడుం కల్లుం పరాయ్” అను పాశుర ప్రకారము నిషిద్ధమ
 గు నీయనుష్ఠానములే సిద్ధోపాయమని శిష్టజనములకు తెలియకుండునటుల నొ
 కరి కొకరు సాంకేత్య భాషణాదులతో జెప్పుకొనుచు శతాంధన్యాయముగా
 పడు కూపములో బడెడు అపాప్రమాణికులను శరణుజొచ్చి తదాజ్ఞాపరిపా
 లనము జేసితి మేని “వోట్టెయోడత్తోడొట గలోడమాయ్” అను న్యాయప్ర
 కారము ఇరువురును మునిగిపోవుదురు గాన అట్టివారి సహవాసమును దూర
 ముగ పరివర్జించవలయు.

ఆచార్యుడు అహంకారార్థ కామోపహతుడు గాక లోక పరిగ్రహము
 గలవాడై “సాక్షాన్నారాయణోదేవః కృత్వాపర్త్యమయీంతనుం మగ్నా
 నుద్ధరతేలోకాః కారుణ్యాచ్చాస్త్రపాణినా” అనువచన ప్రకారముశాస్త్ర
 పాణియై రక్షించువాడు ఆశాస్త్రము గుణా నుగుణముగ బహువిధములై
 యుండుటచే “అసార మల్పసారంచ సారం సారతరం త్యజేత్ । భజేత్సార
 తమం శాస్త్రం రత్నాకర ఇవామృతమ్” అను వచనప్రకారము అసారమైన

బాహ్య శాస్త్రము, అల్పసారమైన పూర్వభాగము, సారమైన ఉత్తరభా
 గము మొదలగు విస్తరించి చెప్పినవి యంతయు విడిచి సారతరమైన విష్ణుగా
 యత్రియందు సారతరముగ మొదలు జెప్పబడు సంసార నివర్తకముగు పెరి
 యతిరుమంత్రమును తదను రూపా నుష్ఠానములను విధించి ఆహ్వారాచార్యులు
 గ్రంథస్థములుగ నానతిచ్చి తామాచరించెడు ప్రకారములలో నొకటియైనను
 తప్పక తామాచరించి వీనినాచరింపం జెనెడు వాడైతేనే ఇరువరుల కుజ్జీవ
 నము సిద్ధించునది. నీచస్పర్శము గల గురు మంత్ర దేవతలు పరి త్యాజ్యములని
 ఆచార్యులచేత యానతిచ్చుచుందురు. అర్థస్థితి యిట్లుండ సంసార నివర్తకముల
 మంత్రోపదేశ్య ఆచార్యుడని వాచామాత్రము చెల్లుకొనుచు “తృప్తాతోయే మ
 దన వవనోద్ధూత మోహూర్జిమాలే ధారావర్తే తనయ సహజ గ్రాహ
 సంఘాకులేవ” అనువచన ప్రకారము సంసార సాగరమునందు మునిగి తాను
 గట్టెక్కఁ జాలక తన్నును సరించిన వానిని బద్ధసంసారినిగాజేసి “పాపే కృతే
 యది భవంతి భయానుతాప లజ్జాఫునః” అనువచన ప్రకారము దుర్వాసన
 చేత పాపము జేసిన భయమును అనుతాపము లజ్జ మొదలైనవి కలిగి
 కృపా పాత్రుడు గాక మన కాచార్య సంబంధము కద్దని భయము జెరచి
 “కాదు శ్రేయవాక్ కోరైశ్రేయదు కడై మురై వాఙ్మిత్రయం పోమేక్”
 అను ప్రకారము నదియు లేకుండనటుల జేసి వ్యభిచారి చేప్పెడు పతి
 వ్రతా ధర్మములవలె హాస్యాస్పదములై అప్ర యోజనములై యుండును.
 వారి యందు పసలేక పోయినను “విశ్వాసః ఫలదాయకః” అనువీని దృ
 ఢాధ్యవ సాయముచేత మాత్రము ఫలప్రదము కాదోయని యంటిమేని ఈ
 విశ్వాసము వేద బాహ్యునికి నయితము కలదు. “గురూపదిష్ట మార్గేణ
 జ్ఞానకర్తృసముచ్చయాత్ । మోక్షోబంధ విరక్తస్య జాయతే భువి కస్యచిత్”
 అను నట్లువేదబాహ్యునికిని గురు విశ్వాసము తదుపదిష్ట మార్గ ప్రవర్తకత్వము
 నులందుచే మోక్షము తప్పదను దృఢాధ్యవ సాయమును మికిలి కలదు ప్రమా
 ణపరతంత్రుడైన వానికి ఆచార్యుడు శాస్త్రజ్ఞుడు కావలయు. జ్ఞానానుష్ఠాన
 సంవన్ముడు కావలయు సత్సం ప్రదాయసిద్ధుడు కావలయునను నవియంతయు
 నపేక్షితములుగా నుండును. బాహ్యమతస్థులకు ప్రమాణా పేక్షయొకటియు

లేనందున ఆచార్యనిష్ఠ మిక్కిలి పశ్చాత్తాపముగనుండును ఇది కలిగిన మాత్రముచే పరమపురుషార్థ విలక్షణ మొక ప్రాప్తి చెప్పకూడదు. గురుమంత్రదేవతా భేషజ విషయములందు దివ్యశక్తి కలిగి యుండినను విశ్వాసము లేనిచో కార్యకరముకాదని విశ్వాసావశ్యా పేక్షితత్వము చెప్పినదింతయికాని శక్తి యందురజిత బుద్ధి లేని విశ్వసించిన నది నిశ్చయము కానేరదు.

ఈశ్వరుని దయాది గుణములకు ప్రకాశకముగాన స్వాశ్రితుల నిషిద్ధానుష్ఠానము లతనికి మిగుల ప్రీతిగా నుండుననియు “దోషోద్వేగద్యపి తస్యస్యాత్” అని చెప్పియున్నదేయనియు, కొందరు తమ విద్యాబలముచే కుతర్కములు చెల్లుకొనుచు వేదశాస్త్ర పురాణే తిహాసములు కట్టలేని కావేరివలెనున్నందున బాహ్య కుదృష్టులవలె శాస్త్రవిరుద్ధాగ్రములుపన్యసించుచు నందు చెప్పబడినది యొకటిగానుండ వేతేకొన్నియర్థములను చెల్లుకొనుచు తమకిష్టమై నటులసందరించుదురు. మఱియు నిషిద్ధప్రవర్తకులు చెల్లుటయేమనినకతిరుమంత్రమునందుస్వరక్షణేస్వాన్వయనివృత్తిచెప్పబడి యున్నందున నిషిద్ధములు కూడదని త్యజించిన యెడల స్వరక్షణేస్వాన్వయము వచ్చునుగాన తనరక్షణమునందు తన కన్వయము లేదని చెప్పెడు మంత్రమునకు ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన ప్రవృత్తియే యగ్రమనియు తద్వివరణమువైన ద్వయమునకును చరమశ్లోకమునకును ఇచ్చేతాత్పర్యమనియు “సూక్ష్మః పరమ దుష్టగ్రేణ స్సతాం ధర్మః స్థవంగమ” అనురీతిని సాధువులాచరించునది పరమ దుష్టగ్రేణమైన ధర్మసూక్ష్మముగాన అహంకారరాహిత్యమునకు హేతువైన ఈనిషిద్ధానుష్ఠానము ధర్మసూక్ష్మమనియు వేదశాస్త్రములందు “బ్రాహ్మణోవై సర్వాగేవతాః” అని చెప్పుచుండగమహర్షులు ధర్మసూక్ష్మ దగ్ధనముచే అహంకారరాహిత్య జన్మములని “స్త్రియస్సాధుః” శూద్రస్సాధుః” అనియు “శ్వపచోపిమహీపాల విష్ణుభక్తోద్విజాధికః” అనియు చెప్పిరిగాన ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన మహంకార నివృత్తికి హేతువైనందున అవశ్యమాచరణీయమనియు, మరియు ననేకములుగా వినువారి చెవులకు తీక్షణమయ్యెడు వివరీతార్థములు చెల్లుకొనుచు దార పుత్రాదులను విషయ ప్రాప్తివ్యామును అహంకారమమకారములను విషవజాలక విడచితిహేని స్వరక్షణే స్వా

స్వయము వచ్చునని సకలేతర పరిత్యాగ పూర్వక స్వీకారము విధ్యనుష్ఠానము లచేత చూపించెడు ఆత్మారాచార్యుల ప్రాప్తన శిష్టాచారముల నంతయు భ సముజేసి తిరుగుచున్నారు. ఇది భగవన్నాయా కార్యమని యెంచ వలయు.

ప్రపన్నునికి అకృత్య కరణాది చతుర్విధ నిషిద్ధానుష్ఠానములును ఉపాయాంతర ప్రతిపత్తియును ప్రయోజనాంతరములైన దార పుత్రాద్యైహిక భోగములును స్వర్గాది పరలోక సుఖములును స్వాత్మానుభవసుఖము మొదలగునవి యంతయు బరిత్యజించి “శైలేయకణ్ణీయరుం పెరుంశే వముం నన్ద క్కి-ళుం మేలాత్తాయ్ తంద్రైయుమవరే యినియావార్” అనునట్లుండవలయు. ప్రపన్నునికి ఉపాయాపాయ ప్రవృత్తులు రెండును త్యాజ్యమను నర్థము తిరువాన్ మొఱిన్కాల్వపది ఆటవతిరువాయి మొఱియందు “తీర్పానైయామిని” అని స్వాపదేశాన్యపదేశములచేత సుస్పష్టమై యున్నది. అందుస్వాపదేశము నసిద్ధోపాయము శీఘ్రముగ చేకూరనందున ఉపాయాంతర ప్రవృత్తులచేత దేవతాంతరముల నారాధించి “సోమపాః పూతపాపాః” అనుప్రమాణ ప్రకారము సోమపానాదులచేత నిష్పాపులు కావలయునని తదనుష్ఠాన ప్రవర్తకులైన సాధనాంతరనిష్ఠులను చేర్చుకొని ఉపాయా నుష్ఠానమున కుపక్రమించునమయమునందు సంబంధజ్ఞానము మైకొని యధ్యవసాయ చాంచల్యము దీరునట్లు నీవు స్వతఃకడె స్వప్రవృత్తి యందన్వయించ వచ్చునా అనన్యార్హ శేష త్యాద్యాకార పట-ములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మ స్వరూపమునకు దేవతాంతర సాధనాంతరములును తన్నిష్ఠులసహవాసమును స్వరూపనాశకమగు గాని ప్రాప్తి సాధనమగునే యని స్వరత్నవివృత్తులను నివారిం చుట చేత ప్రపన్నునికి ఉపాయాంతర ప్రవృత్తి కూడదని చెప్పబడినది.

ప్రపన్ను జనకూటస్థులైన ఆత్మార్లు “తీర్పానైయామిని” అని తిరువాయ్ మొఱికి అన్యపదేశమందు నాయకుని ప్రాప్తించలేక ఆఱ్ఱివార్ నాయకిమోహం గతమైయుండగ తల్లి చలించి ఈసతి మోహము నికృష్ట దేవతారాధనచేతను శుద్ధదేవతలకు ప్రియమైన మద్యమాంసాదులచేతను తీర్చవలయుననయెరుకల సాని యొకతె చెప్పిన ప్రకారము నిషిద్ధానుష్ఠానమునకుపక్రమించగా నొక పఖి శీఘ్రముగ వచ్చి అయ్యయో! దీనిప్రకృతితెలిసిన మీరు స్వరూపనాశకము

లైన నిషిద్ధ ప్రవృత్తులయందు అన్వయింప దగునా? ఇయ్యద కూతురికి యుద్ర
 దేవతా ప్రసంగము కలదా “ద్రవ్యం నింద్యసురాధి దైవతమతిత్యుద్రచరణా
 హ్యగమః” అను వచనరీత్యా తనస్సర్వమాత్రముచేత తనతో సమానముగా
 జేసెడు అన్యంత నిషిద్ధ ద్రవ్యములైన మద్యమాంసముల స్పర్శమును ఈయె
 రుకలసాని మొదలుగా గల యతిత్యుద్రులగు విపరీతార్థ బోధకుల స్పర్శము
 సహించునా? భగవన్నామ సంకీర్తనమును పరమ వైదికులై ప్రమాణ పరతం
 త్రులైన శ్రీమహా భాగవత పాదరేణు స్పర్శము తప్ప వేటొకటి కూడునా?
 మనవైష్ణవ కుల మర్యాదకు నిషిద్ధప్రవృత్తులు చేరునాయని “తీర్థారైయామిని”
 యని ప్రారంభించి ఈమెవ్యాధిని యోచించి చూడగా పార్థసాధధియైనవా
 ని ఆశ్రిత పారతంత్ర్యముచేత మోహంగతమైనది” ఇదిత్యుద్రదేవతా ప్రసం
 గముకాదు వాని చిహ్నముల జెప్పగా ఈమె మోహము దీరును మీరట్లు చే
 యక వివ్రత పన్నభాషిణియైన యెరుకలసానిమాటవిని చేయకూడని వైష్ణవ
 త్వ హానికరములైన నిషిద్ధ కృత్యములుందు అన్వయించి మద్యమాంసములచేత
 ఈమెజీవించుటకు ఇదేదీవ్యావధమని రాజసతామసదేవతా ప్రియములైన
 నిషిద్ధాన్నములచేతను కళాహీనమై దేవతా విష్ణుమై యిదిటడెడు ఆటచేతను
 ఈమె మనకు లభించునా, ఈమె రూప శ్రీ నశించుచు వచ్చుచున్నది, ఈ నీచ
 స్పర్శమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ భాగవత శ్రీపాదరేణువును ఈమె మీదనుంచి
 అప్రామాణికమైన దీని విరుద్ధ వాదములను వదలి వెదవిదగ్రేసరులై ప్రమాణ
 పరతంత్రులైన జ్ఞానాధికులను పురుషకారముగా గొని నిత్య సూరి నిర్వాహ
 కుని నాశ్రయించి ఈమె మోహంగతమైన వ్యాధిని తీర్చుకొనక మద్యపానము
 జేసి దేహము మరచి, గీతములు పాడెడు దీనితో మీరుకూడి యుడుక వాద్య
 ములచేత నర్జనమాడు ఈ యన్యాయమును నేను చూడజాలనుకల్గిపిరానుదివ్య
 సంకీర్తనములచే నీమెయొక్క మోహంగతమైనవ్యాధితిరును అనినిషిద్ధానుష్ఠా
 నమును తన్నిష్ఠుల సహవాసమును నివృత్తింపించుటచేత ప్రపన్నునికి అకృత్య
 కరణాదినిషిద్ధానుష్ఠానమును, తన్నిష్ఠుల సహవాసమును త్యాజ్యమని చెప్పడ
 మైనది.

నాథయోమున యతివర ప్రభృతుల ఊక్త్యనుష్ఠానముల గొని తదనుగుణ

సమ్యగనుష్ఠానము గలవారై ప్రాప్యప్రతిబంధక నిషిద్ధానుష్ఠాన పరిత్యాగపూర్వక మైన అనుష్ఠానమే యితరుల కుపదేశించి ధరిజేర్చు గలవారైన నమ్మాళ్ల వార్ ధూత భవిష్య త్వర్తమాన కాలత్రయ వ్యవసాయ జ్ఞానము గలవారై నందున “శ్రుతిర్మష్టా స్మృతిస్తుప్తా ప్రాయేణ పతితా ద్విజాః! అంగానివ విశీర్ణాని హవ్యద్ధోవర్థ తేకలిః” అను ప్రకారము కలి ప్రవృద్ధమగుచుండగా విపరీతాద్ధ బోధకులును విపరీతా నుష్ఠానములును ప్రబలమైయ్యె వ ర్తించునని కటాక్షించి విష్ణు సిద్ధాంతమునందు అవిచారబడ కుండు నటుల జేయ దలచి ఎంచెరుమానార్ల భవిష్యదా చార్యావతారమును చూచి “పాలిగ పాలిగ పాలిగ” యని తామును మంగళా శాసనము చేసి “ఛెన్ఱుతొయ్యదుయ్మిక్ తొండిరెన్ఱు” వారినే ముముక్షువుల కందరికి సమాశ్రయణీయులుగా చెప్పి మధురకవి నాధమునులకు త్రిదండ కాషాయాదులతోకూడా ఆయవతారమును తెలియ వచ్చునటుల విశేషకటాక్షము జేసి మనకు చరణీయులుగా, మన కార్యమునకు నిర్వాహకులుగా నుందురని, ఈ యవతారమే సర్వోత్తారకము వీరే మనదర్శనమున కంతయు గురుపరంపరామూర్తాభి షిక్తులని సాయించినందున, నాధమునులు మొదలు అస్తదాచార్యుల పర్యంతము ఎంచెరుమానారే ఉత్తారకాచార్యులుగాను గ్రంథస్థములుగ సాయించినవారి ఉక్త్యనుష్ఠానములనే ప్రమాణములుగ నంగీకరించి వారినే ఉత్తారకులుగా బూపెడు అద్వితీయ సదనుష్ఠాన సంపన్నులగు సదాచార్యులే మ హిమావతారకా చార్యులుగా బుద్ధిచేసి, ఇతరుల కుపదేశించి “రామానుజాయ్యో గురు రితి త పదం భాతి నాన్యత్ర” యని ముద్దుక విషయమందలి ఇట్టి ఆచార్యశ్వమున్నదని చెప్పి రేని రుచి భేదములచే, ననేక విపరీతాద్ధములు జొరబడునని ఆగామ్యనాథమును నిరీక్షించి ఇతర నిషేధము చేయుటచేత గ్రంథస్థములైన వారి ఉక్త్యనుష్ఠానములే ఉపాదేయములుగా నుండును గాన, ఎంచెరుమానార్ తిరువడిగళ్లే శరణమని చూపెడు ఆచార్యులే “మాతా పితా యువతయః” “ఐహికా ముష్టికంగురుః” “ఇరుప్పిడం వైకుండం వేంగడం” అను మొదలైన వియంతయు వారుగా తలచి సర్వోత్తారకులైన ఎంచెరుమానారులే ఉత్తారకాచార్యులుగా నధ్యవసించి “త్రేమన్య పవహి యతీంద్రభవ చ్ఛ్రితానాం” అను ప్రకారము వారుచేసిన

భరమకాల ప్రవత్తియే రక్షకమని బుద్ధిజేసి "జగదాచార్య రచితే శ్రీమద్వజ్ర
 సభాషణే, తత్వ జ్ఞానంతతన్నిష్ఠాం దేహినాథయతీంద్రమే" అని ప్రార్థించుచు
 క్రమముగ నందు జెప్పియుండెడు సదనుష్ఠానముల ననుసంధించు కొనుచు అవి
 హస్తంగత మగునటుల తదనుష్ఠాన సంపన్నులగు పరమార్థులతో సహవాస
 ముచేయుచు, అహంకార మగ్నిస్పర్శము వలె దగ్ధము చేయుననియు, విషయస్ప
 ర్శము విషభక్షణము వలె సమాప్తిజేయుననియు, భాగవతాపచారము త్రిశం
 కువు వలె కర్తవ్యచండాబునిగా జేసి అనంతరము దగ్ధపటమువలె విరూపిగాబో
 వునటుల జేయునని భయపడి, పరదోష నిరీక్షణము చేయక సర్వభూతదయా
 పరుడై ఆస్వశంస్యముచేత విహిత కర్తవ్యమునులోకసంగహాథ్యముయధోచితము
 గ ననుష్ఠించుచు ఆహారా నువర్తన సహవాస నియతులు గలవాడై దేహమం
 దును దార వుత్తా దులయందును అనురాగమును వదలి ప్రకృతి వికారము
 కలిగినేని ధర్మభోగ బుద్ధుల రెంటిని విడచి శాస్త్ర విహితమైన స్వదార విష
 యమునందు కాదాచితకముగ, మూతోశ్శక్త్యనము వలె నివర్తించు కొనుచు
 "కులాల కీటవత్" అను ప్రకారము కుమ్మర పురుగువలె వర్తించువాడుభగ
 వత్ప్రియతముడై తదను గ్రహముచే చరమ కాలమునందు అత్యంతార్తిగల
 వాడై "నలమందమ్మిలోర్ నాడు" యనునట్లు పరమపద ప్రాప్తియం దానం
 దనిర్భరుడై యుండును "కాంతేయ ప్రతిజ్ఞానీహీ న మే భక్తః ప్రణత్యతి"
 అను వచనరీతి నీయర్థము సత్యము; మీరిప్పుడు దృష్టాధికారమునందు నిలచిని
 ర్భయులై సుఖముగ నుండు డని మన పూర్వాచార్యుల ఆజ్ఞావచనము.
 మైన సూచించిన విహిత విషయమగు స్వదారగమనము ధర్మభోగ బుద్ధులరెం
 టిని విడచి కాదాచితకముగ మూతోశ్శక్త్యనమువలెనివర్తించుకొనుచునుండవల
 యునని జెప్పినది శ్రువిధూతి యందు స్వరూపజ్ఞానానుష్ఠానములు లేని సంసార
 రులకు నీమాత్రమైనను శెప్పక కేవలము త్యాగ్య మని యంటిమేని అది వార
 లకు నతృప్తి కలుగజేసి శ్రుదర్శనమునకు విముఖులగునటుల చేయునని తలచి
 జెప్పడమైనదేకాని భగవదనన్య భోగత్వైకరూప స్వరూపజ్ఞానముగల యధి
 కారికి యివి మిక్కిలి త్యాగ్యమగుట స్పష్టమైయున్నది.

విశిష్ట వేదవిషయమగు శాస్త్రముచేవిధింపబడెడుస్వదారయందు భోగము

తాదృశ శాస్త్రనిషిద్ధమై స్వపర వినాశ హేతువైనపరదారభోగము వలె లోకవిరుద్ధము కానిదై, తప్త లోహప్రతిమల నాలింగనము సేయించెడు మొదలగు ఘోర దుఃఖాను భవస్థానమగు నరక హేతువు కానిదై, యిట్లు ప్రత్యక్షపరోక్ష సిద్ధములగు లోకవిరుద్ధత్వ నరక హేతుత్వములు గానిదైనను యనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూప మునకు విరుద్ధమై “శాస్త్రోదాత్త ఉపరత స్థితి యు స్సమాహితో భూత్వా త్త న్యేవాత్మానం పశ్యేత్” ఇత్యాదుల చేతను తిరుమంత్రాదులచేతను ఉపాసకునికి గాని ప్రపన్నునికి గాని తార తమ్యము లేక ఇరువరులకు విషయ భోగము కూడదని ప్రతిపాదించెడు వేదాంతమునకు విరుద్ధమై దోషదర్శనముచేతను అప్రాప్తవిషయ దర్శనము చేతను విషయ భోగమును పరిత్యజించి యుడెడు ఆచార ప్రధానులైన శిష్టులచేత హేయమని నిందించబడినవై అప్రాప్త విషయవిరక్త ప్రియుడగు నాచార్యుని కనభిమతమై ఆచార్యముఖకమల వికాసాను భవరూప ప్రాప్త్యమునకు ప్రతిబద్ధకమై ఇట్లనేక ప్రకారములుగ ననర్థావహమై యుండుటచే నీయధికారికి పరిత్యాజ్యమని సాయించబడినవివిహితవిషయ ప్రవృత్తియందు కామముచే గలిగెడు భోగ్యతా బుద్ధిని విడచి ఉపాసకులగు మహర్షులు మొదలగు శిష్టులు పైతృక ఋణమోచక ప్రజోత్పాదనార్థముగ ఋణుత్వాన దినమున నంగీకరించకపోవుటచే, భూణహత్యాది దోషముకలదని శిల్పబుద్ధిచే ప్రవర్తించువాని వలె, ఈ యధికారి ధర్మబుద్ధిచే బ్రవర్తించినను సిద్ధధర్మనిష్ఠుడైన వీనికన్య ధర్మాన్వయము విరోధియగుటచే, ననన్యోపాయత్వ రూపమగు స్వరూపము నశించును; ఇట్లు ధర్మభోగ బుద్ధులచే బ్రవర్తించుట వలన అనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూపము నశించును గాన నేవిధముచేత నైన నీయధికారికి విహిత విషయప్రవృత్తి కూడదనియు నట్లన్వయించిరేని స్వరూపహాని తప్పదనియు నందుచే పరిత్యజించ వలయుననియు; ఇవి శ్రీవచనభూషణ దివ్యశాస్త్రమునందు పిల్ల లోకాచార్యు లానతిచ్చిన వాక్యములకు శ్రీవైలనాధార్య పరిపూర్ణ కృపాపాత్రులై యతివర భువరవతారమగు శ్రీమణవాళ మహామునులు ఆనతిచ్చిన వ్యాఖ్యాన పట్టులయందు పరిహృతమై యున్నది.

“ ముముక్షువులకు పూర్వాచార్యులు ఆనతిచ్చిన యింకొక పరమార్థముకలదు. అవి యెవ్వయనగా ఈయాత్మ గుణములన్నియు కలిగినను మనకు యివికలవనియచాంకరించిరేని నహుష నృగ యయాతులయజ్ఞ దాన తపస్సుల వలె ఆత్మగుణములన్నియు వ్యర్థములై వారును భగవన్నిగ్రహపాత్రులగుదురు. కనుక తన్నునిత్యసంసారుల కయిననునికృష్టునిగనను సంధించుకొనుచు నిరహంకారియై వర్తించవలయు. ఇప్పరమార్థము తిరువుళ్లమయ్యే “నిశనేనిరైవొన్నుమిరై” యనియు “అమర్యాదః” త్పద్రయనియు “తతోనికృష్టే” యనియు “పాపానాంప్రభమోస్త్యహం” అనియు “వృత్యాపశుః” అనియు మన పూర్వాచార్యులందరను సంధించుకొనుచు నుండుట ప్రాప్తమై యుండగా భాగవతుల యందు అహంకరిచి తాను వారితో సముదనియు వారికంటె దానధికుడనియు తలచెనేని ఆత్మనాశమగును.

ఇక భాగవతాను వర్తనకృమము, పిళ్లలోకాచార్యు లానతిచ్చిన ప్రకారము భాగవతులు సత్కారయోగ్యులనియు, సహవాస యోగ్యులనియు, సదానుభవయోగ్యులనియు త్రివిధముగ నుందురు; అందు సత్కార యోగ్యులను వారు నామరూప ప్రధానులు “యే కంఠలగ్న తులసీ నళినాక్షమాలా, యే బాహుమూల పరిచిహ్నిత శంఖ చక్రాః | యే వా లలాట ఫలకే లసదూర్ధ్వత్రం బాస్త్రే వైష్ణవా భువన మాశు పవిత్రీయంతి” అను ప్రకారము భగవన్నామములను చిహ్నములను ధరించునుండువారు “చోరోఽప్యవధ్యః శ్వపచోఽన్యధాశ్చః ఋణ్యప్యపీడ్యో పశురప్యచాధ్యః | యోహ్యంకితో వైష్ణవ లాంఛనేన, పూజ్యశ్చ విష్ణోః ప్రతిమాసమానః” అనువీరి జన్మవృత్తములు యెట్లుండినను అవమతి చేయక శక్త్యను గుణముగ కించితరించి భగవ ద్విగ్రహమునంద పచారమునకు భయపడునటుల ఆవిషయమందును భయపడి అర్ఘ్యపాద్యాదులచేత తిరువుళ్లము సుప్రసన్నమగునటుల నారాధించుచు బ్రవర్తించవలయు; అవమతి చేసిరేని “మద్భక్తం శ్వపచం వా పి సిందాం కుర్వంతి యే నరాః, పద్మకోటి శతేనాపి న త్కమామి వసుంధరే” అనువచనప్రకారము భగవన్నిగ్రహపాత్రులై “అనాచారాన్ దురాచారానక్షానాన్ హీనజన్మనః | మద్భక్తిప్రయోనిందక సద్య శ్చందాలతాం ప్రజేత్” అనువచనప్రకార

ము కర్తవ్యచందాలుడై బోవును గాన, జన్మవృత్తములచేత యెట్టి హీనులైనను బ్రహ్మ హత్య వచ్చుటకు, శిఖాయుజ్జోపవీతధారణము చాలినట్లు, అపచారము ఘటించునుగాన, వారి నవమతిచేయక కించితార్థము చేతను, స్వనైచ్య క్తులచేతను సంతోషింపజేసి యొదిగి వర్తించవలయు. సహవాస యోగ్యులను వారు జ్ఞానప్రధానులు “అపగతమదమానై రంత్యమోపాయనిష్ఠై, రధిగ తపరమాధైక రథకామానపేక్షైః, నిఖిలజన సుహృద్భిర్విత్తకోధలోభై ర్వరవరముని భృత్యైరస్తుమేనిత్యయోగః” అనుప్రకారము త్యాజ్యపాదేయ వివేకజ్ఞాన పరిపూర్ణులై, త్యాజ్యములను పరిత్యజించిఉపాదేయములనుపరిగ్రహించి, చరమోపాయనిష్ఠులైన దృష్టాధికారులు, సహవాసము చేయుటకును “బోధయంతఃపరస్పరం” అను వచనప్రకారము ఒకరికొకరు ప్రకృతినంబంధనిబంధనముగ, కొంచమైనను కాలుష్యము రాకుండునట్లు బోధకులగుటకు యోగ్యులు. సదానుభవయోగ్యులనువారు, అనుష్ఠాన ప్రధానులు, వారలెవరనగా, త్యాజ్య భూమియైన త్రివిధాతియందు జిజ్ఞాసగలిగి భగవదనుభవ లాభముచేత పరమార్తులై బాలోన్మత్తపిశాచావిష్టలవలె, తమదేహము మఱచి యొకబోటనుండక, సంసారులను చూడజాలక “ఇవియెన్నపులకియరెగ, కొదుపులకంకాట్టెలై” అని వీరలతో నిచ్చటనుండుస్థితి, “వరంహుతవహజ్వా లావంజరాంతవ్యపస్థితిః” అనుప్రకారము అత్యంతమనహమై దివారాత్రులు నిద్రమాని, బాష్పాకులలోచనులై, లజ్జవిడచి తిరునామములుజల్పించుచు, రోదనము సేయుచు, నవ్వుచు, పాడుచు, మోహించుచు, దీర్ఘనిశ్వాసముచేయుచు, భ్రాంతిలని లోకములునవ్వునట్లు సంచరించుచు, సుఖదుఃఖమానావమాననిరదాస్తుతి, శత్రుమిత్రలోపకాంచనసములై జగత్తునంతయు భగవదాత్మకముగా భావించుచు, సమస్తవస్తువులయందు, ప్రాణకూల్యనివృత్తికలిగినకలముభగవదాత్మకముగా వర్తించుచు, తత్ప్రాప్తియందపేక్షచే, అనుత్తమభుక్తిముక్తులను తృణీకరించి యందుచేవానికి తుణమైనను తమ్మువిడనాడి నిలువజాలని అత్యంతప్రియతములగు మహాత్ములు.

ఇట్టి యధికారులే ఆచార్యులుగా వరింపబడుటకు, తీర్థప్రసాదస్వీకారముచేయుటకు యోగ్యులై ఈచేతనులను దరిజేర్చకత్తులని విశ్వసింపితగి

శ్రీమద్వర్ణిలో ప్రభుమాధికారులు జన్మాంతరములోతప్ప, యీజన్మమునందు దరిజేరలేరు, తమయందు అపచారపడినవారిని నశింపజేయక క్రిమాత్రమేవారికి అధికారము. రెండవ యధికారి, సహవాస యోగ్యుడై, జ్ఞానప్రధానముచేత నొకరికి సహకరించి, తనఆచార్య ప్రసాదముచేత, తాను దరిజేరగలవాడై, ఉజ్జీవించునచే వానికవైభవము. మూడవ యధికారి సర్వేశ్వరునికి పిరాట్టి వలె అత్యంతప్రియుడై, సర్వేశ్వరుని భుక్తిభటునిగా వశీకరించి “కీఠమేలెమరే బొబ్బిరిపిచ్చుమ్మనెత్తిరెడు పెత్తునమ్ముడై వాఁడు వాయ్ఁనవా” అనియు, “యేమి రీతిమేలెబ్బిరిపిచ్చుం వెడియా వెన్నరకత్తెన్టుం శేర్ తల్ మారినరే” అని చెప్పెడు ప్రకారము, తమసంబంధ సంబంధులనుద్ధరింపించునవర్థులు. ఆచార్యవరణము చేయునదియు, తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించునదియు, తత్సంబంధముచేత, తనఅవిద్యార్యవాసనాదులు నశించి తాను జ్జీవించవలెనుగాన అనధికార సంబంధము “వోట్టెయోడత్తోడొబ్బిరిగలోడమాయ్” అనుప్రకారమువినాశహేతువుగాచెప్పబడును. అభిమానరూపితుల తీర్థప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు; ఉపాయాంతరనిష్ఠుల తీర్థప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు. ప్రయోజనాంతర పరులతీర్థప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞానమాంద్యహేతువు అని చెప్పబడుటచేత ప్రణవోక్త భాగవతశేషస్వపర్యంతభాగవచ్ఛేషత్వజ్ఞాన శూన్యలైన అహంకార గ్రస్తుల యొక్కయు, మధ్యమ పదోక్తసిద్ధోపాయాధ్యవ సాయములేని వారైన ఉపాయాంతర నిష్ఠులయొక్కయు, చరమ పదోక్త అనన్యభోగత్వ స్వరూపజ్ఞాన శూన్యలై శబ్దాది విషయప్రవణులై వుత్తరదారాది సత్తులైన సంసార బద్ధులైన ప్రయోజనాంతర పరుల తీర్థప్రసాద స్వీకారము తత్సహవాసము జ్ఞాన మాంద్యహేతువులైనందున త్యాజ్యములనిప్రమేయరత్నమునందుచెప్పబడినవి కావున, మంత్రార్థజ్ఞానానుష్ఠానహీనులై అహంకారార్థ కామ పరవశులైన వారి సహవాస సదానుభవములు దూరతః పరిహరణీయములుగా నుండును, అయితే సత్కార యోగ్యులైన తీర్థాద్యంగీకారము పరిచారించితే తా నధికారియను అహంకారముచే రిహృదయమునకు బాధకమైనందు వలన దోషము సంభవించ దోయినియంతటిది వారియందు దోషమును తనయందు గుణాధిక్యము కద్దని తలచిరేని

దోషము వచ్చును; అట్లు తలపోయక వారేమి చేయుదురు అవిద్యా ప్రభావము దియని తనకు సిద్ధించిన మాత్రము సతకరించి దోషము వారిమీద నారోపించి నిందించక ప్రణిపాతాదులచేత సవినయముగా వర్తించిరేని నొకదోషము రానేరదు తన్ను సంసారుల కంటె నికృష్టునిగా నను సంధించు కొనుచు తనకు కలిగిన గుణములకు మూలము “అదువుచువన దిన్నరు శే” అనియు వానిని హేళా తుక కటాక్షము కలిగిన అహంకారము రానేరదు వారు కలవరపడుదు రని వారి తిరువుళ్ల మునను సరించితిమేని వారొకనిషిద్ధానుస్థానము చేయుమని నియమించిరేని నదియు జేయవలసి వచ్చును గాన తనవలన వారికి నొక విరోధము రాకుండునట్లు వర్తించుటయే యపేక్షితము. సహవాస యోగ్యులవద్ద తీర్థప్రసాదాంగీకారమునకు గుణ దోషములు రెండును లేవు చరమాదికారి వద్ద యంగీకారమే, వీనికి సముత్తరక హేతువు. ఇందుకు వర్ణాశ్రమ నియమముతదను గుణవృత్తి నియమములేదు. అధికారి నియమమే యపేక్షణీయము. ఈయర్థము “పయిలుం తిరువుడైయార్ యెవరేలుం” అనియు “వాసుళారరియల్ గా వానవావెక్ పరాగిల్” । పోనతంశెయ్దదశేడు తరువరేల్ పునిదమన్నె” అనునట్లుయెట్టి నిహీనజన్మవృత్తులుగల వారై నను భగవ దనుభవ సంపత్తుకల వారై ఉపాయోపేయాధికారులై రేని మనకు స్వాములనియు తీర్థాద్యంగీకారమునకు యోగ్యులనియు అభివార్లు సాయించి యున్నందుచే ప్రపన్నుని కుజ్జీవన హేతువై యుండును.

ఇట్లు సర్వ ప్రకారములచే నాశహేతువైన అహంకారమునకును వాటి కార్యమైన విషయ ప్రావణ్యమునకును ఉత్పత్తిస్థానము తానగుటచే తన్నుబాచు నెడల సర్వదర్శనము చేసినట్లును, సంసార నివర్తుకులగు శ్రీవైష్ణవుల చూచు నెడల బంధువుల చూచునట్లును, ఈశ్వరుని చూచు నెడల పితృవును చూచు నట్లును, ఆచార్యునిచూచు నెడల ఆకలి గొన్నవాడన్నచూ చూచు నట్లును, శిష్యుని చూచు నెడల అభిమతవిషయ దర్శనము చేసినట్లును, తలచిఅహంకారార్థ కామములు మూడును, అనుకూలురయంచనాదరమును, ప్రతికూలరయందు ప్రావణ్యమును, ఉపేక్షించు వారియం దపేక్షయు, గలుగ చేయు లబ్ధించి, ఆత్మగుణములు వనచేతను అన్యులచేతను కలుగ నేరదనియు,

చార్య ప్రసాదముచే రాగల భగవత్ప్రసాదము వలన గలుగుననియు తెగించి, దేహయాత్రయందు పేక్షయు, ఆత్మయాత్రయందు పేక్షయు, ప్రాకృత వస్తువులయందు భోగ్యతాబుద్ధిని వృత్తియు, దేహధారణము పరమాత్మ సమారాధన సమాప్తి ప్రసాద ప్రతిపత్తియను బుద్ధి విశేషముగలిగి, తనకొక క్షేత్రము కలిగినేని అవికర్త పలమనియైన కృపాఫలమనియైన భావించి, తత్ప్రాప్తియందు ప్రీతియును స్వానుష్ఠానమునందు సాధనత్వ బుద్ధినివృత్తియును, విలక్షణులజ్ఞానానుష్ఠానములయందు వాంఛయును, ఉగన్దరులైన స్థలములందా దరాతిశయమును అహరనియతియును అనుకూల సహవాసమును ప్రతికూల సహవాస నివృత్తియును, జ్ఞానానుష్ఠానములు గల సదాచార్య ప్రసాదముచే వృద్ధిచేయుచు ఉండవలయు నని, శ్రీవచన భూషణ దివ్య శాస్త్రము నందు సకలార్థ తత్వ విదగ్రే సరులగు పిల్లలొకాచార్యులు నిగమించి సాయించిన వాక్యముల ప్రకారము భగవత్ప్రాప్తియందు పేక్షగల వ్రథమ మధ్యమ చరమ పర్వప్రపన్నాధికారులకు ఇవి అవశ్యానుష్ఠేయములు.

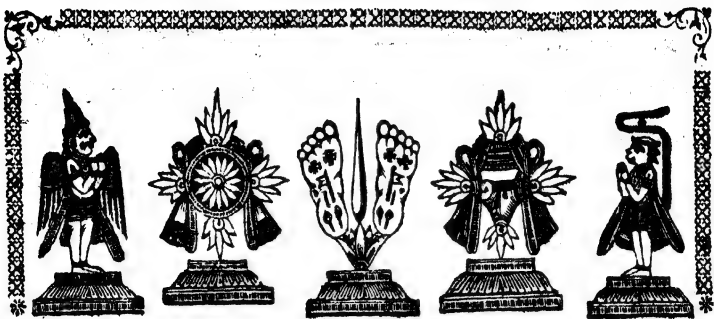
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జయర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమద్వరవర మునయేనమః

ప్రపన్నానుష్ఠానభాసకరము.

(సంగ్రహము.)

౧. ప్రాతఃకాలమున ప్రపన్నుడు మేల్కొని యంజలిహస్తుడై వాక్య గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వయము మొదలగునవి యనుసంధించ వలయు.

౨. అనంతరము జల మల విసర్జనము చేసి విధ్యుక్త ప్రకారముగ మృత్తి కతో శౌచముజేసి నోరు పుక్కిలించి దంత ధావనము చేసి ఆచమనము చేయ వలయు.

౩. తీర్థమాడునపుడు. — “అయిరంతోల్” మొదలైనవి యను సంధించి స్నానముచేసి “శ్రీమతే రామానుజాయ నమః” యని తుడుచుకొని మడివస్త్రము ధరించి ఆచమనము అంగన్యాస కరన్యాసములు చేయవలయు.

౪. తిరుమణి కాపు ధరించునపుడు. — “శ్రీమతే నారాయణాయ నమః” యని స్థలశుద్ధి చేసి యొక యాసనముపై తిరుమణి పెట్టెను వేంచేపుచేసి “శ్రీ ధూదేవ్యై నమః” యని తిరుమణికోపు అభిమంత్రించి శ్రీశైలేశతనయనుప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించు పర్యంతము అన్య సంధించి తదనంతరము తిరుమణిత్రాళవడములు మొదలైనవి ధరించుకొని అంజలిహస్తుడై కేశవాదీనామములు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౫. కాలక్షేపము చేయుట. — శ్రీభగవద్విషయాది వ్యాఖ్యాన గ్రంథ కాలక్షేపము చేసి తీర్థవడిచేర్చి తీర్థము స్వీకరించి తిరుమణి పెట్టెను కట్టి యుంచవలయు.

౬. సన్నిధి తిరుకాగ్రపులు తెలుచుట. — పెరుమాళ్లసన్నిధికి నభిముఖముగదండము సమర్పించి తిరుప్పల్లి యెఱుచ్చి మొదలైనవి యనుసంధించి “నాయకనాయక” యను పాశురాను సంధానముతో మూడుమారులు చెయితట్టి తిరుకాగ్రపులు తీసి తిరువాల వట్టము సమర్పించి తిరుప్పల్లి శోధించి “మారిములై” యను పాశురముతో పెరుమాళ్లకు మంత్రాననము సమర్పించి “అన్రివులగ” మను పాశురముతో మంగళా శాసనము చేసి వాక్యగురు పరంపరాదులననుసంధించవలయు.

౭. సన్నిధి పాత్రలయందు తీర్థముచేర్చుట. — తిరుకాగ్రవేరిచెంబులో తీర్థముతిరుత్తుటయి మొదలైన పరిమళ ద్రవ్యములు చేర్చి చెంబును దక్షిణహస్తముతో మూసికొని అయిదు మారులు, ఉత్తర వాక్యముచేత అభిమంత్రించి ఆ తీర్థమును సన్నిధి పంచపాత్రలయందు పూరించి తిరుత్తుటయే చేర్చి అభిమంత్రించి పెరుమాళ్లు మొదలగు వారిపై ప్రోక్షించవలయు.

౮. స్వాచార్యునకు తిరువారాధనము సమర్పించుట. — ఆచార్యునకు పృథకురగా నుండెడు రెండుసన్నిధి పాత్రలయందు ఆ తిరుకాగ్రవేరి చెంబుయందుండు తీర్థముచే పూరించి “అస్సద్గురు భోగనమః” యని అర్ఘ్యపాద్యచమనీయమును, “వెణ్ణయళంద” యను పాశురము చేత తిరు మంజనమును “వగయ్య” అను పాశురముచేత ధూపమును, కేశవాది నామములచేత తిరుమణికావును “పూశుంచాందు” అను పాశురముచేత చాత్తుపొడి మొదలైనవియు “పరివదులీశన్” యను పాశురముచేత ధూపమును “వైయిత్తకళియో” యను పాశురముచేత దీపమును పల్లాండు యను పాశురము చేత కర్పూరమును అర్ఘ్యపాద్యచమనీయములను “శెన్ రాన్ కుడైయాం” అను పాశురముచేత మంత్రపుష్పమును సమర్పించ వలయు.

౯. ఆహ్వానాచార్యులకు తిరువారాధనము సమర్పించుట. — స్వాచార్యునకు వినియోగింపబడిన పృథకురగా నుండెడు ఆ రెండు సన్నిధి పాత్రలను శోధించి

అందుల ఆతిరు కాక-వేరి యందుండు తీర్థము చేపూరించి “పరాంకుశపరకా
లయతివరా దిభ్యోనమః” అని యను సుధించి ఆచార్యుని శ్రీహస్తముచే తిరు
వారాధనము సమర్పించునట్లు భావనాప్రకర్షముతో పైనస్వాచార్యునకుగాను
వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధనము సమర్పించవలయు,

౧౦. పెరుమాళ్లకు పిరాట్టిమాన్లకు అనంతగరుడ విష్వక్సేనాదులకు
తిరువారాధనము సమర్పించుట.— ఆపంచ పాత్రలయందు పూరించియుంచిన
తీర్థముచే “సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్త పరివారాయ శ్రీమతే నారాయ
ణాయనమః” యని పైన స్వాచార్యునకు వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధన
ముసమర్పించవలయు.

౧౧. దివ్యప్రబంధము సేవింతుట.— “గురుముఖ” మను తనయ ప్రా
రంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౧౨. ప్రసాదము కండరుళచేయుట.— “సర్వమంగళ విగ్రహాయ”
మొదలైన వాక్యములచేత పెరుమాళ్లు మొదలైన వారలను భోజ్యాసనముల
యందువేంచేపుచేసి అర్ఘ్యపాద్యాచ మనముల సమర్పించి ఉత్తర వాక్యము
చేతఫల శుద్ధి చేసి తరిగికు తీర్థము ప్రోక్షించి “నారునరుంబొత్తో” “ఇన్ఱువన్
దిత్తనై” “కూడార” అనుపాశురములును “సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్తప
రివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః” యని అనుసంధించి పెరుమాళ్ల
మొదలైన వారలకును “పరాంకుశ పరకాల యతివరాది భ్యోనమః” అని
ఆహ్వానాచార్యులకును “అస్తద్గురు భ్యోనమః” అనిస్వాచార్యునకును, ప్రసా
దము తీర్థము కండరుళచేసి తదనంతరము అర్ఘ్యపాద్యాచమనము సమర్పిం
చవలయు.

౧౩. అడైక్కాయ మదు సమర్పించుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగు
ఆహ్వానాచార్యులను పర్యంకాసనమున వేంచేపుచేసి అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి
“పోయిప్పాడుడయ” అను పాశురముచేత పెరుమాళ్లు మొదలగు స్వా
చార్యపర్యంతము వరుస ప్రకారము అడైక్కాయమదు అర్ఘ్యాదులు కర్పూర
హార తిఱమే సమర్పించ వలయు.

౧౪. చాత్తుచేయుట. — “చిత్తం, వశం, ఇరుప్పిడం, ఇన్ బుత్త, అంగయత్, పూమన్ను, పుట్లాండు, అడియోమోడు” మొదలగు పాశురములను, సర్వదేశముదలైన స్తోత్రములను, వాఙ్మీరునామములను సేవించవలయు.

౧౫. సన్నిధి తిరుకాగ్రపులుచేర్చుట. — పెరుమాళ్లు మొదలగు ఆహ్వారాలను శయ్యాసనమున వేంచేపుచేసి “ఉపచారాపదేశేన” అను స్తోత్రమును అనుసంధించి తిరుకాగ్రపులుచేర్చి డండము సమర్పించవలయు.

౧౬. ప్రసాదము స్వీకరించుట. — పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు కండరుళ చేసిన ప్రసాదమును ఆచార్యుని తనయననుసంధించి స్వీకరించవలయు.

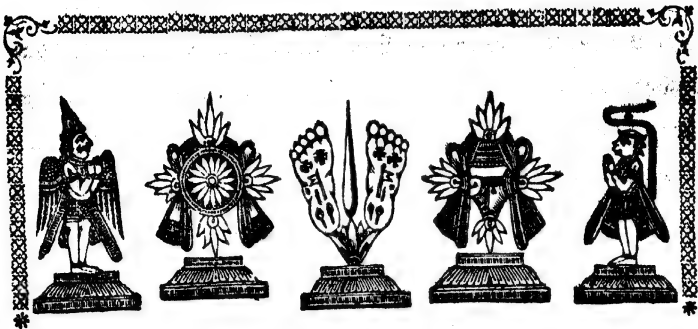
౧౭. కాలక్షేపము చేయుట. — భగవద్విషయ అష్టాదశ రహస్యాది వ్యాఖ్యానముల కాలక్షేపము చేయవలయు.

౧౮. రౌత్రికాలములయందు పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు తిరువారాధనము సమర్పించి ప్రసాదము కండరుళ చేయుట. — రౌత్రికాలములందు దుతాను మడిగానుండి హస్తములచే మూడుమారులు చప్పడిచేసి సన్నిధి తిరుకాగ్రపులుతెరిచి క్రొత్త తీర్థముతో సన్నిధి పాత్రలు పూరించి పూర్వోక్త ప్రకారము అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి “శ్రీశైలేశ” తనయ ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు “అనిరై, ఇన్ దిరన్, శెన్ని, అమల్ నాధ, కణ్ణి నణ్ చిరుత్తాంపు, యేర్తయేదలక, ఆళియెచ్చవంగు” వీటిని కాలోచితముగ సేవించి మైనచెప్పిన ప్రకారము ప్రసాదము తీర్థము కండరుళ చేసి తచ్ఛేష ప్రసాదమును స్వీకరించి వాక్యగురు పరంపరయు ద్వయము ననుసంధించి భగవద్భాగవత చార్యులను భావనాప్రసర్నముచే సేవించుచు శయనించి తిరుగామేలూగు నల్పుడు పూర్వవద్గురు పరంపరయు ద్వయము అనుసంధించవలయు.

శ్రీ మ తే రా మా ను జా య న మః

జీయర్ తిరువడిగ శే శరణం.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమద్వరమనయేనమః.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

—(*)—

(శ్రీభగవచ్చాస్త్రే - శ్రీభగవానువాచ.)

శ్లో॥ శ్రుతిః స్మృతి ర్మమై వాఙ్మాయస్తా ముల్లంఘ్య వర్తతే ।
ఆఙ్గాచ్చేదీ మమ ద్రోహీ వర్చక్తోపి నవైష్టవః ॥

తా॥ శ్రుతిస్మృతులు నాయాఙ్గా చే కలిగిన వనియు, వీనిని మీరి వర్తిం
చువాడు నాయాఙ్గాను ఛేదించినవాడనియు, నాకు ద్రోహియనియు, నాయందు
భక్తిగలవాడైనను వాడవైష్టవుడనియు భగవంతునిచే జెప్పబడియె.

శ్లో॥ యథాహివల్ల భోరాఙ్గా, నదీంరాఙ్గా స్రవర్తితామ్, లోకోప
యోగిసిం రమ్యంబహుసస్యవివర్ధినిమ్ ॥ లక్ష్మయైశ్చూలమారో
హే దనపేక్షోపితాంప్రతి, ఏవంవిలక్ష్మయైశ్చమర్త్యో మర్యాదాం
వేదనిర్మితామ్ ॥ ప్రియోపినప్రియో సౌమేనుదాఙ్గా వ్యతివర్త
నాత్, ఉపాయత్వ గ్రహంతత్రవన్జయేత్సనసానుధీః ॥

తా॥ ఒకరాజునకు మిక్కిలి అంతరంగుడై, తన యధీనమగు దేహయా
త్రాదులుగలవాడగు నొకడు, లోకమునకు ఉపయోగముగను, అనేకులకుదా
యముగను ఆరాజుచే తనదేశమునందు ప్రవర్తింప చేయబడిన, నదీప్రవాహ
మును తనకునిందుచే ప్రయోజనకారి కాదను హేతువుచేత, తేగగొట్టి విడిచె

నేని, ఆరాజు వీని యెట్లా అప్పుడే శిరశ్చేదముచేయించునో అట్లాగే, యేవ
నువ్వుడు వేదనిర్నితమైనమర్యాదలను చెఱచునో వాడు నాకు ప్రియుడైనను న
యాజ్ఞను మీరినడిచెనేని నాకు వాడు అప్రియుడేయనియు; బుద్ధిమంతుడుతు
వయమందలి ఉపాయత్వబుద్ధినిమాత్రమువిడువవలెననుటశ్రీభగవద్వాక్యము.

(శ్రీభగవచ్చాస్త్రే) - శ్రీరువాచ.)

శ్లో॥ అవిష్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయకులస్యచ । సంగ్రహాయః
లోకానాం మర్యాదాస్థాపనాయచ॥ ప్రియాయమమ విష్టోష్టదే
దేవస్య శా శ్చిః॥ మనీషీవైదికాచారంమనసాపినలంఘయేత్

తా॥ ధర్మములు చెడకుండుటకును, కలములను పరిపాలించుకొరకును
లోకసంగ్రహాధ్యక్షము కొరకును, మర్యాదాస్థాపనము కొరకును, నాయొక్క
యు, శ్రీభగవంతునియొక్కయు ప్రియముకొరకును బుద్ధిమంతుడగువాడు వేద
క్తానుష్ఠానమును, మనస్సుచేనైనను మీరినడువకూడదని పిరాట్టివాక్యము.

(ప రా శ రః.)

శ్లో॥ చతుర్థామపివర్ణానా । మాచారోధర్మపాలకః ।
ఆచారభ్రష్టదేహానాం । భవేద్ధర్మఃపరాఙ్ముఖః॥

తా॥ చతుర్వర్ణస్థులకు ఆచారమనునది ధర్మమును కాపాడుచున్నది,
ఆచారభ్రష్టులగు వారిని చూచి ధర్మము మరలి పోవుచున్నది.

(భారతమున అనుశాసనిక పర్వమునందు.)

శ్లో॥ ఆచారాల్లభతే చాయురాచారాల్లభతేశ్రియం । ఆచారాఢ్వి
ర్రిమాప్నోతిపురుషః ప్రేత్యదేహచ ॥ దురాచారోపిపురుషో ।
నేహాయుర్విందతేమహత్ । తానయంతిచ ధూతానితథాపరి
భవంతిచ॥తస్తాతుకర్యాదిహాచారం । యదిచ్ఛేద్భూతిమాత్మనః॥
అపిపాపశరీరస్య ఆచారోహంత్యలక్షణం ॥ ఆచారలక్షణోధర్మ
స్సంతశ్చాచారలక్షణాః । సాధూనాంచ యథావృత్తమేతదా
చారలక్షణం ॥

తా॥ పురుషుడు ఆచారముతో ఆయుస్సును సంపాదించుకొనుచున్నాడు, అయిశ్వర్యమును పొందుచున్నాడు, దేహవియోగానంతరము కీర్తినిపొందుచున్నాడు, ఆచారభ్రష్టుడు దీర్ఘాయువును పొందనేరడు వానిని విశాచములు భయపఱచును అవమానపరచును, కావున తన కైశ్వర్యముకోరు వాడు శుభవియందు ఆచారమును అవలంబించవలయు. పాపదేహముగలవానికిని ఆచారము అవలక్షణములను పోగొట్టుచున్నది. ధర్మమునకు ఆయాచారమేలక్షణముగనున్నది. సత్పురుషులగువారలు ఆచారమేలక్షణముగ గలిగియున్నారు. సాధువులు యేలాగున పడుచున్నారో ఆచారలక్షణము ఆలాగేయున్నది.

(వాసిష్ఠసంహితాయాం.)

శ్లో॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సత్యైశ్వర్యం సర్వదా చరేత్ ।

అజ్ఞాతి క్రమణా ద్విస్తో ర్విముక్తో పి నిబధ్యతే ॥

తా॥ పర్యప్రయత్నములచేతను సర్వకాలములయందు సత్యైశ్వర్యములనే ఆచరించవలయు, భగవదాజ్ఞనుమిగిలించెనేని ముక్తుడుగాక బద్ధుడగును.

{ శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు సకలార్థ తత్వవిద }
{ గ్రేసరులగు పితృలోకాచార్యులు సాయిలచిన వాక్యములు. }

౧. వేదార్థంబుబియిడువదు స్వతీహాసపురాణశాస్త్రం.
౩౨. కర్తవ్యమాచార్యకైశ్వర్యముమ్, భగవత్కైశ్వర్యముమ్.
౩౩. కీర్తించున్న భగవత్కైశ్వర్యమణివదు శాస్త్రముఖతానె.
ఆచార్యకైశ్వర్య మణివదు, శాస్త్రముఖతాలు మాచార్యవచనతాలుమ్.
౩౪. కైశ్వర్య న్దానిరణ్ణం.
౩౫. అతావతు ఇష్టమ్ కేయకైయు మనీషమ్ తవిరుకైయుమ్.
౩౬. ఇష్టానిష్టశ్చ వర్ణాశ్రమశ్చలైయు మాత్మస్వరూపతైయు మవలమ్మినిరుకుమ్.
౩౭. పుణ్యత్తుకన్ జు కిఱవన్ పాపతైపణ్ణానితే ।
౩౮. ఇవన్ పుణ్యతై పాపమెన్నిరుకుమ్ ।
అవన్ పాపతై పుణ్యమెన్నిరుకుమ్ ।

అవనుకరదుకి డైయాదు, ఇవనదు శేయాక్.

౩౯. కైజర్యమ్ తాన్ భక్తిమూలవల్లాతపోదు!

భీతిమూలమాయవర వేణుమ్.

౪౦. అదువు మిల్లాతపోదు అధికార ప్తిలుమ్.

ఉపాయో పేయశ్శిబుమ్ అన్వయ మిన్తి కేయో ధ్రియుమ్.

౪౧. కైజర్యమ్ తన్నై ఫలసాధన మాకార తె ఫలమాకర వేణుమ్.

౪౨. అతావతు, తాన్ కైయేతాతే అవనై కైయ్యెటర ప్పణ్ణుకై.

౪౩. కుదుత్తుకొగళ్యాతే కొణ్ణుత్తుకర కైకూలికొడుకర వేణుమ్.

(శ్రీరంగరాజ స్తవే.)

శ్లో॥ హర్తుం తమస్సదసతీచ వివేత్తుమీశో । మానం ప్రదీపమి వకారుణి
కోదదాతి । తేనావలోక్యకృతినఃపరిభుంజతే తం । తత్రైవకేపి
చపలాశ్వలభీభవంతి.

తా ॥ పరమకారుణికుడైన శ్రియఃపతి, చేతనుల అజ్ఞానాంధకారమును తెలి
సికొని వీరలకు సదసద్వివేకము కలుగజేయటకై ప్రదీపమువలె శాస్త్రమును
పకరించెను బుద్ధిచుంతులు ఆశాస్త్రప్రదీపముచే నర్వేత్వరుని స్వరూప రూప గు
ణ విభూతిచేష్టితములంతయు దెలిసికొని ఉజ్జీవింతుచున్నారు; దీపమునారెడి
పురుగులు దీపమునార్చి తానును నశించునట్లు కొందరు చపలులు శాస్త్రములను
అపార్థములచే షెరచి దానిచే భగ స్త్రివగ్రహపాత్రులై తామును నశించు
చున్నారని ప్రీతిభట్టరు ఆనతిచ్చిరి.

భగవదాజ్ఞా కైజర్యములగు శుభా శుభ కర్తృములను

ప్రపన్నుడనుపించవలయు. అందుత్రైవర్ణికులు

వేదోక్తముగను, అత్రైవర్ణికులు

పురాణోక్తముగను అను

స్థించుటశిష్టాచారసి

ద్ధమైయున్నది.

— ప్రాతఃకాలమున మేల్కొనునపుడు. —

ప్రపన్నుడు నిత్యము — కూర్చున్నారాణే — “బ్రాహ్మేముహూర్తః క్షణాయ ధర్మమర్థంచ చింతయేత్ । కాయక్లేశంతదున్ముతం । ధ్యాయీత మనసేశ్వరం.” అను ప్రకారమును “పంచపంచ ఉషఃకాలః” అను ప్రకారమును ప్రాతఃకాలమున నిద్రమాని లేచి “దర్పణం పూర్ణ కుంభంచ దక్షిణం కరమేవచ । పూజ్యాం శ్చమంగళద్రవ్యం ప్రాతఃపశ్యేన్నహీపతిం.” అను ప్రకారము అద్దము, పూర్ణకుంభము, తన ఎడమచేయ్యిని, తలిదండులు ఆచార్యుడు వీరలతిరువడిగళులను భగవద్భాగవతచింబములను, మంగళ ద్రవ్యములు మొదలగు నాట్లను చూడవలయు, పిదప పడకలోనె కరములు మొగిల్చి కూర్చుని ధర్మార్థకాయ క్లేశములను చింతించి “ఉత్తిష్ఠ క్ చింతయహరిం” అను రీతిని హరిస్తరణతో వాక్యగురుపరంపరను ద్వయమును అను సంధించి, తన యాచార్యుని మొదలు ఆత్మాత్మ వరకును పెరియపిరాట్టి పరమపద నాధులు కోవెల తిరుమల పెరుమాళ్ కోవెల మొదలగు నూటయెనిమిది దివ్యదేశ ములయందలి పెరుమాళ్లను ధ్యానించి, శ్రీనైలేశాది తనయలు తిరుప్పల్లియెల్లెచ్చి తిరుప్పావు యావత్తుతనయలు సహా అను సంధించ వలయు. అందు కవకాశము లేనియెడల, మొదటిపాశురము “చిత్తంచిరుగాలె, వంగక్క-డల్” అను మూడుపాశురములైన ననుసంధించ వలయు. తదనంతరము పడకలోనుంచి లేచి శ్రీకుల శేఖరాత్మారులు ఆనతిచ్చిన ముకుందమాలతనయ, “ముష్యతే యత్రనగరేరంగయాత్రా దినేదినే । తమహంశిరసావండే రాజానంకులశేఖరం .” అను క్లోకముననుసంధించి శ్రీరంగయాత్రచేయనటుల భావించి కోవెలపార్వముచూచుచు ముందుగ భూమిమీద కుడికాలువుంచి లేచి అడుగు పెట్టినపుడు వలయు.

— జలమలవిసర్జనక్రమము. —

జలమల విసర్జన కాలములందు — విష్ణువురాణే — “నైర్మత్యామిషువి షేషమతీత్యావ్యధికంబుధః । దూరాదావసథాన్తూత్రం పురీషంద సమాచరేత్” అను ప్రకారము, ఊరికివెలపట నైర్మతి, దక్షిణము, పడమర యాపార్శ్వములయందు, బాణము పారెడు దూరమునపోయి “తృణైరాస్తీర్యవసుధావస్త్రప్రావృతకుస్తకః” అను ప్రకారము వస్త్రముతో మస్తకమును చక్కగాఘూర్చి

సుకూని— అంగిరాః— “కృత్వా యజ్ఞోపవీతంతు పృథ్వతః కంఠలంబితం విష్ణూత్రంతం గృహీకుర్యాద్వద్వా కర్తైసమాహితః” అనుప్రకారము, యజ్ఞోపవీతమును తనపృథ్వమునజారవిడచి గాని కుడిచేవికిచుట్టికొనిగాని—శ్రీవిష్ణువు జే— “ఆత్మచ్ఛాయాంతరుచ్ఛాయాంగోసూర్యాగ్న్యైలాంస్తథా । గురుద్విజాదీంస్తుబుధోనాధిమే హేతగదాచన ॥ నకృష్టైసస్యమధ్యేవ గోవ్రజేజననం సది । నవర్తనినద్యాదితీర్థైః పురుషర్షభః ॥ నాపున్నైనాంభసస్తీరే శ్చశానేఃసమాచరేత్ । ఉత్సర్గంవైపురీషస్య మూత్రస్యచ వివర్జనం.” అనియు మనుః— “నమూత్రంపథికుర్వీతనభన్తనినగోవ్రజేనపాలకృష్టేనజలేనచిత్యాం నచపర్వతే । ననీర్థదేవాయతనే నవల్పికే కదాచన ॥ నససత్వైషుగర్తేషున గచ్ఛన్నాపివస్థితః । ననదీతీరమాసాద్యనచ పర్వతమస్తకే ॥ వాయ్వగ్నివిప్రానాదిత్యమపః పశ్యంస్తథైవగాః । నకదాచనకుర్వీత విష్ణూత్రస్య విసర్జనమ్ ॥ ప్రత్యగ్నిప్రతిసూర్యంచ ప్రతిసోమోదకద్విజాః ॥ ప్రతిగాంప్రతివాతంచ ప్రక్షానశ్యతిమేహతః.” అనియు — ఆపస్తంబః— “నచసోపానాన్ముత్రపురీషేకుర్యాత్.” అనుమొదలగు ప్రమాణములచే, తనఛాయ, వృక్షముల నీడ, గోవు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని, వాయువు, గురువు, బ్రాహ్మణులు శిష్టులు, మొదలగు వారల కెదుటయును వాట్లను తాను చూచుచును పుట్టయందును, జంతువులు వాసముచేసెడు భూబిలములయందును, నడుచుచుగాని నిలుచుకొనిగాని, దున్నినభూమియందును, మైరునడుమను, పశువుల కొట్టమందును, జనసంగమమందును, బాటయందును, బూడిదెయందును, యాగభూమియందును, పర్వతములందును, పాడుపడిన దేవాలయములందును, తటాకములుమొదలగు వాట్లగట్టులయందును, జలమునందును, శ్చశానమందును, పర్వతోచ్ఛస్థానములందును, సోపానములందుండియును, మల మూత్రంబులు విసర్జింపకతఃకీనప్రదేశములందు—వసిష్ఠః— “అయజ్ఞయైరనారైశ్చృతృతైస్సంభాద్యమేదినిమ్.” అనియు “తిరస్కృత్యోచ్చాతాఃపల్లవోపత్రప్రణాదికాః.” అనియుఎందుగడ్డిచేగాని యెండుచేత్తచేగాని యాగమునకుపయోగము గాని రాళ్లు మన్ను వీనిచేగానిభూమిని గచ్ఛి—మనుః— “మూత్రోచ్చారసముత్సర్గం. । దివాకుర్యాదుదబ్జుభిః । దక్షిణాభిముఖో రాత్రౌసంధ్యయాస్తుయథా

దివా." అను ప్రకారము ప్రాతర్నామకాలములందును ఈ రెంటినందు లయందును ఉత్తరముఖముగాను రాత్రి కాలములందు దక్షిణ ముఖముగాను కూర్చుని "వాచస్పయమ్యుయత్నేనస్థివనోచ్చాస్వనవర్జితః." అనునట్లును "నియమ్యప్రయతోవాచం" అనునట్లును శ్వాసమును లోపలికి విడువక మానముగా నుండి జలమల విసర్జనముచేయవలయు.

— శౌచక్రమము. —

పిన్నుట ఈవలవచ్చి— దక్షిణ— "తేగ్ధేశౌచంనకువ్యవత కుర్వీతోద్ధృతవారిణా." అనుప్రకారము నదులు తటాకములు కూపములవీనియందు శౌచముచేయక జలము ముంచుకొని—మరిచి— "విప్రేశుక్లాతుమృచ్ఛాచెరక్లాత్ప్రేషధీయతే। హరిద్రవణ్ణావైశ్యేతు। శూద్రేకృష్ణాప్రకీర్తితా" అనియు—విష్ణుపురాణే— "వర్తీకమూషికోద్భూతాంమృదంనాంతర్జలాంతథా। శౌచాంవిశిష్టాంగే హచ్చనాదద్యాన్లైపసంభవాం । అణుప్రాణ్యుపపన్నాంచ హ లో ఖైతాంచ పార్థివ । పరిత్యజేత్తదోహ్యేతాస్సకలాశ్శ్చాచకర్షణః" అనుప్రకారము పుట్టదియుపందికొకు—లోడినదియు, జలములోనుండునదియు, శౌచముచేయ కేషించిన దియు, ఇంటిగోడకు బూసినదియు, మిక్కిలి క్రిమకీటాదులతో గూడినదియు, నాగేటిచే బెల్లగింప బడినదియు నగు మంటిని విడిచి స్పృశకు—గా నుండెడు, విప్రులకు తెల్లనిదియు, త్పత్రియులకు యెఱ్ఱనిదియు, వైశ్యులకు పసపువర్ణముగలదియు, శూద్రులకు నల్లనిదియునగు మృత్తికతోగాని, లేక —యమః— "వాపీకూప తటాకేషు నాహరేద్బాహ్యోతోమృదం । ఆహరేజ్జల మధ్యాత్రుప రతో మణిబంధనాత్." అను ప్రకారము త్రోవ్వబడిన కాలువ కూపము గుంట యేరు మొదలగు వాల్లయందు నొక చూరలోతున నుండగల మంటిని ఈవల తెచ్చి—వసిష్ఠః— "పంచాపానేదశైకస్త్రిన్ను భయోస్సప్తహస్తయోః। మృత్తికాః పాదయోస్సప్త లింగేచ్ఛేపణీర్తితే." అనియు —మనురవి— "ఏకో లింగేగుడేత్రస్త్వదైకత్రక రేదశ । ఉభయోస్సప్త దాతవ్యా మృద శ్శుద్ధి మభీష్సతా." అనియు "ఏతశ్చైవం గృహస్థస్య, ద్విగుణం బ్రహ్మచారిణః । వానప్రస్థస్యైగుణం యతీనాంతుచతుర్గుణమ్". అను ప్రకారము మేధమునకు నొకమారు, గుడమునకు చూడుమారులు, వామహ సమునకుపది

మారులు, పిదపరెండుహస్తములకు నేడేసి మారులు ఆవలక ప్రమాణమంతమృత్తికనుంచి, గృహస్థులు శుద్ధి చేయవలయు; బ్రహ్మచారులు గృహస్థులకుచెప్పిన శౌచవిధికంటె రెండింతలును, వానప్రస్థులకుమూడింతలును, సన్న్యాసులకునాల్గింతలునని తెలియగలిగి. మరియు—ఆచార్యపురాణె—“స్త్రీశూద్రయోరర్థమానం | ప్రోక్తం శౌచం మనీషిభిః | దివా శౌచస్య శ్యేర్థం షడ్విపాచం విధీయతే | ఆర్తఃకుర్యాద్వ్యథా శక్తి | శక్తిః కుర్యాద్వ్యథా విధి.” అనుప్రకారము స్త్రీ శూద్రులకు పైనగృహస్థులకుచెప్పిన శౌచమున అర్థమేచాలును, తక్కిన త్రైవిక్వికులశౌచమంతయు చేయవలయు. రాత్రి కాలములందు వారి వారికి చెప్పి యుండెడు శౌచవిధులలో అర్థమే చేయవలయు. దుఃఖముగలవారలు శక్తికొలది చేయవచ్చును, శక్తిగలవారలు విధిప్రకారము శౌచవిధియందుచెప్పినవంతయుపూర్తిగ చేయవలయు.

—శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించు క్రమము.—

ఆపస్తంబః—“ఏవం శౌచవిధిం కృత్వా పశ్చాద్గంగాషమాచరేత్ | మూత్రేరేతేసి విట్సగ్నైః దంతధావన కర్తవ్యే | భక్ష్యాణాం భక్షణే చైవ | క్రమాద్గంగాషమాచరేత్ | చతురప్రద్వీపక్షస్థ | గంగాషైష్ఠేక్షతైస్తథా | ముఖశుద్ధిం ప్రకుర్వీత హ్యవ్యథా దోషమాప్నుయాత్ | పురస్తాద్దేవతాస్సర్వాదక్షిణేవ తరస్తథా | పశ్చిమేమునిగంధర్వా | వామే గంగాషమాచరేత్” అనుప్రకారము, శౌచవిధి ముగియగానే శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించవలయు. జలవిసర్జనముచేయుట, శుక్ల విసర్జనముచేయుట, మలవిసర్జనముచేయుట దంతధావనము చేయుట, భక్షణము చేయుట, క్షయము కార్యముల యందు క్రమప్రకారము నాలుగు యెనిమిది పదిరెండు పదినాలుగు పదియారు మారులు నోటజలము నుంచుకొని పుక్కిలించి, తనకెదుట దేవతలు, కుడిపార్శ్వమున పితృదేవతలును పృథ్వీపార్శ్వమున మనులును గంధర్వులుండటచే నెడమపార్శ్వమున నుమియవలయు.

— ఆచమనక్రమము. —

వృద్ధపరాశరః—“కృత్వా ఖశౌచం ప్రత్యక్షపాదౌ హస్తౌ చమ్యజ్జలైః | ప్రబద్ధశిఖిచ్ఛ స్త్వజ్విజ ఆచామ మాచరేత్ | కృత్వోపవీతం సవ్యాం సేవాఽన్యః

కాయసంయతః” అనియు—శంఖః—“అచ్ఛిస్సముద్భృతాభిస్తుహీనాభిః ఘేనబు
ద్భుతైః । వహ్నినానవతప్తాభిరతౌరాభిరు పస్పృశేత్” అనియు—భారద్వా
జః—“ఆయతం సర్వతః కృత్వాగోకర్ణాకృతితతరం । సంహృతాంగుళినాతో
యంగృహీత్వాపాణినాఽన్వజః । ముక్తాంగుష్ఠకనిష్ఠేన శైషేణాచమనంచ రేత్ ।
మాషమజ్జనమాత్రాస్తుసంగృహ్యత్రిపిణ్డపః” అనుప్రకారమునున్న నీరు వీట్లుచే
కరచరణాదులుచక్రగా శుద్ధిచేసికొని, శిఖను ముడివేసుకొని, ధరించుకొనియుం
డు వస్త్రమును చక్రగా సవరించుకొని, మాలెగానుండెడు ముట్టోపవీతము క్ర
మప్రకారము వామభుజముమీదధరించుకొని, యేకాంతస్థలమునందు మౌనము
గా కూర్చుని, నురుగు మొదలగునవి లేనిదియు ఉత్పృకారము మొదలగు తొరము
లతో కూడనదియు అగ్నిచే వెచ్చనకానిదియునగు కొత్తతీర్థమును తనదక్షిణ
హస్తమునుగోకర్ణాకృతిగానుంచుకొని, అందుమీనపగింజమునుగునంత తీర్థము
తో అద్యతాయనమః అనంతాయనమఃగోవిందాయనమః అనియైనను ఉత్తర
వాక్యముచేనైనను అస్తద్గురుభ్యోనమః అస్తత్ పరమగురుభ్యోనమః అస్తత్సర్వ
గురుభ్యోనమః అనియైనను నుచ్చరించి—మనుః—“హృద్గాభిః పూయతేవిద్రుః
కంఠగాభిస్తుభూమిపః । వైశ్యోద్భిః ప్రాశితాభిస్తుశూద్రః స్పృష్టాభిరంతతః”
అనియు, “త్రిరాచాషేదః పూర్వంద్విః ప్రమృజ్యాత్తతోముఖమ్ । భానిమైవ
స్పృశేద్భిర్రాత్మానం శిరఃపవచ” అనియు, బ్రాహ్మణులు రొమ్ము వరకుపోత
గ్గజలముచేతను, క్షత్రియులుకంఠము వరకుపోతగ్గజలముచేతను, వైశ్యులు చిరు
నాలుకవరకు పోతగ్గజలముచేతను, శూద్రులు పెదవులు తడిసేదు మాత్రముగుజ
లముచేతను, మూఁడుమారులు ఆచమనముచేసి పిదప జలముచేనోటిని రెండుమా
రులు తుడిచి, తదనంతరము సేత్రములు, కర్ణములు, నాసికము, గర్భము, వక్షము,
శిరస్సువీట్లనుతుడుచుటయే ఆచమనమనంబును. ఇట్లుచేయుటచే పరిశుద్ధుడగును.
మనుః—కృత్వామూత్రంపురిషంవా, పాణ్యాచాంతఃపస్పృశేత్, పీత్వాపో
ధ్యేష్యమాణశ్చ, వేదమగ్నించసర్వదా” అనియు—మనుః—“సత్వాత్సత్వాద,
భుక్త్వాచనిష్ఠివోక్త్వాసృతంవచః । రథ్యాత్తశానంచాక్రమ్య ఆచామత్ప్రయ
తోపిసక్ । అథా వాయుసముత్సర్గై ఆక్రందెక్రోధసంభవే । మాద్దాలమూషకస్స
ర్షేప్రహాసేన్యతభాషణే । నిమిత్తేష్యేమసర్వేషుకర్మకుర్వన్ను పస్పృశేత్”
అనియు—హర్షపురాణే—“చండాలప్లేచ్చనల్లాశ్రీశుద్రోఽపిభాషణే

ఉచ్చిష్టంపురుషంస్పృష్ట్యాభోజ్యంచాపితథాఽథం । ఆదమేదశ్రుపాతేవాలో
హితస్యతతైవచ । అగ్నిర్గవామధాలంభేస్పృష్ట్యాప్రయతమేవచ । స్త్రీణామ
థాత్మనంస్పృశ్యేనీలీంవాపరిధాయచ'' అనియు, మలవిసర్జనముచేసినను, మూత్ర
విసర్జనము చేసినను శౌచముచేసిన పిదప, మూడుమారులు ఆచమనముచేసియే
ఋక్ష-మొదలగువారిని చెప్పవలయు. మరియు నిద్రించిలేచినను తుమ్మినను భో
జనముచేసినను జలమల విసర్జనము చేసినను అన్యతము లాడినను వెలపటపోయిన
ను శ్మశానమును తొక్కినను అపానవాయువులను విడిచినను రోదనముచేసిన
ను కోవముగలిగినను మార్జాలమునుగాని మూషకమును గాని తాకినను విశేష
ముగానవ్వినను చండాశునితోగాని క్షేచ్ఛనితోగాని కూడిమాటలాడినను స్త్రీ
శూద్రులు ఉచ్చిష్టలేయుండగా వార్లతో సంభాషించినను ఉచ్చిష్టలస్పృశించి
నను ఉచ్చిష్టాన్నమును తాకిననుకన్నీరు విడిచినను రేతస్సు విసర్జించినను శవము
నుతాకినను చూచినను స్త్రీలదేహము తనదే హమునకు తాకినను జపఃపూ
మనిత్యనైమిత్తిక ఆహ్వాకములు తిరువారాధనము చేయ యోగ్యత లేనందున
నైనచేప్పినవిధిచోదితమగు ఆచమనముచేసిభట్టికార్యములనుపక్రమించవలయు.

—దంతధావన క్రమము. —

అంగిరాః—“అనువున్నాగ బిల్వనా మపామర్గ శరీషయోః । భక్షయేత్ప్ర
తరుత్థాయ వాగ్యతోదంతధావనం । ఉదజ్జుభిఃప్రాజ్ఞుభోవాకామాయంతిక్రకం
తథా । ప్రాతర్భుక్త్యావయతవాగ్భక్షయేద్దంతధావనం'' అనుప్రకారముమామిడి
పాన్న, బిల్వం, యుత్తరేణి, దిరిసెనమొదలగువానిపుల్లలలోనైనను వొగురుచిరిచే
దుగలపుల్లలలోనైనను నొకటినిచక్క-గ్గాఢోధించి, తూరువుముఖముగ నైనను, ఉ
త్తరముఖముగ నైనను నొకతావునకూర్చుని దంతధావనము చేసికొని జలముచే
కోరుచక్రగావుకొనించియెడమనక్కినమియవలయు. అట్లుచేయక—యాజ్ఞ
వల్క్యః—“ఇష్టకాలోష్టపాషాణైరితరాజ్ఞుభిభిస్తథా । ముక్త్యాచానామికాం
గుప్తావర్ణయేద్దంతధావనం'' అనుప్రకారము ఇటికె, మంటిపెళ్ల, పెంకు, బొగ్గు
ఋడిదె మొదలగువీట్లచేతనుగాని, బొటనవ్రేలు వవిత్రవ్రేలుతప్పతక్కినమా
దువ్రేళ్లచేతనుగాని దంతధావనముచేసెనేని “విష్ణోరహిరేచ్ఛ్రియం” అను
ప్రకారము, విష్ణువుయొక్క అయిశ్వర్యమునైనను తొలగించును.

— స్నాన క్రమము. —

వ్యాసః— “ఉషఃకాలేతుసంప్రాప్తే కృత్వాచావశ్యకంబుధః । స్నాయాన్న
 దీప్తుశుద్ధానుశాచంకృత్వా యథావిధి । అస్నాత్వానాచరేతగర్భజపఃశుభా
 మాదికంచయత్ । లాలాస్వేదనమాకీర్ణ శ్చయనాదుత్థితః పుమాన్ । అత్యం
 తమలినఃకాయోనవభిద్రవసన్వితః । స్రవత్యేవదివారాత్రం । ప్రాతస్స్నానం
 విశోధనం । ప్రాతస్స్నానం ప్రశంసంతిద్వష్టా దృష్టఫలంహితత్ । సర్వస్వక్ష
 తి శుద్ధాత్ప్రాతస్స్నానాయాజపాదికం ” అనుప్రకారము ఉషఃకాలమునలేచి
 చేయతగిన విధి చూచితమగు శౌచాదులు అయినపిదప పరిశుద్ధమగునదియందు
 స్నాన మాచరించవలయు. అదిలేకనే జప శుభామ నిత్యనైమిత్తిక ఆహ్నిక
 ములు చేయకూడదు గాన— శ్రీవిష్ణుపురాణే—నదీనదతటాకేషు దేవభాతవిలే
 మచ । నిత్యక్రియాత్థంస్నాయాతగిరిప్రసవజేషుచ ॥ కూపేషూద్ధృతతోయేన
 స్నానంకుర్యేతవాభువి । గృహేచోద్ధృతతోయేన । హ్యథవాభువ్యసంభవే ॥
 అనుప్రకారము—మనుః—“సాన్నమద్యాదేకవాసాననగ్నఃస్నానమాచరేత్ ॥
 అనుప్రకారము గృహస్థులేక వస్త్రముతో భుజించకూడదనియువస్త్రహీనులై
 స్నానమాచరించకూడదనియు చెప్పియుండుటచే వస్త్రములతో స్నానముచే
 యవలయుగాన ఉదయానంతరము నదీనదములయందైనను యెరువులయందైన
 ను గుంటల యందైనను తటాకముల యందైనను మడుగులయందైనను దో
 నలయందైనను అట్లనుకూలింపని యెడల నూతిలో జలము చేదుకొని యై
 వను అంతకు శక్తి లేనియెడల నుదకము తెప్పించుకొని యైనను తాను స్నాన
 ముచేయుటకు గాను సిద్ధపరచి యుండు తీర్థములో నొక చెంబు తీర్థ మెత్తుకొని
 * “ఆయిరంతోళి పరస్మి” అనియు † “ఇతైతైచ్చరంతురంద” అనియు

* పెరియావ్రార్ తిరుమొళియందులిపాశురము.

ఆయిరంతోళి పరస్మిమతియూయిరంమిన్నిలగ, ఆయిరంపైందైయ్, వనతశంత
 నశాశువై, ఆయిరహారకళు శనైకళి పలకాయరముం, ఆయిరం పూ మొట్టిలముదై
 మాలిరం శోలయదే ॥

† తిరుచ్చంద విరుత్తమందలి పాశురము.

ఇతైతైచ్చరంతురంది లంకైకట్టైత్తవన్, మలైత్తైట్టైళం ద్రిప్పుంవందునుందు
 చందనం, కురైత్తైట్టైత్తెయిద కుంకుమకుప్పురివి తైత్తైట్టైళుగు, కావిరియదంగమ
 యవల్లరే

* “అస్రఃకోట్కర్ణకోటిచ” అనియనుసంధించుచు శ్రీమత్ భగవద్భాగవత సమస్తాచార్యుల శ్రీపాద తీర్థమనియభిమంత్రించి శిరస్సున ప్రోషించుకొని శ్రీమద్భాగవద్భాగవతసంక్షేపమున కనుగుణముగా స్నానమాచరించెదనని యనుసంధించవలయు. — మార్కండేయపురాణే — “అపమృజ్యాన్న చస్నానెగా త్రాణ్యంబరపాణిభిః | న చ నిర్ధనుయా తే-శా న్వాసత్సైవ న పీడయేత్” అను ప్రకారము స్నానమాచరించునపుడు కట్టువస్త్రముచేగాని చేతులచే గాని దేహమును తుడుచుకొన కూడదు, శిరోజములు విడిలించ కూడదు “ఉ త్తీర్య పీడయేద్వస్త్రమ్” అన్నట్లు తాను స్నానముచేసిన కట్టు వస్త్రమును తువల వచ్చి పీడవ వలయు. పీడప ఎంబెరుమానార్ తిరువడిగళే శరణ మనియు, లేక † “అనిశంభ జతామనన్యభాజాం” అనురామానుజవత్తుణ్ణోకములననుసంధించియు — యాజ్ఞ వల్క్యః — “స్నాత్వైవంవాససేతు క్షేఅచ్చిన్నేపరిధాయచ” || అను ప్రకారము స్నానానంతరముపొడి వస్త్రముతో దుడిచికొనిజీర్ణముకానివియు తెల్లనివియు నగు రెండు భౌతవస్త్రము లను ధరించవలయు; అట్లులేనిచో యోగ యాజ్ఞవల్క్యే — “అలాభే భౌతవస్త్రస్య శాణ తౌమాదికానిచ | కుతపం యోగగట్టంచ వివాసాస్తునవై హవేత్” అనుప్రకారము నారమడియైన

* తీర్థప్రభావశ్లోకము.

అస్రఃకోట్కర్ణ కోటిచ తిథాని భవనత్రయే, విష్ణువాంఘ్రి జలైపుణ్యార్, కోటి భాగేన నోసమం.

† రామానుజ చతుశ్లోకి.

౧. అని శంభజతామనన్యభాజాం, చరణాం భోరుహ మాదరేణపురహం,
వితరన్నిభృతంవిధూరిజాప్తం, జయరామాయణ రంగ భామ్యునిత్యమ్ ||
౨. జయినాథ విమలాత్మ స్వదీయనూక్తిః, కలుషీభూయకు దృష్టిభిన్నమేతాత్ ||
శకవీరుకుతే, విపక్షవృత్తిక, జయరామానుజశేషతైలశ్చంగే ||
౩. క్రుతిమస్త్యురితి ప్రమాణతత్వం, కృపయాలోచ్యవిశుద్ధయైవ బుద్ధ్యా |
అకృతాహితదైక భావ్యరత్నం జయరామానుజహస్తీభామ్ని నిత్యం ||
౪. జయచూడుతురాంధకారభావో, జయరామ్యప్రముఖాటవీర్యశావో |
జయసంగీతమింధు శితభామో, జయరామానుజయాదవాద్రశ్చంగే ||
౫. రామానుజ చతుశ్లోకిం, యఃపఠేన్నయతంసరః,
ప్రాప్నుయోఽపకమాంభక్తిం, మతిరాజవరాబ్ధయోః ||

కు పట్టు వస్త్రమైనను తొలకంటి యైనను ధరించి కరచరణములు గడుగుకొని కూర్చుని మనుషటివలె మూడాచమనములు చేయవలయు.

దక్షిణ. “పాతకర్త ధ్యానమయోస్సాన్నినం వానప్రస్థ గృహస్థయోః ।
యతేన్ద్రియవణస్సాన్నినం సకృచ్చ బ్రహ్మచారిణః” ॥

తా. వానప్రస్థునికి గృహస్థునికి ప్రాతస్సాన్నినము, ఉచ్చ కాలస్సాన్నినము ఈ రెండును విధించబడి యున్నది. సన్యాసికి త్రికాలస్సాన్నినము విధించబడియున్నది. బ్రహ్మచర్యస్థునికి నాకేతూరిస్సాన్నినము విధించబడియున్నది.

విష్ణుః “బ్రహ్మక్షత్రవిశాంనైవ మంత్రవత్సాన్నినమివ్యతే । తూక్తిమేవ హిశూద్రస్య స్త్రీణాంబ కురునందన” ॥

తా. బ్రాహ్మణునికి క్షత్రియునికి వైశ్యునికిని మంత్రముతో గూడినస్సాన్నినము విధియించబడియున్నది; స్త్రీ శూద్రులకు అదిలేకనే వట్టిస్నానముచాలునని ధర్మరాజునకు కల్గిన ఉపదేశించిరి.

మార్కండేయః “పురాణానాం నరేంద్రాణాం మృషీణాం చమహత్తనాం । స్నానంకూపతటాకేషు దేవతానాంసమాచరేత్”

తా. పూర్వకాలమునందు రాజులు, మహాత్ములగు ఋషులు, దేవతలు, వీరలచే నిర్మితమైన, కూపములు, ఏలులు, మడుగులు, మొదలగు వాట్లయందుస్నానమాచరింపవలయు.

వ్యాసః “అసత్సృష్టేషుసన్నాయాత్తథైవా సంస్తుతేషుచి అత్తియే
ష్వపినిం ద్యేషుచుష్టేష్వల్పజలేషుచ” ॥

తా. తాను కట్టించినదైనను, తానివారు తాకినను, శ్రేష్ఠము కానిదియును, నిందింప బడినదియును, దోషము కలిగినదియును అనగా వ్యాధికి ఎడమైనదియును జలముచుండిపోయినదియును నగునట్టి తటాకములలోస్నానమాచరించతగదు.

వృద్ధమనుః—వృతేజన్తనిసంక్రాంత శ్రాదేజన్తతిభాతథా । అస్సృశ్యపృథ్వీనే చైవసన్నాయాదుష్టవారిణా, సంక్రాంత్యాం భానువారెచ,
సప్తమ్యాంరాహుదర్శనే, ఆరోగ్య పుత్రమిత్రాధీ నన్నాయాదుష్టవా

రిణా । పౌర్ణమాప్యంతథాదర్శేయః స్నాయా దుష్టవారిణా ।
సగోహత్యాకృతంపాపం ప్రిప్తో తీహనసంశయః” ॥

తా. జననమరణ సంబంధమును ఆకౌశమును సంక్రాంతిపండుగ పితృ శ్రాద్ధదినము తానుజనించినదినము తాకకూడనివారిని తాకినపుడును సంక్రమణము భానువారము సప్తమి గ్రహణము ఘికాలములయందు పుత్రమి త్రులను కోరువాడు ఉష్ణజలస్నానము చేయందగదు. పౌర్ణవమి అమావాస్య ఉష్ణదినములయందు యెవరేని వెచ్చని జలమునందు స్నానమాచరించిరేని అట్టి వారలు గోహత్యచేసినపాపమునపోవుదురని విధించబడియున్నది.

జాబాలిః. “స్నానంకృత్వార్ద్ర వాసాస్తు విజ్ఞాత్రం కురుతేయది ।
ప్రాణాయామత్రయం కృత్వాపునస్నాన్ నేనశుద్ధ్యతి” ॥

తా. స్నానముచేసి తడి వస్త్రముతో మలమూత్ర విసర్జనముచేసిరేని ముమ్మారు ప్రాణాయామముచేసితిరుగా స్నానమాచరించిపరిశుద్ధులగుదురు.

మనుః— “చండాలశవయూ పాంశ్చస్పృష్ట్యాస్నాతాంరజస్వలాం ।
స్నానార్హస్తుయదాస్నాతిస్నా నంనై మిత్తికంహేతత్ ॥

తా. తాకకూడని పంచముని శవమును రజస్వల స్త్రీని “చ ” అనుటచే తురుఘ్నలుమొదలగు వాఙ్ముఖ శునకము సూకరము మల మూత్రములు ఉచ్ఛిష్టము మొదలగువానిని తాకిఅవిపోగొట్టుకొనుకొరకు చేయు స్నానము నైమిత్తికస్నానమనబడును.

అగ్నియపురాణే - “నిత్యంనై మిత్తికం కామ్యంక్రియాంగంమల కర్షణమ్
క్రియాస్నా నంతథాషష్ఠం షోఢాస్నానంప్రక్రితం ”

తా. నిత్యనైమిత్తికం కామ్యం క్రియాంగం మలాపకర్షణం క్రియ అనిస్నానములు ఆరువిధములని విధించబడినది.

యాజ్ఞవల్క్యః— “ఆపవీవసదాపూతాస్తాసాంవహ్నివిశోధకః । తత
స్సర్వేషుకాలేషు ఉష్ణాంభః పావనం స్మృతం” ॥

తా. నీరు యెల్లప్పుడు శుద్ధమైనది అగ్నివాటిని శోధించుటచే నెల్లప్పుడు

దు డొడ్లజలమే శ్రేష్ఠమని స్తుతలయి. దు ప్రతిపాదించబడినదని కొందరుచే వ్రుచుందురు.

—వ్యాసః— శీతాస్సవత్సనిషిచ్ఛ్యస్తామంత్రసంభారసంభృతాః ।

గేహేషికక్యతే స్నానం నదీఫలసమంవిదుః ॥

తా. చల్లని జలమున డొడ్లజలముచేర్చి మంత్రములచే అభిమంత్రించిగృహమునందు స్నానముచేసిన అట్టిస్నానము నదీస్నానముచే లభించుఫలమును పొందుదురు.

సంగ్రహకారః— అబుద్ధి పూర్వసంస్పర్శేద్ద్యయోస్నానంవిధీయ

తే । త్రయాణాంబుద్ధిపూర్వేతు, తత్సప్తవిష్టిర్నైయకృత్సనా ॥

తా. అబుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమున రెండు మార్లుస్నానముచేయవలయుననియును బుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమున మూడు మార్లుస్నానముచేయవలయుననియును స్మర్యదోషన్యాయమునకుయేర్పటచబడినది.

—విష్ణుః— స్నానార్హోయో నిమిత్తేనకృత్వా తోయావగాహనమ్,

ఆచమ్యప్రయతఃపశ్చాత్సానం విధివదాచరేత్ ॥

తా. ఏదైన నొక కారణముచేత అశుద్ధుడగువాడు శుద్ధుడగుటకుగాను స్నానముసేయగోరినయెడల మొదటనూరక నీటమునిగిలేచి వెనుక నాచమనముచేసి విధిప్రకారము మరలస్నానముచేయవలయు.

—మార్కండేయపురాణే - సర్వకాలంతిలై స్నానంబ్రణ్యవాసో

బ్రవీస్తుని, తుష్యత్యామలకై ద్విష్టురేకాదశ్యాం విశేషతః, శ్రీకామ

స్మర్యదా స్నానంకుర్వీతామలకైర్త్తిరః, సప్తమీం నవమీంచైవ పం

చపర్వసువర్ణయేత్ ॥

తా. ఎల్లప్పుడు తెల్లనినువ్వులచేతస్నానముసేయుట పుణ్యలోకమున వసిరిచెడు అధిక్యతకలుగును అనిమార్కండేయులుచెప్పిరి. ఆమలకముచే నూరి పూసిస్నానముచేసెనేని విష్ణువుప్రీతివొందును. ఏకాదశి యందైనయెడల విశేష తృప్తివొందును. సంపత్తునుకొరువారు ఎల్లప్పుడు నెల్లికాయనూరిపూసికొని స్నానముచేయవలయు. సప్తమి నవమి పంచపర్వములు అనగా అమావాస్య

పొగ్గవమి కృష్ణాష్టమి అనంత చతుర్దశిసూర్యసంక్రమణము అనుదినములయందు నెల్లి కాయనూరిపూసికొని స్నానముచేయవలదు.

—విష్ణుః— బాలాశ్చ తరుణాశ్చ ధౌ నరనారీనపుంసకాః । స్నాత్వా మాభేశుభేత్థిగ్ధేప్రాప్తుచంతీప్సితంఫలమ్॥ మాఖమాస్యృషసిస్నాత్వావిష్ణులోకంసగచ్ఛతి॥

తా. బాలురైనను, యౌవనులైనను, వృద్ధులైనను, స్త్రీలయినను నపుంసకులైనను మాఖమాసమున పుణ్యతీర్థములయందు ప్రాతఃకాలమునస్నానము చేసిరేని తాము కోరు ఫలములను జెంది తుదను విష్ణు సాయుజ్యము నొందుదురు.

—మనుః— పత్నీదోచర వాషష్ఠ్యాంరిక్త యాంచతథాతిశౌ, తైలనాభ్యజ్యమానస్తు ధనాయర్ఘ్యం విహీయతే॥

తా. పాడ్యమి భానువారము షష్ఠి చవితి నవమి చతుర్దశి మొదలగు రిక్తతిథులయందును “చ” అనుటచే- అనూవాస్య పొగ్గవమి ఇట్టి దినములయందును నువ్వులనూనెచే స్నానముచేసిరేని ఐశ్వర్యము ఆయువు క్షీణించును.

—గర్గః— పంచ దశ్యాం చతుర్దశ్యా మప్తమ్యాం రవిసంక్రమే ద్వాదశ్యాం సప్తమీషష్ఠ్యోస్తైలంస్పర్శంవివర్ణయేత్ ॥

తా. షష్ఠి సప్తమి అష్టమి ద్వాదశి చతుర్దశి పౌర్ణవమిమొదలగుపిన్క దినములయందు నూనెస్పర్శించకూడదు.

—ప్రచేలాః— సార్వపంగధ తైలంచయతైలంపుష్పవాసితమ్ । అన్యద్రవ్యయుతంతైలం నదుష్యతి కదాచన ॥

తా. ఆవనూనె చందనాదితైలము పుష్పరస సముదాయమగు పరిమళ తైలములు అనగా సంపంగి మల్లె ఆమలకముఘృతము మఱియు ననేక విధములగు తైలములతోగాని, మంచి నూనెను మిశ్రముచేసిగాని ఎల్లప్పుడుస్నానము చేసిరేనిదోషమురానేరదు.

—శాతాతపః— అన్యైరపి కృతేకూపేసరోవాప్యాదికతథాతత్ర స్నాత్వా చపీత్వాచ ప్రాయశ్చిత్తంస మాచకేత్.

తా. అన్యులచే నేర్పరచబడిననే విధమైన నీటియందును స్నానముచేయ

కూడదు, ఒకవేళ స్నానముచేసినను, పానముచేసినను ప్రాయశ్చిత్తము చేసి
కొనవలయు.

మనుః—అలాభే దేవఖాతానాంసరసాం సరితాంతథా । ఉర్ధ్వత్యవతు
రః పిణ్డాన్పరక్యే స్నానమావదేత్ ॥

తా ॥ దొసలు మడుగులు నదులులేనిచో అన్యలచే నేర్పరచబడిన త
కూకములు కూపములు మొదలగువాట్లయందు నాలుగు ఉంటలుమన్ను అడుగు
చెత్త మొదలగువానిని విత్తిపారవైచి స్నానముచేయవలయు.

ఉర్ధ్వపుష్టి ధారణక్రమము.

శ్రీమన్నారాయణుండు సకలచేతనోజ్జీవనార్థముప్రవర్తింపజేసిన* ఋగ్య
జుస్సామా ధర్వణచేదములయందును, వాసుదేవ వరాహ కాత్యాయననారద
మహేశ్వరపనిషదాదులయందును, పాద్మబ్రహ్మాండస్తాందాదిపురాణములయం
దును, శ్రీవరాహనై నారుల ఘోషదంష్ట్రపాదకేసరములవలనకలిగినవై, అయి
శ్వేత్యా రోగ్యజ్ఞాన మోక్షప్రదములైన, కృష్ణరక్త పీత శ్వేత మృత్తికలలో
ముముక్షువులైనప్రపన్నులు శ్వేతమృత్తికచే లలాటాదులయందుఉర్ధ్వపుష్టి)

* ఋగ్వేదే, శ్రుతయః—ఉర్ధ్వరేఖం ప్రదధదూర్ధ్వలోకంయాత్యంతేవి
ష్ణురియమింద్రాగ్ని అవతంధియావామదీయం దధానముదాదీర్ఘమా
యురస్త్యేయ స్తుపురుషుజాపరంధీమహీ.

యజుషి, శ్రుతయః — ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ విష్ణుంపరంధ్యా
యతియోమహాత్మా । స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థితం పరాత్పరం
యన్వహతోమహాంతం.

అథర్వణే, శ్రుతయః — హాశేపాదాకృతి మాత్సనోహితాయ మధ్యే
భిద్రసూర్ధ్వపుష్టింధారయతి, సపరస్యప్రియోభవతి సప్రణ్యవాభ
వతి, సముక్తిభాగ్భవతి.

నందుచే నుక్తిసాధనమైన శ్వేతవృత్తిక కలిగినట్లు చెప్పబడియున్నది. శ్రీవి
ష్ణోత్తేత్రములయందుండు విమలమైన శ్వేతవృత్తిక నెత్తుకొనివచ్చి పెరుమాళ్ల
తో సమర్పించిమూలమంత్రముచే అభిమంత్రించి ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును హరిహా
రాకృతిగధరించుకొనుమని చెప్పబడియున్నది, లలాటాదిద్వాదశస్థానములయం
దు కేశవాదిద్వాదశమూర్తులను పిరాట్టి మార్గసహితము ధ్యానము చేయు
చు కేశవాది మంత్రాను సంధానముతో ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించు కొన. వల
యునని చెప్పబడియున్నది.

*. శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాదివాది కేసరి అఱిగియ మణవాళజీయర్ ఆహ్వా
కమునందు ఉదహరించబడిన పరాశరసంహితయందు. — శుచియగు ప్రదేశము
నశుద్ధాసనమందు పద్మాసనుడై తూరువుముఖముగ కూర్చుని హస్తములను శో
ధించి శుద్ధాత్ముడై తనదక్షిణహస్తముతో తిరుమణ్ పెట్టెనెత్తి బెత్తముచేగాని
దారువుచేగాని చేయబడిన ఆసనముపైనుంచి సువర్ణరజతాదులచేచేయబడిన
ఉద్ధరిణి పాత్రలలో నైనను లేక ముఖ్యముగ నారికేళ ఉద్ధరణిపాత్రలలో నైనను

పరాశరస్మృతా. — ఆదాయవైష్ణవోత్తేత్రా వృత్తికాంవిషలాంసితాం,
మూలమంత్రేణా భిమంత్ర్యఊర్ధ్వపుండ్రాణి ధారయేత్, లలాటాది
మచాంగేషు కేశవాదన్యధాక్రమాత్, ద్వ్యంగుళంత్ర్యంగుళంవాపిసాం
తరాళం ప్రకల్పయేత్, పార్శ్వమంగుళమాత్రేషు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యలక్ష
ణం, హరేపాదాకృతిరమ్యం సుపార్శ్వం సుమనోహరం | నాసికామూ
లమారభ్యలలాటాంతం విన్యసేత్, ఏవం సర్వాణి పుణ్డ్రాణి సచ్చిద్రా
జ్యేవధారయేత్, ప్రమాణహీనం భృద్ధాగ్రమచ్చిద్రం చైవ వక్షయేత్ *

*. ఊర్ధ్వపుండ్రవిషయమై అఱిగియ మణవాళజీయర్ ఆహ్వాక

మునందుదహరింపబడిన పరాశరసంహితయందు.

శుద్ధాసనశుచాచేశే | స్థిత్యాపద్మాసనేతథా | ఆదాయప్రాజ్ఞాభో
భూత్వా | శ్రవ్యత్సద్వాదిపేటికాం | హస్తాప్రత్యక్ష్య శుద్ధాత్వా | గృ
హీత్వా దక్షిణే | సావర్ణేన చ రాప్యేణ | నాళికేరేణ ముఖ్యతః | కృత్వా
చోద్ధరణిపాత్రం | కేత్రదార్వాదిపీఠకమ్ | జలం సంపూర్య తత్పాత్రే | ఉ
ద్ధరిణ్యా చ తద్ధరేత్ | కిరీజలం వామహస్తే | ధృత్వా మూలమనుష్ఠరక్షా | ప్ర

జలమునుపూరించి ఉద్ధరించే కించిత్తు జలమును ఎత్తి తిరుమంత్రానుసంధానముతో నామహస్తమున ఉంచి పరిశుద్ధమైన శ్వేతవృత్తికను ద్వయానుసంధానముతో చాది “భూ” భీజాది మంత్రములచే అభిమంతించి శ్రీహరిష్టరణజేసి తక్షణజ్వేలతో చాదిన తిరుమణి లలాటమునందు ధరించుకొనవలయుననియు, దర్పణకాంస్యములనుచూచుచు ఉత్థవృత్తాముఖిజుత్వముగచక్కగహరిపాదాకృతిగ ధరించుకొనవలయుననియు, ఆఉత్థవృత్తాము నాసాదియందు రెండు అంగుళముల నిడివిగల పాదమును ఘర్షయిచటిన్నర అంగులప్రదేశ వైశాల్యముగలిగి యిరుప్రక్కల నొక్కొక్క యంగులము వెడల్పుగల రేఖలునుగలిగియుండవలయుననియు - లలాట భుజ యగ్ర పృష్ఠ కంఠ కూపక ప్రదేశములగునీ యారు స్థలములయందుండు ఉత్థవృత్తాము నాలుగు అంగులముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు కుశీత త్వార్చములయందుండునవి వర్షియంగులముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు, బాహువక్ష స్థలములయందుండునవి యెనిమిది

పక్షిభలసిద్ధ్యర్థమ్ । విష్ణుసాయుజ్యహేతవే । పంకీకృతాం ద్వయేనైవ । శు
ద్ధాం శుద్ధేనమృత్తికామ్ । విష్ణోర్నుకేతిమంత్రేణ । గంధద్వా రేతిమంత్రితః ।
సుదర్శనా నుష్టుభేన । నృసింహే కాక్షరేణః । భూ బీజేనైవ మామంత్ర్యా
భిమంత్ర్యహం సర్వక । తక్షన్యామృదమాదాయ । లలాటే ధారయేద్ద్వి
జః । అంగుష్ఠః పుష్టిదః ప్రోక్తో । మధ్యమాయుషురీభవేత్ । అనామికాత
ధానిత్యం । ముక్తిదాతక్షసిందా । దృష్ట్వాసుదర్పణం కాంస్యం । గణదేవా
శ్చమానుషం । ఊర్ధ్వపుండ్రంబిరుజుంసమ్యక్ । హరిపాదాకృతింశుచి । నా
సాదౌ త్వయింగుళంపాదం । మధ్యంపార్థాంగుళం భవేత్ । పార్శ్వమంగుల
మాత్రంతు । సుస్పష్టంధారయేద్ద్విజః । లలాటేఘృజయత్తేతుష్పత్యయోః కంఠ
కూబరే । పార్శ్వమంగులమాత్రంతు । ఆయతంచతురంగులం । కుక్షత
త్పార్శ్వయోశ్చైవ । ఆయతంతుదశాంగులం । బాహ్వ్యర్వక్షస్థలే భుంధ్రీ
మష్టాంగుల ముదామృతమ్ । ఫలాదస్యత్రీవిల్వస్య । యద్యుర్గం పూర
యేచ్ఛ్రియం । అనైష్ణవ స్సవిజ్ఞేయః । తంకుప్యతి హరిప్రీతః । విష్ణవస్త్రితం
రక్తవర్ణం । హరిద్రాచూర్ణ ముత్తమమ్ । లక్ష్మీనివాస సద్ధ్యర్థమ్ । దీపాకారం
తుసూక్ష్మకం । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యచ ధ్యేయం । లలాటేఘృజయధారయేత్ ॥

దియంగులముల నిడివిగలిగి యుండవలయుననియు, బిల్వకరంధము తప్ప తఱి న యేకాయలయందును శ్రీచూర్ణమునుంచి ధరించకూడదనియు అట్లుజేసి రేని వారవైష్ణవులనియు, విరాట్టి ఆగ్రహామునకు పాత్రులగుదురనియు తెలియ తగినది - విశ్వవృత్తమైన రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియు అది ఊర్ధ్వపుష్టమధ్యప్రదేశమున లక్ష్మీని వాసనిధ్యర్థముదీపాకారముగ ధరించుకొ నవలయుననియు స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది.

శ్రీపాంచరాత్ర, పాక్ష్యసంహితయందు. — “నాసికా మూలమారభ్యలలా టాంతం ప్రకల్పయేత్” అనియు “నాసికాయాస్త్రయోభాగానాసామూలం ప్రకత్తతే, తదారభ్య విభేత్పుండ్రంమయిభక్తావంతిచేత్” అనియునాసికా మూలము సందారంభించి లలాటాంతము వరకు ఊర్ధ్వపుష్టముధరించకల యుననియు నాసికము యొక్క మూడవభాగము నాసికామూలమని చెప్పబడి యున్నది.

ఆ ఊర్ధ్వపుష్టమునకు మధ్య ప్రదేశ ముండవలయు ననియు అట్లు లేక, ౧—ఊంచుకొను వారి లలాటమునందెల్ల పుష్ట శునకపాదముందునని యు గాన, ౨—హరిద్రాచూర్ణ సహితమధ్యప్రదేశముగల ఊర్ధ్వపుష్టము ధరించుకొన వలయు ననియును మరియు, ౩—వక్రముగాను విరూపముగాను బద్ధాగ్రముగాను విచ్ఛిన్నమూలముగాను పాదములేకను పరిమళములేకను అప సవ్యముగానుధరించుకొను ఊర్ధ్వపుష్టము నిరర్థకమనియు. “యథాచర్తనద్య శ్చైతతథోర్ధ్వపుష్టమీమాచరేత్” అనివాసిష్ఠ వచనప్రకారము చర్తముతెలి యకుండుటుల దళముగ ఊర్ధ్వపుష్టము నుంచుకొనవలయు. “శ్రీచూర్ణస హితంపుండ్రం, విష్ణుసానంప్రకీర్తితం సోచేజ్జ్యేష్ఠా గ్రహంవింద్యాత్తన్నాత్త

౧—పాద్మపురాణే— అచ్చిద్రమూర్ధ్వపుండ్రం శుయేకుర్వంతిద్విజాధ మాః, తేషాంలలాటేనతతంశునః పాదోనసంశయః.

౨—తస్మాద్విద్రావ్యతం పుండ్రం సహరిద్రంశుభాహ్వయం, ధారణుద్భావీ క్తానోనిత్యంహరిసాలాక్యసిద్ధయే.

—వక్రంవిరూపం బద్ధాగ్రంభిన్నమూలం పదచ్యుతం, విగంధమపభవ్యం తస్మాద్విద్రావ్యతం పుండ్రం.

జ్ఞాతయెద్దిజ్ఞాత అనునీతిని శ్రీచూర్ణ సహితముగా పుణ్యము ఎంబెరుమాన్ నిత్య తానమునకు యోగ్యముగా నొకదివ్య దేశమనియు శ్రీచూర్ణ ములేనిచో మూడేవికివా సస్థానమునియు ఖగ ప్రశ్న సంహితావచనముచే ఆశాచకాలములయందును శ్రీ చూర్ణ ధారణములేక యుండకూడదను న్యాయముతోచుచున్నది.

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ మంచాలగడ్డ వేదాంతాచార్యుల ఆహ్వానమునందు.

- ౧—పచ్చకర్పూరాదులచే వాసితమగు శ్వేతమృత్తిక గానుండ వలయుననియు,
- ౨—ఆమృత్తికచే డొర్చ వపుణ్యము హరి పాదాకృతిగాను సౌమ్యముగాను మిక్కిలి మనోహరముగాను స్పష్టముగాను ధరించుకొనవలయుననియు,
- ౩—కేశవాదిద్వాదశోర్ధ్వపుణ్యములను ధరించు కొనుటకు అను కూలించని యుడల, లలాటహృదయ బాహుద్వయముల యందు నాలుగు పుణ్యములను ధరించుకొన వలయు ననియు, నందుకు నవకాశము లేనియడల కేశవదా మోదర మూర్త్యుస్థిత పుణ్యయములను ధరించుకొన వలయుననియు.
- ౪—కాంస్యములవలె దర్పణముకావలసిద్ధముగాన లద్దమునుచూచి పుణ్యము ధరించుకొనవలయుననియు.

సాగ్రంధమునందు, మార్గ శీర్షమాహాత్మ్యమున—బ్రహ్మచారి యత్యాదు లనుద్దేశించి దర్పణదర్శనమును విధించియుండుటవలన, వారలకునిషేధించి నది వేరువిషయమని తెలియందగినది మరియు. అచటనే వారలకు రాత్రికాలములందు దర్పణదర్శనమును విధించి యుండుటవలన, వారలకు రాత్రికాలములందు దర్పణమును నిషేధించినది వేరువిషయమని తెలిసికొనవలయు.

- ౧—తత్రకర్పూరాధి వాసితాంశ్వేతమృత్సాం.
- ౨—హరిపాదాకృతీక పుండ్రాక్షు సౌమ్యైక సుమనోహరాన్, ఇక్షు పాదస్థితగ్రాహ్యై, స్ఫుటపార్శ్వస్థుధారయేత్.
- ౩—ఏవంద్వాదశ పూజాధారణాసంభవే, చతురర్హ్యహంపాలితా టేహృదిబాహ్యుత్పథారయేత్, దామోదరం కేశవంచకర చిద్రపిన త్యజేత్, ఇతివసిష్ఠ సంహితోక్తపుణ్యద్వయంవా.
- ౪—శ్రీసాత్వతే, ఊను ప్రకరణే — ఆమ్రపాత్ర ధవాన్యస్థిత, నేనూదాయ ముతాశనం, అరణ్యం లోకికృతవాపి మణిజం దర్శనోగ్యం వం, ఇత్యుక్తత్వాత్ కాంస్యే తరదర్శణం ఇత్యుక్తం.

౧—ఉద్ధృష్టప్రజ్ఞాగ్రమునఖములచేమాత్రము ధరించకొనకూడదని చెప్పియుండుట
 స్మృతివస్తికియందు “స్వయంధౌతేన కర్తవ్యాకారుభౌతంవివర్జయేత్” అని
 తచమునకు చాకలివానిభౌతమునుమాత్రము వర్జించుమనిచెప్పుటచే ఇతరభౌత
 ములకు అభ్యనుజ్ఞ చేయ బడినటుల నఖములచే ధరించుకొనకూడదని నిషేధిం
 చుటచే, నఖవ్యతిరిక్తాదులచే పుణ్యధారణము చేయవచ్చునని, అనుజ్ఞ చేయబ
 డియుండుటవలనను. ౨—“యేనోద్ధృష్టప్రజ్ఞాసౌమ్యంస్యాత్ ఆర్జవంచాకృతిం
 భవేత్ తేనకుర్యాత్ ప్రకారేణ తాదృశంఫలదంభవేత్” అనునారదీయ వచన
 మునందు, “యేనకేన” యని సామాన్యముగ చెప్పియుండుటచే దేనిచేధరించీ
 కొనునెడలసౌమ్యముగానుండునో దానిచేధరించుకొనవలయుననియు, అంగుళ
 ములచేమాత్రముధరించుకొనవలయునను నిర్బంధములేదనియు. ౩—ఉద్ధృష్ట
 ప్రజ్ఞాగ్రముధ్యప్రదేశమునందుశ్రీచూర్ణమును ధరించవలయుననియు, అట్లుధరించు
 పుణ్యగ్రమునిష్ఠునియోజనమనియు, గానభగవద్ప్రీత్యర్థము సంధ్యాది సర్వక
 ర్మములయందుశ్రీచూర్ణసహిత ఉద్ధృష్టప్రజ్ఞాగ్రమును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర
 అనులోమప్రతిలోమజ అంతరజాతులును ధరించుకొన వలయుననియు.

౧—యథాకామంతుసర్వాభిర్ననకై రితికేచన, ఇత్యుక్తత్వాత్, స్మృతి
 చంద్రికాయాం, స్వయంధౌతేన కర్తవ్యాః, కారుభౌతం వివర్జయేదిత్య
 త్రస్వయందౌతే నేత్యేవసిద్ధే కారుదౌత నిషేధేనకారువ్యతిరిక్తభౌ
 తమభ్యనుజ్ఞాతమిత్యవగమ్యతే, ఇత్యుక్తరీత్యాననప్రాప్తివి భేదినిషేధే
 ననఖవ్యతిరిక్తం పుణ్యధారణే అత్యనుజ్ఞాతంభవతి.

౨—యేనోద్ధృష్టప్రజ్ఞాసౌమ్యం స్యాత్ ఆర్జవంచాకృతం భవేత్, తేనకు
 ర్యాత్ ప్రకారేణ తాదృశంఫలదంభవేదితి, నారదీయవచనే—యేనకే
 నేత్యేవం సామాన్యోక్తేశ్చపంచ అంగుళైశ్చధార్యాణీతి నిర్బం
 ధో నకర్తవ్యః—

౩—హరితస్త్పతౌ. పుండ్రాణామంతరాశేష హరిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం
 పాద్యేతితరఖండేచ—తత్తత్పద్దైశ్చ తన్నూర్తింధ్యాత్వా పుండ్రా
 యేత్, అంతరాశేష సర్వేషాం హరిద్రాంధారయేచ్ఛ్రియం
 ితాయాం. శ్రీచూర్ణం వైష్ణవోనిత్యం ఉద్ధృష్టప్రజ్ఞాగ్రము

బ్రహ్మచారిగృహస్థవానప్రస్థసన్యాసాశ్రములు శ్రీచూర్ణము ధరించనియడలవార
అముఖావలోకనము చేయకూడదనియు. ౪—బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ
సన్యాసులు సుమంగళీలు కన్యకలు వితంతువులు మొదలగువారు ఊర్ధ్వపుంజ్ఞ
ము మధ్య శ్రీచూర్ణము ధరించుకొనవలయుననియు. ౫—స్త్రీలు భూమధ్య
మునకుత్రిందుగా అర్ధచంద్రాకృతిగా పుంజ్ఞమును నందుకుమధ్య శ్రీప్రదముగా
సుండు శ్రీచూర్ణము దీపాకారముగ ధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది.
శ్రీమదు భయశ్రీమా వేదాంతక్షేత్రకుల సచ్చరిత్రరత్నయందు—
“అతశ్చుత్పాది విహితహృదాది సంస్థానమేవభాగవతైరుపాదేయమితిస్థి
తం” అని సాయించియున్నారు.

వెండియుశ్రీదేవి భూదేవి నీశాదేవిమొదలగు పిరాట్టిమారులు అత్యా
దరముతో సర్వోపచారములు చేయునదియై “అమరర్ శెన్నిస్సూర్పాయ్” బ్ర
హ్మాండరుద్రమరుదరగిరికి కోట్లచే వంద్యమై సనకాది మోగి ధ్యేయమై ప్రప
న్నజనకూటస్థులగు ఆళ్వారులు మొదట “తుయర శుడరడి తొలుదెయ్” అ
నితిరువుల్లమునుగురించి ఆనతిచ్చితాము ఆశ్రయించునపుడు “ఉనపాదంకూడు

మధ్యమే! ధారయేద్యది తత్పుడ్రం మందిరంమేన సంతయః ఉర్ధ్వపుం
జ్ఞస్యమధ్యేతు. శ్రీచూర్ణంధారయేన్నచేత్. తత్పుడ్రం నిష్పలంసీచంని
శ్రీకం నిధనావహం తస్మాన్మత్ప్రీణ న ధాయ శ్రీ వివర్ధయే
ధారయేత్సతతం ధీమాన్సంధ్యాదిమచకర్తసు. శోవా భగా
ధీశ రాజావావణి జోపివా శూద్రోవా । బిభృయామృగ్గంప్రతిలో
మానులోమజః బ్రహ్మచారి గ్రహీవాపి । వానప్రస్థోధభీతుకః శ్రీచూర్ణ
ధారిన భవేత్ తస్మఖం నావలోకయేత్.

౪—వాసిష్ఠసంహితాయాం—బ్రహ్మచారిగృహస్థాశాంతియతీనాంవనినా
మపి! సువాసిసీనాకన్యానాంవిధవానామపిద్విజాః । శ్రీచూర్ణంసతతం
ధార్యం ఊర్ధ్వపుంజ్ఞస్యమధ్యతః । దీప్రదీపసమంధార్యంశ్రీచూర్ణ
బ్రహ్మవాదినా । అన్యేషాంక్షత్రియాదీనాంతింత్రిణీదశసమ్మతం.

౫—అర్ధచంద్రాకృతిస్త్రీణాం ధార్యం పుండ్రం భ్రువోరధః, తన
వక్షాః శ్రీచూర్ణం శ్రీప్రియశుభం.

మారు కూరాయ్" అనియు "ఉన్నడి శేర్ వల్లమరుళాయ్" అనియు "ఉన్నడి శేర్ అడియేర్ కావా వెన్నాయ్" అనియు "పూవార్ కల్లకళగువినయేర్ పొరుడు మారుపుణరాయ్" అనియు "ఉనపాదంశేర్ వలరియే నెన్నాయ్" అనియు "మల్లశంధయ జైత్తామరైక శ్ కాణ్ పదరు" అనియు "ఎన్నాళు న్నడిక్కళడియేర్ మేవువచే" అనియు "నాడియార్ పొలుదు మునపాదంకాణ నోలాదాల్తే" అనియు "నోలాదాల్తేరున పాదంకాణ" అనియు "అడియే నునపాదమగలగిల్లెరియం" అనియు "ఉన్నడిక్కిళ్ళి అమర్ న్దు వుకుందేన్" అనియు ఇత్యాదులచే సర్వధా అవిచ్ఛిన్నముగ అనుసంధించునదియై "యన్ను ర్నిమేత్రుతి శిరస్సువ భాతియన్తి న్నత్తున్దనోరథ పథస్సకలస్సమేతి, స్తోష్యా మనః కులధనం కులదైవతం త, త్పాదారవింద మరవింద విలోచనస్య" అనుప్ర కారము వేదశిరస్సున ప్రకాశించెడిదై, కులధనమై కులదైవమై సర్వమునై యుండుననియునుసంధించబడినదై యుండు సర్వశేషియైన శ్రీమన్నారాయణు ని తిరువడిగళే ఉద్దేశ్యముగాను, ఉపాయముగాను ఉపేయముగాను, అధ్యవ సింఛియుండువారలకు కాత్యాయన నారదోపనిషదాదులయందు శాస్త్రబడిన ప్రకారము శ్రీవిష్ణుపుయొక్క చరణద్వయాకృతిని ధరించు కొనునదియే ఉచిత ము. "ధారయే త్ప్రియతస్సమ్యగూర్ధ వపుండ్రమతంద్రితః, మృదైవ వైష్ణవఃకు ర్భూవభావేచందనేనవా,నభస్త్వనాకదాచిచ్ఛ, ఊర్ధ్వపుండ్రంసమాచరేత్" అను ప్రమాణశ్లోకమురీతిని, వైష్ణవుడు తిరుమణిచే లలాటమునందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించు కొనవలయు అది బొత్తిగా దొరకక పోయేనేని చందనముచే నుంచు కొనవలయునే గాని, యొకప్పుడును భస్త్వమును ఊర్ధ్వపుండ్రముగాధరించం దగదు, మరియునూర్ధ్వపుణ్డ్రముపై చందనముగాని భస్త్వముగాని అంజనాదు లుగాని యేమాత్రమునుంచుకొనకూడదు.

శ్రీమచ్ఛేద మార్గప్రతిష్ఠాప నాచార్యులై యుభయ వేదాంతము లయందు పరిపూర్ణ జ్ఞానము గలవారై, సకల శాస్త్రవిత్తములై పరమద యాళులై వేంచేసి యుండిన శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది, శ్రీమాకమధురమం జగద్రం ఎంచార్ జీయరుస్వామి పుణ్డ్రవిషయ విచారమువచ్చినపుడు - దేశదే నుండి అనేకసంహితాదులను తెప్పించి ఉభయవేదాంత ములయందు

జ్ఞానముగలయ నేకస్వాములను సమక్షమందుంచుకొనివకట-గ పరిశోధించి నిర్ణయించినది యేమనగా, అందగు లలాటఫలకములయందుంచుకొని తిరుమళ్ కాపుసకలవేదసారమై అక్షరత్రయాత్మకమగుప్రణవార్థ ప్రకాశకమై యున్నదనియు “అకారశ్చిత్సరూపస్య విష్ణోర్వాచక ఇష్యతే, ఉకారశ్చి త్స్వరూపాయాశ్చి యోనాచితథావిదుః, మకారస్తుతయోద్ధాన, ఇతిప్రణవలక్షణం” అని ఇతిత్యాదులచే భగవచ్చాత్రమున అకారవాచ్యుడగు పెరుమాళ్లకునుఉకారవాచ్యురాలగు పిరాట్టికిని మకారార్థభూతులగు సకలాత్మలు స్వతఃదాసభూతులనిచెప్పబడియున్నదనియు, పరమపదమునందు పెరుమాళ్లు పిరాట్టిమారులను తనతిరుమేనిప్రదేశముననుంచుకొని అనుభవించుచు ఆనందసాగరని మగ్నులై యుండ నాయానందాతిశయముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థలయందుసర్వవిధవిగ్రహ పరిగ్రహంబుసేసి సర్వవిధ కైంకర్యములు చేయుచుండెడు తిరువనంతాళ్లవాన్ త్తుయర్థము నందరికిని తెలియునట్లు లలాటాదులయందు శ్వేతమృత్తికచే ధరించబడిన పెరుమాళ్ల తిరువడిగళును, అందుకు మధ్య రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణముచే ప్రతిష్ఠించబడియుండెడు పిరాట్టి తిరువడిగళును (౧) “శెన్ రార్ కుడైయాం” ఇత్యాదుల ప్రకారము, శైత్యసౌగంధ్య మార్దవములుగల సర్పరూపముగాను పద్మరూపముగాను, శిరసావహించి ఆనందసాగర నిమగ్నులైయుండెలాగు శ్రీవైకుంఠగద్యలో “శ్రీమత్పాదార విద్వయుగళం, శిరసికృతంధ్యాత్వామృతసాగరాం తర్నిమగ్న సర్వావయవస్సు ఖమాసీతా” అని సాయించినప్రకారము, యుండడమే సకలాత్మలకు స్వరూపమని, ప్రకాశం పజేసియుండుటయును, తిరువనంతాళ్లవాన్ అవతారవిశేషమై “సకలవేదం

౧—శెన్ రార్ కుడయ్యాం, ఇరుంతాళ్ళి సింగాసనమాం, నిన్టాల్ మరవడియాంనీఝీకడబుళ్ళి, యెన్టుంపొనయాం మణివిళకాటంపూంపట్టాం వులుగు మడైయాం తిరుమార్ కరవు.

నివాసతయ్యాసనపాదు కాంతుకోపధానవర్నాతపవారణాదిభిః | శరీరభేదైస్తవశేషతాంగతై, ర్యధోచితం శేషఇతీర్యజేజనైః.

పద్మాసనేనవిస్యస్తాంహగే పాదాకృతిర్యథా, తదైవక్రియతాం సదైవ, లలాటేతిమనోహరే.

గళిలుం, సకలకామ్రుంగళిలుం సకలమాన ఆహ్వాన్ దివ్యప్రబంధంగళిలుం సక
 లాచార్యపాశురంగళిలుం పార్తవిడైల్, ఒరు అధికారికుద్వయమొళియ
 మన్త్రిమిల్లై, మిథునమొళియన్దువిల్లై కైరంకళ్యమొళియ పురుషార్థమిల్లై ఆ
 చార్యాభిమానమొళియ మోక్షో పాయమిల్లై భాగవతాపచారమొళియ మోక్ష
 విరోధమిల్లై” అనిపాయించినవారలగు శ్రీఉడయవరుల తిరువవతారస్థళమగు
 శ్రీపెరుంబూనూరిలో పిళ్లమణ్డపమున హరిపాదాకృతి యూర్ధ్వపుండ్రమును
 పేంచేవుచేసి ఆదిగువ కొన్ని ప్రమాణవాక్యములను అందరు లెలిసికొని యుజ్జీ
 వించుకొరకువగ్గముతో లిఖించబడినవాటిని ఇచ్చటవ్రాయుచున్నాడను. (౧)
 బ్రహ్మాండే— శ్లో॥ సర్వవగ్గేషు మచ్చక్తాః, కుర్వీరక ఊర్ధ్వపుణ్డ్రక్రికం —
 తా॥ సర్వవగ్గ ములందుండు నాభిష్టుల ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునుంచుకొనవలయు.
 శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రక్రి. ఋజుసౌ మ్యాలలాటెయస్యదృశ్యతే చండాలోపివి
 శుద్ధాల్తా పూజ్యపవన సంశయః.
 తా॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రక్రిము ఋజుపుగాను సౌమ్యముగాను యెవరిలలాట
 మునందు దృశ్యమానోవాడుచండాలుడైనప్పటికిని, పరిశుద్ధుడును పూజ్యుడును
 అగును.

(౧) శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

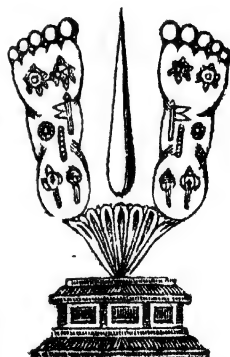
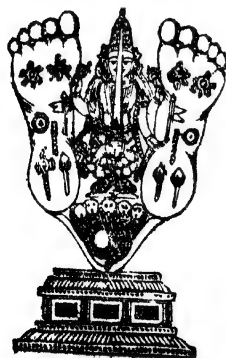
ఇంద్రియమన్ శ్రీమన్ నారాయణనుకు దీపంపోలేప్రకాశికయాన పె
 రియపిరాట్టియార్ పురుషకారమాగ ఎంబెరుమానుడయ ఆఝివారాగిరచరణ
 జ్జళిరణ్డైయుమ్ ఎమ్పెరుమానుడయ పాదపీటత్తుకుల-అభిమాన దేవతైయానతిరు
 వనన్తాఝివానుడైయ అవతారమాయ్ ఆహ్వారుకుల పీటాభిమానియానమా
 రనడిపణిన్దుయ్న్ద ఇరామానుజుజ్ ముగత్తాలె శరణమాగపత్తి ఇరుకుళ-మిరా
 మానుజ ముడైయార్ నెత్తియిలే శాత్రికొగ-శ్శుమదాయ్ “మధ్యేకర్ణి కయా
 యుక్తం కించిత్ పుల్లాంబుజాకృతిమ్” ఎన్దుపాద్మసంహితైయిన్ శ్రీయాపాద
 త్రిల్ వత్తాం అధ్యాయత్తిలుం “అమ్మోజముకుళాకారంపాదంహ్యజుళిసమ్మి
 య్” ఎన్దువ్యాసస్మృతి ఉత్తరఖణ్డత్తిలుమ్ శొన్నపద్మాకారమాన పాదత్తోడై

నారదీయే, సప్తతితమేధ్యాయే—శ్లో॥ సర్వందృష్ట్యయథాలోకదదుకారా
భయసంయుతాః, ఊర్ధ్వపుండ్రాకితం తద్వత్ కంపంతేయమకింకరాః.

తా॥ సర్పమునుజూచితే, లోకులు యెట్లుభయపడుదురో అలాగే ఊర్ధ్వపుండ్రముధరించినవారలనుజూచితే, యమకింకరులు భయపడుచున్నారు. పారమేష్వరసంహితాయాం—“శ్లో॥ద్విజరాజన్య వణిజాం శూద్రాణాంమనుజున్దనాం ఏతత్సమాన్యతః ప్రోక్తం పితృదేవార్చనాదిషు! శిఖాపవితవధార్య మూర్ధ్వపుండ్రంద్విజన్దనాం । వినాకృతశ్చేద్యఫలాః క్రియాస్సర్వామహీపతే॥ తస్మాత్సర్వేషు కార్యేషు ధార్యం విప్రస్యధీమతః, ధూతప్రేతపిశాచాది కూష్మాండ బ్రహ్మరక్షసాం ॥ రేవతీ పూతనామా తృణాకినీ గుహ్యకాదినాం, రక్షాకరం దుగ్ధగ్రహణాం, సంసారగృహనాశనం, ఊర్ధ్వపుండ్రాత్పరంనాన్య దృష్టంజ్ఞాతం శుభ్రతంమయా ॥

కూడినదాయ్ కుండలీకృత సర్పస్థూప పాదద్వయాకారమాన తిరుమణ్ కాళ్ళు నడువిత్ పూహకేశవన్ పిరాట్టి శ్రీదేవిత్పాచిత లింగమిదమేవ సకృద్ధార్యమ్ భగవల్లక్ష్మీశతగోపరామానుజశేష (ఈమధ్య రెండుపజ్జులు మలిసమై తెలియలేదు) ఏళ్లలో రామానుజముడైయార్ వయిత్తిలేశా త్రికొళ్లుం తిరుమణ్ కాళ్ళు “తథాకుత్యోదికాగ్నేషుపాదస్తువతురశ్రకమ్” ఎన్దువ్యాసో త్తరస్తృతియిత్ నాలామధ్యాయత్తిత్ శొన్ననత్ శవుక-మానపీటమ్” (అన్త్యమునరెండు పజ్జులు మలిసమై తెలియలేదు)—

తా॥ బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులను జన్మాది సర్వులు సర్వకార్యములందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయుననియు, ఆఊర్ధ్వపుణ్డ్రముభూతప్రేతపిశాచాది దర్శనములను దగ్గర జేరనియ్యవని చెప్పబడియున్నది,

బ్రహ్మరాత్రే—శ్లో॥ పూజాకాలేచ శూద్రామేచసాయం ప్రాతస్సమాహిత్యే,

సావిత్రి జపకాలేచ వేదాధ్యయనవీచ, యజనే భోజనేచైవ శయనే

చవిశేషతః, మంత్రానుచ్ఛార్య విధినా, ధారయేద్ధూర్ధ్వపుండ్రకం

రక్షార్థం వంశవృద్ధ్యర్థం, మంగళార్థంచ పద్మజ ॥

తా॥ ప్రాతస్సాయంకాలములందును, పూజాజపశూద్రామ వేదాధ్యయన యజన భోజన శయన మంత్రోచ్ఛారణకాలములందు, రక్షణార్థము వంశవృద్ధ్యర్థము మంగళార్థము ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీమాన్మహర్షప్రకాశిక—

(౨)కాత్యాయన(౩)నారదోపనిషత్తులయందు—నాసాదిమొదలు కేశవర్యంతముఊర్ధ్వపుణ్డ్రముశ్రీవిష్ణువుయొక్క-వరణద్వయాకృతిగాధరించుకొనవలయుననియు, అందుకు ప్రేకయంగుళము గలపాదముయందవలయుననియు, తిరువనంతాల్వాన్ అవతారమగు శ్రీరామానుజములను పాదమునకును హరిపాదాకృతికిని విచ్చిన్నములేకుండునట్లు ధరించుకొనవలయుననియు, ధరించుకొనవలయు క్రమము బుద్ధియందు అరూఢమగుటకుగాను ప్రేకయంగుళమువేరుగల వృక్షమూలమునందుండి రెండుశాఖలుకలిగినటుల ధరించుకొనవలయుననియు, హరిపాదాకృతియగుఆరెండురేఖలు“ద్వేశాఖేహంసవర్ణాం”అనుప్రకారముహం

౨— కాత్యాయ నోపనిషత్ .

అథ ప్రణిపత్యకాత్యాయనోబ్రహ్మణ మన్వయుశ్చ । అధీహి ఛ

గవోమే కీం పవిత్రాణాం పవిత్రం । కేనవాకర్తాణి సఫలాని । యద్దుష్కరంతపోమర్త్యానాం కేనసుకరేణా వృతత్వమేతి సశూద్రావాచ । తేన యోగీశ్వణు । భోపవిత్రం సులభం సుకరం । యద్విష్ణుతే త్రంతత్రమృతస్సౌత్సేతా ముద్భృతాసీత్యుద్ధరేత్ । అమృతమే వశ్యేతమృతస్సౌభవతి ॥ శుద్ధజలేన ॥ వేన సంకర్షయేత్ । దేవపితృకేర్తాణ్యారభమాణః । త

సమువలేధావశ్యముగ నుండవలయుననియు నందుకుమధ్యరెండువేళ్ల వెడల్పుగ లవిశాలప్రదేశముండవలయుననియు, ఆమధ్యప్రదేశమునందు శ్రీసంబంధమైనహరిద్రాచూర్ణముతో సూక్ష్మ రేఖగా పిరాట్టినిప్రతిష్ఠించవలయుననియు “సారేఖా శ్రీవర్ణా” అనుప్రకారము ఆశ్రీచూర్ణ రేఖయనునది శ్రీదేవియొక్క వర్ణముగ నుండవలయుననియు స్పష్టమైయున్నది.

యానిత్య మూర్ధ్వపుండ్రో బి భృయాత్ । మంత్రైః కేశవాదీనాం తద్రహితంకర్తృ విఫలం । రక్షంసి గృహ్ణీయః । తదేవమభ్యుక్తం భవతి । నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం । విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతిః । ఏకాంగులంపాదతరోరస్యమూలం । తదుష్పన్నే ద్వేవశాఖే । తద్దైవమధ్యావ కాశోద్విరంగులాదన్యూనః । సఃశ్రీప్రతిష్ఠామై శ్రీహరిద్రాయతోహరింద్రావయతి విష్ణునాసహ । ఆదిత్య వర్ణే శ్రీఫలేధారయేత్ । తజ్జలేనశ్రీ బీజేన సంమృజ్యత త్సుక్ష్మరేఖాంధారయేత్ । సస్మీమాభవతి । తద్దేవశాఖేహంసవణేక । గాయత్రీత్రిష్టుప్ ఛందసే ఆత్మపరమాత్మచైవతే । దర్శపార్శవాసీకేష్టాపూర్తి క్రియే । ఘక్తిముక్తిఫలే । సారేఖాశ్రీవర్ణా । గాయత్రీఛందః ఆనందక్రియామృతత్వఫలా । అయంపుండ్రవిధిః । ఏవంవిదిత్వా యోధారయతిసవై దికో భవతి । ససర్వ కర్తాహ్వాభవతి । కాయికాత్పాతకాత్ । పూతోభవతి । సవిష్ణుసాయుజ్యమవాప్నోతి । యఏవం వేదేత్యుపనివత్ । సహనావవతు.

3—శ్రీ నారదో పనిషత్.

అధప్రణివత్యనారదో బ్రహ్మణియుంజీత, అధీహిభగవత్మేకిం పవిత్రాణాం పవిత్రం కేనవాకర్తాణిసఫలాని, దుష్కరం తపోమర్త్యానాం, కేన సుకరేణా మృతత్వమేతి, సఘోవాచ, సాధుతేనయోగం, శృణుసుపవిత్రం సులభంసుకరం, యద్విష్ణోఃక్షేత్రం, శ్వేతమృదాశుద్ధ్యర్థరేతో, అమృతమేవ శ్వేతమృద్భవతి, తాంశుద్ధజలేన ప్రథమేచఘర్షతి, మూలమంత్రద్వయంచవిష్ణోర్ముఖంగంధద్వారమధ్యేతాభిరభిమంత్రయేత్, దేవపితృకర్తాణ్యారంభమాణి, తథానిత్యమూర్ధ్వపుండ్రం వికుర్యాత్ మంత్రైః కేశవాదీనాం తత్తత్తకర్తృవిఫలంనభవతి, రక్షంసిఘృణీధరః, తద్దైవమభ్యుతానాం, నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతి, ఆయతమేకాంగులం

—పిరాట్టి పెరుమాళ్ల తిరుమేనికాంతులు విచారించునెడల.—

బృహదారణ్య—“తస్యైతస్య పురుషస్యరూపం యథామహారజనం
వాసోయథాపాణ్డ్యవికం, యథైంద్రగోపోయథాగ్నృచ్ఛి ర్యథాపుణ్డరీకంయ
థాసకృదిత్యుక్తం, సకృదిద్యుక్తే వహీచా అస్యశ్రీర్భవతి” అని శ్రియఃపతి
దివ్యమంగళ విగ్రహమునందు, మహారజన వాసపాండ్వావిక ఇంద్రగోపఅ
గ్నివిద్యుత్ పుణ్డరీకాది వర్ణములును. శ్రీసూక్తమునందు “వద్వవర్ణాం” అనియు
“హిరణ్యవర్ణాం” అనియు “చంద్రసూర్యా గ్నివర్ణాభాం మహాలక్ష్మీము
పాస్త హే” అనియు శ్రీదేవియొక్క తిరుమేనియందు హిరణ్య పద్మచంద్రసూ
ర్యాగ్ని వర్ణములు ప్రకాశించుచున్నట్లు చెప్పబడియున్నది. తత్ప్రపతిపాద
కశాస్త్రములకంటె, మయర్ వరషదినముగల తత్పదర్పికులగు ఆశ్వురులుత
గినజ్ఞాన చతుస్సులచే ప్రత్యక్షనమానాకారముగచూచి అనుభవించి ఆనతిచ్చి
న శ్రీసూక్తులు ప్రబల ప్రమాణములగుటచే అందున “ఎస్సెలముగిల్ వల్లర్
కెన్టుం” అనియు; “కారార్ కరుముగిల్ పోల్ యెన్నమ్మా కణ్ణుకుట” అని
యు “ముగిలురువం ఎమ్మడిగళురువడానే” అనియు “మిన్నమామకృతవల్లుం
మేగవణ్ణాం” అనియు ఇత్యాదులచే శ్రియఃపతికి కాళమేనుభశ్యామమగువ
ర్ణమే ప్రధానముగను, “కమలమలర్ మేల్ శైయ్యాళ్” అనియు “పూమే
యశెమ్మాదు” అనియు “శైయ్యవో” అనియు, ఇత్యాదులచే శ్రీదేవికి నెర్ర
నివర్ణమే ప్రధానముగ నుసాయించబడియున్నది.

పాదతరోస్సమూలే, తదుత్పన్నేవ్వేశాణ్, తదైవచధృతంవిష్టునా, ఆదిత్యక
ర్మతపసేతిహారితశ్రీఫలాధారయేత్, తజ్జలేన, శ్రీబీజేన సంసృజ్యతత్పర్వలే
ఖాధారయేత్, హంసవర్ణ్యగాయత్రీత్రిప్టుప్ ఛందసేజీవాత్మపరమాత్మాదై
వత్యే, లక్ష్మీనారాయణదైవత్యేవ, దశపూర్ణా పూర్ణమాసేష్టకే, ఇష్టాపూ
ర్తిక్రియే భుక్తిముక్తిఫలే, సారేఖాశ్రీవర్ణా, గాయత్రీఛందః, శ్రీదేవత్యా, ఆ
నందక్రియా అమృతత్వఫలాయ ఏవమవిద్వాక్ ధారయతి, నవైదికోభవతి, స
ర్వకర్తృగ్లోభవతి అనే నతేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్వీభవతి కాయక వాచికమానస
పాతకార్చూతోభవతి, విష్ణోస్సాయుజ్య మవాప్నోతి, యఏవంవేద, ఇత్యుప
త్, ఇతిసారదోషవిషత్సమాప్తా, హరిఃఓమ్.

— అనేకగ్రంథములనుచూచి సంగ్రహించిన చూడమణినిఘంటున.—

“మాక్కడల్ పిరన్దకోదై మావరిప్పిరియై శెయ్యో” అని చెప్పియుండడమునందు “శెయ్యో” అనిశ్రీలక్ష్మీదేవియొక్క రూపము ఎర్రగాను.

“కలై మగళ్ పనువలాట్టిగాయ త్రిజ్జానమూర్తి, యులగమాతాభిరామి, యెళియు వెళ్ళమెయ్యో” అనిచెప్పియుండడమునందు “వెళ్ళ మెయ్యో” యనిసరస్వతీదేవియొక్క రూపము తెల్లగాను.

“పరై శివై శారి ముక్కట్ పార్ ప్పతి యెడుభవాని” అనిచెప్పియుండడమునందు “శారి” యనిపార్వతీదేవియొక్కరూపము పచ్చగాను; ఇట్లు ఈముగ్గురివర్ణములను చెప్పబడియున్నది.

“శారి” శారవర్ణ త్వాత్ — శారియని అమరమునకు వ్యాఖ్యానమగు గురుచాలప్రబోధికయందు అర్థమైయున్నది.

మరియు, కాంచీపురాణమునందు — “పచ్చిళంకొడి మాదొరుపాలవళర్ నచ్చరావణినంబర్ నవత్రియ” అనిచెప్పబడియున్నది.

— ఇకపిరాట్టికి శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన పద్మవర్ణమును విచారించునెడల.—

శ్రీగుణరత్నకోశవ్యాఖ్యానమున — “పద్మవర్ణాం” అను వాక్యమునకు “పద్మసమవిగ్రహవర్ణాం” అనిచెప్పబడియున్నది.

మరియు అరవపది పదియవతిరువాయిమొట్టి రెండవపాశురము — “శేరార్ శునై త్తామరై, శెడ్దీమలరుంతిరువేంగడత్తానే” అనువానికి, శేరుకళాల్ న్దుయిర్ న్దుళ్ళశునై కళితే తామరై కళాననై శెడ్దీప్పోలేమలరానిరుం అని సాయించిన ప్రకారము శెడ్దామరయొక్క వర్ణముఎర్రగానుండునని యందరికినిప్రసిద్ధమైయున్నది.

— శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన హిరణ్యవర్ణమునువిచారించునెడల—

శ్రీరామాయణమునందు, కిషింధాకాండమున నలుబది రెండవసర్గమునందు — “తేషాం మధ్యేస్థితో రాజామేరురుత్తరపర్వతః, అదిత్యేనప్రసన్నేన శైలోదత్తవరః పురా, తేనైవముక్షశ్చైలేన్ద్రస్సర్వపితృదాత్రంశాః మత్ప్రసాదాద్భవిష్యంతి దివారాత్రంచకాంచనాః, త్వయిమేచాక్షివత్ప్రసంతి దేవగంధర్వదానవాః, తేభవిష్యంతి రక్తాచ్చప్రభయాశాంచన ప్రథాః” అని సూర్యభగవానులు, రక్తకాంచన పర్వతమగు మేరుపునుచూచినిన్ను ఆశ్రయ

చియుండు సర్వములకును, నీవద్దవచ్చి వసించెను దేవగంధర్వ దానవులకును నీయొక్క-ర క్తకాంచనప్రభయు కలుగుగాకయని అనుగ్రహించినట్లును.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు—“ఆదిత్యోదయసంకాతైరౌ లిఖింశ్చిరివాంబరం, తప్తజాంబూనదైశ్చ యైః పర్వతస్య సముద్భితైః, ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్ కాంచనప్రభం” అని తిరువడిలంకకు వేంచేయునపుడు, వారు విశ్రమించి పోవునటుల జేయుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగల తప్తజాంబూనదశృంగములుగలమైరాకపర్వతము పైకిలేచినపుడు నల్లని ఆకాశము ఆతప్తజాంబూనద ప్రభయుగలిగినదై ప్రకాశించినదని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమహాభారతము, భీష్మపర్వము పంచమాధ్యాయమునందు—“పరి మండలస్థయోర్మధ్యమేరుకనక పర్వతః, ఆదిత్యతరుణాభాసః, విధూమ ఇవ పావకః” అని భూమధ్యమున కనకపర్వతమగు మేరుపుయుండునట్లును అది బాలసూర్యునివలెప్రకాశించుచుండునట్లును “సనై విచింతయామానసావర్ణాకో వీక్ష్యవాయసాః, మేరురుత్రమమధ్యానామధమానాం చపక్షిణాం, అవిశేష కరోయస్తాత్, తస్మాదేనం త్యజామ్యహం” అనియు కుంకుమాంకితవర్ణము గల పెరియతిరువడి మేరుపుయుండు రక్తకాంచన పృథయుగల కాకము మొదలగువానినిచూచి ఉత్తమ మధ్యమ అధమములగు పక్షిజాతులకు ప్రేకవిశేషము లేకనే సమానముగ మహాన్నేరుపు చేసి యుండుటచే ఇచ్చట నుండ కూడదని పెరియతిరువడి కోపగించి పోయినట్లును.

మరియు సప్తమాధ్యాయమునందు “తత్రజాంబూనదంనామ కనకందేవ భూషణం, ఇన్ద్రగోపకసంకాశంజాయతేభాసురంతుతత్” అని వేయిన్ని యెనిమదివన్నెగల మేరుస్వర్ణమునకైనను నతిశయించినదై దేవతలు భూషణములుగ చేసి ధరించునదై ఇన్ద్రగోపసమానప్రకాశముగలదై యుండునని జాంబూనద స్వర్ణమని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీభాగవతము, దశమస్కంధము షోడశోధ్యాయమునందు—యస్యనా భ్యామ వస్త్రాతస్సర్వతస్సౌవర్ణ్యః కులగిరి రాజోమేరుః అను భూనాభియందుస్వ క్లృపర్వతమగు మేరువుండనట్లును—“సదామరలోకాభరణం జాంబూనదం—మ సువర్ణంభవతి యదుపివావవిభౌధాదయః సహాయవతిభిః కుక్షుటకై

కటిసూత్రాద్యాభరణ రూపేణధారయంతి” అను ప్రకారము అచట అషర లోకాభరణాహి జాంబూనద స్వర్ణము ఉండునట్లును అందుచే దేవతలు దేవస్త్రీలు మకుట కటకటి సూత్రాద్యా భరణములు చేసి ధరించునట్లును చెప్పబడియున్నది.

తిరువాయిమొഴి మూడవపది మొదలు తిరువాయిమొళి రెండవ పాశుర ము— “శుట్టురై త్తనన్ పొన్ రున్ తిరు మేని యెళియొవ్వా” ఉపమానమాగ పోరాడన్ కైక్కరిశీక్కిరార్ “శుట్టురై త్త” కాయచ్చియొడవై త్తనన్తాన పొన్ ఉన్నడైయ స్వాభావికమాన దివ్య విగ్రహాత్తిళాళి కొప్పాగాదు, ఇత్తనైశీక్కితాలాయిత్తు వొప్పాగవొల్ల పాత్తంపోరాడదు— “రుక్కాభం” ఎన్నకడవదిరే” ఇందుకు జేయర్ అరుంపదమునందు. “ప్రకాశితారంసర్వేషా మణీయాంసమణీయసాం, రుక్కాభంస్వస్పర్ధీగమ్యంవిద్యాత్తుపురుషంపరం” ఇతి మానవేద్వాదశేధ్యాయే— “రుక్కాభం” ఎన్ గిరదు చన్ద్రవన్తుఖం ఎన్తా ప్పొలే దర్శనీయతై యైవ త్తవాదల్ “మయూరగ్రీవానదృశం” ఎన్ గిర పడి యే శ్యామమాయ్ శివస్తుమిరుక్కైయాలె మయూరగ్రీవానదృశతమై పత్తవా దల్ హిరణ్యవర్ణై యానపిరాట్టి యొట్టైశ్చేర్తియాలె యాదల్ “హిరన్మయః పురుషః” ఎన్ గిర అన్తరాచిత్త్య పురుష విషయమాతల్— “స్వస్పర్ధీగమ్యం మానసజ్ఞానగమ్యం” అనియు.

మరియు మూడవ తిరువాయిమొళియందు “శోదియాగి” అను అయిదవ పాశురమునకు, నిరవధిక తేజోరూపమాన తిరుమేనియై యుడయనాయ్ “సిల తోయదవన్ద్యసా” ఎన్నానిర్కొచ్చెయ్తే “పీతాభా” ఎన్దు అదావదు శ్రమహరమానవడినై పుగర్ ముట్టాకీట్టిరుకుక్కెన్” అనియు.

ఇందుకు అరుంపదమునందు— “శోది” ఎన్ద త్తాల్ పలిత తై అరుళిచ్చెయి గిరార్— నిరవధిక తేజో రూపమాన ఇత్యాది, రక్తవర్ణంహితేజః, శ్యామశః ఖలువిగ్రహః సస్త్వాచ్చామశస్యవిగ్రహస్యరక్తవర్ణ తేజోరూపత్వంకథమభిధీ యత ఇత్యత్రాహ, సీలతోయదేతి ఎన్దుం మయిల్ కళత్తుచ్చాయైపోలే శేవంది రుక్కుమితిభావః. ఎన్దుం “యద్వాపీతాభాం” ఎన్ గిరదు “పిరాట్టియొట్టైశ్చేర్తి యాలేయాదల్” అనియు చెప్పబడియున్నది.

“అక్షిప్తమ్ క్షీరాభిక్షన్యాం బ్రాహ్మణజననీమ్, విష్ణువక్షస్థలస్థాం, పద్మావ-
ద్దయతాక్షింనిఖిలశుభకరాం పృథ్వీం పద్మహస్తాం, నానారత్నోత్తమాదైక్య-
కనకవిరచితైః భూషణైః భూషితాగ్నిం, దేవీం బాలారూపగ్లాం సురమునివ-
రదాం విష్ణువత్సీం నమామి. అని శ్రీలక్ష్మీసహస్రనామములయందుపిరాట్టిబా-
లారూపవర్ణముగనుండునట్లు చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీసూక్తమునందు చెప్పిన సూర్యవర్ణమును విచారించు నెడల,—
“శైవ్యదోర్ నాయితై కాట్టి శిరీధరన్ మూర్తి ఈ దెస్తుం” “కాలై పొడిదులు-
ల్ల బాలసూర్యనై కాట్టి శ్రీయఃపతియి నుడైయమూర్తి ఈ దెస్తుం” అని అట్వారు-
లు సాయించియున్నారు.

కిష్కింధా కాండమునందు ౫౯ వ సర్గమున— “తత్ర కశ్చిత్తయాద్య-
ష్టస్సు ర్యోధయ సమప్రభామ్, స్త్రి యమాదాయ గచ్ఛన్తై వభిన్నాంజనవ-
య ప్రభః” అని సంపాతికి, అతని కొమారుడు, రావణుడు బాలసూర్యునివలె
పకాశించుచున్న యొక స్త్రీని ఎత్తుకొనిపోవుట తాను చూచెనని చెప్పెను.

—శ్రీసూక్తమునందు చెప్పిన చంద్రవర్ణమును విచారించు నెడల—

శ్రీభాగవతము దశమస్కంధమున ౨౯ వ అధ్యాయమునందు— “తదో-
డురాజః కకుభః కరైర్ముఖం, ప్రాచ్యావిలింపన్నరుణేన శంతమైః, సవర్ష-
ణోనాముదగాచ్ఛబోవృజక్, ప్రియః ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘదర్శన దృష్ట్యా
కుముద్వౌతమ ఖండమండలం, రమాననాభం నవకుంకుమారుణం, వసంచత-
తోమలగోభిరంజితం, జకౌకలం వామదృశాంమ నోహరమ్” అను నవకుం-
కుమారుణ వర్ణమును పిరాట్టితిరుముఖమండలమువలె నుండెడు శరత్కాలము
నందు, సంధ్యాకాలమున ఉదయించిన చంద్రముజ్జలమునుచూచి గోపిమారు-
లకు కణ్ణిక్ చేసిన ప్రతిజ్ఞనతనికి జ్ఞాపకమైనదియని చెప్పబడియున్నది.

—శ్రీసూక్తమునందు చెప్పిన అగ్నివర్ణమును విచారించు నెడల—

తేజస్సుకు వర్ణము “భాస్వర శుక్లమని” తారీకులు చెప్పుచుండఘా-
ర్వాచార్యులు (తేజస్సుకునిరంశేవపు) తేజస్సుకువర్ణము, యెరుపనియు, తేజః
పదార్థములందు వర్ణ భేదము పదార్థాంతర సంసర్గజమనియు తేజస్సుభావోద్ది-
భేదముచే బహువిధములైయు, అనగా భావం దివ్యం క్షోదర్యం ఆకర్ష

అనుభవము చేయుచును, ఆకరజంతువర్ణాదినియు, తత్పత్రయవ్యాఖ్యానము నందు సాయించియున్నారు. అందునానావర్ణములుగలపృథివీ భాగముచేరి నా నావర్ణములుగనుండు కెంపులకైనను, అగ్నియొక్క రక్తవర్ణమును కలిగినతై శ్రుకాశించెడు ఎర్రని వర్ణముగల కెంపు యెట్లు శ్రేష్ఠమై యున్నదో అట్లునా నావర్ణములుగల పృథివీభాగముచేరి యుండుటచే నానావర్ణములై తోచెడు శివబింబంగారము, తెల్లని బంగారమునకంటె అగ్నివలె నెర్రనికాంతిగల యెర్రని బంగారమే శ్రేష్ఠమైన బంగారముగనున్నది. గనుక పిరాట్టి తిరుమేనిసంధ్యాకాలపు సూర్యునివలె యుండెడువె యిన్ని యెనిమిదివన్నెకుపైబడ్డవన్నె మీరిన ఇంద్రగోపసమానమగు గ్లాఘ్యమైన యెర్రనిబంగారమువలెను, కేంద్ర మరపుష్పమువలెను, శరత్కాలచాలసూర్యబాలచంద్రులవలెను నుండు తిరుమేనికాంతిగలదని యను, కుంకుమపువ్వువలె మిక్కిలి ఎర్రగానుండెడు కాంతిగల దనియును, స్పష్టమైయున్నది.

శిల్పశాస్త్రమున— “అభయవరదహస్తే అబ్జయగ్గండధానే సరస కమలనాసే రత్నతాటంకధూషే అరుణసదృశవల్లెఅచ్యుతప్రాణపాదే, సకలవిబుధవంద్యే శ్రీసిద్ధలక్ష్మీనమస్తే” అనుప్రకారము శ్రీమహాలక్ష్మీయొక్క తిరుమేనివర్ణము అరుణవర్ణమనిచెప్పబడియున్నది—

భాగవచ్ఛాస్త్రమున మంత్రవర్ణములనుచెప్పునపుడు — “శ్రీధూసీశాది మంత్రాంశ్చక్రమాద్యత్యేచతుర్ముఖ” అని అరంభించి “రక్తోవర్ణ ఇతిఖ్యాతో లక్ష్మీమంత్రశ్చసర్వదా” అని పెరియ పిరాట్టియార్ మంత్రమునకురక్తవర్ణమునుచెప్పబడియున్నది.

ఇందువ్రాయబడియుండు ఆహ్వానాచార్యులశ్రీసూక్తులనంగీకరించరేని, దర్శన బాహ్యులుగా వలసినవచ్చునుగావునను, అంగీకరించియపార్థములనుచేసిరేని దర్శనకుదృష్టులు గావలసినవచ్చును గావునను, కేవల తరగమూలము, వేదప్రతిపాద్యాధ్యమునకు బాధకముగాదు గనుకను శ్రుతిసిద్ధార్థమునందు లోకి కప్రమాణ సిద్ధార్థసామ్యముప్రసంగించదుగనుకను, ఎప్పుడును వన్నెమీరినశ్రేష్ఠమగు ఎర్రని బంగారమును నాణ్యములుగజేసి చలామణిచేసెడు వాడుక లేదుగనుకను వన్నెగల మట్టబంగారమునుచూచి, బంగారపు వర్ణముఫలానిదని

గ్రంథాలయందు వ్రాసియుండుటయేగాక వేరుకాదు— రక్తముచేడివలె

దువారినిచూచి యేరగా నున్నారని చెప్పుటచేతను, కామాతమొదలగువార్య
ధులచే రక్తము చెడి యుండువారిని, విశ్లేషవ్యసనముచేతను, విరహావ్యసన
ముచేతను దేహము తెల్ల బారియుండువారినిచూచియట్లు చెప్పనందున, పితృనిహిత
వినీ పసిమిగాతోచెడు స్త్రీలదేహవర్ణమునుపిరాట్టితిరువేసివర్ణమనిచెప్పుటయు
శితముగాదు.

గుణమునుబట్టి సాత్వికరాజస తామస వస్తువులను నిరూపించకనట్లు
వర్ణముగల వస్తువులను తామసమని పరిత్యజింప తలచిరేని సాల గ్రామము
కస్తురి నేరేడుపండ్లు మొదలగునవియును యేరవర్ణముగలవస్తువులు రాజసమ
ని వర్ణింపతలచి రేని కౌస్తుభము కాషాయము కుంకుమ పువ్వు కేందామర
చేంగలువ మొదలగునవి త్యజించవలసివచ్చును. మరియు శ్వేతవర్ణముగలవస్తువు
లు సాత్వికమంటిమేని సముద్రపు నురుగు కాకిగుడ్డు మొదలగునవి పరిగ్రహిం
చవలసివచ్చును.

వర్ణములు సప్త పంచ చతుఃసంఖ్యలచే ననేక పక్షములుగానుండ—శ్రుతి
అజామేకాం“లోహిత శుక్ల కృష్ణాం బహ్వీప్రజాంజనయంతి” అనియు “యద
గ్నోరోహితగ్ం రూపంలే జస్తద్రూపం యచ్చక్లం తదపాంయత్యృష్టం తద
న్నస్య” అని చెప్పెడు శ్రుతినినుసరించి వీతవర్ణమును రక్తవర్ణపు అవాం
తర భేదముగ గొని మూడువర్ణములుగా సంగ్రహించి యున్నారు. బంగారము
ఎరుపు పసుపు తెలుపు వర్ణములు గలిగి యుండునట్లు ఆరుమాసములుపైర్చుచే
సిన ముదిరిన పసుపు రక్త వర్ణముగను ముదరనిది పసిమిగను తెల్లగనునున్నది.

చూర్ణాభిషేకాధ్యముగచేయుమనిచేప్పిన ప్రకారముజేసి, పారమేశ్వరసం
హితయందు—“విష్ణు దేహపరామృష్టయచ్చార్ణంశిరసావహేత్, సోశ్వమే
ధఫలంప్రాప్యవిష్ణులోకే మహీయతే” అనివిష్ణుదేహమునందు సమర్పించితిర
సావహించినటులయితే అశ్వమేధఫలమునుపొంది విష్ణులోకమునందు వసించు
తునని చెప్పబడియున్నది.

ఇకను ఊర్ధ్వపుష్టి మధ్యధరించుమనిచేప్పిన విష్ణ్వర్జిత రక్తవర్ణ హృద్రా
చూర్ణము చేయుక్రమము, అవిధ రించుకొనుక్రమము నిందువివరింప బడును.

శ్రీ నారద సంహితయందు— ఉత్తరాయణమున శుక్ల పక్ష శుభాది నమనందు, పూర్వాష్టమన స్నానము చేసి కర్తవ్యములను తీర్చుకొని తానుపైరుచేసెడు స్థలమునకు పోయి చతురశ్రముగా దున్ని అయిదువిధములగు ఆకులతో గోమయమును ఉంచి చూడుమారులు భూమిని సమము చేసియందు శ్రీబీజము చే నభిమంత్రించిన హరిద్రాబీజములను విత్తి ఆరునూసములు పైరుచేసి, ముదిరినవెనుక ఆపసువును మంచి శుభాదినమునందు త్రోవ్వెత్తి శుచియ గుస్థానమునందునిచి జలముచే శోధించి వాటిని తుండించి వారమురోజులునీడలో ఆరపోసి చెప్పులేకుండునట్లు చక్కగా నెండినపిదప వాటిని మువ్వురు మర్దించి అయిదుమారులు వస్త్రకాయముపట్టి, అందుశ్రీకృష్ణతులసిచూర్ణము పచ్చకర్పూరము మంకుమపువ్వు కలిపి శ్రీబీజాదులచే నభిమంత్రించి వురుషోత్తమునివిధిప్రకార మారాధించి పుష్పధూప దీప నైవేద్యములు చేసి తదనంతరము స్తోత్ర గీతప్రదక్షిణములుచేసి, శ్రీచూర్ణమును ఆరాధించి విధిప్రకారము అభిషేకము చేసి వాటిని బిల్వకరండమునందు నుంచి ధరించవలయుననియు. నారీకేశముమొ

* మహారత్నకోశేబ్రహ్మనారదసంనాదే - నారదః.

భగవత్ దేవదేవేశసర్వదేవనమసమృత । శ్రీచూర్ణధారణవిధిమవదత్సమ్మ
మతత్వతః "బ్రహ్మ" శ్రుణునారదతత్వేనసాచూర్ణస్యధారణం । యథోక్తవిష్ణు
నాపూర్వం మమసర్వార్థదంశుభం । ఉత్తరాయణగేసూర్యేశుక్లపక్షేశుభేహ
ని । పూర్వాష్టే ప్రయతస్నాత్వా । స్వయంగచ్ఛేత్సత్తునిమర-టం । ఖాత్యా
దండ ప్రమాణంతుచతురస్రం వహితలం । గోమయంతత్రనిక్షిప్య పంచపల్లవ
సంయుతం । కృత్వాలవాల త్రితయమేకంవాపియథాబలం । నిపపేత్తత్రబీజా
నిహారిద్రాయాశ్శుచీనినై । శ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యాధ తానిబీజానితద్విజః । గాయ
త్ర్యావిష్ణుగాయత్ర్యాశ్రీగాయత్ర్యా భిషేచయేత్ । సమత్పన్నేవ్వంకురేషు
మృత్యుంవర్ధయత్తుతః । షాన్త్యాసంపంచమాసంవా వర్ధయిత్వాప్రయత్తుతః
తతఃశుభది నేప్రాప్తేష్నాత్వా ప్రయతమానః । ఆలవాలస్య బీజానిఖాత్యా
దాయశుచిస్థరే । నిధాయతత్ర సర్వాణితతః ప్రక్షాళ్యవాగ్యతః । ఖండంఖం
దంతతః కృత్వాఖడ్గేన శుచినాన్విజః । తానిబీజాని సర్వాణిచాయాశోషేణ
శోషయేత్ । సప్తాహం వాధపంచాహంశోషయేదాతపంవినా । ఏవమనన్య

దలగు కరండములయందునిచిన చూర్ణము క్రిమికీటాదులతో సమమనియు, వాని ధరించి రేసి పాపమనియు చెప్పియుండుటచే, బిల్వకరండములో నెయుంచి, ధరించుకొనవలయుననునది స్పష్టమైనందున, బాలసూర్యునివలెను పిరాట్టితిరుమేనివగ్ల మువలెనుండుటకు తగినట్లు, ప్రధమమున చేసి యుంచినహరిద్రాచూర్ణ మునకుంకుమపువ్వు పచ్చకర్పూరము శ్రీకృష్ణతులసి చూర్ణము, నీమూటియందెద్ది నధికముగ నెద్ది తక్కువగను చేర్చవలయునో అట్లు చేర్చవలయునేగాని, నధికముగగాని సమముగగాని చేర్చకూడదని స్పష్టమైనది—

“అసంస్కృతాం హరిద్రాంత ముఖేలిం పేన్నరార్థమః, తన్ముఖం నైవ యీత, చండాళమివ తం త్యజేత్” అను ఖగప్రశ్నసంహితాయందు, కేవలహరిద్రాచూర్ణ ధారణముచేసినవాడధముడనియు వానినిచూచెనేని, చండాళుని

కశోపి తానిహరిద్రాయాశుచీనిచ । ఉలూఖలేశుచాస్యస్యమునలేనచమదకాయేత్ । శతవారం షష్టివారం త్రింశద్వారమధాపివా । నర్గయిత్వాతుబీజాని శోధయేద్వ స్రుశోధనైః । పంచవారంత్రివారంవా కృత్వావస్త్రేణశోధనం । శ్రీకృష్ణతులసీచూర్ణం కర్పూరంకుంకుమంతథా మిశ్రీకృత్యచమాణ్డేనశ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యచ । శ్రీసూక్తేనాభిమంత్ర్యాధ ప్రోక్షయేచ్ఛద్విజోత్తమః । అష్టోత్తరసహస్రం వాశతమష్టోత్తరంతువా । లక్ష్మీపంచాక్షరంబప్త్యాశ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యచశ్రీచూర్ణం సంస్పృశేత్తమః । ఏవమకృత్వాని శాచూర్ణం । శ్రీపతిం పురుషోత్తమం ఆరాధ్యవిధివగ్ల ధైః । పుష్పైః పూజైః తథాద్విజః । నైవేద్యైః విభైశ్చైవస్తోత్రైర్గీర్తితైః ప్రదక్షిణైః । ఆరాధ్యతతఃపూజ్యైః లభిషిష్యయథావిధి । తచ్చూర్ణంబిల్వకారణై నిక్షిపేద్ధారణాయచ । నారికేళకరణైవయచ్చూర్ణంనిక్షిపేద్దిజః । తచ్చూర్ణంక్రిమిభిస్తుల్యంధృ త్వాపాపమవాపుయాత్ । శ్రీబిల్వసకరణైవ శ్రీచూర్ణంనిక్షిపేత్సదా । శ్రీచూర్ణేనిక్షిపేల్లక్ష్మీంతస్తాతాం ధారయేద్దిజః । ఇత్యాది.

—ఖగప్రశ్నసంహితాయాం—

శుద్ధామ్ హరిద్రామాదాయ శుష్క-కీటావివర్జితాం సువర్ణాంసుద్బుధామ్ శుక్లాం రక్తామతి మనోహరాం.

మాచి వొదుగు వారివలె వొడగవలెననియు చెప్పబడినది; గనుక కేవలహరిద్రా
మార్గ ధారణము భగవదనిష్ఠకరము. “అసంస్కృతాంతు,” అనగా హరి
ద్రను సంస్కరించవలయునను నియమము తోచబడుచున్నది. హరిద్రకు సం
స్కారములనగా మూడువిధములు ద్రవ్యసంస్కారమనియు ద్రవ్యాంతరసం
స్కారమనియు, మంత్రసంస్కారములనియును; ద్రవ్యసంస్కారమనగా, వి
ధాన ప్రకారము హరిద్రాగ్రహణముచేసి, ఆహరిద్రయందుండగల నూనె తో
లు పుచ్చినది క్రిమిమొదలగునవి నివర్తింపించి, ఉష్ణజలము నిమ్మ పండ్లు మొదల
గువాల్సి చేతుద్ధి చేయుట. ద్రవ్యాంతర సంస్కారమనగా, “షడ్భాగంశాలితం
దులం” అను మరీచివచనముచేతను “గోధూమ చూర్ణమిశ్రంతు” అను విష్ణు
తత్వమునందును “చందనం తులసీబీజం షడ్భాగంశాలితందులం । గోరోచనా
సువర్ణంచ కుంకుమాది విమిశ్రితం । శ్రీచూర్ణం చూర్ణయోగేన శుద్ధంధాగ్యంద్వి
జోత్తమైః, అనియు, చందనము తులసీపిత్తులుసంచావియ్యముగోరోచనముస్వ
ర్ణము కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి చేర్చి శుభంధము వర్ణము గలుగునట్లు చేయ
బడిన శ్రీచూర్ణమును పిరాట్టిపెరుమాళ్లకు సమర్పించి ధరించవలయు. ఇందు
చెప్పబడిన ద్రవ్యాంతరములు “హరిద్రం కుంకుమంవాపి చూర్ణంవిష్ణువభిషేచి
తం, ఉద్భవప్రణిస్యమధ్యేతుధారయేద్దీపవద్విజః” అనువసిష్ఠవచనమునందు
ముందుచెప్పబడినచ్రకారము సంస్కారముచేయబడి విష్ణువభిషేచితమైన హరి
ద్రాచూర్ణమునైనా లేక కుంకుమపుష్ప చూర్ణమునైనా ఉద్భవప్రసాదము మధ్య
దీపాకృతిగా ధరించవలయు.

—భగేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో ॥ ద్రవ్యాంతరవిహీనాంతు రజసింధారయేద్విజః । తావద్భవతి
చండాళః యావన్నస్నాతి దుర్జాతః ॥

తా॥ అన్యద్రవ్యములచేసంస్కారముచేయక కేవల పసుపుమాత్రము నెంత
కాలము ధరించుకొనునో అంతపర్యంతమువాడు చండాళుడనియు, అదిచెరిపినవె
నుక స్నానముచేయడేని వాడు అపరిశుద్ధుడనియువిధించ బడియున్నదనియును.

—అత్రిః—

శ్లో ॥ ఉద్భవప్రసాదస్య మధ్యేతు రజసిచూర్ణముత్తమం । లక్ష్మీరూపంధ
రేష్విత్యం అన్యద్రవ్యం ననిశ్చిపేత్.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్యను ఉత్తమమైన రజసిచూర్ణముచే లక్ష్మీరూపము గు సదా ధరించుకొనవలెననియు లక్ష్మీరూపమునకు విరుద్ధమగు అన్యద్రవ్యము లను ధరించకూడదనియును.

—పారమేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో॥ శిఖాపవితవద్ధార్య మూర్ధ్వపుండ్రం ద్విజన్తనా । సాంతరాలో
ర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే శ్రీశైవ్యధామని । హరిద్రా సారసంఘాత రజ
సాధారయేచ్ఛ్రియం.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్రము నడుమ హరిద్రాసార సంఘాత రజస్సులచేపిరా ట్టిన ధరించవలయుననియును.

—భారద్వాజ సంహితాయాం. —

శ్లో॥ హరిద్రేణతు చూర్ణేన కుంకుమేనసుగంధినా । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యే
తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేత్॥

తా॥ సుగంధమగుకుంకుమపువ్వుతోచేరిన హరిద్రాచూర్ణముచే ఊర్ధ్వపుండ్రము మధ్య శ్రీమహాలక్ష్మిని ప్రతిష్ఠించవలెననియును.

—ప రా శ ర స ం హి తా యాం. —

శ్లో॥ విష్ణవ్వితంర క్త వర్ణం హరిద్రాచూర్ణ ముత్తమం । లక్ష్మీనివాససిద్ధ్య
ర్థదీపాకారం తుసూక్ష్మకం! ఊర్ధ్వపుండ్రస్యచుధ్యేతు లలాటేఛా
రయేర్ద్విజః.

తా॥ విష్ణవ్వితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియుఆ చూర్ణమును లక్ష్మీనివాస సిద్ధ్యర్థము ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్య దీపాకృతిగధరించుకొన వలయుననియు చెప్పఁబడి యున్నదనియును.

పశ్చధికరణన్యాయమునందు సామాన్యమైన పశుశబ్దమును భాగపశువి శేషమునందు పర్యవసానముచేసెడు ప్రకారము పారమేశ్వరసంహితముదల గు వానియందుసామాన్యముగ చెప్పియుండెడు హరిద్రాచూర్ణము పరాశరసం హితయందు చెప్పిన రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమున పర్య వసానము చేయడమే యుక్తము.

పైశ్లోకమున హరిద్రాచూర్ణ శబ్దము విశేష్యము, తక్కినపదములన్నియు విశేషణములు. ర క్తవర్ణం అనునది హరిద్రాలనుదానికి విశేషణమా? చూర

అనుదానికిని శేషణమా! అనునామై పమందు, హరిద్రాచూర్ణం అనుదాని కేవిశేషణము అగుచున్నది అని సిద్ధాంతము; ఇందుకు ప్రమాణము—వష్టీ—ఇదిపాణిని సూత్రము దీనికి అర్థము వ్యవ్యంతమునుబంతముతో సమరసించుచున్నది, హరిద్రాయాః చూర్ణః హరిద్రాచూర్ణః -తమ్- హరిద్రాచూర్ణం—హరిద్రాయాః అను వ్యవ్యంతముయొక్క అర్థము చూర్ణశబ్దార్థముతో నన్వయించుచున్నది గావునర క్తవర్ణశబ్దార్థము హరిద్రాచూర్ణ శబ్దార్థముతో నన్వయించును గానిత దేక దేశమైన హరిద్రాశబ్దార్థముతో నన్వయింపదు.

— ని గ మ న ము. —

అద్వారక సద్వారకములచే భగవంతుడు ప్రవర్తింపజేసిన శ్రుతి భగవచ్చాస్త్రస్మృతీతిహాస పురాణవచనములకు సకల శాఖాప్రత్యయన్యాయసకలవేదాంతప్రత్యయన్యాయ ప్రకారముగ వికకంఠ్యముచేసి అర్థనిశ్చయముచేయుటయే యుచితము.

కాత్యాయన నారదోపనిషత్తులయందు— శ్రీచూర్ణ రేఖ శ్రీవర్ణముగ నుండవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీగుణరత్నకోశ వ్యాఖ్యానమున— పిరాట్టి పద్మ సమవిగ్రహముగలదని చెప్పియుండుటచేతను.

తిరువాయ్ మొఱియందు—ఆపద్మము “తామరై కల్వే ఆనవై శైక దీపిశై లెమలరానిరుం” అని ఎర్రని అగ్నివలెనున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీరామాయణము కిషింధా కాండమున నలుబదిరెండవ సర్గమునందు— మూర్ఖభగవానులు షేరువునుచూచి నిన్ను ఆశ్రయించిన సర్వములకును, నీవడ్డవచ్చినసించెడు దేవగంధర్వ దానవులకును నీరక్తకాంచన ప్రభకలుగు గాక యని అనుగ్రహముచేసినందుచేతను.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు— తిరువడి. లంకకువేంచేయినపుడు, వారువిశ్రమించి పోవుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగల తప్తజాంబూనదశృంగములుగల మైనాకపర్వతముపైకేలేచినపుడు నల్లనిఅకాశము ఆతప్తజాంబూనదప్రభగలిగినవై ప్రకాశించినదని చెప్పబడినందుచేతను.

శ్రీమహాభారతమున భీష్మపర్వమునందు ఘోషధ్వము నందున్న కనక

పర్వతమును మేరువు బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్నదని చెప్పుటచేతను, మరియు కుంకుమాంకిత స్వర్ణముగల పెరియతిరువడి మేరువుయందున్న క్ష కాంచనప్రభగల కాశముమొదలగువానినిచూచి సమీచాతులకన్నిటికి నొకవిశేషము తేజనేసమానముగ మేరువుచేసియుండుటచే నచ్చట నుండకూడదని పెరియతిరువడి కోవగించిపోయినందుచేతను.

మరియు సప్తమాధ్యాయమునందు—వేయిన్నైనిమిదివన్నెలుగలమేరు సుందర్లమునకైనను వన్నెమీసనదై దేవతలుదేవతాస్త్రీలు ఆభరణములుగాజేసి ధరించెడు జాంబూనదస్వర్ణము, ఇంద్రగోప సమానమైయున్నదనిచెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీభాగవతము పంచమసంధము, షోడశాధ్యాయమునందు—భూనాభియందుస్వర్ణమయమైన పర్వతరాజును మేరువుండునట్లును, అచటకలిగిడు జాంబూనదస్వర్ణముచే దేవతలు దేవతాస్త్రీలు మకుటకటకటి సూత్రాద్యా భరణములుచేసి ధరించెదరని చెప్పియుండుటచేతను.

మఱిచోదయను తిరువాయ్ మొఱియందును, జీయర్ అరుంపదము నందును—పిరాట్టిశేర్తిచే మయూరగ్రీవమువలె నెఱ్ఱగానున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

మరియు “శోదియాగి” అను తిరువాయ్ మొఱిపాశురమున—శ్రమహారమైన తిరుమేనిని నిగవధిక తెవోహుపమైన కాంతిమునుకువేసినట్లున్నదనిచెప్పియుండుటచేతను,

తిరుమొత్తము యెనబది అయిదవపాశురమున, వేయిన్నైనిమిదివన్నె కునధికమగు గ్లాఘ్యమైన నెఱ్ఱనిబంగారమునకు సన్ధ్యాకాలమునందుండుసూర్యుని ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

తగినజ్ఞానచతుస్సులచేచూచి అనుభవించిన మయర్ వరమదినలమరుశప్పొత్తలట్రారులు “కమలమలర్ మేల్ శెయ్యార్”, “ఛూమేయ శెమ్మాడు”, “శెయ్యవళి” అని సాయించినందుచేతను.

అమలనాథపిరాన్ వ్యాఖ్యానమున —ఎంబెరుమాన్ యొక్క తిరుప్పితాంబరము సన్ధ్యారాగమువలె నెఱ్ఱగానున్నదని సాయించినందుచేతను.

అచార్యహృదయ వ్యాఖ్యానమునందు—భగవద్విగ్రహమునుఅదిత్యము

జ్జలమునుతనవర్ణముగనుండునటుల చేసెడు ఎర్రనివర్ణముగలదనిచెప్పుటచేతను.

హారితస్పృతియందు — శ్రీదేవి తప్తకాంచన కాంతిగలదని చెప్పుట చేతను.

శ్రీలక్ష్మీ నహస్రనామములయందు — పిరాట్టితిరుమేది బాలాభివర్ణము నిచెప్పుటచేతను.

తిరువాయ్ మొళియందు — ప్రాతః కాలమున ఉదయించెడు బాలసూర్యుని తూపి శ్రియః పతియని ఆహ్వానము సాయించియుండుటచేతను.

.కిషింధాకాండమున — సంపాతికి నతని కుమారుడు రావణుడు బాల గూర్మనివలె ప్రకాశించెడు యొకస్త్రీని ఎత్తుకొనిపోవునపుడు, తానుచూచిన నచెప్పుటచేతను.

శ్రీధాగవత దశమస్కంధమున — నవకుంకుమారుణ వర్ణముగ పిరాట్టితిరుముఖమండలమును శరతారల సన్ధ్యాకాలమునందు దయించినచంద్రము జ్జలమునకు ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

శిల్పశాస్త్రమున — శ్రీమహాత్మ్యతిరుమేనివర్ణము అరుణవర్ణమనిచెప్పుటచేతను.

భగవచ్చాస్త్రమునందు — పెరియపిరాట్టియార్ మత్త్రమునకు రక్తవర్ణమునుచెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీనంబిళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల మొదలగు పూర్వాచార్యులు, భగవద్విషయములందు — కేందామరపువ్వునపరిమళమే తిరుమేనిగా పరిగ్రహించినదానివలెనున్నదని సాయించి యున్నందుచేతను.

శ్రీమార్గమునజేప్పదగిన పరిమళద్రవ్యములయందు మనోహరమైనరక్తవర్ణముగల పసుపును ఉపయోగ పరచవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

పసుపుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము రోటిలోనుంచి మర్దించునపుడుకలుగగల ఉష్ణాదులచే చెడునది యేగాక వేరుకారణము లేనందుచేతను.

పసుపుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము వేరొకటిచే కడకుండునటుల మొదట సంసారము చేయవలసినది ఆవశ్యకమైనందుచేతను.

నిమ్మపండ్లు వెలిగారము మొదలగునవిశాస్త్రములలో నిషేధముకానందుచేతను.

నిమ్మపండ్లను జిడ్డు మొదలగునవి పోవుటకు తిరుమంజనమున ఉపయోగపరచుటచేతను.

వెలిగారముమొదలగువానిని బంగారముయొక్క మలినము పోగొట్టివర్ణముకలుగుటకుచేర్చుటచేతను.

అప్రకారమే పనవుయందుండుజిడ్డును పోగొట్టిదానిస్వాభావికరక్తవర్ణముచెడకుండునటులచేయుట ఉచితమైనందుచేతను.

పరాశరస్మృతియందు—పిరాట్టితిరుమేనివర్ణమునకు తగినట్టుఉండుటచేరక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమని చెప్పియుండుటచేతను.

పెరియాళ్వార్ తిరుమొట్టి మూడవపది, నాలుగవతిరువాయ్మొట్టి, ఆరవపాశురమగు—“శిస్తురమిలంగత్తై తిరునెత్తిమేల్” అనుపాశురమునకు వ్యాఖ్యానమునందు“అత్తునైయుడయతై తిరునెత్తిగు-మేలె అదుకు-పరభాగమాంబడి శాత్తివ” అని సిద్ధారచూర్ణమైనది ప్రకాశించుచున్నదని సాయించినప్రకారము, కణ్ణై తిరుముఖమండలమునందు తక్కిననానావర్ణచూర్ణములను నుంవక సిందూరచూర్ణమును ధరించుకొనుటచేతను.

నాచ్చియార్ తిరుమొట్టియందు—“సిందురచ్చెంబొడిప్పిల్ తిరుమాతిరుశోలైయెరిగుం, ఇందిరగోపంగళేళుందుం పరందిట్టనవాల్” అని ఇంద్రగోపమునకు సిందూరపుపొడిని ఉపమానముగచెప్పియుండుటచేతను.

కోవిలతిరుక్కణ్ణమంగై మొదలగు, అనేకదివ్యదేశములయందు తిరుమణిస్థానమున రవలును, శ్రీచూర్ణస్థానమునందు కెంపులును చెక్కినమర్పించియుండుటచేతను.

“శొల్లార్ తమిళిహారుమూస్తు శురుతిగళ్ నాన్దుఎల్లైయిల్లా అరనెరియావుంతెరిందవర్” అనేప్రకారముసర్వజ్ఞులై, సకలకలికల్కషాంధకారవిచ్ఛేదకులై గురుపదమూర్ధాభిక్షులై సర్వోత్తారకులై వేంచేసియుండెడు శ్రీఉడయవధులుధరించుకొనియుండుటచేతను.

శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయర్ స్వామిసాయించిన, శ్రీఉడయవర్ వడివళుతిత్ అడియార్గళిదుపాడు—“శారదాష్టమ్యాషధీశనుడైయ అతినిర్మల మణ్డలాంతరాళ త్రిలుత్తుమారామల్ శురస్థు పెరుగివరుగిన్ద త్తరణ్డమృతధారై గళ్ తదుపాంతవిర్నిత దివ్యాలవాలకుల్యాకూల బంధవిశేషం

గళాలే పరస్పరమెదిర్ కొందు మఱియును కూడికులుగ గంభీరమాయవట్టి
నిట్టిన్దు వళర్ వదుపడర్ నవదోర్ కర్ పుగ కొగిడియినడియిలేటిప్పాయ్ నదు
నిత్తిందు లేగ్గినిట్టాప్పోల్ తిరునెత్తియిన్ నడువీల్ వదువిట్టుప్ పడిన్దుకొణ్డు అవి
చ్చిన్నరేఖముమాయ్ భూపత్త్యయుగళాంతరాశస్థిత కోణద్వయశోభితము
మాయ్ విచ్చిన్నమూలముమాయ్ కోలనీళ్ కొడిమూకినడియై విళాకొగిలై
కొణ్డువిళబుగిన్దు రామానుజాఖ్య దివ్యపీఠసంయుతమాన దివ్యోర్ధ్వపుష్కరిని
శేషముమ్;—

అది నిడైయిల్ అమృతోద్భవై యానసకలవిఘాతి పట్టాభిషేకసా
మ్రాజ్యలక్ష్మియిన్దుడై యస్వేచ్ఛావిహారవిత్తై పవకమల లాక్షారసధారారే
ఖైపోల్ చ్చివన్దు పడిన్దు విళబుగిన్దు రక్తవర్ణశ్రీచూర్ణరేఖైయుమ్; అనిసాయిం
చియుండుటచేతను.

ప్రస్తుతము రాజస తామసములుగా తిరిగియుండెడు ప్రదేశములకం
టే విలక్షణమైసాత్వికముగ తిరగబడియుండెడు “మయర్ వరమదినలమరుళపె
త్త” ఆహ్వారాచార్యులుతిరువ వధరించినదై, దక్షిణప్రదేశమునప్రపన్నజనకూ
టస్థులైన ఆహ్వారులు వేంచేళియుండు తిరునగరిమొదలువారిపూర్ణప్రపత్తికి విష
యమగు తిరువేంగడ ముడైయాన్ వేంచేళియుండెడు తిరువల వ్యంతమునివ
సించెడు శిష్టులందరు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమును తమ తిరువారాధన పెరు
మాళ్లకు సమర్పించి ధరించుకొనుచువచ్చుదున్నారు. ఈశిష్టాచారప్రకారము
అనుష్ఠించుట అందరికిని సాధ్యమైనందుచేతను.

శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు పిల్లలోకాచార్యులు “భక్తియి
ల్ అశక్తనుకుగ ప్రపత్తి ప్రపత్తియిల్ అశక్తనుకుగ ఇదు” అని సాయించి
నప్రకారము వారివారి శక్త్యను గుణముగ చేయునట్లు మన్వాస్త్యుతులయం
దు విధించిన కష్టసాధ్యమైన ప్రాయశ్చిత్తాదులనువిడిచి “కృతేతు మానవా భ
ర్తాస్త్రీతాయాం గౌతమాస్తృతాః ద్వాపరేశంఖిలిఖితాకలౌపారాశ రాః
స్తృతాః” అనుప్రకారము పరాశరస్తృతియందు విధించినసులభవద్ధతులనుచే
యునట్లు నారదాదిసంహితలయందుచెప్పబడినప్రకారము చేసిధరించుట అం
దరికి సాధ్యముకానేరదు, గాన “విష్ణవృత్తం రక్తవర్ణం హరిద్రా చూర్ణము

త్తమం” అని పరాశరసంహితయందు సాయించినప్రకారము పిరాట్టి తిరుమే
కాంతికి సదృశమగు రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణమును “క్రయేణవాహారేత్సర్వం”
నిను శాండిల్యవచన ప్రకారము తీసుకొనివచ్చి” ఉడయవర్ యదుగిరియి
త్ కళ్యాణసరస్విన్ మేల్ వటశోలైమూలైయిలే తక్షత్రిదండత్తాలై కీ
ఐపాలాత్తైఃపోలెహొంకికి—శంపుకిఐతిరుమణ్ కూనై కల్లైకందు ఆనందాతిశయ
త్తాల తిరుమణ్ కొండు తమ్ముడయతిరువారాధనమాన పేరరుళాళ రుక్కు
చాత్తి తాముంపన్నిరెండు తిరునామం శాత్తికొంఞార్ అని గురుపరంపరయం
దు సాయించియున్నందున.

ఆప్రకారమే అందరు తమతమ తిరువారాధన పెరుమాళ్లకు సమర్పించి
చిధరించుకొనునదే అందరికి సాధ్యముగ నుండును. యజుర్వేదారణమునందు
“సహూ వాచవ్యాసః పారాశర్యః” అని సత్యవాక్య సంపన్నులగు శ్రీదేవ
వ్యాసభగవానులకు అతిశయమును “పారాశర్యః” అని తమసంబధమునుబట్టి
చెప్పతగిన ప్రభావాతిశయముగలవారై శ్రీవిష్ణుపురాణమునందు “పురాణసంహితా
కర్తృభవాక్ వత్సభవివ్యతి, దేవతాపారమార్థ్యంచ యథావద్వేదస్యతే
భవాక్” అని ఇత్యాదులచేబ్రహ్మపుత్రులగు పులస్త్య భగవానులయొక్క అను
గ్రహముచే, దేవతా పారమార్థ్యాదులను యథావస్థితముగ ఎగిరినవారై
“తత్వేనయశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః। సద్ద
ర్శయన్నిరమమీతి పురాణరత్నం తస్మైనమోము నివరాయపరాశరాయ” అ
నిశ్రీయాళవందారులు కొనియాడదగిన చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గ
తదుపాయగతులును యథా వస్థితముగ ఎగిరిన జ్ఞానసంపన్నులునగు శ్రీపరాశ
రులు “సారేఖాశ్రీవర్ణా” అని శ్రుతియందుశ్రీచూర్ణముశ్రీవర్ణముగానుండవలయు
నని సాయించియుండడమునుఅనుసరించి శ్రీపరాశరసంహితయందు “విష్ణ్వ
ర్పితం రక్తవర్ణం హరిద్రాచూర్ణముతైమమ్” అని సాయించినందున అందుకువి
రోధములుగ యే వచనములు వుండినప్పటికిని విరోధాధికరణన్యాయముచేబా
ధితములగుటచేత అప్రమాణములుగా గ్రహించతగ్గది—ఇట్లుశాస్త్ర శిష్టశర
ణ్యాభిమతములగు రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణమును ద్వేషించిదూషించడము, పూ
ర్వాచార్యుల వచనానుష్ఠానములను ద్వేషించుచు దూషించుచు తిరుగువారల
కు ఆశ్చర్యముగానేరదు.

తప్తచక్రం కనకరణము.

మోక్షాపేక్షగల పరమసత్వములకు “జ్ఞానాన్తోక్షమజ్ఞానాత్సంసారమ్” అని చెప్పెడు మోక్షమనుష్టాన పర్యంతమైన అర్థవచకజ్ఞానముచే లభించునదిగాన, తదభావమునందు పునర్జన్మ మరణరూపసంసారదుఃఖమే హైహనునదిగాక, ఉజ్జీవింప హేతువులేనందున “తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్, సమిత్యాణి శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠం | తస్మై సవిద్యానుపపన్నాయ | సమ్యక్ప్రశాంతచిత్తాయ | శమాన్వితాయ | యేనాక్షరంపురుషంవేద | సత్యంప్రొవాచ | తాంతత్వతో బ్రహ్మవిద్యం” అని శ్రుతియందు చెప్పెడు ప్రకారము ఆముముక్షుచేతనుడు తద్విజ్ఞానార్థము, శుశ్రూషాపరుడై వేదవేదాంతసారార్థవిత్తముడగు ఆ పరమాత్మనై రాగ్యభూగ్వాకముగా పరబ్రహ్మనుభవైకనిష్ఠుడై యుండెడు సదాచార్యుని ఆశ్రయించవలయు.

శుక్లయజుర్వేదే శతపథబ్రాహ్మణే—తప్తచక్రం ద్విభుజేధార్యమిర్యార్థపుండ్రమాలిఖే తస్మాద్విరేఖిభవతి, బ్రహ్మణస్సా యుజ్యగ్ంసలోకతాంజయతి యవంవేద||సామ్ని||మైత్రాయణీయశాఖాయాం—పవిత్రమిత్వగ్నిః | అగ్నిర్వైసహస్రారః | సహస్రారోనేమిః || నేమినాతప్తతనూః | బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి. యజుషికతశాఖాయాం—ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ | విష్ణుం పరంధ్యాయతి యోమహంతా | స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థితం | పరాత్పరం యన్మహతోమహంతం || ఋగ్వేదే—ఖలే | చక్రంబిభర్తివ పుషాభితప్తంబలం దేవానామితస్య విష్ణోస్సవతి నాకందురితావిధూయ | ప్రియం యద్యతయోవీతరాగాః | శ్రీపాంచరాత్రే, విహగేం ద్రసంహితాయాం—శ్రీతిస్త్వతిస్వరూపేణజగతాముపకారకం | సర్వకర్మాధికారశ్చ శుచీనా మేవచోదితః | శుచిత్వం నియతం తస్య యోవిభర్తాయుధానిమే | అశ్వమేధ సహస్రస్య వాజపేయ శతస్యచ | యత్ఫలం శ్రూయతే తత్స్యాన్మదీయాయుధధారణాత్ | ఉపాసీత గురోర్వర్షంవిష్టోర్ధ్వాస్యమభీష్వతః | విహితాఃపంచసంసారాః | యుక్తస్యానన్యచేతసః | తాపః పుండ్రస్తథానామ మంత్రాయాగశ్చ పంచమః | అమితం పంచసంసారాః పరమైకాంతిహేతవః | తారయిష్యేగమ భిష్యం చక్రాద్యైర్వైశ్చేతిభి

ర్హుడే" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతిసంహితా వచనాదులయందు, భగవత్సంబంధమును తెలియజేసెడుచక్కాది ధారణమగుతాపః పుణ్డ్రినామమంత్రయాగములనెదు పంచసంసారములను చేసికొనవలయు.

—బుద్ధి శాఖ సప్త, అష్టకము నాబుగవ అధ్యాయము యెనిమిదవ వర్గమునందు—

శ్రుతి॥ పవిత్రం తేవితతం బ్రహ్మణస్వతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః అతస్తత నూర్మతదామో అశ్ను తేతసద్వహం శ్యక్తమానతః॥

తా॥ తప్తచక్రాంతములేని శరీరమును చూడకూడదని నిషేధించబడియున్నది.

—మైత్రా వరుణ శాఖయందు—

శ్రుతి॥ సామవేదే ప్రతిపాద్యతే, తథాహిపవిత్ర మిత్యగ్నిః అగ్నిరైవ సహస్రారః సహస్రారోనేమిః నేమినాతస్తతనుః బ్రాహ్మణస్సాయుజ్యంస లోక తామాప్నోతి॥

తా॥ అగ్నియందు తప్తమైనచక్రాంతమును ధరించినబ్రాహ్మణులు పరబ్రహ్మ సాలోక్య సాయుజ్యములను పొందుదురని చెప్పబడియున్నది.

—కాండవేదమునందు—

శ్రుతి॥ దేవాసోయేన విధృతేన బాహునాసుదర్శనేన ప్రయాతం స్వగమాయాంతి తామలోక విస్సృష్టవీ, తస్వయంతి, బ్రహ్మణౌవేసర్వం సర్వావై దేవతానాం సర్వావైవిపాణాం సర్వావైక్షత్రియాణాం సర్వావై వైశ్యానాం సర్వావైశూద్రాణామిత్యగ్ని నావై శూత్రాతస్తం చక్రం ద్వీభుజేధార్యే తోర్ధ్వపుండ్రమాణిత తస్మాద్విరేఖం భవతి పునరాగమనంనచేతి బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యం సలోకతామాప్నోతి॥

తా॥ సమస్తదేవతలు, సమస్తబ్రాహ్మణులు సమస్తక్షత్రియులు సమస్తవైశ్యులు సమస్త శూద్రులు అగ్నిచేతప్తమైన చక్రాంతమును రెండుభుజములయందు ధరించవలయు; మధ్యవైశాల్యముతో ఊర్ధ్వపుణ్డ్రములను ధరించవలయు; అట్టివారలు విష్ణు సాయుజ్యమునుపొంది స్వర్గాదులయందుండితిరుగా వెడలివచ్చువారివలె పరమపదముననుండి వెడలివచ్చుటలేదు.

—పరమో పనివత్తుయందు—

శ్రుతి॥ నేమినా తప్తతనుః । బ్రాహ్మణసాయజ్యం । సలోకతామాప్నోతి.

తా॥ అగ్నియందు తప్తమైన చంక్రాంతముతోకూడిన శరీరముగల బ్రాహ్మణుడు సాలోక్య సాయజ్య ములను పొందుచున్నాడు.

—అధర్వణ మాహూపనివత్తుయందు—

శ్రుతి ॥ దక్షిణేతు భుజేవిప్రీ । బిభృయాత్వై సుదర్శనం । సప్యేతు

శంఖం బిభృయాదితి బ్రహ్మవిదోవిదుః ॥

తా ॥ బ్రాహ్మణులు కుడిభుజమునందు సుదర్శనమును, ఎడమభుజమునందు పాంచజన్యమును ధరించుకొన వలయునని బ్రహ్మవిదులగు వారలు నెరుంగుదురు— ఇట్లు అమాఘముగ ప్రమాణములుచక్కాంకనమును గురించి ఘోషించుచున్నవి.

—పరాశరస్మృతౌ, ఉత్తరఖండే, ద్వితీయేధ్యాయే. —

శ్లో ॥ వినాయజ్ఞో పవీతేన వినాచక్రస్యధారణం । వినాద్వయేనై వవిప్రశ్చండాలత్వమ వాపున్యాయత్ । విధినా శంఖచక్రాది ధారణంచోర్ధ్వపుష్టాకం । ఉపవీతం శిఖాబంధః వివ్రస్య సతతంస్తృతం । చక్రలాంఛన హీనస్య । ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్ । అచక్రధారిణం విప్రం యశ్చార్ధేభోజయేన్నరః । రేతోమూత్రపురీషాదినపితృభ్యః ప్రయచ్ఛతి । శంఖచక్రోర్ధ్వపుష్టాదిరహితో బ్రాహ్మణాధమః । జీవన్మౌనవచఽదాల స్సర్వకర్మసు గర్హితః । చక్రసంసౌరహీనస్య ద్విజత్వం నిష్ఫలం భవేత్ ॥

తా ॥ జంభ్యములేకనే చక్రములేకనే దేనిని ధరింపగూడదు. ఈ రెండు లేని విప్రీడుచండాలత్వమునొందును, విధిచేత శంఖచక్రములను ఉర్ధ్వపుష్టాకమును యజ్ఞోపవీతమును బ్రాహ్మణుడు ధరింపవలయును; చక్రీలాంఛనములే నివాని ద్విజత్వమునిష్ఫలమగును; శంఖచక్రధారిగాని వానిని శ్రాద్ధమునందు భుజింపజేసినవాడు, రేతోమూత్ర పురీషములనుపితృదేవతలకిచ్చినవాడౌను, శంఖచక్రోర్ధ్వపుష్టాదిరహితుడు బ్రాహ్మణాధముడు, బ్రతుకుచునే చండాలముడు.

సర్వకర్మలయందునిందితుడు; చక్రసంసారరహితుని ద్విజత్వము నిలవ్వుచు గును.

—వృద్ధపరాశరః—

శ్లో || అగ్నినై వత్ససంతస్తం చక్రమాదాయవై ఽవ్విజః । ధారయేత్సర్వ
వర్ణానాం హరిసాలోక్య సిద్ధయే । ఉపవీతశిఖి విప్రశ్చక్రలాంఛనసం
యుతః । చక్రలాంఛనహినస్య విప్రస్య విఫలాః క్రియాః.

తా || విష్ణుసాలోక్య సిద్ధిార్థం బ్రాహ్మణుడు అగ్నితప్తమైన చక్రము
నుధరింపవలయును. యజ్ఞోపవీతము గలవాడుగనుజుట్టుగలవాడుగను చక్రలాం
ఛనములతోగూడిన వాడుగను కావలయు. చక్రలాంఛనములేని విఘ్నానిక్రియలు
నిష్ఫలములు.

—వృద్ధమనుశ్చ—

శ్లో || ఉర్ధ్వపుండ్రాంతథా చక్రం నిత్యం ధారయ తేనరః । తేనతస్యాశుచి
ర్మశ్యేచ్ఛ భవస్యవివర్ధతే ||

తా || ఉర్ధ్వపుండ్రమును చక్రమును ధరించినవానికి పాపముపోయి మే
లుకలుగును.

—శంఖః—

శ్లో || ఉపవీతాది వర్ణార్యాశ్శంఖచక్రగదాదయః । బ్రాహ్మణస్య విశేషేణ
వైష్ణవస్య విశేషతః ||

తా || శంఖచక్రగదాదులు ఉపవీతమువలె ధరింపదగినవి. ఇవి బ్రాహ్మ
ణునికి విశేషముగాను వైష్ణవునికి అంతకంటె ముఖ్యముగాను చెప్పబడినది.

—శాండిల్యః—

శ్లో || పశువు త్రాదికంసర్వం గృహేవాపకరణానిచ । అంకయేచ్ఛంఖ
చక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్ఛ వైష్ణవం.

తా || పశువుత్ర గృహేవాపకరణములు మొదలగు వానికిని శంఖచక్ర
ధారణము చేయవలయు, ఆవస్తువులకు వైష్ణవమని పేరు పెట్టవలయును.

—హరీతస్త్పతౌ—

శ్లో || ప్రతప్త శంఖచక్రాది హేతుభిర్మంత్రముచ్ఛరత్ । దక్షిణేతుభుజేచ

క్రంవామాంసేశంఖమేవచ । గదాంచబాహుమధ్యేతు హృదయేనం
దకంతథా । మస్తకేతుతథా శార్ఙ్గమంకయేన్యమలంతథా ఏవంతా
వత్క్రియా కార్యవైష్ణవీ ఖలుపాపహా ॥ అనంకయిత్యాచక్రేణయ
తిరచితకర్మసంచరేత్ । తత్సర్వంయతివిఫల మిష్టాపూర్తాదికం
నృప । అచక్రధారిణో విప్రాస్సర్వకర్మసుగర్హితాః । అవైష్ణవత్వ
మాపనోనరకంచైవ గచ్ఛతి॥

తా ॥ తప్తశంఖచక్రాదికములలో వస్త్రోచ్ఛారణ పూర్వకముగ దక్షిణ
భుజమునందు చక్రమును వామభుజమునందు శంఖమును బాహువధ్యమునందు
గదను హృదయమందు నందకమును శిరస్సనశార్ఙ్గమునుధరింపవలయును; ఇట్లు
ధరింపనివాని ఇష్టాపూర్తాది క్రియలు వ్యర్థములగును అట్టివాడు అవైష్ణవత్వ
మునొంది సర్వకర్మలయందు నిందితుడై నరకము నొందును.

— నారదః. —

శ్లో ॥ సువర్ణరౌఢ్యతామ్రాద్యైః కృత్వాశంఖంసుధ్వనం । ద్విజాతిరేకజా
తిశ్చబిభృయాదగ్నిసంయుతమ్ ॥

తా ॥ శంఖమును సుదర్శనమును బంగారముతోగాని రజతముచే గాని
నిర్మించి అగ్నితప్తములైన వానితో ద్విజులుమొదలగు వారు అఙ్గితులుగా
వలయును.

— హరివంశే. —

శ్లో ॥ నానాదేశసముద్భూతా బ్రాహ్మణాః త్మత్రియావిశః । చక్రాంకితాః
ప్రవేష్టవ్యాయావదాగమనంమమ.

తా ॥ నానాదేశోద్భవులైన బ్రాహ్మణ త్మత్రియవైశ్యశూద్రులును శంఖ
చక్రాంకితులైన వారునేను వచ్చునంతలో ద్వారకలోప్రవేశింప చేయవచ్చు
నులేనిరవాలనుప్రవేశింపచేయరాదు, అని సుశ్రీకృష్ణవాక్యము.

— శ్రీభాగవతే. —

శ్లో ॥ చక్రాంతస్య సాన్నిధ్యే తపః కుర్యాత్ప్రయత్నతః । స్నానం
దానంత పోషణామస్తత్సర్వం చాక్షయంభవేత్ ॥ సంవత్స
రేణ యత్సాపం మనసాకర్మణాకృతం । తత్సర్వం నశ్యతేతేషాం

సకృచ్చక్రాంత దగ్ధనాత్ । జ్వరదాహభయంచైవ చోరాగ్నిజభ
యంతథా । సర్వంతత్రశమాయాం యత్రచక్రాంతివోవసేత్ ॥

తా ॥ చక్రాంతితుడు నివసించుచోట, తపస్సొనదానఁజూచుచు
అక్షయములగును, సంవత్సరమునుంచి చేసిన మనఃపాపముకాయక పాపము
చక్రాంతితునిన్ననిధిలోనశించును, జ్వరాగ్నిచోరాదిభయములుగూడనశించును.

— బ్రహ్మాండేరుద్రః —

శ్లో ॥ ససాక్షోద్విష్టుసామీశ్యం మృతపితౄలభేత్సదా । విష్ణుచక్రాంతితం
దృష్ట్యాయోభ్యుత్థాయకృతాంజలిః । స్వకీయం కులముద్భవ్యబ్ర
హ్మలోకే ముహూయతే । చక్రాంతిభుజాయస్త్రిక్ పక్షిమధ్యే
తుభుంజతే । సాపక్షీస్సర్వలోకేషు దేవపక్షిమగీయ్యతే । బ్ర
హ్మచారీగృహస్థోధవాన ప్రస్థోధవీతుకః । అవశ్యం ధారయేచ్ఛక్ర
మగ్నితప్తమతంద్రితాః ॥

తా ॥ విష్ణుచక్రాంతితుని చూచి నమస్కరించినవాడు చనిపోయినతన
తండ్రితోగూడ బ్రహ్మలోకమునందు బూజ్యుడగును, తనకులమును ధరించును
ఏజన సమూహమునందు చక్రాంతితులు భుజించుచున్నారో అపంక్తినిదేవతు
లుపొగడుచున్నారు, బ్రహ్మచారి గృహస్థవాన ప్రస్థయతులు జాగరూకులై
అగ్నితప్తమైన చక్రమును ముఖ్యముగా ధరింపవలయును.

— వరాహే —

శ్లో ॥ అంకయేచ్ఛంఖచక్రాభ్యాం దక్షిణేతరపార్శ్వయోః । తద్ధారణా
న్మహాపాపాన్తుచ్ఛయే నాత్రసంశయః । వాసుదేవాంకనంకుర్యా
దాత్మనో బాహుమూలయోః । పోశ్వమేధఫలం ప్రాప్యవిష్ణులో
కేమహూయతే ॥

తా ॥ రెండుభుజములయందును తప్తశంఖచక్రముల ధరించినవాడుస
ర్వపాపవిముక్తుడై అశ్వమేధఫలమునొంది విష్ణులోకము నందు బూజ్యుడగు
చున్నాడు.

— ఆదిత్యపురాణే —

శ్లో ॥ చక్రాదీధారయేచ్ఛిహో లలాటే మస్తకేభుజే । పాతకాదివిశు
ద్ధ్యర్థం భక్తశ్లేశవివాశనం ॥

తా॥ పాపవిముక్తికొరకును, సంసారవిముక్తికొరకును, తత్త్వచక్రాదులను బ్రాహ్మణుడు లలాటమస్తకభుజములయందు ధరింపవలయును.

—భగవద్వాక్యం—

శ్లో॥ విష్ణోనాయ దివాత్మతో వైశ్య శూద్రస్తథైవచ | అన్యేసంకరజాతాశ్చ చక్రాంకామమ వల్లభాః |

తా॥ బ్రాహ్మణ తత్వీయవైశ్య శూద్రులుగాని సంకరజాతులుగాని చక్రాంకితులై రేనినాకు ప్రియులగుదురు.

—భగవాన్ ఉవాచ—

శ్లో॥ సపాద పుండ్రం కితఫాలజేశాః | సుతస్త చక్రాంకితబాహుమూలాః | అష్టాక్షరద్వాదశ మంత్రజప్యాః | మధ్యక్షవర్యాః ఖలుపూతదేహాః ||

తా॥ పాదపుండ్రముచేత అంజీతమగు లలాటముగలవారును, చక్రగాతస్తమైన చక్రములచే అంజీతమగు బాహువులు గలవారును, అష్టాక్షరద్వాదశమంత్రములు జపించువారలు నాభస్తులులలో శ్రేష్ఠులని, చెప్పబడియున్నది. ఇంకా విశేషముగా చెప్పియున్నవానిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే నాయలేదు.

—శ్రీశిల్లలోకంజీయర్ సాయించినశ్రీవైష్ణవసమయాచారసింధు మునందు.—

ఇన్ద్రవైదికోత్తమరాయ్ వేదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యరాయ్ సర్వస్వామియాన ఎంబెరుమానార్ దర్శినత్రిత్ అస్వయిత్తు ఆహ్వాన్ కళుం ఆచార్యరుకళుం అరుళిచ్చెయ్దదివ్య శ్రీసూక్తికళాననాలాయి రప్రభందంగలైయుం అభ్యసిత్తు తద్యదార్థసత్సం ప్రదాయసిద్ధజ్ఞానానుష్ఠానానభిజ్ఞరాయ్ తత్తత్ జ్ఞానానుష్ఠానం గళుకు-శేరాదపడియాన విపరీతార్థంగైశ్శోలి అవైదికమాయిరుకీర శంఖచక్రధారణ దుర్గాదిదేవతాంతర ప్రియమాన మధ్యమాసాధ్యశుద్ధ ద్రివ్యాహారాభి లాషికళాయ్ వజ్రాశ్రమంగైయజ్ఞీత్తు విహితావి విహిత విచాగానభిజ్ఞరాయ్ ఇప్పడి దురాహరదుర్ విషయకప్రవణరాయ్ ధుర్ మత స్తరాయ్ యిరుకు-మత్తాలవర్ కళుకు-దేవతాంతరపరత్వశంకైయుండా యిరుకు-మదుసిద్ధం; ఆకైయాలె అవర్ కై అరకు-రశురరాగవమిప్పడినిచ్చయికు-కు-రైయిల్ రై అనిసాయించినప్రకారముగనుండువాల్ల వద్దలవైదికవ

క్రదారణాదులను చేసుకొనక. భగవత్సామ్రాజ్యమునందు “చక్రాదిధారణంపుం
సాంపరసంబంధవేదనమ్. పతివ్రతానిమిత్రం హేవలయాదివిధూషణమ్” అనియు
“పశ్చాచ్ఛనేన సూత్రేణ కృత్వాగ్నిస్థాపనాదికమ్. చూలముం నేత్ర హుత్వా
జ్యోతతః ప్రత్యక్షరాహుతః । ఏకాపునశ్చ సర్వే పౌరుషీశ్చ మోదతః । హుత్వా
త్రివిష్ణుగాయ త్రావైష్ణవై శ్చాపి హేతిభిః । వేదాదిభిస్తథామ న్త్రైస్తథై
వజుహుయాధ్యుతమ్ । చక్రంచపాశ్చ జన్యం చతస్త్విన్నోనిషీషేత్ । పున
శ్చ పూజా కర్తవ్యాగర్థపుష్పహారకైః” అనియు “అగ్నినైవతమంతప్రంచక్ర
మాదాయనైః జిః । ధారయేత్సర్వవర్ణానాం హరిసాలోక్యసిద్ధయే స్వా
గ్నోకుర్యాద్భక్తిచారీ తప్తచక్రాభరణమ్ । స్వాగ్నోకుర్యాద్భక్తిహీత
ద్వత్ వానస్థస్తథైవచ । దేవాలయాగ్నో కుర్యాత్తుయతి స్తప్తాభరణ
మ్” అనియు “అథ శ్రీసూద్రసంకీర్ణ నిర్మలవతితాదిషు । అనన్యేనాన్యదృష్టా
చ । కృతాపినకృతాభవేత్ । అతోన్యత్రాను విధివత్కర్తవ్యాశరణాగతిః” అ
ని శంఖచక్రాద్యంకనము నైదిక మంత్రసాద్యమూహు పూర్వకమును ప్ర
తిష్ఠితసుదర్శన పాంజరజన్యసిర్ వర్తనీయమునుగాన తస్యోష్ఠా మూహం
గకమంత్రాధికారములేని వారలను ఏర్పరచినటులై తె ఆయేర్పాడు భగవదా
జ్ఞానూపమగు వైదికమర్యాదలకు విరోధమానని, ఆ వ్రతమప్రమాణముగలం
గీకరించిన వేదమునందు “ఆచార్యోవేదసంపన్నః” “ఆచార్యవాన్ పురుషోవే
ద” “తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్సమితృణి శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠ
మ్” అని వేదసంపన్నత్వాదులను, అపస్తంభసూత్రమునందు “అభిజనవిద్యా
సముద్ధితం సమాహితం సంసూరారమిషేత్” అని అభిజనవిద్యాకృతములను
ఆచార్యునికిలక్షణములుగా సాయించియుండుటయును, పావ్లోత్తరమునందు- ఆ
చార్యోవేదసంపన్నోవిష్ణుభక్తోవిమత్సరః । మస్త్రీజ్ఞోమస్త్రీభక్తత్వసదామ
స్త్రీశ్రీయశ్శుచిః । సత్సంప్రదాయసంయుక్తోబ్రహ్మవిద్యావిశారదః । బ్రాహ్మ
ణోవీతరాగశ్చ క్రోధలోభవివర్జితః । ఏవమాది గుణైర్ముక్త ఆచార్యస్స ఉతా
హృతః” అని ఆచార్యుడు వేదసంపన్నుడై బ్రాహ్మణుడై విష్ణుభక్తుడై, తిరు
మస్త్రీర్గజ్ఞానా నుష్టానములు గలవాడై సత్సంప్రదాయ సంయుక్తుడై బ్రహ్మ
విద్యా విశారధుడై వీతరాముడై క్రోధలోభవివర్జితుడై యుండు అభిజనవిద్యా

వృత్తములుగల అగ్రవర్ణస్థులె ఆచార్యపదమునకర్హులనికెప్పియుండదునుపర్య
లోచించి శ్రియఃపతినియమనముచే “గురూర్ధ్వోమాధ్వోహరిరసఘజీవేనసహి
తః | నుకారార్ధోహేతుస్సహఘటకభావేనజఇతిభువిప్రదుర్భుతంవదతి సహి
రామానుజఇతిప్రసిద్ధోనఃపాయాత్ప్రబలతరసంసారభయతః” అనిసాయించి
నప్రకారము పురుషకారణపాయవేషములతో ఆచార్యరూపముతోతిరువవతరిం
చినవారలై “అచినోతిహిశాస్త్రార్థా | నాచారేస్థాపయత్వపి | స్వయమాచర
తేయస్తు ఆచార్యస్సభిధీయతే || గుశబ్దస్త్వంభకారస్యాదుశబ్దస్త్వనిరోధకః |
అధకారనిరోధిత్యాద్ధురుతిత్వభిధీయతే ||” అనుప్రమాణప్రకారముఆచార్యగు
రుశబ్దములకుముఖ్యవాద్యులైవేదాద్ధసంగ్రహ, గీతాభాష్య, శ్రీభాష్యాదులచే
వేదబాహ్య కుదృష్టులు శ్రుతిగీతసూత్రములకుపద్య కల్పించిన అపార్థములను
నిరసించి అనాదిసిద్ధమగు యధార్థార్థములను బయలుపెట్టిన “విష్ణు శ్ఛేషీతదీ
య్యశ్శుభగుణనిలయో విగ్రహస్త్రిశతారిః | శ్రీమాన్ రామానుజార్యఃపదకమల
యుగంభాతిరవ్యంతదీయమ | తస్మిన్ రామానుజార్యే గురురితిచపదం భాతి
నాన్యత్రతస్మా | చ్చిష్టంశ్రీచక్లరూణాంకలమిదమఖిలం తస్యనాధస్య కేషః ||”
అనుప్రకారము పరత్వము శ్రియఃపతియందుప్రకాశించునట్లు గురుత్వము తమ
యందుప్రకాశించిన గురుకుల శేషియై “అర్వాక్షోచుత్పదసరసిజద్వస్త్రమాశ్రి
త్యచూర్వేమూర్ధ్నాయస్యా స్వయ ముపగతా దేశికా ముక్తిమాపుః సోస్థియం
రామానుజమునిరపి స్వీయముక్తిం కరస్థాం యత్సప్తస్థాదమనుతకథం వర్ణ్య
తేకూరనాథః.” అనుతిరుముడితిరువడిసంబంధముచే పూర్వోత్తరాచార్యులకు
ముక్తిప్రదులై “సత్యంసత్యంపునస్సత్యంయతిరాజోజగద్గురుః | సప్తవసరస్వలోకా
నా మద్ధర్తానాత్రసంశయః” అని సాయించిన ప్రకారము జగద్గురువై సర్వో
త్తారకులై వేంచేసియుండెడు శ్రీ ఉడయవరులు.— (శివీ, త్రిమిసల్ పవరు)
రక్షశిక్షాధికారములు రెంటినికలిగిన వాగొకరు, కేవలరక్షాధికారము కలిగిన
వారొకరు, కేవలశిక్షాధికారముకలిగినవారొకరు, వీరిమువ్వరిలోనుభయాధికా
రములు కలిగినవారు, రెంటినిజరిపించేలాగునను కేవలరక్షాధికారముకలిగినవారు
వాటినే జరిపించేలాగునను కేవలశిక్షాధికారమును కలిగినవారువాటినేజరిపిం
చేలాగునను, జాతికృతబ్రాహ్మణ్యముజ్ఞానకృతబ్రాహ్మణ్యమువృత్తికృతబ్రాహ్మ

జ్యము కలిగినవారిలో జాతికృత బ్రాహ్మణ్యాదులు కలిగినవారికి తాపాది వంచనం సాగర పూర్వకముగ మంత్ర మంత్రార్థజ్ఞానానుష్ఠానముల నుపదేశించెడు యోగ్యత కలిగియుండడమును, కేవలజ్ఞానకృత బ్రాహ్మణ్యము కేవలవృత్తికృత బ్రాహ్మణ్యముగలవారికి— “ఉయ్యసినై వృణ్ణాకిలుజ్ఞురుక్కల్ తమ్పతతై । వై యుమస్సుతనై ॥ యిందమానిల త్తీర్ । మెయ్యరై కేర్ పెయరవిల్ మా య్ ” పరమపదముజ్ఞ శుకాగ్రమ్ । కై యిలజ్ఞు నెల్లిక్కని॥” అని ఆచార్యప్రావ జ్యమున జ్ఞానానుష్ఠానములను బోధించెడు యోగ్యతకలిగియుండడమును పర్యా లోచించి, శాస్త్రశిష్టశరణ్యాభి మతములను చక్కగా తెలిసిన పరమభాగవతు లగు తిరుక్కచ్చినంబి తిరువళ్లము నెరుగుటకై శ్రీఉడయవరులు, తిరుక్కచ్చినంబి గారిని తమకు తిరువిలచ్చిన ప్రసాదించుమని ప్రార్థించగా “నంబియుం వారీర్ ఇతై య్మవారే ! పేరుళాళర్ పొరుళల్లాచయెనై పొరుళాకిరి అడిమైకొండదు కండవీర్ విరుంబిసి రాయును” కిమత్రాభిజాయ న్తేయోగిన స్సర్వయోనిషు । ప్రత్యక్షీ తాత్తనాధా నాం నై పాంచి న్త్యంకులాదికమ్” ఎన్ గిరపడియే ఆత్మ గుణత్తుక్క శేర్ నిరుదుల్ల పరవ నైదిక సిష్టయై ఉడయరాయ శెయ్యనిన త్తీరా యినుం, వర్ణాశ్రమత్తుక్క అదుత్తవైదిక మర్యాదైక్క పొడిదిరాదదెన్టు వి లకిరి యరుళినారెన్టుం” సాయించిన దానిని పిమ్మట తేవపెరుమాళ్ల తిరువు ల్లమును నెరుంగుటకై శ్రీపుడయవరులు తిరుక్కచ్చినంబిగార్లతో దాసునికి కొన్ని సంశయములు కలవు అవియేవియని తేప్పెరుమాళ్లకు విన్నపముచేసి తెలిసి కొనివచ్చి సాయించ వలయునని ప్రార్థించినపుడు తేప్పెరుమాళ్లు తిరుక్కచ్చినంబిగారితో “సహజదాస్యతై యుడయనాయ్ ఛన్దానువర్తనంపణ్ణియి రుప్పానారుత్త నాంసాదీ పనుడనే విద్యాభ్యా సంపణ్ణినాపేళై పలవి డంగళియిం సకలశాస్త్రంగళేయుం సకృతాగలత్తిరై ఉల్లపడి అరిందిరుప్పా నారుత్తన్ నమ్మై కేటకిరా నిత్తనై పరత్వంనామే దర్శనంబేధమే ఉపాయంప్ర పత్తియే అత్తిమన్మృతి శ్చేదాశరీరా వసానత్తిరే మోక్షం పెరియనంబిగళే అత్రయిప్పదు” అని సాయించిన వానిని తిరువుళ్లము లోపర్యాలోచించి శ్రీ ఉ డయవరులు అభిజన విద్యాకృతములుగల అగ్రవర్ణస్థులలో నేర్పరచిన డెబ్బ దినాలుగు సింహాసనాధి వతుల సన్నిధులయందును వారి యపరావతారులగు శ్రీమణవాళ మహామునులు నేర్పరచిన అష్టదిగ్గజముల సన్నిధులయందును వంచ

సంసార సంపన్నులై “శ్రీమన్నారాయణ స్వామీదాసస్తవమసీతస్యవై! ప
రమీపుస్తమేవార్థ మనుకూలో విసర్జయత్ । ప్రాతికూల్యం నువిప్రభస్యం
ప్రాప్యశరణంహరిం । వ్రజసస్యైవవరణాతత్రైవాత్మాసమర్పయ ॥ నిత్యం
విష్ణుంపరంకర్తకురునిం ద్యానిమాకృధాః ॥ యజస్వనిత్యమాత్మై శంమారంసీర
న్యదేవతాః । లక్ష్మ్యస్వలత్తైర్భర్తురక్షీప్తామాన్యలత్తడై ॥ ఉపాస్యవైష్ణవా
స్నిత్యమసోమోహసీనరః ॥ ప్రత్యాదేశంప్రణమ్యోమిత్యక్వాత్వానం నివేద
యేత్” ఇత్యాదికల్పితవచనముల ప్రకారమును.

— సాత్వికబ్రాహ్మవిద్యావిలాసము. —

వేదముమొదలు శిల్పశాస్త్రమువరకు శాస్త్రములన్నిగలవో అవియన్ని
యు సామాన్యకారముగ వైదిక కర్తవ్రతిపాదక శాస్త్రములని చెప్పబడు
ను “వైదికశబ్దమునకు వేదమే హేతువుగానుండ తక్కినశాస్త్రము లెందుకనిన
అవేదాగ్రమునే బ్రహ్మాది దేవతలను దక్షమరీచిమొదలగు నవప్రజాపతులను
వశిష్టాదిబ్రహ్మములును, స్వామింభు వాదిమనువులును, జనకాదిరాజము
లును తమబుద్ధులకు గోచరించినమాత్రము, లోకోపకారముగ స్మృతిపురా
ణాగమాదులు మొదలగుశాస్త్రములను రచించిరి. అవి వైదికధర్మమునకు
చేరియుండుటచే వైదికశాస్త్రములని చెప్పబడును. వీటికన్నిటికిమూలము,
అనాదీయై, నిత్యమై సత్యమైయుండెడువేదమే, జీవస్వరూప, పరస్వరూప,
ప్రకృతిస్వరూపములమూడును, ప్రకాశింపచేయుటయే వీటికిప్రయోజనము.
యిందెవరికి ప్రయోజనమనిన సచ్చిదానందస్వరూపమై, సమానాధికరహిత
మై నిరపేక్షముగా యుండుటచే, బ్రహ్మమునకుగాదు జడస్వరూపమగుటచే
ప్రకృతికిని గాదు, ప్రకృతివశ్యుడై దుఃఖాకులుడై సాపేక్షుడై యుండెడు
అత్మకే ప్రయోజనకారి యగుట ప్రకాశకమై యుండును. దీపమువలె వేదము
విశేషోపకారియై యుండును, అదియెట్లనినప్రకృతి సంబంధమునకు హే
తువగు మహాపాత కోపపాతకాదులుచేయ తగదనిపింపబడుచేతను విహీ
కాముష్టిక మోక్ష హేతువులగు కర్మదుల విధించుటచేతను, వేదములుత్రై
గు్య విషయములైనది. అందు సాత్విక శాస్త్రప్రతిపాద్యమైన వస్తువేప
రబ్రహ్మము. బ్రాహ్మణజాతికి విధితమైన వైదికధర్మమునకు అధ్యంతముల
యుండును, యెవడు ప్రతిపాద్యుడో వాడే బ్రహ్మమనియు, సృష్టినితి సంహార

ములకు కర్తయేవడో వాడే బ్రహ్మమని నిశ్చయింపవలయుగావున నీక్రమమున, వైదిక కర్తాదులయందును, వేదాదులయందును సగ్గాదులయందును శ్రియఃపతేపరబ్రహ్మమని ప్రతిపాదించబడినది. సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మమువాడేయని నిశ్చయింపబడినది— వైదిక ధర్మాన్యక్ష త్వము, వాటికి మూలమైన వేదాధ్యక్షత్వమునందు ప్రతిపాదించబడెడు అశేష బ్రహ్మాన్యక్షత్వము, అందుండెడు సర్వలోక సర్వదేవతాధ్యక్షత్వము, శ్రీమన్నారాయణనియందుండుటచే శ్రీమన్నారాయణుడే సమానాధిక రహితపర బ్రహ్మమనునది నిశ్చయము. మనుయాజ్ఞవల్క్యులు శ్రీమన్నారాయణ చిహ్నమంత్రపూజావిశేషములతో స్మృతీహాసపురాణాదులయంది తరదేవతల చిహ్న మంత్రపూజావిశేషములును చెప్పుటకుకారణమేమనిన, ఆమను యాజ్ఞవల్క్యుదులు వేదవాక్య తాత్పర్యములను తెలుసుకొని వేదపురుషుని హృదయమును తెలిసికొని, దేవ, దానవ, మానవుల యపేక్షితములను తెలిసికొని యధికారాను గుణముగ పరమవైదిక, వైదిక, విశ్రవైదిక, శైవ, పూజాదులను స్మృతేతిహాస పురాణాదులయందు విధించియున్నారు. వేదపురుషుని హృదయ మెట్టిది వేదవాక్యతాత్పర్యమెదియనిన, వేదపురుషుడు స్వగత కర్తకాండ, జ్ఞానకాండములు రెంటిచే, విహికామష్టికమోక్ష ఫలసాధనములను విధించెను. యది యెట్లునిన పూర్వకాండమునందుతామసవాక్యములచే విహికలకు, రుద్ర, దుర్గా, గణపతి, తేత్రపాలకాదుల లాంఛనమంత్రపూజలు విధించినది. రాజసవాక్యములచే ఆముష్టికులకు చతుర్ముఖ సురేంద్రసూర్యగుల లాంఛన మంత్రపూజలు విధించినది. జ్ఞానకాండములోని సాత్విక వాక్యములచే ముముక్షువులకు శ్రీమన్నారాయణుని లాంఛన పూజామంత్రములను విధించెను. ఋషుల వేద తాత్పర్యములను తెలిసికొని యిహలోక సుఖము నపేక్షించువారలకు రుద్రదుర్గాదిపూజలును, విశేషించి, మోక్షాపేక్షగలవారలకు విష్ణుపూజయును, కేవలము ఆముష్టికులకందరికిని దేవతాంతరములను చేర్చి, యజ్ఞాదికర్తములను విధించిరి. ఇహలోకభోగములను, స్వర్గాదిభోగములను, మోక్షమును అపేక్షించు వారలకు, తమోవైదికమునదుర్గాగణపతులును, సాత్విక వైదికమున శ్రీమన్నారాయణుని, రాజసవైదికమున చతుర్ముఖ సూర్యగులును చేర్చి పంచపూజగావిధిం

చిరి. ఇది మిశ్రవైదికమని చెప్పబడును. పరమ వైదికులగు వైష్ణవులకు ఫలముప
రమృదము. వైదికులకు ఫలములు స్వర్గాది బ్రహ్మలోకపర్యంతమగునా ముష్టి
కమోక్షములు. మిశ్రవైదికులకు ఫలములు ఐహికాముష్టికమోక్షములు చూడు
నుక్రమముగానగును.

వైష్ణవులకు ఫలము కైలాసము శివలోకము,

పరమవైదికులు మోక్షమొకటియే యపేక్షించువారు.

వైదికులు ఆముష్టికమోక్షములు రెంటిని యపేక్షించువారు.

మిశ్రవైదికులు, ఐహికాముష్టిక మోక్షములు మూటినియపేక్షించువారు

తామనులు, ఐహికమొకటియే యపేక్షించువారు.

వైష్ణవులు కైలాసమును శివలోకము నపేక్షించువారు.

పరమ వైదికము సద్యోముక్తికి హేతువుగానుండును.

వైదికము క్రమముక్తికి హేతువుగానుండును.

వేదమిట్లు సకల ఫలసాధనములను ప్రతిపాదించుటచేతనే వేదముప్రబల
ప్రమాణము. ఈసాత్త్విక ధర్మలాంఛనముల నొకమూలయందు చూపించినమి
శ్రవైదిక వైవప్రమాణ వాక్యములకు గతియేమనిన, సత్త్వ, రజస్తమోమిశ్రగు
ణములు పరస్పర విరుద్ధములుగా నొకటి కొకటి చూపించుకొను చునుండునది
యే హాజముగా నుండును. అది ఆశ్చర్యముకాదు. ఇందు విశేషగుణముగలధ
ర్మములను గ్రహించునదియే సత్పురుషలక్షణము.

కొందరాత్మయే బ్రహ్మమనిచెప్పుదురు, అదివాదమాత్రమింతియకాని వై
దికముకాదు. సకల మతస్థులకును సకల సమయస్థులకును ఆయామతములకు తగ్గి
న ఋషిప్రోక్తాగమములును, శాస్త్రములును కలవు, యీమాయావాదులకై
తే ఒకమాయావాదశాస్త్రమని యొనను, ఒకమాయావాద ఆగమమనియొన
ను, ఒకమాయావాద సంహితయని యొనను ఒకమాయావాదేతి హాసమని
యొనను తిన్నట్లేచ్చట వైన ప్రతిపాదింపబడలేదే, వారు వాదించుటకుబలమే
మనిన వైదికశాస్త్రములకు విపరీతాధములును కల్పించి యుక్తిబలముచేవా
దింతురు. వారు చెప్పుడు యధములు యధార్థములు కావోయనిన శావు, అ

దియెట్లనగా, అనాదిగాయుండు వైదిక కర్మములయందుఁగి పాస్యపాసకజీవ పరభేదములు వ్యక్తముగా నుండుటచే తాముదానిననుష్ఠించుచుండుట యస త్యములని చెప్పుకొనుచుందురు. ఆలాగు వైదికములసత్యముల నిచెప్పకుండి లేని వారలందైవతశబ్దమాయావాదమునిలువనేరదు. వేదవైదికప్రపంచములుప్రత్యక్షముగానుండ అన్యతమని చెప్పుటయెట్లనిన, నది వ్యవహారదశయనియు, పారమార్థిక దశయనియు, బ్రహ్మమునకు రెండు దశలు కల్పించి చెప్పుదురు. బ్రహ్మమునకు రెండుదశలు చెప్పవచ్చునాయనిన, వాటికి వ్యవహారదశ అబద్ధమనియు చెప్పుదురు, అబద్ధమని చెప్పెడు వస్తువులేకుండ వలయుగాక ప్రత్యక్షముగానుండుట యెట్లనిన, కలదని తోచునది భ్రాంతియందురు. భ్రాంతియగుట యెట్లనిన శుక్తియందు రజతముకల్పనా భ్రాంతిలక్షణమని చెప్పుదురు. భ్రాంతి అనెడు గుణము గలిగినది భ్రాంతుడనెను నొక గుణియుండుట ప్రసిద్ధమేకదాయని నాని మాయోపాధిశక్తిబలముచే జీవుడైనట్లు తోచునింతియకాని యిది బ్రహ్మమేయని చెప్పుదురు. అఖండ శుద్ధ నిత్యపరమానంద స్వరూపమైన బ్రహ్మమునకు జీవత్వము కల్పించెడు ఉపాధిరూపమైన మాయ యొకటి కలదు కదాయనిన, కలదనిచెప్పుదురు. కలిగినది అదైవతమాయా వాదమునకు భంగముకలుగునే యనిన, యుక్తితోచకనది యిర్వచ నీయమనినోరుమూసుకొని ఊరకయుండురు. ఇంతియేగాక, మాయావాదము నింతకు మించలేదునుమీ.

పాద్యే—“మాయావాద మసచ్చాస్త్రం ప్రచ్ఛన్నం బౌద్ధమచ్యుతే ।

పరమాత్మజీవ యోరైక్యం మయాత్రప్రతిపాద్యతే॥

వేదార్థవన్తహితాస్త్రం మాయావాదమ వైదికమ్ ।

మయాత్ర కధితంజేవీ అసతాంవాశాకారణాత్ ॥

బ్రహ్మణశ్చ పరంరూపం నైర్గుణ్యం వత్స్యతేమయా ।

సర్వేజగదు పద్రత్వం మోహనాంధం కలాయుగే॥”

—అదైవత మతమునందు ప్రమాణము.—

“మచ్చానిర్వచ నీయ్యావవాస్తవీ త్రివిధామతా ।

క్షేయామాయాస్త్రీ భిర్భూతై శ్చాత్రితయాక్తిక తాక్తికైః॥”

—తత్వ శేఖరమునందు.—

అవిద్యానివ ర్తియే మోక్షమనెడుపక్షమను రూపపన్నము, అవిసుఖరూపము కానందున సుఖసాధనమనకూడదు. బ్రహ్మమునకు సుఖములేనందున, సుఖముండేనేని బ్రహ్మము సవిశేషమగును. తిరోధానని వృత్తిమోక్షమనెడు పక్షముచేరదు. సుఖరూపము కానందుచే తిరోహిత సుఖమునకు ప్రకాశకమనిన జీవుని సుఖమునకు ప్రకాశకమా, పరుని సుఖమునకు ప్రకాశకమాయనిన జీవ సుఖమునకు ప్రకాశక మనకూడదు. జీవుడు నశించుటచే. పరసుఖ ప్రకాశక మనకూడదు. అందుకు తిరోధానములేనందున. ఉపాధి ప్రదేశమునందు సుఖము తిరోహితమౌటే సర్వజ్ఞాదుకాకుండవలయు.

స్వాభావిక భేదా భేద పక్షమునందును మోక్షము పురుషార్థము కాదు. ముక్తునికి బద్ధునితో అభేదముండుటచే బద్ధుని దుఃఖముముక్తునికి వచ్చుటచే. ఈ శ్వరునికి జీవునితో భేదముండుటచే జీవుని దుఃఖము ఈశ్వరునికి వచ్చుటచే.

— దశమతదర్శిని —

భగవద వతారమగు శ్రీవేదవ్యాస భగవానులు వేదసంప్రదాయమునుప్రవర్తింపించి వేదార్థ నిర్ణయముకొరకు స్వశిష్య శైమినిమొదలగు వారిచేకర్త కాండ దేవతాకాండములను, స్వయమేవ బ్రహ్మకాండమును ప్రవర్తింపించెను. అందు సకలదేవతాంత ర్యామిమై బ్రహ్మశబ్దవాచ్యుడైన విష్ణువే సాక్షాత్తుగాను, పరంపరగాను సర్వకర్త సమారాధ్యుడనియు, కర్త స్వరూపభేదతదంగాదులిట్టివనియు దేవతా స్వరూపభేద తదుపాసనాదులిట్టి వనియు, కర్త కాండదేవతాకాండములయందు చెప్పబడియె. కర్తాన్వితదేవతులకు చైతన్యవిగ్రహాదులు లేవనియు. జీవాతిరక్త పరమాత్మ లేదనియు, కర్త జన్యాపూర్వమేఫల సాదనమనియు. జగత్తుప్రవాహ రూపేణ నిత్యమైస్పృష్టి ప్రళయములు లేవనియు. చతుర్థ్యంతాదిశబ్ద స్వరూపమే దేవతయనియు, తుర్యాశ్రమములేదనియు. దేవతులకుకర్తోపాసనాదులు లేవనియు. ఇత్యాదులులర్వా చీనభాట్టప్రభాకరాదులు షాఖ్యానమొనర్చిరి. ఈయగ్రముస్వాచార్యులగు వేదవ్యాసభగవానులకనభిమత మగుటచే, శైమినిభగవానుల కనభిమతమనియు. సేశ్వరమీమాంసాదులయందుప్రతిపాదించబడియె. ప్రకృతిపురుష కాలవిశిష్టమై జ్ఞానశక్త్యాద్యనంతకల్యా

ణగుణాకరమై పురుషోత్తమ నారాయణాదిశబ్దవాచ్యమైనబ్రహ్మమే ఉపాదాన నిమిత్త సహకారిరూపమగు త్రివిధకారణమని చెప్పి- ఈబ్రహ్మకారణ వాదము నందు మందమతులకుదర్శనాంతరములయందుబ్రహ్మకాండమునందు నిరసింపబడినది. అవియేవియనిన కపిల పతంజలి కణాద సుగత జై న వశుపతాది మతములు.

స్వీకేషవైతన్యముమాత్రమే సత్యము. ప్రపంచము ఆవైతన్యపు యవిద్యా పరికల్పితమయినందునమిథ్య వైతన్యస్వరూపమైనబ్రహ్మమే అంతఃకరణావచ్ఛిన్నమైనా, తత్ ప్రతిబింబితమయినా జీవుడయినందున జీవబ్రహ్మములకు భేదములేదు. (అద్వైతం) ఏవంవిధాద్వైతజ్ఞానముచే అవిద్యా నివర్తియే మోక్షమనడము సర్వమాయావాదులకును సిద్ధాంతము. ఇందుజీవేశ్వరవిభాగాది విషయమయిన అవాంతర పక్షములు వారించేతనే అన్యోన్య నిరస్తములయియున్నవి.

—మాయావాద ఖండనము.—

అజ్ఞానముచే ప్రపంచము కల్పితమనునది అనుపపన్నము. జ్ఞానరూపమైన బ్రహ్మమును తన్ని వర్త్యమైన అజ్ఞానము ఆవరించనేరదు. ఆవరించేనేనిదానికి నివర్తకములేదు. తేజస్సును తిమిరమావరించకాలదు. ఆవరించేనేనిఅందుకు తేజస్సు నివర్తకముగాకనుండుటచే వేరునివర్తకములేటి. శుక్తిస్వముతోచక శుక్తిస్వరూపమాత్రముతోచి, అందునరజితభ్రమముకలిగిన పిమ్మట, శుక్తిత్వముతోచితే, అదినివృత్తమగును. అట్లు బ్రహ్మస్వరూపము, సదర్శకముకానందున స్వరూపమాత్రముతోచితే ప్రపంచ భ్రమము ప్రతిబద్ధమగును. అదితోచకుండానేని భ్రమహేతువులేదు. గనుక ప్రపంచ భ్రమమనుపపన్నము.

కాచాది దోషము సత్యమగుటచే భ్రమహేతుత్వము కూడును. అవిద్యా ఖ్యదోషము, మిథ్యయగుటచే భ్రమహేతుత్వముకూడదు. అదికూడునంటేబ్రహ్మస్వరూపమైన అధిష్టానము మిథ్యయని, అంగీకరించినాప్రపంచభ్రమము కలుగవచ్చును. అవిద్యానివృత్తి బ్రహ్మస్వరూపమునకంటే అతిక్రమానతిక్రమాఅతిఅతిక్రమమగునేని అది సత్యమంటేఅద్వైతహాస్రసంగించును. మిథ్యయంటేమేనిదోషముమిథ్యయగును. అదిబ్రహ్మస్వరూపానితిక్రమమనల్పము.

బ్రహ్మస్వరూపము నిత్యమగుటచే తత్వజ్ఞాన సాత్వత్వము భగ్న మగును. ఈ తత్వజ్ఞానము ఉపదేశా సంభవముచే దుర్బటము గీతాచార్య ప్రభృతులకు తత్వజ్ఞానము కలిగి యుండెనేని స్వవ్యతిరిక్త మొకరును లేనందున వారిని గూర్చి యుపదేశము కూడదు. తత్వజ్ఞానము లేకుండెనేని అజ్ఞాదయినందున నుపదేశింప జాలరు. ఒకరికిన్ని తత్వజ్ఞానము కలుగ లేదని చెప్పెడుపక్షమునందునిప్పుడెవరికిని తచ్చ్రవణాదిప్రవృత్తికూడదు. జ్ఞానము కలిగినా మోక్షము కలుగలేదంటే శుకాదులు ముక్తులయినారనెడు ప్రసిద్ధి కూడదు. వాక్య జన్య జ్ఞానము మోక్ష సాధనమైతే ధ్యానాది విధులు వ్యర్థము లగును. అపరోక్ష భ్రమమునకు పరోక్షమయిన వాక్య జన్య జ్ఞానము నివర్తకము కానేరదు. శబ్దజ్ఞానమునకు అపరోక్షత్వము గోవునకు అశ్వత్వమువలె అసంభావితము. ధ్యానాది విధులు అద్వైత సాక్షాత్కారార్థమనునదియు ననుచితము ధ్యానాదులు భేద వాసనా దాయక ములగుటచే.

ప్రత్యక్షాది సకల ప్రమాణముల యందును విశిష్ట వస్తువే విషయమై నందుచే నిర్విశేష వస్తు విషయమునకు ప్రమాణము లేదు. చైతన్య స్వరూప మాత్రమునందు యోగాచారునికి మాయా వాదులకును వివాదము లేదు. ఇక చైతన్యము తుణిక మనెడు యోగాచారుని గురించి చైతన్యము నిత్యమని మాయావాదులు వాదించునపుడు సాధ్యమయిన నిత్యత్వము స్వరూపాత్మకమా? భిన్నమా? అందు స్వరూపాత్మకమంటే స్వరూపమునందు వివాదము లేనందున సాధనము వ్యర్థము. స్వరూపాతిరిక్తమైతే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. నిత్యత్వ సాధకమయిన హేతువైనది చైతన్య స్వరూపమయిన పక్షధర్మమునందు లేకుండెనేని స్వరూపాసిద్ధి దోషము ప్రసంగించును. హేతువు కలిగినేని హేతుధర్మముచే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. "అయం ఘటః", అనెడు ప్రతీతి మొదలగు ప్రత్యక్షములు ఇదమిత్థమని గోచరించుటచే నిర్విశేష వస్తువుయందు ప్రమాణము కానేరదు. ప్రకృతి ప్రత్యయ రూపముచేతను పదవాక్య రూపముచేతను విశిష్ట బోధకమయిన శబ్ద ప్రమాణమునందు నిర్విశేష వస్తువునందు ప్రమాణము కానేరదు. గాన సంసారబంధముమిథ్య.

అందుకు నిర్విశేష బ్రహ్మజ్ఞానము నివర్తకమని చెప్పగూడనందున ఉపాసన జన్య భగవత్ప్రసాదమే సత్యమై కమాది రూపమయిన సంసారమునకు నివర్తకమని అంగీకరించ వలయు. ఈమాయావాది మతదూషణము భాష్యాదులయందు బహు విధములుగా విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

విశిష్టాద్వైతమునందు బ్రహ్మము చిదచిత్ శరీరకత్వేన ఉపాదానము గను సంకల్పాశ్రయత్వేన నిమిత్తముగను కాలాది విశిష్టత్వేన సహకారిగను ఇట్లు త్రివిధ కారణముగా నుండును. అపృథక్ సిద్ధ సంబంధముచే అవస్థాశ్రేయముగా నుండునది ఉపాదానముగాన ఘటమునకు వృత్తిండము ఉపాదానమాత్రమై ఘాతల మనుపాదానముగా నుండును. సర్వ ప్రయోగానుగతమయిన ఉపాదానశబ్దార్థము ఒప్పుకొనవలయుగాన అపృథక్ సిద్ధ సంబంధము వివక్షితము. నిమిత్త కారణమునకు ఉపాదాన కారణమునకు భేదము వృత్ పిండమునకు కుమ్మరవానికి శరీర శరీరభావము లేనందుచే వచ్చినది. కించ వాటికి భేదనియమములేదు. కాలమునకు స్వసంయోగమునందు కాలత్వేన నిమిత్తత్వమును ద్రవ్యత్వేన సమవాయి కారణత్వమును వైశేషికు అంగీకరించినందున బ్రహ్మపు అభిన్ననిమిత్తో పాదాన కారణత్వమునకు ఉపాదానాభిని శ్రుతియే దృష్టాంతముగ చెప్పుటచే స్వశరీర పరిణామ యితృత్వ రూపియైన అభిన్న నిమిత్తో పాదానత్వము శ్రుత్యభీమతముగా నుండును మృత్పిండము స్వయంశరీరి కానందుచే ఉపాదాన మాత్రముగా నుండును. కుమ్మరవాడు మృత్పిండ శరీరకుడు కానందుచే నిమిత్తమాత్రముగా నుండును. ఉర్జ నాభియైనది పరిణామ శరీరకమై పరిణామయితా యైనందున అభిన్న నిమిత్తో పాదానముగా నుండును. అది దృష్టాంత మగుటచే బ్రహ్మము స్వశరీర పరిణామయితాయై యభిన్న నిమిత్తో పాదానముగా నుండును. సగుణత్వాదుల సంగీకరించుటచే సగుణ శ్రుత్యాదులకు స్వారస్యము కలదు. గుణాది నిషేధ శ్రుతులు హేయగుణాద్యభావపరములు ఐక్య విధులు విశిష్టైక్య పరములు భేద నిషేధము విహితైక్య విరోధి, స్వతంత్ర భేద నిషేధపరమువాద్యైత్వాది నిషేధ శ్రుతి పరిచ్ఛేదాభావ పరము. ఉత్పత్తినిషేధము కర్తృకృతౌత్పత్త్యాభావపరము. ఉత్పత్తిశ్రుతులు స్వేచ్ఛా హేతుకావతారపరములు. జీవీ

లకు పరస్పరైక్యవచనము జ్ఞానై కాకారతయా ప్రకారైక్యపరము. బ్రహ్మమునకు అద్వితీయ వచనము చిదచిచ్ఛరీరకత్వేన స్వజాతీయద్వితీయపరము. ఇట్లు శరీర శరీరులకు భేదము ఒప్పుకొనుటచే బంధమోక్షవ్యవస్థయు ఉపదేశాదులు తత్వజ్ఞానవ్యవస్థయు ఉపపన్నము. చేతనని అద్యప్రవర్తియందు ఈశ్వరుడు స్వస్వాతంత్ర్యముగా చేతన పూర్వకర్త సాపేక్షుడైనందుచే విధినిషేధ శాస్త్రవైయర్థ్య ప్రసంగములేదు. ఈశ్వరుడు నిత్యనిరవధిక కల్పాణగుణాశ్రయముండై యుండినా చేతనల యాగోపాసనాది జన్యప్రసాద దోషములు ప్రామాణికములగుటచే నిర్వికారశ్రుతులు హేయ వికారాభావ పరములు. ప్రపంచరూపేణ బహుభవనసంకల్పము సిద్ధమగుటచే వికారా పురుషార్థ నిషేధములు సాక్షాత్ సంబంధేన వికారాద్యభావ పరములు. పుణ్యపాప జన్యవయిన భగవత్ప్రీత్య ప్రీతులే స్వగత సరకాది హేతువులైనందుచే అపూర్వకల్పన మనపేక్షితము. కల్పభేదములలో ఇంద్రాది వ్యక్తుల నష్టములైనను ఇంద్రాది శరీరియైన పరమాత్మ స్థాయిగా నుండుటచే కృతకర్తృమునకును ఫలహాని లేదు. ఇంద్రాది దేవతా ప్రసాదము అవాంతర హేతువైనందున తద్వైయర్థ్యములేదు. పరమాత్మనే మనుష్యాదులకు ఇంద్రాది ద్వారముగాను ఇంద్రాదులకు అద్వారముగాను ఆరాధ్యుడగుటచే ఇంద్రాదులకు యష్టృత్వ యష్టకృత్వ విరోధము లేదు. పరబ్రహ్మమునకు చేతనని అద్య దుష్కర్త ప్రవృత్తియందు అనివర్తనము అనుమతియు స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నముగనుటచే దోషము కాదు. స్వాతంత్ర్యము దోషమనునదియు బ్రహ్మము సిద్ధిచేతనా సిద్ధించకనా, బ్రహ్మము సిద్ధించి స్వాతంత్ర్యము దోషమంటే అది బ్రహ్మ సాధక ప్రమాణ సిద్ధమగుటచే దోషముకాదు. బ్రహ్మము సిద్ధించకుండేనేని ప్రథమమున ఆశ్రయము లేనందుచే స్వాతంత్ర్యము దోషముకాదు. ప్రాతికూల్య నివృత్త చేతన విషయమునందు దయాదిగుణములు కార్యకరము లగుటచే వాటికి వైయర్థ్యములేదు. అనాదికర్తృప్రవాహ హేతుకమైన ప్రకృతి సంబంధమగు సంసార బంధము సత్యమగుటచే భగవదుపాసనాది జన్య భగవత్ప్రసాదముచే తస్మిచ్ఛృత్తియు నుపపన్నము. చేతనభేదము, అంగీకరించుటచేత వ్యక్తిభేదముచే బంధమోక్షములు నుపపన్నములు. ఇట్లు ప్రమేయస్వారస్యము

కలదు. ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములు సవిశేషవిషయములని అంగీకరించే ప్రమాణ
స్వారస్యము కలదు. ప్రమేయసత్యత్వము అంగీకరించుటచే స్వపక్ష పర
పక్ష సాధన దూషణ ప్రమాణ హనియు లేదు. భాగద్వయాత్మకమైన
వేద శరీరమునందు పూర్వభాగము మిథ్యా విషయము. ఉత్తర భాగము
మాత్రము బ్రహ్మవిషయ మగుటచే సత్యవిషయమని అంగీకరించెడు రాహు
మీమాంసకులయిన శంకరాదులవలెను వేదశిరస్సైన యుత్తరభాగము జీవా
తిరిక్త బ్రహ్మపరముగాదు. కర్మకర్తలైన జీవులనుమాత్రము ప్రతిపాదించుటచే
వేదాంతభాగము నిస్సారమని అంగీకరించేబంధ మీమాంసకులయిన భాట్ట
ప్రభాకరుల వలెగాక వేద శరీరమునందుపూర్వభాగము ఆరాధనభూతకర్మ
స్వరూపప్రతిపాదకము. ఉత్తరభాగముఆరాధ్యభూతబ్రహ్మ ప్రతిపాదకమని
అంగీకరించుటచే సమగ్రవేదశిరస్స్వారస్యమున్నుకర్మమీమాంసకర్మస్వరూప
విచారపరమనియుదేవతామీమాంస కర్తారాద్యవాంతర దేవతాస్వరూపాది
విచారపరమనియు బ్రహ్మమీమాంస దేవతా కాష్టాభూతమయిన బ్రహ్మశబ్ద
వాచ్యబ్రహ్మ స్వరూపవిచారపరమనియు అంగీకరించుటచే త్రికాండి మీమాం
సా స్వారస్యము సిద్ధము. ఇట్లు భగవద్భాష్యకారులచే విస్తరింపజేయబడి
యున్న విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమే వ్యాస భగవానులకు అత్యంతాభీమత
మగును.

అరచవతారారాధనమవశ్యకర్తవ్యమును

ప్రకరణము.

శ్రీమదుభయవేదాంతప్రవర్తక శ్రీమాన్ గోమఠం శ్రీనివాసాచార్యులువారు పరమ కృపచే సంస్కృతమునందు రచించిన అరచవతారారాధన వైభవమును, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనా చార్యోభయవేదాంతప్రవర్తకులై సకలశాస్త్ర సత్సంప్రదాయ విత్తములై వేంకటేశాయుండిన శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయరులగు, తిరువేంగడ రామానుజ జీయర్ స్వామి నియమనముచే, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది పులియంగుడి శుద్ధ సత్వం రామానుజజీయర్ ద్రవిడ భాషగా నొనర్చిన దాని నిందు నాంధ్ర భాషయం దొనర్పబడియె.

“శ్రీవేంకటాద్రినిలయ శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ తనోతుకాతుకం నిత్యం విదుషాం కరుణానిధిః । వందారు జనమందారం వందే రామానుజం గురుం సంసార సరణిక్రాంతం జగచ్ఛయా మహీరుహమ్”

శ్రీయఃపతియై అవాప్త సమస్తకాముడై అపార కారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్య దార్యాది నిఖిల కల్యాణగుణ మశూదాధియై సృష్టికి పూర్వము అచిద విశిష్టములైన జంతువులను “ శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి” అను ప్రకారము స్వానాది సంకల్పావిరోధముగనే యాదృచ్ఛికాది వ్యాజభూత సుకృత

శ్రీమదుభయ వేదాంతప్రవర్తక శ్రీమాన్ గోమఠం శ్రీనివాసాచార్యులువారు పరమకృపచే సంస్కృతమునందు రచించిన అరచవతారారాధన వైభవము.

శ్రీయఃపతిరపారకారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్య దార్యాది నిఖిల కల్యాణగుణమశూదాధిస్సర్వస్వామి, ప్రాకృతజీవ విశిష్టాజంతూకాశాస్త్ర ఫలంప్రయోక్తరితీ, స్వానాదిసంకల్పావిరోధినైవ యాదృచ్ఛికాది నాపిసుకృతైన

ముచే అద్వైతాభిముఖ్యుడైకృమముచే ఉజ్జీవీవయింపువై ఉభయ విభూతినాధు
డైన సర్వేశ్వరుడు స్వానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేద సిద్ధయధాధికార
సుకృత దుష్కృత రాశిద్వయ విజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోపయోగిజ్ఞాన క్రియా
శక్తిరూప కరణకళేబరదులనిచ్చి తదభిప్రాయ జ్ఞాపకమై సోపబ్రహ్మణమైన
వేదమును చతుర్ముఖ వ్యాసాదిరూపముగను స్వేనరూపముగనుప్రవతింపించి
తానునుహంక విభవార్చా విగ్రహాదిరూపముచే నవధరించి సత్వాదిగుణత్రయ
ప్రయుక్త రుచి తారతమ్యముచే ఉపాత్త కమఃజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాది
సాధనానుష్ఠాన పరులచే ఆరాధితుడై స్వశాసనాతిలంఘికులై పరమత మో
గుణ విశిష్టులయిన నాస్తికులను శిక్షించెడు వాడై వీరలతో వీలారసమను
భవించు కొనుచు న్నాడు. అందు ఆస్తికులలో రాజసులును తామసులును
స్వగుణానుగుణ రూపముల ననుభవించి అందు ఫలభాగికులై సంపదించు
చున్నారు. సాత్విక పరమసాత్వికు లారూపములను భగవదాత్మకములుగా
తెలిసికొని యందు అసూయా రహితులై సులభ సుశీలములై సాత్వికము

వ్యాజభూతేనాద్వైతాభిఖ్యాదిక్రమేణోజ్జీవీవయింపురుభయవిభూతినాధోవా
సమస్తకామః స్వానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేదసిద్ధయధాధికారసుకృత
దుష్కృతరాశిద్వయవిజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోపయోగిజ్ఞాన క్రియాశక్తిరూప
కరణ కళేబరంప్రదాయ తదభిప్రాయ జ్ఞాపకంచసోపబ్రహ్మణంచేదంచతురా
నన బాదరాయణాది రూపేణ స్వేనరూపేణప్రవర్త్యస్వయమపికరణగణా
తేషాతి దివ్యాత్మరూపో పి సర్వదేవస్వామీ, హంకవిగ్రహ విభవార్చావిగ్రహాది
రూపేణాధికారిణ స్సవధాయ, సత్వాదిగుణత్రయ తారతమ్య ప్రయుక్తరుచి
తారతమ్యేనోపాత్త కర్మజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాదిసాధన భేదైస్త్వైరారాధిత
స్తదభిమత ఫలాని తత్తత్ప్రాప్తురుచి మత శ్శాసనాతి లంఘన పరతా మసా
న్నాస్తికా శిక్షయానసు యన్నేభిర్వీలారసమ నుభవ న్నాస్తి తత్రాపిరుచి
మత్స్వాస్తికేషు రాజసా తామసా శ్చస్వగుణానుగుణ రూపాణి తత్తత్ప్రాప్త
వేదినో నిషేధిన్యాం తవత్ఫలభాగిన స్సంసరంతి సాత్విక పరమసాత్వికాస్త్రు
తాన్యపి రూపాణి భగవదాత్మకా నజానానా స్తేష్వనసూయావత్సు సులభ
సుశీలాని సాత్వికాని హంక విభవార్చాది రూపాణ్యో రాధ్య తదాజ్ఞా

అగు సోదవిభవార్చది రూపముల నారాధించుచు తదాజ్ఞానతీ లంఘింపబడి
సంసారో త్తీర్ణులయ్యెదరనుట యనాదియగు పరమవైదికమర్యాదగానున్నది
ఈవిషయమునందనాది పాపవాసనా దూషితాశేష శేముషీకులై వేదబ్రహ్మ
సమాజమనెడు వ్యాజముచే ప్రచ్ఛన్న చార్వాకలై స్మృత్యాదులు ప్రమా
ణములుకావనియు వేదము ప్రమాణముకాదనియు తమయభిమతాధికములను
ప్రతిపాదించెను కొన్నివాక్యములే ప్రమాణమనియు స్మృతలు తమనపేక్షించి
వచ్చెడువారనియు నిట్టియశావ్యమై యసహ్యులుగు పలుకుల వదరెడు విలేండు
వాదులుకొందరుతత్రాపి సౌలభ్య సౌశీల్య కాష్టావలంబనచే అశేషాధికారి
సముజ్జీవనోపయోగియగు భగవదర్చారూపమునే శిశుపాలాదులువలె దిశా
పర నిరాతంకముగా మిగుల దూషించెదరు, మూఢమతుల దురుపదేశములచే
వ్యాకులపరచెదరు.

అర్చారాధనకు నకతఃప్రవృత్తము చెప్పెడివారు ఎవరికైన నొక
రికినకతఃప్రవృత్తమనిచెప్పెదరా? లేక నందరికి నక ర్తవ్యమని చెప్పెదరా? మొదటి

నతిలంఘి వృత్తి స్సంసార ముత్తరంతీ త్యనారాధ్య పరవవైదిక మర్యాదార
అత్ర కేచిదధునాతనా అనాదిపాపవాసనా దూషితా శేష శేముషీకాః వేద
బ్రహ్మ సమాజచ్ఛన్న చార్వాకాః, స్మృత్యాదిప్రమాణం, వేదోఽ
నప్రమాణం, ప్రమాణం వా కంచినానాంతరమస్తీతి వదంతి— స్వాభిమత్యా
ర్థేషు తత్రప్రతిపాదకవాక్యాంశాః స్మర్తారోస్త్రోహోపి మందాశ్చత్యాదియటించి
దత్రాప్రమసభ్యం వదంతో వైతఙ్డికాః । తత్రాపిసౌలభ్య సౌశీల్యాది కాష్టా
లంభనే నాఖిలాధికారి సముజ్జీవనో పయోగితయా నిఖిల కరణ సేవస్య
తయా చ విశేషత స్సంక్రితో జ్జీవనస్య తస్య భగవతో భిమత త్వేనచ అర్చ
రూప మేవ విశేషతో విభవం శిశుపాలాదయ ఇవేపాపర నిరాతంకవిదూ
షయంతి, వ్యాకులయంతి చ దురుపదేనై రసభిజ్ఞా తత్ర తేప్రవృత్త్యాః అర్చ
రాధనస్యా క ర్తవ్యత్వం ప్రతిజానా నై న కింయేన కేన చి దక ర్తవ్యత్వం
ప్రతిజ్ఞాయ తే ఉత సర్వైః, ఆద్యేవకింసేవ్యరేణఉతా నీవ్యరేణతత్రాస్యాద్యే
చ కింముముఖా అధబుభుక్షుగా అత్రచసర్వైరక ర్తవ్యత్వేనా ద్యేభ్యోభ్యు

ప్రశ్నలో నీశ్వరుని యంగీకరించెడి వానిచేతనా? లేక సంగీకరించని వానిచేతనా? యందు ముముక్షువుచేతనా? లేక బుభుక్షువు చేతనా? అందరికి నకతఃకృత్యమును సాధించునెడల హేతువు అనుపపన్నత్వమా? అనిష్ట ఫలత్వమా? శిష్టాచారముకానందుననా? అనుపపన్నత్వమనునది ఆరాధనమునకు కృత్యస్వయా యోగ్యత్వమా? లేక అర్చకు ఆరాధనాస్వయా యోగ్యత్వమా? అనిష్ట ఫలత్వమనునది ఇష్టఫలాభావమా? అథవా అనిష్టఫల హేతుత్వమా? లేక బలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వమా? అందు ఇష్టఫలాభావము దృష్టఫలాభావమా? అదృష్టఫలాభావమా? అనిష్ట ఫలహేతుత్వ మనునది దృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? అథవా అదృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? శిష్టాచారముకానిది పూర్వమా ఇచ్ఛుదా? అథవా ద్వీపాంతరముననా అందు ఆరాధనమునకు కృత్యస్వయా యోగ్యత్వ మగునని సర్వవ్యవహారోచ్ఛేదప్రసంగము కలుగును. ఆరాధనమనునది ఉద్దేశ్య వస్తుముఖోల్లాస ప్రయోజక వ్యాపారము. అవిధమగు నారాధనమునకు సర్వావతార మయోగ్య మనకూడదు. అర్చనావతారమనునది ఆత్మమనుష్యుడయ్యెననుచో మనుష్యుడనునది దేహ విశిష్టుడగు నాత్మను చెల్పునట్లయ్యె బింబవిశిష్టేశ్వరుని చెల్పుటచే శుశ్వరుడంతట యెల్లప్పుడు కలడని చెప్పెడు

కిమనువపన్నత్వంఉతా నిష్టఫలత్వం అథశిష్టాచారా భావః అనుపపన్నత్వం చ కిమారాధనస్య కృత్యస్వయా యోగ్యత్వం ఉతా ర్చయా ఆరాధనా స్వయా యోగ్యత్వం అనిష్ట ఫలత్వం చ కిమిష్ట ఫలాభావః ఉతానిష్టఫలం ప్రతిహేతుత్వం ఆచారాన్ని దృలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వం తత్రేష్ట ఫలాభావశ్చ కిం దృష్ట ఫలాభావః. కింస్వి దదృష్ట ఫలాభావః. అనిష్టఫలం ప్రతి హేతుత్వం, కిం దృష్టా నిష్టం ప్రతి ఉతా దృష్టానిష్టం ప్రతి. ఆచారా భావశ్చ కిం ప్రాక్ ఉతాథునా అథాత్ర ఆచారా స్పిద్ద్వీపాంతరేష్వతి తత్ర ఆరాధనస్య కృత్యస్వయా యోగ్యత్వే సర్వవ్యవహారోచ్ఛేదప్రసంగః ఆరాధనం హ్యుద్దేశ్య ముఖోల్లాస ప్రయోజకో వ్యాపారః సచర్చయా సాదృశా రాధనాస్వయా యోగ్యత్వం బింబ విశిష్టేశ్వర సైక్యా ర్చకబ్ధి తాచ్యత్వాత్ తచ్చాకృత్యధికరణన్యాయాత్ చేతనప్రతిపత్తితద్వావిశిష్టానాం స్యాపుధక్సిద్ధశేషి చేతన పర్యవసానస్య ఆత్మా మనుష్యే ఘాదిత్యాదా మను

వారు బింబము నందతడు లేదని చెప్పతగదు, అందంతర్యామికంపె కొందరికి అర్చయందు విశేషప్రతిపత్తికలుగుటకు హేతువేమనిన, ఉత్ప-టప్రేమ పరవ శులైయెల్లప్పుడుసమ స్తకరణములచే భగవదను భవతైంకర్యముల నపేక్షించు భక్తులచే ప్రార్థింపబడి పరమ కారుణికుడై ఆశ్రిత రక్షణై కోత్యవుడై సులభ సుశీలస్వ భావుడైన యీశ్వరుడు వారలారాధింప నుద్దేశించిన బింబమునందు విశేష సాన్నిధ్యముచేయుటయేప్రతిపత్తివిశేషమునకుమూలము. పూజార్థమా శ్రితులచే ప్రార్థింపబడినరాజులు, వారు ద్దేశించిన స్థలములం దత్యాదరముతో వర్తించునట్లును దభావబ్రాహ్మణాదులయందా వాహనముచే బ్రహ్మ పితృవు లుమొదలగు దేవతల సాన్నిధ్యవిశేషములరీతినియాగముచేసెడువారలచే, నా యామంత్రములచేత నాహ్వానము చేయబడిన దేవతలాయాగశాలాదులయందు సాన్నిధ్యమగునట్లును, యెందునుగలయీశ్వరునిసినియాశ్రిత ప్రార్థనావిశేషము చేస్తలవిశేషమునందు సాన్నిధ్యవిశేషమును కూడును. లోకమునందొకని శరీరా కారముగ కల్పింపబడిన ప్రతిమాదులయందు చేయబడు మానావమానవ్యాపా

ప్యాది కదేవు దర్శనాచ్చ విభుత్వం చతస్య సర్వ కారణస్యసమ కాలిక సార్వ త్రికసర్వకార్య సాదేశా వశ్యక త్వాది రుపపాద్యం — తక్షాన్తర్యామ్య విశేషే ఆరాధకానాం క్వచిదర్పాదిషు విశేషప్రతిపత్తిః — కథమితిచేత్, ఉత్ప-ట ప్రేమ పరవశతయా సర్వదా సర్వేంద్రియైః భగవ దనుభవ తైంకర్య మపేక్షమాణై ర్భక్తైః ప్రార్థితస్య పరమకారుణికస్య సంశ్రితరక్షణ దత్తేక్షణస్య సులభ సుశీల స్వభావ క్షేష్వరస్యాశ్రితో ద్విష్టా రాధనా లభ్యనే సాన్నిధ్యస్య ఆశ్రితై రారాధనాయ ప్రార్థితస్య చక్రవర్తిన స్తత్తదుద్దిష్ట స్థలే ప్షివ, దర్భబ్రాహ్మణా ద్యావాహిత బ్రహ్మ పితృదే స్తత్ర తత్రైవ, యా యజ్ఞానై స్తత్త వ్యన్త్రా హూత దేవతాయా స్తత్త దుద్దిష్టం యాగశాలా స్పీశ చ సమ్భవాత్ మః ఆరాధనేముఖోల్లాస ప్రయోజకత్వస్య కరచరణాది మద్రాజాదిషు ప్రత్యక్ష దర్శన వాసిత మనసాం కత్రైవ విశ్వాపాత్ నస్తై వం పశ్వా ద్యర్పాప్రసంగః — శుశ్వరే పురుష విశేష ముఖోల్లాసస్య ప్రత్యక్ష ఊహాదనస్వయః లాకే చైత్ర శరీరత్వేన కల్పిత ప్రతిమాదా మానావ

రములు వానికి ముఖప్రసాద ముఖ మాలిన్య హేతువగు నట్లు తుశ్వరునికి శరీరముగ కల్పింపబడిన అర్చయందు చేయబడు నారాధనాదులు నీశ్వరునికి ముఖోల్లాసాది జనకఘనలనునది లోకన్యాయసిద్ధము. తుశ్వరుడు పురుషవిశేషుడగుటచే శరీరము సంగీకరింప వలయు. నిట్లయ్యేనేని కాష్ఠ లోహదులయందును నారాధనముచేయు ప్రసంగముఘటియించుననిన, లోకవాసననివర్తించినట్లైనా ధికులకందును నారాధన మిష్టమైనందున కూడును. యితరులకు ప్రతిపత్తిను లభమైనందుచే నర్చనతారమునందే యారాధనము కూడునని ముందేచెప్పితిమి. మేముచెప్పబూనిన రామతాపిన్యాది వేదవాక్యములచే నర్చనతారమునందారాధనమే భగవంతుని కత్యంతాభిమతమని తెలుపడుటచే జ్ఞానులకు సైతమచ్చటి యారాధనమే ముఖ్యమగు గాత. పరిపూర్ణుడగు తుశ్వరునికిజేయు నారాధనములచే ప్రయోజనమేమనిన నిదియంతర్యామ్యారాధనాదులతోన మానము, సామాన్యముగా భగవద్విషయమై చేయబడు సకల కర్మములునుభగవదర్పణబుద్ధిచే భగవత్ప్రీతిగలములగునని ధృఢవిశ్వాసముతో శూన్యమగు గృహమున ధ్యానాలంబముకటియులేక నేత్రములు మూయుచు తెరచుచు భగ

మానహేతు వ్యాపారాణాంవాస్తవతైత్రశరీర ముఖోల్లాస మాలిన్య హేతుత్వ దర్శనేన తదైవ షరప్యూహ విభవేశ్వర శరీరే క్షేమల్యేన తదనుమానాత్. శరీరంచేశ్వరస్య పురుషత్వాదేవానుమీయతే తస్మిన్యత్వం చ జగతః కార్యత్వ సాధక సావయవ త్వేతద్భిన్నత్వ నివేశా దుపపద్యతే తస్మివేశ శ్చానవస్థా భయాదేవ. యదా అశరీరస్యైవ కర్తృత్వం కార్యధూత జగదుపలబ్ధి న్యధాను పపత్త్యాంగీకృత్యా నవస్థాపరిహీయతే తదాశ్చదనిత్యమేవ వాస్యాత్. నచతర్హీశ్వరస్య మరణాది దుఃఖ ప్రసంగః అకర్తవ్యశ్యత్వాత్ — జీవే కర్తవ్యశ్యత్వ సాధక దుఃఖత్వ స్వేత్వరే నుపలంబాదేవ తదను మానా నుదయాత్ — నచ తత్ర పురుషత్వాద్దుఃఖత్వ మనుషేయం ఏకజాతీయానా మేవ ఘటాదీనాం శుక్లకృష్ణ వైధర్మ్య దర్శనేనా ప్రయోజకత్వాత్ — నచైవం పురుషత్వేన శరీరసాధనేపి తథాపురుషశబ్దస్య శరీరవిశేష విశిష్ట ఏవమృత్యుత్తే నచజగతః కార్యత్వం జీవైరన్యధాసిద్ధం — పశుధర్మతా బలాది త్యన్యవేష త — కాష్ఠ లోహా దా వపి ప్రసంగః నివృత్త లోక వాసనానాది బోధ్య

అర్చనాశ్రుతి పాదక గ్రంథముల జనువుచు చదివించుచు విలపించుచు నిట్లుత్తిరిగి
జువీరు అవిధమైన యారాధనములలో నొకటి యగు నర్చారాధనము సంధు

ష్టత్వాత్ — ఇతరేషాం తు శ్రుతిపత్తి సౌకర్యా దత్యైవ విశేషప్రతిపత్తి రి
త్యుపపాదితం, అర్చయా మేవ హరయే నచ నివృత్తలోకవాసనానా మత్ర
విశేష ప్రతిప త్యుభావ ప్రసంగః. సర్వసాధారణ్యాత్ - సహి ప్రణమీత్ -
ఖం వాయు మిత్యధికారీ అర్చాం ననమతి అతపవ ప్రక్షాదః స్తంభే పీశ్వరం
ప్రతిజ్ఞజ్ఞే విగ్రహ విశేషేణావిర్భూతం నృసింహం చ ప్రతిపేదే - ఇత్యుక్తం
విభో రీశ్వరస్యా వాహనా త్యేషధానం చ వాత్సల్యా ద్యావిహరణ మేవ,
తస్మి లోష్ఠాదా వసుమేయం విగ్రహేతు గుణావిహారకే గుణానుసంధానం
కార్య మితిచ ప్రతిపత్తి సౌకర్యం - యద్యపీ ద మావిహరణం, మామేకం,
మామేవ యే ఇత్యాదౌ విభవ ఇవ తథాపి తదత్రాణో ప్యనుసంధియతే-
సౌకర్యాదు, అతపవ తిరుక్తైరితే ఇత్యాది - నచేదమీశ్వరం ప్రతి సర్వస్య
ప్రీణనతయా పుష్పా ద్యనియమః, కర్తృ వాసనా వశా దేవ తదుపపత్తేః-
యద్యదిష్టతమం - ఆరాధ్యాపేక్షయాతు అణ్వ పుష్పహృతం యాఃక్రియాః||
అశ్చామీ త్యాద్యుక్తం - ఏవమప్యర్చపదార్థే ఆరాధనాన్వయ ఏవేతి చేన్మ,
స్వజనక ప్రీతిమత్త్వ సుబద్ధనేన ముఖాల్లాసస్యఫలత్వాత్ ఆరాధనఫలా న్వయ
ఏవ హ్యారాధనా న్వయః సచైవ మపి కారణకార్యయోరైవ్యధికరణ్య మితి
వాచ్యం - స్తుత్యా ద్యారాధనస్యాపి సత్తాయా కార్యకరత్వా దర్శనేన స్వవి
షయక జ్ఞానతత్వసంబద్ధేనైవ కార్యకరత్వస్య త్వయాపి వ క్తవ్యతయా తుల్య
త్వాత్ - యద్వా ప్రీతిరేవా రాధన కార్యమితి నానుపపత్తిః ఆచార్యై
ర్ముఖాల్లాస పర్యంతానుసంధానం తు ప్రీతిదార్ధ్యాభిప్రాయం సచావాప్త సమ
స్తకామస్యా రాధనేన ప్రీత్యనుపపత్తిః అదృష్టసాధన మాత్రే దూషణపరిహా
రయోస్తుల్యత్వాత్ నార్చాయాంవిశేషప్రతిపత్తేర్వాపకత్వప్రతిపత్తివిరోధః
సర్వత్ర కల్యాణగుణ శూర్ణ త్వా నుసంధానస్య అర్చవచ్ఛేదేన నష్టిక్ తదా
విహరణ ప్రతిపత్త్యా అవిరోధాత్ కించ సామాన్యేన భగవదర్థణ బుద్ధ్యా
క్రియమాణానాం సర్వేషాం వా భగవద్విషయకాణామేవహికర్తృణాంభగవ
త్ప్రీణనత్వం సంభవతీతిదృఢవిశ్వాసేనమీమేశూన్యశచణానిరాలంబంశయేన
నిమిలయంత్యుత్పీలయంతి చరంతి పారయంతి పిరుదంతి - ఏవం సతి తేషాం

హాత్రము అత్యంత గ్రహముచేయుటకు హేతువగు పాపపరిపాకమునశేష
నవచ్చుగాన సీప్రకారముగ నను పపన్నత్వమగు మొదటిదూషణమునీరి స్తము
రెండవదైన అనిష్టఫలత్వమనుటయందు ముందుదైన నిష్ఫలత్వమనునది దృష్టఫ
లాభావమన దగదు. లోకవాసన నివర్తించి అంతట యీశ్వరుని దర్శించెడుజ్ఞాని
కిని అర్చాస్థలమునందు కనుపడు సకల భజనీయత్వాదులు కాష్ట లోష్టాదుల
యందు లేనందునను, అర్చను తానిచ్చట నారాధించుటచే నానందవిశేషముక
లిగియుండుటచేతను ప్రాప్యత్వర యతిశయించి విశంబము సహించనివాడైనం
దున అర్చాప్రతిష్ఠాకైంకర్యాదులు యథామనోరథముతాముచేసివిరహావినోద
న్యాయముచే తతాగ్రాన్తి పరిహరించు కొనతగి యుండుటచేతను, దృష్టఫల
ముండుటచే విరహీయగు వాడు తన కిష్ట జన రూపమునకు సరికాని కాష్టలో
ష్టాదుల నపేక్షించనట్లు జ్ఞానికిని తనకు నిత్యప్రాప్యముగా నభిమతమైన దేశవి
శేషము నందుండు విగ్రహమునకు సరికాని కాష్ట లోష్టాదుల యెడ ప్రీతికలుగ
నేరదు గాన, సతి ప్రసంగమున కవసరములేదు. యోగుల కభ్యాసదశయందు
ధ్యానాలంబనమైన హార్ద విగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మ ధ్యానముతో సజాతీయదర్శ
నమగుటచే నర్చాదర్శన ముపకారకము. కరణ త్రయముచేత నీశ్వర భజనము

స్వదృఢవిశ్వాస విషయభూత తాదృశ కర్తాన్యతమ భూత ఏవార్చారాధనే
పరం విద్వేషోయం తత్పాపపరిపాక ఏవేతి నిశ్చినుమః - ద్వితీయకోటా చ
నిష్ఫలత్వం దృష్ట ఫలాభావ రూప మితి నశక్యతే వక్తుం నివృత్తలోకవాస
నానాం సర్వగం బ్రహ్మవశ్యతా మపి కాష్ట లోష్టాదిషు దుర్గర్భస్య దృఢత
రోచ్చతరాగార దివ్యసౌందర్యా భరణ మాశ్వాత్సవ వివిధోపచార జనన
మాజ భజనీయత్వాదే స్వామ్యుత్కృష్టాద్య దర్శనేన లోకవదేవా నందవిశే
షజనకతయా ప్రాప్యత్వరాతిశయేన విలంబాక్షమాణాం చ తేషామర్చాప్రతి
ష్ఠాకైంకర్య విశేషాదికం యథా మనోరథం స్వయమపి కుర్వతాం విరహీ
వినోదనన్యాయేనా ప్యాయకతయాచ తేషు సాఫల్యాత్ - నహి విరహీస్వేష్టజ
నశరీర విరూపం కాష్టలోష్టాదికం తత్త్వేనా భిమనుతే నచ కాష్టలోష్టాదేరపి
భగవచ్చరీరతయా దృష్టానైవైఘట్యం తథాపితస్యస్వకాంక్షిత కైంకర్యో
ద్దేశ్య భూత దేశవిశేషవిశిష్ట భగవద్విగ్రహ వైరూప్యస్య దుర్వారత్వాత్ -
అభ్యాసదశాపన్నానాం తు త్రివిధోపాసనాం తర్గత హర్దవిగ్రహ విశిష్టబ్ర
హ్మధ్యానే సజాతీయ దర్శనత్వే నా ర్చాదర్శనస్యోపకారకత్వం తదుపచా

జేయు నపుడు కాయక భజన మర్చయిండు తప్ప మరియొక చోట సుఖము
లేదు. అయితే “కాయేనవాచే” త్యాగి ప్రకారము సర్వవ్యాపారములును భగ
వదర్పణ బుద్ధితో చేయునవి నైనందున శారీరక వ్యాపారము లెల్ల కాయక
భజనమంటిమేని మానస వాచిక వ్యాపారములంతయు నాలాగే ధ్యానస్తుతి
రూపము లగుటచే ప్రత్యేకముగా భగవద్ధ్యాన స్తుతియనునది లేక పోవును. ఈ
శ్వరుడప్రత్యక్ష మగుటచే కాయక భజనము కూడదని చెప్పతగదు. అర్చ
రూపముగా ప్రత్యక్షమై యుండ దాని వదులుటకు కారణము లేనందున ధ్యా
నస్తుతులును కాయక భజనము వలె విగ్రహ గుణాది ద్వారక మగుటచే విగ్ర
హ విశిష్ట విషయములే కావలయు. ప్రత్యక్షముకాని ఇంద్రాది విషయముగా
జేయు కర్తములును ఆయారూపమైన భగవదా రాధనముగ నంగీకరించువా
రు ప్రత్యక్షార్చా వతార విషయముగజేయు సుపచారము భగవ ద్రూప ప్రీతి
నవ్యాపారముగా నంగీక రించ కుండునది మహా దాశ్చర్యము. వైదికులైనవారి
లో భగవంతుని విభుత్వమును వైదిక మంత్రములచే నావహ్నినము చేయబడి
న దేవతల సాన్నిధ్యము నంగీకరించని వారు లోష్టాది సామ్యము ప్రతిపత్తి
సౌలభ్యముచే ముందే పరిహృతము; గనుక “అర్చాయాంస్థండిలేహ్యగ్నో

రాదీనా మపి తన్నానసారాధనాదౌ - కరణత్రయేణ భగవద్భజనే కర్తవ్యే
కాయకం తన్నార్చం వినో పపద్యతే యద్యపి “కాయేనవాచేతి” సర్వవ్యా
పారాణామపి భగవదర్పణబుద్ధ్యేవ క్రియమాణత్వా త్కాయకం భజనం
శారీరవ్యాపార సామాన్యేనైవో పపద్యతే తస్మి మానస వాచిక యోరపి
తథాత్వేన భగవద్ధ్యానస్తుతీ ఉచ్చిద్యాయాతాం, నచకాయకం భగవద్భ
జనం తస్మాప్రత్యక్షత్వా ద్భక్త్యకం - అర్చాద్వారా సుశకత్వేనతి తత్రాగా
యోగాత్—నహిధ్యానస్తుతీ అపి సాక్షాద్భక్తిస్వరూపవిషయకే సంభ
వతః—కాయకస్యైవతయోరపివిగ్రహగుణాదిద్వారత్వని యమాత్—వతో
క్షురోపేంద్రాద్యుద్దేశ్యక హవిషాం తద్రూప భగవత్ప్రీతినత్వ మగ్నే కుర్వంతః
ప్రామాణికాగ్రేసరాః ప్రత్యక్షరూపార్చిద్యేత్య కోవచారాణాం తద్రూప
భగవద్ప్రీతినత్వం నసహంత ఇతిమహా దిద మాశ్చర్యం—న హిభగవత
స్సర్వవ్యాపకత్వం వైదికమస్తాగ్రహత దేవతాయా స్సంనిధానం వా తేనా
భ్యుపగచ్ఛంతి వేదేశకరణాః—లోష్టాదిసామ్యంతు ప్రతిపత్తి సౌకర్యాత్స
రిహృతం—అతపవ “అర్చాయా స్థండిలే వా గ్నోసూర్యే వుపహృది వాద్వి

భూతేష్వ హృదివా ద్విజ" ఇత్యాదితే యథాలభౌ లంబనము కాయక భాజి
నము కర్తవ్యముగా నుపదేశించ బడుచున్నది, స్వారాధనార్థముగ భగవంతు
నిచే నియ్యబడిన వాక్తాననములు పాత్యాదులకు తుల్యము లగును, వీటికి నితర
విషయము నందు విని యోగము స్వవాసనోపా సనాదికముగాక స్వాభా విక
ముకాదు. శత్రు మరణార్థముగ నియ్యబడినశస్త్రా దులచేస్వవరణముచేసికొని
న,నది శస్త్ర దోషమును తత్ప్ర దాతల దోషమును కానట్లు న్యచిషయమునం
దు వీని వినియోగించుట స్వయం కృత మగుటచే, నిది యింద్రియ దోషమునుత
త్ప్రదాతయగు నీశ్వరుని దోషమును కాదు కదా; మరియు లోకమునందుకృ
తజ్జాలగు వారు తమ కుపకారులగు వారి శరీర సమాన బింబమును నిర్మించు
కొని,యు పలాలనముచే ప్రత్యుపకారము చేసెడుచేష్టలచూచియుండియు, చి
చ్చక్షీప్రవృత్తిశక్త్యాదిప్రధానముచే, మహాపకారకుడగునీశ్వరునియర్చన
తారమును నిందించువారు తమ కృతఘ్నతనేల తెలిసికొనరో పరస్పరమత్యంత
స్నేహముగల వారుపలాలనముచే నభినందించుట చూచి యుండియుపరమపి

జే" ఇత్యాది యథాలభ్యా లంబనం కాయకభగవద్భజనంచ కర్తవ్యముపది
శ్లోతే—భగవతాచ స్వారాధనాయ పరిక్లిప్తే ప్రియంధియేషు ప్రదత్తేషు వాఙ్మ
నసే ఏవ భగవతే పరికల్పేతరాణి స్వార్థే వినియుంజానాః రాజ్ఞా స్సోప
చారార్థం ప్రదత్తేషు శత్రుచామరాదిషు శత్రేణ రాజోపచారం కర్వతాంచా
మరాదిక మాత్సార్థం వినియుంజానానాంభృత్యానాం పదవీషధిరోహంతి—
న చ స్వారాధనార్థ మింద్రియాణి దదధీశ్వరః కథం విషయప్రవణాని దద్యా
దితి వాచ్యంవిషయ ప్రావీణ్యస్య వాసనాపాధిక త్వేనేంద్రియస్వభావత్యాభా
వాత్—న హి శత్రుమారణార్థంప్రదత్తేన శస్త్రేణ స్వమారణం శత్రుస్య
దాతు ర్వాపరాధః—పాయాపస్థయోస్తు భగవదారాధనోపయుక్త శరీర
ధారణార్థాన్నపాన కలం-విసర్గాథ మేవ క్లప్తతయా నతే ప్రతిబంధికాశ్చే
నహి తే ఇవేతరాణీంద్రియాణిశరీరధారణార్థమాత్రక్లప్తాని—జిహ్వేక్షేత్ర
యేతి భగవదర్థే వినియోగసంభవాత్—కించ లోకే కృతజ్ఞానా ముపకార
క శరీర సయాపప్రతిమాద్యుపలాలనేనతదుపకారం ప్రతికుర్వతాం శైలిం—
సాక్షాత్కుర్వంతోపి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి ప్రదానేన పరమోపకారకస్యే
స్రష్టు రశోచపలాలనం వినిందంతాం కిమితి స్వాంకృతక్షుతాంసజానంతి—

ముదగు నీశ్వరుని యర్చావతారాభినందనమును నిందించుటచే వారు భగవద్విషయమునందు శుభ్ర-హృదయు లగుటకు ప్రమాణముగానున్నది. భగవంతునికి “సచమమప్రియః” అనునట్లు భక్తులు పరమప్రియులైనను భక్తులకు తానప్రత్యక్షమగునట్లు తనకువార ప్రత్యక్షము కానందున భక్తుల నత డర్చారూపముగాను పలాలనము చేయవలసి వచ్చునను దోషములేదు. భక్తునికి నిరతిశయప్రీతివిషయమైన భగవంతుని యర్చారాధనము రాగ ప్రాప్త మైనందున ప్రత్యక్షవేదమునందర్చారాధనము విధించ బడనందున కూడదనునది నిరసింపబడియె, విధియున్నను రాగ ప్రాప్త విషయమునందు ప్రయోజనములేదు సుమీ. స్మృత్యాదులందర్చారాధన విధానమును “అత్యైర్వాదీవ్యః కృషి మితర్భుషన్వ” అనునట్లు అక్ష క్రీడాదులను నిషేధించి రాగ ప్రాప్తమైన కృషి వ్యాపారాదివిధానమువలె, అలస పురుషులకు ఉత్కట ప్రవృత్తిజన నార్థముగా, నను వాదరూపముగను, కర్మ పరులు సర్వేశ్వరుడే స్వదత్తమైన శరీరేంద్రి యాదులచేన తనికి శేష భూతుడనగు నావలన తన దైన పుష్పాది భోగ ద్రవ్యములను సర్వ పరికరములతో కూడిన తనకు ప్రత్యర్థముగా తానే చేసికొను చున్నాడని యహంకారమ మకార విరోధి యగు నత్యంత పార తంత్ర్యాను సంధాన

పరిపక్వతర హార్ద సౌహార్ద మార్దవ జుహించ లోకే అన్యోన్యప్రతి మోపలా లనానందత్యదర్శనే నార్చావినిందనం నిందతాం భగవతి శుభ్ర-హృదయత్వ మేవా వగమయతి—నచైవం “సచమమప్రియతీ” వక్తుర్భగవతోపి స్వభక్తార్చానుషంగప్రసంగః—తస్య భక్తపారోక్ష్యసంభావనాయా అభావాత్—భక్తస్యతు నిరతిశయప్రేమ విషయభూత భగవత్పారోక్ష్యేణ తదర్చాలంబనం రాగప్రాప్తం—ఏతేన ప్రత్యక్షవేదే విధ్యదర్శనా దర్చారాధన మకర్తవ్యమితి పరాస్తం రాగప్రాప్తత్వేన తస్మాపి వికేర్వై యధ్యాత్—స్మృతి తిహాసపురాణపాంచరాత్రాదిషు తద్దర్శనంతు “అత్యైర్వాదీవ్యః” కృషిమితర్భుషన్వేత్వాదివ త్తంద్రాశుప్రవర్తనార్థోనువాదపవ—కర్మణస్తు సభగవానేవ స్వశేషతైకరసేన మయా స్వీయై శ్చ కార్యకరతై స్వీయై పుష్పాది ద్రవ్య మయా నఖలభోగా న్సవరివార పరిచ్ఛదాయ స్వస్మై స్వప్రీతయేస్వయ మేవ సంపాదయం తిత్వహంమమాభి మానవిరోధ్యత్యంతపారతం త్రానున్నం

ముతో చేయు సర్పారాధనమునకు నిత్య నైమిత్తికారాధనములకు వలె క్రమముచే దుర్వాసనా నివర్తకత్వములేదన కూడదు. అహంకార మమకారము వలె సంసార బీజము ప్రపన్నునికి కరణ త్రయములచే చేయబడు సారాధనము స్వయం ఫలరూపమగుటచే వేరు దృష్టఫలాపేక్షలేదు. జ్ఞానులు ప్రవర్తింపజేసిన యర్చనలార మఱువాత్సవాది విశేష వైభవమును చూడ వలయుననునానతో వచ్చెడు యజ్ఞులకును తన దివ్య మంగళ విగ్రహ సౌందర్యాదులచే దృష్టి చిత్తాప హరము చేసి తన విషయమై ప్రావణ్య జనక మగుటచే, దృష్టఫల హేతువనుటకు కొరతలేదు. మునుపే శబ్దాది విషయ ప్రవణుడగు వానిక వియే యభివర్ధకమగునట్లు ప్రవర్తిం పించుటయను చింతమంటే, శరీరలోనౌ షధమును మరుగు పరచి యిచ్చెడు వారివలె హితార్థముగా ప్రవర్తితమగుటచే విరోధము లేదు. ఉభయ విఘాతివిశిష్టబ్రహ్మమునను భవించెడు జ్ఞానులకును భగవదను భవమున కిది సహకారి యగుటచే విరోధము లేదు. నిష్ఫలత్వమనునది అదృష్ట ఫలాభావ రూపమంటే యది శాస్త్ర విహితము కానందున నప్రాప్తము. అవి హితత్వమనునదిసమస్త విధి విషయత్వా భావమా?

ధాన గర్భస్యార్చా రాధనస్య నిత్యనైమిత్తి కాదిరూపారాధనా నామివక్ర మేణతద్వాస నానివర్తకత్వంచ దురుపహ్ననం — అహంమమాభి మానఏవ హి సంసారబీజం— ప్రపన్నస్య తస్యాభ్యస్త తైక్రికరణికమ ప్యారాధనం ఫలరూపమితి కాయీకేస్త్రిన్న దృష్ట ఫలాకాంతౌ— అజ్ఞానాషపి విజ్ఞప్రవర్తి తార్చారాధన మఱువాత్సవ తౌర్యత్రికాదివై భవవివక్షయా ఆనంతానాం స్వసౌందర్యాదీనాం దృష్టిచిత్రే అపహృత్య తయాచ తౌర్యత్రికాది ప్రవర్తన మయుక్త మితి తన్నచ - సిద్ధేషధ గర్భ శరీరా న్యాయే నోక్తరీత్యాఅజ్ఞానాం భగవత్ప్రవణ్య జనక తయావిజ్ఞానాంతు సవిఘాతికం బ్రహ్మసుభవతాం భగవదను భవాచార్య తత్వేన చతద విచ్ఛేదక త్యాత్ నచానాది నిష్పన్న విషయ ప్రావణ్యానామ జ్ఞానాం పునస్త జ్ఞనయితవ్య మవ శిష్యతే విశిష్టం బ్రహ్మ సుభవతో విజ్ఞాప్రతితు తస్మిన్విషయాంతరత్వ మై వాసిద్ధంభవతి

యదితు నిష్ఫలత్వమ దృష్టఫలా భావరూపం తర్హితద విహిత తివక్తవ్యం- తచ్చకిం విధిమాత్రవిషయత్వా భావః- అథవిహితార్థవిధి

వేదవిహితత్వా భావనా? విహితమగు నర్థమునకు ప్రతిబంధక రూపనూ? స్మృతీతి హాసాదులయందు విహితమైయున్నందున మొదటి పక్షము కూడదు. స్మృత్యాచార మాత్ర సిద్ధమగు నష్టకా హేమాళికాదులయందనుష్ఠానముకా నవచ్చుటచే, ద్వితీయపక్షమును కూడదు. వేద విహితము కానివియక ర్తవ్యము లంటే వేదా విహితములైన దహికాది ప్రతిష్ఠలును క ర్తవ్యములుకానిదగును. తటాకాది ప్రతిష్ఠలు కొందర దృష్టఫలాధ్యముగా చేయునట్లు కానబడుటచే దృష్ట సస్యాది ఫలాధ్యము గానేయని యెన్నదగదు. వేదముల నాస్తతమముగా పఠింపబడిన వ్యాసాదులచే ప్రవర్తింపబడిన స్మృతులచే నను వత శ్రుతివి హితము లగుటచే వేదా విహితత్వశంకయు లేదు. ఈశ్వరుడుప్రవర్తింపించిన పాంచ రాత్రమునకు ప్రామాణ్యము లేదంటిమేని తుల్యన్యాయముచే వేదము నకును ప్రామాణ్యము లేకనేపోవును, ఈశ్వర ప్రవర్తితమైనను బుద్ధాగమము వలె పాంచ రాత్ర వప్రమాణమ. టిమేని వేదమునప్రమాణముగా ప్రసంగిం చవలసి వచ్చును. బుద్ధాగమమువలె విప్రలంభ రూపహేతువులేనందుచే, వేద

నాద్యః - స్మృతీతి హాస పురాణ పాంచ రాత్రాదిషు విహితత్వాత్ యత్త్వం వాదపవేతి పూర్వముక్తం - తత్ప్రతి కారిత కైంకర్య కాధికారి విషయ మిత్వవధేహి - సీతి పారవశ్యస్య కైంకర్య ప్రవర్తికత్వంచ కాముకా దిషు సిద్ధం అతపవన ద్వితీయః - అష్ట కా హేమాళికా మస్మృత్యాచారమా త్రసిద్ధేషు వ్యభిచారాత్, నచతేషు దృష్టఫలాభావః - దృష్టఫలా భావసతిష్ట ప్రవృత్తి విషయత్వాత్ - నచవేదా విహితం స్వ మకర్తవ్యం - వాపీకూప తటాకారా మాదిషు తత్ప్రసంగాత్ - నచదృష్ట సస్యాది ఫలాత్తగ్నైవత తు-ర్తవ్య త్వోపపత్తిః - అదృష్టార్థతయాపితత్ప్రవృత్తేర్దర్శనాత్ - స్మృత్యా ద్యనుమేయ శ్రుత్యా వేదా విహితత్వ స్యా సిద్ధేశ్చ - ఆహుహి జైమిని యాః అష్టకాదిస్మృతే ర్థరేనమాత్వమిత్యాది - న చ స్మృతి స్వనాస్తత్వ ప్రత్యయా స్తులశ్రుత్యననుమితిః - యదైవ కించన మనుః స హేమావాచ వ్యాసః పారాశర్యః ఇత్యాహయాజ్ఞవల్క్యః ఇతిహస్తామాశాండిల్యః ఇత్యా దిభిస్తేషా మాస్తే ర్వేదశిర్శ్వాఘ్నత్వాత్ - పాంచరాత్రస్య త్వీశ్వరప్రణీ తస్య ప్రామాణ్య శంకాపరిహారయో రీశ్వరప్రవర్తకే వేదేపి తుల్యతయా ప్రామాణ్యం దురపన్నవం - తథాహి - ఈశ్వర ప్రణీతత్వేన ప్రామాణ్యే

ము ప్రమాణమంటే పాంచరాత్రమును, తత్తుల్యము. స్మృతి సామాన్యము ప్రమాణము కాద నెదు వారలచే “స్నాత్వా భుజితే” అనెడు స్థలము నందు సంద్యా వందనాదులు భోజనాంతరముగాని, స్నానాత్పూర్వము గాని, చేయవలసి వచ్చును. తత్త త్త్రి యకలాపముల యందు స్మృతిప్రోక్తమైనకరణమంత్రములును, యజ్ఞోపవీత ధారణ మంత్రముగా స్మృతియందు చెప్పబడిన, “యజ్ఞోపవీతే” త్యాగి— శలమంత్రములును ప్రయోగించతగదు. వేదవేదాంతములయందు ఆప్తతమములుగా చెప్పబడినశ్రీపారా శర్య భగవంతునిచే పాంచ రాత్రము వేదతుల్య ప్రమాణమని బ్రహ్మమీమాంసాయందును, మహాభారత మోక్ష ధర్మమునందును స్థాపించబడి యున్నందున, పాంచ రాత్రమే విధముచేత నైన నప్రమాణ మను ప్రసంగము ఘటించదు. అనాది సంప్రదాయ సిద్ధమై వచ్చెడు అను పూర్వీయగు వేదమునందు తమకీర్తనమగు, సద్గమములను చెప్పెడు వేదవాక్యములు, కల్పితములని శంకించువారు మాతృద్రవ్య

బుద్ధాగమేపి తథా ప్రసంగఇతి చేత్ - వేదేపి తుల్యం - బుద్ధాగమ ఇవవేదే విప్రలంభ హేతోరదర్శనా త్ప్రమాణ్యమితిచే దత్రాపి తుల్యం - ఈశ్వర ప్రణీతత్వోక్తి రత్ర విప్రలంభ ఇతిచే త్తుల్యం - వేదేపి— అహేతుక విప్రలంభాశ్చ కల్పనే కుత్రాప్యనాత్వా సప్రశంసా న్నతథేతి చేదత్రాపి తుల్యమిత్యాది. కించ త్ప్రశ్న ప్రామాణ్య వాచీ వేదంకృత్వా వేదీకరోపిత్యత్ర త్సుతాది నిమిత్తక మాచమనం మధ్యేనకుర్యాత్ - స్నాత్వాభుజితేత్యత్ర సంద్యాకం దనాదికం స్నానాత్పూర్వం భోజనాంతరంవా కుర్యాత్ - తత్తత్త్రియా కలాపే స్మృతివిని యక్తా కరణమంత్రాంశ్చ నప్రమినుయాత్— యజ్ఞోపవీత ధారణాదా స్మృత్యుదా హృతా యజ్ఞోపవీతం పరమ మిత్యాది నిఖల మంత్రాంశ్చ పరి త్యజేత్— కిం బహునా గుదమృష్పదానాచమనాది సంఖ్యించ నజా నీయాదితి సమర్థితం చాస్య వేదతుల్యం ప్రామాణ్యం భగవతాపారాశర్యేణ బ్రహ్మమీమాంసాయాం ఉపాదేశిత మహాభారతే మోక్షధర్మేష్వతి విస్తరేణ— యస్తుపణ్ణితంమన్యకే అనా ద్యవిచ్ఛిన్నసంప్రదాయై కసిద్ధానుపూర్వకే వేదేపి స్వాసభిమతార్థక సత్యమాణా వాక్యేషు ప్రక్షిప్త్య శబ్దా మంకురయే త్సమాప్త స్తస్యేపి విషమితితత్వ శంకా

మును విష మిశ్రమని కూడా శంకింతురు. అయినను పర్యమైన శ్రుతియందు ప్రాయశః ఒక స్థలమందైన, నర్చారాధనము విధించ బడలేదే యంటే, పూర్వభాగము, ఇంద్రాది శరీరక పరమాత్మారాధన రూపమైన కర్మములను చెప్పవచ్చి నదై నందున, నచ్చట దీనివ్రసక్తి కవసరము లేదయ్యె. ఉపనిషద్భాగము శేతనాచేతన శరీర కాంతర్యామి విగ్రహ విశిష్టారాధన రూపమైన జ్ఞానభక్తులను ప్రతిపాదిండుటచే, నచ్చట సముతమ వసరము లేదయ్యె. నికనర్చితవత్తాక విషయమై నివృత్తి రూపమగుట చేత, సర్వపరికర నిరపేక్షమై బహు పపాదన నిరపేక్షమై వేద గుహ్యమైన శరణాగతిని చెప్పెడు, కరకల్లుప నివృత్తితో శరీర ద్వయ మంత్రము నందును, ప్రయత పాణి త్యాదివాక్యముల యందును రామతా పిన్యపనివత్తు యందును, ఛాందోగ్యోపనిషత్తు యందును, ద్రావిడ వేదము నందును, అర్చితతారము స్పష్టముగా చెప్పబడి యున్నది. అటుగానిదో ప్రయత పాణియను, ఉప హరిపాణియగుటను నర్చితతార మందు దక్కినితరస్థలముల యందు కూడదు గదా - ఇవం పూర్ణమిత్యాది వాక్యముతో చేరి నందుచే, ద్వయము నందు ప్రవృత్తి విషయముగా చెప్పినదియు, నర్చితతార విషయమని తోచుచు

కళంకితాత్మా నజీవేత్ — వేదేద మహద్వైశ సమనభవేత్ — అపి చ ఇంద్రాదిశరీరకపరమాత్మా రాధనఘాత కర్మప్రతిపాదకే పూర్వభాగే అర్చారాధన విధానస్య నావసరః— ఉపనిషత్సుచ ప్రాయశః శ్చేతనాచేతన హృద్విగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మారాధన ఘాత జ్ఞానభక్తియోగ ప్రకాశనే దంపరా సునావసరః—యత్రేత అర్చావిభవాదిచాతుష విగ్రహ విశిష్టవిషయ కప్రపత్తియోగస్య నివృత్తిరూపత్వేన బహుపరికర నిరపేక్షత్వేన చ బహుపపాదన భారాకాంతయ వేదగుహ్యతయా చ క్వచిత్కృతపక్షైః బ్రహ్మజేత్వాము హసేప్రయతపాణి రిత్యాదిభి ర్వాక్యైరుపనిషత్సు ప్రతిపాదనం దృశ్యతే— తత్ర విషయఘాతమర్చా విగ్రహవిశిష్టంబ్రహ్మచగమ్యశవప—నహ్యరిక్తహస్తైర్వైరూపప్రయతపాణిశ్చ నోపసదనం— చాతుషవిగ్రహ రహితే బ్రహ్మస్యైవ విద్యతే— ఏవం బ్రహ్మణ్యత్రాపి మహాన త్యనేన ప్రణాం తర్గతా కారేణ చ దివ్య విగ్రహయోగసూచపాదక సహ నిరుపపదమునా

న్నది - రామ తాపిన్యప నివర్తనందును భాండోగ్యోప నివర్తనందును, ద్రావిడ వేదమనందును స్పష్టమయ్యే యున్నది. ఈ యుప నివర్తావ్యక్తములను సోపబ్రహ్మణముగా పైన వ్రాయబోవుచున్నాము. మరియు పైనవ్రాయబోయేను రామతాపిన్యా ద్యుపనివర్తనందును, ద్రావిడ వేదము నందును, స్పష్టముగా, నర్చావతారము చెప్పబడియున్నది, గాన నర్చావతారము వేదమునందు విధించ బడలేదనునది నిగసింప బడినది. విహితమైన యగ్ధమునకు ప్రతిబంధక మనునదియును కూడదు. శాస్త్రమునందు విధింపబడిన యొక యగ్ధమునకు, నర్చావతారము ప్రతిబంధకముగా, కనుపడనందున మొదట చెప్పబడినదానియందు, మూడవదియగు, నసిష్టప్రయోజకత్వము అర్చారాధనందు దృష్టమున సనగ్ధము వచ్చుట కనుపడనందున దృష్టవిషయము

శబ్దితం నిరతిశయంతేజో నిరూపే స్వరూప ఉపపద్యతే — నచ మహాశృబ్ద స్వప్రకాశత్వా వ్యర్థేస్వరసః— అతపవ మామేకం శరణం ద్రజ మామేక మేవ శరణమితి - విగ్రహవిశిష్టం స్వరూపం సాత్త్విక స్థలాస్థా లనం ప్రపదనీయ. పాదస్థి భగవతా గీతోపనిషదా చార్ద్యేణ ప్రామాణి కంచా ప్రాకృతత్వ మర్చాయః - ఉక్తంహి పరాశర సంహితాయాం - అర్చాపి లోకికయాసా భగవద్భా వితాత్మనాం - మంత్ర మంత్రేశ్వర న్యాసా త్సా పిషాద్ధ్యు విగ్రహేతి - నచ నిరతిశయ తేజసశ్చార్చాయాం ప్రత్యక్షచాధః తస్యా లోకి కస్య విభవ విగ్రహ ఇవ లోకిక ప్రత్యక్షా గోచరత్వాత్ - ఉక్తంహి భగవతా స్పష్టమేవ నతు మాం శత్యసి ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షు షేతి - అతపవ నచక్షుషా పశ్యతి కశ్చ నైవ మిత్యప్య ప్రాకృత తేజో విశిష్ట విగ్రహ విషయ మేతేతి నకించి త్సంకటం— అతోపేతదా విహితత్వ హేతో రసిద్ధి రేవ నచదృష్టశ్చిం దుర్నిరూపం ఉక్తవిధిబలాదేవాదృష్ట కల్పనాత్ అత్రచ శ్రుతౌ ప్రస్తాద్యు పహరణంచ నయతపాణి రిత్యనేనైవ సిద్ధ్య తి— నచ తృతీయః— భగవద్భా రాధనస్య శాస్త్రవిహితం కంచిద వ్యర్థం ప్రతివరోధిత్యా సిద్ధే— య ద్యనిష్ట ప్రయోజకత్వ మనిష్టంప్రతి ప్రయోజకత్వం తత్ర చ దృష్టానిష్టం ప్రతి ప్రయోజకత్వ మనుపలంభ హతం అదృష్టానిష్టంప్రతి ప్రయోజకత్వం తు నిషిద్ధత్వాత్ ఇత్యేవ వక్తవ్యం— త

నందు చెప్పకూడదు. శాస్త్రమునందొక చోటనైనను, నిషేధింప బడనందున, యర్చారాధనమున కుపయుక్తమైన తులసీ శ్లేషనాడులును, యాగాదులయందు చేయబడు, పశుహింసనాదులవలె నిషిద్ధముకానందున, నదృష్టవిషయమునందును, యనర్థ ప్రయోజకత్వము చెప్పతగదు. మరియు నచ్చట హింసింపబడెడు పశ్వాదులకును గతికలుగుటకు మంత్రములున్నట్లు నిచట “విష్ణోః పాదమూలంగమివ్యసే” అని ఛేదింపబడెడు తులస్యాదులకును గతియున్నట్లు చెల్పుటచేత, ఆరాధ్యుని ప్రియాప్రియములే పుణ్యపాపములుగా “యత్త త్ప్రియ” మిత్యాదులచే చెప్ప బడుటచేత నతనికి ప్రీతి హేతువైన యారాధనము నకు పయోగములగు, తులస్యాని గ్రహణమును పాపముకానేరదు. ప్రబల మగు, నసిష్టయతో కూడిన, ఫలజన కశ్యపగు నశ్వప్రయోజకత్వము నిందు కాన బడనందున, చెప్పందగదు. శిష్టాచారము కానందున కూడ దనునది యను బహుతర శిష్టానుష్ఠానము కానబడుటచే నిరసింప బడినది.

చ్చ నిషేధవిషయత్వ రూపంవా నిషిద్ధా వివా భావరూపం వా— నాద్యానిషేధస్యాను పలంభాత్— ద్వితీయంతు భగవదర్చ నాంతర్గత తులసీ వనాదే నిష్య జ్యోతిష్టోమా ద్యంతర్గత పశ్వాలంభనాచే రివానిషిద్ధత్వా దసిద్ధం— సూత్రితం హ్యశుద్ధ మితీచే న్నశబ్దాదితి— తమస్వ దేవి తులసి యన్తయాం గేషు లూయసే— ఏవం నరిష్యసే విష్ణోః పాదమూలంగమివ్య సీశిశబ్దః— అయంనిష్యసే— ఇతిలింగా న్నవా ఇతిమంత్రో పబృహ్మణం సర్వత్ర పశుస్యాను ప్రాపకం— కించ— ఆరాధనే ఆరాధ్య ప్రీతిహేతు తాయా లోకసిద్ధత్వేన తదంగ తులసీలవనా దేరపి తథాత్వ సిద్ధే రనిషిద్ధతా య త్వత్ప్రియం తదిహ పుణ్యమితి హ్యహుః— బలవ దనిష్టానుబంధి ఫలక త్వరూప మసిష్ట ప్రయోజకత్వ మవ్యతపవ తాదృశాని ష్టానుపలంభా నిరస్తం— నచ శిష్టాచారాభావా దకర్తవ్యత్వం అత్రా చారభావస్యా నిఘోషతే పురోహిత ఇత్యాదేః— దేవాయ తన చైత్యేషు సాన్నపిత్యా స్పదషి ణాః— ఉత్సాపయితవ్యా స్సుర్పిర్వాయోగ్యాః పృథక్ పృథక్— సీతా భృగిశిఖరాశేషు దేవతాయతనేషు దధ్వజా స్సముద్భిక్తిరాభిక్తిరాః వతా కాశ్చ భవం ప్రదేత్యాదేశ్చ శ్రీమద్రామాయణేష్వితి హాసేషు శిష్టాచారస్య

ద్వీపాంతరము లంద నుష్ఠానము లేనందున, నర్చారాధనమ కర్తవ్య మనకూ
డదు. ఆయా దేశాచార మేయనుష్ఠాన ప్రయోజక మగుటచే కొన్ని ద్వీపాం
తరము లందర్చారా ధనము కానబడుచున్నది. కొన్ని ద్వీపాంతరములందు లే
మియు, తద్దే శీయుల యజ్ఞాన నిబంధన మని యంగీకరించ వలయు. ఎవరిచే
నైన, నకర్తవ్య మంటే యదియు. “ప్రతి స్థాయాం సార్వ భౌమం సర్వనా
భువ నత్రయం, పూజాదినా బ్రహ్మ లోకం త్రిభిర్వత్సమతామియాత్, భక్తి
యోగం సలభతే, ఏవంయః పూజ యేతమాం” ఇత్యాదులచే బుధుక్షుము

ప్రచుర మువలంభాత్ — లభ్యా కులధన మిత్యాది చ—నచా త్ర కులధన
శ్చ స్వకులధన లంకా రాజ్యపరః— రంగవిమానస్య ట్వాకకులధనత్వవత్
స్వభ్రాత్రా రాజేనై వార్జితస్య తస్యరాక్షసకుల ధనత్వా యోగాత్ —
కించాన్యద్వత్తు మిచ్ఛామిత్యాదినా రామేనో త్తరకాండే తదారాధనావిచ్ఛేద
స్యవిధియ్యమానత్వాచ్చ లభ్యా ప్రాయాదితి పౌర్వాపర్యవిరోధాచ్చ కించా
న్యదిత్యాది వచనంచయేదివ్యా హృతం యత్తు పార్వపురాణే ఇత్యక్తాప్రద
దౌతస్తై ఇతి రామావతారాంతే తత్ప్రదానముక్తం తత్కల్పభే దాభిప్రాయ
మిన్యవిరోధః ఏవం భారతే భాగవతే అన్యున బలరామ తీర్థయాత్రయోః
శ్రీరంగ వేంకటేశ జగన్నాథా ది యాత్రాదర్శన మశోచిదాహర్యం ఏవం
పురాణాంతరేషుపి బహుధా శిష్టాచారో దృశ్యతే— నవద్వీపాంతరాదిష్వా
చారా భావో త్రా కర్తవ్యత్వప్రయోజకః అప్రయోజక త్వాత్—యస్మిన్
దేశే యాచార ఇతి నియమాత్—క్వచిద్ద్వీపాంతరేషు ప్యాచార దర్శ
నాశ్చ—క్వచిద్దధావ స్తేషామశాస్త్రజ్ఞ త్వాదిభి రుపదృతభినిన శాస్త్ర
సిద్ధికర్తేశాచార ప్రతిస్పర్ధి —తద్వయంశాస్త్రం లేపిజానం త్యేకేతి చే
త్— జానంతు నామ తథాపిలేషామరణ్యే రువతా మివ మాన్యా గారో
పాసకానా మర్చాం నినిందలాం తమకపాదిత ప్రతిపత్తి దౌఢ్యకరణత్రి
యా పూర్తి శుష్కహృదయత్వ కృతఘ్నత్వే శ్వరవంచకత్వా ద్యాపాద
సం దురుద్ధరమేవ యది యేన కేన చిదకర్తవ్యత్వం నివక్షితం తదపి—ప్ర
తిస్థాయాం సార్వభౌమం సర్వనా భువనత్రయం పూజాదినా బ్రహ్మలోకం
త్రిభిర్వత్సమతా మియాత్ భక్తియోగం సలభతే ఏవంయః పూజయేత్తు

కుక్ష్యపేషిత సకల ఫలసాధనత్యము ప్రతి పాపిత మగుటచే నిరస్తము - తే
దాప్రామాణ్య వాదియై ససేత్వయంచే, నకర్తవ్య మంటే హానిని యర్చారా
ధనత్యము ప్రతి పత్తి సాకర్యమగునకే మొదలగు హేతువుల పైన నుపపాదించు
బడియున్నది. గాన నిరీశ్వరేతరులకును యర్చారాధన మావశ్యకమని స్థాపిం
చబడి యున్నది. ఇంక నర్చారాధన విషయమై ప్రమాణోపన్యాసముచే
యుచున్నాను. “అని ముక్తత వత్తేత్ర సర్వేషాం ముక్తి సిద్ధయే, అహంస
న్ని హితస్తత్ర, పాపాణి ప్రతి మాదిషు” అని శ్రీరామతా పీఠ్యసంక్షిప్తలలో
అర్చన తారము చెప్పబడియున్నది. ఈశ్రుతి వాక్యము అగస్త్య సంహితా
తాదలయం దుపబంధం హితమనుచు, బ్రహ్మ విద్యా విజయము నందును
అధర్వశిఖా విలాస విస్తరాదుల యందును విశేషముగ చూడవచ్చును.
భాందోగ్యమందును “యపిషేంత రాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోద్భవ్యతేః
హిరణ్యో న్నశ్రుహిరణ్య కేశ ఆప్రణ ఖాత్సర్వ ఏవసువణః తస్య యధాక
ప్యాసంపుండ రీకమేవమక్షిణే” తస్యోతి నామేత్యాదులచే, నర్చనతారము
చెప్పబడియే ఈశ్రుతి వాక్యమునందు, ఏసువణమయ్యుడైన పురుషుడర్చన
రూపియై మనయెదుట నగుపడుచున్నాడో, యతడే ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తీ,
ఉపాస్యుడని చెప్పబడు చున్నది. ఇట్లు చెప్పని పక్షమునకు “ఏవద్భవ్యతే”,
అనిగా మనముందు కానబడు చున్నాడనునది చేరదు “హిరణ్మయః” అనున
దియు “ఆప్రణ ఖాత్సర్వఏవ సువణః” అనునదియు అర్చన తారమునందు
స్వరసము. శ్రీపురుష సూక్తమునందును “అచ్ఛగ్గస్సం భూతః” అను శ్రీసాళ
గ్రామమూర్తులను “పృథివ్యై” అనుపృథి వీమయ సుధా దార్వాది విగ్రహ
ములును “రసాచ్చ” అనులోహమయ దివ్యచుంగళ విగ్రహ ములును చెప్పి
“విశ్వకర్మగస్స మవర్తతాధి” అనుచేవ శిల్పియగు విశ్వకర్మ వలన శిల్పి
శాస్త్ర ప్రక్రియచే నవతీర్ణుడగుట చెప్పి “తస్యస్వప్తా విదధగ్రూపమేతి”
అనిచేవ శిల్పియగు వాడు, శిల్ప శాస్త్ర ప్రక్రియచే, భగవంతుని యర్చన
దివ్య రూపమును నిర్మించుటచే, సర్వేశ్వరుని పొందుచున్నాడని చెప్పిపైన

మా మిత్యాది భిర్భుభుక్షు ముముక్షుపేషిత సకలఫల సాధనత్య ప్రతిపా
దనా చేవ నిరస్తం ననుప్రతి మాస్వప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతి చేత్తే
తః కింతస్యా ప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతిచేత్తతః—కింతస్యా ప్రబుద్ధా

“ప్రజాపతి శ్వరతి గభేఁ అంతః” అని గభేఁ గృహంతరాశ రూపము లగు సర్వావిగ్రహ దివ్యస్థానమును చెప్పబడి యున్నది, ఈ పురుషసూక్త మేయర్చావతార పరమనునది యర్చావతారా రాధనాభిషేకాది విని యో గసిద్ధము, దీని యోజనా విశేషములంతయు, కున్నత్తూరయ్య సాయించిన శ్రీ పురుష సూక్త భాష్యమునందును విస్తరించి కానబడును. “సఘావా చవ్యాసః పారాశర్యః” అనియు “యదైవ్యకించమను రవదత్తద్వేషజమ్” అనియు వేదపరిగ్రహముగల వ్యాస మన్వాదులచే ప్రణీతములై “ఇతిహాసః పురాణంపంచమమ్” అనుట “యద్భాష్ట్రాణానితిహాసాః పురాణాన్ కల్పాన్ గాధానారాశంసీః” అనియు వేద పరిగృహీతములైన స్మృతీతిహాస పురాణములందును బహుస్థలములందును భగవదర్చా సమారాధనము విధించబడినది మరియు ద్రావిడవేదము నందాపాద చూడ మర్చావతారమునే ప్రతి పాదించుటగేత అర్చా సమాశ్రయణమే, వేదతాత్పర్యమనది సంప్రతిపన్నము. ద్రావిడ వేదపు వేదత్వము నంగీకరించని వారుష్ట్రేచ్ఛాదులవలె వేదబాహ్యులగువారలు “గాధా నారాశంసీః” అనునీలభారూపోక్తి తెలియు నట్లు చెప్పుటచే తీరుమేనియు గుణములును మొదలగు నారశబ్దార్థ ప్రశంసా పరములైన ద్రావిడ వేదాదులు వేదోప బృంహణముగా ఘోషించుటచే దావిడ వేదప్రమాణ్యము సుదృఢ ప్రమాణసిద్ధము.

“గతే పురోహితే రామస్సామితో నియతమానసః, సహపత్న్యై విశాలాత్యై నారాయణము పాగమత్, వాగ్యతస్స హవై ధ్వజా భూత్వాని యతమానసః, శ్రీమత్యాయ తనేవిష్ణో శ్చిశ్వేనరవరాత్తజః, లభ్యాకు లభనం రాజాలంకాం ప్రాయాద్విభీషణః” అని శ్రీరామాయణము నందును “కించా న్యద్వక్తుమిచ్ఛామి రాక్షసేంద్ర మహాబల, ఆరాధయజగన్నాథ మిత్వైకుకు లలైవతం, ఇత్యుక్త్వా ప్రదదాతస్యైస్సవిశ్లేషా సహిష్ణవే, శ్రీరంగశాయి

నా మేవ త్యగ్ధకత్వే సర్వత్రవిదితాశ్చనా మిత్యుత్తర వాక్య విరోధః నహి సర్వాంతర్గతా ప్రతిమా పిన భవతి సర్వశబ్దస్య తద్భూతా ర్చితేన పంకో చే చ విదితాత్మత్వ భంగః అతః ప్రతిమాస్వేవ త్యగ్ధకత్వ మావశ్యకమితి న పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్త్యా అకర్తవ్యతా పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్తిరహి

నంస్వప్నమిత్వో కుకులదైవతం, రంగంవిమానమాదాయలంకాం ప్రాయాన్విభీషణి," అని పాద్యపురాణమునందును "అర్చాయాం స్థండిలేవాగ్నీసూర్యే ఘృహృదివాద్విజే, ద్రవ్యేణ భక్తియక్తోర్చే త్వగురుం మామమాయయా, తైలాదారు మయీలౌ హీలేఖ్యా లేప్యావనైకతీ, మనోమయీమణి మయీ స్రతిమాప్తవిధాస్తృతా," అని ఇత్యాద్యనేక సుదృఢ ప్రమాణములచే అర్చావతారమును ప్రతిపాదించుటచే అర్చావతారా రాధన మవశ్యకర్త వ్యమగుటసిద్ధము.

తోర్చా మర్చత్సం దాధికారీత్యభిః—అతపవ అర్చాయామేవ హరయ ఇత్యాది తత్తైవోక్తం యది వేదా ప్రామాణ్యవాదినా సేత్వరేణ తేనా పృర్చాయా ఆరాధ్యత్వం ప్రతిపత్తి సాకర్యాదిభిః ప్రాగుపపాదితం అతో నీరీశ్వరేతై స్సర్వైరప్యర్చరాధనం కర్తవ్యమితి నిత్యం.

అష్టకాది స్మృతే దర్శే న మాత్వం మానతా ధవా । నిర్మూలత్వాన్న మోనం సా వేదార్థోక్తానిరర్థతా । వైదికై స్త్య ర్యమాణ త్వా త్సంభావ్యా జేదమూలతా । విప్రకీర్ణా ర్థసంక్షేపాత్పాద్యధర్మా దస్తి మానతా॥ అష్టకాకర్తవ్యాః ఇతి స్మృతిః సమా స్మార్తాష్ట కాంగత్వాద్యాం జనా ఇతి మంత్రగీః త స్మస్మృతే ర్ములవేదే నమితే మాత్వసంభవాత్ ॥ యాంజనాః ప్రతినందంతి మంత్రః । ఔదుంబరీ వేష్టనీయా సర్వేత్యేషాస్తృతిర్నిత్యః । అమితీర్వేతి సంచే హే మితిస్సాన్య దష్టకాదివత్ ॥ ఔదుంబరీం స్మృశక్ గాయే దితి ప్రత్యక్షవేదతః । విరోధా న్ముల వేదస్యా సనుమానా న్నమానతా ॥ ప్రత్యక్షానుమిత శ్రుత్యోర్యద్వావ్యా ఘాతదర్శనాత్ । అమాత్వేకంకితేవాదాదావనుమానస్యా త్రవర్ణ్యతే । పరప్రత్యక్ష వేదోత్ర మూలం చేజ్జ్వప్తసన్య తత్ । అస్త్యేకమ ప్యనుష్ఠానం స్వప్రత్యక్షానురోదతః ॥ ఔదుంబరీసర్వావేఘ్రియితవ్యాస్తృతిః । ఔదుంబరీం స్మృష్ట్యాదాయేదితి శ్రుతిః । జ్యోతిష్టోమే సదోనామ మండపమ క్యే ఔదుంబర శాఖాని ఖన్యతే. ఆచాంతే సే త్యమానూవా స్మృతిరేషాన నూభవేత్ । వేదం కృత్వేతి యశ్శాఖాః క్రమస్తేన విరోధతః ॥ అచాంత్యా ది పదార్థోత్ర క్రమోద్భవః పదార్థగః । ధర్మస్య ధర్మ్యపేక్షత్వా దతాధా

దస్తిమానతా || తుత ఆచామేత్ శ్రుతిః | ఆచాంతేన కర్తవ్యం స్మృతిః వేదం
 కృత్యావేదీం కరోతి శ్రుతిః | వేదః దగ్ధమయం స మ్మర్జన సాధనం ! వేది రా
 హవనియ గార్హ పత్య మధ్యవర్తిన చతు రంగుళ భాతాభూమిః | సదాచారో
 ప్రమా మావా నిర్మలత్వా దమానతా | అష్టకాదే రివై తస్య సమూలత్వా
 త్రమాణతాం—గతే పురోహితే రామ స్నాతో నియత మానసః | సహవ
 త్స్య విశాలాక్ష్య నారాయణ ముపాగమత్ || ప్రణమ్య శిరసా పాత్రీం
 హవిషో విధివత్తదా | మనా తే దైవతాయాజ్యం జహావ జ్వలితే నలే | శేషం
 తు హవిష స్తస్య ప్రాశ్యా శాస్యాత్త నః ప్రియం | ధ్యాయ న్నారాయణం
 దేవం స్వాస్తీగ్నే కుశసం స్తరే | వాగ్యత స్సహవైదేహ్యభూత్వా నియత మా
 నసః | శ్రీమత్యా యతనే విష్ణో శ్చి శ్యేనరవరాత్తజః || లద్ధ్యా కులధనం రాజా
 లక్ష్మణం ప్రాయా ద్విభీషణః | కిం చా న్య ద్వక్తు మిచ్ఛామి రాక్ష సేష్వమహా
 బల | ఆరాధయ జగన్నాథ మిత్వోకుకుల దైవతం || ఇత్యుక్త్వా ప్రదదా తస్మై
 స్వవిక్షేపా సహిష్ణవే | శ్రీరంగ శాయినం స్వస్థమిత్వా కుకులదైవతం | రంగం
 విమాన మాదాయ లంకాం ప్రాయా ద్విభీషణః || ఇదంపాద్యే || ఏతాక్ భా
 గవతాఽధర్మాః | అభభాగవతం బ్రూత సర్వభూతేషు యః పశ్యేత్ . ఈ
 శ్వరే తదధీనేషు అర్చాయా మేవహరయే | (నిరాకార మదృశ్యం నోపాసి
 తుం శక్యతే- తద్భజంతో నిరాలంబం ఖమారురోత్కృంతి- భగవద్విగ్రహాన్న
 భజామ ఇత్యుక్తవాః- భర్తృశరీరం నో పాసే కింతు తత్స్వరూప మేవేతి
 వదంత్యా భార్యాయా వైశ్ణవీ మనుసరతి - అత్ర పదగత స్వీకార వివాహ
 సమాధిః - దృశ్యం న సేవామహితి - భగవద్విగ్రహం త్యక్త్వా దృశ్యం చా
 రపుత్ర ధనాద్యుపాస మానాః గాస్తీకా ఇతి - నిరాకార మదృశ్యం భజంత
 స్తద్భావం భజంతే నిరాకారా భవంతి నశ్యంతీత్యర్థః -) య ఆశుహృదయ
 గ్రంధిం నిజిహీషుః పరాత్తనః | విధినో పచరే దేవం తం త్రోక్తేన చ కేశ
 వమ్ | లద్ధానుగ్రహ ఆచార్యా మూర్త్యా భిమత యాత్తనః | వేదోక్త మేవ
 కుర్వాణః - వైష్ణవ్యం లభతే సిద్ధిం- హృదయాదికృత న్యాసో మూలమం
 త్రేణ చా ర్చయేత్ | సాంగోపాంగం సపార్ష దాం తాం తాంమూర్తిం స్వ
 మంత్రతః | పాద్యా ధ్యాయ చ మనీయాద్యైః స్నాన వాసో విభూషణైః | గర్భ
 మాల్యా తుతై స్సగ్భిర్ధూపదీపా పహరణైః | సాంగం సంపూజ్య విధివత్

స్తవైస్తుత్వా నమే ద్ధరిమ్ | నైవేద్యం మదసానైః శ్రీ భక్త్యై భోజ్యైర్నివేద్య
యేత్ | సమర్పయిత్వా తాంబూలం విధివద్ధు పచారకైః | ఆత్మానం తన్నయ్య
ధ్యాయమా ర్తిం సంపూజయేద్ధరేః | శేషా మాదాయ శరసిస్వధామ్యు
ద్వాస్య సత్కృతాం | ఏవమగ్న్యైర్గతోయాదావతిథౌ హృదయే చయః |
ఏకంధ్యా త్వా హరిం విష్ణుం పూజయిత్వా జనార్దనం | వేదోక్తవిధినా రాజక
వైకుణ్ఠం పురుషోత్తమమ్ | ఏవం పూజావిధిం కృత్వా హరిం నారాయణం ప్ర
భుం | యజంతి శ్వర మాత్మాన మచిరాన్తుచ్యతే హి సః | కస్తిక్ కాలేనభ
గవాక్ కిం వర్ణః కీదృశో నృభిః నామ్నావాకేన విధినా పూజ్యతే తదిహ
ద్యతామ్ | కృతం త్రేతాద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః నానా వర్ణాభిధా
కారో నానైవ విధినే జ్యతే | కృతే శుక్ల శ్చతు ర్పాహు ర్జపిలో వలూహం
బరః | కృష్ణాక్షినోపవీతాత్సాస్త్రిభృద్దండకమండలూ | మనుష్యాస్తుత దాశాంలా
నిర్వైరాస్సుహృద స్సమాః | యజంతి తపసా దేవం సర్వదేవ మయం హరి
మ్ || త్రేతాయాం రక్షవర్ణో సా చతుర్పాహుః ప్రమేఖిలః || యజంతి విద్య
యా త్రయ్యా ధర్మిస్తా స్సత్య వాదినః ద్వాపరే భగవాక్ శ్యామః పీతవా
సా నిజాయుధః | యజంతి వేదతం త్రాధ్యాం పరం జిజ్ఞాస వోస్సప | నానా
తంత్ర విధానేన కలావపి యథాశ్రుణు | కృష్ణవర్ణం త్విషాకృష్ణం సాంగోపాం
గా శ్రుపార్షదమ్ | యజ్ఞసంకీర్తన ప్రాయ్ః యజంతి శం సుమేధసః ||

క్రియాయోగం సమాచక్ష్య భవదారాధనం ప్రభో | ఏతద్వదంతి ము
నయః పరం నిశ్రేయసం నృణామ్ | నారదోభగవాన్ వ్యాస ఆచార్యో క్షీరస
స్సుతః | నిస్సృతం తే ముఖాం భోజా ద్యథా హాభగవా నజః | పుత్రేభ్యో
భృగుముఖ్యేభ్యో దేవైః చ భగవాన్ భవః | ఏతద్వై సర్వవర్ణానా మాశ్ర
మాణాం చ సమృత్తమ్ | శ్రేయసాముత్తమం మన్యేస్త్రిశూద్రాణాం చమా
నద | ఏతతర-మలపత్రాక్షక ర్మబద్ధవిమోచనమ్ | భక్తాయచాసురక్తాయబూ
హి విశ్వేశ్వరేశ్వర | నైదిక స్తాంత్రికోమిత్రశత్రుమిత్రవిధో మఖః త్రయాణామే
ష్ఠితేనై వ విధినా మాం సమర్చయేత్ || అర్చాయాం స్థంధితే వాగ్మ సూ
ర్యే పున్సహృది వా ద్విజే | ద్రవ్యేణ భక్తియక్తోర్చే త్స్వగురుం నూమమాంశ్చ
యా | శైలీదారు మయీ తామ్రీ లేఖ్యలేప్యా చ పైశితీ | మనోమయీమణి

మయి ప్రతిమాజ్ఞ విధాన్ముతా చలాచలేతి ద్వివిధాప్రకీర్తనసమతా ।
ఉద్వాసా వాహనే స్థః స్థిరాయా ముద్ధవార్చనే । అస్థిరాయాంవికల్పస్యా
త్ ఫణ్ణిలేతు భవేద్దయమ్ । స్వపసంత్యవిలేపాయా మన్యత్ర పరిమార్జనమ్ ।
ద్రవ్యైః ప్రసిద్ధైర్మద్యాగః ప్రతి మాఽప్య మాయసిః । భక్తస్యచ యథాలబ్ధై
ర్మూర్ధి భావేన చైవహి । స్నానాల జీరణం శ్రేష్ఠ మర్చాయామేతదుద్ధవ ।
స్థణ్ణిలే తత్త్వవిన్యాసో వహన్ నాజ్య ఖృతం హరిః । సూర్యేచా భ్యర్చణం శ్రే
ష్ఠం సలిలే సలిలాదిభిః । శ్రద్ధయోప హృతం శ్రేష్ఠం భక్తేన మమ వార్యపిఘా
ర్యప్య శ్రద్ధయా దత్తం నమేతోషాయ కల్పతే శుచిస్సంభృత సంభారః - అ
భ్యం గోన్తార్జ్జ నాదర్శ దంత ధావాభి షేచనమ్ । ఆస్వాద్య గీత నృత్తాని ప
ర్వణి స్మరుతాన్వహం । తతశ్శేషాః మయాదత్తాం శిరస్యా ధాయ సాదరం ॥
అర్చా దిషు యథాయ త్రశ్రద్ధయాతత్ర చార్చయేత్ । సర్వ ఘాతేష్వాత్మని
చసర్వా ర్వాహ వనస్థితః ॥ మదర్చాం సంప్రతిష్ఠాప్య మద్ధిరం కారయేద్దృ
ఢమ్ । పుష్పేద్యానా నిరమ్యాణి పూజాం యాత్రోత్సవాశ్రితామ్ । పూజాదీ
నాం ప్రవాహార్థం మనః పర్వసుచా న్వహమ్ । యేత్రా పణపుర గ్రామాన్
దత్వా మత్స్యాన్చి తామియాత్ । ప్రతిష్ఠాయాంసార్వ భౌమంసద్ద నాభు వన
త్రయమ్ । పూజాది నా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్నృత్యమతామియాత్ ॥ భక్తియో
గం సలభతే ఏవంయః పూజయేత్తుమాం ॥ హంతతే వర్ణ యిష్యామి మమధ
ర్మాన్మను మంగళాన్ ॥ యాన్ శ్రద్ధయా చరన్త ర్లోమృత్యుం జయతిదుర్జయ
మ్ । కుర్యాత్సర్వాణి కర్మాణి మదగ్ధం శనైకైర్మరన్ ॥ దేశాన్ పుణ్యాన్ సంశ్ర
యేత్ మద్భక్తై స్సాధుభి శ్రితాన్ దేవా సురమను ష్యేషు మద్భక్తా చరితా
నిచ । పృథక్ ప్రేణ వామహ్యం పర్వయాత్రా మహిమాత్సవాన్ ॥ కారయేగీత
నృత్తాలైర్మహారాజోపచారకైః । మామేవసర్వఘాతేష్ఫణితనూత్తానమీ
శ్వరమ్ । ఈయేతాత్మని చాత్మానం యథాఖ మనసావృతమ్ । సర్వేష్వభీత్తుం
మద్భావం పుంసోభావయతో చరాత్ ॥ స్పర్ధాసూయాతిర సాహరాస్సాహం
కారావి యంతిహి ॥ బిందాకృత్వాత్మ నాబింబే సమాగత్యావతిష్ఠతే । అర్చా
పి లాకికి యాసా భగవద్భావితాత్మ నామ్ । మంత్రమంత్రేశ్వర న్యాసాత్సాది
సాధుణ్యవిగ్రహం ॥

సర్వేశ్వరుడు, అర్జునకారణములైన మహాదాదులను మూలప్రకృతియందుండి కలుగజేసి, యనంతరము అందమును నిర్మించి, యందుమొదట బట్టా

—శ్రీమద్భక్తిసంహితాపురాణాంతగతశ్రీరంగ మాహాత్మ్యమునందు—

శ్లో॥ ఆసీది దంతమోఘాత మప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్ । అప్రతర్క్య మవిజ్ఞేయం ప్రనుప్తమివ సర్వతః ॥ ఏకఏవా భవత్తత్రదేవో నారాయణః ప్రభుః । సజగత్సృష్టి సంహారైర్వి హర్తుమ కరోన్మనః ॥ స్వాంతాంశకలయా లక్ష్మ్యస్వయా మూర్త్యా జగన్మయః । స్వకలానంతశయ నేశయిష్యే ప్రళయోదధిమ్ ॥ తస్యకామ స్సమ జనిమన సోవీర్యమాదితః తదా విష్ణుస్సృష్టదేహేతు సోపశ్యత్స చరాచరం ॥ తస్య నాభేరఘాన్నాశం నానారత్నమనోహరం తస్మిన్ హిరణ్మయం పద్మం సర్వగంధమ ధూతకటం ॥ తస్మిన్ శ్చతుర్ముఖోబ్రహ్మసంకల్పా త్వరమాత్మనః । సమప్త స్సర్వలోకానామాస్మిలోకపితామహః ॥ లంకర్హితే భగవతి బ్రహ్మలోకపితామహః । అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ వ్రణస్తే పేమహాత్మసః ॥ తస్య వషః సహస్రాంతే తస్యమానస్య వేధసః । ఆవిర్భూతం మహద్ధామ శ్రీరంగం కీరసాగరాత్ ॥ తత్త్వ తాత్పర్యదృశ్యంత వైకుంఠపురవాసినః । సునందన దప్రముఖాస్స నందసనకాదయః॥ యుష్మదష్టత్ర భృతయో యేచాన్యేసత్య వాదినః । దేవగంధర్వ యత్యాశ్చ ఋషయ స్సిద్ధచారణాః ॥ ఉపాంగ ధామతద్వివ్యం వేదమూర్తిర్విహంగరాట్ । శ్వేతచ్ఛత్రం దధావస్య మాక్షికం భుజగధిపః ॥ విష్వక్సేనోవేత్రపాణిః పృథతస్తమసేవత అభితశ్చంద్ర సూర్యౌచ వీశేతే చామర ద్వయం॥ తుమ్మరు ర్భవతా సాధకం గంధ ర్వామర కిన్నరాః । అజంత మస్తురకాపేతు ర్వవందుచ్చైఃగు హ్యకాః ॥ అహమింద్రశ్చ దేవాశ్చ సాధ్యాస్సిద్ధాస్స నాయకాః । జితంత ఇతిశబ్దైః పూరయామాసురంబరం ॥ దేవదుందుభయోనేదు ర్మనృతు శ్చిప్పర సోగణాః ముముచే భుష్పవృష్టిశ్చభుషకాలా వర్తకాతిభిః ॥ ఆగతోరంగధామేతి శుశ్రువే కామాశద్వసిః । దివ్యం విమానంతం దృష్ట్వాస్వయం వ్యక్తం మహర్థిమత్ ॥ తేజోవయంజగద్వ్యాపి శ్రీరంగప్రణవాకృతి । ఉత్థాయసంభ్రష్టా విష్టోహృష్టః పుష్టః ప్రళావతిః ॥ పపాతశిరసా ఘామో భిన్నమూలశ్చవద్రుమః । ఉత్థాయోత్థాయ వదన్తైర్మమోనమ ఇతి

త్వవ్యష్టి భూతుడగు బ్రహ్మను సృజించి, యతనికి తనస్వరూప, రూప, గుణ, విభూతిచేష్టితములును, చేతన స్వరూపోపాయ పురుషార్థములును, భూతముల నామరూప కృత్యములను తెలియచేసెడు వేదములు పఠేశించి, యాబ్రహ్మచే లోక వ్యాపారములను, తదంతర్వర్తి కులైన దేవతీర్థక్ మనుష్యస్థావ

బ్రువక్ ॥ న్యసాతయత్పునర్దేహం హేమదండమివావనౌ । చతుర్భిర్వదనైర్వేదాచతుర్వేదైర్ముతంస్తువక్ ॥ బద్ధాంజలి పుటోభూత్వా దృష్టవానమ్యుతాలయం । ఇంద్రియాణ్యన్య సర్వాణి చరితార్థాని తక్షణాత్ ॥ తదం తరావిశ్య విధిర్దదర్శనం విభిన్న సీలావల సన్నికాశం । ప్రసన్నవక్త్రం సశినాయ తేక్షణం కృపామయం కాంతినికేత రూపిణం ॥ కిరీటకే యూరక సక్రకుండలం ప్రలంబ ముక్తామణీహార భూషితం । వికాల వక్షస్థల శోభిక్వాస్తుభం శ్రియాచ దేవ్యాధ్యుషితోరు వక్షసం ॥ ప్రతప్త చామీకరచారు వాససం సుమేఖలం సూపుర శోభితాంఘ్రికం । సువర్ధనీ జాతమృణాళ కోమలం దధాన మచ్ఛచ్ఛవియజ్జసుత్రకం ॥ భుజోపధానం ప్రసృతాన్య హస్తకంఠికుం చితోత్తానితపాదయుక్తం । సుదీర్ఘ బాహుం సముదగ్రవేషం భుజంగతల్పం పురుషం పుదాణం ॥ స్వతేజసాపూరిత విశ్వకోశం నిజాజ్ఞయాస్థాపి తవిశ్వచేష్టం । ప్రణమృతప్రవావిధిర్ముకుండం త్రైయర్థంగలైర్భర్వ చైవ్రప్రయోశం ॥ నమో నమస్తేస్తునహస్రీమూర్తయే సహస్ర పాదాక్షి శిరోరుచాహవే । సహస్ర నామ్నే శతసప్తతంతవే సహస్ర కోట్యండ యుగాధివాసినే ॥ వేదాస్తధాంగాని చ సాంఖ్యయోగౌ ధర్మాణి శాస్త్రాణి చ పాంచరాత్రం । అజ్ఞాత వేదాగమ జాత మన్య ద్వేదాంత వేద్యకి పురుష స్త్వమేకః ॥ తవప్రసాదో హమహీంద్ర కల్పః క్రోధ శ్చ రాద్ర స్తవ విశ్వయోనే । నాన్యత్ప దస్తీహ చ దాచరాత్త న్నారాయణ స్త్వం నపర స్త్వదస్తి । ప్రహస్య మే భుగంభీర మిదం వచన మబ్రవీత్ । తవసా తవ తష్టోస్త్రి స్తోత్రేణ చ విశేషతః ॥ ప్రపంచపుష్టి వైచిత్ర్యా త్ప్రీతో హం పూర్వమేవ తే । యచ్ఛక్త్యా గమస్తోత్రం ముతాధా భ్యుదయాంతికం ॥ యద్వా తపసి తేజస్తా సవిష మదనగ్రహఃస్తోత్రేణ త్వత్ప్రణీతే నయోమాంస్తాతివినేదినే । తస్మా హం సంప్రసీదామి సర్వకామ ఫలప్రదః । దర్శితం మే పరం రూపం తవాద్య తపసః ఫలం ॥ ౧౪

రములను కలుగజేసెను. తదనంతర మాబ్రహ్మ సర్వేశ్వరుని యారాధింప తలచి. యష్టాక్షరాను సంధానముతో తపస్సుచేయ, సర్వేశ్వరుడా బ్రహ్మ యభివత మెఱిగి, శ్రీరంగ విమానముతో నర్చారూపముగా సాక్షాత్కరించి, నిత్య మర్చించునట్లు నియమించి, ఎవరేని పంచ కాలములందు నన్నునిత్యము పూజించునో, వానికి ముక్తి నిచ్చుచున్నానని చెప్పెను ఇట్లుచేపుటచే, భోగసంపత్తుల నిచ్చుననుట కింపునర్ న్యాయసిద్ధము.

ఆవరణములతో కూడిన అనన్త కోటగండముల కావలనుండు పరమ పదమునందు, నిత్య ముక్తులకను భావ్యుడై యప్రాకృత శరీరమైన నేను, నీయేం దనుగ్రహముచే నర్చ రూపముగా నవతరించితిని, నా అర్చావతార ముల కాదియగు దీనిముక్తికొరకు నిత్య మర్చింపుము; లీలార్థమై సృష్టించిన జగత్తున నాకొక ప్రయోజనము లేకుండుటచే, నజ్ఞానాంధ కారనివర్తకమును జ్ఞానవర్తకమును గలుగుటకై వాత్సల్యముతో, నుత్సల్యముతో నూనెవలె, జీవాత్మల

హ్మ || అనేన విగ్రహేణ త్వ మర్చ యిష్యామ్యహం ప్రభో । తత్త్వత స్త్వాం చ వేత్స్యామి ప్రసాదంకురు తత్తథా || శ్రీభగవానువాచ || జ్ఞాత్వా తవైవా భిమతం విమానే స్త్రిక్ సవిగ్రహం । దర్శితంతవ దేవేశ నిత్యమత్రస మర్చయ || యో నిత్యం పంచకాల్యేన పూజయే న్నాం శతం సమాః । తస్మై ముక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగ సంపదః || అండకోశా త్స్వవరణా దము ష్టాత్పరతః ప్రభో । స్థితోహం పరమే వ్యోమ్ని హ్యప్రాకృత శరీరవాక్ || అర్చాత్తనా వతీర్ణోస్తి తవానుగ్రహ కావ్యయా । ఆద్య మర్చావతారం మే నిత్యమర్చయ ముక్తయే || ఉదాసీనో వ్యహం బ్రహ్మక్ లీలార్థ మస్యజంభక త్ । అకించితుర మన్వీత్య జగ దేతదచేతనం || జీవేనా నుప్రవిశ్యాహం మో త్త్వనా నేన పద్మజ । ఆకర్తవశ్య స్సకలం చేష్టయా మిపుథక్పృథక్ || తేహం సేవనుకరిపార్థ మహ వజ్ఞానజం తమః । నాశయామ్యాత్మభావ స్థో జ్ఞానోదీ ప్తిన భాస్వతా । తిల తైల మి వవ్యాప్తం మాతృ వద్ధిత కారణం । సహోప శ్చ సతతం మాండేవ నవిజానంతి మోహితాః || అనుగ్రహో యై లోకాన్మహా-

యందు, ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా నివసించి యుండెను నన్ను, మోహముచే
తెలిసి కొనరైరిగాన, ననుగ్రహముచే నండము నందును, క్షీరాద్ధియందును,
సూర్య మణ్డలమందును, స్వర్గమునందును వేంచేసి యుండినను, నన్నుపాటించలేక పోయిరి; మరియు ప్రతికల్పమునందును, సాధు పరిత్రాణాదులకై సా
క్షాదవతారములును, ఆవేశావ తారములుగా ననేకావతారములుచేసి, నా
రూపాదార్య గుణచేష్టితములచే ననేకుల నీడువడునట్లుచేసి, నారూపాదార్య
గుణకర్తముల సదాకీర్తించునట్లు చేసితిని; అది తత్కాలచే శవర్తికుల కను
కూలముగా నుండె, నిది భవిష్యద్వర్తికులు నుజ్జీవిండునట్లునుగ్రహవిశేషముచే,
వారిధ్యానస్తుతి ప్రణామార్చనాదులకు విషయమగుట కొరకు, సప్తద్వీపము
లందును, నవ వర్షములందును సకల దివ్యదేశము లందును సకల గ్రామము
లందును సకల గృహము లందును సర్వచేతను లారాధించునట్లుదారు లోహ
శిలామయాది విగ్రహములను పరిగ్రహించుచున్నాను. పరపూజ్యహములయందు
పంచోప నిషణ్ణయ దివ్యరూపముగలవాడనై యున్నాను. అవతారములయంద
ప్రాకృతదివ్య సంస్థానమునితరసజాతీ యముగాకొనియా విర్భవించుచున్నాను.

స్థితోండ మహం ప్రభో । క్షీరో దోమండలం భానో రాపేంద్రం చ తథా
దివి ॥ త్రీణిధా మాని మేసంతి త్రిధా మాహమితి స్మృతః । తత్రా పిదుర్వి
భావ్యోహం రాజ సైరపి తామసైః ॥ అవతార సహస్రాణి శత్రే కర్తృకరో
మ్యహం । ఆవిర్భవా మితత్రాపి భక్తానుగ్రహ కామ్యయా ॥ ఆవిశామి క్వ
చిజ్జంతూన్ క్వచిచ్చా వతరావ్యహం । పితృ పుత్ర సుహృత్సేష హతా
మాతోగ్రిధా చ్చచత్సరః ॥ యథా ప్రజా భవిష్యంతీ త్యేవం జన్త భజా
మ్యహమ్ । గుణ కర్తాతి వృద్ధ్యర్థం సదా కీర్తయ తాంసృణాం ॥ అవిష్ట ఇవ
రాగా ద్యైర నా విష్టః కరోమ్యహం । ప్రజా నామ నుకంపార్థం పురర్చత్త
నాభువి ॥ ద్వీప వర్ష విభాగేషు తీర్థే ష్వాయత నేషుచ । మానుషార్చత్త
నాచాహం గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే ॥ పుంసి పుంసి భవిష్యామి దారు
లోహ శిలామయః । అహం పంచో పనిషడః పరపూజ్యహదిషు స్థితః ॥ ఆవి
ర్భావేషు దివ్యేషు న్యయంకల్ప శరీరవాక్ । ఆవేశాంశా వతారాణాంపాంచ

అవేకా వతారములు పాంచభౌతిక విగ్రహములును దారులోహశిలామ
యాద్యచేతన శరీరములును చేతనశరీరములును శరీరమైపరమాత్మమైన నేను
పొందుచున్నాను అర్చారూపమై యవతరించిన నన్ను మోహముచే దారు
లోహ శిలాబుద్ధి చేసి నరకములను పొందుచున్నారు. కొందరర్చించి స్తుతించి
కీర్తించి భక్తి ప్రపత్తులు చేసి పరమ పదమును పొందుచున్నారు. ఆగమముల
యంద ర్చావతారము స్వయం వ్యక్తము చైవము ఆర్షము మానుషముని నా
లుగు విధములుగా చెప్పబడి యున్నది; గాన నతి సుందరముగను మనోహర
ముగను సర్వలక్షణ సంపన్నముగను నావిగ్రహములను శిల్పలచే వేంచేపుచేసి
సంప్రోక్షణ చేయించి ఆరాధించ వలయు.

భౌతిక విగ్రహః ॥ దారులోహ శిలామృత్సాన్ని శరీరో ర్చాత్మకః స్వతః । నే
తనాచేతనై ర్దేహీ పరమాత్మా భజావ్యహం ॥ అర్చాత్మనావతీర్ణం మామజా
నంతో విమోహితాః । కృత్వా దారు శిలాబుద్ధిం గచ్ఛంతి నరకాయతం ॥ అ
ర్చయంతస్తు వంతశ్చ కీర్తయంతః పరస్పరం । నమస్యంతశ్చ మాంభక్త్యా గ
చ్ఛంతి పరమం పదం ॥ అర్చా చతుర్విధా బ్రహ్మ స్వాగమేషుమమేరితా । వి
మా నాని చ తావ ద్ధి ప్రతిమా సదృశాని చ ॥ దివ్యం సైధ్యం స్వయం వ్య
క్తం మానుషం చేతి విద్యతే । కృత్రిమం త్రితయం తత్ర స్వయం వ్యక్త మకృ
త్రిమం ॥ మూర్తయో పి ద్విధా భిన్నా స్రైవస్తు హ్యేకవస్తుచ । ఏకవస్తు ద్వి
ధాప్రోక్త మచలం చలమేవచ ॥ ఆవేశాం శావతారాణా మావిర్భావస్యచా
కృతిః । సురూపా ప్రతిమాప్రోక్తా శోభనా దృష్టిసారీణీ ॥ మనోహరా ప్ర
సన్నా చ మామకీ శిల్పిచోదితా । ఊర్ధ్వదృష్టి మధోదృష్టిం తిర్యగ్దృష్టిం భ
వర్ణమేత్ ॥ అన్యూనా మతిరిక్తాంగీం శుచిం దివ్యాం ప్రకల్పయేత్ । ఆద్యం
స్వయం శ్శక్త్య కమిదం విమానం రంగసంజ్ఞికం ॥ శ్రీముష్ణం పేంకటాద్రించ సా
ట్రగామంచ సైమిశం । తోతాద్రిం పుష్కరం చైవ నరనారాయణాశ్రమం ॥
అష్టో మే మూర్తయ స్సంతి స్వయం వ్యక్తా మహీతలే । యజమానస్య తే
బ్రహ్మ అధ్వర్యాగ్నౌ తుసంచితే ॥ అహ మావిర్భ విష్ణౌమి వరద స్సర్వ భే
షానాం । తతోధాంమే ప్రతిమాం తత్ర త్వం స్థాపయిష్యసి ॥

“ఇమై యోర్ తమకు-నెక్ జాల్ నినై పురిదాల్ వెళ్లై యాణే న్నుమీన చ్చొల్లై” అను ప్రకారమవతారము లందు నవసీత చోరము నగర ట్లోభము మొదలగు లీలారసములును అవతార పరత్వమునునట్లర్చావతార సౌలభ్యాది గుణములను విశేషము గా నుపన్యసింప బడియున్న స్థలములలో “కాలాట్రుం నెంజటియుం కణ్ శుక్రులుం” అనుప్రకారముభగవద్గుణ చేష్టితర సప్రవాహ నిమగ్నలై యను సంధింతురు. అవతారమునకు శ్రుతి ప్రమాణము “అజాయ మానో బహుధావిజాయతే” జననములేనివాడయ్యి బహువిధము లుగా నవతరించుననియు; ద్రవిడ శ్రుతియందు “పిరప్పిల్ పల్ పిరవి పెరుమా నై” అనియు, శ్రుతి. “సఉచ్చ్రీయాక్ భవతి జాయమానః” అతడవతరిం చుటచే ఉచ్చ్రాయమును పొందుచున్నాడనియు “నిలై వరం చిల పల్ పిర ప్పా యొళివరు ముళునల” అని చెప్పుటచే నతడను గ్రహముచే ననేకావ తారములు చేయుచున్నాడను నది సిద్ధము. ఈశ్రుతి ప్రమాణము వలన విష్ణువు శాపముచే నవతరించి నాడని నైపులు చెప్పెడు కక్షి నిరసింప బడినది - మరి యు రామోపనిషత్తునందు. “దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్ల భాయధీమ హి - తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ యన్నామసహస్ర నామసదృశం నిరవ ధిగుణగ్రామే” అనియు, యాజ్ఞవల్క్యోపనిషత్తునందు “అర్థమాత్రాత్మకోరా మో బ్రహ్మనందైక విగ్రహః” అని చక్రవర్తియ మగ్గక్ విషయమయ్యును, శ్రుతి “బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనః” అని కణ్ణక్ విష యమయ్యును చెప్పబడి యున్నది. ఇక విష్ణువు అర్చావతార మునకు శ్రుతిప్ర మాణము, శ్రుతిః. “వాసుదేవో నిపూర్ణః” పరమ పదమునందుండు పరవాసు దేవుని కళ్యాణ గుణములచేపరిపూర్ణుడని వేదపురుషుడు చెప్పెను. అయితే యాగుణమున కచ్చట ప్రకాశములేకుండుట కేమి హేతువనిన, శ్రుతి “పరమం సామ్యముపైతి” యనునట్లచ్చట పరమ సామ్యమును నిత్యసూరులు పొందియుం డున ట్లిచ్చటనుండి పోయిన ముక్తులును పొందుచున్నారనియు. శ్రీగీతయందు “మమసామ్య మాగతః” అని నానమాన ధర్మమునుపొందుచున్నారని చెప్పుట చే వగటిదీపమువలె గుణముల కచ్చట ప్రకాశములేదుగాన చీకటికి దీపమువ లె కళ్యాణ గుణములకు ప్రకాశ మిచ్చట నేకదా, శ్రుతి. “పూర్ణస్య పూర్ణ మా దాయ పూర్ణ మేవా వశిష్యతే” అని ముందుచెప్పిన పరమ దేవుని యందుండి

కుగుణముల కంటె, అపతారములందు గల గుణములు పూర్ణములనియు, సంత
కంటె నర్చక పరాధీనమును నర్చవతారమునందు గల గుణములు, పరిపూ
ణకంటె నియు పిల్లలోకాచార్యులు శ్రీవచన భూషణమును గ్రంథమునందు ఈ
శ్రీమదహరించి యున్నారు - ఈశ్వరుని యేగుణముల కెవరియందు ప్రకా
శకమనిన—జ్ఞానఋజులయందు, శక్తియశక్తులయందు, తమయపరాధులయం
దు, కృపసంసార భీతులయందు, వాత్సల్యము దోషభూయిష్ఠులయందు, శీలము
మందులయందు, ఆర్జవము కుటిల హృదయులయందు, మార్దవము విశ్లేష భీరు
వులందు, సౌలభ్యము దర్శనాతురుల యందు, నిట్లు భగవద్గుణములకు పూ
ర్వోక్తతత్తదధి కారులయందు దక్కనితరుల యెడ వినియోగమునకు హేతు
వులేనందున, పరమపదమునందు “సదా పశ్యంతిసూరయః” అనునట్లెల్లప్పు
డు పరవాసుదేవుని దర్శించుచు ననుభవించుచున్న నిత్యసూరులయందీ సౌలభ్య
విగుణములకు ప్రకాశకము లేదనుట సిద్ధమేకదా. “సోశ్చ తే సర్వా కా
మాన్సహ బ్రహ్మణావిపశ్చితా” యనునట్లు నిత్యసూరులు పరవాసుదేవునితో
కూడ యుండి తదనుభవానందకందళిత హృదయులగుటచే మార్దవ గుణము
నకు నచ్చట ప్రయోజనము లేదు. ఈ రెండు శ్రుతి ప్రమాణములచే మోక్షస్థా
నమునందు, పరబ్రహ్మముతో కూడి యుండి సదా దగ్ధనమును సమస్తానంద
ములును ముక్తుడు ప్రత్యేకించి యుండి యనుభవించునట్లు శ్రుతిచెప్పటచే పర
బ్రహ్మముతో విక్రమము చెప్పెడు అద్వైతుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లుతక్కిన
గుణములకు నచ్చట ప్రయోజనములేదు. ఇచ్చటి వారువారల కెదురుతట్టుగాన
మస్తముల యందు కొంత పడిన వారై యజ్ఞులై యశక్తులై సంసార దుఃఖ
తులై అపరాధులై నందున పాపులై యుండుటచే పరవాసుదేవుని కంటె
నర్చవతారమునందుగలగుణములకు ప్రకాశకము చెప్పబడియున్నది. గాన, శ్రు
తి “వత్సర్ధేవా నామతమర్త్యానాం” అనునట్లు నిత్య సూరులకును మర్త్యుల
కును సేత్ర స్థానమై తిరువేంగడ ముడయా నుండుటచే ఆహ్వారులు “కణ్ఠా
నావెన్ఢుమగ్నోర్ విణ్ఠోరురతణ్ఠోర్ వేంగడవిణ్ఠోర్ వెర్ పనే” అనిసాయిం
చియున్నారు. తెత్తిరయోపనిషత్తునందు “స్థిరం ప్రపద్యేవృతం ప్రపద్యే” అ
ని చెప్పెడు స్థవృత్తు నందు మొదట పరమ పదనాథుని ప్రపత్తి చేయుచున్నాన
నికెప్పి “అకాసోహిమణి ప్రపద్యే” అర్చా రూపమైన స్వామిని ప్రపత్తి

జేయు చున్నానని చెప్పబడి యున్నది. “అశ్చానం” శిలి “అఖణం” స్వామి
 “ప్రపద్యే” ఆశ్రయించుచున్నాను. మరియుకాక శ్రుతియందు “అంభస్యపా
 రే భువనస్య మధ్యే నాకస్యపృష్ఠే, అహోరణియ్యాకమహతోమహీయాకః”
 ఊర్ధ్వాభి యందును ఆకాశము నందర్చావతారములుగలభూమధ్యముననుసరింప
 నడము నందఱుగ్భూపి యగు నాత్మయం దణువయ్యును మహియనుభూతి
 యందు మహాత్మై న రామకృష్ణాద్య వతారములనంగీకరించితినిని చెప్పినంత
 త్థమును ఆశీవాద్ “విణ్మీది రుప్పాయ్ మలై మేల్ నిర్ ప్పాయ్ కడల్ శేడ్
 ప్పాయ్ మణ్మీదుడల్ వాయివత్తుళ్లైకగు మరైదురవాయ్” అనుటయుండు
 “భువనస్య మధ్యే” అనుశ్రుతి— “మలై మేల్ నిర్ ప్పాయ్” అని సాన్నిధ్య
 యున్నారు. ఋగ్వేదంరెండవ యష్టకం రెండవయధ్యాయమున (౨౪- ౨౫)
 వగ్గములందు శ్రుతి “హాశూరాయ విష్ణవే చార్చతా” యనుట యందు నతి
 శూరుడుగానుండు విష్ణువును నర్చించుమనియును. ఋగ్వేదం విష్ణుసూక్తము
 నందు “చిత్రమర్చా” యనుటయందు చిత్రవిగ్రహరూపముగా నుండునవతార
 ములనర్చించుమనిచెప్పియున్నది. ముందవతారమునుగురించిచెప్పినరా మోపనిష
 త్తునందు “కథమతి భగవాని హంత్యకాలే భవ భయంకరతారకంప్రబోధమి
 తి” అని రామమంత్రమును కాశీనివాసులకు ఉపదేశము చేయుమని శివునికిభ
 గవంతుడు పదేశించి; మరియు నందుననే “అవిముక్తే తవత్మేత్రేసర్వేషాంము
 క్తి సిద్ధయే అహం సన్ని హితస్తత్ర పాషాణ స్రతిమాదిషు । త్మేత్రేస్సిక్
 యోర్చయే ద్ధక్త్యా మంత్రేణా సేన మాంశివ । బ్రహ్మ హత్యాదిపాపేభ్యో
 మోక్ష యస్మామి మాశుచః” అని యీకాశీ త్మేత్రమునందు అందరికి ముక్తి
 నొసగ నవట శిలారూపముగా సమీపమునందుండెడు నన్నమంత్రముచేభ
 క్తితో నర్చించు వారికిని బ్రహ్మహత్యాది పాపములలో నుండివ ర్తింపించి
 ముందు శివ సాయుజ్యమును బ్రహ్మసాయుజ్యము నిష్పించి తుదను సాసా
 యుజ్యము నిష్పించెదను భయపడ వలదని సాయించిర్పియిందువలన సేతువు
 నందు శ్రీరామ మూర్తి బ్రహ్మహత్య పోగొట్టు కొనుట లింగ పూజితేనెన
 ట్లు చెప్పెడు నైపుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లు శ్రుతులందు అర్చావతార
 మును గురించి చెప్పినవి. శ్రుతి “ఇతిహాసంపంచమహానామ ఇతిహాసముగృహీ
 రామాయణ భారతముల నయిదవ వేదమని వకాట పుట్టి, మాతాకన్య

ముగలు శ్రీరామాయణ మునుదు “సహజత్వై విశాలాత్ వాక్యాయణము
 పాగమత్.” అని భక్తవర్తి తిరుమగనార్ జానకీ సహితముగ తిరువ తెఱఱ్ఱ
 యందు శ్రీరంగ నాథుని సేవించి నారని శ్రీవాల్మీకి భగవానులు సాయించిరి
 త్తాదృశమున శ్రీగీత యందు “యేయథామాంప్రపత్యం తేతాం స్తతైవ భక్తి
 వ్యసాం” ఎకరు నన్ను స్వర్గ రజత లోహములు మొదలగు బింబములయందు
 చుట్టములతో ప్రతిష్ఠ చేసి యారాధించెదరో యావిగ్రహ ములనే నేనాద
 నితి తిరుమేనిగా వహించెదనని సాయించిరి. మరియు వ్యాఖ్యలు భారతము
 శరదారణ్య పర్వమున దివ్య దేశ మాహాత్మ్యములనే ప్రకటించి యుండును
 తే, నరదు మిగుల విశదముగ తెలిసి కొనవచ్చును. వెండియు గరుడ పురాణ
 మున పది యధ్యాయములగు శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము నారద భగవానులకు కి
 వుడుపదేశించె. తిరుమలమాహాత్మ్యము బ్రహ్మాండ పురాణము మొదలగు
 పురాణముల యందును, శ్రీభాగ వతము నందు విష్ణువు సమృద్ధించి వేంచేసి
 యుండుదివ్యదేశములను శివుడు సేవించు చున్నాననిచెప్పినదనియందును, మరి
 యుభాగవత ద్వందశ సుంధమునం దుద్ధవుని గురించి కన్గను నన్నస్వర్గ రజ
 తాది పంచలోహ బింబముల యందు ప్రతిష్ఠ చేసి యప్పించ వలయునని సా
 యించి యున్నదని యందును, ముప్పది రెండుశిల్పశాస్త్రములయందును చూ
 డవచ్చును. ఇట్లు ఇతిహాస పురాణములయందు ప్రసిద్ధముగా చెప్పి యుండెను
 యర్చావతార వైభవములను తెలియక తెలిసిన పెద్దల సహవాసము చేయని
 అవివేకు లర్చావతారములను నిందించిరేని, వారు “విష్ణోరర్చావ తాశే
 షు లోహ భావంక రోతియః । యోగురొమాసుషం భావము భౌ నిరయ
 పాతినా” అని యర్చావతారముల యందు కాష్ఠపాషాణ లోహాది బుద్ధిగల
 వాడును తన గురువు నందు మనుష్య ప్రతి పత్తిచేసిన వాడును నీయరువురు నర
 కమును పొందుదురనియు “అర్చావతారో పాదానం వైష్ణవోత్పత్తి చింతనం
 మాత్రయోని పరీక్షయా । స్తుల్య మాహు ర్నసిషిణః ॥ ” అర్చావతారము
 నందు పాదాన ద్రవ్య నిరూపణముచేసిన వాడును వైష్ణవుల జన్మ నిరూపణము
 చేసినవాడును మాత్రయోని పరీక్షచేసిన వారు పోయెడు పాపమున పోవుదురో
 తేజాత్మ్యము పిల్లలోకా దూర్ములు శ్రీవచని భూషణమునందు దహించిరి.

తిరువాయ్మొళి మూడవ పత్తు అరవ తిరువాయ్మొళి “తంజమాగి యతక దైతా యెడుతాను మాయనై యల్లనా, యెక జలిల్లమరర్ కుల ముదల్ మావర్ద ముల్లమాదిన్మై, యెక నిరులగత్తుర్ కళవనివ నేస్తుకూ థ్తన్ మిక్, నెంజినాల్ నినైప్పా నెవనాగు నీళ్ కడల్ వణ్ణనై” యనుపాశు రమున వాడు పరవాను దేవుడు వీడర్చా రూపుడని సంశయించ వలదని సా యించిరి “అగల గిల్లై నిరై యమేకలర్ మేల్ మంగైయరై మార్ పాపుగ ల్లాన్తిల్లా వడియే నున్నడి కీక్రి మర్ న్దు పుగుంచేనే” అని తిరువడి గళులం దుశరణాగతి చేసి సాయించిరి. అర్చావతారములు శ్రుతితి హాసపురాణములు యందు చెప్పబడి యున్నదనియు పరమ పదనాథుని యందును అర్చారూపు నియందును భేద బుద్ధిచేసి సంశయించ వలదని ఆత్మవారు పదేశము నిందుచె ప్పబడియె.

ఇట్లు శ్రుతిస్మృతితి హాసపురాణములు అమోఘముగా నర్చావతారా రాధనమ వశ్యక ర్తవ్యమని ఘాపించు చుండ, కొందరు స్వతంత్ర వాదులు బ్ర హ్మమునకు రూపము లేదనియు, విగ్రహా రాధనచేయుట మూఢ కృత్యమని యు నట్లూ నర్చుట బ్రహ్మమునుపరిహసించుటయనియు, బ్రహ్మమును మనస్సు చే ధ్యానించుట వాక్కుచే నుతించుటయే చాలుననియు, శ్రుతి స్మృతితిహాసా దులు కల్పితము లనియు తమ యుక్త్యుక్తులే వేదమనియు వాదించునది యేగా క, తమ యుక్తుల కనుకూలమగు శ్రుతి స్మృతితి హాసాదుల కపాఢములు కల్పించి తమకు లోచెడు దుర్యుక్తులను తమకు లోబడిన కొందరికి బోధించి కేవలశాకిక ప్రవర్తకులై కాయక వ్యాపారములను విషయానుభవమునకే శేష ముచేసి, భగవ దారాధనకు నుపయోగింపనొల్లని వారిలో శ్వాశి లాభార్చనల నపేక్షించి పూర్వులు కొందరు వేదబాహ్య వేద కుదృష్టులై కొన్ని మతములకల్పించి నట్లు, యీకాలమందు మన మొక మతమును స్థాపించ వచ్చునని మిగుల పరిశ్రమించెదరు. పూర్వమున “తర్రుచమణరుం శాకియ ప్పేయగళుంతా ట్టివడయోక్ శోర్ కత్తశోంబరుం శూనియ వాదరుం నాన్ మరైగళేనిర్ క్కరుంబుళేయే నీశరు మార్దానర్ నీణిలత్తై పొర్ కర్ పక మెమ్మి రామాను జమునిపోన్ దపిన్నై” అని తిరువ రంగత్త ముదవార్ తిరువాయ్ మలర్ కడరుళి య ప్రకారము దుర్మతము లన్నియు నిర్మూల మున్నవి; కలిదోష ముచే తిరు

గా “బ్రహ్మ సమాజమును” నొకటి మొలచి శ్రుతి స్మృతి హాస పురాణా గ
మాది సమస్తముగా నుండు సత్యమైన సిద్ధాంతమును తమ పిచ్చి యుక్తులచే
నిషేధించి తమకు తోచిన ప్రకారము అనేక స్థలముల యందు ప్రశంసించు
చున్నారు. యీమతస్థులు ఎంత యుక్తులు చెసి యీమతమును స్థాపించిననుమన
అహ్వారాచార్యులు స్థాపించిన సిద్ధాంతమునకు సమమగునె. వీరొక యాధార
ములేకనే వాదించ నుద్యుక్తులై భాగవతా పచారములకు పాత్రులవుటయేగా
క శుశ్రవర ద్రోహులగు చున్నారే, అయ్యో ! యీబుద్ధి వీరల కెట్లు సిద్ధించిన
దో తెలియరేదు. ఒక మతమును నూతన ముగా కల్పించుకోరికకలిగి చెసిరేని
యది శ్రుతి స్మృత్యుక్తులకుపొసగియుండుదాయనభవమునకువచ్చును! వీరిమ
తము “శ్రుతి స్మృతి మఁమై వాఙ్మయస్తామల్లంఘ్య వర్తతే ఆఙ్మచ్చేదీ మమ
ద్రోహీ” అని యుండు భగవంతుని శ్రీసూక్తులకు విరుద్ధము కాదా? వీరుభాగ
వద్దో హులనియును వేదబాహ్యు లనియును వివేకులకు తెలియక నుండదు
“యథోక్తా నాభిస్సృజతే గ్రహితేచతథా పృథి వ్యామోష ధయస్సం భవం
తి యోసౌచ యజితో విష్ణు స్సత్వగుణ ప్రణితో భవత్ తస్య నాభేరజి ఆ
త్మా స్వయంభూతథాతస్య భ్రువోంత రాళాత్ తమోరుద్రః ప్రాదురభ
వత్” అని యజుర్వేదారణమునందు సగ్గాదియను లోక సృష్టిని చెప్పెడు
శ్రుతియందు ఊర్జ నాభియను సాలెపురుగెట్లు తన యుదరస్థ తంతువుల బై
ల్పరచి తిరుగా గ్రసించునట్లు, శ్రీవిష్ణు దేవుండా చరాచరాత్మక ప్రపంచమును
సృజించి హరించు నతని, సత్వమ యుండని యందరు పూజింతురు;వాని నాభీక
మలమునందు రాజసుడైన బ్రహ్మయధ్యవించె ;నాబ్రహ్మహ్రూమధ్యమునతా
మసుడైన రుద్రుడు జన్మించెననియు, ఛాందోగ్యో పనివత్తున “కేయారవాన్
మకర కుండల వాన్ కిరీటీ హరీ హిరణ్మయ వపుః ధృత శంఖచక్రః । తస్యయ
ధాకప్యాసం వుండరిక మివాక్షిణీ” అని చెప్పుటచే నీనారాయణుండు కే
యారమకర కుండల కిరీటకొస్తు భాభరణములు గలవాడనియు అప్రాకృ
పంచో పనివత్తు యమైన తిరుమేనిగల వాడనియు; తామర రేకుల వంటి నేత్ర
ములు గలవాడనియు శ్రుతి చెప్పుటచే రూపము గలవాడని స్పష్టముగా తెలియ
వచ్చుచున్నది. అందుచే బ్రహ్మమునకు రూపములేదను చెప్పెడు పక్షమునిర స్త

ము. మరియుక శ్రుతియందు “యోబ్రహ్మణంవిదధాతిపూర్వం యోవైవే దాంశ్చప్రహీణోతితస్మై” అనిబ్రహ్మనుసృష్టించిన నారాయణుడే వానికిపదో పదేశముచే సెనని చెప్పియుండుటచేతను, నాబ్రహ్మతనచేసృజింపబడిన వారలకు దానినుపదేశింప, నాలాగే నిదివరకు పరంపరా ప్రాప్తముగా నుపదేశ మగుచున్నది. యుగాంతరములందు పరాశర వ్యాస ప్రాచేతసవైశంపాయ న బోధాయన శుక శౌనక భారద్వాజగర్గ శాండిల్యాది ఐరవ ఋషులం దరు దారు మృత్పాణి స్వర్గరజత తామ్రదులచే భగవద్వింబముల గొప్పి చి కేయంక మకరకుండల కిరీటాది దివ్యాభరణ భూషితునిగాజేసి తామర్పించి, భగవత్స్వరూప రూపగుణ విశేషముల తామనుభవించి సకలచేతను లట్లర్చావతారముల యచ్చించి శుశ్రూషాను భవము చేయునట్లనేక శాస్త్రములచే బోధించునట్లు ఇదివరకు సకల మతములందు నర్చావిధి నడుచుచూ వచ్చుచు న్నది. మరియు నాశ్విరాచార్యులు వోరాక్షవజీగా యుపదేశమును పొంది అర్చారాధనచే భగవదను భవము గలవారలై యుజ్జీవించిరి. మరియు, సీకతి యుగంబున ననేక భక్తులర్చారాధనచే చిత్తంబు భగవదా యత్తంబై తైల ధారావ దవిచ్చిన్న భగవత్స్వరూప రూపగుణాదుల ననుభవించి యుజ్జీవించి న వైభవంబు వారివారి దివ్య చారిత్రములచే తెల్లంబగు. నిట్లుండ కమలాక రంబున కమలంబు చెంతనుండియు తత్కవలాంతగత కమనీయ మధుర సం బెటుగని కప్పల చొప్పున, నిరాలంబనముచే మనస్సు నిలువదనిచక్కగా నెఱి గియుండియు భగవద్దివ్య మంగళ విగ్రహాను భవంబుచే చిత్తంబన్యాయత్తంబు గాక భగవదాయత్తంబుచేయు నుపాయంబెఱుంగక, విషయాంతరాయత్తులై తిరుగు నీబ్రహ్మసమాజీకుల దౌర్భాగ్యతకు మిగుల చింతించేదము.

“విష్ణుపూజా విహీనస్యా దంతకేష్టంహుతంశ్రితం । తపశ్చవ్యర్థతాం యాతి ప్రేతాలంకారవద్ద్విజః” అని శ్రీవిష్ణుదేవుని యగ్నించనివాడుచేయుయ జ్ఞతపోధ్యానాదులతయు నిష్ఫలమని చెప్పియుండుటచేనర్చావతారారాధన మవశ్య కర్తవ్యమనునదిసిద్ధము. నిందునగురించి విశేష ప్రమాణములుండియన వియిచట గ్రంథదాహుశ్య భీతిచే న్రాయబడలేదు ఇందుకై మరియుకప్రత్యేక గ్రంథమును ప్రచురింప దలచి యున్నాము.

మఱియు నర్చావతారవిషయమై నీదిగువవ్రాయబడిన

కొన్నియంశములత్యాగశ్లోకమని తోచినందున

నవి యిందుతో జేర్పబడియె.

“యత్తైరూపం కల్యాణతమంతతైవశ్యామి” అనియాశావాసోప
నిషత్తునందును “తస్య హైతస్య పురుషస్వరూపం యథామహా రజినం వాసో
యథా పాండ్వావికంయథేంద్రగోపోయథాగ్నర్విర్భరథా పుణ్డరీకంయథాన
కృద్విద్యుత్తం సకృద్విద్యుత్తైవహవా అస్యశ్రీర్భవతి” అని బృహదారణ్య కో
పనిషత్తునందును “యపిషోతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషో దృశ్యతే హిర
ణ్మత్తశ్రుహిరణ్యకేత ఆప్రణఖాత్సర్వ ఏవ సువర్ణః తస్యయథా కప్యాసం
పుండరీకమేవమషీణి” అనిఛాందోగ్యోపనిషత్తునందును. “యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవి
ద్యనైర్విషమహిమాభువి దివ్యే బ్రహ్మపురే హ్యేషహ్యో మన్యాత్ప్రాప్తిశ్చితం
తచ్ఛుభ్రం జ్యోతిషాం జ్యోతిస్తద్యథాత్మవిదోవిదుః” అనిముండకోపనిషత్తునం
దును. “తద్విష్ణోఃపరమంపదం సదాపశ్యంతిసూరయః” అనిసుచాలోపనిషత్తు
నందును. “ఏవమేవాస్యపరిద్రష్టురి మాష్టోఽశకలాః పురుషాయణాః పురుషం
ప్రాప్యా స్తపగచ్ఛంతి భిర్యేతే తాసాం నామరూపే సఏవ రక్షణో మృతో
భవతి” అని శ్రాశ్లోపనిషత్తు నందును. “ధ్యేయ స్సదా సవిత్ మండల
మధ్యవతీ నారాయణ స్సరసిజానన సన్నివిష్టః కేయూరవాక్ మకర
మండలవాక్ కిరీటీ హరి హిరణ్మయ వపుర్భుత శంఖ చక్రః ॥ ” అనియు.
“శంఖ చక్రధరం దేవం కిరీటాది విఘాషితం అగ్ని మండల మధ్యస్థం
ధ్యాయే ద్యజ్ఞపతిం హరిం ॥ ” అనియు “ కిరీటినం గదినం చక్రిణంచ
తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం పశ్యామి ॥ ” అనియు. “ కిరీటినం
గదినం చక్రహస్త మిచ్ఛామిత్వా ద్రష్టుమహం తథైవ తేనైవ రూపేణ
చతుర్భుజేనసహస్రబాహుూ భవవిశ్వమూతే ॥ ” అనిశ్రీభగవద్గీత ఏకాద
శాధ్యాయమునందునుచెప్పబడిన సర్వేశ్వరుని దివ్యమంగళవిగ్రహమును “యః
కారయతి దేవార్చాః హృదయా లంబనాం హఃః ససరో విష్ణుసా
లోక్య ముపైతి హతకల్మషః” అనిశ్రీవిష్ణుధర్మమునందు చెప్పబడిన ప్రకారము

జ్ఞానయోగ భక్తియోగ ప్రవత్తియోగులకు హృదయమునందు ధ్యానాలంబ
సార్చనాదులకై ప్రతిష్ఠింపబడియుండుట నెరుగక సామవేదమందు “మహాబ్రా
హ్మణే స ప్రదశబ్రాహ్మణం దేవతా యతనానికం పంతే దేవతాప్రతిమాహ
సంతి” అనిదేవాలయములు విగ్రహములుండేలాగునచెప్పియుండడమును “అవి
ముక్తతవత్కేత్రే సర్వేషాంముక్తిసిద్ధయే అహంసన్నిహితస్తత్ర పాపాణాప్రతి
మాదిషు కేత్రేస్త్వి యోర్చయే దృక్త్యా మంత్రేణాసేన మాంశివ బ్రహ్మహ
త్యాదిపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః ” అని భక్తితో నర్పించువార
లకు బ్రహ్మహత్యాది పాపనివర్తితా పూర్వకముగా ముక్తి నిష్పించుటకు నర్హ
రూపముగా వేంచేసియుండడమును రామతాపినియ్యోపనిషత్తునందు చెప్పబడి
యుండడమునెరుగక నాత్మస్వరూపమాత్మగుణములు దేహస్వరూపము దేహ
గుణములు మనకు కలిగియున్నట్లు సర్వేశ్వరునికిని కలిగియుండెడు దివ్యాత్మస్వ
రూప మిట్టిది దివ్యాత్మగుణము లిట్టివి దివ్యమంగళ విగ్రహమిట్టిది యావిగ్రహ
గుణము లిట్టివని తెలిసికొనక జీవుల స్వరూపోపాయ పురుషార్థములను సర్వే
శ్వరుని స్వరూప రూప గుణ విభూతి చేష్టలను ప్రతిపాదించే వేదాదిశాస్త్ర
ములను చక్కగా సేవించి విషయ భేద యధికాతి భేద యభిప్రాయ
భేదములచే పూర్వోత్తరవిరోధ పరస్పర విరోధములు లేకుండుటను పూర్వా
చార్యులు సాయించిన గ్రంథములను సేవించి తెలిసికొనక దూషించిరేని యా
కాశమునంద లదినయమను తననెత్తిమీదపడునట్లా దూషణకు మనమే విషయ
మాదుమనియెరుగని కొందరు చెప్పెడుదాని వినియు వ్రాసినదాని చూచియు
‘మోహించడముయజ్జీవన హేతువుకా నేరదు. మరియు “అగ్నోతిష్ఠతివిప్రాణాం
యోగినాంహృదితిష్ఠతి ప్రతిమా స్వప్రబుద్ధానాంసర్వత్ర సమదర్శినాం” అను
వచనమునందు వేదవిహితకర్తయోగజ్ఞానయోగభక్తియోగ ప్రవత్తియోగనిష్ఠు
లకు సర్వేశ్వరుడగ్ని మొదలగు వానియందు సేవ సాయించె ప్రకారమును
చెప్పియుండడము నెరుగక నపార్థకములుగల్పించి స్వపరనివాశకులగుటయుచి
తముగాదు. అయితే వానికి నర్థ మేమనగా శ్రీభగద్గీతలో “కర్మజ్యైవహీనం
సిద్ధిమాఢీతా జనకాదయః” అనియు “జ్ఞానయజ్ఞేన చాపరే” అనియు
“భక్త్యాత్వనస్యయాశక్త్యా” అనియు ధైవీప్ర్యాపాగుణమయీ నమమాయా

దురత్యయా మామేవయే ప్రపద్యంతే మాయామేతా తరంతితే” అనియు
 “బహూనాంజన్మనామంతే జ్ఞానవాక్ మాం ప్రపద్యతే” అనియు “మామే
 కంశరణంజన” అనియు సాయించిన ప్రకారము కర్మయోగనిష్ఠులకు “అగ్ని
 తిష్ఠతివిప్రాణాం” అని అగ్నియందును జ్ఞానయోగనిష్ఠులకు “యోగినాంహృ
 దితిష్ఠతి” అని హృదయమందును తైల ధారవద విచ్చిన్న స్త్రుతిచే ఉభయ
 విధూతి విశిష్టపరబ్రహ్మనుభవము చేయుచుండెడు భక్తియోగనిష్ఠులకు “సర్వ
 త్రసమదర్శినాం” అని సర్వమందును “అంప్రబుద్ధానాం ప్రతిమాసు” అని
 “అకారోవై సర్వావాక్” అనేశ్రుతిప్రకారము సర్వవేదములుగా విశ్రుతమై
 “సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్యస్వభావతః” అనుప్రకారముసమస్తశబ్దములకు
 మూలమైయుండెడుఅకారమునకు “అకారోవిష్ణువాచకః” అనుప్రకారమువా
 చ్యుడైనకలజగత్తారణుడైనర్వరక్షకుడైనమస్తకల్యాణగుణాత్మకుడగుశ్రీమన్నా
 రాయణుండేదేహేంద్రియమనఃప్రాణబుద్ధివిలక్షణులై జ్ఞానస్వరూపులై జ్ఞానగు
 ణకులైనిత్యులైయుండెడుఆత్మకోట్లకు శేషిగానుపాయోపేయములుగానుండెడు
 వాడనియు, స్వరక్షణమందన్వయములేనిస్వరూపపారతంత్ర్యమును చక్కగానెరి
 గినజ్ఞానాధిక్యప్రపన్నులకునుభక్తిపారవశ్యముచేకరణచైదిల్యము కలిగి యొకటి
 యయినక్రమముగా ననుష్ఠించుట కనుకూలములేని భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నుల
 కును కమఃజ్ఞానభక్తులనుక్రమముగా నెరిగియనుష్ఠించుటకుదగిన జ్ఞానశక్తులు
 లేని యజ్ఞానప్రపన్నులకును ఆశ్రయించి యుజ్జీవింతుటకై యర్చారూపముగా
 సేవసాయించుచున్నాడనుయర్థముస్పష్టముగానున్నది. ఈయ*మునుభగవచ్ఛా
 స్త్రమునందు “ఇదం శరణ మజ్ఞానాం ఇదమేవ విజానతాం ఇదం తిత్తిర్న తాం
 పారంభదమానంత్యమిచ్ఛతాం” అనిచెప్పబడియున్నది. శ్రీభాగవతముననేకాద
 శసగ్రంథమునందు యిరువదియేడవ యధ్యాయమున “మదర్చాం సంప్రతిష్ఠా
 ప్య మందిరం కారయేద్బృథం । పుష్పేద్యానాని రమ్యాణి పూజాయాత్రోత్స
 వాదికాః । పూజాదీనాం ప్రవాహాథకం మహాపర్వ సువాన్వహం । తే
 త్రాపణ పురగ్రామాః దత్వామత్సాప్తితా మియాత్ । ప్రతిష్ఠయా సార్వ
 భౌమం సన్ననాభువనత్రయం । పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్వత్సాన్యతా
 మియాత్” అనియుభారతమునమోక్షధర్మమునందు “తస్మాద్విష్ణుప్రతిష్ఠాప్య

సర్వదేవభవోద్భవం నిత్యం సంపూజయే ద్దేవం । ఏకాంతాం భక్తిమాశ్రితః
 యోహిస్థాపయతేవిష్ణుం సర్వదేవనమస్కృతం స్థాపితం తేన సర్వం స్యాత్
 జగత్సావరజంగమం” అనియుపక్రమించి “యోబేరం స్థాపయేద్దైకం విధిపూ
 ర్వం సదక్షిణంమాతృతః పితృతక్షైచ్చవ యతశ్చోద్వహతేస్త్రియంకులైకవింశ
 ముద్ధృత్య విష్ణులోకేమహీయతే” అనువరకు చెప్పబడియున్నది.

మఱియు నిచట ప్రపన్నుల కవశ్యానుష్ఠేయమగు పంచకాలానుష్ఠానక్రమణిక వివరింపబూని శ్రీయశతియై సకల జగత్కారణభూతుడైనర్వ రక్షకుడై పరమ కారుణికుడగు శ్రీమన్నారాయణుండు సకల లోకోజ్జీవనాథ ముగా ప్రథమములో తన నాభికమలమందుద్భవించిన బ్రహ్మకుపదేశించి ప్రవ తింపజేసిన వేదములకును శ్రీకృష్ణావతారముచేసి సాయించిన శ్రీ భగవద్గీత కును శ్రీవేదవ్యాస భగవాన్లయందావేశించి సాయించిన శారీరక మీమాంస యగు బ్రహ్మసూత్రములకును ప్రవాహ రూపముగా వచ్చేడు ననాది సిద్ధమగు సద్భావములకు విరుద్ధముగా వేదబాహ్యకుద్భవము వధ్య కల్పించిన అపార్థము లను నిరసించి అనాది సిద్ధమగు యథార్థార్థములనుబయలుపరచుకొరకు పరమ పదమునందుండే తమహృదయస్వరూపులై నిత్యసూరివగ్గ ప్రధానులగు అనం తులకు నియమింప వారు నానియమమును శిరసావహించి తిరువవతరించి వేదా ర్థములనుబయలుపరచియందరునుజ్జీవించేలాగున వేదార్థ సంగ్రహశ్రీగీతాభాష్య శ్రీభాష్యాదులనుసాయించినశ్రీభాష్యకారులశిష్యప్రశిష్యులగుశ్రీవంగిపురంనంబి శ్రీరంగనారాయణాచార్యులు శ్రీవాదికేశరి అశ్రుగియమణవాళజియ్యరు మొద లగువారు శ్రుతిసంహితాద్యర్థములసంగ్రహించి రచించిన యాహ్నిక గ్రం థములలోని సర్వవణా సర్వాశ్రమ ప్రపన్న పరమైకాంతుల కవశ్యానుష్ఠేయ మగు పంచకాలానుష్ఠానము వ్రాయబడుచున్నది. అయిన నీగ్రంథములోమొద ట పంచకాలానుష్ఠానములోని యభిగమన కాలానుష్ఠాన విషయమై విస్తరణ వ్రాయబడి యున్నందున నచ్చట నుక్తాంశముల నిచ్చట సంగ్రహముగను నను క్తాంశముల విశదముగను వ్రాయబడుచున్నది.

—పంచ కాలానుష్ఠాన క్రమణిక.—

సర్వవణ్ణ సర్వాశ్రమ ప్రపన్నులు ప్రతిదివసకాలము నైదు భాగ ములుగా విభజించుకొని యాయాకాలమునకు విధింపబడియున్న యనుష్ఠాన ముల క్రమముదప్పక యథాశక్తి ననుష్ఠింప వలయు. అయిదు విధములనగా సభిగమనోపాదానేజ్యా స్వాధ్యాయయోగములు. అభిగమనకాలమనగా జగ త్కారణుండగు భగవంతుని ప్రాతఃకాలానుష్ఠాన పూర్వకముగా పొంద సభి గమించుకాలము. ఉపాదానకాలమనగాభగవదారాధనార్థద్రవ్యసంగ్రహకా

లము. ఇజ్యయనగా భగవదారాధనకాలము. స్వాధ్యాయ మనగాస్తోత్రాను సంధాన కాలక్షేపాదికాలము. యోగమనగా భగవద్ధ్యానకాలము.

శాండిల్యస్తోత్ర—“నివృత్తివైదికం కర్మ యత్ప్రీక్తం భవ భే వజం పంచకాలాత్మకంజ్ఞానం యచ్చబ్రహ్మేకదైవతం” అని యుపక్రమించి “మహద్విస్తరరూపోయమాచారః పాంచకాలికా సంక్షేపాత్ప్రబవీమ్యద్య యథాశాస్త్రం యథామతి” అను పర్యంతము శాండిల్య స్తోత్రయందు బ్రహ్మేకదైవతమై భవాషధమై పంచకాలాత్మకమగు నివృత్త వైదిక కర్మచే పుబడుచున్న దనియు మహద్విస్తర రూపమగు పాంచకాలికా చారము యథా శాస్త్రము యథామతి సంక్షిప్తముగా న్రాయబడుచున్నదనియు వకానింప బడియె. “పంచకాల క్రమపరాః జ్ఞానవిద్యా విశారదాః శుద్ధాచారా మహత్తానః పూజ్యాః భాగవతా స్వయం యత్ర భాగ వతానిత్యం పంచకాలపరాయణాః నివసంతి సదాయక్తాః తత్త్వానం నైమి శాద్వరం నివసంతిమహత్తానో యత్రచైకాంతినోద్విజాః దేవాదేవర్షయో నిత్యం తందేశం పర్యుపాసతే హృదయేభక్తిహీనానాం నశాస్త్రంక్షప్రకా శ్యతే తస్మాచ్ఛస్త్రై దృఢాకార్యా భక్తి ర్హేతు పరాయణైః వర్ణాశ్రమా చారవతా పురుషేణవిపశ్చితా విష్ణురారాధ్యతే పంథా నాన్య తత్తోషకా రకః కంచేంద్రియస్య దేహస్య బుద్ధేశ్వ మనసస్తథా ॥ ద్రవ్యదేశక్రియాణాం చ శుద్ధిరాచారయ్యతే ॥” అనుప్రమాణోక్తంబుగ పంచకాలక్రమపరులును జ్ఞానవిద్యావిశారదులును శుద్ధాచార మహాత్ములును పూజ్యులు నగు భాగవతు లెచ్చట నిత్యవాసముచేయుదురో యాస్థానము నైమిశారణ్యమునకంటె శ్రేష్ఠ ము; అట్టి యేకాంతులగు మహాత్ములెచటనివసించెదరోయాదేశమును దేవతులు దేవఋషులునుపాసించురు. హృదయమున భక్తిహీనులగు వారికి శాస్త్రము ప్రకాశించదుగాన భక్తులై మోక్షపరాయణులగువారు శాస్త్రోక్తములదృఢ ముగా ననుష్ఠించతగు వర్ణాశ్రమాచారవంతులై వివశ్చితులగు పురుషులు శ్రీవిష్ణు దేవునారాధించెదరు వేరుమార్గమున భగవన్సుఖోల్లాసము కలుగదు. పంచేంద్రియ మనోబుద్ధియుక్తుడగు దేహికి ద్రవ్య దేశ క్రియాశుద్ధియే యాచారము.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాష్యం

—బ్రాహ్మముహూర్త కర్తవ్యము.—

పరాశర సంహితాయాం.— “ప్రాతన్ముస్సార్యోదయా త్పూర్వం
ఘటికాత్రయమాశృకే । ప్రపన్నః ప్రాబ్ధుభోక్తాయ హరిహారి రితిబ్రువక్ ॥
ప్రత్యౌశ్య కరపాణౌ చ గండూషాచమనం చరక్ । సచైకాంతీ శుచా దేశే
కుర్యాద్ధుర్వాదికీర్తనం । శ్రీమన్నారాయణస్మైవం కీర్తనంభాషయాపినా ।

తా నేశిష్యాచార్యులుగా తిరువవతరించి తిరుమంత్రమును బయలు
పరచిన నారాయణమహాఽయుషిసాయించినది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మముహూర్తే సత్వస్థో హరిర్హరి రితి
బ్రువక్ । ఉత్థాయ శయనే తత్ర సమాసీన
స్సమాహితః । వ్యర్థం వీత్య గతం కాలం
నిర్విద్యాహమతఃపరం.

—శ్రీవంగిపురం నంబిగారు సాయించినది.—

శ్లో॥ బ్రాహ్మముహూర్తే సప్రాప్తేనిద్రాంత్యక్వా
ప్రసన్నధీః । హరిర్హరి రితివ్యాహరైర్వై
ష్ణవః పుమాన్ ॥ ఉత్థాయ శయనే తస్మిన్మా
సీనో నియతేంద్రియః । త్రస్తస్త్విజ్ఞాహృదయో
వ్యర్థ్యం వీత్య గతం వయః॥

శ్లో॥ గురూ ప్రపద్య ప్రథమం తద్గురూంశ్చ తతోహరిం అనియు
రహస్యామాయ బ్రాహ్మణమునందు.—సచాచార్యవంశో జ్ఞేయో
భవతి అచార్యాణా మసావసావిత్యాభగవత్తః అని చెప్పబడియున్నది.

శ్రు॥ యస్య దేవేపరాభ క్తిర్యథా దేవే తథాగురౌ ।

తస్యైతేకధి తాహ్యర్థాః ప్రకాశంతే మహత్తనః॥”

అనిదేవగురుభ క్తినేసర్వతత్వప్రకాశకారణమనికతవల్లియందు జెప్పబడియున్న
ది. ఆసస్తంబాదులయందు “దేవమివ అచార్యముపాసీత” అని చెప్పబడియున్నది.

పారమేశ్వర సంహితయందు. సంప్రబద్ధ ప్రభాతేతు ఉత్థాయ
శయనేస్థితః । నామ్నా సకీర్తనం కుర్యాత్ పోడశానాం ప్రయత్నతః ।

ప్రపత్యమనసావాచా గృహీభిక్షుశ్చకారయేత్ ॥ ” అనునట్లు ప్రపన్నుడు ప్రాతఃకాలమున సూర్యోదయాత్పూర్వము మూడు ఘడియలకు హరిహారిః యనియనుసధించుచు తూర్పుముఖముగా నిదురలేచి కర చరణయుగ ప్రక్షాళనమొనర్చి నోరు వుక్తి-లింపి యాచమనముచేసి యేకాంతమై శుచియగు

ఓంనమో వాసుదేవాయ నమ స్సంకర్షణాయతే । ప్రద్యుమ్నాయ నమస్తేస్తు అనిరుద్ధాయతేనమః ॥ క్రమశః కేశవాదీనాం యావద్దామోదరం ద్విజః । నమోనమః కేశవాయ నమోనారాయణాయచ ॥ మాధవాయ నమశ్చైవగోవిందాయనమస్తతః । విష్ణువేదనమనుగుర్యాన్నమస్తే వధుసూదన ॥ నమస్త్రీవిక్రమాయాథ వామనాయ నమస్తతః । నమస్తుశ్రీగరామాధ హృషీకేశాయతేనమః ॥ నమస్తేవద్దనాభాయ నమో చామోదరాయచ । దివ్య నామావతారాణాం దశానా వధకీతకానం ॥ ఏకశృంగాదికానాంతు విహిత క్రమశః ప్రధోః । నమస్తే మీసరూపాయ కమతాయనమస్తతః ॥

నమోస్తావతి వరాహాయ నారసింహాయ తేనమః । నమోవామనరూపాయనమోరామత్రయాయచ ॥ కుతారజ్యాహలాస్త్రాయ నమఃకృష్ణాయవేదనే । కలిర్నిర్విష్టానమస్తేస్తు సర్వం సప్రణవంద్విజః ॥ యథాస్థిత క్రమేనైవ భేదాంస్త్యేతా హరేర్విభోః । నమనుగుర్యాత్ప్రభాతేతు యోగాంఠేతుదిసత్తయే ॥ శబ్దేనోవ్యతరేక్షేర సంహృష్టిజనకేనతు । స్తోత్రాణి నాధమంత్రాణిఉచీర్యాచ్యవైతతః ।

—చంగిపురంసంవిగారును సంగ్రహముగా సాయించినది.—

చికిత్స స్త్రీప్రీతం కర్మ తన్నామన్యసుకీర్తయేత్ । చతుర్భి ర్వాసుదేవావైర్భి ర్వాసుభి స్సహ సంయుతః ॥ జపే చ్ఛావశ నామాని కేశవాదీని చాదరాత్ । దశావతార నామాని మత్స్యరూర్దాదికాన్యపి ॥ జపన్నుత్థాయ శయనా ద్దర్శయిష్య స్వదా హరిమ్ ॥

—శ్రీనారాయణమహర్షి సాయించినది.—

“భగవచ్చరణాంభోజవరిచర్యానిధిక్రమం । ఏకాంతభిరనుష్ఠేయం నిత్యం సచభిదత్తహే ॥ వ్యథం వీక్ష్య గతం కాలం నిర్విద్యాహ మితః పరమ్ । ఆరాధయేయం ధ్యాయేయం భజేయం పురుషోత్తమమ్ ॥ కీర్తయేయం నమస్యేయంచితయేయమనారతమ్ । ప్రజేయంశరణంచేత్సిద్ధిత్వమనసాస్వయమ్ ॥”

ప్రదేశ మందాసీనుండై గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వ యమననుసంధించి
“ కూమా=దీ= దివ్యలోకా తదనుమణిమయం ముటపం తత్రేశేవం

హారీతస్త్పతౌ చతుర్థోధ్యాయః.

అథవత్స్యామి రాజేంద్ర విష్ణోరారాధనంపరం । ప్రత్యూషేన
హసోత్థాయ సమ్యగాచమ్య వారిణా ॥ ఆత్మనం దేహమీశ్వర చింతయే
త్సంనుతేంద్రియః । జ్ఞానానంద మయో నిత్యో నిర్వికారో నిరామయః ॥
దేహేంద్రియా త్వరస్సాక్షా త్వంచవింశాత్తకో హ్యహం । అహం దేహే
నివత్స్యామి శేషభూతోహి శాశ్వతః ॥ శుక్లశోణిత సంఘాతే జరా
రోగా ద్యుపద్రవే । మేదో రక్తాస్థి మాంసాది హేయద్రవ్యసమాకులే ॥
మలమూత్ర వసా సంకే నానా దుఃఖ సమాకులే । తాపత్రయ మహా
వహ్ని దహ్యమానే నిశం భృశం ॥ ఈషణత్రయ తృప్తాహి బధ్యమానే
దురత్యయే । క్లేశామి పాప భూయిష్ఠే కారాగృహ నిభే శుచౌ ॥ బ
హు జన్మ బహుక్లేశ గర్భవాసాది దుఃఖితే । వసామి సర్వ దోషాణా
మాలయే దుఃఖ ఛాజనే । అస్మా ద్విమోక్షణార్థాయ ఆశ్రయిష్యామి
కేశవమ్ ॥ వైకుంఠ పరమ హ్యేన్ని దుగ్ధాద్ధౌ వైష్ణవే పదే । అనంత
భోగిపర్యంకే సమాసీనం శ్రియాసహ ॥ ఇంద్రనీల మణిశ్యామం చక్రశక్తి
గదాధరం పీతాంబరధరం దేవం పద్మపత్ర నిభేక్షణం । శ్రీవత్స కాస్తు
భోరసూం సర్వాభరణ భూషితం । చింతయిత్వా నచ సమృత్వా కీర్తయే
ద్విష్యనామభిః ॥ సంకీర్త్యనామసాహస్రం నమస్కృత్వా గురూనమ్ ॥

తా॥ ఇట్లు హారీతస్త్పతి ప్రమాణోక్తముగా ఓ రాజేంద్రా
శ్రేష్ఠవిష్ణ్వారాధనమును జెప్పెదనువినుము. ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి
జలముచే లెస్సగానాచమనముచేసి యింద్రియ జయశీలుండై ఆత్మయగు తన్ను
దేహమునీశ్వరునిగూర్చి చింతింపవలయును. జ్ఞానానంద మయడనై నిత్యుడ
నై నిర్వికారుడనై నిరామయుడనై దేహేంద్రియములకంటె పరుడనై పచ్చి
వింశత్యాత్మకుడనై శాశ్వతపాణికి శేషభూతుడనగు నేను ఈదేహమునందు
నివసించియున్నాను ఈదేహము శుక్లశోణిత సంఘాతమై జరారోగాద్యుప
ద్రవస్థానమై మెదడు రక్తము మాంసము యెముకలు మొదలుగు హేయ

తస్మై ధర్మాదిపీఠం తదుపరికమలం చామరగ్రాహిణీశ్చ విష్ణుం దేవీం
విభూషా యుధ గణ మరగం పాదుకే వైనతేయం సేనేశం ద్వార

ద్రవ్యములతో కూడినదై వలము మూత్రము క్రొవ్వ మురికి మొదలగు
నానాదుఃఖ సమాకులమై తాపత్రయమనెడు మహాగ్నిచే నెల్లప్పుడు మి
గుల దహింపబడెడిదై దురిత్యయమయిన యాషాత్రయ తృప్తలచే బధ్య
మానమై యశుచిమై కారాగృహ సమమై పాపభూయిష్టమయినది. ఇట్టి
సర్వదోషమూలమై దుఃఖభాజనమైన దేహముతో బహుజన్మములెత్తి గర్భ
వాసాది బహుదుఃఖముల ననుభవించుచున్నసేను దీనివిమోచనముకొరకు
వైష్ణవ పదంబగు పరమవ్యోమ వైకుంఠమందును క్షీరాబ్ధియందును అనంత
భోగి పర్యంకంబున శ్రీదేవితోడ నాసీనుండై యున్న యింద్రసీలమణిశ్యామ
లుండును శంఖచక్ర గదాధరుండును పీతాంబరధారియు పద్మపత్రనిభేక్ష
ణుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభోరసుండును సర్వాభరణ భూషితుండునునగు
దేవదేవుండగు కేశవుని యాశ్రయించి యతనిమనంబునబింఠించి నమస్కరించి
యతని దివ్యనామములచేగీర్తించి సహస్రనామ సంకీర్తనంబు సేయుచు
గురునమస్కారంబు జేసెదను.

శ్రీవంగిపురంనంబిగారు సాయించినది.

బ్రాహ్మే ముహూర్తే సంప్రాప్తే నిద్రాం త్యక్త్వా ప్రసన్న
ధీః । హర్షిర్విరితిబ్రూయా ద్వాగ్రహరే వైష్ణవః పుమాన్ ॥ ౧ ॥
ఉత్థాయ శయనే తస్మి న్నాసీనో నియతేంద్రియః । త్రస్త నిర్విణ్ణ
హృదయో వ్యధం నీత్య గతం వయః ॥ ౨ ॥ తాపత్రయేణచా
క్రాంత స్తీవ్రేణా ధ్యాత్వికాదినా । దావజే నాగ్నినాలీఢో భ్రామ్య
న్నివ వనే వృగః ॥ ౩ ॥ సంసార వాగురాంతస్థో లూనపక్ష ఇవాం
డజః । అపశ్య స్నిగ్మోపాయ మాగామిష్యపి జన్తసు ॥ ౪ ॥
అకార్యై రతి బీభత్సైః క్రియమాణైః కృతైరపి । లజ్జితశ్చ విషణ్ణశ్చ
స్తర్యమాణై స్సృగక్షుభిః ॥ ౫ ॥ అవిసీత మశితౌహా మసద్గుణ
ణాకరమ్ । అవధార్య స్వమాత్మాన మచిత్స్యా శుభాశ్రయమ్ ॥ ౬ ॥
దహ్యమానేంధనా స్తస్థోస్ఫురన్నివ కీటకః । అల్బ నిగ్మ స్తీవ
న్త్యగ్ధే మరణ జన్తహః ॥ ౭ ॥ విహ్వలశ్చ విషణ్ణశ్చ విమృశన్ స్వా

పాలాఁ కుముదముఖగణాఁ విష్ణుభక్తాఁ ప్రపద్యే” “ సవ్యంపాదం
ప్రసార్య శ్రిత దురితహరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జానున్యాదాయ

మిమాందశామ్ । చింతయే త్ప్రళమంచైవ మాచరన్ద్రియ నూత్న
నః ॥ ౮ ॥ సంసార చక్ర మారోఽప్య బలిభిః కర్తృరజ్ఞభిః । కాతే
నాకృప్య మాణస్య జంఘమ స్థావరాత్తనః ॥ ౯ ॥ అహేమామే మ
హతీయాతా నిష్ఫలా జన్త సంతతిః । అనారాధిత గోవింద చరణాం
భోరుహద్వయా ॥ ౧౦ ॥ అనాస్వాదిత సతకర్మ జ్ఞాన భక్తి సుధా
రసా । అదృష్టానంత సంసార సాగరోత్తారజస్లవా ॥ ౧౧ ॥ శ్రుతిస్త్ప
త్యుదితాశేష సదాచార పరాఙ్ముఖి । త్యక్తవర్ణ సమాచారా భ్రష్టా
వైచిక వత్సనః ॥ ౧౨ ॥ అనుపాసిత సద్వృద్ధా స్వీకృతా సత్స
మాగమా । అసంపాదిత శిశూషా గుర్వాచార్య పితృష్యపి ॥ ౧౩ ॥
నిజ కర్మజ దేవాది దేహాధ్యస్తాత్మ భావనా । తద్భావనానుగోద్భూత
సుఖ దుఃఖ వ్యసస్థితిః ॥ ౧౪ ॥ అసంభూత స్వయాధాత్మ్య జ్ఞాన
జోత్తమ నిర్వృతిః । పశువ త్ప్రాకృతైరేవ గుణైరధిక నిర్వృతా ॥
౧౫ ॥ నకర్మనిష్ఠానాత్మజ్ఞా నాపి భక్తియుతా హరా । వోద్యుక్తా
భక్తిహీనత్వా త్తత్త్రియా స్వర్చనాదిషు ॥ ౧౬ ॥ కర్మభిః పుణ్య
పాపౌమై రవిద్యా పరనామభిః । ధూమై రినాచ్చిరా క్షేయం జ్ఞాన
మావృత్య దేహినః ॥ ౧౭ ॥ భూషయిత్వా స్వకం దేహం శబ్దాద్యై
స్సాన్వజితైర్గుణైః । దగ్ధయిత్వా స్వసౌందర్య మాత్మనే తిష్ఠమానయా ॥
౧౮ ॥ నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణమ్ । సంఘాద్యైస్సగ్ధైరేవ
స్వరూపం పరమాత్మనః ॥ ౧౯ ॥ గుణమయ్యా ప్రకృత్యాఖ్య భగవన్తాయ
యానయా । స్వసంలీనా సంతజీవ కృతకమానురూపయా ॥ ౨౦ ॥ గుణ
త్రయా శయానంత విచిత్ర పరిణామయా । అదు స్తరయాదేవ ప్రపత్తిరహి
తాత్మభిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రలోభ్యమానా సతతం తయైవాత్యంత నిర్వృతా ।
అజానతీవ స్వహితం మూకస్వప్నానుకారిణా ॥ ౨౨ ॥ నిష్పాసీయే నిరా
లంబే నిఘాయే నిమగ్ద్రవే । ద్రాఘి యస్య శుభే మాగ్ధే యమస్య సదనం
ప్రతి ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛతోమే సహాయస్య వధాయంతీ భయం మహత్ । అతీ

సవ్యేతర మితరభుజం నాగభోగేనిధాయ పశ్చాద్భాహుద్వయేన ప్రతి
భట శమనే ధారయన్ శంఖ చక్రే దేవీ భూషా దిబ్జస్తో జనయతు

తాపి సదైవైషా తిష్ఠతీవపురోషమ ॥ ౨౪ ॥ గతాయాస్త్విద్భుతం రూపం
వర్తమానేషిజన్మని । తదైవ సుమహానాగ్లో గతక్షణ ఇవాల్పకః ॥ ౨౫ ॥
లలభ్య సుఖ సంస్పర్శ మకృతాఘా ఘనిష్కృతిః । వినైవ హరి పాదార్పా
మశూనాపశ్యత పరమే ॥ ౨౬ ॥ కింకరిష్యామిపడయో ర్నిపతిష్యామి కస్య
వా । దుస్తరాం దుష్టశామేతోంకథయిష్యామి కస్యవా ॥ ౨౭ ॥ క్షతఊర్ధ్వ
మహంతావ ద్యావజ్జీవం శ్రియశ్శ్రియః । పడయోరర్చనకర్తుం యతమాన
స్సమాహితః ॥ ౨౮ ॥ అభిగచ్ఛన్ హరిం ప్రాతః పశ్చాద్రవ్యాణిచార్జయన్ ।
అర్చయంశ్చతతోదేవం కాలేషా క్షేపపంచసు ॥ ౨౯ ॥ వర్తమానస్సరాదైవ
పాంచకాలికవత్సనా । స్వాస్తితైగ్గంధపుష్పద్యైః శుభైశ్చక్ర్యనురూపతం ।
ఆరాధయన్ హరింభక్త్యా గమయిష్యామివాసరాన్ ॥ ౩౦ ॥

తా॥ బ్రాహ్మ్యముహూర్తము సంప్రాప్తమగునపుడువైష్ణవుండునిదుర
విడిచిప్రసన్నమనసుగదై హరిర్హరియని యనుసంధించుచు పడకలోనుండి లేచి
నియతేంద్రియుండైగూర్చుండి బహుకాలమువ్యర్థముగాగడచెనేయని చింతించి
అవినీతుడనై శిక్షింపబడుటకు యోగ్యతలేకనసద్గుణసమూహమున కాశ్రయమై
పాయశ్చిత్తయోగ్యతయు కూడాలేక అశుభాశ్రయుడ నయిననేను అరణ్యము
లో కారాగ్నిచే నాక్రమింపబడి పరిభ్రమించు మృగమువలె తీవ్రమగునాధ్యా
త్మికాదితాపత్రయములచే నాక్రమింపబడియన్నాననియు ఉరిలోచిక్కడడిన
కరెక్కలులేనిపక్షివలె సంసారమునతగులువడి ఉత్తరజన్మములయందునునిగ్గ
మోపాయంబెరుంగక నున్నాననియు తనకు తనకర్మములచే ఘటించిన యతి
బీభత్సమగుదుష్కార్యములనుస్తరించి లజ్జించి భేదమునొంది యిరుపార్శ్వము
లయందు దహనమగుచుండు కశ్మేలలోపలజిక్కడడితపించు కీటకముమాట్కి
మరణజన్మముల మధ్య తగులువడి నిగమోపాయంబెరుంగ కున్నవాడ నని
యిట్టితనదశనుగూర్చి భయమునొంది నిశ్చేష్టితుడై దుఃఖించుచు ప్రధమమున
తాను చక్కబడు మాగమును చింతింపవలయును. మరియు జంగమ స్థావ
రరూపమగు సకలజంతువులుసంసారమనుచక్రమున బలమగు కర్మమనుత్రాటి

జగతాం శర్మవైకుంఠనాథః" అను ధ్యాన్శ్లోకములయందు జెప్పబడినప్రకారము పరవాసుడేవుని వాసుడేవాది పూర్వహ మూర్తులను మత్స్యగిరి

చేకట్టబడి కాలముననుసరించి యీడ్వబడుచున్నవనియు అయ్యో శ్రీగోవింద చరణారవిందయుక్తములను ఆరాధించకనే అనేక జన్మపరంపరలు నిష్ఫలముగాగడచేనేయనియు సతగర్వజ్ఞానభక్తులను సుధారసముపానముజేయని హేతువుచేతగదా అనంత సంసారసముద్రమును దాటదగునోడదొరకదయ్యెననియు శ్రుతిస్మృతిచోదితమగు నశేషసదాచారములకు విముఖుడనై వర్ణధర్మములను విడిచి వైదికమార్గభ్రష్టుడనైతినియు సద్వృత్తులనుపాసించక అసత్సమాగమమునకొడబడి గుర్వాచార్య పితృ శిశ్రూషలుజేయనివాడనైతినియు స్వకీయకర్మములచే ఘటించిన దేవాదిదేహములయందునాత్మభావనచేసి తద్భావవలన సంభవించు సుఖమఃఖివ్యసంతితుడనయితినియు ఆత్మస్వరూపయాధాత్మ్యజ్ఞానజమగు నుత్తమ నిర్వృతిబాడమనందునవశువులకువలె ప్రాకృతగుణ నిర్వృతియే యధికమైయున్నదనియు కర్మజ్ఞాన భక్తి నిష్ఠలయందన్వయము లేక శ్రీహరియందు భక్తిలేనందున తదర్చనాది కార్యములయందును ద్యుక్తుడకానైతినియు పొగచే నగ్నిత్వాలలాక్రమింపబడునట్లు దేహ ధారిజ్ఞానము విద్యాసంబంధియగు పుణ్య పాపరూప కర్మముచే నావరింపబడియున్నదనియు చింతించి షటియు నీయవిద్యతన సంబంధియగు దేహమును స్వార్జితమగు శబ్దాదిగుణములచే నలంకరించి తన సౌందర్యము నాత్మకు దర్శింపజేయుచు నిరతి శయానంద సుఖభావమే లక్షణము గాగల పరమాత్మ స్వరూపమును తనగుణములచే మరుగుపరచి గుణవయమై ప్రకృతియను పేరుగల యీ భగవత్కాయతనయందు లీనులైయున్నయనంత జీవకృత కర్మమున కనురూపముగా గుణత్రయాశ్రయమై యనంతవిచిత్రరూపములుగా పరిణమించుచు ప్రపత్తిరహితాత్ములకతిదుస్తరమై అత్యంత నిర్వృతమగు నీయవిద్యచే నెల్లప్పుడు వంచింపబడుచు చూగవాడు తనస్వప్నమునుచెప్పలేనట్టుతనహితము నెరుగజాలనివానిగాజేయుచున్నదనియు మరియు పానీయము లేకనిరాలంబమైనది లేనిదై ఆశ్రయశూన్యమైఅశుభంబగుదుర్గమమార్గంబగుచు మనదనమునుపొందించుచున్నదనియునిట్టి మార్గమునఅసహాయుడనై పోవుటచే

విభవమూర్తులను కేశవాది మూర్తులను ధ్యానించి నూటయొకమిది దివ్య దేశ ధ్యాన క్లోకాదులను తిరుప్పావును అనుసంధించి సమాహితచిత్తుండై బహుకాలము వ్యర్థముగా గడపితిని అని నిర్వేదనమునొంది.

“ఆరాధయత్ హరిం భక్త్యా గమ యిష్యామి వాసరాత్ । ఏ తత్ప్రియా విగోధీని ప్రాచీనాన్య శుభానిమే । స్వయైవ కృప యాదే వోవినాశ్యాస్త్యక్త మనోరథాత్ । పూర యంత్యతి సంప్రార్థ్య మంత్రీమే తదు దీరయేత్ ॥ ” అని శ్రీహరిని భక్తితో నారాధించుచు దినములుగ డపెద. నీయారాధనాది క్రియలకు విరోధియగు ప్రాచీనకర్తముల దేవరవా రేవినాశము నొందింది. యస్త్యక్తస్యనో రథముల పూర్తిజేయుమని శ్రియ! పతిని ప్రార్థించి “త్వయ్యా రాధన కామోయం వ్రతం చరితుమిచ్ఛతిః సంకల్ప్య సిద్ధ్యైభగవత్ పూర యస్వ మనోరథాత్ ॥ ” అనునట్లు నియా వ్యస్వరూప స్థితి ప్రవృత్తిగల స్వశేషతై కరనమగు నీయాత్మకు భగవంతు డాసగిన దేహేంద్రి యంతః కరణముల గొని భగవంతుడు తానేతనప్రీ త్యర్థముగా యోగ శేషమగు నభిగమనో పాదానే జ్యాస్వాధ్యాయ క్రియల నేతచ్ఛరీర విశిష్టుడగు నీయాత్మచే ననుష్ఠింప జేయుచున్నాడనియు నిట్లు

మహాత్తరభయమునువృద్ధిబొందించి యిట్టి యవధగడచి పోయినదైన నది యే నిప్పుడు నాయెదుట నున్నట్లు తోచుచున్నదనియు యిట్లు గడచినదిగాక నీజ న్నచుందును దీగ్ధకాల మాలాగే తుణము వలె గడచేననియు అయ్యోశ్రీహ రిపాదార్చన జేయనందున లేకమైన సుఖ సంస్పర్శము లేక పాపరాశితు యింప కుండుట కనుబడుచున్నదని భేదించి అయ్యో! నేనేమి జేయుదునె వ్వని పాదముల బడుదును దుస్తరమగు నీదర్శన నెవరితో జుప్పకొనువా డనిక మీదు నేను శ్రియఃపతి పాదముల సమాహితుడనై నర్పించెద ప్రా తఃకాలమున శ్రీహరిని గూర్చి యభి గమించి పిదప ద్రవ్యముల సంగ్రహిం చియనంతర మచ్చ్యుతునర్పించి తదుపరి మంత్రము జపించి తదనంతరముభగ వధ్యానముచేసి యిట్లు ప్రతిదినమున పాంచకాలిక వర్తనుడ నయ్యెదను స్వార్జితమగు శుభ గంధ పుష్పాదులచే శక్త్యను రూపముగా శ్రీహరినారా ధించుచు గాలము గడపెద.

అనుష్ఠింపజేసెడు క్రియలు భగవ ద్బలముచే భగవద్వీర్యముచే భగవత్తేజముచే నే జేయుచున్న వాడననియు నను సంధింపవలయు.

*సీపాంచ కాలి కానుష్ఠాన ధర్మము లావశ్యక మని మంత్రసిద్ధాంత ఆగమ సిద్ధాంత తంత్ర సిద్ధాంత తంత్రాంత సిదాంతరూప

శ్రీయాశపందార్లు శ్రీభాష్యకార్లు సాయించినది.

* స్తో || ఇదం మహాపనిషదం చతుర్వేదస నన్వితం । సాంఖ్యయోగ కృతాం తేన పంచ రాత్రాసు శబ్దితః ॥ వేదాం తేషుయథా సారం సంగృహ్య భగవా హరిః । భక్తాను కంపయా విద్వాన్ సంచి త్తేషయథా సుఖం ॥ ఇత్యాది సమాణ ప్రతి పాదితప్ర క్రియచే । అతి విదితత గహనగం భీర నిగమ శత శిఖర గత స్వరూపో పాయ పరమ పురుషార్థ జ్ఞాన వ్యవసాయ ప్రేమ సమ్య గాచారములను సాక్షాత్తు భగవంతుడే తన నాభీపద్మమునందు ప్రథమములొ గలిగిన బ్రహ్మకు సాయించిన భగవత్పాత్రము ఋగ్యజుస్సామాధ ర్వణ శాఖావిభాగములవలె “ఆగమాఖ్యం హి సిద్ధాంతం । స న్తోత్తైక ఫల ప్రదం । మంత్ర సంజ్ఞం హి సిద్ధాంతం చతుర్వర్గ ఫల ప్రదం ॥ ” “తంత్రాంతరం హి సిద్ధాంతం వాంఛితార్థఫల ప్రదం ” ఆనుప్రమాణ ప్రకారము, ఆగమ సిద్ధాంత, మంత్ర సిద్ధాంత, తంత్ర సిద్ధాంతతంత్రాంతర సిద్ధాంతములనే ఆవాంతర తంత్రములచే విభజింప బడియున్నది

ఋగాది వేదభేదతత్త్వా భాభేదములు, పుత్రశిష్యుల పూర్వపూర్వపరి గ్రహాను సారముగా వ్యప చేశింప బడియుండెను ప్రకారము సిద్ధాంత భేదత దవాంతర భేదములు ప్రథమ పరిగ్రహాను సారముగా వ్యప చేశింప బడియున్నవి.

భారతమునందు “బ్రాహ్మణేః క్షత్రియై, వైశ్యైశ్చ కూడైశ్చ కృతక్షణేః । అర్చనీయశ్చ సేవ్యశ్చ నిత్యయుక్తేః స్వకర్మసః ॥ ” “సాత్వతం విధి మాస్తా యగిత స్సంకర్షణేనయః” అని బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, కూడ్రులకును, ఆను శాసనీకమునందు పుండరీక నారద సంవాదమున. “బ్రహ్మచారి గృహస్థోవా వాసప్రస్థోధ భిక్షుకః । కేశవా రాధనం హి త్యా వై వయాతి

పంచ రాత్ర సిద్ధాంత మందును శ్రీరంగ మాహాత్మ్యాదుల యందును మిగుల స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది.

పరాంగతిం || ” అని బ్రహ్మచారి గృహస్త వాన ప్రస్థ సన్యాసులు భగవత్తుఖో ద్ధతమగు, భగవత్పాత్ర మందు గల । సాత్త్విక సంహితలగు సాత్త్వికం త్రాదుల యందు చెప్పిన ధ్యాన స్తుతి ప్రణామార్చ నాదులు నిత్యము స్వయం ప్రయోజనముగా నవశ్య కర్తవ్యమని చెప్పబడియున్నది.

భగవచ్ఛాస్త్రము నందు అహింసా రాత్రకాలమును అయిదువిధములుగా విభజింప బడియున్నది. అవి యేవి యనగా అభిగమన ఉపాదాన ఇజ్యా స్వాధ్యాయ యోగములు. ఈ యైదింటిలో యోగమునకు శేషము అభిగమ నాదులు నాలుగు ఆ యభిగమనా దులలో జేయదగిన భగవత్తైరింకర్య రూపమగు తత్తద్వర్ణాశ్రమ జాతి నిమిత్తాదిని యతధర్మములు భగవత్తధర్మ నిష్ఠులందరికి సమము. కొందరు స్వస్వశాఖాక్త స్వస్వసూత్రోక్త ప్రకారము పంచ కాలానుష్ఠానములు జేయుచున్నారు. మరి కొందరు స్వస్వ సంహితోక్త ప్రకారము పంచ కాలానుష్ఠానములు జేయుచున్నారు. ఈ రెండు వర్గముల యందు అధికారి విశేషమాత్రమే భేదము తత్తచ్ఛిద్ధాంతోక్త అభి గమనాదు లైదు నాలుగు విధములగు పంచ రాత్రులకు సాధారణము.

పార్థ సంహిత యందు బ్రహ్మచారి వాచ. “పంచకాలవిధి జ్ఞానాం ప్రాశస్త్యం భగవన్నిరూ । కథితం పంచకేకాలా విధి యశ్చాపిఞ్చకే । మహ్యంజి జ్ఞాన మానాయ కథయస్వ యథాతథం । నచేద్రహస్యమత్యంతం యద హంపుష్ట వానిదం || ” శ్రీభగ వాను వాచ || “ ఆద్యం కర్తాభి గమనము పాదానం తతః పరం । ఇజ్యాచ పశ్చాత్సాన్విధ్యాయస్తతో యోగస్తతః పరం । పంచతే విధయస్తేషాం కాలాః పంచైవతే క్రమాత్ । కల్యాణా చరణాంస్తం యత్ కర్మజాతం చతుర్ముఖం ॥ ఉత్థానాది క్రమాదేతదభి యానముదీరితం బ్రాహ్మే ముహూర్తే బుద్ధ్యేతధ్యాయ స్మారాయణం పరం । ఉత్థాయా సీతశయనే కీర్తయన్నామ

— అధిగమనకాలవిధి:—

ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి ధరణీధరుడగు శ్రీవరాహమూర్తిని ధ్యానించి “నమోస్తు ప్రియదత్తాయై తుభ్యంజేవి వసుంధరే । త్వంమాతా

“వైష్ణవం” కించ - మరిన్ని “నమస్తే పంచకాలజ్ఞ పంచకాల పరాయణ । పంచకాలైక మనసాంత్యమేవగతి రవ్యయ॥” అని శ్లాఘ్యదులయందు పాంచకాలిక ధర్మములు భగవంతునికి దేశినియుండడమును నతనికి సత్యంత ప్రియముగా నుండడమును, తస్మిన్మలకువ్యవధానములేకనేభగవత్పాపిగలుగడమును ప్రతిపాదించుచున్నది.

జయాఖ్యసంహితయందు.

నారదః ॥ ఏకోహిశూయితేదేవ కాలోలోకేన కాపరః । పంచకాలస్త్యయోద్దిష్టః కిమేతన్నేత్ర సంతయః” భగవానువాచ ॥ “ఏకస్యైవ హి కాలస్య వాసరీయస్యనారద । ఆప్రభాతం నిశాంతంవై పంచధాపరి కల్పనా । పృథక్కర్మ వశాత్కార్యాన కాలాబహవఃస్మృతాః ॥ “నారదః ॥ “ఏకకాలా శ్రితానాంచ కర్మణాం లక్షణంవద । పరిజ్ఞాతైస్తుష్టై స్సద్యః కృతకృత్యోభవా వ్యహమ్ ॥ ” భగవానువాచ ” ॥ బ్రాహ్మన్య హూర్తాదారభ్య ప్రాగంశం విప్రవాసరే । జపధ్యానార్చనస్తోత్రైకర్మ వాఙ్మిత్రసంయుతైః ॥ అధిగచ్ఛేజ్జగద్యోనిం తతోభి గమనంస్మృతమ్ । తతః పుష్పఫలాదీనా ముఖాయాన్జనమాచరేత్ ॥ భగవద్ధ్యాన నిష్పత్తి కారణం ప్రహరఃపరం । తదుపాదాన సంజ్ఞంవై కర్మకాల పదాశ్రితమ్ । తతోష్టాంగేన యోగేన పూజయేత్పరమేశ్వరమ్ । సాధికం ప్రహరంవిప్ర శిష్యా కాలస్తు సంస్కృతః । శ్రీవణం చింతనం వాఖ్యా తపః పాఠసమన్వితా । స్వాధ్యాయసంజ్ఞాంతర్విధి కాలాంశంమునిసత్తమ్ । దినావసానె సంప్రాప్తే పూజాంకృత్వా సమభ్యసేత్ । యోగనిశావసానేచ విశ్రమేదంత రీకృతమ్ । పంచమేయోగసంజ్ఞోసౌ కాలాంశోబ్రహ్మసిద్ధిదః ॥ వ్యాసాదయః, నవిష్ట్యైరాధనా త్పూర్వం విద్యతేకర్మవైదికం । సర్వేషామేవ ధర్మాణా ముత్తమోవైష్ణవోవిధిః ॥ ఈప్రకారమే సంహితాంతరములయందు సంగ్రహవిస్తరముగా పంచకాలవిధులు చెప్పబడియున్నవి.

విసర్జించిన పిదప మంటిని గ్రహించెడు మూఢుడు కట్టువస్త్రముతో స్నానము జేయవలెను. మృత్తికదొరకనియెడల యిసుకతో జేసుకొనవలయు. మూత్రశౌచమునకు లింగమునకునొకతూరి మృత్తికనుంచికడుగవలయు. వామహస్తమునకు మూడుమారులు మంటినుంచికడుగవలయు. రెండుహస్తములకు రెండుమారులు మంటినుంచి కడుగుకొనవలయు. మలవిసర్జనముచేసినపుడు మలవిసర్జనమునకు ముందుగా శౌచముజేసికొని పిదప మూత్రశౌచము చేయవలయు ననంతరము పాదశౌచము చేసికొని తదనంతరము హస్తము శౌచము చేయవలయు. ఐదుమారులు అపానమునకు పదిమారులు వామహస్తమునకు ఏడు ఆవర్తలు రెండు హస్తములకును జెప్పబడియున్నది. ఇట్లుగృహస్థుడాచరించవలయు, నింతకు రెండింతలు బ్రహ్మచారియు మూడింతలు వానప్రస్థుడును, నాల్గింతలు యతియు ననుష్ఠింపవలయు మధ్యాహ్న కాలమున నీ ప్రకారమే జరిగించవలయు రాత్రికాలమందు నిందున అర్ధమే చాలును.*

అశక్తునికి యథాశక్తి శౌచముచెప్పబడియున్నది స్త్రీశూద్రులకు అర్ధమే చెప్పబడియున్నది. మనస్సుకు శుద్ధితో చెడువరకు శౌచముచేసికొనవచ్చును పుణ్యతీర్థములయందు శౌచము జేయగూడదు. బ్రహ్మచారి యతి అంతర్లింగ విశోధనము జేయగూడదు ఒకవేళచేసెనేని చాంద్రాయణము చేయవలయు నాభికి క్రింద సకలమును వామహస్తముచే కడుగుకొనవలయును. ఆచమ

* పితౄమహస్థు సనతుర-మారాయైవ మాహ—“తతః పూర్వం స ముత్థాయ ప్రాచీమేవోపనిషక్రమేత్ । ఉదీచింప్రాగుదీచింవాశౌచంవాదక్షిణాంధిశం ॥ యత్రోదకం ప్రభూతంతు తద్గత్వా శౌచమాచరేత్” అనియు “దేశం కాలంతథాజ్ఞానందవ్యద్రవ్యం ప్రయోజనం । ఉపపత్తిమవస్థాంచజ్ఞాత్వా శౌచంసమాచరేత్” అనిదేశకాలాదులచే శౌచాదులుజేరువేరుగాభిన్నపదియున్నవనిచెప్పబడియున్నది. “అహ్నియచ్ఛౌచముద్దిష్టనిశార్థంతుతతోభవేత్ । పథి పాదస్తతః ప్రోక్తోయథాశక్త్యాతురస్యతు” అనిమధ్యాహ్నశౌచమునకంటే రాత్రికాలమునందునర్ధమును మాగణమునందు పాదమును ఆతురునికి యథాశక్తియును శౌచముచేయునటాలచెప్పియున్నది.

నాది సర్వము దక్షిణహస్తముతో చేసికొనవలయును జ్ఞాపకములేక ఉపవీతము కడిచెవిని ధరించుకొనక మలమూత్రముల విసజ్జించెనేని ఆసూత్రమును పరిత్యజించి నూతన పవిత్రమును ధరించుకొన వలయు. ఉదకపాత్రచేత నుంచుకొని మలమూత్ర విసజ్జనము చేయకూడదు తెలియక చేసినయడల సశేల స్నానముచేయవలయు. ఉదకపాత్రమునుచేత నుంచుకొనిమూత్రపురీషవిసర్జనముచేసెనేని ఆయుదకము మూత్ర తుల్యమనియు మఱియు నాయుదకమును పానము చేసెనేని చాంద్రాయణముచేయవలయుననియుచెప్పబడియున్నది. ఏ స్థానమునందు శౌచము చేసుకొనుచున్నారో అచ్చటనే జలముచే చక్కగా గడుగుకొని యాస్థానమును జలమునుంచి శుద్ధి పరచవలయు కచ్చమును శిఖను గట్టుకొని విధిప్రకారము ఆచమనముచేయవలయు.

—ఆచమనక్రమము.—

మలమూత్ర రేతస్సులను విడచినపుడును భోజనాంతరమును క్రమముగా నాలుగు యెగమిది పంక్తెండు పదియారు మారులు గండూషము చేసినయెడల శుద్ధిగలుగుచున్నది విప్రుని దక్షిణ భాగమునందు సిత్యము దేవతలుండుటవలన తూర్పు ముఖముగా గూర్చుండి గండూషమును తన వామపార్శ్వమునం దుమియవలయును శ్చుప్రకారముచేసి ఉపవీతమునుచక్కగాధరించుకొని కర్తాద్యంతములందు శుద్ధిగల్గముగా తూర్పు ఉత్తర ముఖముగా ఆచమనము చేయవలయు తెలియక మోహముచే పశ్చిమముఖముగా ఆచమనముచేసెనేని పునః ఆచమనముచేయ శుద్ధిగలుగును. మఱియు తెలియక దక్షిణాభిముఖముగా ఆచమనముచేసెనేని పునః స్నానముచేయుటచే శుద్ధిగలుగును స్నాన భాదన పానమునందు అదియందొక మారును పిమ్మట రెండు మారులును ఆచమనముచేయవలెను. దానవ్రతిగ్రహములుచేయనపుడును జ్ఞానామసంధ్యా వందన బలికర్తృములందును ఆదిలో రెండు పర్యాయములును అంత్యమునందొక మారును ఆచమనము చేయవలయు. పాదశౌచాదులు చేయక శిఖ ముడివేయక యజ్ఞోపవీతము సవరణ చేయక ఆచమనము చేసెనేని అశుచి యగును. అంగుష్ఠ కనిష్ఠలనగా బొటన వ్రేలు చిటికిన వ్రేళ్లనుపదలి దక్షిణ హస్తమును గోకణాకృతిగానొనర్చుకొని యుద్ధగింజములుగునంతతీర్థమును పానముచేయ

వలయు. ఊహామాదిక్రియలు దక్షిణ హస్తముచే జేయవలయుగాన నాహస్తతలం బేయేక్రియల యందెట్లు జయోగించ వలయునో దానినిందు వివరింప బడునది ఛాపత్తమనియు ప్రాజాపత్యమనియు మైత్ర్యక మనియు వైవశమనియు నలు తెరంగుల అంగుష్ఠమూలము బ్రాహ్మ్యమనియు కనిష్ఠమూలము ప్రాజాపత్యమనియు ప్రాచీణిని మైత్ర్యకమనియు కరాగ్రమును వైవశ మనియుజెప్పబడును.

— అంగన్యాస కరన్యాస క్రమము. —

జానువులకు క్రిందుగా జలమునందుప విష్టుడై కేశవాది నామములచే క్రమముగా మూడుమారులు తీర్థమును స్వీకరించి యంగుళములచే బుద్బుదాది దోషములు లేనిజలమును స్పృశించి శిరస్సున ప్రోక్షించుకొనవలయు. పిదపజలముచే ప్రతిభండ్రియము స్పృశించవలయు; నెట్లనిన, బొటన దర్భ వ్రేళ్లజలముచే చక్షువుల స్పృశించవలయు. బొటన జుట్టన వ్రేళ్ల జలముచే ఘ్రాణముల స్పృశించవలయు బొటన చిటికిన వ్రేళ్ల జలముచే శ్రవణములస్పృశించవలయు బొటన నడిమివ్రేళ్ల జలముచే బాహుమూలములస్పృశించవలయును. అంగుళ్య గ్రములచే నాభిని శిరస్సును స్పృశించవలయు.*

*శుచియైన ప్రదేశమునందుకుకుటాసనముగా గూర్చుండిదక్షిణ బాహువును జానువులోగానుంచుకొని తూర్పుముఖముగానైనను ఉత్తరము ఖముగానయినను గూర్చుండి దక్షిణహస్తతలమును గోకర్ణాకారముగా చేసుకొని వామహస్తముచే జలమును స్పృశించుచు దేవతీర్థముచే జలము నెత్తి ఉద్ధుగింజ ముఖగునంత తీర్థమును నిశ్శబ్దముగా అచ్యుతాయ నమః అనంతాయనమః, గోవిందాయనమః, అని ముమ్మారు ఆచమనముచేసి ముఖమును తుడుచుకొని జలమును స్పృశించి కేశవాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే దక్షిణకపోలమును, నారాయణాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే వామకపోలమును మాధవాయనమః, అని అంగుష్ఠ అనామికలతో దక్షిణ నేత్రమును గోవిందాయనమః, అనివామనేత్రమును, విష్ణు వేదమః, అని అంగుష్ఠతర్జనీలచేదక్షిణనాసికను మధుసూదనాయనమః, అనివామనాసికను త్రివిక్రమాయనమః, అని అంగుష్ఠకణిష్ఠలతో దక్షిణ శ్రోత్రమును వామనాయనమః, అని వామశ్రోత్ర

— దంతధావనక్రమము. —

శిల్పిక్రమముగా నాచమనము చేసికూర్చుండితూరుపుడు త్రరముగా నై ననీశాన్యాభిముఖముగా నయిననుకుడిచేతినిపైకెత్తిజానువుకులోపలఉంచుకొనిదీనినిచక్క-గాశోధించవలయును “శిరీషాజుకానకారాచిరుబిల్వవేతసఖాదిరబేదుంబరలపామార్గక్షీరమృతౌగ్ధ” అనుముండ్లుపాలుగలవృక్షములయొక్కపండ్లెండులంగుళములనిడువుగలకాష్ఠముచేతనైననుతృణపర్ణములచేతనయిననుపకాదశినా జంబూనించామ్రపత్రములచేతనయినా “అయుశ్చలం యశో వర్చః ప్రజాఃపశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచ త్వన్నోదేహీ వనస్పతే” యమంత్రమును అనుసంధించి ప్రదక్షిణముగా దంతధావనము చేయవలయు వ్యతీపాత సంకృతి పర్వకాల వైశ్యుతి విషువత్ పుణ్యకాలముల యందు దంతకాష్ఠమునువదలవలెను దంతకాష్ఠముదొరకనియెడలను నిషిద్ధదినములయందును పండ్లెండుమారులు జలముచే గండాక్షము చేసినట్లయితే ముఖశుద్ధికలుగుచున్నది.

మును శ్రీధరాయ నమః అని అంగుష్ఠ మధ్యముతో దక్షిణ భుజ మూలమును హృషీకేశా యనమః, అని వామభుజ మూలమును పద్మనాభాయ నమః, అని కేవలాంగుష్ఠముచే నాభీతలమును హృదయమును దామోదరాయనమః, అని సర్వాంగుళములచే మార్ధి యందును ఇట్లు ప్రతి అంగములను ఉదక స్పర్శ పూర్వకముగా స్పర్శించ వలయునని చెప్పియుండినందున యథాసంప్రదాయ మనుష్ఠించవలయును.

* నారాయణమునిభిః.— తీర్థకాండసంశోధ్యసంతౌశ్య పాదావాచమ్య వాగ్యతః ! తృతేర్వా శాస్త్ర సునిర్ణే ర్వటార-ఖచిరాదిభిః ॥ దంతాకాండసంశోధ్యనిర్లిఖ్య జిహ్వోగండాక్షయేన్దుహుః ॥ అనిసాయించియున్నది. దంత కాష్ఠముదొరకనియెడలను నిషేధ దినములయందును “అపాం ద్వాదశగండాక్షేర్ముఖశుద్ధి ర్భవిష్యతి॥” అనిపండ్లెండావర్తలుగండాక్షముచేసినట్లయితే ముఖశుద్ధికలుగుచున్నదని చెప్పియున్నది. “ప్రతిపత్పర్వ షష్ఠీషు చతుర్దశ్యప్తమీషుచ । దంతానాం కాష్ఠ సంయోగో దహత్సా సప్తమం కులమ్ ॥” అని నిషేధ తిథులను చెప్పియున్నది.

—పవిత్ర ధారణక్రమము.—

పిమ్మట వస్త్రసంకోధనముచేసికొని ముఖప్రత్యక్షనము చేసి నేత్ర పర్యంతము చక్కగా కడుగుకొని కేశవాదినామములచే ఆచమనముచేసికొని వ్యావృతులతో క్రమ ప్రకారము మూడు ప్రాణాయామములుచేసి భగవద్భాగవతాచార్య కైంకర్యశుద్ధిగ్రంథము భగవదాజ్ఞా ప్రకారము జేయుచు స్నానని కరమున పవిత్రము ధరించుకొనవలయును. ఆపవిత్రము దర్శనము నువర్ణముచేతనయిన నుండవచ్చును. పవిత్రము అంగుళ్యగ్రమునందు ధరించినట్లయితే ఆయుస్సు తగ్గును. అంగుళీయాదిలో ధరించి నట్లయితే తపఃక్షయము కలుగును. అనామిక మధ్యమున పవిత్రముధరించు కొనవలయు. ఆపవిత్ర అగ్రము నాలుగు అంగుళములును ముడి యొకయంగుళమును రెండంగుళముల వలయుమును కలిగియుండడము పవిత్రలక్షణము. దర్శనముతో కరాంగాచమనముచేయవలయును.

—*స్నానవిధి*—

*ప్రాతః స్నానములేకయే కార్యము చేయతగదు దైవపితృములకు స్నానముచేయుటచే నదివారియగు. మలినకాయుడును నవచ్ఛిద్రసమన్వితుడును దివారాత్రులు నిద్రించువాడును ప్రాతఃస్నానము చేసినయడల పరిశుద్ధి సిద్ధించును బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్యులు మంత్రోక్తముగా స్నానముచేయవలయు. స్త్రీ శూద్రులు మంత్రముచెప్పక స్నానముచేయవలయు స్నానము శక్త్యనుగుణముగా సప్తవిధములై యున్నది మనుః—“మంత్రం భౌమంతథాజ్ఞేయం వాయువ్యందివ్యమేవచ । వారుణం మానసంచైవ సప్తస్నానాన్యను క్రమాత్” అనిమంత్రస్నాన, భౌమస్నాన, ఆగ్నేయస్నాన, వాయువ్యస్నాన, దివ్యస్నాన, వారుణస్నాన. మానసస్నానములని స్నానము లేడువిధములు “అహో హిష్టా మయోభువః” అను మంత్రాను సంధానముచేత నయిననుద్వయమం

*ప్రమాణాంతరమునందు. “భువిమూర్ధ్నితథాకాశేమూర్ధ్నికాశేతథాభువి । ఆకాశే భువిమూర్ధ్నిస్యాన్నం త్రస్నానమితీరితం ॥” అనిఅహోహిష్టాదిమంత్రములచేతనైన, ద్వయోత్తరవాక్యముచేతనైన, పాదమూర్ధ్నిహృదయమునందును, మూర్ధ్నిహృదయపాదమందును, హృదయపాదమూరులయందును క్రమముగా తీర్థమును ప్రోక్షించుకొనుట మంత్రస్నానమనిచెప్పియున్నది.

త్రోత్తర వాక్యాను సంధానముచేతనయిన మజ్జన మాడుట మంత్ర స్నాన మనబడును. మృత్తులేవనము శరీరమందలదుకొనుట పార్థివస్నానము. శూద్రా మభివ్రామము దేహమునందు పూసుకొనుట ఆగ్నేయస్నానము. గోరజస్సునొడల లిప్తముసేయుట వాయవ్యస్నానము. ఆతపముచేత పుడగుట వర్షముచే దడి యుట దివ్యస్నానమనబడును. జలములో నవగాహించుట వారుణస్నానము. శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ జనితగంగాతీర్థము స్వశరీరమునందును బ్రహ్మరం భృద్వాతాశరీరాంతర్వర్తియై ప్రవహించునట్లు భావించుటమానస స్నానము. దేహదౌర్బల్యముచేతనైనను దేశవైషమ్యకాల వైషమ్యములచేతనైన నీసప్త స్నానములలో దేనిననుష్ఠించినను యవియన్నియు సమానములగు. గ్రహణనం క్రాంతి విషువాత్యయవృద్ధులయందు స్నానదానాదు లవశ్యకర్త వ్యములు, “సమస్తజగదాధార శంఖచక్రగదాధర । అనుజ్ఞాంచేహి మేదేవయష్టత్తీర్థనిషేవణే” యనిభగవదనుజ్ఞకొని అఘమర్షణ స్నానముజేయవలయు. అఘ మర్షణ స్నానమెట్లుని చతుశ్రమముగా తీర్థపీఠము నుల్లేఖించి యందు భగవం తుని యావాహనముచేసి “ఆవాహయామిత్యాంచేవి స్నానార్థ మగసుందరి । ఏహీగంగే నమస్తుభ్యంసర్వతీర్థసమన్వితే” యనునట్లు భగవంతుని వామాం గుష్ఠనిమ్యూతగంగనుధ్యానించి “ఇమేగంగాం” అనిసర్వతీర్థము లను స్మరించి “విష్ణువామపదాంగుష్ఠ నఖప్రోతోవినిస్మృతే । తద్భక్తినిఘ్నరూపాత్వాగం గేమాంమోచయైనసా” యనునట్లు శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ నఖమునజనిం చినయోగంగా నన్ను తరింపజేయువని యంజలిజేసి అర్ఘ్యము నిచ్చు సమయ మందు ప్రవాహమున కభిముఖముగను అన్యస్థులంబులు సూర్యుని కభిముఖము గనిలిచి నీటిలోముణిగి (అఘమర్షణ సూత్రము) మూలమంత్రము మంత్రరత్న

“అనంతాదిత్య సంకాశా వాసుదేవం చతుర్భుజం । శంఖచక్రగదాపద్మధారీణం వనమాలినం । శ్యామలం శాంత హృదయంప్రసన్నముఖపంకజం । దివ్య చందనలిప్తాంగంచారుహీనం శుభేక్షణం హరికేయూర మకుటకుండలై రుపశో భితం । శ్రీవత్సవత్సంశ్రీశమనంతం గరుడధ్వజం । ధ్వజ వజ్రాంకుశాబ్జాదిశం ఖాంకిత పదద్వయం । తత్పాదపద్మజాంగంగానిపతంతీంస్వమూర్ధనిచింతయే ద్భ్రష్టరంధ్రేణప్రవిశంతంస్వకాంతసుం । తయాసంతృప్తీతంధ్యాయేద్వాహ్య మభ్యంతరంమలం । ఇత్యుక్తం మానసస్నానం సర్వస్నానాదికంపరమ్”

మొలననుసంధించుచు స్నానముచేసి దక్షిణహస్తముతో జలమునెత్తిముమ్మారు మూలమంత్రముచే నభిమంత్రించి పాగంజలిచే జలమునెత్తి విష్ణుపాదతొలిత గంగగాను విరజాత్కముగను, సరిద్వరకాచేరి చంద్రపుష్కరణి స్వాచార్య భాగవత పాదోదకములుగా భావించి ముమ్మరాత్కమును శిరస్సున ప్రోక్షించుకొని దశ ద్వాదశ షోడశ అష్టావింశతిమాల్గు మూలమంత్రమంత్రరత్నముల జపించుచు నవగాహనము చేయునపుడు ముమ్మారు జలములో ముణిగిలేచి రెండాచమనములు చేయవలయు మరియు స్నానములు కంఠస్నాన కటిస్నాన కాపిల స్నానములని మూడువిధములుగలవు. క్రమప్రకారముస్నానము సేయ శక్తిలేయినవారుదిగువ వివరింపబడియున్న స్నానములలో చేసినయిననుచేయ వచ్చును, కంఠముమొదలు పాదాంతమువరకు జలములో నవగాహించుట కంఠస్నానమనియు, కటిప్రదేశము మొదలు పాదాంతము వరకుజేయునది కటిస్నానమనియు, తడి వస్త్రముతో సకలావయవములను తుడిచిపరిశుద్ధియగుట కాపిలస్నానమనియు చెప్పబడియున్నది.

—*కర్పణక్రమము.*—

స్నానానంతరముజలముతోనూర్ధ్వశుండ్రములధరించిజేవఋషిపితృత్వ పారమేశ్వరసంహితయందు “వినావివిసంపక్షైః పంచాంగ స్నానమూచరేత్” । ముఖంకరద్యయో పేతంపా దౌకటితటావధి” అని పంచాంగస్నానము చెప్పియున్నది.

“స్త్రీసంగాద్యు పక్షాతేషు స్నానం కుర్యాద్యధావిధి” అనిచెప్పియున్నది. శీతోదకస్నానము చేయుటకసవర్ణతైనవారు ఊష్ణోదకస్నానముచేయవచ్చును—సప్తవిధ స్నానములలోవారివారిశక్త్యనుసారము చేయవచ్చును. “తీర్థంభాగవతం శుద్ధమువగచ్ఛేత్సోహరం” అనియు “తతస్తీర్థం సమాశ్రిత్యశుద్ధం భాగవతాశ్రితం” అనియు “జలంశుద్ధమ శుద్ధంవా । విష్ణువాస్తుసమీపతః । విష్ణుగంగా సమంతీర్థం । మహాపాతక నాశనం । భవద్విధా భాగవతాస్తీర్థభూతాస్సయంప్రభో । తీర్థీకుర్వంతితిథాని । స్వాంతస్థేనగదాభృతా । యేభజంతి జగద్యోనిం । వాసుదేవ మనీశ్వరం । నతేభ్యావిద్యతే తీర్థం అధికంరాజస త్తమ । యత్రభాగవతాస్సానం కువంతి విమలాశయాః । తత్తీర్థమధికం విద్ధిసర్వపాపప్రణాశనం” అనిచెప్పియున్నది.

ణములు సేయవలయు “పూర్వంచాభిముఖో దేవాక్ ఉత్తరాభి ముఖో
 ఋషీక్ । దక్షిణాభి ముఖోపితథాక్ జలమధ్యేతు తవక్యేత్” అనుప్రకా
 రము జలముతో చూర్చుముఖముగా దేవతలకును, ఉత్తరాభిముఖముగాఋ
 షులకును, దక్షిణాభిముఖముగా పితృవులకునుతర్పణము చేయవలయు “యేకే
 చాస్తృతురేజాతా । యేచాస్యే గోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్లాం తుమయా
 దత్తం । వస్త్రనిష్పీడనోదకం” అని వస్త్రనిష్పీడనము పరిశుద్ధమైన భూమి
 యందు చేయవలయు ఈప్రకారముగా నాతీర్థముచే దేవఋషి పితృవులను
 భగవదాత్మకముగా ధ్యానించి తర్పణముచేసి తీర్థమును చక్క-గాశోధించి
 శిఖోదకము జారనివ్వక దక్షిణాభి ముఖముగా తడివస్త్రమును నిష్పీడనము
 చేయవలయునని యొకపక్షము.—శ్రీనిష్ఠుపురాణే. “శుచివస్త్రధరః స్నాతః
 దేవషిక్పితృతర్పణం । తేషామి వహితీర్థైః కర్విత సుసమాహితః” అన్య
 త్రాపి “ధృతోర్ధ్వపుంశ్చోదేవషీక్ । పితృవాక్ సంతర్ప్యమంత్రితః” ఇత్యాది
 పద్యములచే ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించుకొనిఆయామంత్రములచేదేవ ఋషి
 పితృతర్పణము చేయవలయు.

—శుక్లవస్త్ర ధారణ క్రమము.—

అనంతరము ఆచమనముచేసి తీరమునకువచ్చి శుక్లవస్త్రముచేదక్షి
 ãముఖముగానుండి అంగమును తుడుచుకొని అనంతరము హస్తముచే జల
 మెత్తి వ్యాహృతులచేతను మూల మంత్రముచేతను కటిసూత్ర కాపినశుక్ల
 వస్త్ర ద్వయములను ప్రోక్షించి“దేవసత్వైతి” అని వస్త్రముల నెత్తుకొని“ఉ
 దత్య” మని సూర్యునికిచూపి “అవధూత” మని విచిలించి “అవహ” యనిధ
 రించుకొని స్నానవస్త్రమునుపొడవుగ నెత్తుకొని తీరము నందుంచవలయు.

—ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణ క్రమము—

కటిసూత్రకాపిన శుక్లవస్త్ర ద్వయమును ధరించుకొని పాదప్రత్యేశ
 నము చేసికొని ఆచమనముచేసి శుద్ధపాత్రమునందు జలము నెత్తుకొనివచ్చి
 శ్రీమతే నారాయణాయనమః యని ఉత్తర వాక్యమును సంధించి యొక శుచి
 యగు ప్రదేశమునందు కొంచెము తీర్థము ప్రోక్షించి యెత్తుగల పీటమీదతి
 రుణణి పెట్టెను వెంచేపుచేసి తగ్గయిన శుద్ధాసనముపై పద్మాసనుడైయీ
 రువు ముఖముగా గాని ఉత్తర ముఖముగా గాని తాను కూర్చుని హస్తప్ర

తొలగనము చేసికొని మూడుమారులు చప్పట్లుతట్టి తిరుమణి పెట్టెను విచ్చిన్నుల
రజతాదులతో చేయబడిన ఉద్ధరణి గోకర్ణము లందైనను ముఖ్యముగానారి
కేశ ఉద్ధరణి గోకర్ణము లందైనను జలమును పూరించి “శ్రీరంగేయ దవా
ద్రావ” అనువ్రకారము కోవిల తిరునారాయణ పురము మొదలగు దివ్యదే
వము లందుండు పరిశుద్ధమైన శ్వేత వృత్తికచే చేయబడిన తిరుమణి కోపును
తనవామహస్తమునందునిచిదక్షిణహస్తముతో మూసే “శ్రీహృదవై యనమః” య
నిఅభి మంత్రించి గోకర్ణమునందుండు తీర్థమును కుడిహస్తముచే నెత్తివిడచు
హస్తమునందునిచి తిరుమణి చేర్చుచు కాంస్యములచే లలాటమును చూచుకొ
నుచు నభిములచే తప్ప అంగుళీయములతోగాని స్వర్ణ రజత తులసీ కా
ష్ఠాదులచే చేయబడిన పుల్లలచేగాని కేశవాది ద్వాదశ స్థానము లందు వృ
త్తముగాను బద్ధాగ్రముగాను విచ్చిన్న మూలముగాను పాదము లేకను విరూ
పముగాను అపసవ్యముగాను ఉంచుకొనక సుస్పృష్టముగాను మిక్కిలి వనో
హరముగాను ఉద్ధర్వపుండ్రము శ్రీహరి చరణద్వయా కృత్తిగా తిరుమణి శ్రీమా
ర్ణము ధరించు కొనవలయు. పాద్యపురాణము నందు చెప్పినవ్రకారము.—
కేశవా యనమః యని లలాటమందును; నారాయణాయనమః యని కుక్షియం
దును; మాధవా యనమః యని వక్షమందును; గోవిందాయనమః యని కంఠ
మందును; విష్ణు వేనమః యని దక్షిణకుక్షిమందును; మధుసూదనాయనమః యని

*పాద్యపురాణే.— యస్మిన్ కస్మిన్ వహభాగా వైష్ణవా ధారయం
తిహి । తస్మిన్ వైవృత్తి కాగ్రాహ్య శుభ్రం రమ్యం గునిర్మలం । అంతరాళం
చ్చ్యం గుళం స్యాత్ పార్శ్వ మంగుళ మాత్రకం । మృదా శుభ్రేణవిభిభేత్పుం
ద్రం మృదుతరం । శుభం లలాటే కేశవం ధ్యాయేన్నారాయణమధోదరే । వ
క్షస్థస్థై మాధవంతు గోవిందం కంఠకూబరే । విష్ణుంచదక్షిణేకుక్షౌవామాంసే
మధుసూదనం । త్రివిక్రమం సుగంధదేశేవామనం వామపార్శ్వకే । శ్రీధరం సవ్య
బాహుశాతు హృషీ కేశంతు కంఠరే । పృష్ఠేతు పద్మనాభం స్యాత్ గ్రీవాదా
మోదరం న్యసేత్ । తత్ప్రత్యక్షన తోయేన వాసుదేవేతి మూఢాని । లలా
టేభుజ యుక్తేతు పృథక్ కంఠ కూబరే । ధారయే దూర్ధ్వపక్షాణిణివ

దక్షిణభుజమందును; త్రివిక్రమాయనమః యని దక్షిణకంఠమందును; వామనా
యనమః యని వామకుక్షియందును; శ్రీధరాయనమః యని వామభుజమందును;
హృషీకేశాయనమః యని వామమూలనను; పద్మచాభాయనమః యని పృష్ఠ
భాగమునను; దామోదరాయనమః యని మెడమందును; ఈ ప్రకారమును సరి
ధానము చేయుచు “కృత్వాకరంజ బిఙ్వింశ” అను ప్రకారము బిల్వకాయయం
దుండు విష్ణువర్చితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణముగు శ్రీచూర్ణమును ఎడమహస్త
మునందుంచి జలముంచి చేర్చి, శ్రీదేవైన్యమః యని లలాటమందును; అమృ
తోద్భవామైనమః యని గర్భమందును; కరుణామైనమః యని వక్షమునను; చ
న్ద్రశోభి వైన్యమః యని కంఠమునందును; విష్ణు పత్నైన్యమః యని నాభికి
కుడిభాగమునందును; వైష్ణవైన్యమః యని కుడిభుజమందును; వరాహామైన
మః యని కుడిమూలనను; హరివల్లభామైనమః యని నాభికి ఎడమభాగమం
దును; శార్ఙ్గివైన్యమః యని ఎడమ భుజమందును; శ్రీదేవదేవైన్యమః యని ఎడ
మమూలనను; శ్రీమహాలక్ష్మైన్యమః యని పృష్ఠభాగమునను; లోకసుందరైన్య
మః యని మెడయందును. ఇట్లు క్రమప్రకారము అనుసంధించుచు “ఓం నమః కే
శవా దీనామర్థం ధ్యాయన్ చతుర్భుజః । ధృత్వా దామోదరాంతం వైశేషం
తుశిరసిన్యసేత్” అని తిరుమణి శ్రీచూర్ణములు రెంటిని కేశవాదిదామోద
రాంతముగ వంగ్రొందు స్థానముల యందును ఆకేశవాది మంత్రముల అర్థము
లను స్మరించుచు సుంచుకొనవలయు; నందు కవకాశము లేనియెడల ఆద్యంత
ములగు లలాటమందును మెడమందును ఉంచుకొని పిమ్మట చెయి కడగక నిలచిన
కేశవును ధూమియందు చిందకుండునటుల రెండుహస్తములను చేర్చి శిరస్సున
వ్రాసుకొనవలయు.

తురంగుల మాయతం । కుక్షోతత్పాశ్వయోఃప్రోక్తమాయతం తుదకాంగుళం
బాహుభాగ్యక్షస్థలే పుణ్డ్రమష్టాంగుళముదాహృతం । ఏవం ద్వాదశశ్రుండా
ణి । బ్రాహ్మణ స్సతతం ధరేత్ । తత్తత్పుండ్రేషు తన్ముక్తిం ధ్యాత్వా
మంత్రేణ ధారయేత్ । అంతరాశేషసర్వేషు హరిద్రాం ధారయేత్ శ్రియం
తస్మా చ్ఛిద్రాన్వితం పుండ్రం స హరిద్రం శుభాహ్వయం । ధారయేద్బ్రాహ్మ
హ్మణో నిత్యం హరిసాలోక్య సిద్ధయే.

పిమ్మట కేశవాది మూర్తులను పిరాట్టిమార్గతో ఆయాస్థానముల యందు
దురించలి పూర్వకముగా ధ్యానించి “ధృత్వాకంఠే స్వశిరసి పవిత్రంవిష్ణు
ధారిణమ్ । శ్రీకృష్ణతుళసీకాష్ట మణిమాలాంగశైతధా । సహపద్మాక్ష మా
లాంచ ముక్తాహారాదికంశుచి శిఖాయాంవిష్ణునిర్మల్యామ్ । చందనాద్యనులే
పనం । అహర్నిశంధారయతో । నవనర్జననమ్ భవేత్ ॥ వ్రతః ప్రత్యక్ష
కూస్తాతునాళి కేరాఖ్యమాత్రుకే । గంగాగతంత్రు వృత్తోయం । పాదతీర్థ
స్యవృత్తికాం । విష్ణుపాదోదకం తదవత్ । గురుపాదోదకంతథా । గురుసా
మ్యూరి తీర్థంత్రు । భవేత్ జ్ఞానాత్మశుద్ధయే ॥ పునస్తత్యేటికాంబద్ధా । జపే
ద్గురు పరంపరామ్ । మూలమంత్రం మంత్రరత్నం । చరవశ్లోక పంచకం
శ్రీమద్వారాహచరమంశ్రీకృష్ణచరమంతథా । శ్రీరామచరమంతదవత్ । శ్రీరంగ
చరమంతథా । సుదర్శనాఖ్యంచరమంసకృద్ధ్యాయకతోజపేత్ ॥ అనిపెరుమా
ళ్లకు సమర్పించినపవిత్రములను కంఠమునందు శిరస్సున ధరించుకొని శ్రీకృష్ణతు
ళసీ కాష్టమణిమాలను పద్మాక్షమాలతోధరించుకొని, శుచియైన ముత్యాల
హారాదులనుధరించుకొని, ముందుదినముపెరుమాళ్లకు సమర్పించినభుష్పాదులను
శిఖిసంధరించుకొనిచందనాదులనుబూసుకొని, అహర్నిశముండువారికి పునర్జన్మ
ములేను. “ఏవంమచ్చరణ ద్వంద్వం చందనే ప్రతిబింబితం । సేవ్యంప్రపన్నై
ర్నదృశ్యైస్తథాలక్ష్మీర్నవప్రియా । మద్భక్తా మత్పదానిత్యంమద్యక్షస్థనివాసీ
నీ । జననీప్రాణధూత స్వచందనేప్రతిబింబితా । సరైవీ ప్రపన్నై స్సంసేవ్యా
మద్భక్తైర్నియతైస్సదా” అనిచెప్పబడినప్రకారముపెరుమాళ్లుపిరాట్టిమారుల
అభయహస్తములనుతిరువడిచిహస్తములనుతనయాచార్యునిశ్రీపాదుకలనుశిరస్సు
నధరించుకొని కరములు మొగిడ్చిలలాటాది పండ్రెండుస్థానములందు కేశవాది
ద్వాదశ నామములుగాని (౧) ఊర్ధ్వపుండ్ర ధ్యానశ్లోకములుగాని అనుసం
ధానముచేయుచు ఆయాస్థానముల యందంజలిచేసి, శ్రుతియందు “ఆచార్యా

(౧)—లలాటే సతతం దేవ్యా శ్రియాసహ విరాజితం । చతుశ్చక్రం
నమస్యామికేశవం కనకప్రభం ॥

అమృతోద్భవ యాదేవ్యాస మాస్తిప్త మధోదరే । నారాయణం ఘన
శ్యామం చతుశ్శంఖస్సమామృతహం॥

కామసావసావిత్యాంభగవత్తి” । అనువచనప్రకారము తన యాచార్యునిచే ప్రసాదించబడిన (౨) వాక్య గురుపరంపరయగు పదుమూడు వాక్యములును,

నిత్యంకమల యాశ్లిష్టంహృదయేహం దయాంబుధిం । మాధవంషణి భృంగాభంచితయామిచత్సదం॥

దేవ్యాచచంద్రకోభిన్యాదేవం కంఠేవిరాజితం । చంద్రహాసంచతుశ్చా జ్ఞాంకోవిందమభిసంశ్రయే॥

విష్ణుపత్న్యైఖ్యయాదేవ్యా కుక్షౌ దక్షిణపార్శ్వకే । విష్ణుంచతుర్వ లంవందేపద్మకింజల్కసన్నిభం॥

వైష్ణవీసంజ్ఞయా దేవ్యాకలితం దక్షిణేభుజే । చతుర్ముసలమబ్జాభం సంశ్రయేమధునూదనం॥

దక్షిణాంశేదయావార్ధింవరారోహాధిపంప్రభుం । అగ్నివర్ణంచతుఃఖద్గం భావయామిత్రివిక్రమం॥

హరిప్రియాపతింకుక్షి వామపార్శ్వస్థంపుండ్రకం । వామనం బాలసూ ర్యాభం చతుర్వజ్రింవిభావయే॥

వామబాసశామహాబాహుంశార్ఙ్గేణంపతిమవ్యయం । శ్రీధరంపుండరీ కాభంశతుఃపట్టసమాశ్రయే॥

దేవదేవికయాదేవ్యా శ్రితంవాహంసంసంశ్రితం । చతుర్ముద్గరమభ్యేమి హృషీకేశం తటిత్సన్నిభం॥

పృష్ఠేసుహృదయాదేవ్యామహాలక్ష్మ్యైవిరాజితం । పంచాయుధంపద్మ నాభం నమస్యామ్యురగరోచిషం॥

సదాకకుద్గతంలోక సుందరీపతిమవ్యయం । దామోదరం చతుష్పాశం త్రింద్రగోపనిభంభజే॥

(౨) వాక్యగురుపరంపర — అస్తద్గురుభ్యోనమః॥ అస్తత్ పరమగురుభ్యో నమః ॥ అస్తత్ సర్వగురుభ్యోనమః ॥ శ్రీమతేరామానుజాయనమః॥ శ్రీపరాం కుశదాసాయనమః ॥ శ్రీమద్యామునమునయేనమః ॥ శ్రీరామమిత్రాయనమః॥ శ్రీపుండరీకాక్షాయనమః॥ శ్రీమన్నాథమునయేనమః॥ శ్రీమతేశ్వరకోపాయనమః॥ శ్రీమతేవిష్ణ్వేనాయనమః ॥ శ్రీయైనమః ॥ శ్రీధరాయనమః ॥

(౩) కూరత్తాఘ్రవాక్ సాయించిన శ్లోకగురుపరంపరయు. (౪) తిరుమంత్రం (౫) ద్వయం (౬) చరమశ్లోకముననుసంధించి “అచార్యవాక్ పురుషోవేద” అనెడి శ్రుతి వాక్యప్రకారము తనయాచార్యుడు చేసినయు పకారములనుచింతించి “సదాచార్యవంశోజ్ఞేయః” అనువచనప్రకారము తమయాచార్యవంశపరంపరతనయులు ప్రారంభించి స్వాచార్యర్యంతమైన తనయలను (౭) మణివాళ మహామునులు మొదలు పెరియ పెరుమాళ్లు పర్యంతమగు తనయల ననుసంధించవలయు.

(౩) కూరత్తాఘ్రవాక్ సాయించిన శ్లోకగురు పరంపర—శ్లో/అన్న ద్వేళిక మస్తదిద్యుపరమాచార్యనశేషాక్ గురుం, శ్రీమణ్ లెత్తుణయోగిపుంగవమహా పూర్ణం మునిం యామునం । రామం పద్మవిలోచనం మునివరం నాథ శతద్వేషిణం । సేనేశంశ్రియమిందరా సహచరం నారాయణం సంశ్రయే॥

(౪) తిరుమంత్రం—ఓం సమో నారాయణాయ॥

(౫) ద్వయం—శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే, శ్రీమతే నారాయణాయ నమః॥

(౬) చరమశ్లోకం — సర్వధర్మాపరిశ్రద్ధ మహేకంశరణం వజ । అహంత్యాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః ॥

(౭) మణివాళ మహామునుల తనయ—శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యా దిగుణార్ణవం । యతీంద్రప్రణంవంచే రమ్యజా మాతరం మునిం ॥

తిరునాయిమొత్తిప్పితనయ—నమశ్శ్రీశైలనాథాయ కుంతీనగరజన్మనే । ప్రసాదలబ్ధపరమప్రాప్యశైంకర్య శాలినే॥

పిళ్లలోకాచార్యుల తనయ—లోకాచార్యాయ గురవే కృష్ణపాదస్య సూనవే । సంసారభోగిసందష్టజీవజీవాత వేనమః॥

వడకు-తిరుప్పి పిళ్ల తనయ—శ్రీకృష్ణపాద పాదాబ్జేన మామిశిరసా సదా । యత్ప్రసాదప్రభావేన సర్వసిద్ధి రభూన్మవ॥

నంబిళ్ల తనయ—వేదాంతవేద్యామృతవారిరాశే ద్వేదార్థ సారామృత పూరమగ్ర్యం । ఆదాయవర్షంతమహం ప్రపద్యే కారుణ్యపూర్ణం కలివైరిదానం॥

నంజీయర్ తనయ—నమోవేదాంత వేద్యాయ జగన్మంగళహేతవే । యస్య వాగ మృతాసారపూరితం భువనత్రయం॥

పిమ్మట హస్తములను శోధించుకొని గంగలోనుండు వృత్తిచే చేయబడిన తీర్థ వడి లేక శ్రీపాద తీర్థముచే చేయబడిన తీర్థవడి పెరుమాళ్ల తీర్థము ఆచార్య శ్రీపాదతీర్థము, భాగవత శ్రీపాదతీర్థములను, గురుపరంపర మూలమంత్ర

భట్టర్ తనయ—శ్రీపరాశరభట్టార్యశ్రీరంగేశపురోహితః శ్రీవత్సాం కసుతశ్రీమాన్ శ్రేయసే మేస్తుభూయసే ॥

ఎంచార్ తనయ—రామానుజపదచ్ఛాయా గోవిందాహ్వన వాయిసీ । తదాయ త్తస్వరూపానాజీయాన్తద్విశ్రవస్థలీ ॥

ఎంబెరుమానార్లుతనయ—యోనిత్యమచ్యుత పదాంబజ యుగ్మరుక్మ వ్యామోహిత స్తవితరాణి తృణాయమేనే । అస్తద్గురోర్భగవ తోస్యదయైక సింధోరామానుజస్యచరణౌశరణం ప్రపద్యే ॥

పెరియనంబితనయ—కమలా పతి కల్యాణ గుణామృత నిషేవణం । పూర్ణకామాయ సతతంపూర్ణాయ మహాతేనమః ॥

శ్రీయాశవందార్ తనయ—యత్పదాంభోరుహ ధ్యాన విధ్వస్తా శేష కల్పవః । వస్తుతాముపయాతోహంయామునేయనంనమామితం ॥

మణకార్లుంబితనయ—ఆయత్నతోయామునమాత్మదానమశగ్గు పత్రార్పణనిషీక్రయేణ । యఃక్రితవానాస్థితయావరాజ్యంనమామితంరాషమ మేయసత్వం ॥

ఉయ్యక్కొండార్ తనయ—నమఃపంకజనేత్రాయనాథశ్రీపాదపంకజే । న్యస్తసగ్భరాయాస్తత్కులనాథాయధీమహే ॥

శ్రీపన్నాథమునులతనయ—నమోచింత్యాద్భుతక్లిష్ట జ్ఞాన వైరాగ్య రాశయే । నాథాయమునయేగాధ భగవద్భక్తిసింధవే ॥

నమ్మాళ్వార్ తనయ—మాతాపితాయువతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం యదేవనియమేనమదన్వయానామ్ । ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుశాభిరామం శ్రీమ త్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్నా ॥

సేనమొదలియార్ తనయ—శ్రీరంగ చంద్రమన మందిరయావిహర్తుం విన్యస్యవిశ్వచిదచింతయనాధికారం । యోనిర్వహత్య నిశమంగుళి ముద్రయై వసేనాన్యమన్యముఖా స్తమశిశ్రయామః ॥

మంత్రరత్నములను చరవశ్లోకములను అనుసంధించుచు జ్ఞానాత్మ శుద్ధిగర్భము గాస్వీకరించి తిరుమణిపెట్టెను కట్టివేంచేపుచేయవలయు.

—శ్రీధర్మము—

శ్రీపాంచరాత్రే పరాశర సంహితాయాం విశిష్టపరమధర్మశాస్త్రై తృతీయ్యై చతుర్థే ధ్యాయే. “స్నానాన్న శుద్ధిదాస్యం స్యాత్ సర్వతాంత్రిక భేదతః । నదా ప్రపన్న శూద్రాణాం । సర్వేషాం మోక్షకాంతీణాం । మత్సా యజ్ఞాది సిద్ధ్యర్థం । ద్విజ ధర్మోక్తవద్భవేత్ ” యని శ్రీపాంచరాత్ర పరాశర సంహితాయందు విశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రమున తృతీయ్య చతుర్థాధ్యాయములలో చెప్పబడిన ప్రకారము మోక్షమునందపేక్షగల సర్వ శూద్ర ప్రపన్నులు మత్సా యజ్ఞాదిసిద్ధికొరకు సర్వతాంత్రిక భేదములచే ద్విజులకు చెప్పబడియున్న ప్రకారము స్నానాన్నశుద్ధి దాస్యాదుల ననుష్ఠించవలయు.

“నదా ప్రపన్న నాణాం । సంధ్యా వర్జ్యం సుతాంత్రికం । ద్వయేన మూలమంత్రేణ । విధితే రచ్చతుర్ముఖి । శౌచస్నానాదికం సర్వం । ప్రాతః కాలే విశేషతః । గృహం సంశోధ్య విధివత్ । గృహాపకరణానిచ । ఉద్ధృతపుండ్రం నదాశ్రీణాం । అర్థచంద్రాకృతిర్భవేత్ । యావజ్జీవం విశేషేణ నమ్యక్సూర్యోదయేతదా ” ప్రపన్నులగు శ్రీలు శౌచస్నానాది క్రియలు విశేషతః తీర్చుకొని సంధ్యా వందనముచేయక ద్వయమంత్ర మూలమంత్రముల నను సందించుచు విధివత్తుగ గృహమును గృహాప కరణములను చక్కగా శోధించి అర్థచంద్రాకృతిగా నూర్ధ్వపుండ్రమునుధరించుకొనవలయు. యావజ్జీవితకాలమీ ప్రకార మనుష్ఠింపవలయు.

—ప్రాణాయామవిధిః—

“ధృతోర్ధ్వ పుండ్రదేహస్తుపవిత్రకరవచచ । ఉపాసీత తతఃసంధ్యాం ప్రాక్షుఖోదజ్ఞు ఖోపివా । అంతర్దానుకరోధూత్వాప్రాణాయామాన్ సమాచ

పెరియపిరాట్టియార్ తనయ—నమ శ్రీరంగనాయ కై యద్భు నిభమభేదతః । ఈ శేశితవ్యవైషమ్య నిమోన్నతమిదంజగత్ ॥

పెరియపెరుమాళ్ల తనయ—శ్రీస్తనాభరణం తేజః శ్రీరంగేశ యమా శ్రయే । చింతామణిమిహోద్భూత ముత్సంగే నందభోగినిః॥

రేత్ । సవ్యావృత్తికాంసప్రణవంగాయత్రింశిరసాసహ । త్రిపలేదాయతఃప్రా
ణాప్రాణాయామస్సఉచ్యతే । పూరకుంభకరేనైశ్చ ప్రాణాయామస్యలక్ష
ణం । వామనాసాపుటేవాయం పూరయేచ్చ జపక్ సకృత్ । ధారయక్
హృదయే ప్రాణమ్ జపక్ మంత్రం సమాహితః । దక్షిణేరేచయేద్వాయం
మంత్రము చ్చారయక్ సకృత్ । ఎవంత్రితక్షణోపేతః ప్రాణాయామ ఇతి
స్మృతః ॥ అనునట్లు తూర్పుముఖముగానైన నుత్తర ముఖముగానైన నాసీనుం
డై జానువులలోగా మోచేతిని మిచ్చి యనామిక కనిష్ఠాంగుళములచే వామ
నాసికమూసి లోపలి వాయువును దక్షిణ నాసికచే వెలిపల విడచి అంగుష్ఠము
చేదక్షిణ నాసికను చక్క-గామూసి వామనాసికచే వెలివాయువును లోపల
పూరించి పై నుదహరించిన వ్రేళ్లచే రెండునాసముల చక్క-గామూసి పెదవు
లచే నోరుమూసుకొని శ్రీయఃపతిని హృదయ కమలంబున నిలిపి ధ్యానించు
చువ్యాహృతులతోను ప్రణవముతోను గాయత్రిని సశిరసః-ముగా మువ్వారు
పఠించుట ప్రాణాయామమని చెప్పబడును. గాయత్రిపదేశములేనివారుమూ
లమంత్రములేక ద్వయోత్తరవాక్యములచే ప్రాణాయామముచేయవచ్చును. పూ
రక కుంభక రేచకములని ప్రాణాయామ లక్షణము. ఒక యావృత్తి మంత్ర
మునను సంధించి వామనాసికచే వాయువును పూరించి ప్రాణవాయువును హృ
దయమున కుంధించి సమాహితుడై మంత్రమును జపించి మంత్రము నొక యా
వృత్తి ఉచ్చరించి దక్షిణ నాసికచే వాయువును రేచించవలయు ఇట్లు మూడు
లక్షణములతో కూడినది ప్రాణాయామము.

మనుః—“దహ్యం లేద్దనూయమానానాం । ధాతూనాం హేయథామ
లాః । తస్మేంద్రియాణాం దహ్యంతే దోషాః ప్రాణస్యనిస్పృహతో” స్వర్ణము
మొదలుగువాని మయిల అగ్నియందు కాచితె యెట్లు పోవునో ఆలాగే దేహ
సంబంధమైన ఇంద్రియదోషములన్నియు ప్రాణాయామముచేపోవును.

కర్మదీపే.—“దేవార్చనెజపెశుభామె స్వాధ్యాయే శ్రాద్ధకర్మణి
స్నానే దానశతదాధ్యానే ప్రాణాయామస్త్రయస్త్రయః ॥ అని దేవార్చన
జపశుభామె స్వాధ్యాయ శ్రాద్ధ స్నానదాన ధ్యానాదికాలముల యందు
ప్రాణాయామము చేయవలయు.” ఆదావంతెచ గాయత్ర్యః ప్రాణాయామ

శ్రుత్యస్త్రీయః | అంగుష్ఠానామికాభ్యాంతు తథైవచకనిష్ఠయా | ప్రాణాయామంతుకర్తవ్యో మధ్యమాంతజకనీం వినా | తజకనీం మధ్యమాః స్పృష్ట్యాజిపక్ ఇంద్రసమోభవేత్” || ప్రాతఃకాలమునందు నినిచుండియు సాయంకాలమునందు కూర్చుండి ప్రాణాయామము చేయుట శుద్ధియగును.

నారదీయే.—“శనైర్నా సాపుటే వాయు ముత్సృజ్యా నతు వేగతః | నకంపయేత్ శరీరంతు సయోగీ పరమోమతః” అని వాయువును వేగముగా విడువక కంపించక మెల్లగా నాసాపుటమువలన వాయువును సందరింప చేయవారు పరమయోగి యనబడును.

“ఇద్ధయావాయు మాపూర్యబాహ్యం ద్వాదశ మాతృకం | పూరయి త్వేద రత్నేన నాసాగ్ర నయనద్వయం | ధ్యాయన్విరేచయేత్ పశ్చాత్ మందంపింగళ యావునః | దశప్రణవ సంయుక్తం సప్తవ్యాహృతి పూర్వకం”

—*సంధ్యావందన ప్రకరణము.—

నదీహ్రద వాపీతీర్థముల చేతనైన కాంస్య బొడుంబర దారుపాత్రములను వామహస్తమందుంచుకొని తద్గత తీర్థములచేత నైనను సంధ్యావందనము సేయవలయు. అగస్త్య సంహితాయాం—“గాయత్ర్యాం పూర్వము చ్చార్య మూలమంత్రం తతో వడేత్” అని యుపక్రమించి “సందేహానాం

*సనతు-మారాయపితామహఃప్రాహ. “ఉభాభ్యాంతోయమాదాయ హస్తాభ్యాంసుసమాహితః | గాయత్ర్యాచాభిమంత్ర్యాపస్తారవ్యాహృతిపూర్వయా | రవేరభిముఖ స్తిష్ఠ్ ఊర్ధ్వంత్రిసంధ్యయోఃషిషేత్”

సంధ్యో పాసన ప్రకారభేదాదులు పారంపర్య సిద్ధమగు ఉపదేశానుష్ఠానప్రకారముచేయడమును స్వశాఖాసంహిత స్వసూత్ర విహిత ప్రకారము చేయడముచితము. శౌచా చమన దంతధావన స్నానాదులు క్రమముగా చేసి అనంతరము సంధ్యోపాసనము చేయుమని శెప్పియున్నది.

పాద్యేచ.—ఆచమ్య ప్రోక్షయేద్దర్శవారిభిర్క్వంత్రవత్తనం | ఓం పూర్వయాచ గాయత్ర్యా వారిభిశ్చాభిమంత్రితైః || ఆత్మానం పరిషిచ్ఛ్యోర్ధ్వ మక్షి శేత్సలిలాంజలిం | యోగ్ధకామానిరత్నాంసిసంధ్యయోరుభయోరపి || శామ్యంతితై ర్వజ్రహుతై ర్హతానిప్రేరితైర్జలైః | ప్రాయశ్చిత్తంతుహింసాయాఃపరి

వినాశార్థం యేతదర్ఘ్యం త్రయం చరేత్ | అర్ఘ్యం దత్వా త్రయంసమ్యక్
సూర్యవారాయణంస్తరత్ || “ఏకం శస్త్రం వినాశాయ ఏకం వాహననాశనే |
అసురాణాం వినాశార్థం ఏవమర్ఘ్యంత్రయం షీపేత్ ||” అని సూర్యునకభి
ముఖముగా నిలుచుకొని గోశృంగ ప్రమాణోన్నతముగా నంజలి నెత్తి తద్గత
జలము జలమధ్యముననైనా భూమధ్యముననైనా పడేలాగన గాయత్రిమాల
మంత్రానుసంధానముచే నభిషంత్రించి అసురులును వారి శస్త్రవాహనము
లును నశించుటకు ముహూర్తార్థముగా నర్ఘ్యము విడువ వలయును. అధ్యై
థముగా నెత్తిన యంజలి అంగుస్తమతో తగ్గిన సయోగము చేయ తగదు.
తగ్గిన అంగుస్తసయోగమయ్యేనేని యాయర్ఘ్య తీర్థము రక్తముతో సమాన
మగును. శ్రీ ఉడయవరులు తిరునాడలంకరించు సవయమున మిగులనశక్తులై

త్రస్యప్రదక్షిణం || తర్పయేదుపవిశ్యాధ తత్తన్త్రయ మదీరయత్ | డేవాదీన్
సలిలేతిష్ఠత్ సావిత్రింప్రాజ్ఞాభోజపేత్ || యావత్సూర్యోదయం దృష్ట్వాప్రాం
జలిస్తేవిరాపహం | ఉపస్థాయ స్వశాఖాక్షై మణంతైర్ధ్యేయం హృది స్థితం |
అభివాద్యగురున్స్వధ్ధాం స్తథాభాగవతాక్రమాత్ || అనియు.

భట్టరుసాయించినది.—ప్రాతరుత్థాయ సంస్తృప్య హరింతచ్చరణో
త్థితాం | గంగాం విగాహ్యతీర్థాం చ స్తదస్తదవ గాహ్యచ || శ్రుతిస్తృప్త్యుది
తం కర్త యావచ్ఛక్తి పరాత్మనః | ఆరాధనత్వేనాపాద్య సోధ్వేఫలంద్రశ్చ
తర్పయేత్ || అనియు శ్రీసత్సాంకమిశ్రాదులును, వడుగనంబియు, అభిగమన
సారాదులు సాయించియున్నారు.

ప్రాతరుత్థాయ స్వగురో శ్చరణారవిందే ఆత్మానం సమర్పకృతార్థం
నిర్భరం స్వాత్మానమనుసంధాయస్నానాదికం స్వకర్తృకృత్యాశుచాదేశే ఆసీన
ఇత్యాదులు సాయించియున్నారు.

వంగిపురం నంబిగారును.—శృతోర్ధ్వపుంహ్రాడేవద్వి పితౄణాం సంత
ర్ఘ్యమంత్రితః | ప్రపన్నః పరయాభక్త్యా స్వకర్తారాధకమచ్యుతం || ఆదిశ్య
మండలాంతస్థం ప్రణమ్యువనసాస్తరత్ | సంధాతృత్వేన సర్వేషాం సంధ్యేతి
పరికీర్తితం || శ్రుతిస్తృప్త్యుదితంకర్తృ స్వవర్ణ స్వాత్రమోచితం | ఫలాభిసంధి
రహితం పరబ్రహ్మార్చనాత్మకం || నృస్యకర్తృత్వ భోక్తృత్వే స్వామిత్వంచ

స్వయముగానిలిచి యర్ఘ్యప్రదానముచేయననుకూలించనందుననప్పుడు సమీప మందున్న స్వాములను తమ్ము నిలువబెట్టుమని నియమించి వారి సహాయముచే తామునిలిచి అర్ఘ్యప్రదానముచేసిరని గురుపరంపరాప్రభావమునవకాగిణిం పబడియున్నది. సూర్యోదయకాలమందును సూర్యుండాకాశ మధ్యస్థితుడైన కాలమందును సూర్యాస్తమయకాలమందును అర్ఘ్యప్రదానము చేయవలయు.

“కామాతొగ్రిధా త్తథామోహాత్ సంధ్యాతిక్రమణేనచ । ప్రాతర్త ధ్యేవ సాయాహ్నేప్రాయశ్చిత్తార్థమాదరాత్ ” ప్రాతర్తథ్యాహ్నసాయా హ్నముల యందు కామ క్రోధ మోహములచే కాలము నతిక్రమించి సంధ్య యొనర్చిచేసి తత్కాలాతిక్రమణ దోషనివర్తకముగా ప్రాయశ్చిత్తార్థముచేయ వలయు.

గురుపరంపరా ప్రభావమందు.—భట్టగొకనాడు నందెరుమాళ్ పొర ప్పాడై కోడె ఉత్సవ తిరుమంటపమునందు వేంచేసియుండ పెరుమాళ్లకుతిరు వాలవట్టము సమర్పించుచుండ వీరితిరువడిసంబంధమగువారు సంధ్యావందనము నకు కాలము తప్పిపోవుచున్నదేయని విన్నపముచేయ భట్టరు భగవత్తైగంకర్య నిరతులకు సంధ్యావందననై కల్యదోషమురాదని సాయించిరి; ఇందుకు ప్రమా ణము “—మత్క-మకూర్వతాంపుంసాంకమకలోపోభ వేద్యచితత్ కర్త చేత్సృ కుర్వంతి తిస్రఃకోట్యో మహ్నయః” అనుతిరుముగపాశుర ముండుటచేభగవ త్తైగంకర్యమువదలి నిత్యకర్తానస్తానార్థముగాపోవుట స్వరూపవిరుద్ధమగును.

భగవత్తైగంకర్యములలో నన్వయించి యున్నప్పుడుసంధ్యా కాలము ప్రాప్తమై సంధ్య యొనర్చకుండునట్లు తటస్థించెనేని అట్టివారికి బదులుగా మూడుకోట్లమహర్షులు వీరికొరకు సంధ్యావందనముచేయుదురనియు, తదితర మయినవ్యభిచార్యములయందు ప్రవర్తించిగాని వృధాప్రసంగముల యంద

పరాత్మని । నిత్య నైమిత్తికైః కామ్యైః కర్తృభిశ్చ సమన్వితః ॥ గాయత్రీ జప పర్యంతం మంత్రాచమనపూర్వకం । సాధ్యం కర్తాఖిలంసాధు సమాప్యచయ థావిధి ॥ తతస్సవ్యకర్తృభోక్తారమాదిత్యాంతరవస్థితం । ఉపస్థాయ స్వతైర్మం త్రైర్నారాయణమతంద్రితః ॥ ఇత్యాదులనుసాయించియున్నారు.

స్వయించిగాని కాలమునందు సంధ్యావందన మాచరించక తప్పి వతికొంచిరేని వారుపాపభూయిష్ఠులై భగవన్నిగ్రహపాత్రులగు దురనియు; పెక్కుప్రమాణములున్ఘోషించుచున్నవి. గాయత్రీమంత్రోపదేశములేనివారు మూలమంత్రము చే త్రిసంధ్యలయందును అర్ఘ్యప్రదానముచేయవలయు.

—గాయత్రీజపప్రకరణము.—

శుభవియగుప్రదేశమునందు “నాత్యుచ్చితంనాతినీచంచేలాజనకుశోత్తర” మనుప్రకారము, మిగులపొడవుగాక మిగులతగ్గుగాక నుండునాసనమునవస్త్రము జింకతోలు దభకలు పరచి యందు గూర్చుండి ఘాతశుద్ధిచేసిమంత్రన్యాసముచేసి, చక్రగారుడాది ముద్రల ప్రదర్శించి తూర్పుముఖముగానుండి జపించవలయు. “స్థితో జపేత్సదాకాలం ఆదిత్యాభి ముఖోద్విజః” ద్విజుల్లెప్పడు ఆదిత్యాభి ముఖులై జపించవలయు. ప్రాతర్నామ్యహ్న సాయంకాలములయందుసూర్యుని కభిముఖుడై ఆజానులంబిత ధృతవస్తుడైనమపాద ఋజుకాయ శిరోగ్రీవములతో స్తంభకుడ్యాదుల నాను కొనక వేరొక దాన్నిచూడక ప్రాతఃకాలమున వక్రవర్త్యంతము హస్తద్వయము నెత్తియు, మధ్యాహ్నమున వక్షోపవర్త్యంతముహస్తద్వయమునెత్తియు, సాయంకాలము నక్షరద్వయముపర్యంతముహస్తద్వయము నుంచుకొని, ఉత్తరీయముతోమూసుకొని మాసిమై భగవద్భాసము చేయుచు జపించవలయు.

శుభారాయణమునిభిః—ఆపోహిత్యాదిభి మన్తైవైవాచకైఃపరమాత్మనః । సంప్రోక్ష్య మంత్రాచక్షనం । మంత్రైస్తత్ ప్రతిపాదకైః । ఆదిత్యాస్తస్థితశ్చాస్యైః । పితృయైఃపరమాత్మనః । ప్రతిపాదకయావిష్టో । స్సావిత్ర్యాం తంజపేద్ధరిం । ధ్యాయేజప్తోపతిష్ఠేత । తమేవపురుషోత్తమం । నారాయణాత్మకా దేవా ఋషీ సంతర్పయేత్ పితౄణా । తతః ఆధారశక్త్యా దీక్ష । సర్వా పారిషదాంతకా । సంపీడ్యతీరే తద్వస్త్రం పునరాచక్ష్య వాగ్యతః । పాపండాది భిరాలాప దశనాదీని వజ్రయేత్ ॥ అనిసాయిం చియున్నారు.

అగస్త్య సంహితాయాం, “గాయత్రీం పూర్వము చార్వర్యమాలమం
క్రం తతోవదేత్” అనుప్రకారము గాయత్రీమంత్రమును మొదట ననుసంధిం-
చి యనంతరము మాలమంత్రాను సంధానము చేయవలయు, (మాలమంత్రము
నుచుంతరత్నము వివరించుచున్నది. మంత్రరత్నమును వేదమాతయగు గాయ-
త్రీ వివరించుచున్నది) వేదసారోపనిషత్ సారతరానువాకసారతపవిష్ణుగాయత్రి-
లోప్రథమోపాత్తమై మంత్రరాజమై సకలవేదాంతసారార్థప్రతిపాదకమై యుం-
డెడు తిరుమంత్రార్థ ప్రకాశకమగు మంత్ర రత్నమనే ద్వయార్థమును వివరించు-
చున్నది తద్వివరణ ప్రకారమెట్లనిన.

— గాయత్రీద్వయార్థము. —

గాయత్రీ వ్యాఖ్యానము — వేదమాతయగు గాయత్రికి వ్యాఖ్యానము
లు శతసహస్రములు గలవు అయిన నుపాయాంతరపరిత్యాగ పూర్వక భగ-
వదేకసాధనులగు ప్రపన్నులు జపించుటకు విహితమగు ద్వయార్థపరముగా గాయ-
త్రికి వ్యాఖ్యానము చేయబడుచున్నది. అందుతచ్చబ్దముచేత్రుతీతిహాస పురాణాది
ప్రసిద్ధమై యితరవ్యావర్తకమగు శ్రీయఃపతిత్వము చెప్పబడియె “తచ్చబ్దవాచక
శ్రీమహా గాయత్ర్యర్థతీరితః” అనుపరాశరసంహితావచనప్రకారము శ్రీమచ్చ-
బ్దార్థము చెప్పబడియె, సవితః “జగతా రణాన్వంచ సవితస్స కలోత్పత్తిస్థితి
సంహారకారణ” యనునిర్వచనప్రకారము సవితృశబ్దము మాత్రప్రాణిప్రసవేయ-
ను ధాతుశ్చ్యుత్తిచే జగతా రణవాచియగుటచే నవాప్తసమస్త కామత్వము
చెప్పబడియె, వరేణీయం, “వరేణ్యమాశ్రయణీయ్య” మనునిర్వచనప్రకారము
వరేణ్యశబ్దమాశ్రయణసౌకర్యాపాదకగుణ వాచియగుటచే నారాయణశబ్దార్థ-
ము చెప్పబడియె—భగ్గః, నిరతిశయాజ్ఞవ్యసాందర్యాదిగుణ విశిష్టవిగ్రహవా-
చీయగు భగ్గశబ్దముచేతరణశబ్దార్థము చెప్పబడియె—శ్రీరామాయణ మునకు
గాయత్రీపరముగా గోవిందరాజులవారు వ్యాఖ్యానము సేయునపుడు “తేతంసో
మమివోద్యంతం దృష్ట్వావైధర్మ్యచారిణః । మంగళాని ప్రయుంజానాః ప్రత్య-
గృహ్యతా దృఢవ్రతాః” అనిదివ్యమంగళ విగ్రహమును భగ్గశబ్దార్థముతోవర్ణించ-
బడియున్నది—దేవస్య, దేవశబ్దము, దివ క్రీడాయా మనుధాతువుచే నిరతి-

శయానందయు క్తత్వమును దిక్ దీప్తాయను ధాతువుచేసర్వజ్ఞత్వాదికమును చెప్పబడియె. ఇట్లు సవిత్తశబ్ద దేవశబ్ద వరేణ్యశబ్దములచే నారాయణ శబ్దార్థము ప్రతిపాదించబడియె. వరేణ్యశబ్దముచే నాశ్రిత కార్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వమును సవిత్తశబ్ద దేవశబ్దములచే నాశ్రిత కార్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వమును, ధీమహీ, శరణ్యత్వమై ధ్యానించుచున్నామను నర్థమును ప్రతిపాదించేధీమహీశబ్దముచే శరణం ప్రపద్యయను శబ్దార్థములుచెప్పబడియె. ఈయర్థముచేపూర్వఖండార్థము చెప్పబడియె. “దేవస్య సవితుః తద్వరేణ్యం భగ్గోధీమహీ” యను దీనిచే జ్ఞానానందాది గుణకుడై జగత్కారణ భూతుడగు శ్రీమన్నారాయణ నిసకల ప్రమాణ ప్రసిద్ధ లక్ష్మీ విశిష్టమై యాశ్రితసౌకర్యాపాదకగుణాకరమైన రితి శయాజ్వల్యాది గుణవిశిష్టమగు దివ్యమంగళ విగ్రహము నుపాయముగా ధ్యానించు చున్నామనిచెప్పబడుచున్నది. తృతీయపాదముచే నుత్తరఖండార్థము చెప్పబడుచున్నది, ధీయః. “తద్ధానమజ్ఞాన మతొన్మదుక్తం” అనిజ్ఞానాంతరమును ప్రతిషేధించుటవలన ధీశబ్దముచే పరిపూర్ణాన వరతనిత్య విశదతమాన శ్యప్రయోజనా నవధికారి శయప్రియ భగవదనుభవజనిత ప్రీతికారితక్తైకర్యవిషయ జ్ఞానము చెప్పబడుచున్నది. యః—య ఇతి—“తత్సవితుః” అనియన్నందున తచ్చబ్ధానుగుణముగ నిచ్చట యచ్చబ్ధార్థము చెప్పవలసి యున్నందునను “యత్తదోర్నిత్యసంబంధ”మనునియమమున్నందునను, యచ్చబ్ధముచేసకలప్రమాణప్రసిద్ధలక్ష్మీ విశిష్టత్వమగు నారాయణత్వముచెప్పబడుచున్నది. ఇచటమంత్రశేషము కైంకర్యార్థ ప్రతిపాదకత్వమగుటచే పిరాట్టికైంకర్యవర్ధకిగానలక్ష్మీ విశిష్టత్వమును కైంకర్యప్రతి సంబధితయా నారాయణత్వమును యచ్చబ్ధార్థము, నః—భగవంతుడై యుపాయోపేయమనియున్న మాకుసంబంధి ధీయ యని అన్వయము; ప్రచోదయాత్ ప్రేరయతు, అనగా స్వముఖాల్లాస హేతుభూతమగు పరివర్య రుచు నాజ్ఞాపింతురుగాక యని అర్థము. ఇచటప్రార్థనాయాం లోట్ అని లోట్ ప్రత్యయముచేత కైంకర్యప్రార్థనచేప్పబడియె కైంకర్యమునభగవంతుడు తానెనియమించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారనివృత్తివలన నమశ్చ బ్ధార్థము చెప్పబడియె. ఈమంత్ర శేషముచే నుత్తరవ్యాఖ్యాన్యార్థముచెప్పబడియె. య ఇతి - యచ్చబ్ధముచే శ్రీమతేనారాయణాయ యనుశబ్దార్థములు” నోధియః ప్రచోదయాత్” యనుటచే కైంకర్యప్రార్థన, కైంకర్యమునందు భగవంతుడే

ప్రేరించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారమున కవకాశము లేనందున నమ శృద్ధార్థము చెప్పినట్టయ్యె.

—శ్రీమైనచః—

ఇచ్చట ఛందస్సుకు మాతృభూతమగు గాయత్రిచే మంత్రరత్నార్థప్రతిపాదనక్రమము చెప్పబడుచున్నది. ద్వయార్థమై దీర్ఘ శరణాగతి ప్రతిపాదకమై యిరువదినాలుగు వేలసంఖ్యగల శ్రీరామాయణమునకు వ్యాఖ్యానము చేసిన శ్రీ గోవిందరాజప్రభృతులచే నిరువదినాలుగుక్షరములుగల గాయత్రిక్షరానుశూర్యక్రమముగా నచ్చటచ్చట నాయాయక్షరములాదిని గలక్షోక వ్యాఖ్యానముఖముగా ప్రదర్శించ బడియున్నది. ఆ గాయత్రిచే ద్వయార్థత్వము సాంప్రదాయకమని తెలియవచ్చుచున్నది. ఆ ప్రకారమే పూర్వులచే వాఖ్యానము చేయబడియున్నది. దాని యన్వయ క్రమమెట్లనిన; (యః) శ్రియః పతిత్వసమస్తకల్యాణగుణాత్ కత్వనిరుపాధిక శేషిత్వాదులచే కైంకర్య ప్రతిసంబందిగా శ్రుతిస్మృతిహః సామలయందు ప్రసిద్ధమగు శ్రీమన్నారాయణము. (నః) సకల భారములు భగవంతునియందుంచి నిర్భరులై యున్నమాకు (ధియః) నిత్యవిశదతమే త్యాది గడ్యలో చెప్పబడినరీతిగా స్వరూపాను రూప కైంకర్యవిషయకజ్ఞానము (ప్రచోదయాత్) అనిష్ట నివర్తిష్ట ప్రాప్తిపణముఖముగా ప్రేరించుగాక. (తస్యసవతుః) సకలజగత్కారణభూతుడైన స్వాంతర్యామియగుటచే సర్వమునకు సర్వప్రకారములచే నియమనశీలుడై అంతరాదిత్యవిద్యోపాస్మృడగు నాదిత్యాంతర్వర్తి (దేవస్య) జగద్వ్యాపారములచేత్రీడనశీలుడై నిరతిశయదీప్తియుక్తుడగు భగవంతుడు (తత్) ఈశ్వర స్వాతంత్ర్యమును స్వాపరాధములనుచూచి భయభీతుడైన వానికి సుఖోప సదనయోగ్యమగు ఈశ్వరుని సహజకారుణ్యగుణగణములను దీపింపజేయు నమోఘపురుష కారభూతయగులక్ష్మీనిత్య సంయుక్తత్వముచే వేదాంత ప్రసిద్ధము (వరేణ్యం) ఆశ్రయించుటకు సుకరమగునట్లు వాత్సల్య సౌశీల్య సౌలభ్యములు మొదలగు గుణయోగమువలన సర్వసమాశ్రయణయోగ్యము. (భగ్నః) నిరతి శయాజ్వల్యసౌందర్యసౌకుమార్యలావణ్యద్యనంత గుణనిధియగు నిరతిశయ తెజోమయ దివ్యమంగళ విగ్రహము, ఆకించన్యాన స్యగతిత్వ విశిష్టులమగుమేము (ధీమహి) (ప్రపజ్యేమహి) ప్రపత్తిచేయుచున్నాము.

—బ్రహ్మయజ్ఞము—

ఈప్రకారము సంధ్యావందన గాయత్రిజపము చేసినపిమ్మట వర్ణాశ్రమానురూపముగా ఆచారముచేసి అనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము చేయవలయును. “బ్రహ్మయజ్ఞేజపేత్ సూక్తంపౌరుషంచంతయన్ హరిం । వేదవాక్యపురాణానిసేతిహంసాదిశక్తితః । బ్రహ్మయజ్ఞః స్రసిద్ధ్యర్థంవిద్యాంచాధ్యాత్మికం భవేత్” గీర్వాణ ద్రావిడ వేదస్తోత్రాచారాదుల ననుసంధించి వర్ణాశ్రమోచితముగా స్వస్వసూత్రములయందు చెప్పినప్రకారము దేవఋషిపితృపులకు తర్పణముచేసి “అగ్నికార్య పరిభ్రష్టాః పతితాః పరిక్షీర్తితాః । బ్రహ్మయజ్ఞ విహీనశ్చ । బ్రహ్మహాక్షీర్తితోబుధైః । ఉపస్థాన జపంకృత్వా బ్రహ్మయజ్ఞ మనుత్తమమ్॥”

ఉభయవేద వేదాంత కాలక్షేపాదికం కృత్వా, భగవానేవస్వశేషభూతేన మయాస్వకీయైః, దేహేంద్రియాంతఃకరణైః, అభిగమనం కారితవాన్ । ఇత్యభిగమనం సమాపయేత్.

—*ఉపాదాన కాలానుష్ఠానక్రమము—

పుష్పతులసీ దర్భాహరణవిధిః—అభిగమన కాలానుష్ఠానానంతరము పాదానానుష్ఠానమును సంకల్పించుకొని భగవద్భాగవతా చార్యారాధనార్థము తులసీ పుష్పాదినకల పదార్థముల సంగ్రహించవలయును “శుషుంపర్యు

*వంగిపురంనంబిగారు. “ప్రాప్తైథా హ్నాద్విత్తియాంశైస్తావస్త్రైశ్చన్త్రైః ధర్మతః । ఆజయిత్వాచక్షాన్ద్రవ్య మశేషంచయథోదితం” యనిసాచించియున్నారు.

నారాయణమునిభిః—అహ్నాద్విత్తియభాగేన కృష్ణారాధనతత్పరః ద్రవ్యాణ్యారాధనార్థాని శాస్త్రీయాణిసమాజయేత్ ॥ ప్రకృతానివిశుద్ధాని శుద్ధశోభనానిచ । కరాద్రాణ్యని షిద్ధాని । సంగృహీతాని వైష్ణవైః । సుగంధీని మనోజ్ఞాని । పుష్పాణ్యభిముఖానిచ । దధిక్షీరాజ్యముఖ్యాని । ద్రవ్యాణిచవిశేషతః । ఉత్తమానుపదం శాంశ్చముద్గమాపాది కాన్యపి । తాంబూలాదీనిచాన్యాని । సర్వాణ్యదాయసాదరం । యథాహంతానిసంస్కృత్య ॥ ప్రక్రమేదవకనం తతః ॥ అనిచెప్పబడియున్నది.

షితంచార్ద్రంకాష్టంవాతుశసేదళం | అర్చనేవాసుదే వస్యలతుకోటి గుణంభ వే
త్” అనుప్రకారము, తుళసీ శుష్కమైనను, పయ్యుషితమైనను ఆర్ద్రమైనను
కాష్టమైనను గొని వాసుదేవారాధనచేయుటచే, లతుకోటి గుణముగనుగా
న, తుళసీహరణకాలమందు, తుళసీవనమునకు బోయి “తుళస్యమృత సంఘా
తే సదాత్వంకేశవప్రియే | కేశవార్ధంలునామిత్యాం వరదేభవ శోభనే” అను
శ్లోమంత్రమునను సంధించి తుళసీ హరణము చేయవలయు. “చతుర్దశ్యష్టమీ
పర్వసంధ్యాను ద్వాదశీషుచ సంక్రాంతిషు వ్యతిపాతే మన్వాదిషు యుగాది
షు | భౌమారిగ భృగువారేమతథాశ్రాద్ధవి నేషుచ | ఆదానై వైష్ణవేనక్షేమ
ధ్యాపిత్వా పరత స్తథా | తుళసీ క్రందనం యత్తత్ విష్ణో శిరసికృతనం”

శాండిల్యస్మృతౌ—“కులటాషణ్డపతిత | వైరిభ్యఃకాకణేమపి ఉద్యతా
మపిగృహ్ణీయా | న్నావద్యపి కదాచన” అనిచెప్పియున్నది.

భగవాన్ శానకః—“దానందదద్ధియైర్యక్త మచ్యుతఃప్రియతామితప్రతిగ్ర
హీత్యభిక్షైవనతేమద్విషయోపగాః” అనివృత్త్యర్థముగా అనుజ్ఞ చేయబడియుం
డె, అధ్యాపనయజ్ఞనాదులుయథాశాస్త్రముగా ప్రవర్తించడమేయచితము.

“సతతం కీర్తయంతోమాం | యతం తచ్ఛద్భవతాః” అని శ్రీగీతలో
సాయిించియున్నారు. సాక్షాత్తుగా నైనావరం పరగానైన సమారాధనోప
కరణ ఘాతశాస్త్రీయ సమస్త ద్రవ్యోపార్జనములయందు తనకు శక్యమైనది
గాను ధ్యానాదులకు విరోధముగు కాయక్లేశ కరజిహ్వయాసరహితములయం
దున్యాయముగా ప్రవర్తించవలయు.

బాహ్య ద్రవ్యార్జనమువలె భగవత్ప్రీతినమందు ప్రధాన తమములగు
“అమానిత్వమదంభిత్వ” ము మొదలగు ఆత్మగుణములను సంపాదించవలయు.

సదాచార్యసేవసత్సంభాషణాదులును జ్ఞానవృద్ధిహేతువులుగనుక వాటిని
చక్కగా నార్జించవలయు. అహంకారాద్యనాత్మగుణములను చక్కగా విడువ
వలయు.

శానకభగవానులు.—“పరాఙ్ముఖానాంగోవిస్తే | విషయాసక్తచేతసాం |
తేషాంతత్పరమంబ్రహ్మ | దూరాద్దూరత రేస్థితం || తన్నయత్సేవన గూఢం దేయే
నరాన్యస్తచేతసః | విషయత్యాగినస్తేషాం విశ్లేయంచతదంతికే” || అనివిషయ
త్యాగులకు దేవతాంతరత్యాగులకు నియతుడొచున్నాడు.

అనుప్రకారము యీదివనములయందు తులసీకృతసము చేయకూడదు. అట్లు చేసిరేని విష్ణుశిరోకృతసముచేసినట్లవును. “సమిత్పుష్పహవిస్తోయ! పాత్రోప నయనాదిషు! అవైష్ణవావిశేషేణ | సకర్తసునియోజయేత్” అనునట్లు అవైష్ణవ సంబంధములైన సమిత్పుష్పవదార్థములను కర్తృక్రియలయందుపయోగించితగదు.

పాద్యమునందు — “ఉపా దద్యా ద్యథా పూర్వం సాధనాని య ధాతధం | పుష్పాణి ఫలమూలాని | వివిధాన్యోషధీరపి | దధ్యాదివ హవిర్యో గ్య | తండులాని గుడానివ | స్నానీయాస్యపి వస్త్రాణి | స్వాదుానిసలిలానిచ | చర్భాన్వత్రాణిసమిధో | యథాశక్తియథావసు | అహృత్యయాష్టయాతైర్వా | పూజాస్థానే నివేశయేత్ | నీత్యో పాదన సమయమిత్యంతదనుపూజయేత్” || అనిచెప్పియున్నది, సంహితాంతరముల యందు పుష్ప ప్రకరణ హవి ప్రకరణ ములయందు హేయోపాదయ సమస్తద్రవ్యవిభాగములనుచూచుకొనవలయు.

“స్వప్రయత్న కృతంశస్త్రం | మధ్యమంవన్యముచ్యతే | అధమంతు క్రయ క్రీతం | పారక్యంత్యధమాధమం” అనిచెప్పియున్నది.

అశుభదేశమందు పుష్పించినవాని ఆపతాకలమందును గ్రహించకూడదు. హస్తములను శోధించుకొని పాత్రమందు పుష్పదులనుగ్రహించవలెను. దేవోద్దిష్టమును నిందచేయకూడదు వాని సర్వదాప్రశంస చేయవలెను. దేవోద్దిష్టమును మనుష్యులు గ్రహించకూడదు. సంహితలయందు చెప్పక అన్యత్ర చెప్పి యుండినను వజ్జించవలసినవాని విశేషముగా వర్జించవలెను.

ధూపవిషయము. — “దేవదారుకృతంధూపం | చందనా గరుమిశ్రిత” మితివిధూమాంగారసంభవంశస్త్రం, సాలసజ్జరసంకృష్టాగరుమిశ్రితం, ప్రాణ్యం గవజీతమన్యంవా, ధూపం నివేశయేత్. అని ధూపనివేదనమునకు గుణాక్షితి అంగముమొదలగు ప్రాణ్యంగములనువిడచి, దేవదారుచందనాగరులనుసంపాదించవలెను.

దీపవిషయము. — పాత్రైగవ్యేన సర్విపాదివ్యేనతైలెనాపికృతం, సూత్ర వర్తియంతంముఖానిల దీప్తి దీపితం దీపంభవేత్. దీపము సమర్పించుటకు ఆపు నెయ్యియైననుదివ్యమైన తిలసంబంధమగు తైలమువైననుసంపాదించిన సమర్పించ వలయు. శ్రీవిష్ణుస్మృత్యాదులయందు ప్రాణ్యంగముగంధములలో కస్తూరి మొదలైనవాని చందనములోచేర్చి పరిగ్రహించమని చెప్పియున్నది.

—పోష్యవర్గము—

“మాతాపితాగురు భ్రాతా ప్రజాదీనసమాశ్రితాః । అభ్యాగతోతిధి
శ్చాగ్నిః । పోష్యవర్గముదాహృతః” అనునట్లు తల్లితండ్రి గురువు భ్రాత చిడ్డ
లు ఆశ్రితులైన దీనులు అభ్యాగతులు అతిథులు అగ్ని యివి పోష్యవర్గములు గాన
విడువక పోషింపవలయు. “వృద్ధాచ మాతాపిత రాసాధ్వీ భార్యాసుతశ్శిశుః ।
అప్యకార్యశతం కృత్వా భర్తవ్యామసుర బ్రవీత్” అనునట్లు వృద్ధులగు తలితం
డ్రులను పతివ్రతయగు భార్యను శిశువులైన చిడ్డలను వర్ణా శ్రమోచితముకా
నివృత్తులయందు ప్రవేశించియైనను ధనాదుల నార్జించి పోషింపవలయునని, మ
నువుచేచెప్పబడియె, “ఆయధాతశిలోంచైశ్చ । శిష్యదత్తై క్రమాగతైః । జీవే
తగర్తవిశుద్ధే భ్యః । ప్రతిగృహ్యహివాదానం । యాచితో నాపివ దైత్యైః దైన్యంహీ
త్వాశమే స్థితః” అనునట్లు శిలావృత్తి చేతనైన శిష్యదత్తముగు ధనముచేతనై
న, విశుద్ధకార్య ప్రాప్తలాభముచేనైన జీవించుచు యాచింపక దీనత నొడకక
మస్థితుడై వర్తింపవలయు “క్రమాగతైర్ధనైర్వాపి । స్వక్షేత్రారామసంభవైః
శ్రోత్రియాధ్యాపకోఽథాత్వా వృత్తించలభతేద్విజః” అనునట్లు క్రమాగత ధ
నముచేనైన స్వక్షేత్రారామాదులచే ప్రాప్తమగు నాదాయముచేనైన
సర్వాపకాది వృత్తిచేనైన ద్విజుడు జీవించదగు. “ప్రతిగ్రహం రాజసేవాధన
ధాన్యాది సంగ్రహాః కృషిగోరక్షణవాణిజ్యం గాణిక్యం వైద్యముత్తమం” ప్రతి
గ్రహ రాజసేవ కృషి గోరక్షణ వాణిజ్య గణిక వైద్యాది వృత్తులచే జీవించద
గు. “స్తారం ద్వయార్థముమలం । కుర్యాదౌషధ పానవత్ దేవవిప్రాదికారం
వై । యతీనాంసద్విధిర్భవేత్” ॥

—మాధ్యాన్నికస్నానము—

“ప్రాతః స్నాతోపి విధివత్ । స్నానమధ్యం దినంచరేత్ । శక్తశ్చేదస్య
తోరోగా । బృహ్మ్యసమ్మర్జనంచరేత్” అనుప్రకార ముదయకాలస్నానము
చేసి యుండినను విధిప్రకారము మాధ్యాహ్నిక స్నానము సేయవలయు.
స్నానము సేయక క్రిలేనిచో, చాటిచెనమ్మర్జనముచేయవలయు. స్నానానంతర
మాచ మనముచేసి కూర్చుండి తిరుమణి కాష్టచేసుకొని భగవద్ధ్యానముచే
సి ప్రాణాయామం బాసర్పి సూర్యున కర్ఘ్యవివక్షవలయు. జపముచేసి యుప
స్నానమున వ్యోమముద్రను ప్రదక్షింపవలయు.

ఇట్లుమాధ్యందినక్రియలూసర్చియనంతరముప్రాతఃకాలమునబ్రహ్మయజ్ఞముచేయనియడల, అవియిప్పుడుచేయవలయు; పిదప భూతశుద్ధ్యాదులూసర్పందగు.

—ఇజ్యాకాలవిధిః—

తిరువారాధన ముపక్రమించుటకుపూర్వము తెలియదగినది.—“యద్గృహేనాస్తి తులసీ సాలగ్రామ శిలార్చనం । శ్మశాన సదృశం విచార్య తత్సహంశుభవర్జితం” యేగృహమునందు సాలగ్రామశిలార్చనములేవో అగృహము అశుభమై శ్మశాన సదృశమయినదిగా తెలియదగినది. “బ్రాహ్మణైఃక్షత్రియైర్వైశ్యైశ్శూద్రస్త్రీభిఃస్తథేతరైః । యథాహియజ్ఞస్సేవ్యశ్చనిత్యం సర్వేశ్వరోహరిః” బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు స్త్రీలు తదితరులు సర్వేశ్వరుడయినహరినిప్రతిదినము ఆరాధించవలయు. “వైదికంబ్రాహ్మణానాంస్యాత్ రాజ్ఞాంవైదికతాంత్రికం । తాంత్రికం వైశ్యశూద్రాణాం సర్వేషాంతాంత్రికం తువా” బ్రాహ్మణులు వైదికముగాను, క్షత్రియులు వైదిక తాంత్రికముగాను, వైశ్యశూద్రులు మొదలగువారు తాంత్రికముగాను ఆరాధించవలయు.

“ద్వాదశాంగుళమానంతు లోహజాపూర్వజన్తనః । నవాంగుళంక్షత్రియస్యవిశస్సప్తాంగుళంమతాపంచాంగుళంచతుర్దస్య । ప్రతిమావిభవేద్భవేత్”

బ్రాహ్మణులు పంచైదండంగుళములుగలలోహవిగ్రహమును, క్షత్రియులు తొమ్మిదంగుళములుగల విగ్రహమును, వైశ్యులు ఏడంగుళములుగల విగ్రహమును, శూద్రులు అయిదంగుళములుగల విగ్రహమును, ఆరాధించవలయు.

“ప్రతిమా గున్తయ్యాక్లిప్తాప్రభా పీతాదితన్తయీ । తదనంతరలోపైవావా । ప్రభాపీతాదికల్పయేత్”

“గృహేసంభారశయనా నార్చయేత్తుకదాచన” ఉగ్రాణశయనగృహములయందు నర్చించకూడదు.

“సురూపాంప్రతిమాంవిష్టేః । ప్రసన్న వదనేక్షణాం । కృత్వాత్మనఃప్రీతికరీం సువర్ణ రజతాదిభిః” విష్టు విగ్రహములను సువర్ణ రజతాదులచే నతిసుందరమై ప్రసన్నమగువదనేక్షణములతో మనస్సుకాన్డకర మగునట్లునర్చకలయు.

“భగవత్తుతాయస్త్యన్యాఃసర్వాఃపూజ్యాయథాతథం । శ్రీభూమిసహితం దేవం । శియాకేవలయాపివా”

“సహితంపూజయేద్భక్తాః । ముక్తికామూనికేతనే । మూర్తిం తరం
తుబింబేతు । నయష్టవ్యం కదాచన”

ముక్తికామూడు తనగృహమునందు భగవది గ్రహము శ్రీభూదేవినహి
తముగానైనను కేవల శ్రీదేవినహితముగానయినను పూజింపవలయు.

పరాశరసంహితాయాం. “శ్రీయాభూమి నీశాంచ । చక్రాదీనర్పయే
త్సదా । అనంతంవైన తేయంచ । విష్వక్సేనమనంతవత్” “నిత్యాస్తుక్తాన్లురూ
స్సమ్యక్ గేకైకానేవపూజయేత్ । తతఃప్రదక్షిణంకృత్యావైశ్వదేవంయథావిధి
కృత్యాబల్యంతమమలం । తచ్ఛేషాంచ సదా ద్విజః” “ప్రపన్నఃపరమేకాంతిః ।
నిత్యంభుంజీతసాదరాత్ । శ్రీభూమినీశాభ్యానాం । వినతానందనస్యచ । చ
క్రాదీనామాయుధానాం । వస్తుయద్యభిచోదితం । భోక్తవ్యమేతత్సర్వేషాం । వి
ప్రాదీనామశంకితం । విష్వక్సేనస్యవైవేద్యం । ప్రాపణందుర్లభంభవేత్ । విష్ణోర్ని
వేదితాన్నేన । యష్టవ్యందేవతాంతరం । పితృభ్యశ్చపితృద్దేయం । తథానం
త్యాయకల్పతే”

శ్రీభూమినీశాది భగవంతృహీనులను, చక్రాది దివ్యాయుధములను, అనం
తవైనతేయవిష్వక్సేనాదినిత్యసూరులను, ముక్తపురుషులను, గురుపరంపరను,
చక్ర-గా నారాధించి ప్రదక్షిణముచేసి బల్యంతము యథావిధిగా నొనర్చిపవి
శ్రములగు తదారాధిత శేషమును పరమేకాంతియగు ద్విజ ప్రపన్నుడుప్రతిది
నము భక్తితో భుజించవలయుననియు, విష్ణుని వేదితాన్నము పితృపులకొసంగ
వలయు నని, పరాశర సంహితయందు చెప్పబడియె.

శాండిల్యసంహితాయాం. — “శతారిపరకాలాదిభక్తానాంతువిశేషతః
మూర్తిప్రకృతింకుర్యాత్ । లోహశైల వృదాదిభిః । తత్తద్వర్షాక్షతంక
త్వా । హస్తముద్రాసనానిచ । పూర్వోక్తేనవిధానేన । ప్రతిష్ఠాంప్రోక్షణా
దికం । కృత్వాసంపూజయేన్నిత్యం । త్రికాలం వైష్ణవోత్తమైః.

మఱియు పరాంకుశపరకాలాది భక్తవిగ్రహములను లోహశిలమృదా
దులచే నిర్మించిప్రతిష్ఠా ప్రోక్షణాదు లొనర్చి నిత్యంత్రికాలములయందు వైష్ణ
వోత్తములారాధించవలయునని, శాండిల్య సంహితయందుజెప్పబడియె.

“కేశవాచాగృహేయస్య । నతిష్ఠతి మహీపతే । తస్యాన్నంనైవభో
క్తవ్యం । మభక్ష్యేణ సమంహితత్” అని కేశవార్చనరూప నిత్యకర్తృహితు

నిగ్రహమునందు, వక్యాన్నాదులను ప్రతిగ్రహించ కూడదు. ప్రతిగ్రహగుణదోషములను, ధర్మశాస్త్రమునందు విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

—అష్టాక్షరజపవిధి:—

పూర్వం దక్షిణ నాసయా వాయుం విస్మజ్య, వామనాసయా చతుర్థ శవారంజపక్ వాయుంపూర్వ, హృత్పద్మే సశ్రీకంసాన్నిధ్యం భగవంతం ధ్యాత్వా, అష్టా వింశత్యాకుంభకం కృత్వా సప్తవారేణ దక్షిణ నాసయా విస్మజేత్; ఏవం ప్రాణాయామత్రయంకృత్వా, శ్రీమదష్టాక్ష, రమంత్రస్య బదరికాశ్రమవాసినారాయణ ఋషిః, దేవీగాయత్రీఛందః, పరమాత్మా దేవతా శ్రీః అధిష్ఠానదేవతా, అంబీజం, ఆచ్చ శక్తిః, శుక్లోవర్ణః, ఉదాత్తాదిస్వరః, శ్రీవైకుంఠ తేత్రం భగవత్ కైంకర్యార్థై జపే వినియోగః, ఓంనమః, పరాయాష్టాక్షరప్రదాత్రైస్తద్గురవేనమః, ఓన్నమః పరేభ్యోష్టాక్షర ప్రదాతృభ్యోస్తత్ పరమగురుశిరసి, ఓన్నమః పరమః, పరమంత్రరాజాయనమః, ముఖేఽఓన్నమః, పరమఋషయే బదరికా శ్రమవాసినే నారాయణాయ శిరసి, ఓంనమః పరాయైఛందసే గాయత్ర్యై ముఖే ఓంనమః, పరదేవతాష్టై నారాయణాయ హృదయే ఓంనమః, పరమ భూతాయదాకారా దుద్ధితాయ ప్రణవాయ గుహ్యే ఓంనమః, పరశక్తిగర్భాయనారాయణ పదాయసాధయేనమః. కుక్షి పఞ్చమ తుల్యగ్రపర్యంతం పర్యాయేణమూలమంత్రేణ కరద్వయేనై బాహ్య పార్శ్వయోః, కరతలకరపృష్ఠ పార్శ్వయోశ్చ పరిత్యజ్య కరతల కరమధ్యయోః, మధ్యమాంగులి మారభ్యాం మూలమంత్రం న్యసేత్. —మొదటదక్షిణ నాసికచే వాయువునువిడచి, వామనాసికచేమూలమంత్రమునుపదునాలుగు ఆవర్తలు జపించుచు వాయువునుపూరించి, హృదయ కమలమునందు పిరాట్టి సహితముగా భగవంతుని ధ్యానించుచు నిరువది నెనిమిది యావర్తలు మూలమంత్రమును జపించుచుకుంభకముచేసి, మూలమంత్రము నేడావర్తలు జపించుచు దక్షిణనాసికచే వాయువునువిడచి; యీప్రకారము ప్రాణాయామత్రయం ఆచరించి, నూటయెనిమిదియావర్తలు అష్టాక్షరీమంత్రమును సుధించవలయు.

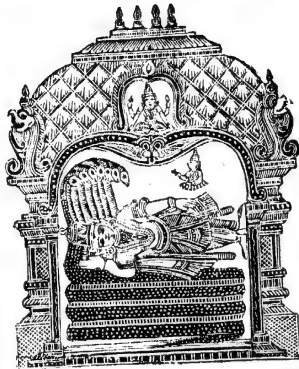

భగవత్సన్నిధి.

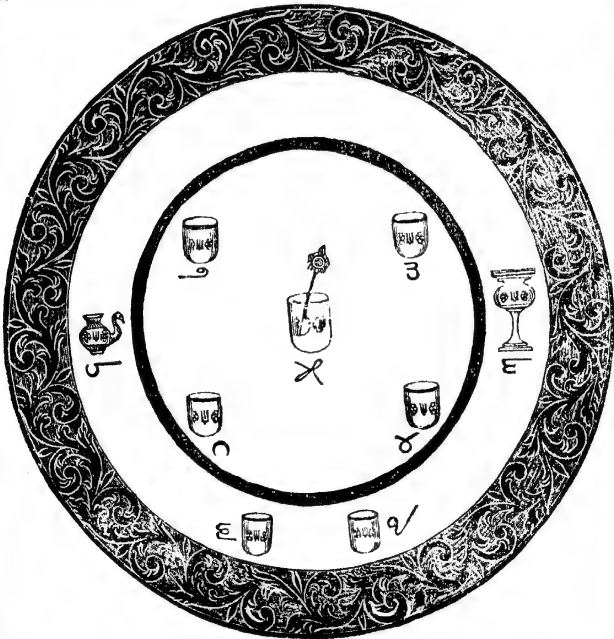
భగవత్సన్నిధిన నొకయాననం, లేక పీటమీదు నీదిగువ జూపెడు ప్రకారము.

౧. అర్చన-శ్రీహస్తాంతోధించునది.
౨. పాద్యం-తిరువడి శోధించునది.
౩. అచమనీయం-స్వీకరించునది.
౪. స్నానం-అభ్యంజనం జేయునది.

శ్లో. శుద్ధోదకం-పరిశుద్ధస్థిర్థం.

౫. అనార్యులకు-అర్చనాద్యపదు నీయ స్నానోదక పీర్ణపాత్రం.
౬. నడదు శుద్ధోదకపాత్రం.
౭. తిరుక్కావేరియను పీర్ణశాంబు.
౮. పడికం.

భగవదారాధనక్రమము.

చార్వాక గర్వనిర్వాపణధూర్వాహులై, శంకరాది కుమతీఘాకభయం
కర దివాకరులై, మాయావాదిహృదయతో దావహులై, బౌద్ధధ్వాంతవిధ్వం
సనవికర్తసులై, మధ్యమత విధ్వంసకులై, ఉభయవిభూతి సామ్రాజ్యపట్టాభి
షేక లక్ష్మీసంపన్నులై, సంబిల్లే యిన్ద్రముట నాన్ద్రులై నూల్ విరిత్త పెరు
మాళై, అఖల జగద్ధితాను శాసనప్రవృత్త శ్రుతినికరశిఖ రాస్తర్లవ్వరభిషగ్వ
రులై, భవభయాభితప్తజన భాగధేయ వైభవ భావితా వతరణులై, పూమ
న్నుమాదుపొరుద్దియమార్చన్ పుగ్గమలిన్ పామన్నమాజన్ అడివణిన్దయన్
దపెరుమాళే, శ్రీమాధవాఙ్మ్రజల జవ్వయనిత్యసేవా ప్రేమావిలాశయ పరా
జుగ-శపాదభక్తులై, ఆనైత్తులగముడైయ అరవిందలోచనులై, వాదిమల్లేభక
ణ్ణిరవులై, శ్రీమద్గోదాగ్ర జాభిధానులై, తిరుప్పావై జీయరెన్నుం విరుప్పా
లురైత్త పెరుమాళై, అరంగరీ మాలి గూఢ్గిన్ అమాళైయై చ్చుడికొడుత్త
శురుమ్పార్ కుళుర్ కోడై నం కోయిలన్ణురెన్ అపెరుమాళే, శ్రీమన్నంద నంద
న సుందరీ సోదరీభావ భావితులై, చున్నిలం పిన్నుళియి పెరుమాళే, శ్రీమ
ద్భాష్యకారులై, శ్రీమకలత్తుణయోగి సాగ్వభౌములై, శ్రీమద్భగవద్రామాను
జార్యవర్యులై, గంభీరాంభస్సముద్భూత సుమృష్ట నాళరవికర వికసితపుండరీక
దళామలాయతేక్షణులై, అత్తిగిరి యరుళాళరత్తాణిచ్చేవగత్తాల్ పెరుండేవి
యూరుడయ పెరున్దాహ స్తీర్త పెరుమాళై, అరుళాళ రాటువార్ తైయరుమ్
పొరుళాల్ మత్తైవిత్తువ్ పెరుమ్ పుగ్గగళే పడైత్తప్పెరుమాళై, శ్రీమద్యతి
సార్వభౌములై, పంచాచార్యపదా శ్రయులై, శ్రీమతాగ్రంఠీ పూర్ణసూరి
పూర్ణాభి మానపాత్రభూతులై, తిరుక్కచ్చిసంబియన్న్ ప్పెరుక్కచ్చియేదు
కన్దప్పెరుమాళై, యెంబెరుమానారేవారుమెన్ రునంబియుగండణైత్త పెరుమా
ళై, యతిగటిగరైవత్ యమునైత్తురైవత్ ఇణ్ణైయడి యాంగతి పెత్త వరుగ్
నాంపకలవ్యర్ యెన్ద పెరుమాళై, ముడంగినిన్ అయామునర్ తమావిరలుంనిమి
ర్తుముక్కురైయుం సిక్కి-ముమ్మరైవిళక్కి-ముక్కురుంబరుత్తుముకోగల్ ధరిత్తు

చూపులగు మేల్తనీర పెరుమాటై, శ్రీమత్కృపామాత్రప్రసన్నదేశికులై, యతి సార్వభౌమలై, శ్రీమత్ విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత నిర్ధారణ బద్ధకౌతుకులై, అప్పనుకు- చ్చక్లాబీయశిత్తు గండిట్టపెరుమాటై, దగ్గున స్థాపనా చార్యులై, జగద్గురులై, సర్వాచార్య పూర్తిగల శ్రీఉడయవరులు అనుష్ఠించిన భగవదా రాధనక్రమము.

శ్రీ ఉడయవర్ నిత్యమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీభగవద్రామానుజ విరచిత భగవదారాధన క్రమమ్.

“యోనిత్యమచ్యుత పదాంబుజయుక్తుర్క్తు వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే । అస్తద్గురో ర్భగవతోస్య దన్వైక సింధో రామానుజస్య చరణౌ శరణంప్రపద్యే ॥ ” అథ పరమైకాంతినో భగవదారాధనం వత్త్యే— భగవత్కైంకర్యరతిః పరమైకా న్తీ భూత్వా భగవానేవ స్వశేషభూతేన మయా స్వకీయేనైవ కల్యాణతమై కౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికై రభిలషరిజన పరిచ్ఛదాన్వితం స్వాత్మానం ప్రీతం కారయితు ముపక్రమతే. ఇత్యను సంధాయ ఇతిగత్వా శుచాచేనే పాదోద్రత్యాళ్య తీరంసంశోధ్య శుచాచేనే మూలమంత్రేణ మృదమాదాయ ద్విధాకృత్య శోధిత తీరేనిధాయ ఏకేనా

శ్రీశైలనాథార్య పరిపూర్ణ కృపా పాత్రులై యతివర పునరవతార

మగుశ్రీమదుభయవేదాంత తత్వప్రవర్తకపరమహంసపరివ్రాజ

కాచార్యవర్యులగు శ్రీమణవాళమహామునులు ఆనతిచ్చిన

భగవదారాధన క్రమము.

— జీయర్ పడి. —

వెడివారేణుళిందిరుందు దంతధావన పూర్వకమాగ స్నానాది నిత్యకర్మానుష్ఠానంగల్గే పణ్ణికొండు తిరుత్తుటా యవనత్తుకు-పోయ్ “తులస్యమృ

ధిక భాగేన జేహ ప్రత్యక్షనం కృత్వా నిమజ్జ్యచమ్య ప్రాణాయామ త్రయం
కృత్వా ఆసీనో భగవంతంధ్యాయః అన్యమధ్యగమాదాయ వామ పాణి
తలెత్తిభాకృత్య పృథక్ పృథక్ సంప్రాప్త్యాభిమంత్ర్య ఏకేన దిగ్బంధన మ
స్త్రమంత్రేణ కుర్యాత్ - అన్యేన తీర్థస్యపీతం ఇతరేణ గాత్రాను లేపనంపా
ణిం ప్రత్యాహ్వాదకాంజలిమాదాయతీర్థస్యాన్యైముష్టిరప్యభగవద్వామ పా
దాంగుష్ఠ వినిసృత గంగాజలం సంకలిత పీలే ఆనాహ్య మూలమంత్రేణోద
కమభిమంత్ర్య ఉదకాంజలి మాదాయ సప్తకృత్వోభిమంత్ర్య ॥ స్వమూర్ధి ౨
సింఛేత్ త్రి పంచకృత్వ సప్తకృత్వోవా దక్షిణేన పాణినా జలమాదా యాభి
మంత్ర్య ॥ పీత్వాచమ్యస్వాత్మానం ప్రోక్ష్యతీర్థే నిమగ్నో భగవత్పా దారవింద
విన్యస్తశిరసా- యావచ్చక్తి మూలమంత్రం జపిత్వా ఉత్తీర్య శుక్ల వస్త్రధ
రోధ్యతో త్తరీయ ఆచమ్య ఊర్ధ్వపుండ్రాః తత్తన్నంత్రేణ ధారయత్వా
భగవంతమనుసృత్య తత్తన్నంత్రేణ భగవత్పర్యవ్రాభిధాయినా మూల మంత్రే
ణవ జలంపీత్వా చమ్యప్రోక్ష్య పరిషిచ్య ఉదకాంజలిం భగవత్పా దయోర్మి
షీప్య ప్రాణా నాయమ్య భగవంతం ధ్యాత్వా అష్టో త్తరశతం మూలమంత్రే

తజన్తాపి సదాత్వం కేశవప్రియే । కేశవాగ్ధంలు నామిత్యాం వరదాభవ
శోభనే” యోగిరశ్లోకం౧౧౧ై యనుసంధిత్తు చతుర్దశమాయ్ ఇరుకులరతిరు
త్తుకాయ్ కొలుందుగలైయుం పుష్పంగలైయుం యెలుందురుళ వణ్ణికొండు
వందుపరిశుద్ధసల త్తిలెవైత్తు నవ్వాగ కాలైయుంకైయైయుం కలువి ఆచమనంపణ్ణి
సన్నిధిముక బేచెన్టు గురుపరంపరాను సంధాన పూర్వక మాగదండం సమర్పి
త్తువులైచెన్టు “కాసల్యా సుప్రజారామ” యోగిర శ్లోకత్తైయుం నాయకనా
యోగిర పాశురత్తైయుం అనుసంధిత్తు అస్త్రమంత్రత్తాలె మూన్టుతరంకై
యైతట్టికోయిలూక్కివార్ తిరుకాగప్పనీకి-తిరుప్పల్లాండుఅడియోమోడుం మా
రిమలై ముళించిల్ అన్తివుల కమళందాయ్, చిత్తం చిరుకాలె యోగిర పా
శురంగలైయుం సమోనమో వాఙ్మనసాతి భూమయే నధర్మనిష్ఠోస్తి యోగి
రశ్లోకం౧౧౧ైయుం అనుసంధిత్తుమీళవుంసన్నిధి వెళియిలెచెన్టు తీర్థఎంబెరుమాన్
గలై వెళియిలెయేళపణ్ణి తిరుప్పదుకై-యదరిపదున్టు మీళవుంతీర్థఎంబెరుమాన్

ఆచార్య పరిక్రమ్య నమస్కృత్య ఆధారశక్త్యాది పృథివ్యాది తర్పయిత్వా
శ్రీవైకుంఠాది పార్వదాంతం తర్పయిత్వా దేవాక్ బియ్యక్షిక్ పితౄణాం భగ
వదాత్మకాక్ ధ్యాత్వా సంతర్ప్య శుచౌ దేశే వస్త్రం సంపీడ్య ఆచార్య
ఆవాహిత మూలమంత్రేణాత్మని సమాహృత్య యాగభూమిం గచ్ఛేత్ - సు
ప్రత్యక్షిత పాణిపాద స్నాన్వచాంతశ్శుచౌదేశేతి మనోహరే నిశ్శబ్దభువం సం
గృహ్యతాంశోషణాదిభిర్విశోధ్యగురుపరంపరయాపరమగురుంభగవంతముపగ
మ్య తమేవప్రాప్య త్వేనప్రాపక త్వేన అనిష్టనివారక త్వేనయథావస్థితస్వరూప
రూపగుణవిభూతి లీలోపకరణ విస్తరమనుసంధాయ తమేవశరణ ముపగచ్ఛే
దఖిలేత్యాదినా ఏవం శరణ ముపగమ్య తత్ప్రసాదోప బృంహితిమనోవృత్తి
స్తమేవ భగవంతం సర్వేష్య రేశ్వరం ఆత్మానుం స్వామిత్యే నాను సంధాయ
అత్యగ్ర ప్రియ విశదతర విశదతమ ప్రత్యక్ష రూపాను సంధానేన ధ్యాయ
న్నానీత తతస్తదనుభవ జనితాతిమాత్ర ప్రీతికారితయా పూర్ణకైంకర్యరూప
పూజామారభేతస్వనియామ్యస్వరూపస్థితిపవృత్తిశేషతైక రసేన అనేన ఆత్మ
నా స్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైః స్వకీయకల్యాణతమద్రవ్యమయానౌ
పరిచారికసాంస్పర్శికాభ్యవహరికాది సమస్తభోగానతిప్రభూతానతిసమగ్రా

గళై యోగిందరుశపణ్ణి ఎంబెరుమానుకుగ్గ వలదుపాశ్వరాత్తిలె అంజలిహస్త
నాయ్ "కూర్చార్చి దివ్యలోకం" యోగిరస్థోకత్తై యసుసంధిత్తు శ్రీమతేనారాయ
ణాయనమః శ్రీంశ్రీయైనమః- భూంభూమ్యైనమః- సీంసీశాయైనమః- సమ
స్తవరివారాయ సర్వమంగళవిగ్రహాయశ్రీమతేనారాయణాయనమః కోయిల్
తిరుమలై పెరుమాళ్ కోయిల్ ముదలూగ నూత్తైట్టు దివ్యదేశత్తు ఎకబెరు
మాగళుం నిత్యసూరిగళోడె కూడ సాన్నిధ్యం శెయ్దరుళవేణమెన్టు విణ్ణ
ప్పం శెయ్దు తిరువడిగళిలేతిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు.

తనకిండదు పాశ్వరాత్తిలె తిరుమంజనత్తాళియై వైత్తు అదిల్ తిరుమం
జనత్తై పూరిత్తు యేలకాగప్పం శాత్తుప్పడియుం తిరుత్తుళాయ్ కొళుందైయుం
పరిమారి ఒరుతిరుత్తుళాయ్ కొళుందై చలదు కైయ్యిలె యిరికిగ్గొండుతిరు
మంజనత్తాళియైస్పర్పిత్తుకొగ్గొండు ద్వయత్తాలేయేళురువాతల్ అంజురువాతల్
అభిమంత్రిత్తు ఎంబెరుమానుకుగ్గ తిరుముఖే పాత్రవేదియైలె అఘ్నపా

సత్యంత భక్తికృతానభిలషరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయ స్వస్త్వై స్వప్రీతయే స్వత
 ఏవ ప్రతిపాదయితు ముపక్రమత ఇత్యనుసంధాయ స్వదేహ పంచోప నివన్త
 న్నాగ్రై సంహరి క్రమేణా న్యన్య ప్రాణాయామేనై కేన దక్షిణేన పాణినా
 నాభిదేశే మూలమంత్రంన్యన్య మంత్రోద్భూత చండ వాయ్వాప్యాయితనాభి
 దేశేస్థం వాయునా శరీరమంతర్వహీశ్చ సర్వం తత్త్వక్రమేణ విశోష్య పునరపి
 ప్రాణాయామేనై కేన హృద్యదేశే మూలమంత్రంన్యన్య మంత్రోద్భూతచండాగ్ని
 జ్వాలాపబ్బంహిత జఠరాగ్నినా దండ తత్తత్సమష్టి ప్రసీన సర్వతత్త్వ సర్వ
 కిచ్ఛిష సర్వాజ్ఞానత్వాసనో భూత్వా భగవద్దక్షిణ పాదాంగుష్ఠ మూలమం
 త్రేణ స్వాత్మానం ప్రవేశయేత్ - అపరేణప్రాణాయామేన భగవత్ప్రసాదేన
 భగవత్స్మింకరతా యోగ్యతా మాపాద్య తస్మాదాదాయ తద్వామ పాదాం
 గుప్తాదయ తన్నులమంత్రేణాత్మానం విన్యన్య దేవ వామ పాదాంగుష్ఠ సఖ
 శీతాంశుమండలాగ్ని ర్గళధివ్యామృత రనైరాత్మానం అభిషిచ్య భగవత్ప్రసా
 దేన తదమృతమయం సర్వకైంకర్య మనోహరం సర్వకైంకర్య యోగ్యం శరీ
 రంలభ్యా తస్మిన్ శరీరే పంచోపనివన్తంత్రాన్ సృష్టిక్రమేణ న్యసేత్.

ద్యావమన స్నానీ య్యార్థమాగళం మధ్యే శుద్ధజలార్థమాగళం పంచపాత్రం
 గళైయుం స్థాపితు తిరుమంజనత్రాజీయిల్ నిన్ను వుద్ధరణియాలె తిరుమంజన
 త్రై యెడుత్తు పంచపాత్రంగళిలెయుం తుళితుళిత్తు ఉత్తరవాక్యత్రాలెపాత్రంగ
 లైశోధిత్తు తిరుమంజనత్రై పూరిత్తు తిరుత్తుటాయ్ కొంఱుపైయుంకొత్తుపడియె
 యుం పరిమారి ఒరుతిరుత్తుటాయ్ కొంఱుపై వెరలిలెయిడికికొంఱుపంచపా
 త్రంగళైయుం స్పృశిత్తు ఉత్తరవాక్యత్రాలె అభిమంత్రిత్తు అఘ్నపాత్రముళింద
 పాద్యాది నాలుపాత్రంగళి నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్రై యెడుత్తు
 అఘ్నపాత్రత్రిలె శేర్తు అదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్రై యెడు
 త్తుఅర్ఘ్యపాత్రత్రిలె శేర్తుఅదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్రైయెడు
 త్తుశాస్తుపడియెయుం తిరుత్తుటాయ్ కొంఱుపైయుం పరిమారి వుద్ధరణియైయె
 డుత్తు కైయ్యిలె వైత్తు వలదుకైయాలెమూడికొంఱు శ్రీమతేనారాయణాయ
 నమః శ్రీంశ్రీయైనమః భూంభూమ్యైనమః నీంనీశాయైనమః సమస్తపరివారాయ
 సర్వసుగళ విగ్రహాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః విరజాశీఘ్రనూగవారల్

ఓం హంసమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనేనమ ఇతి మూర్ధ్ని స్పృశేత్ ఓయాం నమః పరాయ పురుషాత్మనేనమః ఇతినాసాగ్రే ఓం రామ్ నమః పరాయ విశ్వాత్మనేనమ ఇతిహృదయే ఓం వాం నమః పరాయ నిస్సత్యాత్మనే నమ ఇతి గుహ్యే ఓం లాం నమః పరాయ సర్వాత్మనేనమ ఇతి పాదయోః న్యాసః తత్తచ్చక్రిమయ మద్భూతం దేహం ధ్యాయేత్ పునరపి ప్రాణాయామైకేన భగవ ద్వామ పాదాంగుష్ఠ విస్తృతామృత ధారయాత్మానమభిషిచ్య కృత లాంఛనో ధృతోర్ధ్వపుండ్రో భగవద్ధ్యాగమారభేత భగవానేవ సర్వం కారయతీతి పూర్వవద్ధ్యాత్వా హృద్ధ్యాగం కృత్వా సంభారాన్ సంభృత్య ఆత్మనోవామ పార్శ్వే జలకుంభేతో యముత్పూర్వగంధ పుష్పయతం కృత్వా సప్తకృత్వోభి మంజ్ర్య విశోష్య దధ్యాదివ్యామృతతోయ ముత్పాద్య అస్త్రమంత్రేణ రక్షాం కృత్వా సురభి ముద్రాం ప్రదర్శ్య అన్యాని పూజా ద్రవ్యాణి దక్షిణ పార్శ్వే నిధాయ ఆత్మనః పురతఃస్వాస్తీర్లై క్రమేణాగ్నయది కోణేషు, అర్ఘ్యపాద్యాచ మనీయ స్నానీయపాత్రాణి నిధాయమంత్రేణ ప్రత్యేశ్య శోషణాది నాపాత్రాణి విశోధ్యసంసృతతోయేన తానిచ పూరయిత్వా అర్ఘ్యపాత్రే గంధపుష్పా త్తతకుశాదీని నిక్షి

తిరుక్కావేరీర్థ మాగవాతల్ తిరువుళ్లంప త్తిఅరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు వుద్ధరణిత్తీర్థత్తై తిరుమంజనత్తాబీయిలుం పంచ పాత్రంగళితేయం తుళిత్తుళిచేర్తుశేషిత్త తీర్థత్తిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై తోయిత్తు తన్నైయం యాగ భూమిమైయం ఉత్తరవాక్యత్తాలేపోక్షిత్తుశేషి త్తజలత్తై తిరుప్పటిక త్తిలెశేర్తు

ఆచార్య్ తిరువడిగళితె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు తిరువడివిళకీమీళవుం పంచపాత్రంగళైయం శోధిత్తు పూర్వంపోలె తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషిత్తు ఉడైయవర్ తిరువడిగళితె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడి నిలై శాత్తి అరుళవేణుం మంత్రాసనత్తుకొళుందరుళవేణుం ఆచార్య్ తిరుక్కైగళాలె తిరువారాధనం కండరుళవేణు మెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు అర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంపుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః అర్ఘ్యంకండరుళవేణు మెన్ఱు వలదు తిరుక్కైయ్యలే సమర్పిత్తు కండరుళినవాగ భావిత్తు మూనుఉద్ధర

శేత్, గూర్వాం విష్ణుపత్రం శ్యామాకం పద్మం పాద్యపాత్రే, పీటాలవంగపు
ష్వా త్యాచమసీయే సిద్ధార్థకాదీనిస్సాసీయే, అన్యక్తిపాత్రేసర్వాధ్యోయం
సంకల్ప్య, తతోర్ఘ్యజలం పాణినాస్పృష్ట్యా మూలమంత్రేణాభిమంత్ర్య,
ఓంనమో భగవతే అర్ఘ్యంపరికల్పయామీత్యర్ఘ్యం పరికల్పయేత్, పీఠంపా
ద్యం పరికల్పయామితి పాద్యం ఆచమసీయం పరికల్పయామి త్యాచమసీయం,
స్నానీయం పరికల్పయామితిస్నానీయంశుద్ధోదకం పరికల్పయామితి శుద్ధోదకం
తతోర్ఘ్యజలం అన్యేనపాత్రేణాదాయయాగభూమింసర్వాణియాగద్రవ్యాణి
ఆత్మనంచ ప్రోత్య ఆసనంపరికల్పయేత్.

ఓం ఆధారశక్త్యై నమః, ఓంమూలప్రకృత్యై నమః, ఓంఅఖిలజగదా
ధారకూర్మ రూపిణే నారాయణాయనమః, ఓం భగవతే అనంతాయ నాగ
రాజాయనమః, ఓం భూమ్యై నమః, యథాసమానం ఉపర్యుపరి ధ్యాత్వాప్ర

ణిర్భర్తై తిరుపడిక త్రిలేశేర్తు ఉద్ధరణీయై శుద్ధజల త్రిలే శోధిత్తు పాద్యపాత్ర
త్రిత్ నిస్తు ఉద్ధరణి యాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు పాద్యం కండరుళవేణు
మెన్టు విల్లపంశెయ్దు మూన్టుతరం తిరుపడిక త్రిలే శేర్తు వుద్ధరణీయై శుద్ధజల
త్రిలే శోధిత్తు అఘ్న్య పాత్ర త్రిలే ఉద్ధరణి యాలేతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుతిరు
క్కైగళి విళక్కి అరుళవేణుమెన్టు మూన్టుతరం తిరుపడిక త్రిలేశేర్తు వుద్ధరణి
యైశుద్ధజల త్రిలే శోధిత్తు ఆచమన ప్రాత్ర త్రిత్ నిస్తు ఉద్ధరణి యాలేతిరుమం
జనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్టు విల్లపం శెయ్దు మూన్టుత
రం తిరుపడిక త్రిలేశేర్తు వుద్ధరణీయై శుద్ధజల త్రిలే శోధిత్తు తిరువొత్తువాడైఓ
రుతలై యాలేతిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం తిరువొత్తువాడై శాత్తి
అరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కుం తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమె
న్టువిల్లపంశెయ్దు తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై తిరుపడిగళిలై సమర్పిత్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడిగళి నై శాత్తి అరుళవేణుంస్సా
నాసనత్తుక్కుం ఎళుందరుళవేణుంయెన్టు విల్లపం శెయ్దు పాద్యపాత్ర త్రిత్
నిస్తు ఉద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే, తిరువడిగళి విళక్కి
అరుళవేణుం యెన్టు విల్లపంశెయ్దు మూన్టుతరంతిరుపడిక త్రిలే శేర్తు ఉద్ధరణి
యైశుద్ధజలతాలేశోధిత్తులఘ్న్యపాత్ర త్రిత్ నిస్తుఉద్ధరణియాలే తిరుమంజన త్తై

ణమ్య ఓం వైకుంఠాయ దివ్యలోకాయనమ ఇతిదివ్య లోకం ప్రణమ్య శ్రీవై
కుంఠా యదివ్యజన పదాయనమఇతి దివ్యజనపదం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుం
ఠాయదివ్య నగరాయనమ ఇతి దివ్యనగరం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుంఠాయది
వ్య విమానాయనమ ఇతి దివ్యవిమానంప్రణమ్య ఓం అనందరూపమంటపరత్నా
యనమ ఇతి మంటపరత్నం ప్రణమ్య ఓం అనంతాయనమ ఇత్యాస్తరణంప్ర
ణమ్యతస్మిన్ను పరిధర్మాయనమ ఇత్యాగ్నే యాదిపదం వినస్యజ్ఞానాయనమ
ఇతి నిర్వత్యాం వైరాగ్యాయనమ ఇతివాయవ్యాం విశ్వరూపాయనమ ఇతీశా
న్యాం అధర్మాయనమ ఇతి ప్రాచ్యాం అవైరాగ్యాయనమ ఇతిప్రతీచ్యాం అ
వైశ్వరూపాయనమ ఇత్యుత్తరీ స్యాంపభిః పరిచ్ఛిన్నతమం పీఠధూతంసదాత్మ
కం అనంతం విన్యస్య పశ్చాత్ సర్వసర్వకరోస్తుఖిభుమనంతం ఓం అనంతా
యనమ ఇతివిన్యస్య తస్మిన్ ఉపరిపద్మాయనమ ఇతిపద్మం విన్యస్య తత్పూర్వం
విజలాదైనమ ఇతివిజలాంచామలహస్తాం విన్యస్యతత ఆరభ్య ప్రాదక్షిణ్యే

యెడుత్తు తిరుక్కైగళి విళికి- అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు మూన్ఱు
తరం తిరువడిక త్తిలెశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు ఆచమనపాత్ర త్తి
ల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమె
న్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు మూన్ఱుతరం తిరువడి క త్తిలెశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల
త్తిలె శోధిత్తు తిరువాత్తువాడై వోరుతలైయాలే తిరుక్కైగళుకుం- తిరుప్ప
వళత్తుకుం- తిరువాత్తు వాడైశాన్తి అరుళవేణుం తలై మారి తిరువడిగళుకుం-
తిరువాత్తువాడైశాన్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు తిరుత్తుబాయ్కోళుం
దాలే తిరుముత్తు విళికి- తిరువడిక త్తిలె పుగట్టు అఘ్నపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధ
రణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు కైయ్యెక్కళువి మత్తొరుకోళుందాలేతిరు
నాకుం-వళిత్తుతిరువడిక త్తిలె పుగట్టుకైయ్యెక్కళువి అఘ్నపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంతి
రుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేతిరుప్పవళంమ్మాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱుం తిరుక్కైగ
ళి విళికి-అరుళవేణుం తిరుముఖమండలం విళికి- అరుళవేణుం తిరుక్కైగళి
విళికి-అరుళవేణుంయెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక
త్తిలెశేర్తు వుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణి

నేశానాంతుపాస్యేషు ఉత్పన్నైశ్చైవమః, ఓంజ్ఞానాయైనమః ఓంక్రియానైవ
నమః, ఓం యోగానైవనమః, ఓం ప్రవేష్యేనమః, ఓం సత్యానైవనమః,
ఓం త్విశానా నైవనమః, ఇతి సప్త శక్తయశ్చామర హస్తావిన్యస్య ఓం
అనుగ్రహానైవనమః. ఇతియోగపీఠంవిన్యస్యఓంజగత్ప్రకృతయోగ పీఠానై
నమః, ఇతియోగపీఠం విన్యస్య ఓందివ్యయోగపీఠ పర్యంకాయనమః, ఇతిదివ్య
యోగపీఠపర్యంకం విన్యస్య తస్మిన్ననంతం నాగరాజం సహప్రభుణోభితం అ
నంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి విన్యస్య సర్వాణ్యాధార శక్త్యాదీని పీఠత
త్వాని ప్రత్యేకం గంధపుష్పధూపై రభ్యర్చ్య సర్వపరివారాణాం తత్తస్థానై
వద్వాసనం సంకల్ప్య—అనంత గరుడ విష్ణుక్నే నానాంస పీఠకం పద్మంవిన్య
స్యశ్చిమోత్తర దిగ్భాగే అన్తర్దురుభ్యోనమ ఇతి గురూ గంధపుష్పధూప
దీపై స్సంపూజ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య భగవద్యాగ మారభేత, కల్పితే నాగభో
గే సమాసీనం భగవంతం నారాయణం వుండరీకాయతేతుణం కిరీటమకుటకే

యాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళే విళక్కి యరుళ వేణుమెన్టువిణ్ణప్పం శేయ్
దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక త్తిలే శేర్దు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, ఆ
చమనపాత్ర త్తిల్ నిన్టుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుఆచమనంకండరుళ
వేణుమెన్టువిణ్ణప్పం శేయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక త్తిలే శేర్దు వుద్ధరణియై
శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, తిరువాత్తునాడైవారుతలైయాలే తిరుక్కైగళ శుక్కుం నిరు
ముఖమండలత్తుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి అరుళ వేణుం తలైమారితిరు
వడిగళుక్కు తిరువాత్తునాడైశాన్తి అరుళ వేణుమెన్టు విణ్ణప్పం శేయ్దు తిరుత్తు
టాయ్ కొయిందై తిరుపడిగళిలే సమర్పిత్తు, శ్రీమతే రామానుజాయనమఃతిరువ
డిగళేనిలై శాత్తిఅరుళ వేణుంతిరుమంజనవేదికైయిలే యెయిందరుళ వేణుం యె
లియర్ శాత్తి యరుళ వేణుం యెణ్ణై కాప్పుశాత్తి అరుళ వేణుం తిరుముడికా
ప్పుక్కాగ మెల్లిక్కాగపుశాత్తి అరుళ వేణుం యెన్టు విణ్ణప్పం శేయ్దు, స్నా
నీయ్యపాత్ర త్తిలేనిన్టుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుమంజనం
కండరుళ వేణుమెన్టు విణ్ణప్పం శేయ్దు థ్యానిత్తు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
పడిక త్తిలే శేర్దు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, అఘ్నపాత్ర త్తిల్ నిన్టుంవు
ద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళే విళక్కి అరుళ వేణుమెన్టు

యూరప్ యొక్క కటకాది సర్వభూమియే రూపితం కుంచిత దక్షిణ పాదం, ప్ర
సారిత వామపాదంజాను విన్యస్త ప్రసారిత దక్షిణభుజం నాగభోగ విన్య
స్తవామ భుజం ఊర్ధ్వభుజ ద్వయేన శంఖచక్రధరం సర్వేషాం సృష్టిస్థితిలయ
హేతుభూతం అంజనాభం విరాజమానం చకా సతముదగ్రప్రబుద్ధ స్ఫురద
పూర్వాచిన్త్య పరమసత్వ పంచ శక్తిమయం పంచోపనిషద్భిః ధ్యాత్వా ఆ
రాధనాభి ముఖభవేతి—ప్రాధ్యమూలమంత్రేణదండవశ్చ్రీణ మ్యోత్థాయ
స్వాగతం నివేద్యయావ దారా ధన సమాప్తిసాన్నిధ్యయాచనంకుర్యాత్—
అన్యత్రస్వాభిమతే దేశే పూజాచే దేవమాహ్వనం । మంత్రయోగ సమాహ్వ
నం । కరపుష్పవదర్శనం । బింబోప వేశనంచైవ । యోగవిగ్రహ చింతనం
ప్రణామంచ సముత్థానం స్వాగతం పుష్పమేవచ । సాన్నిధ్యయాచనంచేతి । త
త్రాహ్వనస్య సత్కీర్తనా ॥ తతోభగవంతం ప్రణమ్య దక్షిణతః ఓంశ్రీమ్

ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేతుక ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు,
ఆచమనపాత్ర త్తిల్ నిన్దుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం
కండరుళ వేణుమెన్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేర్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల
త్తిలేశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైవారుతలై యాలెతిరుముడితిరుమేనుమెంగు మొక్క
ళా త్తి అరుళ వేణుం తలై మారితిరువడిగళుక్కు-తిరువాత్తువాడైళా త్తి అరుళ వేణు
మెన్దువిణ్ణప్పం శెయ్దు.

తిరుత్తుళాయ్కోళుందై తిరువడిగళిలై సమర్పిత్తు శ్రీమతే తిరువడిగళినిలై
ళా త్తి అరుళ వేణుం అలంకారా సనత్తుమగ్గ-యెళుందరుళ వేణుం తిరుపరియట్టుం
ళా త్తి యరుళ వేణుం తిరువుత్తిరియంళా త్తి అరుళ వేణుం పన్దువిణ్ణప్పం శెయ్దు
దులన్యుకపాత్ర త్తిల్ నిన్దుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతే అ
ర్ఘ్యంకండరుళ వేణుమెన్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేర్తువుద్ధరణియై
శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్దుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యె
డుత్తుతిరువడిగళి విళిగ్గి-యరుళ వేణుం ఎన్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తి
లేశేర్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, మీళవుంలన్యుకపాత్ర త్తిల్ నిన్దుం వుద్ధరణి
యాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కాగళి విళిగ్గి-అరుళ వేణుమెన్దుముక్కాల్
ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేర్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర

శ్రీమైత్రేయముః శ్రీమైత్రేయమా వాహ్యప్రణమ్యవామతః , భూంభూమ్యైనమ ఇతి
భూమింతత్రైవివసీం నీశామైత్రేయమ ఇతి నీశాం కిరీటాయమకుటాధిపతయేనమ
తిడిపరిభగవతఃపశ్యినుపాద్యేవతుర్వామంచతుర్వక్త్రంకృత్యాఅంజలిపుటం
మూర్ధ్నిభగవతిరీటం ధారయంతం కిరీటాఖ్యం దివ్యపురుషం ప్రణమ్యకిరీట
మాలాయై ఆపీడాత్మకం తత్రైవ ప్రణమ్య ఓండక్షిణకుండలాయ మకరాత్మనే
నమఇతి దక్షిణకుండలం దక్షిణతః ప్రణమ్య ఓం వామకుండలాయ మకరాత్మ
నేనమ ఇతి వామకుండలం వామతః ప్రణమ్య ఓం తుల్యైస్త్రినమ ఇతి తులసీంపు
రతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీవత్సాయనమఇతి శ్రీనివాసాయనమఇతి శ్రీవత్సం పురతః
ప్రణమ్య ఓం హారాయ సర్వాభరణాధిపతయేనమ ఇతి హారాత్మనేనమ ఇతి
హారాత్మానం పురతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీకొస్తుభాయ సర్వరత్నాధిపతయేనమ
ఇతి శ్రీకొస్తుభం ప్రణమ్య ఓం కాంచీగుణోజ్వలాయపీతాంబరాయనమఇతిపు

త్తిల్ నిష్ఠుశుద్ధాణియాలె తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు
ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలేశేర్దు వుద్ధరణిన్ఱై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు,తి
రువాత్తువాడై వారుతలైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శా
త్తిలరుళ వేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణు
మెన్ఱునిగ్గప్పం శేయదు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరుమణ్ కాప్పశాత్తి అరుళ వేణుం శ్రీ
చూర్ణ కాప్పశాత్తి అరుళ వేణుం తిరుయన్జోప వీతంశాత్తి అరుళ వేణుం తిరుపటి
తామ్రంశాత్తి అరుళ వేణుం శాత్తువడిశాత్తి అరుళ వేణుం తిరువాభరణంశాత్తి
అరుళ వేణుం ఆచార్యై తిరుక్కైగళాలె సర్వోప చారంగళైయుం కండరుళ
వేణుం యెన్ఱు తిరువడిగళాలె తిరుత్తుభాయ్ కొఱుందై సమర్పిత్తు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు పూర్వంపోలెతిరుమంజనత్తై పూ
రిత్తు శేషిత్తు పరాంకుశపర కాలాధిభ్యోనమః యెన్ఱు తిరువడిగళాలె తిరుత్తుభాయ్ కొ
ఱుందై సమర్పిత్తుడైయవర్ కుక్కు సమర్పిత్తుదుపోలెతిరువారాధనం పణ్ణగిరదు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళై యుం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు అభి
మంత్రిత్తు శేషిత్తు శ్రీవిష్వక్సే నాయనమః అనంతాయనాగ రాజాయనమః నై
నలేయాయ పక్షిరాజాయనమః, సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః, పాంచజ

రతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్ ఘోషజేభ్యోనమ ఇతిసర్వ ఘోషణా నిపురతః ప్రణమ్య ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమ ఇతి సుదర్శనం రక్తవర్ణం రక్తనేత్రం చతుర్భుజం కృతాంజలిపుటం భగవన్తమా లోకయంతందర్శనానంద బృంహీత మూర్ధ్ని భగవత్పత్రం ధారయంతం చక్షిణతః ప్రణమ్య ఓం నంద కాయఖడ్గాధి పతయే నమ ఇతి నందకాత్మానం శిరసి భగవత్పద్మం ధారయంతం తత్రైవ ప్రణమ్య ఓం పద్మాయ నమ ఇతి పద్మం ప్రణమ్య ఓం పాంచజన్యాయ నమ ఇతి శంఖాధి పతయేనమ ఇతి శంఖాత్మానం సితవన్ద్యం ద్విభుజం కృతాంజలిపుటం శిరసిభగవచ్ఛంఖంధారయంతముత్ర రతః ప్రణమ్య ఓంకౌమోదాత్మై నమ ఇతి గదాత్మానంతత్రైవ ప్రణమ్య సర్వేభ్యో భగవదాయుధేభ్యోనమ ఇతిపురతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్పాదారవింద సం వాహినీభ్యోనమ ఇతి దివ్యపదారవిందసం వాహినమంతతః ప్రణమ్య ఓం

న్యాయశంఖాధి పతయేనమః ఎన్దు తిరువడిగళిలే తిరుత్తూయ్ కొలుందై నమ ర్పిత్తు పూర్వంపోలే తిరువారాధనం పల్లంగిరదు-

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు తిరుత్తు టాయ్ కొలుందైయం శాత్తుపడినైయం పరిమారి ఉత్తర వాక్యతాలే అభిమం త్రిత్తు యెంబెరుమా కొ తిరువడిగళిలే తిరుత్తూయ్ కొలుందై సమర్పిత్తు శ్రీమ తేనారాయణాయనమః, శ్రీంక్రీయేనమః, భూంభూమ్యైనమః, నీం నీళాయేన మః, సమస్త పరివారాయ దివ్యమంగళ విగ్రహాయ శ్రీమతే నారాయణాయన మః, తిరువడిగళ్ నై శాత్తియరుళ వేణుం మంత్రాసనత్తు కైలుందరుళ వే ణుం అచార్యకతిరుక్కై గళాలే తిరువారాధనం కండరుళ వేణుమెన్దు విల్ల పుంశేయ్దు అఘ్నాపాత్రైత్రిత్ నిన్దుంపుద్గరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడు త్తుశ్రిమతేనమః అఘ్నాం కండరుళ వేణుమెన్దు యెంబెరుమా కొ వలదు కై గళిలే సమర్పిత్తు కండరుళిన దాగభావిత్తు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక త్రిలెశేర్దు పుద్గరణియై శుద్ధజల నిలెశోధిత్తు, పాద్యపాత్రైత్రిత్ నిన్దుం పుద్గరణియాలెతిరు మంజనత్తై యెడుత్తు పాద్యః కండరుళ వేణుమెన్దు విల్లపుం శేయ్దు ముక్కాల్ ము క్కాల్ తిరుపడిక త్రిలెశేర్దు పుద్గరణియై శుద్ధజల త్రిలెశోధిత్తు, మీళవుం అర్ఘ్యపా త్రైత్రిత్ నిన్దుం పుద్గరణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కై గళి విళక్కి అరుళ వే

అనంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి పృథ్వీనంత నాగరాజప్రణమ్యభగవం
తం చతుర్భుజం హలముసల ధరం కృతాంజలిపుటం ఘటామణి సహస్రమంజ్లి
తోత్తమాంగం భగవద్దృశ్యానంద బృంహిత సర్వావయవం ప్రణమ్య సర్వే
భ్యో భగవత్పరిజనేభ్యోనమ ఇతి అనుక్తానంత పరిజనాన్ ప్రణమ్య ఓంభగవ
త్పాదుకాభ్యాంనమ ఇతి భగవత్పాదుకే పురతః ప్రణమ్య ఓం సర్వే భ్యోభగ
వత్పరి చ్ఛదేభ్యోనమ ఇతి సర్వపరిచ్ఛదాన్ సమంతతః ప్రణమ్య ఓం వై నతే
యాయనమ ఇతి అగ్రతో వై నతేయమాసీనం కృత్వాకృతాంజలి పుటం ధ్యా
త్వా ప్రణమ్య ఓంనమో భగవతే విష్వక్సేనాయతి భగవతః ప్రాగుత్తరపా
ర్శ్వే దక్షిణాభిముఖంభగవంశంవిష్వక్సేనమాసీనం చతుర్భుజంశంఖచక్రధరం
కృతాంజలిపుటంనీలమేఘనిభంధ్యాత్వాప్రణమ్యఓంహంహరిషక్త్రాయనమఃఓం
కం, కాలప్రకృతినంజ్ఞికాయనమః ఓంగం, గజాననాయనమఃఓంజం, జయత్సేనా

ఋంవిష్ణువిల్లప్సంశేయదు ముకూల్ ముక్తాల్ తిరుపడిక త్తిలెశేర్తు వుద్ధరణియై
శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్తిల్ నిష్ఠంపుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయె
దుత్తుఆచమనం కండరుళ వేణుమెష్టువిల్లప్సంశేయదు ముకూల్ ముకూల్
తిరుప్పడిక త్తిలెశేర్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైఓరుతలై
యాలెతిరుత్తైగళుకుగ్ం తిరుప్పవళత్తుకుగ్ం శా త్తి యరుళ వేణుమెష్టుం తలై
మారితిరువడిగళుకుగ్ం తిరువాత్తువాడైశా త్తి అరుళ వేణుమెష్టువిల్లప్సంశేయదు.

మీళపుంయెం బెరుమాన్ తిరువడిగళిలెతిరుత్తుభాయ్ సమన్నిత్తు శ్రీమ లేనమః
తిరువడిగళి నై శా త్తి అరుళ వేణుంస్సానాసనత్తు కైగ్రందరుళ వేణుంయెష్టువిల్ల
ప్సంశేయదు పాద్య పాత్ర త్తిల్ నిష్ఠంపుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెదుత్తుశ్రీమ
లేనమః తిరువడిగళి విళకిగ్ం అరుళ వేణుమెష్టువిల్లప్సంశేయదు ముకూల్ ముక్తా
ల్ తిరుప్పడిక త్తిలె పూ త్తివుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, అఘ్యపాత్ర త్తిల్
నిష్ఠం పుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెదుత్తు తిరువడిగళి విళకిగ్ం అరుళ వే
ణుమెష్టు విల్లప్సంశేయదు ముకూల్ ముకూల్ తిరుప్పడిక త్తిలె పూ త్తి వుద్ధ
రణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్తిల్ నిష్ఠం పుద్ధరణియాలె తిరు
మంజనత్తై యెదుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెష్టు విల్లప్సం శేయదు ముకూ
ల్ ముకూల్ తిరుప్పడిక త్తిలె పూ త్తి వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, తిరువా

యనమఃఓంసర్వభ్యోభగవద్విష్ణు క్షేనపరిజవేభ్యోనమ ఇతివిష్ణుక్షేనపరిజవాకా
 ప్రణమ్య ఓంబంజాయద్వారపాలాయనమః ఓంప్రళంబాయద్వారపాలాయ
 నమఇతి పూర్వద్వారపార్శ్వయోఃప్రణమ్య భద్రాయద్వారపాలాయనమఃఓం
 సుభద్రాయద్వారపాలాయనమః ఇతిదక్షిణద్వారపార్శ్వయోఃప్రణమ్య ఓం
 జయాయద్వారపాలాయనమః ఓం విజయాయద్వారపాలాయనమః ఇతిప
 శ్చిమద్వార పార్శ్వయోః ప్రణమ్య ఓం ధాత్రే ద్వారపాలాయనమః విధా
 త్రే ద్వారపాలాయనమః ఇతి ఉత్తరద్వారపార్శ్వయోఃప్రణమ్యపతే ద్వా
 ర పాలాస్సర్వే శంఖచక్ర గదాధరాః ఆజ్ఞా ముద్రాధరాః ధ్యాతవ్యాః ఓం
 సర్వభ్యో భగవద్ద్వారపాలేభ్యోనమ ఇతినర్వద్వారేషు సర్వద్వారపాలాకా
 ప్రణమ్య ఓం కుముదాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ
 నమ ఇతి పూర్వస్యాం దిశిపరిషదాం వరంకుముదం ప్రణమ్యకుముదాయగ
 ణాధిపతయేసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమః ఇత్యాగ్నేయాంకుముదా

త్తువాడై వారుతలై యాలే తిరుకైర్ గళుకుర్ శాత్తి అరుళ వేణుం
 తలై మారి తిరువడిగళుకుర్ తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణుమెన్టువిల్లప్పం
 శెయ్దురు పురుతిరుత్తుటాయ్ కొళుందాలే తిరుముత్తు విళక్కిర్ తిరుపడి కత్తిలపా
 గట్టు కైయైర్ కిగళువి మత్తారు కొళుందాలే తిరునాకుర్ పళిత్తు తిరుప్పడి
 కత్తిలే పొగట్టు కైయైర్ కిగళువి అఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్టుంపుధరణియాలే తిరు
 మంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమః, తిరుప్పవళంమాత్తి యరుళ వేణుం తిరుకైర్
 గళివిళక్కిర్ యరుళ వేణుం తిరుముఖ మండలం విళక్కిర్ అరుళ వేణుం తిరుకైర్
 గళి విళక్కిర్ అరుళ వేణుమెన్టు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలేశేర్తు
 పుధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్టుం పుధరణియాలేతిరు
 మంజనత్తైయెడుత్తుతిరుపడిగళివిళక్కిర్ యరుళ వేణుమెన్టుముక్కాల్ ముక్కాల్
 తిరుపడికత్తిలే శేర్తు పుధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, మీళవుంఅఘ్య పా
 త్ర త్తిల్ నిన్టుం పుధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుకైర్ గళి విళక్కి
 అరుళ వేణుమెన్టు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్తుపుధరణియైశుద్ధజల
 త్తిలేశోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్తిలే నిన్టుంపుధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు
 ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్టు విల్లప్పం శెయ్దురు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
 పడికత్తిలే శేర్తుపుధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైవారుతలై

తంప్రణమ్య వుండరీకాయ గణాధిపతయెసవాహనపరివారాయసప్రహరణా
యనమభివక్షిణస్యాంపుండరీకంప్రణవ్యఘంవామనాయగణాధి పతయేసవా
హనపరివారసప్రహరణాయనమఃఇతి నై ౭౦౦ త్యాంవామనంప్రణమ్యఘం శంకు
కర్ణాయగణాధిపతయెసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమ ఇతిపశ్చిమస్యాం
శంకుకర్ణంప్రణమ్యసర్వనేత్రాయసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమ ఇతి
వాణువ్యాం సర్వనేత్రం ప్రణమ్యసు ముఖాయ గణాధిపతయెసవాహన పరి
వారాయసప్ర హరణాయనమభివక్షిణంసుముఖం ప్రణమ్యసుప్రతిష్ఠితాయ
గణాధి పతయె సవాహనపరివార సప్రహరణాయనమ ఇతి శాన్యాంసుప్రతి
ష్ఠితం ప్రణమ్య ఘం సర్వేభ్యో భగవత్పరిషదేభ్యోనమ ఇతి సర్వస్వాద్భూ
రన్యత్రవాసః పూజాయా మావాహన స్థానాని పరమవ్యో మక్షీరార్ణవాదిత్య

యాశే తిరుక్కై గళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం తిరు ముఖమండలత్తుక్కుం
శాత్తి యరుళవేణుం తలై మారితిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడై శాత్తియరు
ళవేణుమెన్టు విల్లప్పంశేయదు.

తిరువడిగళితై తిరుత్తుళాయ్ కొళుంబై సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడి
గళే నిలైశాత్తి అరుళవేణుం తిరుమంజన వేదికైక్కియెత్తందరుళ వేణుమెన్టువి
ల్లప్పం శేయదు తీర్థ యెంబెరుమాగళై వేదికైయిలే యెళుందరుళపణ్ణిరు
ళముతు శోధిత్తు కండరుళపణ్ణి తిరుప్పవళం మాత్తి ఆచమనం కండరుళపణ్ణితి
రువాత్తువాడైశాత్తి శ్రీమతేనమః యెణ్ణై యెలియర్ శాత్తి యరుళవేణుంయె
ణ్ణైకాప్పశాత్తియరుళవేణుం తిరుముడి కాప్పకాగళ శాత్తుపడిశాత్తి యరు
ళవేణుమెన్టు విల్లప్పంశేయదు స్నానీయ్యపాత్రత్తిన్ నిన్టుం వుద్ధరణియాలెతి
రుమంజనత్తైయెడుత్తు పురుషసూక్త శ్రీసూక్త ధూసూక్తవెణ్ణైయళంతకుణుం
కుం ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేతీర్థఎంబెరుమాగళ కళుక్కు తిరుమంజనం పణ్ణి
వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తుఅప్పుళపాత్రత్తిన్ నిన్టుంవుద్ధరణియాలెతిరుమం
జనత్తైయెడుత్తుతిరుక్కైగళే విళక్కియరుళవేణుమెన్టు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
ప్పడిక త్తిలెశేర్తువుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిన్ నిన్టుం వుద్ధర
ణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్టు ముక్కాల్ ముక్కాల్
తిరుప్పడిక త్తిలెశేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడై వారుత

మండలహృదయాని మధురాద్వారకా గోకులామోధ్యాదీని దివ్యావతారస్థానాని పౌరాణికాదీని శ్రీరంగాదీని యథారుచి ఏవం భగవంతం నారాయణం దేవీభూషణాయధ పరిజనపరిచ్ఛదద్వారపాలపరిషదై స్సేవ్యమానం స్వాధీన త్రివిధచేత నాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేద క్లేశకర్తృద్యశేష దోషా సుం స్పృష్టం స్వాభావికాన వధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్యవీగ్య శక్తితేజః ప్రభుశ్య సంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహర్ణ వంధ్యాత్వా ప్రణయ్య మూలమంత్రేణస్వాత్మానం దేవాయ నివేద్యప్రణమ్యానుజ్ఞాప్యభగవత్పుజామారభేత.

పాత్రేణ పూర్వస్థాపితాఘ్నృక పాత్రా దఘ్నృక జలమదాయ పాణి భ్యాం ముఖసమ ముద్ధృత్య భగవన్సంత్రపూజాం ప్రతి గృహీష్వేతి చింత యక్ భగవన్ముఖే దర్శయిత్వా భగవద్దక్షిణహస్తే కించిచ్ఛ్రీదాయ ప్రతిగ్రహ పాత్రేక్షిపేత్ — హస్తా ప్రక్షాళ్య పాదయోః ఘస్పాణి దత్వా పాద్య లైయాలై తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుముక్తి తిరుమేనియెంగు మొక్క తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణుమెన్టు విల్లెప్పం శెయ్దు తీర్థ యెంబెరుమాణగలై కోయి లాళివారిలె యెత్తందరుళ పణి.

తిరుత్తువాయ్ కొత్తందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తుశ్రీమ తేనమః తిరువడిగళినిలైశాత్తి యరుళ వేణుం అలంకారాసనతుక్కు ఎత్తందరుళ వేణుం దివ్యపీతాంబరంశాత్తి అరుళ వేణుంపుత్తరీయంశాత్తి అరుళ వేణుమెన్టువిల్లెప్పం శెయ్దు అఘ్నృకపాత్ర త్రిల్ నిన్టుం వుద్ధరణియాలై తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు అఘ్నృకంకండరుళ వేణుమెన్టువిల్లెప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలె పూత్తి ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, పాద్య పాత్ర త్రిల్ నిన్టుం వుద్ధరణియాలై తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళి విళికియరుళ వేణుమెన్టువిల్లెప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలె పూత్తి వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, మీళవుంలర్ఘ్య పాత్ర త్రిల్ నిన్టుం ఉద్ధరణియాలై తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళుక్కు కళి విళికి అరుళ వేణుమెన్టువిల్లెప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలె శేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, ఆచమన పాత్ర త్రిల్ నిన్టుం వుద్ధరణియాలై తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్టువిల్లెప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలె శేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడై వారుతలైయాలై

మాదాయ పాదయోఃకించిద్వత్వామనసా పాదౌప్రత్యక్షయత్వాప్రతిగ్రహపా
త్రేక్షిపేత్ వస్తేగ్రహసమ్మజ్య గంధపుష్పాణిదత్వా ఆచమనీయ పాత్రాదా
చమనీయ మాదాయ భగవద్దక్షిణహస్త కించిత్ప్రదాయ ఆచమనీయం ప్రతి
గ్రహపాత్రే ఆచమనాయదాపయేత్ తతో గంధపుష్ప ధూపరీపా చమన
ముఖవాసతాంబూలాది నివేదనంకృత్వా ప్రణమ్య ఆత్మనమాత్మీయంచనర్వం
భగవన్నిత్య కింకరత్వాయ స్వీకురు ఇతి భగవతే తతో భగవతః స్నానార్థ
మాసనమానీయ గంధాదిభిరభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ
తత్రోపవిష్టే మాల్య ధూషణ వస్త్రాణ్యపదీయ విష్వక్సేనాయదత్వా స్నాన
శాటికాంప్రదాయ పాద్యమాచమనం దంతకాష్ఠజిహ్వనిర్గేఖన గంధూషముఖ
ప్రత్యక్షనాదర్శాలోకన హస్తప్రత్యక్షన ముఖవాస తాంబూల తైలాభ్యంగో
ద్వర్తామలకతోయకం కతస్లోతదేహశోధన శాటికా ప్రదాన హరిద్రా లేపన

తిరుక్కైగళుకుం తిరుప్పవళత్తుకుం శాత్తి అరుళ వేణుంతలై మారితిరువడి
గళుకుం తిరువొత్తునాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయ్దు.

తిరుత్తుభాయ్ కొళుందై తిరువడిగళితె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువణ్
కాప్పశాత్తి అరుళవేణుం శ్రీమార్గ కాప్పశాత్తి అరుళవేణుం తిరుయణ్ణోప వీ
తంశాత్తి అరుళవేణుం శాత్తువడిశాత్తి యరుళవేణుంఎన్ఱుగంధద్వారాం (పూ
శుంశాంతుమ్) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే శాత్తుపడిశాత్తి తిరుప్పటిధామ
ముంశాత్తి అరుళవేణుం (స్ఫురత్తి-రీటాం గదహార కంఠికా) (స్వోచితవివిధ)
(మంగుల్ తోయ్ శెన్ఱి) (శూట్టునన్ మావైకళి) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేకి
రీటాది నూపురాంతమానది వ్యాభరణంగనైయుంశంఖచక్రాద్యాయుధంగళై
యుంశాత్తి అరుళవేణుంతిరునూవై శాత్తి అరుళవేణుంతిరుకణ్ణాడికండరుళవేణు
మెన్ఱుతిరుత్తుభాయ్ కొళుందా లేకండరుళపణ్ణి (పరివదిలీశనైప్పాడి) ఇత్యాద్యను
సంధానత్తుడనే ధూపం కండరుళపణ్ణి (వైయంత కళియాయ్) (అన్నేతకళి
యాయ్) (తిరుకగండే) (వడికోళి-లత్తాళ్ నెమంగళి) ఇత్యాద్యనుసంధా
నత్తుడనే దీపం కండరుళవేణుం గంధపుష్ప ధూపదీప నృత్తగీత వాద్యఫలతచా
మర తాల వృంతాది సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశే
య్దు (తిరుప్పల్లాండు) (తిరుప్పావై) విణ్ణప్పం శేయ్దు.

దేహప్రత్యక్షన వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోపవీత ప్రదాన పాద్యచమన పవిత్రా
గ్న్యదాన గంధపుష్ప ధూపదీపాచమన నృత్యగీత వాద్యాది సర్వమంగళయు
క్తాభిషేక ప్రదాన నీరాజనాచమన దేహశోధనప్రోత వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోప
వీతాచమనాని దత్వా తతోలంకారాసనమభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదు
కేప్రదాయ తత్రోపవిష్టే పూర్వవత్ స్నానీయ మఘ్న్యాం అఘ్న్యాపాద్యాచ
మనీయానిమంత్రేణ కల్పయిత్వా అఘ్న్యా పాద్యాచమనీయాని దత్వా సమస్త
పరివారాణాం స్నానవస్త్రాది ధూషణాంతం దత్వా గంధాదీక దేవానంత
రం దానాలంకార అంజ నోర్ధ్వపుండ్రాదర్శ ధూపదీపాచమన ధ్వజచక్రచా
మరవాహన శంఖచిహ్న కాహళ భేర్యాది సకల నృత్య గీత వాద్యాదిభిరభ్య
ర్చ్య మూలమంత్రేణ పుష్పంప్రదాయ ప్రత్యక్షరం పుష్పం ప్రదాయ ద్వాద
శాక్షరేణ విష్ణుగాయత్ర్యా పంచోపనిషదైః పురుషసూక్తైః అనై గ్రీచ్చ భగవ

మీశపుం పంచపాత్రంగళేయం శోధిత్తు తిరుత్తుబాయ్కొటైతిరువ
డిగళితె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తి అరుళవేణుంబోజ్యానన
త్తుకైటైందరుళవేణుమెన్ఱువిన్ఱిప్పం శెయ్దుపాద్యపాత్రత్తిన్ నిన్ఱుండుధరణియా
లెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ఱు
విన్ఱిప్పం శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలేశేర్తుపుధరణియైశుద్ధజల
త్తిలశోధిత్తు, అగ్న్యపాత్రత్తిన్ నిన్ఱుంపుధరణియా లేతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుతిరు
కైగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ఱు విన్ఱిప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
ప్పడి కత్తిలేశేర్తు పుధరణియై శుద్ధజల త్తిలశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిన్ నిన్ఱుం
పుధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱు విన్ఱిప్పం
శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలేశేర్తు పుధరణియైశుద్ధజలత్తిల
శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైరుతలైయాలేతిరుకైగళ్ గళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం
శాత్తి తలై మారితిరువడిగళుక్కుం తిరువాత్తువాడై శాత్తి.

తిరుముడి స్రళశుద్ధిపణ్ణి తిరుప్పోనగం సమర్పిత్తు అగ్న్యపాత్రత్తిన్ ని
న్ఱుం పుధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుప్పోనగత్తై ఉత్తరవాక్యతాలై ప్రోక్షి
త్తు పరిషేచనంపణ్ణి ఆపోశనం సమర్పిత్తు ద్వయత్తాలే అభిమంత్రిత్తు ఇరణ్ణ

స్తంత్రైః భక్తి శేషతప్తప్రసం ప్రదాయ దేవ్యాని దివ్యపరిషదాంతంత తప్తం
తైః పుష్పందత్వా ప్రణమ్య ప్రతిదినం ప్రణామ సూర్యకం భగవతే పుష్పాం
జలందత్వా పురతః ప్రణమ్య శ్రుతిసుతైః స్తోత్రైః స్తుత్వా ఆత్మానం నిత్య
కింకరతయా నివేద్య తదైవధ్యాత్వా యథాశక్తి మూలమంత్రం జపిత్వా సర్వ
భోగపూరణీమాత్రాం దత్వా ముఖవాస లాంబూలం ప్రదాయాఘ్నంద
త్వా భోజ్యాసన మభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య సాదుకే ప్రదాయ తత్రోప
విష్టేపాద్యా చమనీయార్హణాని దత్వా గుళమాఢీకం సర్పి దధిక్షీరంచేతి
పాత్రేనిషిప్య విశోధ్య అఘ్నజలన సంప్రోత్య మధుపరకం అవసతశిరాహ
షోత్ఫుల్లనయనో హృష్టమనాభూత్వా ప్రదాయాచమనీయం దద్యాత్ య
తిండిద్రవ్యం భగవతేదీయతే తత్సర్వం శోషణాదిభి ర్విశోధ్య అర్ఘ్యజలన
సంప్రోత్య దద్యాత్ తతశ్చగాం స్వర్ణ రత్నాదికంచ యథాశక్తి చద్యాత్

కూరాగ భావిత్తు ఆదిత్ వారుభాగం ఏంబెరుమాగళుకులం మత్తారుభా
గం పిరాట్టిమార్ గళుకులం మాగ భావిత్తు అర్ఘ్యపాత్రన్దిత్ నిస్తుం పుద్ధరణి
యాలే తీగత్తై యెడుత్తు యెడుదుకైయ్యలెవైత్తు కొండు తిరుప్పోనగత్తై ఆచా
ర్యక్ ఆమలక ప్రమాణం ఏంబెరుమాగ వలదుతిరుకైగయ్యలె సమర్పికులవ
దాగవుంకండరుళుగిర దాగవుంకావైత్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, పానీయ
పాత్రత్తిత్ నిస్తుం తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు పానీయం కండరుళపణ్ణి (నారున
రుంపొత్తిత్) (ఇన్దురన్దిత్తనైయుం) (పచ్చైమామలైపోత్) (మికానై మరై
యాయ్) (అకియేక్ మేవి) (అన్నసూక్తం) (మఘసూక్తం) (యాప్రితివిదు
రాన్దితో) (బిభ్రత్ వేణుం) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే తిరుప్పోనగం కండ
రుళపణ్ణి పానీయ్యం కండరుళపణ్ణి పిరాట్టిమార్ గళుకులం యథాభాగమా
గకండరుళపణ్ణి పానీయం కండరుళపణ్ణి ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, అ
ఘ్నపాత్రత్తిత్ నిస్తుం ఉద్ధరణియాలే తీగత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరుప్పవ
ళంమాత్తియరుళ వేణుంతిరుకైగళుంవిళకియరుళ వేణుమెన్దువిణ్ణప్పం నెయ్దు
ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె శేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, పా
ద్యపాత్రత్తిత్ నిస్తుం ఉద్ధరణియాలే తీగత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళే విళకియరుళ వే
ణుమెన్దువిణ్ణప్పం నెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలె పూత్తి ఉద్ధరణి

తతస్సంస్కృతాన్నయాజ్ఞాద్యం దధిక్షీరమధూనిత ఫలమూల కృజనాని మో
దకాంశ్చాన్యాని లోకేప్రియతమాని ఆత్మనశ్చేష్టాని శాస్త్రావిరుద్ధాని సంపా
ద్యశోపగాదిభి ర్విశోధ్య అర్ఘ్యజలైః సంప్రోక్ష్య అస్త్ర మంత్రేణ రక్షాం కృ
త్వా సురభిముద్రాంసదర్శ ప్రణవపూర్వకం హవిర్నివేదయేత్ — అతిప్రభూ
తమతిసమగ్రమితి ప్రియమత్యంత భక్తి కృతమిదం స్వీకురుర్నితి ప్రణామ పూ
ర్వకం అత్యంతసాధ్య సవినయావనతోభూత్వా నివేదయేత్ — తతశ్చానుపా
నతప్రవణేప్రదాయ హస్తప్రత్యోశనాచమన హస్తసమ్మర్జన ముఖవాసతాం
బూలాదీని దత్వా ప్రణమ్య పునర్నంతాసనం కూర్చేన మార్జయిత్వా భ్య
ర్చ్యాగ్రమజ్ఞాన్యపాదుకేప్రదాయతతోపవిష్టే మాల్యాదికమపోహ్య విష్వక్సే
నాయదత్వా పాద్యాచమన గంధపుష్పగూఢపాచమనాపూప ఫలానిదత్వా

యైశుద్ధజల త్రిలేశోధిత్తు, మీశపుంలగ్న పాత్ర త్రిత్ నిష్ఠం తీర్థతై యెడుతుతిరు
క్తైగళేవిశేక్తి-యరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దుముకూల్ ముకూల్ తిరు
ప్పడిక త్రిలేపూత్రి ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్రిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్రిత్ నిష్ఠం
ఉద్ధరణియాలేత్థైయెడుతు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు
ముకూల్ ముకూల్ తిరుప్పడిక త్రిలేపూత్రి ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్రిలేశోధిత్తు,
తిరువాత్తువాడైవారులలైయాలేతిరుక్తైగళుక్కుంతి రుప్పవళత్తుక్కుంశాత్తి
యరుళ వేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు- తిరువాత్తువాడై శాత్తి యరుళ వేణు
మెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః అనంతాయ నాగరాజాయనమః వైనతే
యాయవక్షిరాజాయనమః సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః పాంచజన్యాయశంఖాధి
పతియేనమః తిరుప్పైనగంయధా భాగమాగ కండరుళ వేణుమెన్ఱు
విణ్ణప్పం శెయ్దు పాసీయం కండరుళపణ్ణి తిరువాత్తువాడైశాత్తి.

శ్రీమతే పరాంకుశ పరకాలాది భ్యోనమః తిరుప్పైనగంయధా భాగ
మాగకండరుళపణ్ణి పాసీయం కండరుళపణ్ణి.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః యెన్ఱుశ్రీఉడయవరుక్కు- తిరుప్పైనగం
డరుళపణ్ణి పిరగు ఆచార్యసుక్కుం కండరుళపణ్ణి.

మీశపుం పంచపాత్రంగ శైశోధిత్తు తీర్థంపూరిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషి
త్తు తిరుత్తుయై తిరువడిగళిలే సమగ్నిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళే నిలైశాత్తి
యరుళ వేణుం మంత్రాసనత్తుక్కు- యెయ్దురుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు

ఆచమన ముఖవాస తాంబూలస్పృశగీతవాద్యాదిభిరభ్యర్చ్య కండవప్రసాదిత
పర్యంకాసనమభ్యర్చ్య అనుజ్ఞాప్యపాదుకే ప్రదాయతత్రోపవిష్టే పాద్యాచమ
నే దత్వా మాల్యభూషణవస్త్రాభ్యుపసీయవిష్వక్సే నాయదత్వా గంధపుష్పముఖ
వాసతాంబూలాదిభిరభ్యర్చ్య శ్రుతిసుత్రాస్తోత్రైరభిమాయస్వ నియామ్యస్వరూ
పస్థితిస్వ శేషతైకరసేన అసేనాత్త నాస్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైః స్వకీ
యైః కల్యాణ తమద్రవ్యమయాకాపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్త
భౌగానతినమగ్రానతిప్రియతమానత్యంతభక్తికృతానఖిలపరిజన పరిచ్ఛదాన్వి
తాయ స్వస్థైః పీతయే స్వయమేవ ప్రతిపాదితానిశ్యనుసంధాయ భగవంత మను
జ్ఞాప్య భగవన్నివేదితం హవిశ్యేషం విష్వక్సే నాయకించదుద్ధృత్య నిధాయాన్యతస్స
ర్వంస్వాచార్య ప్రముఖేభ్యో వైష్ణవేభ్యో దత్వా భగవద్యాగామ శిష్టేజిలారి

అభ్యుపాత్రత్తిల్ నిష్ఠం ఉద్ధరణియా లే తీర్థతై యెడుత్తు అఘ్నాం కండరుళ
వేణుం ఎఱ్ఱ విఱ్ఱప్పం శేయ్దు ముకూల్ ముకూల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్తు
ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిష్ఠం వుద్ధరణియా లే
తీర్థతై యెడుత్తు పాద్యం కండరుళ వేణుమెఱ్ఱ విఱ్ఱప్పం శేయ్దు ముకూల్
ముకూల్ తిరుప్పడికత్తిలే శేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, అఘ్నా
పాత్రత్తిల్ నిష్ఠం వుద్ధరణియా లే తీర్థతై యెడుత్తు తిరుక్కాగళ్ విళక్కి అరుళ
వేణుమెఱ్ఱ విఱ్ఱప్పం శేయ్దు ముకూల్ ముకూల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్తు వుద్ధ
రణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమన పాత్రత్తిల్ నిష్ఠం వుద్ధరణియా లే తీర్థతై
యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెఱ్ఱ విఱ్ఱప్పం శేయ్దు ముకూల్ ము
కూల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, తిరువొత్తు
వాడైశాత్తి శురుళముతుశోధిత్తు (ఘనసారమేగిర) శ్లోకాను సంధానత్తుడనే
శురుళముతుకండరుళప్పణ్ణి అఘ్నాపాత్రత్తిల్ నిష్ఠం తీర్థతై యెడుత్తు తిరుప్పవ
ళంనూత్తి తిరుక్కాగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెఱ్ఱ ముకూల్ ముకూల్ తిరుపడి
కత్తిలే శేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమన పాత్రత్తిల్ నిష్ఠం తీర్థతై
యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళప్పణ్ణి తిరుప్పడికత్తిలే శేర్తు తిరువొత్తువాడై శాత్తి
కయ్యరసిరాంజనం (లక్ష్మీవరణలాటాంకే) ఇత్యాదిశ్లోకానుసంధాన
త్తుడనే తిరుప్పావై ముదలాన ప్రబంధంశాత్తి తిరుపడిగళిలే తిరుత్తుభాయ్కొళుం
దై సమర్పిత్తు తిరుపడిగళినిలే శాత్తి అర్చుళవేణుం పర్యంకాసనత్తు కెళుంద

జలైః విష్వక్సేనమధ్యర్చ్య పూర్వోద్ధృతంహవిశ్చదత్వా తదర్చనంచ పరి
సమాప్యభగవంతమష్టాంగేన ప్రణామేనప్రణమ్య శరణముపగచ్ఛేత్ “మనో
బుద్ధ్యభిమానేనసహస్యస్యధరాతల” “కూర్మవచ్చతురఃపాదాశ్చిర స్తత్రైవ
పంచమం” “ప్రదక్షిణసమేతేన హ్యేవం రూపేణసర్వదా” అష్టాంగ రూ
పేణ నమస్కృత్వా హ్యుపవిశ్యాగ్రతోగురోః ఇత్యక్తోష్టాంగప్రణామశ్చరణా
గతిప్రకారశ్చ పూర్వోక్తః తతోఽఘ్నా జలమాయ భగవంత మనుజ్ఞాప్య
పూజాంసమాపయేత్ ఇతిశ్రీభగవద్రామానుజవిరచితారాధనక్రమస్సమాప్తః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః,

రుళవేణమెట్టు విణ్ణప్పం శెయ్దు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిట్టుం వుద్ధరణియాలే తీర్థ
త్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడిగళ్ విళక్కి- అరుళవేణమెట్టు విణ్ణప్పం శెయ్దు
ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరువడికత్తిలేశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు,
అఘ్నాపాత్రత్తిల్ నిట్టుం వుద్ధరణియాలేతీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి-
అరుళవేణమెట్టువిణ్ణప్పం శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరువడికత్తిలేశేర్తు వుద్ధ
రణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆదమనపాత్రత్తిల్ నిట్టుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తై
యెడుత్తుఆదమనంకండరుళవేణమెట్టువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తి
రువడికత్తిలేశేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైశాత్తిశురుళ
ముశుతిరుత్తికండరుళప్పణ్ణితిరుప్పవళంమా త్తితిరుక్కైగళ్ విళక్కి-ఆదమనంకండ
రుళప్పణ్ణి తిరువాత్తువాడైశాత్తి తిరువడిగళితెతిరుత్తుభాయ్కొళుంపై ఆచార్య
తిరుక్కైగళాలె సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణమెట్టు విణ్ణప్పం శె
య్దు (ఉపచారాపదేశేన) ఎఱ్ఱగిరణ్ణోకానుసంధానత్తుడనే దండంసమర్పిత్తు
అపరాధతొవణం పణ్ణికొండు (పన్నగాధీశ పర్యంకే రమాహస్తోపధానకే)
ఎఱ్ఱగిరణ్ణోకంగళైయుం (అరవత్తమళియనోడుం) (ఉరకలురకలె) నిరపాశు
రంగళైయుం అనుసంధిత్తు కోయిలాభావ్విర్ తిరుక్కా-ప్పశేర్తు తిరుమంజనత్తా
ఱ్ఱియైపానీయార్థమాగ సన్నిధియిలెస్థాపిత్తు (జితంతే) ఎన్ఱుస్తోత్రానుసంధా
నత్తుడనే దండం సమర్పిత్తు అపరాధతొవణం పణ్ణికొల్లవుం.

జీయ్యర్ తిరువడిగళేశరణం.

శ్రీశ్రీనివాస మహా గురవేనమః.

బ్రహ్మాండపురాణే ఉత్తరభాగలశీతమేధ్యామైతాంమ్రపర్ణి మాహాత్మ్యైః
 'విష్ణోరంశాంశ సంఘాతోవేద వేదాంతతత్వవిత్ స్తోత్రం వేదమయంకర్తుంత
 తద్రామిడ భాషయా జనిష్యతి సతాంశ్రేష్ఠో లోకానాం హితకామ్యయా"
 చేతనోజ్జీవ నాథము శ్రీవిష్ణునం శాంశసంఘాతులై వేద వేదాంత తత్వ
 విఘటగు మహాత్ములు ద్రావిడభాషయందు వేదమయములగు స్తోత్రములరచి
 యింతురని బ్రహ్మాండపురాణోత్తర భాగమున తామ్రపర్ణి మహాత్మ్యమునందు
 జెప్పబడియె.

వశిష్ఠః—“ఏవమభ్యర్చ దేవేశం పుష్పమాలాం సమస్యచదివైన్య నీ
 రాంజనం కృత్వా స్తుత్వాస్తుతి భిరేవచ” “మంగళా శాసనం కృత్వాకర్త శే
 షంస మాపయేత్ హరేర్ నై వేద్యశేషేణ పంచయజ్ఞా సమాపయేత్”
 ఏవం కర్తుమశక్తేన వాఘాల దాశరథి చ శక్తైస్సంగ్రహీత శ్లోకత్రయరీతిర్ద్ర
 వ్యవ్యా. ఇట్లుదేవదేవుని యర్చించి పుష్పమాలసమర్పించి నీరాంజనముచేసి
 తించి మంగళాశాసనముచేసికర్త శేషము సమాప్తిచేయదగు. శ్రీహరికినివేదిం
 చినశేషముచే పంచయజ్ఞములు చేయవలయుననివశిష్ఠ వచనము—ఇట్లుభగవ
 దారాధనక్రమముసమాప్తము.

—పంచమహాయజ్ఞవిధానము—

యోగయాజ్ఞవల్క్యః “ఏవం సంపూజ్యదేవేశం తుణం ధ్యాత్వాని
 రాంజనం పంచమేతు తథాభాగే సంవిభాగోయధార్వతః । పితృదేవమను
 ష్యాణాం కీటానాంచోపదృశ్యతే” అశ్వమేదిక “పంచయజ్ఞా పరిత్యజ్యయో
 భుంక్తైహిద్వి జాధమః, సభవేద్వివరాహశ్చస్వానయోనిషుజాయతే” ఇట్లుదే
 వదేవుని పూజించి తుణముధ్యానించి నీరాంజనముచేసి యధాహాముగానై
 దువిధములుగా భాగించి పితృదేవమనుష్య కీటాదులకొసంగవలయు. పంచయ
 జ్ఞముల పరిత్యజించి భుజించిన ద్విజాధముడు వరాహశ్వా నయోనులయందు
 జనించునని అశ్వమేధమందు జెప్పబడియె.

—వైశ్వదేవం—

“వైశ్వదేవాకృతంపాపంబిష్ణు ర్కోవ్యహోహితి నవిత్సాణాకృతంపాపం

వైశ్వదేవావ్యపోహతి" తతఃవైశ్వదేవానుష్ఠానాపేక్షయాయతెర్భిక్షా దానమ
ధికం వైశ్వదేవాకరణమపి నప్రత్యవాయాపాదకమితిగమ్యతే.

—శ్రీపాదతీర్థస్వీకారము—

మహాభారతే—“వైష్ణవానాంతు యోమర్త్యః పిదేత్ పాదోదకంస
దా,క్షయరోగాదికుష్టంతో సద్యోనశ్యతిభారత” ఓభారతా! మనుష్యుండుభాగ
వతశ్రీపాద తీర్థము సదాపానముచేసెనేని కుష్టుక్షయమి రోగములు తక్షణమే
నశించునని భారతమునందు చెప్పబడియె. పరాశరః—“తిస్త్రుఃకోట్యుగ్ధకోటిద
తీర్థాణిభువనత్రయే వైష్ణవాంఘ్రిజలాత్పుణ్యైశ్చ కోటిభాగేనోసమః” “ఏత
త్సమస్తపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తస్సీషిభిః నిర్మితం భగవత్ భక్తపాదోదక
నిషేవణం” భువనత్రయములందుగల మూడున్నరకోటి తీర్థములు పావనమగు
భాగవత శ్రీపాదతీర్థపుకోటి భాగముతో సమముకాదనియు యీశకలపాత
ప్రాయశ్చిత్తముగా బుద్ధిమంతుండు భాగవత శ్రీపాదతీర్థనిషేవణముచేయవల
యునని పరాశరులచేతఁజెప్పబడియె—“తత్ప్రదాంబ తులంతీర్థకంతదుశ్చిష్టం
సుపావనం” భాగవత శ్రీపాదతీర్థమునకు సమానములేదు వారియుశ్చిష్టముమి
గుల పావనము. విష్వక్సేన సంహితాయాం—“మండలం పురతః కృత్వాత
దూర్ధ్వేత్వాసనం న్యశేత్ తస్యోపరిన్యశేత్పాత్రం తస్య పుష్పేనఘర్చయేత్”
“ఆగతం వైష్ణవం సాక్షాద్విష్ణు మిత్యవచితయేత్” “ప్రణీపత్యయథాన్యాయం
ప్రార్థయేచ్ఛీపదద్వయం । తత్కృపాద త్తదరణౌమూర్ధ్ని ష్ఠానైద్యశో
హ్యది” “విన్యసేదాత్రి పూర్వంతుడౌళయేత్ గండవారిణా ప్రథమందక్షిణం
పాదం తతోవామంయథావిధి” “థౌతవస్త్రేణ సంశోధ్యపూర్వవత్ స్వా
గతేన్యసేత్” “తాంబూలాద్యుపహరంశ్చనిధాయపురతోనమేత్ । తదాక్షాం
పురతస్కృత్యాయతీర్థంపిభేత్సుధీః”--తనకెదురస్థలముమండలాకారముగాజే
సితదుపరి యాసనము నేర్పరచిదానిపై పాత్రమునుంచి వుష్పములతోఁపూజించి
వేంచేసిన వైష్ణవుని సాక్షాద్విష్ణువుగా బావించి యథా విధిగా దండము సమ
ర్పించి మంగళకరమగు వారిపాద ద్వయముల ప్రార్థించి వారుకృపచేతాపగిన
పాదముల శిరస్సున ఫలమున వేత్రముల హృదయమున ధరించి పీఠముపై
నుంచి సుగంధ జలముచే మొదట కుడి పాదమును విదపనెడను పాదమును

యథావిధిగా శోధించి భౌత వస్తుముచే తుడిచి పూర్వమువలె స్వాంగము
లభరించి తాంబూలాద్యుప హారముల నెదుట నుంచి దండమునమర్పించి వారి
యాజ్ఞచే ముమ్మారు తీర్థము పుచ్చుకొనవలయును “రుక్మేచరజతేనైవతామ్రే
చైవాధవృత్తయే । నకాంక్షేత్యైతే యేత్వాదౌ కదాచిదపి నైనరః । వస్తుం
తుద్విగుణీకృత్యపాణౌ పాణించ విన్యసేత్ । తత్రతీర్థం ప్రతిష్ఠాప్య త్రిపిణేత్
చిందువజ్రనం” పాదముల రుక్మరజత తామ్రమృత్వా త్రములచే త్యైతనము
చేయవలయుగాని కాంస్యపాత్రములచే నొకా నొకప్పుడును శోధించతగదు.
వస్తుము ద్విగుణముగా మడిచి యందు పాత్రమునుంచి తీర్థమును ప్రతిష్ఠించి
స్వీకరించవలయు.

—భోజనవిధి:—

వసిష్ఠ:—ప్రత్యక్ష పాదావాచమ్య । శుచిహాసినమాహితః బంధు
భిః పుత్రభృత్యాదై స్వయంభుంజీతసాదరః । ఉపవిశ్యాననైరమ్యే ప్రాగ్వా
ప్రత్యజ్ఞుభాషివా” పాదముల శోధించి యాచమనముచేసి శుచియై మోనియై
సమాహితుడై బంధుపుత్ర భృత్యాదులతో కూడా తూర్పుముఖముగానైనప
శ్చిమముఖముగానైన కూర్చుండి యాదరముతో భుజింపవలయు.

మను:—“ఆయుష్యః ప్రాజ్ఞేముఖో భుంక్తే । యశస్యదక్షిణా ముఖః
శ్రియం ప్రత్యక్షముఖోభుంక్తే । మృతంభు క్తిహ్యదక్షే ముఖః” “పాదాగ్రణభు
జం స్పృష్టా । పాత్రం సవ్యేన పాణినా । మండలం చతురశ్రంచ విన్యసే
త్ భోజనం శుభం” “స్వర్ణం వారజతంవాపిపనంవాకాంస్యమేవవా । చతు
ష్పాపివలంచైవ । కాంస్యముఖ్యప్రమాణతఃతదర్థేనాపి కర్తవ్యంతతోహీనంతు
వర్జయేత్” తూర్పుముఖముగాభుజించెనేని ఆయుర్వృద్ధి దక్షిణముఖముగాయ
శోవృద్ధి పడమటి ముఖముగా అయిశ్వర్యవృద్ధి యత్తరముఖముగా మృత్యువుక
లుగును. చతురశ్రముగా మండలము నేర్పరచియందుంచు భోజనము శుభమ
గును. స్వర్ణ రజతపాత్రముననైననుపర్ణ మందైనను యరువదినాలుగుపలములు
లేక తదర్థపుయెత్తుగల కాంస్యపాత్ర మందైననుభుజించదగు సంతకుతకు-వ
యెత్తుగలది త్యాజ్యము.

“విష్ణువ్రాతంతు భుంజీయ్యాత్ తీర్థప్రాశన పూర్వకం । సంప్రోక్ష్యపరి
 వచ్యావః పీత్వా హేమామం సమాచరేత్ ” అమృతోపస్తరణమసి త్యపఃప్రా
 శ్యవిచక్షణః । ప్రాణేభ్యో జుహుయాదన్నం పశ్చాద్భుంజీతవాగ్యతః । మధ్య
 మానామికాబ్జుష్టేః జుహుయాదాహుతిక్రమాత్ నవెష్టితశిరాశ్చాపినాసనా
 యాథపాదవాక్ । నవస్త్రమేకంప్రచ్ఛాద్య నచముక్తశిరోరుహః ॥ నప్రసారి
 తపాదశ్చ బహిర్జానుకరస్తధా । ననిధాయకరం ధూమా నాఘ్రిరోపిత
 పాణినా ॥ నాశుచిర్నశయానస్తు భుంజీయ్యాత్ నకదాచన । గ్రాస శేషంతు
 నాశ్మీయాత్ పీతశేషం పిబేన్నతు । శాకమూల ఫలాదీని దంతచ్ఛిన్నంనభక్ష
 యేత్ । యస్తుపాణితలేభుంక్తయత్తుశుద్ధరసాన్వితం । ప్రస్పృతాంగులిభిర్యస్తు
 తచ్చగోమాంసవత్స్పృతం శబ్దేనాపోశనంపీత్వాశబ్దేన ఘృతపాయసేశబ్దేనా
 హ పయస్తత్రసురాపాన సమంస్సృతం । పానీయంపాయసంబైతం ఘృతం
 లవణమేవచ హస్త దత్తంన గృహ్ణీయాత్ తుల్యంగోమాంసభక్షణే ప్రత్యక్షుల
 వణం చైవక్షీరంచ అవణాన్వితం నోచ్ఛిషేతు ఘృతం దద్యాత్ భుక్తిమద్యేన
 యాచయేత్ ॥ నపిబెన్నచభుంజీత ద్విజసశ్యేన పాణినాపకవజ్జ్యపవిష్టానాం
 విప్రాణాం సహభోజనే యద్యకోపిత్యజేత్ పాత్రంశేషమన్నంనభక్షయేత్
 ద్వయాధికార హీనైశ్చ శిశుభిః సహభోజనం ప్రపన్నోయః కరోత్యేవం స
 యాతినరకం ధృవం ద్విజ శూద్రాదిత క్రంవై । యః పిబేత్ వైష్ణవోత్తమః
 అవైష్ణవగ్రహనీతం । తక్రంయోవైష్ణవః పిబేత్ । అవైష్ణవానాష్ట్రంష్టంచ
 భోజనైవైష్ణవస్యజేత్ ॥ నముఖేనపిబే తోయం జలం నోంజలి నాక్వచిత్ దధి
 హస్తేన మదితం । తీర్థతక్రమదేయవత్ । విద్యమానే స్వహస్తేతు । బ్రాహ్మ
 ణోజ్ఞానదుబలః తోయంపిబతి వక్త్రేణ శ్వసూత్రంపిబతేతుసహః । ఉభృత్య
 వామ హస్తేనయస్తోయంపిబతిద్విజః సురాపానేన తత్తుల్యం ఏవమాహవ్రజా
 వఃపిః పిబేత్ పాత్రాంతరేవిప్రః నాశికర పవైరసం । ససురాపోభవెత్సద్యో
 రౌరవంనరకంప్రజేత్.

వైష్ణవుడు తీర్థప్రాశనపూర్వకముగా భుజించవలయు జలముచేపరిమే
 దనము ప్రోక్షించి పీతా హేమామముచేయవలయు అమృతోపస్తరణమైనను జ

లముచే విచక్షణుడు ప్రాశనముచేయనగు అన్నముప్రాణాహుతిచేసి పిదపభుజింపవలయు. మధ్యమానామికాంగుష్ఠములచే క్రమముగా నాహుతి చేయవలయుభోజనముచేయనపుడుతలనువేష్టనముధరింపకపీఠముపై పాదమునుంచుకొనక నేకవస్త్రధారికాక వెంట్రుకలువిరబోసుకొనక కాళ్లుచాచుకొనకభూమిపైచెయ్యూనుకొనక చేతిచెనాఱుణించక నశుచిగాక శయనించక భుజింపవలయు. గ్రాసశేషముభుజింపరాదు పితృశేషము త్రావరాదు కూరలు వలములుమొదలగునవి దంతములతో కొటికితినదగదు. అరచేతిలో భుజించినను శుద్ధరసవచార్థములప్రస్ఫుతమగుక్షేల్ల చేరుచిగొనిన నదిగోమాంసతుల్యముగాప్త్యరించతగినది. ఆపోశనము శ్మశ్మతము పాయసము జలము శబ్దముగలుగునట్లుత్రావిననదిసురాపాన సమమని స్మరించతగినది. పానీయము పాయసము బైతము లవణముచేతితో నివ్వబడినదాన్ని పుచ్చుకొనుట గోమాంస భక్షణతోసమానము. భోజన మధ్యకాలములోనున్న క్షీరము లవణాన్వితము ఉచ్చిష్టము ఘృతమునివ్వకూడదు. ద్విజుడెడమహస్తముతో భుజించకూడదుత్రావకూడదు. యేకపంక్తిగాబ్రాహ్మణులతోభోజనముచేసెటప్పడొకడు పాత్రమునుత్యజించెనేని శేషాన్నమునుభుజించకూడదు. ద్వయాధికారులుగానిశిశువులతో కూడా సహభోజనముచేసెనేనియతడునరకగామిమగును. నోటితోగాని దోసిలితో గానిజలమునుభక్షించతగదు నోటితోజలమును భక్షించెనేని యదికక్కమాత్రముతో సమమగును. ద్విజుడెడమచేతితో జలమునుద్రావెనేనియదిసురాపానముతోసమమగునని ప్రజాపతిచేప్పబడియె. విప్రుడునాశికేరంసమునువేరుపాత్రములోగొని త్రావెనేని యదిసురాపానముతోసమమగును యతడప్పుడే నరకమునుపొందును.

—భోజనాంతరము గండూషణముకరచరణప్రత్యేశనము,—

“గండూషకరణాత్పూర్వంహస్తా ప్రత్యేశయేప్రతి” ఇత్యాదియు“ప్రథమంముఖశుద్ధిస్యాత్ హస్తశుద్ధిః తతఃపరా మాషాదిచూడైకమృదభివాక్ప్రత్యేశకరయోద్వయం॥ప్రత్యేశ్యజానుపాదాచకురైవధాంత్యశోధయేత్॥ భుక్తంతేద్యప్తగండూషేముఖశుద్ధిర్విసీయ్యతే॥ఆచాంతోప్యశుచిస్తావత్ ద్యావత్

పాత్రమనుష్టితం ఉద్భృతే శ్యశుచిస్తావ ద్యావ౯మండలశోధనం । రత్నాకరే
భుక్తో హీషస్త్యధృచాంత నూద్రాదీ౯ యదివశ్యతి జ్ఞానతోజ్ఞానతో వాపి
తైస్సాగ్ధం భుక్తవా౯ అసౌ ॥ ఓమ౯ః భుక్త్యా సమ్యగదాచమ్య. ప్రాజ్ఞ
భాదజ్ఞభాపివా । అభీష్టదేవతానాంకుర్వీతస్తరణంబుదః.

“భోజనానంతరేవిష్టోఃఅస్పృతంతులసీదశం । భక్షయేత్ తస్యపాపఘ్నం
చాంద్రాయణతతోధికం” — భోజనానంతరము విష్టస్పృతతులసీదశమునుభక్షిం
చవలయు నది సర్వపాపహరమై చాంద్రాయణమునకంటె యధికమగును.

—తాంబూల చర్వణము,—

“భుక్త్వాతుసుఖమాసీనం తాంబూలేనాస్యశోధనం । సుపూగంచ సువ
త్రంచ సుధయాచ సమన్వితం॥” భోజనముచేసి సుఖాసీనుడై సుపూగముసువ
త్రము సుదాయుతమగు తాంబూలముచే నాస్యశోధనము చేయవలయు—

“ప్రదద్యాద్విమలదేవభ్యస్తాంబూలన్నార్పయేద్బుధః । వర్ణమూలేభవే
ద్యాధిఃపర్ణాగ్రేపాపసంభవః । చూర్ణపర్ణంహారత్యాయుసిరాబుద్ధి వినాశనీ”

“దేవాలయేనభాస్థానేసంధ్యయోరుభయోరపి । దుఃఖయుక్తైబహుజనే
తదైకోత్పాదదర్శనే । పృథాచరణకాలేతు పురాణశ్రవణేతథా । తాంబూ
లం భక్షయేశ్యస్తు విష్టాసమిదంనృప” — దేవాలయంబున సభాస్థానమున
సుభయసంధ్యాకాలములయందు దుఃఖకాలమున బహుజనములలో నుత్పాత
దర్శనసమయమున యుద్ధకాలమున పురాణశ్రవణ సమయమునను తాంబూల
ముచేసెనేని యిది వలముతోసమానమగును.

భగవానేవ స్వసీయామ్య ఇజ్యయా ప్రియతాం భగవా౯ వాసుదేవ
ఇతి ఇజ్యాం సమాపయేత్ ఓం-కృతంచ—

—స్వాధ్యాయకాలవిధి:—

స్వాధ్యాయం కారయతి స్వాధ్యాయం సంకల్ప్య—శాండిల్యః—
అష్టాంగయోగప్రీతిం చ కృత్వాధ్యానోపశాంతిస్వాధ్యాయమపి సంకల్పయథా
శక్తిజపేన్ద్రునం స్తోత్రపాఠైశ్చ సంతోష్య శక్తశ్చేత్ జ్ఞాన విద్యయా । సచ్చా
త్రు పాఠపఠనైః శాస్త్రాబ్యన్యాపిశిక్షయా శాస్త్రాగ్రణీకాపనైర్వాపి శిక్షయే
శ్చాత్రమాదరాత్ వ్యాఖ్యానాలోకనేనాపిగ్రంథనిరూపణకమణా శిష్యా
ణాంశిక్షయావాపి స్వాధ్యాయాశ్శోభో నముచ్యతే,

—స్వాధ్యాయకాలమున చేయవలయునవి.—

చతుర్థకాలము సంప్రాప్తమయినప్పుడు సకలవేదపారంగతులై ఆవేదార్థ
ములను కృత్తుముగా తెలియచేయుటకు తగినట్లు సకలవేదార్థములను యెరిగినవార
లై స్వయంగా మహిమచేసాక్షాత్కృతపరావరతత్వయాధాత్మ్యమును గలవార
లై యుండుమును పరాశరపారాశర్యశుకశానకాదులు చెప్పిన వేదోపభృష్త్వాణ
ములగు స్త్రీతీహాసపురాణాదులను శాస్త్రజన్య యోగజన్య జ్ఞానములకంటె
అతిశయించిన భగవత్ప్రసాదజన్యజ్ఞానముగలనమ్మాళ్లవార్ మొదలగు ఆఱ్వారా
దులు సాయించిన ద్రావిడవేదతదంగోపాంగాదులను ఎంబెరుమాళ్లకృపాకటాక్ష
మును పొంది ఆఱ్వర్లు అర్చనపతారమున సాయించగా నాలాయిరమును
వినిపరంపరగా ఉపదేశించుచువచ్చిన శ్రీమన్నాథ యామునయతివర కూరనా
భులు యెంచార్ భట్టర్ నంజీయర్ నంబీళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల వడకుర
త్తిరువీధిపిళ్ల పిళ్లలోకాచార్యులు అగ్నియమణవాళనై నా రాచార్యులు శ్రీమ
ణవాళమహామునులు మొదలగువారు సాయించిన నాలాయిర వ్యాఖ్యానములను
తత్సారమగురహస్యగ్రంథతద్వ్యాఖ్యానములను శ్రవణ మనన జపాది అభ్యా
సములు చేయవలయు.

తతాంశకృత్యమును శ్రీవేదవ్యాసభగవానులు సాయించి యున్నారు,
“ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్” అనియు దత్తులు “ఇతిహా
సపురాణాభ్యాం షష్ఠం సప్తమభ్యసేత్” అనియు “భుక్తోపస్థాయచాదిత్యం
పురాణాని సదాపఠేత్” ఇత్యాదులలో శిష్టబడియున్నది.

జపాదికాలములలో గుర్వాదులయందు మానవర్జనమును సర్వత్రచేపు
బడియున్నది.

దక్షః—ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వ్యవసంతమమభ్యసేత్ అష్టమేలోకయా
త్రాంతువిచార్యయగ్రహీతతః । బహిస్సంధ్యాముపాసీతనదీతీరగతశ్శుచిః—

వ్యాసః—సూర్యేస్తశిఖరంప్రాప్తేపాదశౌచక్రియాన్వితః । బహిస్సం
ధ్యాముపాసీత కుశపాణినమాహితః — కరచరణ ప్రత్యేకనము చేసికొని
తడివస్త్రముచే మార్జనముచేసికొని శుచివస్త్రములను ధరించుకొని సంధ్యా
వందనముచేయవలయు గాయత్రీజప ఉపస్థానానంతరము “సంపకోఽసిపా
ప్తానం మెశ్చంది సూర్యాయనమః । ఇతినమస్కృత్య పరిషిష్య అని నమస్కృ
సూరించి పరిషిచ్చముచేసి ప్రదక్షిణముగాపశ్చిమముఖముగా కూర్చుండి జపము
చేయవలయును. వడంగన్యాసానంతరము ధ్యానము.

బోధాయనః—“జపమధ్యేగురుర్వాపి వైష్ణవో యస్సమాగతః । సం
భాషణౌది పూజాంత తస్యకృత్వానుమాన్యచ । అనుక్రూత్య తతఃకుర్యా జప
శేషంసమాహితః । సర్వస్యప్రభవోయస్తాద్విష్ణుపాదాక్రయా నరాః ॥ తస్మా
లతః క్రియాస్సర్వా స్సఫలాస్తుభవంతిహే॥ అనిచెప్పబడియున్నది.

మానముతో మంత్రార్థ చింతనాదులు చేయునపుడుగలని యమములను
అచ్చటచ్చట చూచిగ్రహించవలయు.

శిష్య గురు సద్భక్తిహారి శ్రేయోర్థులు వీతరాగులు మొదలగు వారి
తో వాదము బోధయంత పరస్పరమని చెప్పిన సంవాదము తత్సన్నిధి యథలవి
శేషాదులను గలుగజేయునవిగాన ఇతిహాస పురాణములవలె స్వాధ్యాయకా
లమందు ప్రవర్తనీయములు.

పూర్వయామములో అభిగమనకాలమందు “జపేదధ్యాసయే చ్చిష్యాక్
ధారయేచ్ఛ విచారయేత్” అనియు

శ్రీసాత్వతే॥ సమాచమ్య పునయాన్యాత్ ప్రయతోభగవద్భక్తహం॥
అని ఆరంభించి అష్టాంగేన నమస్కృత్య హ్యుపవిశ్యాగ్రతోహరేః । ఆగమా
ధ్యయనంకుర్యాత్తద్వాఖ్యాంధైచారణం॥అనియు భగవద్వీణనమును స్పృశిత్తరం
జనమును కలుగజేయు ఇతిహాసపురాణ స్తోత్రఉభయవేదాంతవ్యాపకమంత్రా
దులను శ్రవణ మనన ప్రవచన జపాదులు వాదసంవాదులను యోగజ్ఞానప్రదీ
పమునకు నూనెవలె ప్రకాశకరమైయున్నది.

శౌనకః—“నిశాయాం ప్రథమేయామే జప హోమా మా ర్చనాదికం । స్వాధ్యాయోభోజనంప్రోక్షంతవజ్జయేత్తుమహానిశి” అథపూర్వవత్ భగవంతమ భిగమ్యస్తోత్రై హృత్వా మూలమంత్రాదికంజపేత్ .

రాత్రి ప్రథమ యామములో జప హోమములుచేసి కృతిహాస పురాణాది కాలక్షేప మైన తదనంతరముభగవత్సన్నిధికిపోయి మూలమంత్రమునుజపించిస్తోత్రార్చ తిరువారాధన సమర్పించి బలి సాయించి భుజించి పాణిగ్ని

“పారుష్య మన్మతంచైవ మైశున్యంచైవ సర్వశః । అనిబద్ధప్రలాపశ్చ వాఙ్మయం స్యాచ్చతుర్విధం ॥ ఇత్యాదులలోచెప్పియుండెడువరుషవాక్య అన్యతవాక్య వాచక పాపకృత్యములను వజ్జించిశమాద్యుపయుక్త శబ్దపరిశీలనము చేయడమే స్వాధ్యాయసారము-

సాయంకాలమందు సంధ్యోపాసనము సాయం హోమము యథా శక్తిచేసి భగవదభిగమనము హవిర్నివేదనము భోజనము భోజన కాలమందు స్రాణా గ్నిహోత్ర మంత్ర జపమునకు పిమ్మట స్వాధ్యాయ యోగములు చేయుటక్రమము.

ఇచ్చట ప్రమాణములు “ఉభేసంద్యే భగవానభిగంతవ్యః నానివేద్యహరేకించి త్సమశ్నీయాత్తు పావనం” అనిచెప్పియున్నది.

కృష్ణమంత్రకల్పే - “జపేన్నసంధ్యా కాలేషుప్రదోషే వ్యశుభేషుచ” ॥ అనిచెప్పబడియున్నది.

బోధాయనేన—“ అష్టాక్షర జపా యస్య నిత్యే నైమిత్తికోపివా కామ్యా వాపి భవేత్తస్య నిత్యదేవార్చనా స్మృతా ” ॥ అని అష్టాక్షర జపము నిత్యనైమిత్తిక కామ్యములనిమాదువిధములుఅందునతిరువారాధనకాలములో చేయడమును నిత్యమని చెప్పబడియున్నది-

ప్రవృత్తివిషయమైనను నివృత్తి విషయమైనను భగవదాజ్ఞను సర్వదా అనువర్తించవలెను ॥ బోధాయసీయ్యే । పురాణసారముచ్చయే.

“ఆస్థానస్థ స్సదా సేవ్యో విమానస్థస్తు కాలతః । స్వగృహే సర్వదా సేవ్యో మధ్యరాత్రంవివా ప్రభుః ॥” అనియున్నది. ఆస్థానమందు పెరుమాళ్లు వేంచేసియుండునపుడు సదాసేవులు విమానస్థులుగా వేంచేసి యుండినయెడ

హూత్రమంత్రమును జపించి—“సద్బంధుల సంబంధితి శుకంచవః యోత్” అను రాత్రికాలములయందు తిలసంబంధమున వానియు శాకములను వర్జించవలయును

“అర్కద్విపర్వరాత్రి ఘటతుర్దశ్యష్టమీతివా ఏకాదశ్యామహూత్రాంతం భుక్త్వా చాంద్రాయణంచరేత్” — అర్కార్కశబ్దైన ద్వాదశ్యవ్యతే అర్కశబ్దైన సంక్రాంతి లత్యురభివ్యస్త్యే— భానువారము సంక్రాంతి కృష్ణాష్టమీచతుర్దశి మాసప్రవేశములయందు రాత్రిభాజనము చేయటకూడదనియు ఏకాదశియందు

ల నియత కాలములయందే సేవించవలెను స్వగృహమందు మధ్యరాత్రి వినా సర్వదా సేవించవచ్చును.

నారాయణమునిభిః—“పునఃప్రణమ్యదేవేషమహూ భాగేతురీయకే ద్విషడష్ట పడర్లాది మంత్రేషు స్వసుసంహితం ॥ విశేషేణ జపేన్మంత్ర మష్టోత్తరసహస్రకం ॥ అష్టోత్తరశతం వాపి యథాశక్తిదశాపరం ॥ గుర్వాదీంశ్చ నమస్కృత్య బీజశక్త్యాదికంతథా ॥ మంత్రనాథం ప్రణమ్యేశం ప్రహ్వస్సపరివారకం ॥ తత్రాఘోరిభిరభ్యర్చ్య రక్షం కృత్వాస్త్ర నాయకైః ॥ పునఃపునః ప్రణమ్యాథ హూమాద్యంసం విధాయచ ॥ అనుయాగంతతఃకృ త్వాకృతకృ త్యో భవేన్నరః ॥ అనియన్నది.

వంగిపురంసంబిగారు ॥ ప్రాప్త మహ్న శ్చతుర్థాంశం ॥ స్వాధ్యా యార్థముదీరితం ॥ విజ్ఞాప్య విష్ణుచేతస్సైలభానుజ్ఞా స్రతోపిత ॥ బాహ్యార్థా దఖిలాచ్ఛేత స్సమాహృ త్యేంద్రియైస్సహ ॥ జపన్నష్టాక్షరం మంత్రం ప్రాణాయామ పురస్కరం ॥ ప్రయతః పరయా భక్త్యా పూర్వమేవ సమాహితః ॥ క రాంగుళి శరీరేషు న్యాసాః కృత్వా యథోదితాః ॥ గురుమంత్రవృషిం చ్ఛం దో దేవతాశ్చ యథాక్రమం ॥ శక్తిం బీజంచ శిరసా ప్రణమే ద్దేవమాదితః ॥ ఇదంగురుభ్యః పూర్వేభ్యః క్రియతే శిరసానమః ॥ మంత్రజ్ఞాన ప్రదాతృభ్యః స్తథ్గురుభ్యాపి సాంప్రతం ॥ నమస్తే మంత్రరాజాయ నమస్తే ష్టాక్షరాత్మనే నమస్తే చేతనాధార పరబ్రహ్మభిధాయినే ॥ స్థిత్యాంతహృదయే సర్వానాత్మ సన్సృపరాయతే ॥ ఋషయేష్టాక్షరస్యాంతయాః షణ్ణేహరయేనమః ॥ అష్టాక్షరమహామంత్రవణసంఖ్యాభిధాయినీం ॥ ఛందశ్చ దేవీంగాయత్రీంశిరసాప్ర

అన్నము బోజిగాకూడదని చెప్పియున్నది. ఈప్రకారము భోజనముచేసి యోగశేషముగ సావధాన్యమును సమాప్తిచేసి యోగమును సంకల్పించుకొని చేయవలయు.

పరాశరః — “ఏవం కుర్యాచానాయాంతుజపేన్నంత్రంసమాహితః
వైకుంఠ గద్యంచాను సంధాయ తాంబూలం స్వీకృత్యశయన ముపగవ్య
స్యపేత్.

ఋమావ్యహం || మస్త్రీశ్చ దేవతాం చాపి పరమాత్మానమవ్యయం । నారా
యణం పరంబ్రహ్మ । నతోస్మి శిరసాహరిం || మంత్రశక్తిస్థితాయస్మినా
శ్రితేష్టార్థదాయినీ । పదం నారాయణాయేతి । శక్తింత్రాప్రణతోస్త్వహం ||
అకారాదుస్థితంబీజం । వాసుదేవాభిధాయినః । తద్బీజమస్య ప్రభవం । ప్రణ
వంప్రణతోస్త్వహం || ప్రణమ్యచైవంగుర్వాదీః । గంధాద్యైరపిపూజ్యచ । అని
శంభగవద్బింబమాపీతాదవలోకయేత్ || జపేదష్టాక్షరం మస్త్రీంతదగ్ధ
మను చింతయత్ । అష్టోత్తరసహస్రంవా । శతంవాదశ వోత్సుకః || జపాంతే
మనసాధ్యాత్వా । యథోక్తాకృతి మద్యతం । నవత్వికం సానుయాత్రంసద్వా
రపగణేశ్వరం || కృత్యైవమనసాయోగం । సుచిరంహృష్టమానసః । ఉభాయ
చతతోయోగా ద్దండవత్ప్రీతి పత్యచ || స్తుత్వాచ బహుభిస్తోత్రైః । కృత్వా
చాపిప్రదక్షిణం । స్థిత్యాగ్రదేవదేవస్య । కృత్వామూర్ధ్నిస్వమంజలిం || తతస్త
స్మైప్రసన్నాయ । దత్తైతే నాభయేనతి । నిభయస్సర్వభూతేభ్యోః । భవెన్ని
ర్వతమానసః || కర్తవ్యవసితేతస్మిన్ । దుర్లభేదుష్కరేపిచ । అర్ఘ్యందత్వా
యథాపూర్వంస్వం చాత్మానం నివేద్యచ || స్వనివేదనమంత్రేణ । దానశిష్యాత్త
జాత్తనః । స్వోదకంస్నేన శిరసాభక్తివిఠ్ఠః పరాత్మనే । నిదధ్యాత్వస్వంచక
ర్మత్వం తస్మిన్నైవ పరాత్మని । ఊమయేచ్ఛాపరాధాన్ స్యాన్ జ్ఞానాజ్ఞా
నోపపాదితాన్ । అసహ్యేన విషహ్యశ్చ । క్రియమాణాన హన్ శం । అజ్ఞాన
తోఽప్యశక్త్యావా । ప్యాలస్యా దుష్టభావతః । కృతా పరాధం కృపయా । తిష్ఠ
మహానిహంవిధో । అజ్ఞానాదధవాజ్ఞానాదశుభం యత్కృతంమయా || తంత
వ్యం తదశేషేణదాస్యేనచ గృహాణమాం ఉపచారాపదేశేన । కృతానహరహ
ర్మయా అపచారానిమాన్ సర్వాన్ త్మనుస్వ పురుషోత్తమః || శిరసాప్రాధితేనైవ

“ప్రదోషవర్జితో యామోఽపేదాభ్యాసేనయాపయేత్ | యామద్వయం శయానోహి | బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ” కృతపాదాది శాచంతు కృత్వాసాయన్నను గ్రహీగచ్ఛేచ్ఛ ద్యామస్పృటి తామపిదరు మగీంస్యప.

యతిశ్చ బ్రహ్మచారీచ వనస్థశ్చ సవత్తికః తథాచవిధవానారీభూమా సుప్యాత్ కశోత్తరే | అజినకంబలైవాపి శుచిస్సుసమాహితః | ధ్యాయన్ కమల పత్రాక్షం | శయీరన్ విజితేంద్రియః | స్వగృహేప్రాక్ శిరాః శైతే శ్వశురే దక్షిణాశిరాః ప్రత్యక్ శిరాఃప్రవాసేతు నకదాచిదుదక్ శిరాః ప్రా

ప్రసన్నేనవరాత్తనా | డ్రింతసర్వాపచారేణ కరుణామృతవర్షిణా || వాత్సల్యో దార్యసౌశీల్యద్వయస్తగుణరాశినా | అశరణ్యశరణ్యేనకృపయాపరయాస్వయా సస్తితాలోకమధుర | మావహాయాద్భుతయాగిరా | దత్తంనపదయోయన్గ్లం స్వయమేవస్వమూర్ధన్ || వహంస్తచ్చరణస్పశేనిహతా శేషకల్పవః | ఆసి త్వాసుచిరంతస్య | పురతఃపరయాముదా || సముత్థాయ తతస్తస్మై | భూ యోధూయః ప్రణమ్యచ | స్తారయిత్వా స్వకంఠామతద్ధ్యానాయప్రణమ్య చ || దత్వాభిషేకపాదుకాయుగ్లం | తత్రదేవం సమానయేత్ సపత్నీకంసాను యాత్రం | సద్వారపగణేశ్వరం || తతస్తదహావిన్యాసం | నూపథానం స్వలంకృతం | అనంతభోగశయన | మధిరూఢేపరాత్మని || ఆసీనయోస్తదా దేవ్యో | దైవపాశ్వేయధాతథం | ఆసీనేషు యథాభాగంసేనాన్యాదిషు సర్వతః || అధాఘ్నపాద్యావమన | తాంబూలాది యథోచితం | దేవాయ దేవీయక్తాయ సానుగాయనివేద్యచ || ప్రణమ్యదణ్డవ ద్భుమ్యాం | భూయో భూయః పురోహరేః | అనుయాగాదికంచాథ | చికిషన్నాహ్నికంవిధిం || దత్తానుజ్ఞఃపరేణాపి | గమనాయాత్తనోబహిః | నిర్గస్తుకామోనిషీప్య | దేవం దోవారికాదిషు || సభయస్సానుతాపశ్చ | చణ్డాదీన్ ద్వారపాలకాన్ | కుము దాదీన్ గణేశాంశ్చ | చక్రాదీన్యాయథానిచ || గరుడంచవిశేషేణ | శేషంశే షాశనంతథా | ప్రణమ్యస్తారయేదేవం | సన్నేహాదరసాధ్వసః || నిషీ పన్ దేవితమివస్యస్యన్నివమహానిధిం | నిధిత్సన్నివవతుస్స | మర్పయన్నివక ల్పకం || సర్వేభవంతస్సగణా స్సన్నద్ధంసర్వదిత్వపి | సావధానాశ్చతిష్ఠన్తు | నిషీపామిభవత్స్వహం || మమనాథంమమగురుం | పితరంమాతరంచమే | హరిం

చ్యాం దిశిరశ్చస్తం యాహ్వాయామయవాన్యప । సదైవస్వపతః పుంసోవిపరీ
తంతు రోగదం.

ఋతుస్నాతాం భార్యాం సన్నిశోనోపగచ్ఛతి ఘోరాయాంభవోణ
హత్యాయాంయుజ్యతేనాత్రసంశయః అనన్యశరణాంభార్యాంయావనేయఃపరి
త్యజేత్ సప్తజన్మభవేత్ శ్రీత్వం వైధవ్యం చపునః పునః.

శ్రియంభవంచాపి । తాన్ పాలయతసర్వతః । యథానిషి ప్రరూపంమే । సం
దర్శయతసర్వదా । భవతశ్శరణంలభ్యా । ద్రజామిగతసాధ్వసః । ఇతివిజ్ఞా
ప్యతాన్ పశ్యాత్ । ప్రాథమ్యేత హరింగిరా । ననుదేవత్వమేవైకస్సస్థావర
చరంజగత్ । బ్రహ్మదిస్థావరాంతంచ । పరిపాసీభిర్భర్షిత । సంహరిష్యసిచా
ప్యస్తేరూపైస్సైన్వైస్సైన్వైర్యథేషితైః । కేనత్వంపాల్యసేదేవ ॥ కేనవాత్సవం
విహన్యసే । అతస్తస్వమేవత్వాం దేవ్యావజ్ఞా దీన్ పాలకానపి । మాంచనూమక
మౌష్యేతత్సర్వగ్రహ మశేషతః । పాలయిత్వాస్వసంకల్ప । మాత్రేణమధు
సూదన । త్వంమయాత్వయినిషిస్తం । విశ్వసైన్వార్థికల్పక । ఆగతాయ య
థాకాలం । సర్వంమేదాతు మర్హసి । ఇతివిజ్ఞాప్య పురతోదండ్లవత్ప్రణివ
త్యచ । ఘోరామంపితృక్రియాం పశ్యాదనుయాగాదికంచయత్ । సర్వమాచే
ద్యతేనైవ । నియుక్తస్తచ్చిరీక్షయా । వీక్షమాణస్తమేవై నంచక్షుషాన్నిగ్ధ
పక్షణా । మూర్ధ్నిన్యస్తాంజలిపుటోవినిషక్రిమ్యశనైశ్శనైః । బద్ధాకవాట
యుగళం రక్షాంకృత్వా ప్రణవ్యచ । ఘోరామాద్యమనుయాగాంతం । వైధం
కర్తృసమాచరేత్ - అనిసాయించియున్నారు.

స్వాధ్యాయ యోగములనుసంగ్రహించి ఉపదేశించినవాటిలో తత్తద్దే
శకాలావస్థాభేదములచేయథాక్రమముగాఅనుష్ఠించడమందు అశక్తులైయుండి
నయెడల యథోచితముగా కాలాంతరములయందు చెప్పినప్రకారంసంగ్రహిం
చవచ్చుననెవాని రహస్యాన్నయదలయందు విస్తారముగాచెప్పియున్నది.

యోగకాలవిధి.

అనన్యప్రయోజనముగా చేయవలసినయోగ విశేషము అనన్య ప్రయోజనములకు న్యాసవిద్యాభేదములచే తత్తత్సంహితో క్తప్రక్రియా భేదములచేరూపగుణ విఘాత్యాద్య నుభవములు నానావిధములుగానుండిననుద్వయమంత్రకమగుశరణాగతి విద్యానిష్ఠులకు ద్వయమందుచెప్పిన లక్ష్మీవిశిష్టత్వమునువాత్సల్యాదిగుణయోగమును దివ్యమంగళ విగ్రహాలాపేతత్వమును ధ్యానయోగమున కువిషయముగా నున్నందున శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ద్వయార్థవివరణమగునిత్యగద్యస్తోత్రాదులయందు యేవిధమగు ననుసంధానమును చెప్పబడియున్నదో యావిధమగు ననుసంధానమునె తత్సం ప్రదాయనిష్ఠులు చేయవలయు శ్రీవైకుంఠ గద్యయం దనన్యగతులకు ప్రపత్తి నే మోక్షో పాయముగా విధించి యరోగియగు ఊధాతు రునకు క్షీరాన్నభోజనమువలె స్వయం ప్రయోజనమగుధ్యానయోగమును తద్ధ్యానయోగాను బంధ్యనుసంధానవిశేషములను విస్తారముగా సాయించిరి యదియెట్లనిన - (స్వాధీనత్రివిధచేత నాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమని) యారంభించి (స్వామిత్వేననుహృత్వేనగురుత్వేనచ పరిగృహేత్) అను పర్యంతము ప్రాశ్నప్రాపకభూతశరణ్యాధ్యవసాయమునుజెప్పి, పిమ్మట వికాంతికాత్యంతిక పరిచర్యైక మనోరథయని పురుషార్థవిశేషాపేక్షచే ననన్యప్రయోజనత్వమును ప్రతిపాదించి పరమ పురుషార్థ ప్రాప్తికిరకు (తత్పాదాం బుజ్వయ పృపద్యేరన్యంనమే కల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వాన) యనిఅనన్యోపాయత్వానుసంధానశ్చయముచే (తస్యైవభగవత) ఇత్యాదులచే (మహావిఘాతే శ్రీమత) యను వరకు శరణ్యత్వాద్యుపయుక్తాకారముల ననుసంధించి (చరణార విందయుగళం అనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేన శరణమను వ్రజేత్) యని శరణవరణముచేసి (తత్తచ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనా యైవమనుస్తరేత్) యని ప్రపన్నునికి ప్రతిదినము ప్రాణరక్షణార్థముగాచేయు భోజనాదులువలె ఆత్మోజ్జీవ నాథముగా ననున్న రణమును విధించి విస్తారముగాప్రాప్యంతర్గతమగు పరమపదవైభవమునుసాయించి (మహతి దివ్యయోగపర్యంకేఅనంతభోగినిశ్రీమదైవకణ్ఠైశ్వర్యాదిదివ్య లోకమూర్త్యకాంత్యావేశ్వరూప్యాగృహ్యంత్యాం శేషశేషాశనాదినర్వంశరిజనం

భగవత్ స్తత్తదవ స్థోచితవరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా శీలరూప గుణవిలా
సాదిభి రాల్పానురూపయాశ్రియా సహాసీన మిత్యాది నాభగవంతం నా
రాయణం ధ్యానయోగన దృష్ట్యై)యను వరకు పరిపూర్ణ ధ్యానమునుచెప్పి
పునః (భగవతయనియారంభించి భగవత్పరిచర్యాయంతావత్ వర్ణయిత్వా)
అనువరకు (మాంనయేద్యది కాకుత్స్థస్తత్తస్య సదృశంభవేత్ కదాద్రక్ష్యతి
మాంపతి) ఇత్యాదులవలె పురుషార్థప్రాప్తి మనోరథ ప్రకారములను ప్ర
తిపాదించి (తదైవాశయా తత్ప్రసాదోపబంధహితయా) యని భగవద
భిగమనార్థము చూరముగ నుండి భగవత్పరివారములకు భగవంతుడగు శ్రీమ
న్నారాయణునికి (సమస్త పరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః) అని
అత్యంత సాధ్వసవినయముతో ప్రణామముచేసిరేచి భగవత్పావకద గణనా
యక ద్వారపాలకులు కృపతోన్నేహగర్భముగా కటాక్షించి నియమింప వారి
యనుమతిని పొందిమూలమంత్రముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థవయందు
సర్వవిధకైంకర్యములను తిరువుల్ల బట్టవలెనని ప్రార్థించి దండము సమర్పించి
కృతాంజలి పుటుడై భగవంతుని పరిపూర్ణముగా ననుభవించి తదనుభవజనిత
ప్రీత్యుత్థితయముచే (సమస్త క్లేశాపహం నిరతశయ సుఖా వహమాస్మీయంశ్రీ
మత్పాదారవిందయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వా అమృత సాగరాంతర్నిమగ్న
సర్వావయవస్సుఖమాసీత్) యనిసాయిించిన ప్రకారము, సమస్త క్లేశములను
పోగొట్టెడిదై నిరతిశయసుఖావహమగుశ్రీమత్పాదార విందయుగళము లనుశిర
సావహించినట్లు ధ్యానించి తదను భవామృత సాగరనిమగ్నమై సుఖముగా
నుండవలయు - ఇట్లు ప్రతిదినమునందును ధ్యానయోగముచేయవలయు ద్వయ
వ్యాఖ్యానరూపగద్యత్రయమందు విశేషనిర్వేదన పూర్వముగా కైంకర్యత్వరా
తిశయముకలిగి భగవంతునిపొందుటకై గద్యననుసంధించడముచితము - శరణా
గత గద్య తిరువారాధనకాలమందు విశేషముగా ననుసంధేయములగు భగవ
త్స్వరూప రూపగుణవిభూతిదేవీ భూషణాయుధపరిజన పరిచ్ఛద ద్వార
పాలపావకద లీలాపకరణాదులను యథావస్థితముగానను సంధించవలయు
గాన సమారాధనాంతమందు శ్రీభాష్యకారులు ప్రయోగించిరి.

శ్రీవైకుంఠగద్యయందు. (యామనార్యసుధాంభోధి మవగాహ్యయ
థామతి । ఆదానుభక్తియోగాఖ్యం । రత్నంసందర్శయాన్యహం) అని ప్రా

రంభమందును తదుపరిని (ధ్యానయోగేన దృష్ట్యా)యని ఫలరూప విలక్షణాను సంధానమును విధించిరి (అవిచ్ఛిన్న ప్రోతోరూపేణా వలోకనేనా వలోకయన్నా సీత) యనె కంఠోక్తిచే యోగాగ్ధ సంకల్ప కాలమందువిశేష ఘృగా నను సంధించవలయునని భాష్యకారాభిప్రాయము.

భక్తియోగాఖ్యరత్నముని ప్రారంభించి నందుచే నుపాయభూతభక్తి విషయ మీగ్రంథమని భగ్గిమించకూడదు - అనన్యగతికునికి ప్రపత్తిని యుపాయముగా నుపదేశించియుండుటవలన నీయోగమును స్వకాలమందు నిర్దేశింప బడియె. నట్టి యోగకాలనియమాదు లేకాగ్రాను రూపముగ కాలాంతర మందైననుకూడా చిత్కముగాకలుగును. భగవద్ధ్యానమునకు రాత్రినాలుగో యామమే పావనత్వాతిశయముగల కాలము.

(ఉపపాతకయక్తోపి మహాపాతకవానపి । యామిన్యాపాదమేకంతు । బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్) అని ఉపపాతక మహాపాతకులైనను నాలుగో యామములో లేచి బ్రహ్మధ్యానము చేయవలయుననియు. తతశ్చ - (పరస్మిన్ పూజాభ్యే విభవనివ హే శ్చవతరణే తథాప్యన్తయన్తయన్తజహాదధికారాదినియమాః నిరుద్ధ్యస్వంచిత్రం నిరవధిమహానంద జలథౌనిరస్తాన్యాపేక్షానియత సఫలం కాలమఖిలం) పరపూజావిభవ ప్రభృతులయందు హృదయాలంబనగల ప్రపత్తినిష్ఠులగుశ్రీమన్నాథముని ప్రభృతులకును సులభతమమై పరిపూర్ణ త్వ విశేషయుతమగు నర్చితారమే మనస్సుకు శుభా శ్రయాలంబనమయ్యె. తమకునుపదేశగమ్యముగావచ్చిన మంత్రవిశేషముతోనైనను మంత్రములేకనైనను యథాసంభవము. యథాసంప్రదాయము తదను సంధాన మవజనీయము. (సర్వాతిశాయిషాద్భుత్యం సంస్థితం మంత్రబింబయోః) ఇత్యాదులచే నర్చితారమందు పూర్ణత్వమునీధము. శ్రీవైఖానసమందును తదను సంధానమునే ముఖ్యముగా ప్రతిపాదించుచున్నది. (యథోక్తంక్రియాధికారే) (మానసీ హృదయపూజాచ । బేరపూజేతిసాత్రయా) (యథోపయోగశక్త్యత్వాతరతుం పుష్పాదిపూజనం । చతుషఃప్రీతి కరణాన్తనసోహృదయస్యచ । ప్రీత్యాసంజాయతే భక్తి భక్తస్య సులభోహరిః) (తస్మాత్త్రీయాణాంమేలేషాం బేరపూజా విశిష్యతే) అనునట్లు మానస హృదయ

చేరపూజలని యారాధనలు చూడువిధములు వీనిపుష్పాది ద్రవ్యములచేతను
ర్చనములకు ప్రీతికరముగా యథా శక్తినిర్వహించునందు చేరపూజయన
గా నర్చారాధనవిశేషమని చెప్పబడియే.

భగవాన్ శానకః— (సురూపాం ప్రతిమాంవిష్ణోః । ప్రసన్నవదనై
తాణాం కృత్యాత్మనః ప్రీతికరీంసువణా రజతాదిభిః । తామచయేత్తాం ప్రణ
మేత్తాం భజేత్తాం విచింతయేత్ విశత్యపాస్తదోషస్తు । తామేవ బ్రహ్మరూ
పిణీం) అని భగవద్రూప నిరంతర ధ్యానానుసంధానమును శ్రీమన్నాథ
ముని ప్రభృతులవలె సిద్ధోపాయనిఘలకును చెప్పబడియున్నది. నిరంతరభగవ
ధ్యానాను సంధానముననకాదులకే సాధ్యముగాని అస్తదాదులకు దుశ్శక్తిమని
తలంచి యుదాసీనముగా నుండక శరీరాంగ్యముకొలది భోజనము సేయునట్లు
మనస్సావధ్యముకొలది భగవద్ధ్యానముచేయవలయు—ఉక్తంచ - (శ్రీమత్ప్ర
హ్లాదేన - ఆయాసస్తరణేకోస్య । స్మృతేయచ్చతి శోభనం । పాపక్షయశ్చ
భవతి । స్మరతాంత మహానిశం) అనియున్నది.

శ్రీవైకుంఠగద్యమ్—స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి
భేదంక్షేపకర్తాద్యశేషదోషానుస్ఫుష్టం స్వాభావికాన వధికాతిశయజ్ఞానబలై
శ్వర్య వీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్య సంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహార్ణవంవర
మపురుషం భగవంతం నారాయణం స్వామిత్యేన సుహృత్వేన గురుత్వేనచప
రిగృహ్యేకాన్తి కాత్యన్తి కతత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైకమనోరథఃత
త్ప్రప్తయేచ తత్పాదామ్బుజద్వయ ప్రపత్తైరన్యన్న మెకల్పకోటి సహస్రే
ణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః తస్యైవభగవతో నారాయణ స్వాఖిలసత్త్వద
యైక సాగర స్యానాలోచితగుణాగణా ఖణ్ణజనానుకూల మర్యాదా శీలవతః
స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా దేవతర్యజ్ఞనుష్ఠ్యాద్యఖిల జనహృద
యానందనస్య ఆశ్రితవాత్యల్యైక జలభేర్భక్త జనసంక్షేపేకభోగస్య నిత్యజ్ఞా
నక్రియైశ్వర్యభోగసామగ్రీసమృద్ధస్య మహావిభూతేః । శ్రీమతశ్చరణారవిష్ట
యగళమనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేనశ రణమనువ్రజేత్ తతశ్చప్రత్య
హమాత్మోజ్జీవనాదైవమను వ్రజేత్ శతద్గత భువనాత్మకం అర్జుం దశగుణితో
త్తరం చావరణస్తకం సమస్తంకార్యకారణజాతమతీత్యపరమవ్యోమ శబ్దాభి

థాయే బ్రహ్మదీనాం వాఙ్మనసా గోచరే శ్రీమతివైకుణ్ఠే దివ్యలోకే సనకవిధిశి
 వాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైర్నిత్యసిద్ధైరనం తైర్భగవదాను కూల్యైక
 భోగైర్దివ్య పురుషైర్మహాత్మభిరా పూరితే తేషామపి ఇయన్మరిమాణ మియదై
 శ్వర్యమీదృశస్వ భావమితి పరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యేదివ్యావరణ శత సహస్రావృ
 తేదివ్యకల్పక తరూపశోభితే దివ్యోద్ధాన శతసహస్రకోటి భిరాపృతే అతి
 ప్రమాణే దివ్యాయత నెకస్మిన్ భిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయదివ్యా స్థానమంటపేది
 వ్యరత్నస్తంభశత సహస్రకోటి భిరుపశోభితే దివ్యనానా రత్నకృతస్థలవిచిత్ర
 తేదివ్యా లంకారాలఙ్కృతే పరితః పతితైః షతమానైః పాదపద్మైశ్చనానా
 గంధపద్మైశ్చపుష్పైశ్చోభమానైర్దివ్య పుష్పేషవనైరుపశోభితేనఖీర్ణ పారిజా
 తాదికల్పద్రుమోప శోభితైర సంకిర్ణై శ్చక్రైశ్చైద న్తస్థపుష్పరత్నాది నిర్మితదివ్య
 లీలామంటప శతసహస్రావృ శోభితైస్సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదా
 శ్చర్యమావహద్భిః క్రిష్ణశైలశతసహస్రైరలంకృతై ర్నారాయణ దివ్యలీలా
 సాధారణైశ్చ కైశ్చిత్త ద్వవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణైశ్చ సాధారణైశ్చక్ర
 శ్చిచ్ఛుకశారికా మయూరకోకిలాదిభిః కోమలకూజితై రాకులైర్దివ్యోద్ధానశ
 తసహస్రైరావృతేమణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానైర్దివ్యామలామృతరసోదకై
 ర్దివ్యాంబుజపత్రైః అతిరమణీ యదర్చనైః అతిమనోహరమ ధురస్సరైః ఆకులైరం
 తస్థముక్తామయ దివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితైః దివ్యసాగర్ధికవాపీశత సహస్రైః
 దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితై రావృతై నిరస్తాతిశయానంనై కరసతయాచా
 నన్త్యాచ్చప్రవిష్టానున్నాదయద్భిః క్రీడోద్దేశైర్విరాజితై తత్రతత్రకృతదివ్యపుష్ప
 పర్యక్తో పశోభితేనానాపుష్పాసవాస్వాదమ త్తభృంగావలీభిరుద్గీయమానదివ్య
 గాంధర్వేణాపూరితై చన్దనాగరు కర్పూరదివ్యపుష్పావగాహిత మన్దానిలాసేవ్య
 మానెమధ్యేపుష్పసంచయవిచిత్రితే మహతిదివ్యయోగపర్యక్షై అనంతభోగిని
 శ్రీమదై వ్వికుణ్ఠైశ్చర్యాదిదివ్యలోకమాత్మ కాన్త్యా విశ్వమాప్యాయయన్త్యా కేషశే
 షాశనాది సర్వం పరిజనంభగవత స్తత్తదవస్థోచితపరివర్యాయా మాఙ్గావయ
 న్త్యా శీలరూపగుణవిలాసాదిభి రాత్మానురూపయాశ్రియాసహాసీనంప్రత్యగో
 స్త్రీలిత సరసిజనదృశన యనయుగళం స్వచ్ఛ నీలజీమూత సంకాశం అత్యుజ్వ
 లిత పీతవాసనం స్వయాప్రభయాతిస్త్రిలయాతిశీతలయాతికోమలయాస్వదా

మాణిక్యాభయా కృత్స్నంజగద్భాసయస్తమచిత్త్యదివ్యాద్భుకనిత్యయావన
స్వభావలావగ్యమయామృతసాగరం అతిసౌకుమార్యాదీషష్ఠిస్వీన్నవదాల
త్యమాణలలాటఫలకదివ్యాల కావలీవిరాజితం ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజచారులః
చనం సవిభ్రమభూలతముజ్జ్వలాధరం శుచిస్థితంకోమలగంధమున్నసంఘద
గ్రహీనాం సవిశేషికుంజలాళ కావలీబంధుర కమ్బుకన్ధరంప్రియావతంసోత్పలకన్ద
భూషణశ్లధాళ కాబద్ధవిమర్దశంసిభిః చతుర్భిరాజానువిశంబి భిర్భుజైర్విరాజి
తం అతికోమళదివ్యరేఖాలంకృతా తామ్రకరతలందివ్యాజ్జులీయక విరాజితమతి
కోమళది వ్యసఖావలివిరాజితాతిరక్తాంగుళిభి రలంకృతం తత్త్వణోస్థివిత పు
ణ్డరీక సదృశచరణయుగళం అతిమనోహరకిరీట మకుటచూడావతం సమకరకు
ణ్డలైవేయక సహర కేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తా దామోదరబద్ధన
పీతావృరకాంచీగుణ నూపురాదిభిరత్మస్త సుఖస్పర్శైర్దివ్యగన్ధై భూషణై
రూపితంశ్రీమత్యావైజయంత్యావనమాలయాపిరాజితం శంఖచక్రగదాసింహా
ర్ణాదిదివ్యాయుధై స్సేవ్యమానం స్వసంకల్పమాత్రావక్లృప్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వం
సాదికే శ్రీమతివిష్వక్సేనే న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యం వైసతేయాదిభిస్సభావతో
నిరస్తసమస్తసాంసారిక స్వభావైర్భగవత్పరిచర్యా కరణయోగైర్భగవత్ప
రిచర్యైకభోగైర్విశ్వ సిద్ధైరనంతైర్భగయోగం సేవ్యమానం ఆత్మభోగేనా
నుసంహితపరాదికాల దివ్యామలకోమలావలకనేన విశ్వమాన్లదయస్తమీ
షమస్తీలితముఖామ్బుజోదరవిగ్ధ తేనదివ్యాననారవిందశోభాజననేన దివ్యగాంభీ
ర్యాదార్య సౌందర్య మాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన అతిమనోహర
దివ్యభావగర్భేణ దివ్యలీలాలాపామ్బుతేన అఖిలజనహృదయాస్త రాణ్యాపూ
రయంతం భగవంతంనారాయణం ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా తతోభగవతోనిత్య
స్వామ్యమాత్మనోనిత్య దాస్యంచయథావస్థితమనుసన్ధాయ కదాహం భగ
వంతం నారాయణం మమకులనాథం మమకులదైవతం మమకులధనం మమ
భోగ్యం మమమాతరం మమపితరం మమసర్వం సాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా
కదావా భగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసాసంగహిష్యామి కదాహంభగవ
త్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యాశయా నిరస్తసమస్తైతరభోగాశోపగతకమస్త
సాంసారికస్వభావః తత్పాదామ్బుజద్వయంప్రవేక్ష్యామి(కదాహంభగవత్పా

దామృజద్వయ పరిచర్యాకరణయోగ్యస్తదేకభోగస్తత్పదోపరిచరిష్యామి)
 కదామాంభగవాన్ స్వకీయయాతిశీతళయాదృశావలోక్యస్థిగ్ధగపీఞ్చర మధుర
 యాగిరాపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయిష్యతీభగవత్పరిచర్యాయా మాశాంవధ
 యిత్యాతయైవాశయాతత్ప్రసాదోపబృంహితయా భగవంతముపేత్యదూరా
 దేవ భగవన్తంశేషభాగ శ్రియాసహసీనంవై నతేయాది భిస్సేవ్యమానంసమస్త
 పరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమ ఇతిప్రణమ్యోథ్థాయోథ్థాయ పునః
 పునఃప్రణమ్యత్సన్తసాస్వసవిన యావనతోభూత్వా భగవత్పారిషదగణనా
 యత్కైర్దేవరపాలైః కృపయా నేహగర్భ యాదృశావలోకితస్సమ్యగభివన్ది
 తైస్తైస్తైరేవానుమతోభగవన్తముపేత్య శ్రీమతామూలమస్త్రేణమామైకాన్తి
 కాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహీష్టేప్వీతియాచమానః ప్రణమ్యత్తా
 నం భగవతేనివేదయేత్ తతోభగవతాస్వయమేవాత్మసజ్జీవనేనా మర్యాదశీ
 లవతాతి ప్రేమాన్వితేనావలోకన నావలోక్యసర్వదేశ సర్వకాలసర్వావస్థో
 చితాత్యన్తశేషభావాయస్వీకృతోనుజ్ఞాతశ్చాత్యన్తసాధ్యసవినయావనతిఃకిం
 ర్యాణిక్పతాంజలి పుటో భగవన్తముపాసీత తతశ్చానుభూయమాన భావవి
 శేషః నిరతిశయప్రీత్యాన్యమిహించితకర్తుం ద్రష్టుంస్తర్తుమశక్తుః పునరపి శేష
 భావమేవయాచమానోభగవన్తమేవావిచ్ఛిన్నసోతోరూపేణావలోకయన్నా
 సీత తతోభగవ తాస్వయమేవాత్మసజ్జీవనే నావలోకననావ లోక్యసన్నిత
 మాహూయసమస్తకేశావహంనిరతిశయసుఖావహమాత్మీయంశ్రీమత్పదార
 విస్తయగళం శిరసికృతంధ్యాత్వామృతసాగరాంత నిమగ్న సర్వావయవస్సు
 ఖమాసీత ॥

ప్రాతఃకాలము మొదలనుష్ఠించవలసిన ముఖ్యములగు సర్వకర్తములను
 బహుతరముగా ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా చెప్పబడియె.

శ్రీమత్పరాంకుశనాథ యామునయతివరాది సత్సంప్రదాయపరీవాహ
 మునందుగల శ్రీసూక్ష్మ యాదిగువవ్రాయబడుచున్నవి.(జ్ఞానీతు పరమైకాంతి
 పరాణుత్తాత్మజీవనః । తస్యంశ్లేష్కయోగైక సుఖమిహసదేకధీః । భగవద్ధ్యాన
 యోగోక్తి వందనస్తుతి కితవైః లభాత్తా తద్గతప్రాణ మనోబుద్ధిందియక్రి
 యః నిజకర్తాది భక్త్యంతం కుర్యాత్ప్రీతెవకారితః ఉపాయతాంపరిత్యజ్య
 స్యసద్దేవేతు తామచి)యను నిట్లుపర పీకాంతియగు జ్ఞానిభగవదాయ తాత్పర్య

వసుడై తత్సంశ్లేషసుఖయు తద్విశ్లేష దుఃఖయునై భగవద్ధ్యానయోగ వందన
స్తుతి కీర్తనములచే తద్దత్తప్రాణమనోబుద్ధింద్రియ క్రియలుగలవాడై నిజకర్తాని
భక్త్యంతముగా ప్రీతితో నుపాయబుద్ధిమాని యనుష్ఠించవలయునని శ్రీయాశ
వందార్లు శ్రీమద్గీతార్థ సంగ్రహమున యానతిచ్చిరి.

శ్రీఉదయపరుల నిత్యమునందు—అకపరమైకాంతి నోభగవదారాధన
క్రమమ్ వత్సే భగవత్సైంకరైర్లకరతిః పరమైకాంతీభూత్వాభగవానేవస్య
శేషిభూతేన మయాస్వకీయై రేవకల్యాణ తమైకౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవ
హరికైభోగైరఖిల పరిజనపరిచ్ఛదాస్వితమ్ స్వాత్మానమ్ ప్రీతిమ్కారయితు
ముపక్రమత ఇత్యనుసంధానతీర్థమ్ గత్వాశుచాదేశే పాదాప్రత్యక్ష్యాచమ్య
తీరమ్ సుశోభ్యశుచాదేశే మూలమంత్రేణ వృదామాదాయకృత్య శోధిత
తీరైనిధాయ ఏకేనాదిక భాగేన దేహప్రత్యక్షనమ్ కృత్వానిమజ్యప్రాణాయా
మత్రయమాసీనో భగవంతమ్ధ్యాంకృత్వాన్యవృద్ధాగ మాదాయ వా
మపాణితలత్రిధాకృత్య పృథక్పృథక్సంప్రోక్ష్యాభి మంశ్య ఏకేనదిగ్బంధన
అస్త్రమంత్రేణ కృత్వాన్వేన తీర్థస్యపీతమితరేణగాత్ర లేపనమ్. తతఃపాణి
ప్రత్యక్ష్య ఉదకాంజలిమాదాయ తీర్థస్యాఘృగ్ధమ్షీప్యభగవద్వామపాదాం
గుప్తనిస్సృతకంగాజలమ్ సంకల్పితపీఠే ఆవాహ్యమూలమంత్రేణోదకమభిమం
తోగ్ధికాంజలి నూదాయ సప్తకృత్వోభిచంత్యగ్నిస్వ మూర్ధని సింఛేత్ —
ఏవమ్ త్రిపం చకృత్వా సప్తకృత్వాదక్షిణేనపాణి నాజలమాదయాభి
మంత్యగ్నిప్రీత్యా చమ్యస్వాత్మానమ్సంప్రోక్ష్య తీర్థనిమగ్నో భగవత్పాదార
విస్తవిన్యస్త శిరస్కాయావచ్ఛక్తి మూలమంత్రమ్ జపిత్వా ఉత్తీర్యశుద్ధవస్త్ర
ధరో ధృతోత్తరీయ ఆచమ్య ఉర్ధ్వపుండ్రం స్తత్తన్మంత్రేణ ధృత్వాభగ
వంతమను స్తుత్యతత్తన్మంత్రేణ భగవత్పర్యంతాభిధాయన తన్నూలమం
త్రేణజలమ్ పీత్వాచమ్యప్రోక్ష్యపరిషిచ్య ఉదకాంజలింభగత్వాదయోర్నిషీప్య
ప్రాణానాయమ్య భగవంతమ్ధ్యాత్వా అష్టోత్తరశతమూలమంత్రమావర్త్య
పరిక్రమ్యనమస్కృత్యా ధారశక్త్యాదిపూనివ్యంతమ్ తర్పయిత్వాదేవాక్ ఋ
షీక్ పితౄక్ భగవదాత్మికాక్ ధ్యాత్వాసంతర్వ్య శుచాదేశేవస్త్రమ్
సంపిచ్యాదమ్యా వాహితతీర్థమూల మంత్రేణాత్మని సంహృత్యయాగ భూ
మింగళ్యేత్.

సమయాచారనియమాధ్యాయమునందు శ్రీవైష్ణవధర్మశాస్త్రాదులయందు పరమైకాంతులకు చేప్పిన విశేషకర్తవ్యములగు సర్వకైంకర్యములను చేయవలయు.

భగవచ్చాస్త్రమునందు చెప్పిన తత్తత్కార్యములను ఆరంభించి చేయునపుడు శ్రీఉడయవరులు నిత్యమునందు సాయించిన ప్రకారము (భగవానెవ) అను వాక్యములను పఠించవలెను- అంతమందు (సర్వస్వనియ్యతే త్యాది) క్రమముగా సమంత్రకముగా భగవంతునియందు సమర్పించవలయు— బ్రాహ్మ్యముహూర్తాది పంచకాలములు ప్రాప్తమైనపుడు కర్తవ్యములగు నిత్యానుష్ఠాననిష్ఠలను శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ప్రకారము తచ్చివ్య ప్రశిష్యులగు వంగిపురం నంబిమొదలగువారు సాయించిన యాహ్నికాదులను వాసికిమూఢాతమలగు సంహితాదుల ననుసరించి సంగ్రహముగా వ్రాయబడియున్నది.

పాద్యసంహితాయాం—“తతః పశ్చిమసంధ్యాయాం ప్రాప్తాయాం తత్రచోదితం జపః షాలామాదికం సర్వం కృత్యావరమపూరుషం | అర్చయిత్వా యథాన్యాయం | యథాపూర్వమశేషతః | ఘక్త్యా సంవిశ్య శయనే సముత్థాయ మహానిశి | ఆచమ్య ప్రయతో భూత్వా ధ్యాత్వా త్యాపరమపూరుషం యోగాననే సమాసీనో | యుంజీతాత్మానమాత్మని యథోక్తేన ప్రకారేణ యథాశక్తి చతుర్ముఖి” అను ప్రకారము రాత్రి ప్రథమయామములో వారివారి వర్ణాశ్రమానురూపముగా జపః షాలామాదులను భగవదా రాధనమును చేసి భోజనానంధరములందు యామములతో యునించి నాలుగో యామములో నిద్రమాని లేచి ఆచమనము చేసి యోగాననమునందు కూర్చుండి పరమపురుషుని మనసాధ్యానించవలయు— యోగగ్రంథములలో రాత్రులయంద విచ్చిన్నయోగార్థము స్వప్నసమయసంభావితేంద్రియ తోభాది పరిహారార్థము జాగరమును ప్రతిపాదించి యుంకిననది విశ్రమింపి శేష యోగదశాపన్న పూర్ణారోగ్యపురుషవిశేష విషయముగా పునతత్తత్పురుష శక్త్యనుసారముగా నిత్యనైమత్తికావ్యకర్తృప్రవర్తన సకలశాస్త్రములయందు నియమింపబడియె— ధర్మశాస్త్రములలో ప్రధానసాధనము శరీరరక్షణముగా ప్రవర్తించుటయని చెప్పియున్నది— ఆయుర్వేదమునందు— (బ్రాహ్మేముహూర్తై ఉత్తిష్టే జీర్ణాజీర్ణం నిరూపయేత్ అజీర్ణే వునరా సంధ్యాగమాత్ స్వాప్నో విధీయతే) అని బ్రాహ్మ్యముహూర్తమునందు నిదురలేచి జీర్ణాజీర్ణమునిరూపించి యజీర్ణము ఘటించేనేని తిరుగసంధ్యాకాలము వచ్చువరకు నిద్రించుమని విధించియున్నది.

భగవద్గీతయందును—“నాత్యత్నతస్తుయోగోస్తి నచై కాంతమనశ్చతః |
 నచాతిస్పృహశీలస్య జాగ్రతోనై వచార్జున యుక్తాహార విహారస్య యుక్త
 చేష్టస్యకర్మసు యుక్తస్వప్నానభోధస్య యోగోభవతిదుఃఖహః” || అమితాహా
 రునికిని బొత్తిగానాహారములేనివానికిని మిగులనిద్రించువానికిని బొత్తిగానిద్ర
 లేనివానికిని యోగము సిద్ధించదు - మితాహారునికి మితసంచారికి కార్యముల
 యందు తగినచేష్టలుగలవానికి మితనిద్రమితమగు జాగరముగలవానికి దుఃఖనివ
 ర్తకమగు యోగముసిద్ధించును— గానసకలమానవులు ప్రాయశముగాప్రబో
 ధకాలమునకు ముందుగెండు యామములు చక్క-గానిద్రించి ప్రబోధకాలము
 ప్రాప్తమైనప్పుడు తమోగుణము నివర్తించు సత్వముతలయెత్తుటచే ప్రసన్నజ్ఞా
 నముకలుగుచున్నది— చిత్రమునైనాసిన గోడవలె పూర్వానుభవబలముచే నం
 తఃకరణమునందు ధరింపబడియున్న యతిసుందరశుభాశ్రయవిగ్రహమునుధ్యా
 నించడమువలన నిద్రకుహేతువైన తమస్సుయంతరించి తత్కాలమందు తల
 యెత్తిన సత్వగుణముచే కలిగెడు సాత్వికజ్ఞానరూప ప్రదీపప్రకాశముచేచక్క-
 గానవలోకనయోగ్యమగుగాన నపరరాత్రమే యోగనిష్పత్తికి సహకమగుకా
 లముగావుననె సాత్వతంత్రాదులయందు (సమ్యక్తాయాధకారాత్రేభజిత నిద్రో
 జితశ్రమః కవంఘలూ స్థితేనై వ సమాచమ్యతువారిణౌగురూః దేవాః నమ
 స్కృత్య హ్యుపవిశ్యాజినాసనః) అనియగ్ధరాత్రియందులేచి నిద్ర శ్రమమును
 జయించి ఆచమనాదులుచేసుకొని గురుదేవతలకు నమస్కరించి ఆసనమందు
 కూర్చుండి పరమపురుషుని ధ్యానించుమని కాలనియమముతో చెప్పియున్నది-
 తత్తత్పురుషశక్త్యాను సారముగా తత్తత్ కాలవిరోధము కలిగినా విరోధము
 కానేరదు— (సమ్యగాచమనా శక్తావభావెనలిలస్యచపూర్వోక్తమనిమిత్రేషు
 దక్షిణంశ్రవణం స్మృశేత్) అని చక్క-గా ఆచమనముచేయుటకు శక్తిలేకుం
 డిను- జలములేనియడలను దక్షిణకర్ణమును దక్షిణహస్తముతో స్పృశించుమని
 చెప్పియున్నది.

గీతయందుచెప్పిన ప్రకారము—“చేలాజినకు శోత్తరం” అనిచెప్పబడినట్లు
 వస్త్రాజిన దర్భలచే నాసనము గల్పించుకొని యందు “తతస్త్యభిమతేనై వతి
 ష్టేత్పద్మాసనాదినా” అని తనకభిమతమే యభ్యాసముచే స్వాధీన మయినప
 ద్మాసనాదులతో కూర్చుండి “సమకాయ శిరోగ్రీవం సంధాయ సహవత్సనా

దృక్పాసా గ్రహతాకాద్యా । విని మీలితలక్షణా । జీవన్వితాలుతలస్థాచసాం
 తరెదశ నావలీ । ఈషదోష్టసైలగ్నా । ధార్యౌడౌబాహుకూబరా । ఊరు
 మధ్య ప్రదేశేతు । హస్తా నాభరధోస్యసేత్ । అధరోత్తర యోగన వామద
 ష్టిణతః క్రమాత్ । అవలంయోగ పత్నైస్త్వేవం సంధార్య విగ్రహం । సంకో
 చాపాన డెకాత్తు । హ్యుపరిష్టాత్తపేవహీ । వికాస్యవణఃహీనెన । హోదే
 నాలత్యకూఠిణా । విషయాం తనివిష్టాంతు । క్రమాచ్ఛిత్తం సమాహరే
 త్ । కుర్యాద్వైబద్ధిలీనంతు । తాంచకుర్యాస్సగోచరే । సమాదాయాత్త్వ
 నాత్మానం । సహమంతై స్స్వతఃక్రమాత్”॥ అనికాయశిరోగ్రీవములనువ
 త్తస్సుతోసమముగా నుంచుకొని న్యాసాగ్రస్య స్తలోచనుడై హృదయమునందు
 ధ్యానమునకలత్కమూర్తిస్వరూపరూపగుణవిహితచేష్టలచేష్టయంతరనిష్ఠ
 మగుచిత్తమునుక్రమేనచక్క-గాగ్రహించి చిత్తసమాధానముచేసిమంత్రముతో
 క్రమముగా తనకు గోచరించెలత్కమూర్తి నుండు బుద్ధిలయింపచేయవలయు
 ళ్టినుభ్యాసముచే “అభ్యాసాత్ భగవద్యోగీబ్రహ్మసంపద్యతేతథా” అని బ్ర
 హ్మసామ్యముకలుగుచున్నదనిచెప్పి చున్నది(బ్రహ్మసంపద్యతేతథా) అనుదానికిజీ
 ఘలప్రకారములన్నియు నేకమనియు చేతనాచేతనములనుప్రకారముగాగలప్రకా
 రివేకమనియుచెప్పుచుండెనుజీవాదైవతబ్రహ్మవైవైతప్రకరణములయందుండెను
 శుత్రిస్త్రుత్యాదివచనములహృదయమెరుగనికొందరుజీవైక్య బ్రహ్మైక్యమునుచె
 ప్పడమునకల శ్రుతిస్త్రుతేతిహాసపురాణాదులకువిరుద్ధముగానున్నది-వాస్తవమ
 గు శరీమగు జీవాత్మకుచశరీయగుపరమాత్మకునుగలశరీరశరీరైక్యముచెప్పు
 టచేత యేవిరోధములేక నశేషశాస్త్రములకనుగుణమై న్యాయానుకూలమైనం
 దున(బ్రహ్మసంపద్యతే తథా)యను వాక్యము పరమసామ్యఫలప్రతిపాదనపర
 ముగానున్నది “నిరంజనంపరమంసామ్యముపైతి” యనిశ్రుతియందును “మమసాధ
 ర్మ్యమాగతః” యని శ్రీభగవద్గీతయందునుశారీరక మీమాంసలోఫలపాదమం
 దుస్వరూపావిర్భావము కలిగి యపహతపాస్తత్వాద్యష్టగుణములగల ముక్తు
 నికి “జగద్వ్యాపాకవర్జం ప్రకరణాద సన్నిహిత త్యాచ్ఛభోగమాత్రసామ్య
 లింగాచ్చ” అని చెప్పబడియున్నది గాన ఉపాయ దశయందును ఫలదశయం
 దును విశిష్టైక్యాను సంధానమే వివక్షితముగావున తద్భరీతయూ తదధీనమగు
 సర్వానుప్యత్తులు కలిగియుండుటచేతనే వాని తిరుప్రభృతులలోనుంచుకొని “స్వ

న్యాయే” ఇత్యాదులను శ్రీభాష్యకారులు నిత్యమునందు సాయించియున్నారు
 యోగాను సంధానములను శాండిల్య స్మృతియందుసాయించియున్నారు
 “ఈదృశః పరమాత్మాయం ప్రత్యగాత్మాతథ దృశః । తత్సం బంధాను
 సంధాన మితియోగః పుక్తిర్దితః యోగోనా మేంద్రియైర్వక్ష్యైర్బుధై బ్రహ్మ
 ణిసంస్థితిః ప్రయుక్తైర ప్రియుక్తైర్వా భగవత్కర్మవిస్తరం” అని అఖిలహే
 యప్రత్యసీకానంతజ్ఞానానం దైకస్వరూపుడై జ్ఞానశక్త్యాచి కల్యాణగుణగుణవి
 భూషితుడై సకల జగత్సర్వస్థితి సంహార కర్తయై “ఆత్మోజ్జ్ఞానుర్ధార్థార్థిజ్ఞాని”
 యను చతుర్విధ పురుషుల కారణభేదముడై ధర్మార్థకామ మోక్షాఖ్యచతుర్వి
 ధఫలప్రదుడై విలక్షణవిగ్రహాయుత్తుడై లక్ష్మీఘామినీశానాయకుడై సకలవే
 దసారమగు ప్రణవ ప్రకృతియగు ఆకారవాచ్యుడగు సర్వైశ్వరుని లక్షణమును
 దేహేంద్రియ మనః ప్రాణబుద్ధి విలక్షణమై అజడమై ఆనందరూపమై సత్యమై
 అనై అవ్యక్తమై అచింత్యమై నిరవయవమై నిర్వికారమై ప్రణవాంతర్గత
 మకారవాచ్యుడై ప్రత్యగాత్మయగు తనలక్షణమును చక్కగా తెలుసుకొనిన
 ర్వనియామకుడై సర్వభారకుడై సర్వశేషియై సర్వరక్షకుడై సర్వభోక్తయగు శ్రీమ
 న్నారాయణునికి యాయాత్మ నియావ్యమై ధార్యమై శరీర తయాశేషమై
 రక్ష్యమై భోగ్యమై యుండడము నెఱింగి ద్వయమునందు చెప్పబడినలక్ష్మీవిశి
 ష్టత్య వాత్సల్యస్వామిత్యసాశీల్య సౌలభ్యజ్ఞానశక్తి ప్రాప్తి పూర్త్యాచి కల్యా
 ణగుణయోగత్వ దివ్యచుంగళ విగ్రహరూపే తత్వము ప్రాప్తమై యనుభావ్య
 మై యుండుటనే సంద్రియములనితరవిషయముల జూడబోనివ్వక వశ్యపరుచు
 కొని యను భాష్యమగు బ్రహ్మమునందు సంస్థిని కలగడమయోగమనిచెప్పియు
 న్నుచి—యాయనుసంధానమే ద్వయాధ్ధానుసంధానము-శ్రీపరాశరభగవాన్
 —“ఆత్మప్రియత్నసాపేక్షా విశిష్టాయామినోగతిః । తస్మాంకు బ్రహ్మసంయో
 గోయోగయిత్యభిధీయతే” యని ఆత్మప్రయత్న సాపేక్షతో కూడుకొనియుం
 డెడు మనోగతిని బ్రహ్మమునందు చక్కగా చేర్చడమునే యోగమనిచెప్పియున్నది.
 ఇదియెలినన్యప్రయోజనలకుయోగము—ఇట్లు పరరాత్రిలోలేచి యున్నట్టింపడగు
 యోగశ్రాంతికిరక్తై “తతత్రమజయం కుర్యాత్త్యక్త్యావ్యానాసనేక్రమాత్ స
 మాసీత శయానశ్చ కాలం రాత్రిక్షయావిధి” బ్రాహ్మముహూర్తచుండె వునఃవిశ్ర
 మించెలాగు అనుజ్ఞ చేయబడియున్నది—యోగశాస్త్రమునందన్యపలసింపలకై

వివిధయోగ సాధనములును చెప్పబడియె—రాహుమీమాంసక బంధమీమాంసకుల మతములు వీనికి విరుద్ధములు.

విలక్షణమగు నీయాత్మకు “కండుకేట్టుత్తుమోందుండు శ్రుతిమైంగరుని! కండవిఁ బం తెరివరియవళవిల్లాచ్చిఁ బం! ఒండొడియాల్ తిరుమగళుం నీయు మేనిలానితవ! కండశదిర్ కండ్లాఁ జేనడం దెనుఁ తిరువడియె” అని ఆభ్యాసులు సాయించిన ప్రకారము శబ్దస్వర్యరూపరస గంధములచేనగు నచిదనుభవమును కేవలార్థాను భవమును పరమపురుషార్థములు కావని విడచి పరిపూర్ణ పర బ్రహ్మను భవకైంకర్యములె పరమపురుషార్థమని యట్టిపరిపూర్ణపర బ్రహ్మను భవము విరోధిహూయిష్టమగునవిఘాతిలో సిద్ధించదు గాన భగవన్నిష్టైతుక కటాక్షవిశేషముచే నజ్ఞానయన్యథాజ్ఞానవిపరీతజ్ఞాన నివర్తిపూర్వక భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముగల యాభ్యారాదులు “మాకవై కుందంకాణ్ బదరేగ గవేణ్ణం మిరాప్పగలిన్వియే” యనిత్వరపడి రట్టియను భవమాచార్యాభిమానముచే కలిగిన శ్రీఉడయవరుల సంబంధకటాక్షాదులచే నర్చరాది మార్గముగా పరమపదమునకు వెంచే నెటందుకు ముందు “ఈశ్వరునై పత్తుగై యెపిడిత్తుకారి యంకొళ్లుమో పాది ఆచార్యునై పత్తుగై కాలై విడిత్తు కారియం కొళ్లుమో పాది” యని సాయించిన ప్రకారము ప్రథమచరమ పర్వనిష్ఠు లిద్దరికిను పాసకునివలె సాధనరూప కర్తవ్యములులేనందున ప్రథమపర్వనిష్ఠులకు పరమపదనాథునిముఖోల్లాస వర్గకమగు భగవదనుభవ కైంకర్యములె పరమ పురుషార్థముగనుకను ఆచార్యాభి మాననిష్ఠులకును పరమపదమునందు గురుకుల శిష్యులుగు శ్రీఉడయవరులకు మూలభూతులగు తిరుచనంతాభ్యర్థ ముఖోల్లాసవర్గకమగు భగవదనుభవకైంకర్యములే పరమపురుషార్థముగనుకను శ్రీఉడయవరులశ్రీవైకుంఠగద్యలో సాయించిన ప్రకారము ప్రతిదినమున ప్రాతఃకాలమందైన మధ్యాహ్నకాలమందైన రాత్రికాలమందైన ననుకూలించినపుడు భ్యానయోగముచే శ్రీమక నారాయణుని సాక్షాత్కరించియనుభవించియానందసాగరని మగ్నుడైయుండడమె పరమ ప్రాప్యముగావుననందున గూర్చి భగవచ్చస్త్రాదులయందునభ్యసించువని చెప్పియున్నది.

శ్రీమణవాళ మామునులు ఆర్తిప్రబంధములో “ ఇవ్వల గిలిసియెట్టు మెట్టాడె నెంకెత్తరువుపగ లెతిరాశరె మకిసి వేలరుళం అవ్వలగై యలర్ మగళ్ కోనట్టిరుకుమిరుప్పై । అకియార్గళ్ కుభాక్షడమైయవర్గళను భవత్తై ఇవ్వయిరు మదుకిట్టుపిఱిన్ది మ్మిడిడన్ద దెన్నుమదై యెట్టుమదరిడైచ్చు వరాయ్ కిడకుం వెప్పినైయాల్యన్ద వుడవ్విడుం పొట్టెదై విట్టాల్ । విత్తై యుమిన్నన్దన్దై మ్మత్తుం విడమలిరున్దెన్దై ” యనిసాదించియున్నారు.

స్తోత్రములు.

స్త్రీలెల్లప్పుడు ప్రబోధకాలమునరేచి, హరిస్తరణచేసి జలమలవిసర్జనా నంతరము, శాస్త్రుచోదితమగు శౌచాదులు అచమనము, దంతధావనముఖ ప్రత్యేశనములను ఆచరించి, పరిశుద్ధులై పాత్రశుద్ధి చేసి, యందుశుద్ధోదకముచే తమతమ భర్తలపాదప్రత్యేశనముచేసి, యాతీర్థమును తాముశిరస్సునప్రోక్షించు కొని, రెండుమారులు ఆతీర్థమును స్వీకరించి దండము సమర్పించి పిదప తమ యత్తమామలకు భక్తిపూర్వకముతో దండముసమర్పించవలయు.

తదనంతరము గృహమునందంతట గోమయజలముచల్లి సమ్మార్జనము చేసి చాటలుమొదలగువానినికడిగి, రోలు రోకలి మొదలగు తిరుమడప్పళి ఉప కరణములను జలముచే శోధించి ఆయాస్థానములం దుంచవలయు, జలముచే

వాసిష్ఠసంహితాయాం స్త్రీధర్మైః — సతతం ప్రాతరుత్థాయ కీర్తయే చ్చజనార్దనం । శౌచాదికం యథోక్తేన కృత్వా చ మ్యసమాహితా ॥ ౧ ॥ దంత ధావనమాస్యాది శోధయిత్వా శుచివ్రతా । ప్రత్యేశ్యపాదాభర్తుశ్చ పాత్రే శుద్ధోదకేనచ ॥ ౨ ॥ ప్రత్యేశ్య త్తానంతతః పీత్వా ప్రణమ్య చ పునః పునః । శ్వశూక్ష్మశుర యోః పాదపం దనం భక్తితత్పరా ॥ ౩ ॥ కుర్వాన్నిత్యం గృహం సర్వం సే చయేద్గోమయోదక్తైః । గృహం సమ్మార్జయిత్వా ధ శూర్వాదీనపి శోధయేత్ ॥ ౪ ॥ ఉలూఖలాదిమసలం గృహాప కరణాదికం । ప్రత్యేశ్య శోధయిత్వా తు తత్తత్ స్థానేషు విన్యసేత్ ॥ ౫ ॥ జలాహరణరజ్జావీశూద్రస్పృష్టం పరిత్య జేత్ । ఏవం గృహాదిసంశోధ్య స్నానాద్ధంగిర్గమేద్బహిః ॥ ౬ ॥ ఉదయానంత

చెడుత్రాడును అముముక్షువులు తాకిరేని అవి ముముక్షువులకు త్యాజ్యమై యుండును. ఇట్లు గృహశుద్ధిమైన పిదప అనుకూలమయ్యేనేని స్నానార్థము నవీతటాకములకు పోయిగాని గృహములయందుండు కూపములయందు జలహరణముచేసిగాని యధావిధిగా స్నానముచేయవలయును. సుమంగలులు పసుపుసూసికొని పసుపుతీగ్ధము ప్రోక్షించుకొని కంఠస్నానముచేయవలయు. వితంతువులునిత్యము శిరస్నానముచేయవలయు. సుమంగలులు శిరస్నానముచేసినను విధవలుకంఠస్నానముచేసినను తమతమ భర్తలను హత్యచేసిన వారగుదురుగాన సుమంగలులును ఉపవాసవ్రతాది నైమిత్తికములగుండు మాత్రము శిరస్నానము చేయవలయు.

ఈరీతిని స్నానానంతరము రెండాచమనములుచేసి స్తోత్రపాఠములననుసంధించుకొనుచు వేరువస్త్రముధరించి తిరుగా రెండాచమనములుచేసియథావిధిగా లలాటాదులందు అర్థచంద్రాకృతిగా తిరుమణియునునందుకు వధ్యరక్షవర్ణహరిద్రాచూర్ణముతో శ్రీచూర్ణ రేఖయును ధరించి జపముచేసి యొకయాచమనముచేసి పెరుమాళ్లకును తమతమ భర్తలకును చండముసమర్పించవలయు.

రంకార్యం స్త్రీణాంస్నానందినేదినే । శూద్రాణామంతరాణాంచ శ్రుతిస్త్రుతిమతాంపరం ॥ ౧ ॥ ప్రత్యక్షపాణిపాదౌచదంతధావనపూర్వకం । హరిద్రాలేపనంకృత్వా కంఠస్నానం సమాచరేత్ ॥ ౨ ॥ శిరసిప్రోక్షణంకుర్యాత్ హరిద్రాజలమాత్మనః । శిరస్నానంనకుర్వీతప్రత్యహం స్త్రీసుపావనీ ॥ ౩ ॥ యదిమోహేనకుర్వీతసాపతిష్ఠీనసంశయః । శిరస్నానంతు విధవాకంఠస్నానంసువాసినీ ॥ ౪ ॥ కుర్వీతప్రత్యహంవిప్రాః శుద్ధ్యర్థమితివై స్త్రుతిః ॥ నైమిత్తికే శిరస్నానంకుర్వీతప్రత్యహంసతీ ॥ ౫ ॥ విధవాయదిహ భేనకంఠస్నానంసమాచరేత్ । పతితాచపతిష్ఠీచభవత్యేవనసంశయః ॥ ౬ ॥ మంత్రపీఠంస్త్రీయార్యమితిస్నానంసనాధయా । తద్వద్విధవయార్యం శూద్రేణాపివిశేషతః ॥ ౭ ॥ ఏవంస్నాత్వావిధానేన బద్ధాకబరికాంకచైః । ద్విరాచవ్యహరిం నత్వాస్త్రాత్త్రైస్తుత్వావృణోవ్రజేత్ ॥ ౮ ॥ గృహమాగత్యదేవేశం ప్రణమ్య స్వపతింతతః । జలాన్యాహృత్యకుంభేఘత తత్స్నానేఘవిన్యసేత్ ॥ ౯ ॥ పాకా

పిదప ద్వయానుసంధానముతో పాత్రశోధనముచేసి, పాకమునకు ట్టాశనమునకు, తిరువారాధనమునకు, పానమునకు, శౌచమునకు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా అయిదుపాత్రలయందుత్తీర్థము పూరించి, అముఘపడి, కరియముదులు శోధించి ద్వయార్థవివరణంబగు తిరుప్పావుయను సంధానముతో భగవన్నివేదనార్థము తల్లిగచేయవలయు.

అనంతరము పెరుమాళ్లకు తల్లిగసమర్పించి తిరువారాధనాంతరము పుత్రమిత్రాదులతోడ తమతమ భర్తలను భుజింపింపవలయును. పిదప కరచరణప్రట్టాశనముచేసికొని తమతమ భర్తలయొక్క ఉచ్చిష్టాన్నమును యథావిధిగా భుజించి, నోరుపుక్కిరించి తిరుగాకరచరణ ప్రట్టాశనముచేసి రెండవ మనములు చేయవలయును.

తదనంతరము చందన పుష్ప అంజనాదులనుధరించి శిరోజములనునలంకరించి, ఆభరణ భూషితలై తాంబూల చర్వణముచేయవలయు.

సూర్యాస్తమయములందు గృహసన్నిధిని, తిరుమడప్పళిలోను, నడవ లోను, తక్కినస్థలములయందును, శయ్యాగృహమునందును క్రమక్రమముగా

ర్థమేకపాత్రేతు ట్టాశనార్థమధై కతః | పూజార్థ మధపానార్థంశౌచార్థంచత్వధై కతః || ౧౬ || ఏవంవిన్యస్యపాత్రాణిజలపూర్ణానివై సతీ | శోధయిత్వాతండులా దీక్ష శాకాదీనపిచక్రమాత్ || ౧౭ || పాచయే ద్వేవదేవస్యనై వేద్యార్థంసువా సిని | ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితనుశ్చక్రాంకితనుస్తథా || ౧౮ || మంత్రతత్త్వానుసంధానసమీతాపాచయేద్ధవిః | ధ్యాయంతీదేవదేవస్యమనసాపాదపంకజం || ౧౯ || మానవ్రతం సమాప్తాయపాకంకుర్యాచ్చుచివ్రతా | ఏవంహవిఃపాచయి త్వాదేవాయవినివేద్యద || ౨౦ || భోజయిత్వాతుభక్తారం పుత్రమిత్రాదిసంయుతం | స్వయంభుంజీతనియతా భర్తరుచ్చిష్టపూర్వకం || ౨౧ || తతఃప్రట్టా శ్యపాచౌచపాణీచాచమ్యవాగ్యతః | తతస్సాన్వంగమలంకృత్యతాంబూలంభక్షయేత్తతః || ౨౨ || చందనంకుంకుమం పుష్పంనేత్రయోరంజనంతథా | కంఠంకంకబరీఖడ్గం కటకాదివిఘాషితం || ౨౩ || ఏతత్సువాసినినిత్యం ధారయేద్విధవా నతు | దీపంప్రజ్యాల్యసాయాహ్నినిక్షిపే ద్వేవతాగృహే || ౨౪ || మహాసేవగే మాత్యంగ్యహేశయ్యగృహేసతీ | పూర్వవత్పాచయేదన్నం దేవతార్థంను

తిరువిశేషకులుంచి, యథావిధిగా తళిగచేసి పెరుమాళ్లకు తళిగ సమర్పించి, భర్తను భుజింపజేసి, తానును భుజించి తమతమ భర్తలపాదసమీపమున అన్యచింతలేక భగవద్ధ్యానముతో శయినింపవలయును. ఇట్లు క్రమముచొప్పున నడచుకొను స్త్రీలు దేవతలచేతనున్న పూజింపబడుదురు. తమతమ భర్తలనేతమ పాలిటిదైవములుగా భావించి తదధీనమగు సర్వవృత్తులుకలిగియుండవలయు. ఈ విషయమై నంబిళ్ల గారికి వారి దేవులకు జరిగినవృత్తాంతమును స్మరింపవలయును భర్తమనస్సు నొప్పించువారికంటె అధమురాండ్రు ప్రపంచమునలేరు. భర్తశిశ్రూషాపరయగు స్త్రీభర్తచెందు నుత్తమలోకమును ననాయాసముగా జెందునని వేదవ్యాసమహర్షి ఋషుల గొప్పియందుపన్యసించెను.

— వితంతువులవిషయము. —

వితంతువులగు స్త్రీలు ఆభరణములను, చాయ చీరలను ధరించతగదు. చందనకుసుమ తాంబూలములస్వీకరింపరాదు. రాత్రిభోజనము చేయరాదు. మధ్యాహ్నము పదునైదు గడియలకుముందు భుజింపరాదు. శిరోజములనలంకరింపరాదు, పురుషులతోపలుమారు అనుచితభాషణములను చేయుటయు వారలయెదుట నిలుచుటయు వర్జింపవలయు.

— బహిష్కల విషయము. —

స్త్రీలుబహిష్కలైయుండు మూడుదినములు ఆచమనమును రాత్రిభోజనమునువర్జించవలయు. చందనకుసుమ తాంబూలాద్యలంకారములుచేయందగదు. నాలవదినముప్రాతః కాలమునముప్పది రెండుమారులు మృత్తికలచేత శౌచము చేసికొని, ఉదయమున పండ్రెండు ఘడియలకు పిమ్మటనదులయందైనను తటాకముల యందైనను స్నానముచేసి ముప్పదిరెండు యావర్తలు స్నానముచేసి ఆరవేసిన వస్త్రమైనను కట్టుకొని రెండాచమనములుచేసి, శుద్ధస్నానముచేసి తిరు

ధావిధి || ౧౫ || పాచయిత్వాతు దేవాయవినివేద్యయధావిధి! భర్తారంభో జయిత్వానన్వయభుంజీతవాగ్యతా || ౧౬ || భర్తుఃపాదసమీపేతుశయితావిజితేంద్రియా! సార్ధీనామేవనారీణాం ఏవంకృత్యముదాహృతం || ౧౭ || ఆవరంతి స్త్రియోప్యేవం పూజ్యంతే దివివైవత్తైః! మరణానంతరంభర్తుస్తాంబూలాదివిసర్జయేత్ | నిత్యమభ్యర్చయే దేవంబాసుదేవంసనాతేనమ్ || ౧౮ ||

గా రెండావమనములు చేయవలయు. బావులలో స్నానము చేయుటచే శుద్ధికలు గనేరదు. ఈరీతిగ స్నానము చేసితోడనే పతిదర్శనము చేయవలయు అట్లునుకూలిం పనియడలపతిని స్మరించి సూర్యదర్శనము చేయవలయు. ఈకాలములయందు పరపురుష దర్శనము చేయుటచే వ్యభిచారిదోషము సిద్ధించును, నాలవదినమున చేసినపాకమును స్మరించినపాత్రులును సొంతమునకుతప్ప ఇతరులకన్వర్తములు బహిష్కలుగానుండి యింటిలోయితరులతో గలసికొనియుండువారు రౌరవాది నరకములజెందుదురు. విదవదినము ఉదయానంతరము శిరస్సానము చేసిపిదప గృహకార్యముల యందన్వయింప వలయు.

అగ్నియమణవాళ జీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించిన

గృహిణీధర్మములకు తాత్పర్యము.

గృహిణీలు మొదలగు వారందరు కృష్ణబాల క్రీడాదిచరితములుగానము చేయుచు, జాగరూకులై గృహకృత్యకైంకర్యముల యధదన్వయించవలయు— తమతమపశువుత్రాది సకలమునకును, శంఖచక్రాది లాంచనములధరించి, వైష్ణవనామము లుంచవలయు— సువర్ణముతో శ్రీహరిపంచాయధ గణములను చేయించి సూతికాగృహమునందే తమతమ బాలులకు కంఠమునం దునవలయు— వృద్ధులకు, బాలులకు, స్త్రీలకు, పూర్వాష్టమమునందే భోజనముసేయించవలయు— ఘృతపాత్రముతప్ప జలక్షీరాన్న సేవనమైన పాత్రములు పగటికాలమునందే గాలియెండలలోనుంచి తాపింపచేసి, గృహములయందు

అగ్నియమణవాళ జీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించినది.

గృహిణీధర్మాః.

గృహిణీప్రముఖా స్సర్వాః గాయంత్యః పురుషోత్తమం । బాలక్రీడాది చరితైఃకర్తవ్యకర్మరతం ద్రితాః॥ పశువుత్రాదికం సర్వంగృహాపకరణానిచ । అంకయే చ్ఛంఖచక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్చ వైష్ణవం ॥ కారయిత్వాసువర్ణేన పంచాయధగణం హరేః । కంఠదేశేతు బాలానాం బుద్ధీయాత్ సూతికాగృహే॥ వృద్ధబాలాంగనాదీనాం పూర్వాష్టభోజనం భవేత్ ॥ ఘృతస్థాలీంవి నా సర్వం జలక్షీరాన్నసేవితం । కర్తవ్యం దివసే భాండం మారుతాత పతాపితం॥

పూర్వదివసమున, ననుపయుక్తమగు పాత్రములలో మఱునటిదివసమున పచనాదులు చేయదగు — రోలు రోకలిమొదలగు సర్వగృహపాకరణములను, జగన్నాథునియాగోపకరణాదులను జలము చే ప్రక్షాళనము చేసి, శుద్ధమగు పాత్రలలో మూడువిధములగు జలములనింపి వాని పరిశుద్ధమైన నిరుపద్రుక్తమైన చల్లనగు ప్రదేశమున మూసియుంచవలయు — కాకములు పశువులు మొదలగు ధూత సంప్రాప్తముగా కుండునట్లుండెను ప్రదేశమున, పైనమూయబడి, దిగువ అలకబడిన శుద్ధమగు స్థలములందు పరిశుద్ధమైన చేటలు మొదలగు ఉపకరణములచేకులాంగనలు తమశరీరమునంటక చెమటబాడమెనేని జీర్ణవస్త్రముచేతుడిచి కొనక, కడిగికొని మానముగానుండి వట్లుపప్పుదునులు మొదలగు వానినిదంచెటిగి శోధించవలయు — మట్టుకడిగినముత్యమువలె చియ్యము విశుద్ధపరచి పలకపైనుంచి రాళ్లు మొదలగునవి లేకుండునట్లు శోధించవలయు — సకలశాకములలో పురుగులు మొదలగునవి లేకుండునట్లు ప్రయత్నముతోచూచి ధూమియందుకొట్టితట్టి పలుమారుచక్కగా వీక్షించి నాలుగుమార్లుకడిగి శుద్ధజలము చే ప్రక్షాళనముచేయవలయు — సయ్యె తైరుపాలు మొదలగునవియు పెసలపప్పు శాల్యన్నము, ప్రశస్తమైన శాకములు, తుళసి మొదలగునవి తిరువారాధ

గృహిణ్యనుపయుక్తేషు పూర్వస్థిక్ దివసేనిశాం । పరస్థిక్ దివసే కుర్యాత్ పాత్రేషు పచనాదికం ॥ గృహపాకరణం సర్వం ముసలోలూఖలాదికం । ప్రక్షాళయేజ్జగన్నాథ యాగోపకరణానిచ ॥ కర్తవ్యంత్రివిధంవారి శుద్ధభాజనసంభృతం । ఆచ్ఛాద్యస్తావయేచ్ఛితేసిర్పాథే పరిమార్జితే ॥ కాకపశ్వాది ధూతానామప్రాప్యే సంవృతాంబరే । ఉపలిప్తేశుచౌదేశే శుద్ధైశ్చూర్పాది సాధనైః । వ్రీహి ముద్గాదికం సర్వమవహస్యః కులాంగనాః । అస్పృశంత్యో నిజం దేహమజల్పం త్యస్తధాస్త్రియః । అవహస్యశ్రమాంబూనిజీర్ణవస్త్రై ర్నిమృజ్యచ ॥ నిర్మలీకృతముక్తాభంవి శుద్ధీ కృత్య తండులం । వికీర్యఫలకాపృష్ఠేశ ర్గి-రాక్షిక్ సమాహరేత్ ॥ యత్సేన సర్వశాకానాం క్రిమికీటాది విషణం । విథాయాహస్య బహుశః పునః పునరుదీక్షయేత్ । చతుఃప్రక్షాళ్యశుద్ధాభిరద్భి శ్చక్షాళయేత్తతః ॥ గవ్యంముద్గంచ శాల్యన్నం శస్తంశాకం తుళస్యపి తండులాంఘః కణితదవ్యత్ అన్నస్సావణమేవచ । సంవిభాగాత్ పురాసర్వముప

నకు జాగ్రతపరచవలయు— బియ్యపుకడుగు, అన్నపుగంజి మొదలగునవిభగ
వదారాధనమునకుముందు యేవిషయమునకును పయోగింపతగదు— పర్యుషిత
సంసర్గములేనిది, ఎండయగ్నులచే శోషింపచేయబడినదియు, శుద్ధిచేయబడిన
దియగు, తామ్రపృష్ఠాయ పాత్రలలోపచనాదులు చేయవలయు— మృత్యా
త్రములలో నొకపక్షమునకుపైగాపచనాదులు చేయకూడదు— పప్పుదినుసులు
నెయ్యి తిలవస్తువులు నొకపక్షదివసములకుపైన సంక్రమించియుంచకూడదు—
తాంబూలము బియ్యము మాసమునకు పైననుంచుకొనకూడదు— వస్త్రము,
వెంట్రుకలు, నింద్రియములు, స్పృశించెనేని ప్రత్యక్షనముచేయవలయు— ము
కుటసీరుకన్నీరుచెమటయు తాకకూడదు వస్త్రముతోతుడవకూడదు, బైటతీసి
పారవై చికడుగుకొనవలయు— తిరువడప్పళిలో పొయ్యిమంటను అప్పుడప్పు
డుచల్లార్చిచల్లార్చిమంటచేయుటయు, అధికమంటచేయుటయు, ఆత్రముతోక్రిం
దదించిదించి పరాకుగా పాకముచేయుటయు తగనికార్యములు— వ్యంజన
ములు ప్రశస్తృశాకములేవచనముచేయవలయు, అవియెవియనగా వివిధములగు
నరటికాయలు, మామిడికాయలు, ద్వీవిధములగుపనసకాయలు అనగావేరుప
నస, వృక్షపనస, దోసకాయలు, నేలమొలక అనగా ముల్లవంకాయ, త్రివిధ
ములగు కాకరకాయలు అనగాతీగసబంధపుకాకర, అడవికాకర, భూమికా
కర, గుమ్మడికాయ, పెడ్లీగుమ్మడికాయ, రేగుపండ్లు, చిన్ననేలమొలకాయలు,

యోగం నచార్హతి॥ అపర్యుషితలిప్తేషు తాపితేష్వాత పాగ్నిభిః॥ మృణ్మయేషు
చతాప్రేషుపచేయః త్వాశితేషుచ ॥ పత్యాదూర్ధ్వం నకర్తవ్యం మృణ్మయేష
చనక్రియాం । పత్యాదూర్ధ్వం నసంగ్రాహ్యం ముద్గసారం ఘృతంతిలం । తాం
బూలం తండులంచైవ మాసాదూర్ధ్వం నసంచయేత్ ॥ వస్త్రంకేశం హృ
షీకంవాస్పృష్ట్యా ప్రత్యాశయేత్కరం । నాసాదకం నేత్రవారిస్వేదాంబూనిత
ధైవచానస్పృశేన్నచ వస్త్రేణ మార్జయేద్ధీధ యేద్బహిః । నోపశామ్యోపశా
మ్యాగ్నిం నమందం నాపిసత్త్వరం । నావతార్యావతార్యాధోనాన్యబుద్ధిః పచే
దపి ॥ వ్యంజనానిచ శస్తాని శాకాదీన్యపి పాచయేత్ । కదళీజాతయస్సర్వాః
చూతం చపనసద్వయం । ఉర్వారుకంచ బృహతీంకారవల్లీ త్రయంతథా । కరకం
ఘంతుద్రబృహతీం కూశ్మాండం తింత్రిణీంతథా । నాళికేరంచ సింహించకరో-

చింతకాయలు, నాళికేరము, ముళ్లము స్త్రీకే, దురదకందా తీయకంద, ఉడ్డులు, పెసలు, పెద్దపెసలు, నల్లపెసలు, తోటకూర, పాలకూర, అవిశికిరే, నల్ల అవిశికిరే, కామలు, చేమగడ్డలు, అల్లము, తిప్పతీగె, ఉలవలు, వంకాయలు, యివిమొదలగు ప్రశస్తములై, దుష్టములుకాని పదార్థములే విలక్షణములకంగీకారముఁబరకాయసార కాయమొదలగునవి అత్యంతముదూరముగావరిత్యజించవలయు — జలము చేద్రవించుచుండునదియును. యింగువ చేరినదియును పాకము చేయవచ్చును — అన్నము అడుగంటినది ఆసురము, అపకృష్టము రౌద్రము, చక్కగా పాకమైనది దేవార్హముగనుక చక్కగా పాకము చేయవలయు — వెంట్రుకలు పురుగులుమొదలగునవి పడినవియు దుష్టసంస్పర్శముకలిగినవియు అడుగంటినవియు అపకృష్టమైనవియు వ్యంజనములుగాని అన్నముగాని సర్వదా పరిత్యజించవలయు — సంక్రాంతిని ఆచార్యుని జన్మనక్షత్రమున తన జన్మనక్షత్రమున శ్రవణనక్షత్రమున రెండు ద్వాదశులయందు అమావాస్య పౌర్ణమి చంద్రసూర్యగ్రహణములు శ్రీజయంతి మొదలగు అవతారదివసములు మాస తిరునక్షత్రములు తనకుమహాసంతోషదీవసము మాసప్రవేశము యీదివసములయందును విశేషారాధన చేయవలయు — గృహిణి ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించితమియ పాత్రములకు తిరు

టం వత్సకం తథా । అశ్రగ్గం త్సుద్రకం దంచమహాకందం తదైవచ । మాషముద్గం మహాముద్గం అతసీంశాకినిం తథా । శకుటం శింబుకంచైవ జీవంత్యాగస్త్యపల్లవాః ॥ శృంగి బేరం కుశుద్ధంచ వ్యాఘ్రీం సింహీంతతైవచ । శస్తాన్యన్యాన్యదుష్టాని సంశ్రితం కారయేత్ బుధః । కోశాతకమలాబుంచదూరతః పరివర్జయేత్ ॥ పయోమిశ్రాణి శాకానిహింగుమిశ్రాణి సాధయేత్ ॥ ఆసురంస్యాద్విదగ్ధంతు అపక్వం రౌద్రమేవచ । దైవం సుశృతమేవాతః కర్తవ్యంనుశ్రితం హవిః ॥ కేశకీటాదిభి ర్దుష్టంవిదగ్ధంత్వ శ్రితంతువా శాకోదనాచికంసర్వం సర్వధాపరివర్జయేత్ ॥ సంక్రాంతి ర్జన్మనక్షత్రం శ్రవణ ద్వాదశీద్వయం । పర్వద్వయం సముద్దిష్టం సవిశేషక్రియావిధౌ । చంద్రసూర్యోపరాగేవప్రపాదుర్భావది నేపిచ । మాసర్థే షు మహాహస్తే విశేషారాధనం విదుః ॥ ఊర్ధ్వపుణ్డైరలంకృత్య నయేద్యాగాలయం హవిః । పాకస్థానం గృహంసర్వంవిపుజ్యాఘృత్యవారిణా । ఆచ్ఛాద్యవస్త్రమగ్నచ్చనమాచాషేత్ కుటుంబినీ ॥

మణికాప్పు సమర్పించి భగవత్సన్నదిన సమర్పించి తిరుమడప్పళి వక్తగా శోధించి ప్రోక్షించి తానువేరు శుద్ధవస్త్రమును ధరించి ఆచమనముచేసి భగవత్సన్నిధికి పోయితిరువిశక్కు- ప్రజ్వలించజేసి తానుపరిచారకులతో కూడాభర్త రాకనెదురుచూచుచుండవలయు—సంబావడ్లుమొదలగునవియు గోదుమ కొట్టలు మొదలగు ధాన్యములు హవ్యకవ్యార్థము ఆదరముతోబ్రహ్మచే సృష్టింపబడియే—అనుములు అడవిగోదుములు కారామణి ఉలవలు ఉడ్డులు పెనులు కందులు నువ్వులుశనగలు మొదలగు కాన్యపోద్భవములును; ఆవాలు జిలకర్ర మెంతులు పిప్పళ్లు శొంటి మిరియాలు ఇంగువ యివియన్నియుభోజ్యవస్తువులు—మూడుసంవత్సరములకు మించినదాన్యము వైదికకార్యములయందు ప్రశస్తములు కావు—చీరకాయ దొండకాయ సొరకాయ పొట్లకాయలో నొక దినుసు తెల్లవంకాయలు కొడిసె చాండారిసారిజకాయలు తాటికాయలు శ్రీఫలము హస్తీతుండము పుచ్చకాయ తిలపిష్టము ముల్లంగి మొదలగునవి త్యాజ్యములనిస్త్రుతులువక్తాణించెడు—ముందుభోజ్యములుగాచెప్పినవస్తువులువిష్టలోపైరైనతీగయందుకాసి నవైనను నూనుయందు తృప్తివైనను భోజనార్హములుకానేరవు. కుంభాండ ఉపణఘామిని ఫలించిన లవణము త్యాజ్యము — ధాన్య

ప్రవిశ్యభగవద్గ్రేహందీపంప్రజ్వాల్యగేహినీ । కాంతంతీభర్తురా యానంతిష్ఠే త్వపరిచారికా । సాగ్రందే ॥ శాలివ్రహ్మదయశ్చైవగోధూమాద్యాయ వాదయః । ప్రియంగావదీనిధాన్యాని యోజ్యాన్యేతాని సర్వదా । బ్రహ్మణాపరిసృష్టాని హవ్యకవ్యార్థమాదరాత్ ॥ సిష్టావాః కుళికాశ్చైవకకుళుత్థారాజమాషకాః । మాషముగ్ధాదయశ్చైవ ఆథకాశ్చణకాదయః । తిలాద్యాస్తత్ర లంభాద్యా ఇత్యేతే కాన్యపోద్భవాః ॥ సర్వపాజీరకామం త్యాగిష్యలీ నాగరాదయః ॥ మరీచిరామతాదీనిభోజ్యాన్యేతాని సర్వదా ॥ త్రివర్ణాతీతధాన్యాని నప్రశస్తానివైదికే ॥ (కోశాతకీ చింబాలాబూపటాలికా శ్వేతపారాకకాళింగ శ్లేష్మాతకభాండ నారదఫలతాలఫలశ్రీఫల హస్తీతుండాదీని తిలపిష్టమూలకాదీన్యపిత్యాజ్యానిస్త్రుతిషుద్రష్టవ్యాని ॥ గ్రాహ్యవ్యపి అమేధ్యప్రభవవల్లీ ఫలాని త్యాజ్యానివృక్షఫలాన్యపిత్యాజ్యాని ॥ కుంభాండబోషరలవణాదీ నిత్యాజ్యాని) భృగుః ॥ ఆతాచవద్భిరపరైరపక్వాఃకళమాదయః । శస్యంతేచరుపాకేషశస్తా

ములు ఆశోచములు కలవారలు తాకినవి త్యాజ్యమువారు తాకిన నైనను అప
క్వమైనదిగా యుండెనేని నైదికక్రియలకు యోగ్యములు— జాతిదుష్టములు
క్రియాదుష్టములు, కాలదుష్టములు, సంసర్గ దుష్టములు, ఆశ్రయదుష్టములు, సు
హృత్ లేఖ్యములు, భోజ్యములు కానేరవు— తెల్ల గెడ్డలు మొదలగులగునా
దులు జాతిదుష్టములు— పతితాదుల అన్నము ఆశ్రయదుష్టములు పతితాదులు
చూచిన అన్నము క్రియాదుష్టము నూనె నెయ్యి సంబంధము లేని కాలాతీతమైన
అన్నము కాలదుష్టము.

—పర్యుషితభోజనము.—

కాలాతీతమైనను నూనె నెయ్యి సంబంధముగల అన్నము భుజింపవ
చ్చును— వీట్ల సంబంధములేక పోయినను గోదములు, యవలు, నెయ్యి, పా
లు, నైరు, మోరు, కర్కమదులు పలహారములు, పరువు, క్రసరము అనగా పులగము
పాల సంబంధముగల వస్తువులు, పాయసం, తైరుతో కలపిన మావు, అటుకులు,
వారుగులు మొదలగునవి పరిగ్రహించవచ్చును— కంచుయందుంచిన నాళికేర
ము, తామ్రపాత్రమునందుంచిన తేనెయు పాలు మొదలగు గవ్యములు ఉన్న
శ్చతదలాభతః || (కళమాసీవారభేదాః తదలాభతః అపక్వాశ్చ శస్యంతే మహా
హవిరోగ్యాః) || మాధవియ్యే || జాతిదుష్టం క్రియాదుష్టం కాలాంతరవిగ్ని
తం | సంసర్గాశ్రయదుష్టంచ సుహృద్దోష్యం పరిత్యజేత్ || లశునాదికమన్నయత్
తత్ శ్లేయం జాతిగ్నితం | అభోజ్యంత్యద్విజాదీనామన్నమాశ్రయగ్నితం |
నభక్షయేత్ క్రియాదుష్టయద్దృష్టం పతితైః స్పృశక్ | కాలదుష్టం తత్ శ్లేయం
అస్మృతంచ రసంస్థితం || అస్మృతం ఆస్నేహం కం.)

—పర్యుషితాన్న భోజనం—

అత్ర యాజ్ఞవల్క్యః || అన్నం పర్యుషితం భోజ్యం స్నేహం క్తం చిరసం
స్థితం | అస్నేహం అపి గోధూమాయ వగోరసవిక్రియాః || యమోపి || శాకం
మాంసమపూపా శ్చ సూపం క్రసరమేవచ | యవాగూః పాయసంచైవ యచ్చా
న్యత్ స్నేహసంస్థితం | సర్వం పర్యుషితం భోజ్యం స్నేహం క్తం చిరసంస్థితం | అపూ
పాశ్చ కరంభాశ్చ ధానావటకసక్తవః || ఆశ్రయదుష్టమాహ | నాళికేరం కాంస్య
పాత్రే తామ్రపాత్రే స్థితం మధు | గవ్యంచ తామ్రపాత్రస్థం మద్యశుభ్రం తుతం
వి నా | తామ్రపాత్రయవంగవ్యం క్షీరంచలవణాన్వితం | ఘృతం లవణసంయు

అందుచేతను ఉప్పుచేరినప్పుడు మధ్యకుల్యమగుటచే పరిత్యజించ వలయును. యేయన్నమైనది భోజ్యమో అభోజ్యమోయని సంశయమునకు విషయముగ నో యదియే సుహృద్ లేఖ్యమని చెప్పబడునుగాన నదియును త్యజించవలయును—భానువారమున దివారాత్రులందును సప్తమినాటి పగటియందును ఉసిరికాయ భక్షించ తగదు అట్లుభక్షించేనేని అలక్ష్మీవాసమైయుండును— చేదువస్తువులు అల్లం, తైరు, గంజి, నువ్వులు సంబంధమగు శాకములు కీరె యివి రాత్రికాలములందు భక్షించువారికి పుష్పిణి స్త్రీసంభోగము చేసిన వారివలె గూపహానియు వాక్కు-హానియు అలక్ష్మీవాసము కలుగును— గొవు తెల్ల మేక యెనుము యివి తప్పక కిరీ-న యేజాతియొక్క క్షీరములు మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యము శేంబిలియాడు అను మేకజాతి క్షీరము మొదలగునవి త్యాజ్యము— పశువు మొదలగునవి ప్రపవించిన దశరాత్రులకు లోబడ్డవియు వృషభమువలన తరమ బడినవియు దూడలు లేనవియు అమితదూడలు వేసినవియు తనకు తానెసవించినవియు లకునాదులు గంజా మొదలగు మత్తుగల వస్తువులు మలము మొదలగునవి భక్షించినవియు యజమానుని అనుజ్ఞ లేనివియు వికారమైన రూపముగలవియు రుద్రాది చిహ్నములు తన్నాచుములు గలవియు యిట్టిపశ్వాదుల క్షీరము మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యములు— త్పత్రియ వైశ్య శూద్రులలో

క్తంసురాకల్పంవివర్ణయేత్ || విచికిత్సాతుహృదయే అన్నేయస్త్రిప్రజాయతే | సుహృలేఖ్యంతుతత్ జ్ఞేయం || దివారాత్రంభానువారేన ప్రమ్యాంచతథా దివా | ధాత్రీఘ్నంసరస్సావ్యం అలక్ష్మీకోభవేద్ధృవం || తిక్తాగ్నికదధిశ్రాణాతిల శాకానిశ్యదత్ || త్యజతేరూపవాక్ శ్రీభిఃపుష్పిణీసురతాద్యథా || క్షీరవిషయే విష్ణుః || గోజామహిషీవృతిరిక్త సర్వాసాంక్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్ణయేత్ | అజాగ్రహణాత్ అవికంత్యాజ్యం అవికమేళకంగోజామహిషుచ అనిర్విశాహాసంధిసి వివత్సాయమ సూన్యందినిలకునగృంజనవలాండుభక్షా అమేధ్యభక్షాను జ్ఞారహితావికృతారుద్రాదివృషదేనితదాయుధాద్యంకితా తస్యాః క్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్ణయేత్ | అనిదశశాసం అనతిక్రాంతదశాహాసంధిసియా వృషేణ సంధీయతేయావేలామతిక్రమ్య దుహ్యా తేయాచవత్సాంత రేణసంధీయతేయా చవివత్సామృతవత్సాయమసూయమశ్విప్రసవిశ్రీస్యందినీప్రవత్ క్షీరా || బ్రాహ్మ

యెవరుగాని కపిలాక్షీరపానముచేశిరేని మహాపాతకము కలుగును యివిచా
హ్నబలకుమాత్రము గ్రాహ్యము.

—సూతికచండాలాద్యదిష్టిత గృహశుద్ధి:—

సూతికాగృహము మృతిపొందిన స్థానము దహనభూమి చండాళవాసస్థల
ము విశ్వసంబంధమైన స్థలము అశుద్ధప్రదేశముయివి యంతయు అగ్నిచేదహిం
పచేయుటచేతను అచ్చట మట్టిని త్రొవ్వి బైటవేసి వేరుమట్టిని వేయుటచేతను
గోమయముచేనలుకుటచేతను, పశువులనాస్థమునందు సంవరింపచేయుటచే
తను యీయందువిధములుచేతనాభూమిపరిశుద్ధియగును — విష్ణుచే అశు
ద్ధమైనస్థలమునను పైనచెప్పిన అయిదువిధములలో కొంతమట్టుకే చేయుటచే
శుద్ధియగును— ప్రాతః కాలమునందు గోమయజలముచే గృహమంతయు చి
లకరించి మార్జనముచేసి సాయంకాలమున తిరువెళకుటజ్వలింప చేయుటచేత
ను, ధభఃజలముచే ప్రోక్షించుటచేతను నాగృహము శుద్ధియగును యిది హరిత
ఋషిచేజెప్పబడియె — ఏగృహమునందు చండాళులు పతితులు వాసముచే
తురో యాగృహమునందలి మృత్యుత్రములను పరిత్యజించి, పశువులను మూ
డురోజులుకట్టియుంచుటచే నాస్థలము శుద్ధియగును — నొకమాసమునకుపైన

అవ్యతిరిక్తానాంకపిలాక్షీరపాననిషేధమాహ ॥వ్యాసః॥ త్సత్రియశ్చాపివృత్త
స్థోవైశ్యశ్శూద్రోధవాపునః । యఃపిబేత్ కపిలాక్షీరంనతతోన్యోస్తపాపకృత్ .

—సూతికాచండాలాధిష్టితగృహశుద్ధి:—

ద్రవ్యశుద్ధిః ॥ మహాదేవలః ॥ యత్రప్రసూయతేనారీమ్రయతేదహ్యతే
ధవా । చండాలాధ్యాసితంయత్రయత్రవిస్తాదిసంగతిః । ఏవంకశ్చలసంయుక్తా
భూరమేధ్యాప్రక్షీర్తితా । దహనాత్ ఖననాన్తైవ ఉపలేపసధావనాత్ ।
పక్ష్యవర్షాత్ భూమేస్తుశాచంపంచవిధంస్తృతం ॥ ఏతైర్వ్యస్తైస్సమస్తైర్వా
అమేధ్యాదుష్టామలినాచభూశుద్ధతి ॥ గృహశుద్ధిః ప్రాతఃప్రాతర్దినంగేహం
సించేత్ గోమయవారిభిః । మార్జయేచ్చతథాసాయందీపైరు జ్వాలయేద్భృ
హం । సేవనంకుశవారిణా ॥ సర్వమభ్యుక్షయేద్వేత్తతతశ్శుద్ధ్యత్యసంశయః ॥
ఇతిసూరీతః ॥ గృహేచండాలాది ప్రవేశే ఏకద్విత్వాద్రిమా సభేదేనశుద్ధిమా
సా । చండాలః పతితోవాపియస్త్రిగేహేసమావసేత్ । త్యక్తావృత్తియ
భాగ్దాదీకైభిస్సంక్రమయేత్ త్యగ్రిహం । మాసామూర్ధ్వందశాహంతుద్విమా

జాసముచేసియుండి రేనినాస్థళమున దశరాత్రులును, రెండుమాసములు వసించి యుండి రేని నొకపక్షము, ఆరుమాసములయ్యేనేని, నొకమాసము, యీతరు ననాస్థళములందు పశువులను కట్టి యుంచుటచేత శుద్ధియగును— ఆరుమాసములకుపైగా వసించియుండి రేని యాగృహము అగ్నిచేదహింపచేసి, దున్నుట చేత శుద్ధియగును— అట్టిగృహమునందే అట్టివారితో కలిసి వసించినవారలు, ఆస్థళమువిడచి బైటపోయి సంస్కరమునకు చెప్పియుండెడు ప్రాయశ్చిత్తాదులు చేసికొనుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

—పాత్రశుద్ధి—

నూనె నెయ్యి పాలు తైరు మొదలగు రసవస్తువులకు అశుద్ధికలిగినేని ఆవస్తువులలో కొంతబైటచిలకరించుటచేతను అగ్నియందు వెచ్చచేయుటచేతను శుద్ధియగును—స్వర్ణము, రజతము, శంఖము, దారువులచేచేయబడినవియు శాకములు, త్రావు, కందమూలములు, ఫలములు, వస్త్రములు, బెత్తముచే చేయబడినవియు కృష్ణాజనము మొదలగు చర్మములు, యాగపాత్రములు, గజదంతము, గజాస్తిచే చేయబడినవియు మృగములయొక్కకొమ్ముచే చేయబడినవియు రత్నపాత్రములు, యాడపకరణములను జలముచే శోధించుటయే

సాత్పక్షమేవచ | పాణ్డ్రాసంతుతథామాసగవాం బృందంనివేశయేత్ | ఊర్ధ్వం తుదహనంప్రోక్షంలాంగలేనచఖాదనమితి || తద్గృహవాసినామపికోధనమాహసవచ || తత్ గృహంతు పరిత్యజ్యదధ్వాచాస్యత్రసంస్థితాః | సంస్థోక్తప్రకారేణప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ ||

—పాత్రశుద్ధిః—

రసశుద్ధిమాహ || పరాశరః || స్నేహేనావాగోరసోవాపితత్రశుద్ధిః కథంభవేత్ | అల్పంపరిత్యజేత్తత్రస్నేహస్యపచనేనతు | అనలజ్వాలయాశుద్ధిః గోరసస్యవిధీయతే | స్నేహస్తైలాదిఃగోరసః | క్షీరాదిః || పాత్రశుద్ధిమాహ || యాజ్ఞవల్క్యః || సౌవర్ణరజతాబ్జానాంచారుపాత్రగృహశ్చనాం | శాకరజ్జుమూలఫలవాసౌవిదళచర్మణాంపాత్రాణాంచమసానాంచవారిణాశుద్ధిరిష్యతే | దంతమస్తి తథాశృంగంరౌప్యంసౌవర్ణభాజనం | మణిపాత్రాణిచంఖాశ్చేణ్యే తత్ ప్రక్షాలయేజ్జలైః | పాపాణేతుప్రసక్తుత్ శుద్ధిరేషాముదాహృతా || అస్థి

శుద్ధి — రాతినిమరియొక రాతిచే రాచుటచేశుద్ధి- ఉచ్ఛిష్టలేపనము లేని వస్తువులకు జలముచే శోధించుటచేతనేశుద్ధి— ఉచ్ఛిష్టలేపముగలవస్తువులకు అట్టి లేపము, అట్టిగంధము పోవునట్లు మృత్తు, జలము వీట్లచే శోధించుటచే పరిశుద్ధమగును—మృత్తు, జలమువీట్లచేపోనటువంటి లేపాదులకుశుద్ధియట్లనగా, ధారుపాత్రము, శృంగపాత్రము వీట్లను తరిమనపెట్టుటచేతను, నాళికేరముయొక్క చిప్ప మొదలగు పాత్రములు పశువులోక వెంట్రుకలుచే తుడుచుటచేతను శుద్ధియగును.

—తామ్రాదులశుద్ధి—

తామ్రా పిత్తలి, యినుము, సీసము, కంచు, వీట్లకు. బూడిదె చింత పండు జలము వీట్లచే యధోచితముగా తోమి శోధించుటచే శుద్ధియగును— అల్పదోషమునకు నొకమారు శుద్ధిచెయుటచేతనేశుద్ధియగును—పశువువాసన చూచినదియు, శూద్రుని ఉచ్ఛిష్టమైనదియు, శునకము, కాకము, వీట్లచెదూషితమగు కంచుపాత్రములుపదియావర్తలు బూడిదెచేర్చుజలముచేశోధించుటచేతనే శుద్ధియగును—మల మూత్రములు, శవము, రక్తము వీట్లసంబంధమగు తామ్రాది పాత్రములు కరిగి పోయుటచేతను తరిమిణి పెట్టుటచేతనుఅగ్ని యందు కాచుటచేతను యరువదియొక్కమారు భస్మ జలముచేశుద్ధి చేయుట

శబ్దైసగజాస్థ్యాది నిర్మితకరండాది । జలైఃత్రాశననిగ్లేపవిషయం ॥ అతపవ ॥ మనుః ॥ యావన్నాపైభ్యమేధ్యాక్తే గంధోలేపశ్చతత్కృతః । తావన్నృద్వారిదేయంస్యాత్ సర్వాసుద్రవ్యశుద్ధిః ॥ యదాతుమృదాదిభిరపిలేపానపగమః తదాశుశ్శ్యంతరందర్శయతి ॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ తక్షణాద్దారుశ్చంగానాంగోవాలైఃఫలసంభవం । నాళికేరాదిపాత్రం ॥

— తామ్రాదిశుద్ధిః. —

అధికాంస్యాదిశుద్ధిః॥ తామ్రాయసాగంతరైక్యానాం త్రపుణాసీసకాం స్యయోశౌచంయథాన్యంవక్తవ్యంతాంరాష్ట్రాదకవారిభిఃత్రారంభస్తత్తదంకాంస్యాదేఃభస్మాదినాసకృచ్ఛుద్ధ్యభిధానముచ్చిష్టాద్యలోపహతవిషయం॥ బహుపహతే॥గవాఘ్రాతానికాంస్యానిశూద్రోచ్చిష్టానియానిచ । శుద్ధ్యంతిదశభిక్షాదైశ్వకాకోపమాతానిచ॥విష్ణుః॥విష్ణుత్రలేపశ్శవర క్తలిప్త । మావగ్దనోగ్లభ

చేతను వరిశుద్ధముగను—కంచుపాత్రముచేపాదప్రక్షాళనముగాని పుట్టిలింత
డముగాని వేరుంతగదు అట్లు చేశేనేని నాపాత్రమును ఆరుమాసములు
ఘాపతనము చేయుటచేతను తిరుగావార్పడముపొనుటచేతనుశుద్ధియగును —
యినుము సీసము వీట్లుచే చేయబడినగొప్ప పాత్రములకు నతికదోషముకలిగె
నేని యినపపాత్రములను మరియొక యినుముచేనైనను రాతిచేనైననురుద్దు
టచేతను, సీసపాత్రములు కర్ణిపోయుటచేతను శుద్ధియగును.

—వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధి—

పరాశరమహర్షి చే చెప్పబడినవి— వెదురుచే చేయబడిన విననకర్రలు
బుట్టలుమొదలగునవియు అరణ్యవాసులగు ఋషులు ధరించెడు నారపంచలు,
తెల్ల పట్టువస్త్రములు, కంబళిచేచేయబడినకాలవలు మొదలగునవియు, భుజప
త్రముమొదలగు వాట్లకు అల్పఉచ్ఛిష్టదోషము కలిగినేనిప్రాక్షణచేమాత్రముచే
శుద్ధియగును—పైనచెప్ప బడినవస్తువులు అపరిశుద్ధవస్తుదోషముకలిగినట్లుదృఢ
మయ్యేనేని వాట్లను తవుడు ఉమక త్రారముఅనగా చవుడుజలము వీట్లుచే తడిపి

నతాపనైర్వాత్రిస్సప్తకృత్వోపరిమాన్వనైర్వాభస్మాంబునాశుద్ధ్యతితైజసాని |
ఆవర్తనంపునఃకరణం || గండూషంపాదశౌచంచ నకుర్యాత్కాంస్యభాజనే |
షాత్తాసంఘ వినిక్షిప్య | పునరాకారమావిశేదతి || ఆయసాదీనాం కటాహాదీ
నాం | సీసస్యచాత్యంతోప హతౌశుద్ధి మాహపరాశరః || ఘర్ష సాధనేనాయ
సానాంఘర్షణేనకోధనం సీసస్యత్వక్ష్వాప్రవిలాపనం అయస్సంఘర్షణ మత్కృతం
ఘర్ష స్యాప్యప్రపలక్షణం | తథాయసానాంతోయేనాత్కృతంఘర్షణేనచేతి ||

— వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః —

అథవస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః || పరాశరః || వేణువలల చీరాణాంక్షౌ
మకార్పాసవాససాం | ఉర్జ నేత్రపటానాంచప్రోక్షణాచ్చుద్ధి రిష్యతే ఇతి (వేణు
శబ్దేనవ్యజనాదీనిత్వకార్యాణి గృహ్యంతేవలల-శబ్దేనచీరాణ్యరణ్య వాసిసాం
ప్రసిద్ధాని | త్వామందుకూలంకార్పాసంఽస్త్రాణి ఉర్జఃకంబళః నేత్రపటాః
అరణ్యవాసిసామేవప్రసిద్ధాఃపూర్ణ త్వగాదయః ఏతేషాముచ్చిష్టాద్యల్పపహ
తౌప్రోక్షణాచ్చుద్ధిః ||) తా న్యేవామేధ్యయుక్తాంతాశయేచ్ఛేదనై స్సవ్తైః ధా
న్యకత్తై రస్తుషబ్దై రనైఃతౌరానుగై రపితి || (కౌసుంభాదీనాంచండాలాదిస్పర్శే

ఆరవేయగా శుద్ధియగును—కౌసుంభము అనగా కుసుంబాచాయవస్త్రములుకుం
కుమవర్ణము అనగా లాక్షారసముచే చేయబడిన యెర్రటివస్త్రపుల పీట్లకుచండాళ
స్పర్శముకలిగినేని ప్రోక్షణముచే శుద్ధియగును పీట్లను తడవవలసినది లేదు—దూది
తలగడపుష్పముశాలువచాయవస్త్రములు మొదలగువాట్లకు అశుద్ధి కలిగినేనివాట్ల
నుకొంతదడవు సూర్యరశ్మి తగులునట్లు యెండపెట్టి హస్తములతో వక్క-గాతుడి
చిజలముచే ప్రోక్షించుటచే శుద్ధియగును—ద్రోణము అనగా అర్థజేటకొలతకున
ధికమగు ధాన్యమునకును పదికిపైనుండు సూతనవస్త్రములకును చండాలులు పాతకు
లు ప్రసవించిన స్త్రీలు బహిష్టులగు స్త్రీలు ప్రేతము వీరల స్పర్శముకలిగినేని ప్రో
క్షణమాత్రముచే శుద్ధియగును—ద్రోణమును కొలతకంటె తక్కువ కొలతగల
ధాన్యమునకును కొద్దివస్త్రములకును అట్టిదోషముకలిగినేని జలముచే తడిపి ఆ
రవేయటచే శుద్ధియగును యని మనువచనము.

అగాధమగు తటాకములు నదులు నడచావులు గుంటలు కస్తలము
తో కూడినదైన యడల ఆకస్తలమైన తీర్థప్రదేశమును వర్జించవలయు.

నడచావి చావి గుంట పీట్లకు దోషము సంభవించినేని సూరుగుటముల
తీర్థముయెత్తి పారవైచి పిదప అందున పంచగవ్యము చేర్చుటచే శుద్ధియగును.

పిసితౌళనం । కింతు ప్రోక్షణమేవ) । కౌసుంభంకుంకుమంర క్తంతథా లాక్షార
సేనవా । ప్రోక్షణేనై వశు ధ్యేతచండాలస్పర్శనేనదా ॥ దేవలః ॥ ధూ లికాముప
ధానంచ పుష్పరక్తాంబరాణిచ । శోషయిత్వా తపేకించిత్ కరైరున్మార్జయేన్మ
హః । పశ్చాత్తువారిణా ప్రోక్ష్యవినియుంజీతకర్తృణి ॥ రాశీకృతానాంబహూ
నాంధాన్యవాససాం చండాలపతితేశసూతికోదక్యాశ వాదిస్స ర్భేప్రోక్షణేనైవ
శుద్ధిమాహ ॥ మనుః ॥ అద్భిస్తుప్రోక్షణంశౌచంబహూనాంధాన్యవాససాం ।
ప్రక్షాళనేనత్వల్పానాం అద్భిరేవంవిధీయతే శ్చతి ॥ అత్రైవమాఖ్యానివ్యా
ఖ్యాకృతా ॥ ధాన్యానాం ద్రోణాధికత్వంబహుత్వం అనేకైర్ధార్యమితికేచిత్ ।
వాససాంబహుత్వంధాధికత్వమితి—నద్యాశ్శుద్ధిః ॥ దేవలః ॥ అక్షోధ్యానితటా
కానినదీవాపీనరాంసిచ । కత్తనేనచయక్తాని తీర్థతః పరివర్జయేత్ ॥ వాపీకూపత
టాకేషుదూషితేషువిశోధనం । ఘటానాంతముద్భృత్యపంచగవ్యంక్షిపేత్తతః ॥

బావులకు పాదరక్షస్పర్శము కలిగినను, మలమూత్రములచేత యశుద్ధి కలిగినను, బహిష్ఠుల మయిలనందు కలిగినను సూర్యులుముల తీర్థమునెత్తి చల్లివేయుటచే శుద్ధియగును. పెద్దపులి యేనుగ తాంబేలు ఉడుము మొదలగు మృగములు నూతియందు పడిమృత్యుచెందినను, చండాళ స్పర్శమైనను నిశ్శేషముగా జలమును చల్లివేసి, అగ్నిజ్వాలచే బావికట్టడమంతయు శోషింపచేసి అందు పంచగవ్య ప్రక్షాళనముచేసిన పిదప నందు క్రొత్తతీర్థము స్రవింపచేయుటచే శుద్ధియగును. అట్టినూతియందు మనుష్యులుపడి మృతులై రేని, పైన చెప్పినమేరకు చేయుటచే శుద్ధియగును. శుద్ధిగల పాత్రములచే నెత్తి యూంచిన తీర్థమునాటికే శుద్ధము, అవి నొకరాత్రి అయ్యెనేని నదిపర్యుషిత దోషముచే త్యాజ్యము.

పతితుని ప్రసవించినస్త్రీని ప్రేతమును, వీరల స్పర్శించిన వాడు, అట్టి వాని స్పృశించినవాడు, స్పృశించినవాని తాకినవాడు యీముగ్గురు బుద్ధిపూర్వకముగా వొకరినొకరు స్పృశించినయడల సచేలన్నానముచేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు. అబుద్ధిపూర్వముగా తాకిరేని, మొదటి రెండవవాడు మాత్రము సచేలన్నానము చేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

ఉపాసత్ స్పర్శవిఘ్నాత్ర స్త్రీరజోమల ఏవచ । పతితేదూషితే కూపే కుంభానాం శతముద్ధరేత్ ॥ మృతపంచ సఖేకూపే అంత్యజో సహతేతదా । అప సుముద్ధరేన్నరాః శేషాశ్చస్త్రీణా శోధయేత్ । వస్త్రిప్రజ్వాలనం కృత్వా కూపే తప్తేష్ట కాచితే । పంచగవ్యం న్యసేత్తత్ర నవతోయ సముద్భవః ॥ ఇతి మనుష్యశవహ రణేష్వేవ మేవశుద్ధిః ॥ ఉద్భృతాశ్చాపి శుద్ధ్యంతి శుద్ధైః పాత్రైస్స ముద్భృతాః । ఏకదాత్రోషితా ఆపః త్యాజ్యాశ్శుద్ధా అపిస్త్రితాః ॥

పతితం నూతికాంతథా । శవంతత్ స్పృష్టినంచైవ స్పృష్ట్యాన్నానేన శుద్ధ్యతి ॥ అనేన పతితాది స్పృష్టిమారభ్య త్రితీయాన్యాపి సచేలన్నానమితి సిద్ధం ॥ చంద్రికాయాం ॥ అబుద్ధిపూర్వ సంస్పర్శేద్వ యోన్నానం విధీయతే । త్రయాణాం బుద్ధిపూర్వేతు తత్ సచేలం భవేదితి ॥

నిత్యనైమిత్తిక రూపమగు భగవదాజ్ఞా కైంకర్యములు.

ఏకాదశివ్రతం.

విష్ణుస్మృతౌ॥ ఏకాదశ్యాంన భుంజీత కదాచిదపిమానవః । యదిభుంజీత మోహేన సరకేషుని మజ్జతి ॥

తా॥ ఏకాదశియందొకవ్వుడును భుజింప గూడదు, మోహముచే భుజించు వానికి సరకాను భవము కలుగునని విష్ణుస్మృతి చెప్పచున్నది.

సనత్కుమార సంహితాయాం ॥ ఏకాదశ్యాం మునిశ్రేష్ఠ యోభంజే న్నాడ దేతసః । చరిత్రాసమ సాభుక్షేక్రిశ్నిమం శ్వాదివిల్బుమం ॥ నిస్కృతిర్న ద్యవస్యోక్తేఃసర్వ తాస్త్రేమనీ పిభిః । ఏకాదశ్యన్న కామస్య । స్మృతిః క్వాపి నోదితా ॥

తా॥ నెవడు మూఢుడయ్యెడై ఏకాదశియందు భుజించునో వాడు భుజించునెక్కొక్క కబళమును పాపమును గలగజేయును. మరియునది శునకము మొదలగు నిహీన జంతువుల విష్ణుకు సమముగను. ధర్మతాస్త్రములందు మద్యపానముజేసిన వానికి ప్రాయశ్చిత్తము విధించబడియున్నది; ఏకాదశియందు భుజించువానికి నట్టిప్రాయశ్చిత్తము విధించబడలేదు. అని సనత్కుమార సంహిత చెప్పచున్నది.

కాత్యాయనః ॥ అష్టవర్షాధి కోమర్త్యోహ్య పూర్ణాశీతివత్సరః । ఏకాదశ్యాముప వసే తృత్యయారథ యోరపి॥

తా॥ ఎనిమిది యేండ్లకుపైబడి ఎనుబది యేండ్లకు లోబడిన వయస్సుగలవారు ప్రతిమాసమున ఐచ్ఛెడు శుక్లకృష్ణ పక్షములయందలి ఏకాదశుల యందుప వసింప వలయునని కాత్యాయన స్మృతి చెప్పచున్నది.

శ్రీవిష్ణుధర్మే ॥ నబ్రహ్మహాన గోఘ్నశ్చ స్త్రేయీచ గురుతల్పగః । ఏకాదశ్యాంతు యోభుక్ష్యే పక్షయో రుభియోరపి । మాతృహాపితృ హాచైవ భ్రాతృచా గురుహాతీథా । ఏకాదశ్యాంతు యోభుక్ష్యే శక్తిమాక్షా నిరుపద్రవః । సురాపాననమం పాపం భవేత్తస్యన సంశయః॥

తా॥ ఏకాదశియందు భుజించువాడు బ్రహ్మహత్యయును గోహత్యయును స్వర్ణాపహరణమును గురుపత్నీ గమనమును జేసినవాడగును. మరియు శక్తిమంతుడై, నిరుపద్రవుడై యుండువాడే కాదశియందు భుజించెనేని, తల్లిని దండ్రుని నహూదరుని గురిని హత్యజేసిన వాడగును, అట్టివానికి సురాపాన మునకు సమముగ పాపముకలుగును. నిందుకు స్పృశ్యమును లేదని శ్రీవిష్ణు ధర్మము చెప్పచున్నది.

శ్రీమహాభారతే ॥ వరం న్యమూత్రుగమనం వరంగోమాంసభక్షణం వరంచాపిసురాపానం హరివాసర భోజనాత్ ॥

తా॥ ఏకాదశియందు స్త్రీకరింపబడు నన్నమున కన్న, న్యమూత్ర గమనమును గోమాంస భక్షణమును సురాపానమును శ్రేష్ఠము లగును. అసగా ఏకాదశియందు భుజించెడు అసము యిమూటికై నన్న నిషిద్ధమని తాత్పర్యము.

పార్వపురాణే || యాని కానిచ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికానిచ | ఆన్నహ
శ్రీత్యతిష్ఠంతి సంప్రాప్తే హరివాసరే ||

తా|| ఏకాదశి దినమున బ్రహ్మహత్య మొదలగు నమస్తదోషము లన్నమును నాశ్రయించి
యుండునని పార్వపురాణము చెప్పుచున్నది.

ఇత్యాది ప్రమాణములచే ఏకాదశియందు శుద్ధోపవాసము విధించబడి యున్నది. పితృకర్మ
ములను విడిచెడు ఉత్తమాశ్రమము నయితము యీవిధిని విడువక ననుష్ఠించుచున్నారు. (పరే
హని పరిత్యజ్యచందాశః కోటిజన్తను) అనుప్రకారము సెకడు శ్రాద్ధమునువిడిచెనేని కోటిజన్త
ము లందుచందాశుడుగా జనించునని నతిక్రూరముగా విధించబడిన శ్రాద్ధము ఏకాదశియందు
వచ్చెనేని ఏకాదశి త్రతమునే ముఖ్యముగాజేసికొని శ్రాద్ధమును ద్వాదశియందు చేయవలయు
నని విధించబడియున్నది. యిందుచే ఏకాదశి అవశ్యానుష్ఠేయ మనియు అదివిడుచునది క్రూరని
షిద్ధ మనియు బుద్ధిచుంతులు సులభముగా తెలియనగుదురు. ఏకాదశికి దశమివేద కలిగినేని
“ (ద్వాదశ్యా ముపవాసంతు త్రయోదశ్యాంతుపారణం) అనుప్రకారము ద్వాదశియందుప వసించి
త్రయోదశియందు పారణము చేయవలయును. దశమివేద యనునది (గృ) ఘడి యలకు
పైగా దశమ స్వర్గకలిగినేని వేదయని చెప్పుబడును. ద్వాదశిఘడియలు నతిస్వల్పముగా నుం
డెనేని సాధ్యద్వాదశియని చెప్పబడును. యీకాలములలో ద్వాదశి కాలములందే పారణము
చేయవలయును. ద్వాదశి యధికిముగా నుండెనేని ఆధ్యంత ఘడియలలో మొదటి పాదమును
తోసి పారణము చేయవలయును.

శ్లో|| ఆశసీతుల సీచైవ ధాత్రిఫలమథాయ్యతం | ద్వాదశ్యాం ప్రథమాహుత్యాం |
బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహణి ||

తా|| అనుప్రకారము ద్వాదశి పారణమునందు ప్రథమ కలశమున ఆవళికిరేయు, తులసీ,
నెల్లికాయ, ఉస్త్రీకాయ, యివివేరివలయు.

శ్లో|| ఉష్ణానేశయనేత్రైవ మదంగ చరివ ర్తనే, ఉపవాసం నకుర్వాణః హృదిమే
శంకు మర్చుతి ||

తా|| ఆషాఢశుద్ధ ఏకాదశియగు శయన ఏకాదశియందును, భాద్రపదశుద్ధ ఏకాదశియగు
చరివ ర్తనైకాదశియందును, కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశియగు ఉష్ణాన ఏకాదశియందును, మిక్కిలి
శ్రద్ధతో నుపవసంప వలయు. యీమాటిలో నుపవసించరేని యట్టివారు ఆభగవంతుని
హృదయ కమలమున దున్పహమైన శంకుఅనగా గాలములను స్థాపనజేసిన వారగుదురని
భగవద్ధావ్యమై యున్నది. ఏకాదశి నతమును కామ్యముగా ననుష్ఠించు వారలకు నియమ
ములు మిక్కిలి గలవు వాట్లకు రుక్మాంగద చరిత్రమునందు విస్తరించి చెప్పియుండునవి చూడవ
చ్చును. ఏకాదశియందు భుజించువారలచే చూడబడినవియు నివ్వబడినవియు అట్టివారు భుజిం
చినశేషమును నందగ్గడవ్వుములని ప్రపన్నుడు త్యజించవలయునని హారిత స్మృత్యాదులయందున
విధించబడుటచే యట్టిదివసమునందు ఆన్నమును స్వీకరించుటచే గలిగెడు క్రూర్యమును
బుద్ధిచుంతులు తెలియనగుదురు.

ఉపవాస దినములందు ఆశ్వులగువారు, తీర్థం, క్షీరం, మోరు, ఫలములు, హవిస్సు
వీట్లను స్వీకరింపవచ్చును - నావిన్ననునది పగలగొట్టిన యముడుపడిని శోధించక గంజివార్చక
వచనముచేసి లవణము మొదలగు రాజనపదార్థముల సంస్పర్శము లేక ననుష్ఠించవలయు.

జయంతిపవాసము.

(చరిత్రాణాయ సాధూనాం) ఇత్యాది ప్రమాణముల ప్రకారము ఎంబెరుమాక రామ కృష్ణాది రూపములుగా తిరువ వరతించిన దివనములందు “జయంతి” యని కొనియాడబడును ; యిట్టిదినము లందువనించి “ఉత్సవాంతేతు పారణం” అనుప్రకారము తిరువవతారోత్సవ పరిపాలనమున కసంతరము పారణ చేయవలయు.

ఏ క భు క్తం.

మాతృపితృత్రాథములు, వైత్ర ఆపాద ఆశీస పుణ్యసంక్రాంతములు, అమావాస్య మహాలయ తిథి, అతివాసరము యూదివసములందేక భుక్తము విధించబడి యున్నవి. మాతృ పితృవులు జీవంతులై యుండిరేని తర్పణము సందన్వయము లేకపోయినను అమావాస్య యందవశ్యము ఏకభుక్తముగా నుండవలయును.

గ్రహాణము.

సూర్యగ్రహణము పట్టునపుడును, చంద్రగ్రహణము విడుచునపుడును, తీగ్గనూడి తర్పణము జేసి, శుద్ధమణ్డల దర్శనమైన తోడనే శుద్ధస్నానము చేయవలయు. సూర్యగ్రహణమునకు ముందు నాలుగు ర్భూములకు లోపలను, చంద్రగ్రహణ మునకుముందు మాడు ర్భూములకు లోపలను, గ్రహాణముపట్టి యుండుకాలముందును ప్రసాన స్వీకారముచేయరాదు.

సన్యాసాశ్రమవిధి.

బాబాలశ్రుతో || తస్మాత్ బ్రాహ్మణః ప్రవ్రజంతి || యని బ్రాహ్మణుడు సన్యాసాశ్రమ మునకు తగినవాడని శ్రుతిచెప్ప బడుచున్నది.

మనుస్మృతౌ || ఆత్మస్వగ్నిక్ సమారోప్య బ్రాహ్మణః ప్రవ్రజేద్దహత్ || ఏవహో భిహితోధర్మో బ్రాహ్మణస్య చతుర్విధః ||

తా|| బ్రాహ్మణుడు త్రేతాస్మృతుల నూటిని ఆత్మారోపణముచేసి కొనుచు సన్యశించవలయు; నాలుగా శ్రమములు బ్రాహ్మణునికి విధించబడినది యని మనువచనము.

అత్రిస్తృతౌ || చత్వార ఆశ్రమాన్వైతే బ్రాహ్మణస్య ప్రక్షిర్తితాః | గార్హస్థ్యం బ్రహ్మచర్యంచవాన ప్రథం త్రియం స్తృతం | క్షత్రియస్యాపి కథితాయ ఆచారా ద్విజన్యహి | బ్రహ్మచర్యంచగార్హస్థ్యం | ఆశ్రమ ద్వితీయంచితః | గార్హస్థ్య ము దితంచైకం కూద్రస్య షరక్షిర్నితం ||

తా|| నాలుగా శ్రమములు బ్రాహ్మణునికి తగినదనియు, సన్యాసము తప్పకగ్రహణ మూ గ్రాశ్రమములు క్షత్రియునకే తగినవనియు, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములు రెండును వైశ్యునికేతగిన దనియు, కూద్యునికి గార్హస్థ్య మొకటియే విధించ బడినది యని అత్రి భగవానులు సాధించి యున్నారు.

యాజ్ఞ్యవల్క్యే స్మృతౌ || చత్వారో బ్రాహ్మణస్యోక్తా ఆశ్రమాశ్రుతి చోదితాః | క్షత్రియస్యత్రయః ప్రోక్తాః ద్వాజ్ఞోవైశ్య కూద్రయోః ||

బ్రాహ్మణునికి శ్రుతివోదితమగు నాలుగా శ్రమములును, త్పత్రియునికి వశ్యానము తప్ప మూడా శ్రమములును, వైశ్యునికి బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్యములు రెండును, కూడ్రునికి గార్హస్థ్య మొకటియు యనుష్ఠేయమని యాజ్ఞవల్క్యవల్గల సాధించియన్నాడు.

శ్రీమహా భారతే-శాంతిపర్వణి || చతురాశ్రమ ధర్మాశ్చ వేదగర్వాశ్చపాధికావ |
బ్రాహ్మణేనాను గంతవ్యం నాస్యోవిద్యాత్మై దాచస ||

తా|| నాలుగా శ్రమములు బ్రాహ్మణునికే గలదనియు, తక్కిన వారికి వారివారికి విధించబడిన యాశ్రమములు తప్పకత్కిన వాటి యందధికారము లేదనియు, శ్రీ భీష్ము సాధించి యున్నాడు. కాన నందరు వారివారి వర్ణా శ్రమోచితముగా యాశ్రమములు ద్వయింపవగు.

భగవత్సన్నిధియందు పరిత్యజించవలయు ముప్పదిరెండవచారములు.

శ్రీపరాహంపురాణే | యవైర్వాపాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్వహే | దేవైర్వ
వాద్య సేవాచా ప్రణామశ్చ తతః || ఏకహస్త ప్రణామశ్చ పురస్సాన్విత్య ప్రద
క్షిణం | ఉచ్చిష్టేనైవచాకౌచే భగవద్వం దవాదికం || పాదప్రసరణంచాగ్రే తథా
పర్యంకబంధనం | శయనంభోజనంచైవ మిథోభాషణమేవ || ఉచ్చైర్భాషావ్యధా
జల్యోర్ధ్వదనంచైవ విగ్రహః | నిగ్రహాను గ్రహణానైవ స్త్రీమసాహుత భాషణం ||
అశ్లిలకధనంచైవా ప్యథోవాయు విమోక్షణం | కంబభా వరణంచైవ సరసిందా
వరస్తుతిః | శక్తాగ్రాహో వచారశ్చా ప్యనివేదిత భక్షణం | తత్తత్కలా ద్భవా
నంచ ఫలాదీనామ వర్జణం || వినియుక్తా వశ్యేన్య ప్రతాపం వ్యంజనాదిమ్ |
పృష్ఠీకృత్యా సనంచైవ పరేషామభి వాదనం || గురౌమానం నిజస్తోత్రం దేవతా
నిందనంతథా | అపచారాస్తథా విష్టోర్ద్వైత్రిం శత్పాకీతితాః ||

తా|| వాహనమెక్కువనిగాని పాదుములు ధరించిగాని భగవత్సన్నిధికి పోవుటయు ||
౧ || ఉత్సవము జరుగుచుండునపుడు సేవించక యుండుటయు || ౨ || పెరుమాళ్లను దండము
నమర్చించ కుండుటయు || ౩ || మొకచెయ్యూనుకొని దండము నమర్చించుటయు || ౪ || పెరు
మాళ్లకేదుట అత్త ప్రదక్షిణము చేయుటయు || ౫ || ఉచ్చిష్ఠ సంసర్గమైనపుడును, ఆకౌదము
గానుండునపుడును, పెరుమాళ్లకు దండము సమర్పించుటయు || ౬ || పెరుమాళ్లకెదుట కార్లు
ముడుచుకొని మోకాళ్లకును వీపుకును ఉత్తరీయము చుట్టుకొని కూర్చుండుటయు || ౭ ||
సన్నిధియందు శయనించుటయు || ౮ || భుజించుటయు || ౯ || మొకరికొకరు రహస్యముగా
మాటలాడు కొనుటయు || ౧౦ || బిగ్గరగామాట లాడుటయు || ౧౧ || కర్మర్థపుమాటలా
డుటయు || ౧౨ || రోధనము చేయుటయు || ౧౩ || మొకరికొకరు కలగించుటయు || ౧౪ ||
మొకరిని నిగ్రహించుటయు || ౧౫ || అనుగ్రహించుటయు || ౧౬ || స్త్రీలతోభావ గర్భముగా
మాట్లాడుటయు || ౧౭ || అనుచిత భాషలాడుటయు || ౧౮ || అపాపవాయువును విడుచుట
యు || ౧౯ || కంబభి మొదలగునవి కన్పకొని యుండుటయు || ౨౦ || పరసిందచేయుటయు ||
౨౧ || సరస్తుతిచేయుటయు || ౨౨ || శక్తివంతుడై యుండి సంగ్రహముగా యవచారము
చేయుటయు || ౨౩ || పెరుమాళ్లారగించని పదార్థములు మొదలగునవి భుజించుటయు || ౨౪ ||
ఆయాకాలము లందుండగల ఫలములు మొదలగునవి పెరుమాళ్లకు సమర్పించ కుండుటయు ||
౨౫ || తనకువయోగ పడిన శేషమైన పదార్థములను పెరుమాళ్లకు సమర్పించుటయు || ౨౬ ||
పెరుమాళ్లపక్క ముడ్డిమాసి కూర్చుండుటయు || ౨౭ || పెరుమాళ్లకెదుట పరులకు దండము

శుభ్రుండుటయు ॥ ౨౯ ॥ తనయాచార్యుని శుభ్రుండుటయు ॥ ౩౦ ॥ తన్నుతాను శుభ్రు
చేసుకొనుటయు ॥ ౩౧ ॥ దైవసింద చేయుటయు ॥ ౩౨ ॥ మొదలగు నిట్టి యపచారములు
తనయడల లేకుండునట్లు జేసికొని పెరుమాళ్ల నన్నిధియందు వర్తింపవలయు.

శ్రీమణివాళ మహామునులు సాధించిన జీయర్పడియను తిరు

వారాధన క్రమము నందా యాకాలము లందనుసంధిం

చవలయు పాశురములు మొదలగునవి.

శ్రీరామాయణమునందు - శ్లో॥ కాసల్యా శుప్రభారామ పూర్వాసంభ్యా ప్రప
ర్వతే శు త్తిస్తనరకాధాల । కర్తవ్యం దైవహన్త్రికం ॥

తిరుప్పావనందు—నాయగనాయ్ నిస్తనస్త గోపనుడను । కోయిల్ కాప్పానే కొడి
త్తోస్తు, తోగణవాయిల్ కాప్పానే మణిక్కడవనాల్ తిలవాయ్ । ఆయర్ శిలుమియై
మక్కతై పత్తై । మాయన్నణి వణ్ణై నెన్నలేవాయ్ నేర్నాకాతూయోమాయ్ వన్దోస్తుయలెల్ల
ప్పాకువాక్ వాయ్బున్న మున్నమాత్తాదే యున్ననీ, నేనుని లైక్కదవు నీక్కెల్లో రెం
పావాయ్ ।

మరివలెముద్దుం జిల్ మన్నికిడవ్వుజ్జుమ్ । శీరియశిర్ది మత్తివుత్తుత్తివిల్లిత్తు । వేరిమయిర్
పోజ్జ వెప్పాడుం వేర్న్దువతి మారిసమిర్పు । ముల్లన్దొప్పటప్పట్ట ప్పొనరుసూప్పొలె నీపూ
వై ప్పూవణ్ణా వుక్కోయిల్ నిస్తజ్జనే పొన్దరు వికోప్పడయ, శీరియ శిర్దాశనత్తిరుస్తు । యాం
వన్దకారి యుమరాయ్నరుళే లోరెంపావాయ్.

అన్దిచ్చలగమళన్దాయదిపోత్తి, శెన్దబుత్తెన్నిలదై శెత్తాయ్ తిలల్పోత్తి, పొన్దచ్చ
గడ ముదైత్తాయ్ పుగళుపోత్తి । కన్దస్తుమణిలావెతినాయ్ కల్లల్ పోత్తి, మన్దుమదైయావెడు
త్తాయ్ గుణంపోత్తి । వెన్దవన్దెడుమగ్గన్నిక్ వైయిల్ వేల్ పోత్తి - ఎన్దస్తుక్ శేవగమెయేత్తి
పత్తైకోల్వాక్, ఇన్దుయాం వన్దోమిరిశ్శేలో రెంపావాయ్ ।

శిల్దంచెలు కాతేన్ద వైచ్చేయిరుక్, పోత్తామతై యదియేపోత్తుం పొరుళ్ కేళాయ్ ।
పెత్తమేయత్తుణ్ణా బుల్లలర్ ప్పిలన్దని, బుల్లత్తేవలెన్దై కొల్లొమ్మోమ్మోగా దిత్తెప్పతై కోల్
వాన్దస్తుకాన్ గోవిన్దా, ఎత్తక్కుమేత్తెల్లపిల విక్కుమున్దన్నా । దుత్తోమేయావో మునక్కే
నామాట్ చేయ్తాం కుత్తనక్కొమంగళ్ మాల్తేలో రెంపావాయ్ ॥

తిరుప్పల్లాండు - పల్లాండు పల్లాండు పల్లాయరత్తాండు పలకోడినూరాయరముం మల్లాండు
తిండోళ్ మణివణ్ణా వుక్కో శేవడి శెన్ది తిరుక్కావ్వు ॥

అడియోవెడుం నిన్నాడుం పిరివిన్దియాయరం పల్లాణ్ణావడివాయ్ నికవలతుర్ పినిల్
వాట్ గిన్దమన్దెయుం పల్లాణ్ణా । వడివార్ శోదివలత్తుతైయు ఇప్పడరాట్రియుం పల్లాణ్ణా ।
పదైపోర్ పుక్కుముద్దుగు మప్పావ్వి శన్నియముం పల్లాండే ॥

శ్రీ యాళవందారు స్తోత్రం— నమో నమోవాజ్ఞసహి భూమయే నమో నమో వాజ్ఞస
నైకభూమయే । నమో నమోనస్త మహావిభూతయే । నమోనమోనస్తదయైకనిష్ఠవే ॥

నవర్చనిష్ఠాస్తి చాత్త వేదీ నభక్తిహం స్తదచ్చరణారవిన్దే । అతిం చ సౌనస్య గతి శ్చర
ణ్యత్వ త్పదమూలం శరణం ప్రపశ్యే ॥

ధ్యాన శ్లోకములు॥ కూర్మానీక దివ్యలోకాః తదను మణిమయం మంటకం తత్రకేవం
తస్మిన్ దర్శాదపితం తదుపరికములం చామర గ్రాహితీశ్చ । విష్ణుం దేవీం విభూషాయుధగణ
మరగం పాదుకే వైసలేయం । సేనేశం ద్వారపాలాకాకుముదముఖ గణాన్ విష్ణుభక్తాన్
ప్రపద్యే ॥

సవ్యం పాదం ప్రసార్య క్రితసురిత హరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జాను వ్యాద్యాయ
స వ్యేతరమితర భుజం నాగభోగ నిధాయ పశ్చాద్భాసురవ్యయేన ప్రతిభటశమనేధారయన్ శంఖ
చక్రదేవీభూషా విదాఢ్యోచితశతు భవతాం శర్మవైమంతనాధః ॥

పురుషనూక్తం॥ హింకి ఓం తచ్చయోరా వృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం
యజ్ఞపతియే । దైవీస్వస్తిరస్తువః । స్వస్తిర్నామ మేభ్యః । ధోవ్యంజి గాతు భేషజం । శంసూ
అస్తుద్విపదే । శంచతువృదే । ఓంకాన్తి శ్చాన్తి శ్చాన్తి ॥

సహస్ర శీరీషపురుషః । సహస్రాక్షస్య హస్రపాత్ । సభూమిం విశ్వతో వృత్వా ।
అత్యతిష్ఠద్ద కాన్తులమ్ । పురుషవేదగం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్ఛభవమ్ । ఉతామృతస్త్వి
స్యేశానః । యదస్మై నాతి రోహతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతోబ్యాయాగ్ శ్చపూరవః ॥
ఇత్యాదుల సేవించవలయు.

శ్రీసూక్తం॥ హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరబిత్రజాంచంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజా
తావేదోమహావహా॥౧॥తాంమ ఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం॥యస్యాం హిరణ్యంవిందేయం
గామశ్శ్వం పురుషావహం ॥ ౨ ॥ అశ్వపూర్వాం రథమథ్యాం మాస్తివాద ప్రభోధినీం । శ్రీయదేవీ
ముపహ్వయే శ్రీహృదేవీ జపతాం ॥ ౩ ॥ కాంసోస్తితాం హిరణ్యప్రాకారా మాద్రాణాం జ్వలం
తీం తృప్తాంతర్వయంతీం పద్దేస్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహూపహ్వయేశ్రియం ॥ ౪ ॥ చంద్రాం
ప్రభాసాంయశసాన్వలంతీం శ్రీయంతాకేదేవ జుష్టామువారాంతాం పద్మ నేమాంశరణ । మహం
ప్రపద్యేలక్ష్మీర్శశశ్శితాంత్యాంవృణే ॥ ౫ ॥ ఆదిత్యవర్ణేత పసోధిజాతో వసస్సతిస్త వప్యక్షోభ
విల్వః । తస్యస్థలాని । తపసానుదంతు । మాయాంతరం యాశ్చరావ్యో ఆలక్ష్మీః ॥ ౬ ॥ ఉపై
కుమాందేవభుః కీర్తిశ్చమణినావహ । ప్రాదుర్భూతోస్త్వి రాష్ట్రేస్త్వి కీర్తిఃపుద్గిందదాతుమే॥
౭ ॥ క్షుత్తిపాసానులాం క్ష్యేహామ లక్ష్మీర్నాశయామ్యహం । అధాతిమస పృథ్విం చ సర్వాన్నిష్ఠ
దమేగృహాత్ ॥ ౮ ॥ గంధర్వారాండు రాధవర్ణం నిత్యపుష్టం కరీషిణీం । ఈశ్వరీంగం సర్వ
భూతానాం తామిహూపహ్వ యేశ్రియం ॥ ౯ ॥ మనసః కామమాకూతిం వాచస్పత్య మశీ
మహి । పశూనాగ్ం రూపమన్న స్యమయి శ్రీశ్రయతాయశః ॥ ౧౦ ॥ కర్దమేన ప్రజాభూతా
మయి సంభవకర్తృహ । శ్రీయంవాస యమేకులే మాతరంపద్మ మాలినీం ॥ ౧౧ ॥ ఆపన్నజలకు
స్త్విద్దాని చిష్టీతవసమేగృహే । నిచదేవీంమాతరం శ్రీయంవాసయమేకులే ॥ ౧౨ ॥ ఆర్ద్రాం
పుష్కరిణీం పుష్టింసువర్ణాం హేమమాలినీం । సూర్యాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదోమహావహ॥
౧౩॥ఆర్ద్రాయః కరిణీంయష్టిం పింగళాంపద్మ మాలినీం । చంద్రాంహిరణ్మ యీం లక్ష్మీంజాతవేదో
మహావహ ॥ ౧౪ ॥ తాంమ ఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం॥యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతం
గామ్రాదా సోశ్శ్యాన్విందేయం పురుషావహం ॥ ౧౫ ॥ పద్మక్రియే పద్మనిపద్మహస్తే పద్మలయే
పద్మదళాయతాక్షీ । విశ్వప్రియే విష్ణుమనూనుకూలే త్వత్పదపద్మం మయిసన్నిధత్స్వి ॥ ౧౬ ॥

భూనూక్తం॥ ఓంమేదినిదేవీ వసుంధరాస్యాద్వ సుధాదేవీవాఢవీ॥బ్రహ్మ వర్చసః పితృణాం
శ్రోత్రంచక్షుమణః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీదేవీ ప్రసోదరీ॥సదనేనత్యాయవేదీ॥సముద్రవతీ సావిత్రి
అనౌదేవీ మహ్యంగీ మహూదరిణీ మహూధ్యతివృతు । శృంగశృంగేయక్షేయక్షే విభిదే ।

ఇంద్రుని వాసి నరసింహాచార్యులు జలకమున । న్యాయధారాచా నర్థంతోపరి మేదిని
సోపరిధ త్తంగాయ । విష్ణువత్సం మహేంద్రుని మాధవీ ప్రయాగం । లక్ష్మీం ప్రియ సఖీం
దేవం సమాప్యమృతవల్లభాం । ధనర్థరాయునిద్వ హేస్వర్య సిద్ధైచధీమహితస్మాధరా ద్రవో
దయాత్ । ఇత్యుక్త్యా వసస్వధూధ్యే పారిజాత తరుసోభితమూతే । స్వర్ణాం మణిమంటప
మధ్యే చింతయేత్సకల లోకధర్మిణిం ॥ క్యామాం విచిత్రాం నవరత్న భూషితాం చతుర్భుజాం
యంగవ యోధరావ్యుతాం । ఇందీవరాక్షీం నవకాలిమంజరీం శుకందధానాం । వసుధాం భిజామ
హే ॥ ఋక్కు ॥ సప్తమివతిత ఉతునాపునంతో । యత్రధీరా మనసావాచనుక్రత । అత్రాస
ఖాయస్సఖ్యానిజానతే । భద్రాహం లక్ష్మీర్ని హితాధివాచి ॥ ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః ॥

పెరియార్ తిరుమొగ్గియందు, నీరాట్టపాశురములు—వెన్నెయ శన్ద ముంసుం విలే
యాదు పుళుదియుం కొణ్ణు, తిణ్ణెనవివిరా వున్నై త్రేయత్తు క్కిడక్కనా నుట్టేక, ఎణ్ణై
వ్వళి ప్పట్టం కొణ్ణికో గెత్తనైప్పదు మిరున్దేక । నణ్ణలరియ పిరానే నారణానీరాడ వారాయ ॥
ఇత్యాది నీరాట్ట పాశురముల సనుసంధించబలయు.

తిరువాయ్మొగ్గి— పూశుంచాం తెన్నెంచ మేవునయుం కణ్ణియెనతుడైయ వాచకం
తెయ్మలై యేవాక్ ఎట్టాడైయు మకుతే । తేకమాన వెకికలను మేకై కుప్పిచ్చెయ్కయే
యీకై జ్జాలముందు మ్మింతవెంలై యేకమూర్తిక్కే ॥

స్ఫురత్కిరీటాజ్ఞ దహరకణ్ణికా । మణీన్ద్ర) కాశ్చీగుణ నూపురాదిభిః । రథాణ్ణశక్ష్టా సిగ
దాధనర్వ తైర్లసత్తులస్యావన మాలయోజ్యలమ్ ॥

సోపరిత వివిధ విచిత్రా నవ్యాశ్చర్యవిత్సవిరవన్య విరతితయ నుగన్ధ నిరతితయ నుభస్పర్య
నిరతిత యాజ్ఞవల్క్య కిరీట మకుటచూడావతంసనుకరితుణ్ణల గ్రై) వేయక హరకే యూరకటక
ప్రవిష్ణికాస్తుభ దామోదర బద్ధసీతామ్బుర కాశ్చీగుణ నూపురాద్య పరిమిత దివ్యధూమణి ॥

నాన్మగం తిరువందాది—ముంసుల్ తోయ్తెన్నివడవేంగడత్తానై కంగుల్ పుగుం దారంగల్ ।
కాప్పణివాక్ । తింగల్ శెడయేరలైసంతామరై మేలాసంకుడైయేరత్తాం కులవిత్తుక్కిందు ॥

తిరువిరుత్తం— చూట్టిన్ద్ర మాలైకల్ తూయనవేంది విశ్నోర్గల్ సన్నీ రాట్టియం
దూవం తరానిర్కవేయం కొరమా యెయినాల్టియ వెణ్ణెతోటు పుణ్ణాప్పం తిమిడై త్రివేకామూక్ ।
కోట్టిడైయాటిసమా త్రిడ లాయర్తం కొంపిసుక్కే ॥

తిరువాయ్మొగ్గి— పరివదిలీచనైప్పాటి । విరివదు మేవలుణువీర్ । పిరివనైయిన్ది
సన్నీర్ తూయ్ ప్పరివతువుం పుత్తపూవే ॥

మొదల్ తిరువందాది— వైయంతకలియా వార్కడతే నేయ్యొక । వెయ్యకదికోక్
వికక్కాగ చెయ్యచుటరాట్టియా నడిక్కే చూట్టిన్ద్రోకో మానైయిటరాట్టి నీంగుగ వేయన్దు ॥

యిరెదాం తిరువందాది— అక్ పేత కలియా వార్కవమే నేయ్యొక । వికపురుప
చింత్రైయదు తిరియా । సన్ పురికి జ్ఞానచ్చుడర్ వికక్కే త్రినేక నారణయ్కు । జ్ఞాన త్రిమిత్రు
రింతవాక్ ॥

మూన్డాం తిరువందాది— తిరుక్కండేక పాకమేది కండేక । లకట్రు మరుక్కసరి
నిరముం కండేక । చెరుక్కిళరుం పాన్మాట్టి కండేక పురిచంకం కైక్కండే । నెన్నాట్టి
పాణ్దు ॥

యిరెడ్డాం తిరుమదాది— వడిక్కోలవాళ్ నెక్కుగనా మమల రాళ్ తెచ్చి పడి
కోలులు కండగళాల్ పన్నాళ్. అడిక్కోలక్కాలరాళ్ పిన్ తుడర్ న్న . నలంపురిండ త్తెన్దో
కోలతా విల్లెవరై.

నాచ్చార్ తిరుమొట్టి— నాటునటుంపొట్టిల్ ములిరుంశోలైసంబిక్కువాక్ నుటు
తదావిల్ వెట్టై వాయ్ నేరండుదరా వివై త్తేక్. నూరుతటా నిత్తొండ వక్కారవడిశిల్ మునా
ఏటుతిరువుడైయా సిన్దుపంతివై కొళ్ళుంకొలొ.

ఇన్దువంది త్తనైయు మమురు చెయ్ తివప్పేటిల్ . నాసెన్దు నూటాయర మకక్కుడన్దు
ప్పిన్ను ముళుంచెయ్ వక్ . తెన్నల్ మణింకమన్రం . తిరుమాలి రుంచోలై తన్నుళ్ . నిన్దుపి
రాపడియేక్ మనత్తేపతు నేరపడితే .

తిరుమలై—వచ్చెమమలై పోల్ మేని పవళవాయ్ కమల చెంగళన్. అచ్చుతా వమర
కేతే యాయర్ తం కొన్రంబేయ్యన్ . ఇచ్చువైతవిరయాన్ పో యిన్ది లోకమాళుమ్ . అచ్చు
వై పెలినుం నేంజేనరుంకమాన కరుళానే .

పెరియతిరుమొట్టి—మిక్కానై మలై యాయ్ విరిందవెళ్ళై యెన్నుళ్ పుక్కానై
పుగన్రకేర్ పొలిగిన్దు పొక్ మలైయ్ . తక్కానైక్కడినై . తడంకొన్దిక్ మిలైయరుండ
అక్కారక్కనిర్పు అడందయన్దు పోననే .

తిరువాయ్ మొట్టి—అడియేక్ మేవియవర్ కిన్దు వముతే . ఇమైయారతి పతియే . కొడి
యావడు. పుళ్ళుడైయా నెక్కొలక్కనివాయ్ పెరుమానే . చెడియార్ వినైకళోత్తిర్ మరుంతే
తిరువేంగళత్తేం పెరుమానే . సెడుయార్ పొన్రుదు మనపాదం కాణసాలా తాత్తేనే .

స్లో . యాప్రిత్ విరురాప్పితే మురలిపోకు న్నర్పితే యాద్యశి. యాగోవర్ధనమూర్తి యాచ
ప్పసుకే న్నన్దేయశోదాపితే . భారద్వాజనమర్పితే శబరికాదత్తే ధరేయోపితం . యాప్రిత్
మునిపత్ని భక్తిరచితే ప్రత్యాపితం తాంకురు.

స్లో . ఘనసార శిలోదన్రై : క్రముకాష్టదశాన్నితై : విమలాని చితాంబూలిదశానిస్తీకురుప్రభా .

మంగళాశాసనం.

శ్రీదరణ లాతాంక సాతాత్ శ్రీవత్సవత్తనే . త్తేమంకరాయ సుర్యేణం .
శ్రీరంగేశాయ మంగళం ॥ శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణ నిధయే నిధయేధానం . శ్రీవేం
కట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళం ॥ అస్తు శ్రీయస్తన కస్తూరివాస నావాసి తోరసి .
శ్రీహస్తగిరివాధాయ దేవరాజాయ మంగళం ॥ కమలావతి కస్తూరి కర్ణమంకిత వత్తనే . యద
వాద్రిని వాసాయ సంపత్పుత్రాయ మంగళం ॥ మంగళం కోసలేంద్రాయ కుమానీయ గుణా
త్తనే ప్రకవర్తిత నూజాయ . సార్వభౌమాయ మంగళం ॥ నిశాచల నివాసాయ . నిత్యాయ
పరమాత్తనే సుభద్రప్రాణవాధాయ . శ్రీజగన్నాథాయ మంగళం ॥ శ్రీమత్తైవిష్ణు చిత్యాస్య
మనోసాదన హేతనే . నందనందన ముదైయై గోధాయై నిత్యవేసమః . శ్రీనగర్యాం మహా
పుర్యాం రామ్రుపన్యస్థ త్తరతే . తింత్రిణీ మూలధామ్నే . శ్రీశరగోపాయ మంగళం ॥ కేహవా
నైస్థనా దోవా శ్రీవత్సవతీసాత్పితే . ఇతిహానై విత్తర్కాయ భావ్యకారాయ మంగళం .

శ్రీమత్ మహాభూతపురే శ్రీమత్ కేశవ యజ్ఞసః । కాంతిమత్యాం ప్రకూతాయ । యతి రా
జాయమంగళం ॥ శ్రీమతేసామ్య జామాత్ర మునంద్రాయ మహాత్మనే । శ్రీరంగవాసి నీధూ
యాత్ నిత్య శ్రీనిత్యమంగళం ॥ తులామూలా వశీష్టాయ తోషితాఖిల సూరయే । రవ్య జామా
త్రమునయే । శేషాంశాయాస్తు మంగళం ॥ సమస్తలోకత్రాణైక పరమాత్మ స్వరూపిణే ప్రపన్న
జనశ్రేష్ఠాయ అస్త్రే ధీశికాయ మంగళం ॥ మంగళాశాసన పరైర్భ దాచార్య పురోగమైః । సర్వై
శ్చ త్రాన్వైరాచార్యైః సత్కృపాయాస్తు మంగళం ॥

శా త్తు మొ ర.

తిరుప్పావు—శిశువుం శిలుకాలెవుండ న్నైచ్చేవిత్తుకా పోతై మర్తయడియే పోత్తుం పారుళ్
కేళాయ పెత్తమెయ్ త్తుణ్ణుంకులత్తిల్ పిఱంగు నీకుత్తేవలంగళ్ళ కొల్లొచ్చునల్ పోగాడు యితై
ప్పరైకొల్వా నస్తుగాళ్ గోవిందా । యెత్తెక్క మేఱ్ఱెక్కు పిఱవిక్కు ముందన్నా । దుత్తో
మేయాప్రా । మునక్కేనామల్ శెయ్ వోం । మత్తెనం కామంగళ్ మాత్తేలో రెంబావాయ్ ॥

పంగక్కడల్ కడైందమాదవనై క్కేశవనై । తింగళ్ళ తిరుముగత్తు చెయిఱాళ్ళ యిర్
శెవ్వలైంజి । అంగప్పత్తై కొండవార్తై యణివుడువై । మైంగమలత్తం డెయిల్ పట్టర్ పిరాకా
కోడైశొన్న । శంగ త్తమిళ్ళ మాల్లెముప్పదుం తప్పామె । యింగిప్పరి శురైప్పారీరం దుమూల్వ
రైత్తోళ్ శెంగ త్తిరుముగత్తు చెల్వతిరు మాలల్ । యెంగుం తిరువర్వళ్ పెత్తైక బురువ రెం
బావాయ్ ॥

తిరువాయ్ మొగ్గి—శూక్రందకష్టాత్తందు యర్ దదముడివిల్ పెరుంపాఱ్ఱెయో శూక్రంద
దనిల్ పెరియసరకా మలర్ చొప్పియో । శూక్రంద దనిల్ పెరియశుడర్ జ్ఞానవికాసమేయో ।
శూక్రందదనిల్ పెరియవెన్నవా నఱుమ్మాత్తనాయ్ ॥

ఆవావరమ్మాళ్ళ అరియై అయనై అరనైయలత్తి ఆవావత్తు పీడుపెత్త కురుగూర్చడ గోవళా
శొన్న ఆవావిలం దాదిగళాల్ యివైయాయర ముందుడింద ఆవావిలం దాదియిప్పత్తరిం దార్
పిఱంబారుయర్ దే ॥

ఉయర్ నఱువుయర్ నలముడై యవనెవనవకా । మయర్ నఱుమది నలమరుళన నెవనవకా
అయర్ నఱుమమర్దళతి పతియెననవకా । తుయరణు శుడరడితోర్పు డెల్లొక్కా మననే ॥

కణ్ణినుణ్ శిరుత్రాంబు—పయనస్థాగిలుం పాంగల రాగిలుం శెయిల్ నస్థాగ తిరుత్తిన్నణి
కొల్వాన్ । మయిల్ నిస్టాల్ పొగ్గిల్ శూక్రకురుగూర్ నంది । మయిల్ గిష్టేక వుండకా మేయ్
క్కొర్కొకలైయే ॥

అకాబకత్తన్నై యడైందవర్ గట్ కెల్లాం । అకాబకాతెకాకురు గూర్ నగర్ నంది । క్క
ప్పూయ్ మధురకవి శొన్న శొల్ । నంబువార్ పదివై కుండం కాణ్ మిశే ॥

వేటొస్తుం నానటియేకా । వేదంతమిళ్ళ శెయ్ ద । మాణకా శళగోవికా వళా కురు
గూర్ యేతొంగళ్ వాళ్ళ వామెనైత్తుం మధురకవి యార్ మై ఆళ్ళవారవరేయరణా ॥

కణ్ణినుణ్ శిలుత్రాంబినాల్ కట్టుణ్ణుణ్ణియ పెరుమాయకా యెన్నప్పనిల్ । నణ్ణిలైకా
కురుగూర్ నంది యెన్దక్కాల్ । అణ్ణిక్కు మముదూణు మెన్నావుక్కే ॥

రామానుజమూర్తందాది—ఇరుప్పదం వైగుండం వేంగడం ములియంబోలెయొమ్మం బారుప్పి
డమాయనక్కై బరన్లూర్ అత్తైత్తుడుం వందిరుప్పిడం మా యని రామానుజమూర్తన్
కడిదిరుప్పిడమేకడక యిడయత్తుల్లెను తనక్కైబుటవే ।

ఇకబు త్రకీల త్తి రామానుజావెన్ను మెవిడత్తుం । యెకబు త్రసూ యుడల్
పిటండిటం దెన్నురియ । తుకబుత్తు పియునుం శొల్లువదొన్నుండు వుకొండో
అకబు త్తిరుక్కం పడియెన్నై యొక్కయంగాట్ వడుత్తే ।

అంగయల్ పాయ్ వల్ తైన్నరంగక అణియాగ మెన్నుం । పంగయ మామలర్ పా
వైయై పోత్తగుం పత్తియెల్లాం । తంగియ దెన్నతణ్ణాత్తువెం జేసంతలై మిళైయై । పొంగియ
కీర్తియి రామానుజ సడి పూమన్నవే॥

పూమన్ను మాదు పొరుండియ మర్బక పుగ్గమలింద । పామన్ను మాటక అడివ
ణిందుయ్యవక పల్కలైయోర్ । తావన్న వందవి రామానుజ శరణారవిందం న్నామన్న
వాల్ల వెంజేళ్ళొవ్రా మవంన్నామంగళే ॥

ఉపదేశరత్నమాలై— పూర్వాచారియర్ గళి పోడమనుట్టానంగళి । కూర్వార్ వాడై
గళైళ్ళొండు సీర్ తేరి । యిరుళ్ తరుమాజ్జాలతై యిక్ బముత్తువాళ్రువ । తెరుళ్ తరుమాదేశ
గళై చేర్చేర్పు॥

ఇందవునదేశరిత్తిస ములదన్నై । చిందైతన్నిల్ నాకుంకిన్ది ప్పొర్యందై యతిరాశరిన్న
బుళుకెన్ఱుమిలక్కాగి శదిరాగ వాల్లన్దికు వార్ తావ్ ॥

మన్నయిర్ గాళింగే మణవాళమామనివక పొన్నడి యాంశంగ మలప్పొతు గళైవున్ది
చ్చిరత్తాలే తిండిల మానవనువ్వువై కరత్తాలే తిండల్ కడక ॥

సర్వదేశదశాకాలేవ్యవ్యాపార పరాక్రమా రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞావధకతా మభివర్ణ
తావ్ । రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞా ప్రతివాసర ముజ్జ్వలా । దిగ వ్రవ్యాపి సీధుయా త్వాహి
లాళ హిలై పిణి । శ్రీమన్న శ్రీరజ్జ శ్రీయమనుపుద్రవామనుదినం సంవధాయ ॥ నమస్త్రితైల
నాధాయ నున్దీనగర జన్మనే ప్రసాదలభి పరమ ప్రాప్యజ్జగర్య శాలినే । వాల్లి తిరువాయ్
మొల్లిప్పిల్లై మతకవల్ వాల్లం మణవాళమామనివక వాల్లి యవక మారక తిరువాయ్ మొల్లి
ప్పిల్లై మనిలత్తోర్ తేరుంపడియై క్కుంపీర్ చెయ్యతామలై త్తాలజై వాల్లియే । చెయల్
వాల్లి తిరువాపివాల్లి యేతూయ మర్పక పొడనూలుం వాల్లియే । కుందర త్తిరు త్రోళిజై
వాల్లియే । కై యిలేండియ ముక్కొలుం వాల్లియే । కరణవుంగియ కణ్ణివై వాల్లియే । పొయ్యి
లాత మణవాళ మామని పుంతివాళ్రువుకళ్రువాళ్రువాళ్రు అడియార్ గళి వాల్లవరం కనకర్
వాల్లి శటకోవక తంటమిక్కునూల్ వాల్లి కడల్ చూట్టంద మణ్ణులకుం వాల్లి మణవాళ మా
మనియే యిన్ఱ మొరు నూత్తాండిరువ్ ॥

జితస్తాన్లోకం— ఉపచారావదేశేన కృతాన పారహర్తయా అపచారానిమాక సర్వాక
క్షమస్య పురుషోత్తమ ।

శ్లో । పన్న గాదీశ పర్యంకేర మాహస్తోపధానకే । నుఖంశేవ్యవృషాదీశ సుదర్శనసురక్షితం ।
శంఖచక్రగధా ముఖ్యదివ్యాయు ధగణాస్తధా । శ్రీశరత్కాళిధానాయ సర్వాభాగ్యుత జాగృత ॥

అరవత్తమళియసోటు ముద్దుగియ పార్క్కుడలోడు । ఎ విందహ్ననైయుంత
మకంపడిమంతువుమంతు । పరవత్తై పలమోతపచ్చికోలో కిన్దపిరానై ఎరమక్కిణ్ణామప్పిన్దై
పట్టినం కా । పారుట్టై॥

ఉజ్జయిని అకలు అకలఁచుటగ్నాని యొకంకే । అజవలినాంత వానియు క్షకి చుచు
క మేకంటె । ఇలవుచటామ లింతివెన్ మలులాక పాల్గొనఁగ నెల్లయున్న యావులక
పనియనెక్కురి కొలఁగ మెన్ ॥

జితహస్తాస్త్రము — చిత్రవైఖ్యురీకాక్ష నమసే విశ్వభూషణ న హృషీకేత ము
పురుష పూర్వజ ॥ సంసాగసాగరం సురమున క్షేత్ర భాగవత్ త్వ
రమి మనీషిణి ॥ అనాంభోధీనితే వేదసంసారస్సైక భయావహీ
నజానే శర ॥ ౧౦ ॥ సర్వభు రేత కాలేషు సర్వావధాను ॥ మృత
మూర్తాభూ సోస్తికిః క్షరః ॥ యగ్నాపరాధం కృతవాన్మనా మ్మ
నేవేత తత్పర్యం త్సియ్యసి ॥ కరణామృతాన్మృతయ క్షేత్ర దాధర
భ్యం లోచనా భ్యాంవిలోకయ ॥ వనసాకర్షణా వానారిచనా వా
వాన్య బుద్ధిత్య కరిష్యేకించి దివ్యహం ॥ పాహిపాహిః గన్తుః కృపయా ధ కర్తృల
అనాంహ మదన్యోవా మదన్తాన్ కంపన ॥ ఇహలేఖ వేదం ॥ గ్రహాని ఘాతినః
మూగావసాన సమయేదేవదేవస్య క్రిణిః ॥ నిత్య గ్రహావేన న్వాన కనివేదయత్ ॥ క్ష
రం కృషయాక్షణ భవాద్ధా ఎతింపదా ॥ అపరాధత్యజ్జ వ సహస్ర యుతంతథా ॥ కృత
రాధం కృపణం త్సగదన్యసింబి అపరాధసహస్రాణి క్రియన్తే ॥ యా స్మిన్
ప్రీతిరీకయూరహర కామభిరూప ॥ క్షయకన సునన జగ్రతః ॥ ఎన్
కాల పరేన్తాన్య యోగజేయమ హాద్రహ్ ॥ విత్తదాన క్రియ కరణాన్యక ॥ ఇన్
లనమన్త్యం సమభివ్యాదిశైవ ॥ నమః పరమహంసాయ న విశ్వలంకాయన ॥

సంక్షోభము.

మం గ వ ని స ను.

ప్రకటన.

ఈ గ్రంథావేశ్యుల సుజనులందరు చెన్నకట్టగము పెరుమాళ్ళ మొదలి
యనియు, అబ్బినాయుడనియు వాడబడెను సీధియందు ౨౨-వ కవాట
సంఖ్యగల మందిరిమున వాసము చేశెడు మ-రా-శ్రీ, సత్రనాల, వెంకట్రాంసెట్టి
గారికి వ్రాసి తెప్పించునవచ్చును.

ప్రతి ౧ కి వెల అణాలు ౧౨, తప్పలాకూలికిగాను అణాలు ౩ పంపవలయు.

